

Kommunfullmäktige

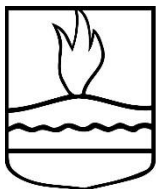
kallas härmed till sammanträde **onsdagen den 12 juni 2023 kl. 19:00**
vid Båthamnen i Ed (gräsplanen utanför kaféet, medtag stol)
för att behandla följande ärenden:

Vid regn flyttas sammanträdet till Gamla Real.

Kl. 18.30 Kaffeservering för såväl politiker som allmänhet.

Kl. 19.05 Utdelning av 2023 års förtjänsttecken.

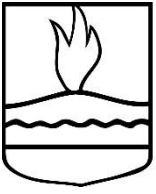
Ärende	Föredragande/Besök
1. Visit Dalsland AB - Förslag till ändring av bolagsordning Dnr 2024-000131 107	
2. Planeringsstrategi för översiktsplanens aktualitet 2024-2027 - Ärendebeteckning 401-1154-2022 Dnr 2022-000175 212	
3. Medborgarförslag - Om att Dals-Eds kommun utlyser klimatnödläge omedelbart Dnr 2023-000279 000	
4. Revidering av lokalförsörjningsplan för Dals-Eds kommun Dnr 2024-000028 295	
5. Revisionsrapport Granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens ansvarsområde Dnr 2023-000114 040	
6. Budget och mål 2025 plan 2026-2027 Dnr 2024-000084 041	
7. Årsredovisning 2023 - Fyrbodals kommunalförbund Dnr 2024-000158 042	
8. Årsredovisning och revisionsberättelse 2023 - Bokslut - Dalslands Miljö & Energiförbund Dnr 2024-000154 042	
9. Budgetuppföljning 2024 Dnr 2024-000162 042	

Ärende	Föredragande/Besök
10. Revisionsrapport - "Granskning av personal- och kompetensförsörjning" Dnr 2024-000061 007	
11. Årsredovisning och verksamhetsberättelse 2023 - Samordningsförbundet BÅD-ESÅ Dnr 2024-000121 042	
12. Årsredovisning 2023 för Tolkförmedling Väst Dnr 2024-000138 615	
13. Friluftspan Dals-Eds kommun Dnr 2023-000190 000	
14. Revisionsrapport - "Granskning av IT-säkerhet" Dnr 2024-000059 007	
15. Motion - Förbättrade öppettider och införande av klippkortssystem eller digitallösning på Onsöns Återvinningscentral Dnr 2024-000188 437	
16. Årsredovisning 2023 - Hjalmar och Selma Martinssons fond med flera Dnr 2024-000160 042	
17. Meddelande Kommunfullmäktige 2024 Dnr 2024-000020 101	
18. Information från kommunledningen och nämnder 2024 Dnr 2024-000021 101	
19. Övriga frågor till Kommunfullmäktige 2024 Dnr 2024-000022 101	
20. Allmänhetens frågestund vid Kommunfullmäktige 2024 Dnr 2024-000023 101	

Christina Virevik
Ordförande

Eva-Britt Falander Fröding
Nämndsekreterare

**Dals-Eds
kommun**

Kommunstyrelsen

§ 70

Dnr 2024-000131 107

Visit Dalsland AB - Förslag till ändring av bolagsordning

Sammanfattning av ärendet

Vid styrelsemöte i Visit Dalsland 2024-02-12 föreslås en ändring i bolagsordningen, paragraf 8 enligt följande:

Styrelsen ska bestå av lägst sju och högst tretton ordinarie ledamöter och högst sex ersättare. Ersättare utses för ordinarie näringslivsrepresentant från respektive kommun och kallas in när ordinarie styrelseledamot inte kan närvara på styrelsemöte. Styrelsen väljs på ordinarie bolagsstämma och för tiden intill slutet av nästa ordinarie bolagsstämma.

Förändringen innebär ett tillägg till nuvarande formulering med att styrelsen också ska bestå av högst sex ersättare. Ersättare utses för ordinarie näringslivsrepresentant från respektive kommun och kallas in när ordinarie styrelseledamot inte kan närvara på styrelsemöte.

Den reviderade bolagsordningen bedöms av tf. kanslichef ge positiva effekter då det säkerställer en högre närvaro vid styrelsens sammanträden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef daterad 2024-04-29.

Protokoll styrelsemöte i Visit Dalsland AB 2024-02-12.

Förslag till ändring av bolagsordning för Visit Dalsland AB.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att anta föreliggande förslag till ändring av bolagsordning för Visit Dalsland AB.

Expedieras till

KF

Förslag till ändring av bolagsordning för Visit Dalsland

Bakgrund

Vid styrelsemöte i Visit Dalsland 2024-02-12 föreslås en ändring i bolagsordningen, paragraf 8 enligt följande:

Styrelsen ska bestå av lägst sju och högst tretton ordinarie ledamöter och högst sex ersättare. Ersättare utses för ordinarie näringslivsrepresentant från respektive kommun och kallas in när ordinarie styrelseledamot inte kan närvara på styrelsemöte. Styrelsen väljs på ordinarie bolagsstämma och för tiden intill slutet av nästa ordinarie bolagsstämma.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Förändringen innebär ett tillägg till nuvarande formulering med att styrelsen också ska bestå av högst sex ersättare. Ersättare utses för ordinarie näringslivsrepresentant från respektive kommun och kallas in när ordinarie styrelseledamot inte kan närvara på styrelsemöte.

Bedömning

Den reviderade bolagsordningen bedöms ge positiva effekter då det säkerställer en högre närvaro vid styrelsens sammanträden.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att anta föreliggande förslag till ändring av bolagsordning för Visit Dalsland AB.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf kanslichef

Expedieras till

Visit Dalsland AB
Destinationsutvecklare
Näringslivsutvecklare

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Förslag till ändring av bolagsordning för Visit Dalsland AB, styrelsemöte 12 februari 2024

§ 1

Bolagets firma är Visit Dalsland AB

§ 2

Bolaget ska ha sitt säte i Håverud, Melleruds kommun

§ 3

Bolaget har till föremål att samordna turistisk verksamhet och främja besöksnäringen i Melleruds, Bengtsfors, Dals-Eds, Färgelanda och Åmåls kommuner samt Dalslandsdelen av Vänersborgs kommun.

§ 4

Bolagets ändamål är att i de berörda kommunerna ansvara för gemensam marknadsföring, verka för affärs- och produktutveckling inom besöksnäringen.

§ 5

Uppkommer vinst ska den balanseras i ny räkning. Skulle bolaget upplösas skall behållen förmögenhet delas mellan aktieägarna i förhållande till deras andelar.

§ 6

Aktiekapitalet skall utgöra lägst 500 000 kr och högst 2 000 000 kr.

§ 7

Bolaget ska ha lägst 500 och högst 2 000 aktier.

§ 8

Styrelsen ska bestå av lägst sju och högst tretton ordinarie ledamöter och högst sex ersättare. Ersättare utses för ordinarie näringslivsrepresentant från respektive kommun och kallas in när ordinarie styrelseledamot inte kan närvara på styrelsemöte. Styrelsen väljs på ordinarie bolagsstämma och för tiden intill slutet av nästa ordinarie bolagsstämma.

§ 9

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses på ordinarie bolagsstämma för tiden intill slutet av den ordinarie bolagsstämman det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet, en auktoriserad revisor.

§ 10

För samma mandattid som gäller för bolagets revisor skall på stämman utses två lekmannarevisorer.

§ 11

Kallelse till stämman ska ske via mejl till aktieägarna tidigast sex veckor och senast två veckor före stämman.

§ 12

På ordinarie bolagsstämma skall följande ärende förekomma till behandling

1. Val av ordförande vid stämman
2. Upprättande och godkännande av röstlängd
3. Val av en eller två justeringsmän
4. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
5. Godkännande av dagordning
6. Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse
7. Beslut om
 - a) fastställelse av resultat och balansräkning
 - b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
 - c) ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och den verkställande direktören
8. Fastställande av arvoden åt styrelsen och revisorerna
9. Val av styrelse samt i förekommande fall val av revisor
10. Val av ordförande i styrelsen
11. Annat ärende som ankommer på bolagsstämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen

§ 13

Bolagets räkenskapsår är kalenderår.

§ 14

Denna bolagsordning får inte ändras utan godkännande av kommunfullmäktige i Vänersborg, Mellerud, Dals-Ed, Färgelanda, Bengtsfors och Åmål.

Protokoll fört vid styrelsemöte i Visit Dalsland AB

Datum: 12 februari 2024

Tid: 17.00

Plats: Dalslands aktiviteter, Steneby

Närvarande styrelseledamöter: Britt Bohlin (ordförande), Benny Augustsson, Stig Bertilsson, Pontus Gyllenberg, Andreas Nilsson, Jonas Westman, Irene Örtengren.

Övriga närvarande: Lotta Edin-Johansson, VD; Julia Kvarnlöv, marknadschef; Kerstin Aronsson, protokollförare.

1. **Ordföranden förklarade mötet öppnat.**
2. **Dagordningen godkändes.**
3. **Till protokollförare valdes Kerstin Aronsson.**
4. **Till justerare valdes Benny Augustsson.**
5. **Ingen adjungering.**
6. **Föregående styrelseprotokoll lades till handlingarna.**
7. **VD-presentation**

Mötet inleddes med att Lotta Edin-Johansson, som tillträdde tjänsten som VD den 1 februari, presenterade sig och hälsades välkommen av styrelsen.
8. **Ekonomi**
 - a. Resultatrapport per den 31 december 2023 presenterades av VD, och skickas ut till styrelsen efter mötet. Genomgång av bokslut på nästa styrelsemöte.
9. **Avrapportering VD**
 - a. Möte ska hållas med Melleruds kommun angående fortsatt utveckling av Håverud den 28 februari.
 - b. Kerstin Aronsson presenterade ”Hitta hem i Dalsland”, ett delprojekt inom Det goda livet i Dalsland. Ett Dalslandsgemensamt projekt med Melleruds kommun som projektägare som ska gynna inflyttningen till Dalsland. Projektet pågår i tre år och ska skapa en arbets- och samarbetsstruktur som ska fortsätta efter projektet avslutats.
10. **Marknadsplaner 2024**

Julia Kvarnlöv presenterade en sammanfattning av bolagets marknadsstrategier och resultatet av diskussioner med kommunernas besöksnäringens ansvariga för att utveckla och stärka samarbetet mellan kommunerna och bolaget.

11. Uppdragsavtal

VD fick i uppdrag att anlita extern part som ska medverka vid utformningen av Uppdragsavtalet mellan Visit Dalsland AB och Dalslands Kanal AB.

12. Ersättare i styrelsen

Styrelsen föreslår följande ändring i Bolagsordningen, paragraf 8:

”Styrelsen ska bestå av lägst sju och högst tretton ordinarie ledamöter och högst sex ersättare. Ersättare utses för ordinarie näringslivsrepresentant från respektive kommun och kallas in när ordinarie styrelseledamot inte kan närvara på styrelsemöte. Styrelsen väljs på ordinarie bolagsstämma och för tiden intill slutet av nästa ordinarie bolagsstämma.”

Förslaget skickas ut för behandling i ägarkommunernas Kommunfullmäktige.

13. Kommande styrelsemöten

Nästa styrelsemöte hålls den 19 mars kl. 17.00 på Ursands camping, Vänersborg. Övriga datum som beslutades för årets styrelsemöten: 24 april (Edsleskogs vårdshus), konstituerande 7 maj, 10 september (Litteraturhuset Åmål), 15 oktober (Ragnerud vandringsdestination, Högsäter) och 3 december (Hotell Dalsland, Ed). Bolagsstämma hålls den 7 maj på Dalsland Center i Håverud.

14. Inga övriga frågor.**15. Ordföranden förklarade mötet avslutat.**

Protokollförare
Kerstin Aronsson

Ordförande
Britt Bohlin

Justeras
Benny Augustsson

Kerstin Aronsson

Kerstin Aronsson
Date: 2024-02-20 11:31 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Bolagsadministration
Signed via account: kerstin.aronsson@dalsland.com

Benny Augustsson

Benny Augustsson
Date: 2024-02-20 13:56 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Styrelsesuppleant Fyrbodal
Signed via account: benny.augustsson@vanersborg.se

Britt Bohlin

Britt Bohlin
Date: 2024-02-22 15:02 CET
Signed with Swedish BankID
Role: ordförande
Signed via account: britt.lund@outlook.com

Kommunstyrelsen

§ 73

Dnr 2022-000175 212

**Planeringsstrategi för översiktsplanens aktualitet 2024-2027 -
Ärendebeteckning 401-1154-2022**

Sammanfattning av ärendet

En ändring av lagstiftningen innebär att kommunen ska anta en planeringsstrategi senast två år efter ordinarie val. Sista dag att anta planeringsstrategi är därmed 11 september 2024.

Syftet med planeringsstrategin är att stärka uppföljningen och genomförandet av översiktsplanen och dess tillhörande dokument. Planeringsstrategin tar ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet och gör en bedömning om översiktsplanen fortfarande är aktuell. Strategin tar också ställning till hur kommunens fortsatta översiktsplanarbete ska bedrivas.

Länsstyrelsen ska inför antagande av planeringsstrategi inkomma med ett underlag till kommunen med en redovisning av sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska Länsstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller. Länsstyrelsen gör bedömningen att det granskningsyttrande som lämnats vid granskning av Översiktsplan nu-2035 fortsatt är aktuellt.

Kommunen har inför antagande tillgodosett de synpunkter som Länsstyrelsen framfört i granskningsyttrandet.

Bygglövshandläggare redogör sammanfattningsvis i tjänsteskrivelse för behov av åtgärder samt också en bedömning om att översiktsplanen ger vägledning om kommunens mark- och vattenanvändning på kort och lång sikt. Den redovisar hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras samt hur kommunen avser tillgodose de värden berörda riksintressen avser att skydda. Översiktsplanen bedöms ge stöd för att miljö kvalitetsnormer följs. Översiktsplanen bedöms också spegla den politiska viljeinriktningen i Dals-Eds kommun. Mot bakgrund av det bedöms översiktsplanen vara aktuell i förhållande till de samhällsintressen som anges i 3 kap 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§ PBL.

forts. § 73

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse bygglovshandläggare daterad 2024-05-02.

Planeringsstrategi 2024-2027.

Bilaga 1 - Nya eller reviderade underlag.

Bilaga 2 - Länsstyrelsens yttrande avseende statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens (ÖP) aktualitet.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att anta Planeringsstrategi 2024-2027.

Expedieras till

KF

Planeringsstrategi 2024-2027

Bakgrund

En ändring av lagstiftningen innebär att kommunen ska anta en planeringsstrategi senast två år efter ordinarie val. Sista dag att anta planeringsstrategi är därmed 11 september 2024.

Syftet med planeringsstrategin är att stärka uppföljningen och genomförandet av översiktsplanen och dess tillhörande dokument. Planeringsstrategin tar ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet och gör en bedömning om översiktsplanen fortfarande är aktuell. Strategin tar också ställning till hur kommunens fortsatta översiktsplanarbete ska bedrivas.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Länsstyrelsen ska inför antagande av planeringsstrategi inkomma med ett underlag till kommunen med en redovisning av sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska Länsstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Länsstyrelsen gör bedömningen att det granskningsyttrande som lämnats vid granskning av Översiktsplan nu-2035 fortsatt är aktuellt. Länsstyrelsens underlag återfinns i bilaga 1 och 2. Kommunen har inför antagande tillgodosett de synpunkter som Länsstyrelsen framfört i granskningsyttrandet.

Sammanfattningsvis bedöms det finnas följande behov av åtgärder:

- Kommunen behöver se över nya/reviderade underlag och arbeta in dem i dokumentet.
- Tydligare förteckning över planeringsunderlag som använts, inklusive datering.
- Tydligare färger i kartunderlagen.
- Riksintresse för skyddade vattendrag enligt MB 4 kap §6 behöver läggas till under avsnittet för riksintressen.
- Länsväg 164 behöver tas bort under avsnittet "Riksintressen - kommunikationer".
- I gällande översiktsplan finns det hänvisningar till kommunens VA-plan. I och med ändringen i lagen om allmänna vattentjänster ska kommunens VA-plan ersättas med en vattentjänstplan och dessa hänvisningar behöver därför ändras.
- 4:e stycket under 4.4.3 behöver tas bort, det vill säga där det står att Dalslands miljö- och energiförbund uppmuntrar att toalettavloppet leds till slutna tankar och att detta rena slam efter hygienisering sprids på åkermark.

- Översynen av styrdokument samt miljö- och översiktlig planering påverkar inte översiktsplanens aktualitet eller ställningstagande, men kan komma att påverka översiktsplanens genomförandeplan. Genomförandeplanen kan därför på sikt behöva revideras.
- Vid handläggning av bygglovsärenden/strandskyddsfrågor ska enligt översiktsplanens riktlinjer naturvårdsprogrammet vara ett obligatoriskt underlag och redogörelse för hur naturvårdsvärden tryggas ska bifogas varje beslut. Remiss till Dalslands Miljö- och Energikontor bedöms i normalfallet räknas som tillräckligt underlag.

Bedömning

Översiktsplanen bedöms ge vägledning om kommunens mark- och vattenanvändning på kort och lång sikt. Den redovisar hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras samt hur kommunen avser tillgodose de värden berörda riksintressen avser att skydda. Översiktsplanen bedöms ge stöd för att miljö kvalitetsnormer följs. Översiktsplanen bedöms också spegla den politiska viljeinriktningen i Dals-Eds kommun.

Mot bakgrund av det bedöms översiktsplanen vara aktuell i förhållande till de samhällsintressen som anges i 3 kap 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§ PBL.

De underlag som tillkommit eller reviderats efter att kommunens översiktsplan antogs finns att ta del av i bilaga 1. Underlaget kommer även att arbetas in i ett arbetsmaterial för att säkerställa att det senaste underlaget tillämpas vid handläggning inom kommunen.

Dals-Eds kommun kommer fortsätta att arbeta kontinuerligt med översiktsplanen. Arbetet kommer inledningsvis att inriktas på de punkter som kräver åtgärd enligt planeringsstrategin, samt att säkerställa att kommande styrdokument och nationella/regionala mål kan arbetas in i den nya översiktsplanen.

Beslutsunderlag

Planeringsstrategi 2024-2027

Bilaga 1 - Nya eller reviderade underlag

Bilaga 2 - Länsstyrelsens yttrande avseende statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens (ÖP) aktualitet

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att anta Planeringsstrategi 2024-2027.

I tjänsten

Elin Olsson,
Bygglövshandläggare,

Jessica Olsson,
Tf kanslichef

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Expedieras till

Boverket

Länsstyrelsen Västra Götaland

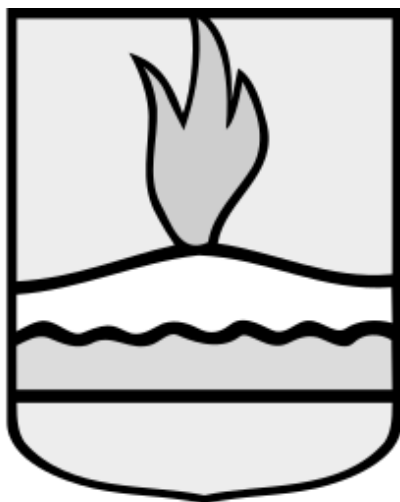
Västra Götalandsregionen

Angränsande kommuner

Webbmaster för publicering hemsida

Övriga berörda enligt sändlista (för kännedom)

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

**DALS-EDS
KOMMUN**

Planeringsstrategi

Översyn av ÖP-2035

2024 - 2027

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	2
2. Tillvägagångssätt	3
3. Gällande översiktsplan	4
4. Länsstyrelsens bedömning av granskningsyttrandenas aktualitet	6
5. Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet	7
6. Lagar som tillkommit	7
7. Granskning av ÖP-2035	7
8. Översiktsplanens aktualitet	10
9. Fortsatt översiktsplanearbete	10
10. Bilagor	10

1. Inledning och bakgrund

Att följa upp och utvärdera arbetet är en viktig del av kommunens översiktsplanearbete. För att stärka detta arbete ändrades 3 kap. i PBL den 1 april 2020. Ändringen innebär att kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ett ordinarie val. Annars blir översiktsplanen och tillhörande dokument inaktuella.

“3 kap. 23 § Plan- och bygglagen (PBL): Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ett ordinarie val. I strategin ska fullmäktige
1. ta ställning till dels ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, dels kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen, och
2. bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §.”

Vad är en översiktsplan?

En översiktsplan är kommunens långsiktiga verktyg som visar viljeinriktningen för hur mark- och vattenanvändningen samt bebyggelsen ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är ett av de viktigaste styrdokumenterna i en kommun. De frågor som behandlas i en översiktsplan är exempelvis vilka områden som ska bebyggas och hur de ska bebyggas, vilka områden som behöver särskilt skydd och hur de ska skyddas, vilka miljörisker det finns och hur detta ska beaktas. Till översiktsplanen kan fördjupade översiktsplaner tas fram som avser ett avgränsat geografiskt område eller tematiska tillägg som behandlar en specifik fråga, till exempel en vindbruksplan.

Planerna måste vara aktuella för att fungera som vägledning, vid såväl kommunens egna beslut om bland annat detaljplaner och bygglov, som andra myndigheters beslut om exempelvis tillstånd enligt miljöbalken. Det är också viktigt att planerna är aktuella så att företrädare för regional och statlig planering ska kunna väga in kommunens ställningstaganden, till exempel vid planering av ny infrastruktur som vägar, elledningar på stam- eller regionnätet samt vindkraft.

Syfte

Syftet med att ta fram en planeringsstrategi är att stärka uppföljningen och genomförandet av översiktsplanen och dess tillhörande dokument. Planeringsstrategin tar ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet och gör en bedömning om översiktsplanen fortfarande är aktuell. Strategin tar också ställning till hur kommunens fortsatta översiktsplanearbete ska bedrivas.

2. Tillvägagångssätt

Dokumenterna granskades i sin helhet av en arbetsgrupp. Följande frågeställningar låg till grund för granskningen:

- Har det kommit nya eller reviderade underlag efter att dokumentet antagits?
- Saknas något i texten?
- Är något inaktuellt i dokumentet?
- Var ser vi att det finns behov av förändring?
- Sammanfattning - Var finns behov av åtgärd vid framtagande av ny översiktsplan?

Det underlag som kommunen har fått från Länsstyrelsen låg till grund för granskningen. Underlaget består av en redovisning av statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet, till exempel om underlag tillkommit eller ändrats.

Arbetet med framtagande av planeringsstrategin genomfördes under våren 2024.

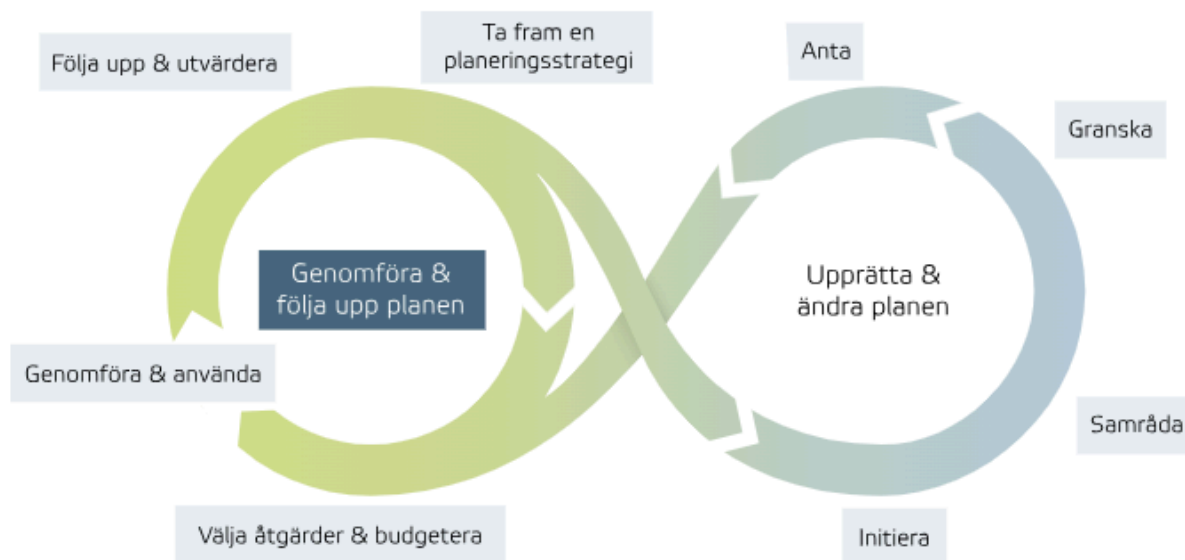

Bild från [Boverket.se](https://www.boverket.se)

3. Gällande översiktsplan

Översiktsplanen för Dals-Eds kommun följer Boverkets ÖP-modell som bygger på tre grundläggande kapitel: *Utvecklingsstrategi, Mark- och vattenanvändning* samt *Riksintressen, LIS och andra värden*. Kapitlet *Utvecklingsstrategi* visar kommunens långsiktiga utveckling fram till 2035 och är den strategiska delen av planen. Kapitlet *Mark- och vattenanvändning* visar konkret hur utvecklingsstrategin ska användas och hur kommunen prioriterar mellan olika intressen. Kapitlet *Riksintressen, LIS och andra värden* visar hur kommunen vill ta hänsyn till riksintressen och andra värden enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken vid beslut om användning av mark- och vattenområden.

Kommunfullmäktige antog ÖP nu-2035 2021-11-09 § 84 och planen fick laga kraft 2021-12-11.

Sammanfattning av ÖP-2035

Planen medger en effektivisering och förtätning av redan bebyggda områden. Framst föreslås ny bebyggelse koncentreras till tätorten Ed där infrastruktur, arbetsplatser och service redan finns. I övrigt medges bebyggelse endast i mindre omfattning på landsbygden, i anslutning till befintlig bebyggelse, samt i ett antal utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden).

Översiktsplanen anger ett mål om befolkningstillväxt och bedömer att befintliga resurser till stor del kan möta en ökad efterfrågan på bostäder. Begränsningar för utvecklingen utgörs av kapacitet i reningsverk, vattenverk, elförsörjning, skolor och kommunal service.

För industriverksamheter och handel föreslås en expanderings inom nuvarande områden Jordbron och Eds-Torp. Utöver dessa pekas området Storängen söder om Mejeriet ut då det har goda förutsättningar för industriverksamhet.

De gröna näringarna, jord- och skogsbruk, är mycket viktiga för kommunen. Stor del av kommunens markområden består av skog och skogsbruk är kommunens största näring. Dessa näringar ska värnas och att underlätta för dessa näringar är enligt planen även en strategi för att hålla marker öppna och verkar för en levande landsbygd.

Vidare föreslår översiktsplanen en satsning för att främja friluftsliv och naturturism i kommunen. Naturområden för friluftsliv och turism ska rustas upp och göras mer tillgängliga för fler människor och anläggningar kopplade till turism och friluftsliv föreslås i flera LIS-områden.

De större infrastruktursatsningar som översiktsplanen föreslår är ny dubbelspårig järnväg söder om Ed samt en ny vägdragning för tung trafik till sågverket i Nössemark.

Detta för att flytta godstrafik och tillhörande störningar utanför tätorten. Planen framhåller dock vikten av att behålla persontågtrafiken i Eds centrum, för kommunens tillgänglighet.

Vidare föreslår översiktsplanen en satsning på gång- och cykelvägar då det bedöms finnas en potential att öka cyklingen eftersom såväl invånare som arbetsplatser till stor del är koncentrerade till Eds tätort där avstånden är korta.

Kommunen antog 2010 en vindbruksplan för Dalsland tillsammans med övriga Dalslandskommuner där två lämpliga områden för vindkraft i kommunen pekas ut. Området Töftedalsfjället är redan utbyggt med 21 vindkraftverk och vid Västra Haksjön planeras en utbyggnad av 10 verk. Vindbruksplanen kvarstår som ett tematisk tillägg till översiktsplanen.

Syftet med LIS är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i kommuner med god tillgång till strandområden. I Dals-Ed handlar det om att locka nya fritids- och permanentboende till kommunen, men också att kunna behålla servicen för de som redan idag är bosatta på landsbygden och för att bidra till en attraktiv och konkurrenskraftig kommun.

Miljökonsekvensbeskrivning

Enligt planens riktlinjer ska påverkan på riksintressen och naturvärden alltid beaktas vid exploatering och vid förändringar i mark- och vattenanvändningen. Värden får inte skadas. Ekosystemtjänster föreslås inventeras för att höja kompetensen och kommunens naturvårdsprogram, som är obligatoriskt kunskapsunderlag vid beslutsfattande om fysisk planering, föreslås uppdateras. Ett antagande av översiktsplanen bidrar således till att framtida beslut om exploatering och mark- och vattenanvändning i Dals-Ed kan fattas utifrån aktuella och uppdaterade kunskapsunderlag, vilket bedöms positivt för samtliga miljöaspekter.

Även om översiktsplanens förslag kring mark- och vattenanvändning inte skiljer sig i någon betydande omfattning från tidigare översiktsplan, bedöms de ställningstaganden och riktlinjer om att förbättra och fördjupa kunskapen om naturvärden och miljösituationen i kommunen leda till att miljöpåverkan och en långsiktigt hållbar utveckling beaktas i större utsträckning vid beslut gällande kommunens utveckling. Ett antagande av den nya översiktsplanen bedöms därför medföra positiva konsekvenser för miljön i Dals-Ed som helhet.

4. Länsstyrelsens bedömning av granskningsyttrandenans aktualitet

Enligt 3 kap. 26 § plan- och bygglagen (PBL) ska Länsstyrelsen i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska Länsstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Länsstyrelsen bedömer, mot bakgrund av då gällande lagstiftning och förutsättningar, att granskningsyttrandena över kommunens översiktsplan och ändringar av denna är fortsatt aktuella enligt följande:

Översiktsplanen

Länsstyrelsen skrev i granskningsyttrandet daterat 2022-06-17 att det kan tydliggöras i översiktsplanen att fisketurism i Örekilsälven inte får medföra påtaglig skada på riksintressen. Kommunen förtydligade enligt utställningsutlåtandet detta i planen som antogs och har därmed tillgodosett synpunkten.

För Nössemark ansåg Länsstyrelsen att det är viktigt att det framgår att riksintressena ska tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. Kommunen förtydligade detta i planen som antogs och har därmed tillgodosett synpunkten.

Länsstyrelsens synpunkt om ett förtydligande gällande miljö kvalitetsnormer för vatten har tillgodosetts.

Länsstyrelsen framhöll att översiktsplanens förslag om att kunna pröva LIS-områden vid kommunens samtliga sjöar och vattendrag var problematiskt med hänsyn till riksintressen, samt innebär osäkerhet för kommande provningar. Kommunen tog bort skrivningen i planen som antogs och har därmed tillgodosett synpunkten. Länsstyrelsen bedömde området Valsebo-Töliden olämpligt och att vattenområdena behövde undantas. Kommunen gjorde en ny avgränsning i planen som antogs så att vattenområdet undantas och har därmed tillgodosett synpunkten. Kommunen kompletterade även LIS-planen med vikten av fria passager för djur- och växtliv, motiverade tydligare utsträckningen till vattenkanten för ett antal områden samt motiverade tydligare hur två områden bidrar till stärkt service.

Kommunen har också gjort förtydliganden och kompletteringar kring översvämningsrisk och skyfall, farligt gods och miljöfarliga verksamheter efter Länsstyrelsens synpunkter.

Fördjupning och tillägg till översiktsplan avseende vindkraft på Töftedalsfjället och Buråsen. Granskningsyttrandet bedöms som fortsatt aktuellt.

Tillägg till ÖP avseende vindkraft - Vindbruk Dalsland för den del som avser Dals-Eds kommun Granskningsyttrandet bedöms som fortsatt aktuellt.

5. Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet

För att underlätta för kommunen har Länsstyrelsen också förberett en förteckning över nya och reviderade planeringsunderlag som berör statliga och mellankommunala intressen i Dals-Eds kommun. Underlaget är hämtat från Planeringskatalogen och omfattar sådant planeringsunderlag som tillkommit sedan september år 2020, då Länsstyrelsen skrev ett samrådsyttrande över kommunens förslag till ny översiktsplan. Med stöd av förteckningen kan kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen och för att bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap. 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§ i PBL.

Länsstyrelsens planeringsunderlag redovisas i sin helhet i bilaga 1.

6. Lagar som tillkommit

- *Vattentjänstplan*
Från och med 2023-01-01 ändrades lagen om allmänna vattentjänster med krav på att vattentjänstplan ska finnas för kommunen.
- *Laddning av elfordon*
Sedan 2020 är laddning av elfordon ett nytt egenskapskrav i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen, PBL.

7. Granskning av ÖP-2035

Har det kommit nya eller reviderade underlag efter att översiktsplanen antogs?

Nationella/regionala underlag

- Finns redovisat i bilaga 1.

Kommunala underlag

- Kommunens utvecklingsplan 2024-2027
Antagen av kommunfullmäktige 2023-10-18 § 92.

- Laddplan för Dals-Eds kommun
Antagen av kommunstyrelsen 2023-10-25 § 175.
- Energi- och klimatstrategi för Dals-Eds kommun
Antagen av kommunfullmäktige 2023-09-13 § 82.
- Bostadsförsörjningsprogram
Under revidering och förväntas att antas i slutet av 2024.
- Avfallsplan
Under revidering.
- Naturbruksplan för Eds tätort.
Under framtagande.
- Kartskikt för grön infrastruktur och ekosystemtjänster
Under framtagande och förväntas tillgängligt under 2025.
- Kommunen har under årsskiftet 2023/2024 sett över styrdokument samt miljö- och översiktlig planering. Översynen påverkar inte översiktsplanens aktualitet eller ställningstagande, men kan komma att påverka översiktsplanens genomförandeplan.

Saknas något i texten?

- Riksintresse för skyddade vattendrag enligt miljöbalken (MB) 4 kap § 6 saknas.

Är något inaktuellt i dokumentet?

- Enligt Trafikverkets beslut 2022-09-26 bedöms länsväg 164 inte längre vara av riksintresse för kommunikationer.
- I gällande översiktsplan finns det hänvisningar till kommunens VA-plan. I och med ändringen i lagen om allmänna vattentjänster ska kommunens VA-plan ersättas med en vattentjänstplan.
- I befintlig översiktsplan står det under 4.4.3 att Dalslands miljö- och energiförbund uppmuntrar att toalettavlopp leds till slutna tankar och att detta rena slam efter hygienisering sprids på åkermark. Dessa riktlinjer upphävdes av Miljö- och Energinämnden under mitten av 2023.

Var ser vi att det finns behov av förändring?

- Tydligare förteckning över planeringsunderlag som använts inklusive datering.
- Tydligare färger i kartunderlagen.
- Vid handläggning av bygglovsärenden/strandskyddsfrågor ska enligt översiktsplanens riktlinjer naturvårdsprogrammet vara ett obligatoriskt underlag och redogörelse för hur naturvårdsvärden tryggas ska bifogas varje beslut. Remiss till Dalslands Miljö- och Energikontor bedöms i normalfallet räknas som tillräckligt underlag.

Sammanfattning - Var finns behov av åtgärd vid framtagande av ny översiktsplan?

1. Kommunen behöver se över nya/reviderade underlag och arbeta in dem i dokumentet.
2. Tydligare förteckning över planeringsunderlag som använts, inklusive datering.
3. Tydligare färger i kartunderlagen.
4. Riksintresse för skyddade vattendrag enligt MB 4 kap §6 behöver läggas till under avsnittet för riksintressen.
5. Länsväg 164 behöver tas bort under avsnittet "Riksintressen -kommunikationer".
6. I gällande översiktsplan finns det hänvisningar till kommunens VA-plan. I och med ändringen i lagen om allmänna vattentjänster ska kommunens VA-plan ersättas med en vattentjänstplan och dessa hänvisningar behöver därför ändras.
7. 4:e stycket under 4.4.3 behöver tas bort, det vill säga där det står att Dalslands miljö- och energiförbund uppmanar att toalettavloppet leds till slutna tankar och att detta rena slam efter hygienisering sprids på åkermark.
8. Översynen av styrdokument samt miljö- och översiktlig planering påverkar inte översiktsplanens aktualitet eller ställningstagande, men kan komma att påverka översiktsplanens genomförandeplan. Genomförandeplanen kan därför på sikt behöva revideras.
9. Vid handläggning av bygglovsärenden/strandskyddsfrågor ska enligt översiktsplanens riktlinjer naturvårdsprogrammet vara ett obligatoriskt underlag och redogörelse för hur naturvårdsvärden tryggas ska bifogas varje beslut. Remiss till Dalslands Miljö- och Energikontor bedöms i normalfallet räknas som tillräckligt underlag.

8. Översiktsplanens aktualitet

Översiktsplanen bedöms ge vägledning om kommunens mark- och vattenanvändning på kort och lång sikt. Den redovisar hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras samt hur kommunen avser tillgodose de värden berörda riksintressen avser att skydda. Översiktsplanen bedöms ge stöd för att miljö kvalitetsnormer följs. Översiktsplanen bedöms också spegla den politiska viljeinriktningen i Dals-Eds kommun.

Mot bakgrund av det bedöms översiktsplanen vara aktuell i förhållande till de samhällsintressen som anges i 3 kap 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 § PBL.

9. Fortsatt översiktsplanarbete

De underlag som tillkommit eller reviderats efter att kommunens översiktsplan antogs finns att ta del av i bilaga 1. Underlaget kommer även att arbetas in i ett arbetsmaterial för att säkerställa att det senaste underlaget tillämpas vid handläggning inom kommunen.

Dals-Eds kommun kommer fortsätta att arbeta kontinuerligt med översiktsplanen. Arbetet kommer inledningsvis att inriktas på de punkter som kräver åtgärd enligt planeringsstrategin, samt att säkerställa att kommande styrdokument och nationella/regionala mål kan arbetas in i den nya översiktsplanen.

10. Bilagor:

Bilaga 1 - Nya eller reviderade underlag

Bilaga 2 - Länsstyrelsens yttrande avseende statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens (ÖP) aktualitet

I arbetsgruppen ingick:

<u>Namn</u>	<u>Titel</u>	<u>Ansvarsområde</u>
Tommy Nerstrand	Näringslivsstrateg	Näringsliv
Linda Blomgren	Folkhälsstrateg	Folkhälsa, Barnperspektiv, social hållbarhet
Anders Wockatz	Digitaliseringsstrateg	Digitalisering
Magnus Åkesson och Carlos Garcia	Samhällsbyggnadschef/VA-chef	VA, Avfall, Gata/Väg/Park
DMEK	DMEK	MKN, Vattenfrågor, Ekosystemtjänster
Morgan Funevall	FOKUS	Kultur och Fritid
Sofia Mattsson	FOKUS	Utbildning, Barn och unga
Emelie Andersson	Socialförvaltningen	Demografi, Tillgänglighet
Jonas Olsson	Tf. kommundirektör	Information
Jessica Olsson	Tf. kanslichef	Projektledning/ Infrastruktur/Kollektivtrafik
Elin Andersson	Plan- och bygglovsingenjör	GIS, strandskydd, detaljplaner, geodata och adresser
Eva Sjöton	AMI-chef	Arbetsmarknad
Elin Olsson	Projektansvarig/Bygglovshandläggare	Projektledning

Nya eller reviderade underlag

Enligt 3 kap. 26 § plan- och bygglagen (PBL) ska Länsstyrelsen i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska Länsstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Detta dokument innehåller de underlag som tillkommit eller revideras efter att kommunens översiktsplan antagits. Underlaget har redovisats av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Tanken med detta dokument är att det kan användas som ett arbetsmaterial vid handläggning för att säkerställa att det senaste underlaget tillämpas.

Tabellerna nedan visar de nya eller reviderade underlag som tillkommit samt vilket kapitel i översiktsplanen de tillhör. Varje titel är en länk till planeringskatalogen där man kan hitta mer information för respektive underlag.

Översiktsplanen i PDF finns [här](#).

**DALS-EDS
KOMMUN**

Kap.4

Titel	Kapitel
Markreglerande bestämmelse Nedladdning, vektor	4
Rättighet Nedladdning, vektor	4
Räkna Q Västra Götalands län	4.1.4
Tillväxtskapande samhällsplanering	4.2
Länstransportplaner	4.3
Nationell plan för transportsystemet 2018–2029	4.3
Regional infrastrukturplan 2018-2029	4.3
Riktvärden och riktlinjer för buller och vibrationer	4.3
Transmissionsnät för el i Sverige	4.4
Ledningskollen	4.4
Karttjänst om grundvattentillgång i små magasin	4.4.3 4.7
Markavvattning i Västra Götaland diken, rör och vallar	4.5
Markavvattning i Västra Götaland båtnadsområden	4.5
Förbud mot markavvattning	4.5
Exploatering av jordbruksmark 2016-2020	4.5.1
Strategi för svenskt fiske och vattenbruk för 2021-2026	4.5.3
Regional handlingsplan för friluftslivet i Västra Götaland	4.6.1
Sveriges friluftsmål	4.6.1
Myrskyddsplan 2007 reviderad 2016	4.6.2
Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götalands län	4.7

Kap. 5

Titel	Kapitel
Landskapsbildsskydd	5.3
Landskapsbildsskyddsområde	5.3
Skyddade områden, tillträdesförbud (föreskriftsområden)	5.3
Skyddade områden, naturreservat	5.3.5
Skyddade områden, nationalparker	5.3.6
Strandskydd fr o m 1 dec 2014	5.3.10
Översvänningskarteringar	5.4
Klimatrisker i översiktsplanering	5.4
Vägledning om hantering av förorenade områden vid planering och lovgivning	5.4
Vägledning skredriskkarterade områden	5.4
Klimatrelaterade risker i översiktsplanering - metodstöd	5.4
Vid samhällsplanering	5.4
Riktvärden och riktlinjer för buller och vibrationer	5.4
Förutsättningar för skred i finkornig jordart	5.4
Handbok i kommunal krisberedskap	5.4
Handbok i kommunal krisberedskap 2 Kommunala verksamheter Fysisk planering	5.4
Naturolyckor och klimat	5.4
Risker i ett klimatanpassat Sverige-Naturolyckor	5.4
Riskområden för ras, skred, erosion och översvämning: Redovisning av regeringsuppdraget enligt regeringsbeslut M2019/0124/KI	5.4
Sevesoanläggningar	5.4
Tillsynsportalen Väst	5.4
Skredriskkartering prioriterade älvar (utom Göta älv)	5.4
Ytavrinning och Lågpunkter (WMS)	5.4

Karttjänst om grundvattentillgång i små magasin	5.4
Handbok i kommunal krisberedskap 2 Kommunala verksamheter Fysisk planering	5.4
Områden skyddade enligt förordning om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten	5.4
Miljö kvalitetsnormer i översiktsplan och detaljplan	5.4.1, 5.4.2 och 5.4.3
VM VISS Miljö kvalitetsnormer sjöar 2021-2027 (gällande)	5.4.3
VM VISS Miljö kvalitetsnormer grundvatten 2021-2027 (gällande)	5.4.3
VM VISS Miljö kvalitetsnormer vattendrag 2021-2027 (gällande)	5.4.3
Åtgärder VISS - åtgärdsplatser (punkter)	5.4.3

Kap. 6

Titel	Kapitel
Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland	6.1.5
Bostadsförsörjning i Västra Götalands län	6.2
Bostadsmarknadsanalys Västra Götalands län 2021	6.2
Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030	6.2
Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland - Åtgärdsprogram för miljömålen 2022-2025	6.2.2 och 6.2.3
Regionala miljömål för Västra Götaland	6.2.2.

Kap. 8

Titel	Kapitel
Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland	8.4

UNDERLAG TILL PLANERINGSSTRATEGI

KOMMUN: Dals-Ed
FRÅNDATUM SÖKNING: 2020-09-01
DATUM FÖR UTTAG: 5/23/2022

PLANERINGSKATALOGEN.SE

Länsstyrelserna

Funktion för att identifiera nya och reviderade planeringsunderlag

Denna funktion ska hjälpa dig att snabbt och enkelt ställa samman en lista över nya och reviderade planeringsunderlag som berör statliga och mellankommunala intressen i en kommun. Funktionen bygger på fördefinierade sökningar och filtreringar i Planeringskatalogen som genom ett par knapptryckningar landar i en strukturerad presentation. Listan går att sortera och redigera efter behov.

Med hjälp av funktionen kan länsstyrelsens handläggare både spara tid och få en mer ensad hantering vid framtagande av länsstyrelsens underlag till kommunens planeringsstrategi eller vid tillhandahållande av planeringsunderlag i samband med handläggning av översiktplaner och detaljplaner.

Länsstyrelsens underlag till kommunens planeringsstrategi

Enligt 3 kap 26 § i plan- och bygglagen (2010:900) ska Länsstyrelsen i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Redovisningen ska göras under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige. Länsstyrelsen ska också lämna ett sådant underlag när kommunen begär det. Underlagen är viktiga för kommunens bedömning av översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen ska inte förhålla sig till planens aktualitet men redovisa vilka, nya eller ändrade, statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse. I underlaget ska länsstyrelsen ange:

1. hur de statliga och mellankommunala intressena förhåller sig till översiktsplanen, och
2. om länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

✚ **Flikar, funktioner och fördefinierade sökningar:**

Nedan redovisas alla de fördefinierade sökningarna i Planeringskatalogen som sker under varje flik i detta excelldokument. Du hittar även en förklaring till sökningen vid huvudrubriken på varje flik. Under varje flik finns aktuella underlag på ämnet sammanställt. Underlagets titel är en klickbar länk som leder till planeringsunderlaget i Planeringskatalogen. För varje planeringsunderlag finns information om titel, beskrivning, resurstyp, aktualitetsdatum, ansvarig organisation, planeringsstatus, sakområde och geografisk nivå. Det går att filtrera på kolumnerna "resurstyp" och "planeringsstatus" och "sakområde" på de flesta flikar. Information om hur och var du filtrerar finns på varje flik. Listan går att redigera och det finns även möjlighet att kommentera varje underlag i kolumnen "kommentar". Underlaget kan sparas ner på din dator men sparas inte i Planeringskatalogen.

Exakta planer

Fysiska planer

Visar underlag som har planeringsstatus Fysiska planer och som helt eller delvis överlappar kommunen. Ingen avgränsning på datum, alla gällande planer kommer med.

Mellankommunala frågor

Visar underlag som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen samt dessutom innehåller ordet "mellankommunal"

Mark- och vattenregleringar

Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Allmänna råd

Visar underlag med planeringsstatus Allmänna råd som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Mål och strategier

Visar underlag med planeringsstatus Mål och strategier som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Riksintressen

Visar både underlag med planeringstatus Vägledning som innehåller ordet Riksintresse och underlag med planeringsstatus Riksintresse 3 kapitlet eller 4 kapitlet som alla helt eller delvis överlappar kommunen.

Miljö kvalitetsnormer

Visar underlag som innehåller ordet "Miljö kvalitetsnormer" eller har ett eller flera av sakområdena, Luftkvalitet, Vattenkvalitet eller Buller under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Hälsa och säkerhet

Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena. Färorenad mark. Buller. Strålning. Ras skred och erosion. Översvämning. Farlig verksamhet. Farligt

Visar utredning avseende till eller efter jorden av skattefritt område, förorenat mark, damper, järnvinning, nya diken och erosion, vattendrivning, fartyg verksamheter, fartygs gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

LIS-områden och strandskydd

Visar underlag som innehåller ordet "Strandskydd" och har en eller flera av Planeringsstatusarna Mark- och vattenregleringar, Allmänna råd, Vägledning och handböcker, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Övriga allmänna intressen

Visar underlag med planeringsstatus Övriga allmänna intressen som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Analyser

Visar underlag med planeringsstatus Analys som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Fakta

Visar underlag med planeringsstatus Fakta som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Fysiska planer	<i>Visar underlag som har planeringsstatus Fysiska planer och som helt eller delvis överlappar kommunen. Ingen avgränsning på datum, alla gällande planer kommer med.</i>
----------------	---

Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP
Länstransportplaner	Länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan eller kommunala samarbetsorgan tar fram länsplaner för regional transportinfrastruktur. Regeringen fastställer de ekonomiska ramarna och Trafikverket, kommuner och trafikhuvudmän bistår med underlag.	Trafikverket	2020-08-07	Webbida	Fysiska planer	6 Trafik och transportsystem	Nationell	Revideras vart annat år. Påverkar inte kommunens ställningstagande i översiktsplanen.	4.3
Nationell plan för transportsystemet 2018–2029	Den 31 maj 2018 fattade regeringen beslut om nationell plan för transportsystemet 2018–2029. Planen omfattar åtgärder som innebär ett viktigt steg mot ett modernt och hållbart transportsystem. Järnvägen rustas upp, moderniseras och byggs ut. Regeringens beslut utgår från det förslag redovisade den 31 augusti 2017. På denna sida finns länkar till regeringens beslut och Trafikverkets planförslag med tillhörande underlag.	Trafikverket	2021-11-01	Webbida	Fysiska planer	6.1 Vägar 6.2 Järnvägar 6.3 Sjöfart	Nationell	Revideras vart fjärde år. Påverkar inte kommunens ställningstagande i översiktsplanen.	4.3
Länsstyrelsens granskningsyttrande TÖP vindkraft Töftedalsfjället och Buråsen, Dals-Eds kommun	Länsstyrelsens yttrande över tillägg till översiktsplan angående vindkraft för Töftedalsfjället och Buråsen, Dals-Eds kommun.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2008-05-09	Dokument	Fysiska planer	14.3 Översiktsplanering 9.2.1 Vindkraft	Lokal	Fortstätt aktuell	Bilagor och tematiska tillägg
Länsstyrelsens granskningsyttrande Dals-Eds ÖP nu-2035	Länsstyrelsens granskningsyttrande över Dals-Eds översiktsplan nu-2035. Antagen 2021-11-09. Laga kraft 2021-12-11.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2021-09-08	Dokument	Fysiska planer	14.3 Översiktsplanering	Lokal	Fortstätt aktuell	Bilagor och tematiska tillägg
Regional infrastrukturplan 2018-2029	Västra Götalandsregionen har som uppdrag från regeringen ansvar för att upprätta en länsplan för den regionala transportinfrastrukturen i Västra Götaland. Planen innefattar investeringar främst för regionala vägar och kollektivtrafikanläggningar på det regionala vägnätet. Det regionala vägnätet utgörs av riksvägar och primära länsvägar. Drift och underhåll på det regionala vägnätet ansvarar Trafikverket för. Den regionala transportinfrastrukturplanen styrs av politiska beslut tagna på både nationell och regional nivå. Det övergripande transportpolitiska målet är att säkerställa en samhällsekonomisk, effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för invånare och näringsliv i hela landet.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2018-06-01	Dokument	Fysiska planer	6.1 Vägar 6.2 Järnvägar 6.3 Sjöfart 6.4 Flyg 6.5 Kollektivtrafik 6.6 Gång- och cykeltrafik 14.2 Regionplanering	Regional	Revideras vart annat år. Påverkar inte kommunens ställningstagande i översiktsplanen.	4.3
Länsstyrelsens granskningsyttrande TÖP Vindkraft Dalsland (Bengtstors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål)	Länsstyrelsens granskningsyttrande över tillägg till översiktsplan för Vindbruk i Dalsland. Granskningsyttrandet berör Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud kommuner. Observera att denna handling inte längre gäller för Bengtstors och Åmål som genomfört förnyad utställningar av förslagen i vindbruksplanen och har ett annat granskningsyttrande.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2010-06-23	Dokument	Fysiska planer	14.3 Översiktsplanering 9.2.1 Vindkraft	Lokal	Fortstätt aktuell	Bilagor och tematiska tillägg

<h2>Mål & Strategier</h2>	<p>Visar underlag med planeringsstatus Mål och strategier som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp
<p><u>Strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad</u></p>	<p>Energimyndigheten och Naturvårdsverket har tillsammans tagit fram en nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad.</p> <p>Syftet med strategin är att bidra till energiomställningen genom att skapa förutsättningar för att den framtida utbyggnaden av vindkraft sker på ett hållbart sätt. Strategin fokuserar på en utvecklad planeringsprocess för vindkraft.</p>	<p>Energimyndigheten</p>	<p>2021-11-10</p>	<p>Webbsida</p>
<p><u>Sveriges friluftsmål</u></p>	<p>Friluftslivet ger oss hälsa, naturförståelse och regional utveckling. Det är utgångspunkten för de tio mål för friluftslivspolitikerna som regeringen beslutade om i december 2012.</p>	<p>Naturvårdsverket</p>	<p>2021-09-20</p>	<p>Webbsida</p>

<h2>Mål & Strategier</h2>	<p>Visar underlag med planeringsstatus Mål och strategier som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp
<p><u>Strategi för svenskt fiske och vattenbruk för 2021-2026</u></p>	<p>Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket överlämnar nu en gemensam strategi för svenskt fiske och vattenbruk för 2021-2026 till regeringen. Strategin, som följs av handlingsplaner för yrkesfiske, fritidsfiske och fisketurism samt vattenbruk, ger en gemensam målbild och pekar ut en väg framåt. Arbetet har skett i bred samverkan med näringarna, berörda intresseorganisationer samt andra berörda myndigheter och lärosäten. Med Sveriges hundratusen sjöar, tiotusentals mil strömmande vattendrag och cirka tvåhundra mil av kust med kringliggande hav finns goda förutsättningar för såväl fiskerinäringen som ett växande vattenbruk. Skiftande vatten- och naturtyper från norr till söder ger mycket goda möjligheter för fritidsfiske och fisketurism. Men utmaningarna är många och näringarna kämpar med olika svårigheter. Det handlar om sviktande lönsamhet, minskade fiskebestånd, nollkvoter för torsk i Östersjön och regelverk som gör det svårt för företag att utveckla eller etablera nya verksamheter. Exempelvis har det svenska vattenbruket inte kunnat utvecklas i takt med företagets ambitioner och konsumenternas efterfrågan.</p>	<p>Havs- och vattenmyndigheten</p>	<p>2021-06-01</p>	<p>Dokument</p>

<h2>Mål & Strategier</h2>	<p>Visar underlag med planeringsstatus Mål och strategier som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp
<p><u>Jämställt Västra Götaland. Länstrategi för jämställdhetsintegrering 2019-2022</u></p>	<p>Länsövergripande strategi för jämställdhetsintegrering Jämställt Västra Götaland 2019–2022 är en plattform för jämställdhetsintegrering i länet och en förlängning av vår tidigare strategi. Strategin är tänkt att även bidra med kunskapsunderlag för aktörer som på olika sätt har uppdrag kopplade till jämställdhet. Den innehåller en kartläggning av läget i länet, en problemanalys av ojämställdheten samt en prioritering av fokusområden som har betydelse för de mål och insatser som är viktiga för utvecklingen i Västra Götaland. Som bilaga finns även en kortversion av jämställdhetsstrategin.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2021-03-01</p>	<p>Dokument</p>
<p><u>Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland - Åtgärdsprogram för miljömålen 2022-2025</u></p>	<p>Det här är åtgärdsprogrammet för miljömålen – Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland. Syftet med åtgärdsprogrammet är att vägleda och stödja prioriteringar och att stimulera till en ökad samverkan i det lokala och regionala miljöarbetet. På webbsidan hittar du all information om åtgärderna i programmet som gäller under åren 2022–2025.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2022-01-01</p>	<p>Dokument</p>

<h2>Mål & Strategier</h2>	<p>Visar underlag med planeringsstatus Mål och strategier som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp
<p><u>Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götalands län</u></p>	<p>Vattenförsörjningsplanen för Västra Götalands län är ett planeringsunderlag som kan användas av alla som arbetar med en robust vattenförsörjning i länet. Planens syfte är att säkerställa långsiktig tillgång till råvatten för att täcka dricksvattenbehovet till och med år 2100. I planen beskrivs vilka av länets vattenresurser som är viktiga för framtida dricksvattenförsörjning samt vilka åtgärder som behövs för att öka eller bibehålla robustheten i vattenförsörjningen.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2021-10-01</p>	<p>Dokument</p>

<h2>Mål & Strategier</h2>	<p>Visar underlag med planeringsstatus Mål och strategier som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp
<p><u>Regionala miljömål för Västra Götaland</u></p>	<p>Västra Götalands miljömål omfattar det nationella miljömålssystemet (förutom Storslagen fjällmiljö som inte är aktuellt i länet) samt regionala tilläggs mål. Länsstyrelsen har uppdrag att samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet. Skogsstyrelsen har bland annat ett särskilt ansvar för uppföljning av miljö kvalitetsmålet Levande skogar. År 2015 togs regionala tilläggs mål fram för att lyfta fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser. De regionala tilläggs målen reviderades och minskades i antal år 2020. Vår förhoppning är att de regionala målen blir ett stöd i det regionala åtgärdsarbetet för en bättre miljö, genom att tydliggöra var ytterligare insatser krävs samt att genom uppföljningen av de regionala målen visa på utvecklingen.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2020-11-01</p>	<p>Dokument</p>
<p><u>Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland</u></p>	<p>Regionfullmäktige antog den 18 maj ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för 2021-2025. Trafikförsörjningsprogram 2021-2025 - Hållbara resor i Västra Götaland är det viktigaste dokumentet i utvecklingen av kollektivtrafiken. Här beskrivs hur kollektivtrafiken ska utvecklas, och var fokus på kollektivtrafiksatsningar ska ligga.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2021-05-19</p>	<p>Dokument</p>

<h2>Mål & Strategier</h2>	<p>Visar underlag med planeringsstatus Mål och strategier som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp
<p><u>Regional handlingsplan för friluftslivet i Västra Götaland</u></p>	<p>Handlingsplanen är tänkt att vara en plattform för arbetet med friluftslivsfrågor i länet. Handlingsplanen är inte tvingande utan ska ses som ett underlag för att beskriva och lyfta arbetet med friluftsliv som i första hand utförs av kommuner och föreningar. Syftet med en handlingsplan för friluftslivet är att ge en överblick, visa på behov och planera för friluftslivet samt vara en idébank för olika åtgärder.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2021-09-01</p>	<p>Dokument</p>
<p><u>Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030</u></p>	<p>Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande strategi för det regionala tillväxts- och utvecklingsarbetet i Västra Götaland. Syftet är att skapa en samlad bild över regionens tillgångar, möjligheter och utmaningar och vad vi gemensamt prioriterar att kraftsamla kring.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2021-02-01</p>	<p>Dokument</p>

Mål & Strategier		Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
<u>Strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad</u>	Mål och strategier	9.2.1 Vindkraft	Nationell	Befintlig vindbrusplan fortsatt akutell	
<u>Sveriges friluftsmål</u>	Mål och strategier	1.3 Friluftsliv	Nationell	Frilufstsplan under framtagande 2024	.4.6.1

Mål & Strategier		Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
<u>Strategi för svenskt fiske och vattenbruk för 2021-2026</u>	Mål och strategier	4.3 Yrkesfiske 4.4 Vattenbruk	Nationell	Underlag har tillkommit	.4.5.3

Mål & Strategier		Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
<u>Jämställt Västra Götaland. Länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2019-2022</u>	Mål och strategier	13.5 Jämställdhet	Regional	Reviderat underlag	.6.1.6
<u>Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland - Åtgärdsprogram för miljömålen 2022-2025</u>	Mål och strategier	2.1 Luftkvalitet 2.2 Vattenkvalitet 2.3 Förorenad mark 2.4 Buller 2.5 Strålning 2.7 Farlig verksamhet 7 Klimat 12.1 Stadsutveckling 12.2	Regional	Reviderat underlag men ingen ändring i ÖP	.6.2.2 och 6.2.3

Mål & Strategier		Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
<u>Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götalands län</u>	Mål och strategier	5.1 Grundvatten 5.2 Ytvatten 9.7.1 Dricksvatten	Regional	Nytt underlag	4.7

Mål & Strategier		Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
<u>Regionala miljömål för Västra Götaland</u>	Mål och strategier	2.1 Luftkvalitet 2.2 Vattenkvalitet 2.3 Förorenad mark 2.4 Buller 2.5 Strålning	Regional	Fortsatt akutell	.6.2.2.
<u>Regionalt trafikförsörjningsprogram Västra Götaland</u>	Mål och strategier	6.5 Kollektivtrafik	Regional	Reviderat underlag	8.4 och 6.1.5

Mål & Strategier		Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
<u>Regional handlingsplan för friluftslivet i Västra Götaland</u>	Mål och strategier	1.3 Friluftsliv	Regional	Nytt underlag	.4.6.1
<u>Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030</u>	Mål och strategier	14.1 Havsplanering 14.2 Regionplanering 14.3 Översiktsplanering	Regional	Nytt underlag	6.2

INGRIPANDEGRUND: Riksintressen		Visar både underlag med planeringsstatus Vägledning som innehåller ordet Riksintresse och underlag med planeringsstatus Riksintresse 3 kapitlet eller 4 kapitlet som alla helt eller delvis överlappar kommunen.				Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden				
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	KOMMENTAR	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
<u>Riksintresse friluftsliv</u>	<p>Tillgängliga data redovisar granskning och beslut. Uppdatering av data sker kontinuerligt efter det att Naturvårdsverket tar nya beslut. Senaste uppdateringen är gjord efter beslut 2017-10-19.</p> <p>Områden av riksintresse för friluftslivet ska ha stora friluftsvärden på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för allmänheten. Många olika svenska landskapstyper ska finnas representerade i urvalet. En av utgångspunkterna för områden är att dessa bör vara viktiga för många människors friluftsliv och att de kan nyttjas ofta och mycket. Både för besökare från stora delar av landet; kanske rentav från hela landet och även från utlandet.</p> <p>Det är av stor vikt att utpekade riksintresseområden har god aktualitet genom att ny kunskap och nya bedömningar genomförs regelbundet.</p> <p>Handbok med allmänna råd finns publicerade av Naturvårdsverket i "Riksintresse för naturvård och friluftsliv. Handbok 2005:5". Se även propositionen 2009/10:238 - Framtidens friluftsliv</p>	Naturvårdsverket	2022-03-23	Datamängd	Riksintressen 3 kap MB	1.3.1 Friluftslivsintresse	Nationell	Inga förändringar i anspråk efter 2020 som berör kommunen	-	-
<u>Riksintresse naturvård</u>	<p>Områden av riksintresse för naturvärden ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen ur ett nationellt perspektiv. Urvalet av områden av riksintresse för naturvård görs av Naturvårdsverket i samarbete med bl.a. länsstyrelserna och kommunerna.</p>	Naturvårdsverket	2022-03-23	Datamängd	Riksintressen 3 kap MB	1.1 Natur	Nationell	Inga förändringar i anspråk efter 2020 som berör kommunen	-	-

INGRIPANDEGRUND: Riksintressen		Visar både underlag med planeringsstatus Vägledning som innehåller ordet Riksintresse och underlag med planeringsstatus Riksintresse 3 kapitlet eller 4 kapitlet som alla helt eller delvis överlappar kommunen.				Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden					
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	KOMMENTAR	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP	
Öppna tjänster för Sveriges Natura 2000 områden	Öppna tjänster (WMS, WFS, REST-API) mot Sveriges Natura 2000 områden. Natura 2000 databasen omfattar svenska områden som pekats ut att ingå i EU:s sammanhängande europeiska ekologiska nätverk av naturområden, Natura 2000. Informationen visar de beslut som Sveriges regering har fattat vid olika tillfällen om områden till nätverket. Natura 2000-områden utpekade enligt EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) eller fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG), ibland båda direktiven. I tjänsterna visas detta som: •Natura 2000 (SCI), områden utpekade enligt art- och habitatdirektivet •Natura 2000 (SPA), särskilt skyddsområde enligt fågeldirektivet •Natura 2000 (SPA/SCI), områden som är utpekade enligt båda direktiven Tjänsterna ger information om vilka arter och/eller naturtyper som området är utpekade för att bevara. Fågeldirektivet behandlar fåglar. Habitatdirektivet behandlar naturtyper samt andra artgrupper än fåglar. Tjänsterna ger inte tillgång till den fullständiga databasen. Naturvårdsverket ansvarar för informationen i databasen men respektive länsstyrelse är primär källa för all denna information.	Naturvårdsverket	2021-01-01	Tjänst	Mark- och vattenregleringar, Riksintressen 4 kap MB	1.1.1 Naturtyper och naturgeografisk indelning 1.1.2 Djur och växter	Nationell	Inga förändringar i anspråk efter 2020 som berör kommunen	-	-	
Riksintresse Kulturmiljövård MB3kap6	Områden vilka av Riksantikvarieämbetet utpekats som riksintresse för kulturmiljövård, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Gränserna för riksintresseområden är inte absoluta, utan indikerar att värden eller egenskaper av högt allmänt intresse enligt Hushållningsbestämmelserna i 3 kapitlet i miljöbalken finns att ta hänsyn till. 13/11 2020 kommer Shape-filen som finns tillgänglig ändra namnsättning från RAA_RI_kulturmiljovard_MB3kap6 till raa.RAA_RI_kulturmiljovard_MB3kap6	LST Planeringskatalogens nationella redaktion	2022-05-20	Datamängd	Riksintressen 3 kap MB	1.2.1 Fornlämningar 1.2.2 Byggnader 1.2.3 Skyddad kulturmiljö 1.2.4 Kulturmiljöintresse	Nationell	Inga förändringar i anspråk efter 2020 som berör kommunen	-	-	

INGRIPANDEGRUND: Mellankommunala frågor	<i>Visar underlag som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen samt dessutom innehåller ordet "mellankommunal"</i>						Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden		
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapittel i ÖP
Tillsynsvägledning mellankommunal samordning	Tillsynsvägledningen om mellankommunal samordning syftar till att ge stöd åt länsstyrelserna vid tillsyn av kommunernas detaljplaner gällande frågor som rör mellankommunal samordning.	Boverket	2020-12-29	Webbsida	Vägländningar och handböcker	14.4 Detaljplanering	Nationell	-	-

Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP							
INGRIPANDEGRUND: Miljökvalitetsnormer	<i>Visar underlag som innehåller ordet "Miljökvalitetsnormer" eller har ett eller flera av sakområdena, Luftkvalitet, Vattenkvalitet eller Buller under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen</i>					Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja MKN. Sök på följande: - luftkvalitet - vattenkvalitet - buller	<u>Riktvärden och riktlinjer för buller och vibrationer</u>	På denna webbsida finns information och länkar till Trafikverkets riktlinje om "Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg". I handledningen om "Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg" ges ytterligare vägledning om utredningar och åtgärder mot buller- och vibrationer i samband med ny- och väsentlig ombyggnad av vägar och järnvägar samt åtgärder längs befintliga vägar och järnvägar.	Trafikverket	2021-04-01	Webbsida	Vägledningar och handböcker	2.4 Buller 6.1 Vägar 6.2 Järnvägar	Nationell	Nytt underlag	4.3 och 5.4.1
<u>Miljökvalitetsnormer i översiktsplan och detaljplan</u>	Miljökvalitetsnormer är bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt och regleras i miljöbalken. Vid planläggning och i andra ärenden enligt plan- och bygglagen ska miljökvalitetsnormer följas. Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen anser att gällande miljökvalitetsnormer ska följas.	Boverket	2021-12-21	Webbsida	Vägledningar och handböcker	2.1 Luftkvalitet 2.2 Vattenkvalitet 2.4 Buller	Nationell	Nytt underlag	5.4.1, 5.4.2 och 5.4.3							
<u>VM VISS Miljökvalitetsnormer grundvatten 2021-2027 (gällande)</u>	Miljökvalitetsnormer grundvatten för vattenförvaltningen beslutade i december 2021 av de fem vattendelegationerna i Västerhavet, Södra Östersjön, Norra Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken. Innehåller kvalitetskraven för kvantitativ och kemisk status. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Kraven för grundvattenförekomsterna framgår av attributen KemstatGW (kvalitetskrav kemisk status) samt KvantstatGW (kvalitetskrav kvantitativ status). Om ett vatten har en tidsfrist framgår det av dessa attribut. För att läsa om vad som ligger till grund för tidsfristen använd länken till vattnets sida i VISS. Vid behov av teknisk hjälp om VISS eller GIS-datat kontakta VISS-centrum viss_support@lansstyrelsen.se för vägledning om tolkningar kontakta respektive Vattenmyndighet. Läs mer om normerna på Vattenmyndigheternas sida: https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/miljokvalitetsnormer-for-vatten.html	Länsstyrelsen i Kalmar län	2022-01-17	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	2.2 Vattenkvalitet 5.1 Grundvatten	Nationell	Reviderat underlag	.5.4.3							

Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP
INGRIPANDEGRUND: Miljökvalitetsnormer	<i>Visar underlag som innehåller ordet "Miljökvalitetsnormer" eller har ett eller flera av sakområdena, Luftkvalitet, Vattenkvalitet eller Buller under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen</i>					Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja MKN. Sök på följande: - luftkvalitet - vattenkvalitet - buller			
<u>VM VISS Miljökvalitetsnormer vattendrag 2021-2027 (gällande)</u>	<p>Miljökvalitetsnormer vattendrag för vattenförvaltningen beslutade i december 2021 av de fem vattendelegationerna i Västerhavet, Södra Östersjön, Norra Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken. Innehåller kvalitetskraven för ekologisk och kemisk status. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen.</p> <p>Kraven för vattenförekomsterna framgår av attributen KemstatSW (kvalitetskrav kemisk status) samt EkostatSW (kvalitetskrav ekologisk status). Om ett vatten har en tidsfrist framgår det av dessa attribut. För att läsa om vad som ligger till grund för tidsfristen använd länken till vattnets sida i VISS. Vid behov av teknisk hjälp om VISS eller GIS-datat kontakta VISS-centrum viss_support@lansstyrelsen.se för vägledning om tolkningar kontakta respektive Vattenmyndighet. Läs mer om normerna på Vattenmyndigheternas sida: https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/miljokvalitetsnormer-for-vatten.html</p>	Länsstyrelsen i Kalmar län	2022-01-17	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.4 Hav och vatten 2.2 Vattenkvalitet 5.2 Ytvatten	Nationell	Reviderat underlag	.5.4.3

Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP
INGRIPANDEGRUND: Miljökvalitetsnormer	<i>Visar underlag som innehåller ordet "Miljökvalitetsnormer" eller har ett eller flera av sakområdena, Luftkvalitet, Vattenkvalitet eller Buller under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen</i>								
<u>VM VISS Miljökvalitetsnormer sjöar 2021-2027 (gällande)</u>	<p>Miljökvalitetsnormer sjöar för vattenförvaltningen beslutade i december 2021 av de fem vattendelegationerna i Västerhavet, Södra Östersjön, Norra Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken. Innehåller kvalitetskraven för ekologisk och kemisk status. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen.</p> <p>Kraven för vattenförekomsterna framgår av attributen KemstatSW (kvalitetskrav kemisk status) samt EkostatSW (kvalitetskrav ekologisk status). Om ett vatten har en tidsfrist framgår det av dessa attribut. För att läsa om vad som ligger till grund för tidsfristen använd länken till vattnets sida i VISS. Vid behov av teknisk hjälp om VISS eller GIS-datat kontakta VISS-centrum viss_support@lansstyrelsen.se för vägledning om tolkningar kontakta respektive Vattenmyndighet. Läs mer om normerna på Vattenmyndigheternas sida: https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/miljokvalitetsnormer-for-vatten.html</p>	Länsstyrelsen i Kalmar län	2022-01-17	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.4 Hav och vatten 2.2 Vattenkvalitet 5.2 Ytvatten	Nationell	Reviderat underlag	.5.4.3
<u>Områden skyddade enligt förordning om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten</u>	Områden skyddade enligt förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten (tidigare Områden skyddade enligt fiskvattendirektivet (78/659/EEG)). Målet för förordningen (tidigare fiskvattendirektivet) är att bevara eller förbättra kvaliteten på strömmande eller stillastående sötvatten där fisk lever eller skulle kunna leva om föroreningarna där kunde minskas eller elimineras.	Havs- och vattenmyndigheten	2021-12-08	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.2 Djur och växter 1.1.4 Hav och vatten 2.2 Vattenkvalitet	Nationell	Fortsatt aktuellt	.5.4

Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja MKN. Sök på följande:
- luftkvalitet
- vattenkvalitet
- buller

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>						<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>		
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP
<p><u>Vägledning skredriskarterade områden</u></p>	<p>Det här är en vägledning i hur du kan använda SGI:s kartmaterial i arbetet med att hantera och prioritera områden med olika skredrisker kring Göta älv, Norsälven eller Sävån. Skredriskanalysen utmed de karterade vattendragen ger en samlad översiktlig bild av risken för skred i dagens klimat och för framtidens klimat med år 2100 som målbild. Vägledningen innehåller sju delar: Resultaten av skredriskarteringen, Hur karteringen kan användas, Resultaten i form av skredrisk nivå, Bild av var det finns känsliga områden, Frågor och svar, Syftet med kartorna, Länkar till fördjupning.</p> <p>1. Skredriskkartan kan du använda för att identifiera områden där skredrisken är så pass hög att det behövs mer detaljerad geoteknisk information och eventuell stabilitetshöjande åtgärder för att få en acceptabel skredrisknivå. Karteringen är översiktlig men heltäckande inom det utredda området. De framtagna skredriskkartorna ger en bild av var det finns känsliga områden att gå vidare med och utreda mer detaljerat för att klarlägga de geotekniska förhållandena och vilka konsekvenser som kan uppstå vid ett skred. Kartorna ger en indikation på vilka områden som kan komma att påverkas mest i ett förändrat klimat genom att stabilitetsförhållandena försämrats. Resultatet av karteringen kan även användas vid nybyggnation för att påverka placering och utförande av ny bebyggelse och verksamhet så att skredrisker kan förebyggas.</p> <p>2. Resultatet av skredriskanalysen redovisas i kartor med tillhörande information i SGI:s rapportserier. Resultatkartor finns framtagna som visar sannolikheten för skred, konsekvensen av skred samt en skredriskkarta där de andra två kartorna har lagts ihop till en samlad bild över skredrisken för karterade områden. Resultaten finns tillgängliga i en kartvisningstjänst som är öppen för alla användare.</p>	<p>Statens geotekniska institut</p>	<p>2021-01-01</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledningar och handböcker</p>	<p>2.6 Naturolyckor 7 Klimat</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>				<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>				
<p><u>Klimatrelaterade risker i översiktsplanering - metodstöd</u></p>	<p>Rapporten är ett metodstöd för kommuner som ska integrera sin syn på klimatrelaterade risker i översiktsplanen. Stödet ger praktiska råd. Vilka underlag kan vara användbara i arbetet för att öka kunskapen och medvetenheten om klimatrelaterade risker? Hur kan det praktiska arbetet med att förankra klimatanpassningsaspekter i de interna processerna utformas, innan översiktsplanen antas av kommunfullmäktige? Metodstödet är framtaget av Länsstyrelserna i Stockholms och Västra Götalands län tillsammans med SMHI och MSB.</p>	<p>Länsstyrelsen i Stockholms län</p>	<p>2021-02-01</p>	<p>Dokument</p>	<p>Vägledning och handböcker</p>	<p>2.6 Naturolyckor</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>	<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>							
<p><u>Vid samhällsplanering</u></p>	<p>Svenska kraftnäts samlingssida som beskriver deras roll i samhällsplaneringen.</p> <p>Om du planerar åtgärder i närheten av transmissionsnätet för el, ska du samråda med Svenska kraftnät. Det är viktigt för att skydda anläggningar och framför allt för att undvika att människor och egendom skadas. Svenska kraftnät är också remissinstans i sin roll som myndighet för elberedskap och i frågor om dammsäkerhet.</p> <p>Sidan innehåller länkar till mer information om:</p> <p>Ledningsrätt och koncession Svenska kraftnät har både ledningsrätt och koncession för alla våra kraftledningar. Här beskriver vi vad det innebär.</p> <p>Magnetfält Här finns information om hur Svenska kraftnät beaktar magnetfält kring våra ledningar.</p> <p>När vindkraft planeras Här finns information om vad man måste tänka på gällande anslutning av vindkraft.</p> <p>Dammsäkerhet Svenska kraftnät är myndighet för dammsäkerhet.</p> <p>Elberedskap Svenska kraftnät är myndighet för elberedskap. Svenska kraftnäts tekniska riktlinjer</p>	<p>Svenska Kraftnät</p>	<p>2021-07-02</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledning och handböcker</p>	<p>2.5 Strålning 8 Totalförsvar 9.4 Eldistribution 9.2 Energiproduktion</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>
<p><u>Riktvärden och riktlinjer för buller och vibrationer</u></p>	<p>På denna webbsida finns information och länkar till Trafikverkets riktlinje om "Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg". I handledningen om "Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg" ges ytterligare vägledning om utredningar och åtgärder mot buller- och vibrationer i samband med ny- och väsentlig ombyggnad av vägar och järnvägar samt åtgärder längs befintliga vägar och järnvägar.</p>	<p>Trafikverket</p>	<p>2021-04-01</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledning och handböcker</p>	<p>2.4 Buller 6.1 Vägar 6.2 Järnvägar</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>				<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>				
<p><u>Förutsättningar för skred i finkornig jordart</u></p>	<p>Analysen är gjord under våren 2021.</p> <p>Produkten ger översiktlig information om förutsättningar för jordskred i finjord. Den bygger på en beräkningsalgoritm (Tryggvason, 2014) som utifrån jordartstyp (enligt SGUs produkt Jordarter 1:25 000 - 1:100 000), terrängmodell (Lantmäteriets nationella höjdmmodell) och kritisk lutning (1:10) definierar markområden med finkornig jordart som har förutsättningar för jordskred. Utöver detta har informationen bearbetats ytterligare i GIS-miljö för att minimera systematiska fel. Sådana områden kallas i denna produkt aktsamhetsområden.</p> <p>Produkten är tänkt att användas i tidigt planeringsstadium för att identifiera områden där skredfara kan förekomma och där ytterligare bedömningar/undersökningar kan behöva göras.</p> <p>Ett lerlayers skredbenägenhet beror inte bara på marklutning, utan även på dess tekniska egenskaper. Metoden tar inte hänsyn till detta utan betraktar alla jordlager av viss jordartstyp (främst silt och lera) som skredkänsliga vid viss marklutning. Detta innebär att inom många av de identifierade aktsamhetsområdena är lerornas egenskaper sådana att någon risk för skred knappast föreligger, trots att lutningskriteriet är uppfyllt. Modellen är utvecklad för finkorniga jordarter och jordarten morän är därför inte inkluderad. Således ger modellen ingen information om jordskred i moränområden.</p> <p>Som komplement till modelleringen baserad på lutningsanalys innehåller produkten även en enklare GIS-analys i huvudsak baserad på närhet till vatten.</p>	<p>Sveriges geologiska undersökning</p>	<p>2021-08-26</p>	<p>Datamängd</p>	<p>Övriga allmänna intressen</p>	<p>2.6.1 Ras, skred och erosion</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>
<p><u>Handbok i kommunal krisberedskap</u></p>	<p>Handboken vänder sig både till dig som arbetar med krisberedskap eller inom verksamheter som alltid behöver fungera - som skola, vård och omsorg, dricksvatten och renhållning.</p>	<p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</p>	<p>2021-09-23</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledningar och handböcker</p>	<p>2.5 Strålning 2.6 Naturolyckor 2.7 Farlig verksamhet 2.8 Farligt gods 2.9 Övrigt miljö, hälsa och</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>				<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>				
<p><u>Handbok i kommunal krisberedskap</u> <u>2 Kommunala verksamheter Fysisk planering</u></p>	<p>Dokumentet är del två i en serie och i denna ligger fokus främst på kommunernas ansvar för fysisk planering enligt PBL. Samtidigt omfattar kommunens samhällsplanering mer än bara den fysiska planeringen enligt PBL. Andra frågor som påverkar den fysiska miljön är till exempel anläggning och drift av vägar, torg och parker eller drift och planering av kommunens fastigheter. Ansvaret för dessa frågor ligger ofta på flera olika förvaltningar inom kommunen.</p>	<p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</p>	<p>2021-03-01</p>	<p>Dokument</p>	<p>Övriga allmänna intressen</p>	<p>2.6 Naturolyckor 2.7 Farlig verksamhet 2.8 Farligt gods 2.9 Övrigt miljö, hälsa och säkerhet 7 Klimat</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>
<p><u>Naturolyckor och klimat</u></p>	<p>Naturolyckor inträffar årligen i Sverige, men skogsbränder, översvämning, värmeböljor, ras och skred blir vanligare och mer omfattande till följd av klimatförändringar.</p> <p>Därför blir det förebyggande arbetet allt viktigare och kommuner, länsstyrelser med flera måste identifiera risker, sårbarheter och vidta åtgärder för att förebygga olyckor och andra negativa climateffekter.</p> <p>MSB:s mål är att arbetet ska bidra till att effekter av ett förändrat klimat inte orsakar fler olyckor eller samhällsstörningar. Vi hanterar statsbidrag som kommuner kan söka för att förebygga naturolyckor. Vi tar fram klimatanpassade beslutsunderlag i form av karteringar för översvämning och stabilitet, samt prognoser för gräs- och skogsbränder. Kartorna utgör ett stöd vid riskinventering, riskhantering och vid samhällsplanering.</p>	<p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</p>	<p>2021-12-31</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledning och handböcker</p>	<p>2.6 Naturolyckor 7 Klimat</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>				<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods 				
<p><u>Risker i ett klimatanpassat Sverige-Naturolyckor</u></p>	<p>Det övergripande syftet för förstudien kring naturolyckor har varit att analysera hur klimatrelaterade naturolycksrisker ser ut i ett framtida CO2 neutralt och klimatanpassat Sverige år 2050–2100, samt identifiera det behov av fortsatta studier som kan finnas inom just detta område. De naturolyckor som tas upp i denna studie är: översvämningar från vattendrag, pluviala översvämningar, skogsbränder, stormar, ras och skred, och kustöversvämningar. Vidare har målet med förstudien varit att svara på följande frågor: (i) om det finns en ny geografisk distribution av risker, (ii) hur den samlade riskbilden ser ut utifrån att det sker en ökning av risknivån inom vissa områden och en reducering i andra områden (iii) bedöma behovet av fördjupade studier. Förstudien är uppdelad i två delar, där den första delen behandlar förekomst av naturolyckor i Sverige och ger en överblicksbild av: ? Naturolyckors genererande processer ? Den geografiska och temporala fördelningen av naturolyckor idag ? Hur den geografiska och temporala fördelningen av naturrisker förväntas förändras fram till 2050–2100 ? Utepekade riskområden för respektive naturolycka idag och 2050–2100</p> <p>I den andra delen undersöks hur naturolyckor hanteras samt se över om det finns nya behov av skyddsåtgärder eller riskhänsyn i ett klimatanpassat Sverige 2050–2100</p>	<p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</p>	<p>2021-05-01</p>	<p>Dokument</p>	<p>Vägledning och handböcker</p>	<p>2.6 Naturolyckor 2.9 Övrigt miljö, hälsa och säkerhet 7 Klimat</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>	<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>							
<p><u>Riskområden för ras, skred, erosion och översvämning: Redovisning av regeringsuppdraget enligt regeringsbeslut M2019/0124/KI</u></p>	<p>Tio nationella riskområden har identifierats och rangordnats utifrån en sammanvägning av sannolikheten för och konsekvensen av att ras, skred, erosion och översvämning som är klimatrelaterade inträffar. Resultaten som presenteras i rapporten ska bidra till en ökad kunskap som kan ligga till grund för det fortsatta arbetet med klimatanpassning. I rapporten redovisas konkreta insatser och behov av förebyggande åtgärder. Identifierade riskområden och rangordningen av dessa ger vägledning till hur insatserna kan prioriteras. Därutöver ges i rapporten förslag till utvecklade juridiska och ekonomiska styrmedel samt förbättrat kunskapsunderlag, för att takten i åtgärdsarbetets kunna öka och utgångsläget för att minska riskerna förbättras.</p>	<p>Statens geotekniska institut</p>	<p>2021-05-01</p>	<p>Dokument</p>	<p>Övriga allmänna intressen</p>	<p>2.6 Naturolyckor 2.9 Övrigt miljö, hälsa och säkerhet 7 Klimat</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>
<p><u>Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland - Åtgärdsprogram för miljömålen 2022-2025</u></p>	<p>Det här är åtgärdsprogrammet för miljömålen – Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland. Syftet med åtgärdsprogrammet är att vägleda och stödja prioriteringar och att stimulera till en ökad samverkan i det lokala och regionala miljöarbetet. På webbsidan hittar du all information om åtgärder i programmet som gäller under åren 2022–2025.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2022-01-01</p>	<p>Dokument</p>	<p>Mål och strategier</p>	<p>2.1 Luftkvalitet 2.2 Vattenkvalitet 2.3 Förorenad mark 2.4 Buller 2.5 Strålning 2.7 Farlig verksamhet 7 Klimat 12.1 Stadsutveckling</p>	<p>Regional</p>	<p>Reviderat underlag</p>	<p>.6.2.2 och 6.2.3</p>
<p><u>Regionala miljömål för Västra Götaland</u></p>	<p>Västra Götalands miljömål omfattar det nationella miljömålssystemet (förutom Storslagen fjällmiljö som inte är aktuellt i länet) samt regionala tilläggsmål. Länsstyrelsen har uppdrag att samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet. Skogsstyrelsen har bland annat ett särskilt ansvar för uppföljning av miljökvalitetsmålet Levande skogar. År 2015 togs regionala tilläggsmål fram för att lyfta fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser. De regionala tilläggsmålen reviderades och minskades i antal år 2020. Vår förhoppning är att de regionala målen blir ett stöd i det regionala åtgärdsarbetet för en bättre miljö, genom att tydliggöra var ytterligare insatser krävs samt att genom uppföljningen av de regionala målen visa på utvecklingen.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2020-11-01</p>	<p>Dokument</p>	<p>Mål och strategier</p>	<p>2.1 Luftkvalitet 2.2 Vattenkvalitet 2.3 Förorenad mark 2.4 Buller 2.5 Strålning</p>	<p>Regional</p>	<p>Fortsatt aktuell</p>	<p>.6.2.2.</p>
<p><u>Miljö kvalitetsnormer i översiktsplan och detaljplan</u></p>	<p>Miljö kvalitetsnormer är bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljö i övrigt och regleras i miljöbalken. Vid planläggning och i andra ärenden enligt plan- och bygglagen ska miljö kvalitetsnormer följas. Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen anser att gällande miljö kvalitetsnormer ska följas.</p>	<p>Boverket</p>	<p>2021-12-21</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledningar och handböcker</p>	<p>2.1 Luftkvalitet 2.2 Vattenkvalitet 2.4 Buller</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4.1,5.4.2 och 5.4.3</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>			<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods 					
<p><u>Sevesoanläggningar</u></p>	<p>Sefari-systemet har utvecklats för att motsvara de krav som finns för återrapportering av tillsyn enligt rådets direktiv 2012/18/EU om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår, det så kallade Seveso III-direktivet, till EU-kommissionen. I Sverige har direktivet implementerats genom bland annat lagen (SFS 1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Det nya Sefari-systemet omfattar verksamheter enligt Sevesolagstiftningen, verksamheter enligt lagen om skydd mot olyckor och förordningen om utvinningsavfall samt Inspiredirektivet. Sefari-systemet innefattar verksamheter som hanterar farliga ämnen i stor omfattning (bland annat Sevesoverksamheter), dammanläggningar, kärntekniska anläggningar, flygplatser och gruvor med flera. Allt i enlighet med de olika lagstiftningarna. Informationen i systemet används till exempel som underlag för MSB:s rapportering till EU-kommissionen om hur Sverige efterlever Sevesodirektivet, vid tillsynsvägledning samt i olika sammansättningar. Sefari-systemet ger möjlighet för länsstyrelserna att uppdatera informationen i systemet via Internet.</p> <p>OBS! Eftersom Sevesodatabasen inte ursprungligen skapades för att redovisa data geografiskt finns vissa brister. Den position ett objekt har kan i vissa fall peka på platsen för huvudkontoret och inte för anläggningen som bedriver den farliga verksamheten.</p>	<p>MSB</p>	<p>2020-09-30</p>	<p>Datamängd</p>	<p>Övriga allmänna intressen</p>	<p>2.7 Farlig verksamhet</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>				<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods 				
<p>Tillsynsportalen Väst</p>	<p>Miljösamverkan Väst är ett samarbete mellan Miljösamverkan Halland och Miljösamverkan Västra Götaland. Vår huvudmålgrupp är handläggare inom miljö-, hälsoskydd och livsmedel på miljökontor och länsstyrelserna i Västra Götaland och Halland. Vårt arbete syftar till att effektivisera miljömyndigheternas arbete enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Miljösamverkan har i uppgift att ge stöd och vägledning i myndigheternas tillsyns- och kontrollarbete. Arbetet bedrivs till stor del i projektform med fokus på tillsyn och kontroll, service samt kompetens- och verksamhetsutveckling. Miljösamverkan ska även fungera som informations- och kunskapsspridare.</p> <p>Tillsynsportalen Väst är en gemensam samarbetsyta för medarbetare på miljömyndigheterna på kommunerna i Halland och Västra Götaland samt Länsstyrelsen Halland och Länsstyrelsen Västra Götaland.</p> <p>För att komma in på samarbetsytan krävs att du är registrerad användare. Har du inte åtkomst till Tillsynsportalen Väst och tillhör målgruppen hör av dig till: tillsynsportalenvast@lansstyrelsen.se.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands Län</p>	<p>2022-04-20</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledning och handböcker</p>	<p>2 Miljö, hälsa och säkerhet</p>	<p>Regional</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökning.</p>			<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>					
<p><u>Skredriskartering prioriterade älvar (utom Göta älv)</u></p>	<p>Skredrisk-, sannolikhets-, och konsekvenskartor framtagna med en något enklare metodik än i GÄU Göta ÄlvUtredningen. Kartering är likvärd baserad på en baserat på en stor mängd digitala data. Norsälven (2015) var det första vattendraget där denna förenklad metodik för tillämpades. 2017 utfördes Sävveån. Metodutvecklingen har genomförts för att få ned utredningskostnaderna och förenkla tolkningen av kartorna, och därigenom öka användbarheten av resultatet. Metodiken för riskartering som tagits fram är applicerbar för skredriskartering längs andra vattendrag – t ex Sävveån (2017) och Ångermanälven (senare). Allteftersom respektive vattendrag karteras klart kommer det att tillfogas datamängden för ”övriga prioriterade älvar”. Både metodiken för sannolikhetsklassning och konsekvensklassning kan användas var för sig, metodiken för konsekvensklassning kan även användas för kartering av andra naturhändelser. Används vid prioritering av åtgärder, inför planering av ny bebyggelse och planering av åtgärder för befintlig bebyggelse. Se vidare http://www.swedgeo.se/sv/samhallsplanering--sakerhet/skredriskutredningar/ [Geoteknik]</p>	<p>Statens geotekniska institut</p>	<p>2021-12-02</p>	<p>Datamängd</p>	<p>Övriga allmänna intressen</p>	<p>2.6.1 Ras, skred och erosion</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>	<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods 							
<p><u>Ytavrinning och Lågpunkter (WMS)</u></p>	<p>Karttjänsten innehåller lager för ytavrinning och lågpunkter i Västra Götaland (karteringen gjordes 2018). Avgränsningsområden är huvud- eller delavrinningområden, kusten delades i kommungrupper. Lagren är synliga i zoomintervall 1:50 000 - 1:5000.</p> <p>Ytavrinning och lågpunkter finns för följande områden:</p> <p>Bäveån Dalbergsån och Holmsån Enningdalsälven (delomr inom VG) Friaån Gullspångsälven (delomr inom VG) Göta älv Kusabäcken Kungsbackaån (delomr inom VG) Kusten, delar av Strömstads kommun Kusten, Tanums kommun Kusten, Sotenäs, Lysekil, delar av Munkedsals kommun Kusten, Uddevalla och Orust kommun Kusten, Tjörn, Stenungsund, Öckerö, delar av Kungälv, Gbg kommun Lannaån Lidan Mölnålsån Nossan Roflsån Säveån Sällabäcken Sjörås- Mariedals- och Öredalsån Storebergsån Strömsån Tidan Upperudsälven (delomr inom VG) Viskan (delomr inom VG) Vänerns närområde (delomr inom VG) Vättern (delomr inom VG) Åtran (delomr inom VG) Åmål-Knarrby-Kasenbergs- och Forsnäsån Örekilsälven</p> <p>Metadataposter finns för varje område, via dessa går det att ladda ner datamängderna.</p> <p>OBS, Karteringen motsvarar förhållanden då marken är vattenmättad och tar ingen hänsyn till nederbördsintensitet, ledningsnät eller markförutsättningar så som infiltrationskapacitet. Följaktligen blir det viktigt att även känna till platsspecifika förutsättningar och att använda annan geografisk information som kan bidra till en större helhetsbild</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götalands län</p>	<p>2020-11-27</p>	<p>Tjänst</p>	<p>Övriga allmänna intressen</p>	<p>2.6.2 Översvämning</p>	<p>Regional</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet	Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.			Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods						
<u>Översvämningskarteringar</u>	<p>MSB har regeringens uppdrag att förse landets kommuner och länsstyrelser med översiktlig kartläggning av områden som kan översvämmas utmed landets sjöar och vattendrag. Syftet med översvämningskarteringarna är bland annat att vara ett planeringsunderlag för kommunernas översiktliga fysiska planering och som ett underlag för arbetet med de kommunala handlingsprogrammen. Karteringarna kan även vara ett stöd i räddningstjänstens övergripande planering av insatser. Den uppdaterade översvämningskarteringen ersätter löpande datamängden översiktliga översvämningskarteringar då dessa uppdateras sedan 2013 med den nya Nationella höjdmodellen, http://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/Hojddata/GSD-Hojddata-grid-2/ som tagits fram av Lantmäteriet, samt med till viss del flöden som anpassats till framtidens klimat i slutet av seklet. De uppdaterade översvämningskarteringarna visar vattnets utbredning vid 3 olika flöden, det beräknade högsta flödet samt klimatanpassat 100-års och 200-års flöde för slutet av seklet. Med en händelses återkomsttid menas att den inträffar eller överträffas i genomsnitt en gång under denna tid. Det innebär att sannolikheten för exempelvis ett 100-års flöde är 1 på 100 för varje enskilt år. Sannolikheten för att flödet ska inträffa 1 gång under 100-årsperioden är 63 procent och sannolikheten att det ska inträffa 2 gånger under samma period är 40 procent.</p>	MSB	2020-09-30	Datamängd	Övriga allmänna intressen	2.6.2 Översvämning	Nationell	Fortsatt aktuell	5.4	

<p>INGRIPANDEGRUND: Hälsa & Säkerhet</p>	<p>Visar underlag som har ett eller flera av sakområdena, Förorenad mark, Buller, Strålning, Ras skred och erosion, Översvämning, Farlig verksamhet, Farligt gods under Miljö, hälsa och säkerhet, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</p>				<p>Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden. Sök på följande: - förorenad mark - buller - strålning - ras, skred och erosion - översvämning - farlig verksamhet - farligt gods</p>				
<p><u>Klimatrisker i översiktsplanering</u></p>	<p>Vägledning på PBL-kunskapsbanken</p> <p>Klimatet förändras och det innebär förändrade förutsättningar för den byggda miljön. Bebyggelsen behöver anpassas så att klimatrelaterade risker kan förebyggas och tas om hand på ett bra sätt. I översiktsplanen ska kommunen redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker i den byggda miljön och hur dessa risker kan minska eller upphöra. Processen för kontinuerlig översiktsplanering ger stöd för att stegvis vidareutveckla klimatanpassningen av den byggda miljön.</p> <p>Innehåll på sidan Fysisk planering – ett viktigt verktyg för klimatanpassning Kommunens klimatanpassningsarbete ska stärkas Riskhantering i översiktsplanen Vägledningens innehåll</p>	<p>Boverket</p>	<p>2022-05-02</p>	<p>Webbsida</p>	<p>Vägledningar och handböcker</p>	<p>2.6 Naturolyckor 7 Klimat 14.3 Översiktsplanering</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>
<p><u>Vägledning om hantering av förorenade områden vid planering och lovgivning</u></p>	<p>Denna vägledning är tänkt att ge en kortfattad vägledning i vissa frågeställningar där miljöbalken och PBL möts. vägledningen vänder sig främst till kommuner och länsstyrelser med det övergripande syftet att underlätta hanteringen av förorenade områden i den fysiska planeringen (översikts- och detaljplanering) och vid lovgivning (främst bygglov). En viktig målsättning med vägledningen är att beskriva vad som krävs för att kommunen utifrån sitt ansvar för en detaljplans genomförbarhet kan säkerställa att marken är lämplig för ändamål som anges i detaljplan i det fall området misstänkts vara förorenat.</p>	<p>Länsstyrelsen i Jönköpings län</p>	<p>2021-08-24</p>	<p>Dokument</p>	<p>Vägledningar och handböcker</p>	<p>2.3 Förorenad mark</p>	<p>Nationell</p>	<p>Nytt underlag</p>	<p>5.4</p>

Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunes kommentar	Hänvisningar till kapitel i ÖP
Strandskydd fr o m 1 dec 2014	Gällande strandskydd inom Västra Götalands län. Inkluderar utvidgat strandskydd (>100 m från strandlinjen) beslutat dec 2014 och senare, och strandskydd upp till 100 m från strandlinjen. Digitalisering och kartor gjorda i skala 1:10 000, tolkning av gränserna ska därför göras i samma skala. Kvalitetsförbättringar och rättningar av geodat kommer att göras.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2022-03-04	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	12.1 Stadsutveckling 12.2 Landsbygdsutveckling 1.1 Natur 1.3 Friluftsliv	Regional	Fortsatt aktuellt	.5.3.10

LIS-Områden Strandskydd

Visar underlag som innehåller ordet "Strandskydd" och har en eller flera av Planeringsstatusarna Mark- och vattenregleringar, Allmänna råd, Vägledning och handböcker, och som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.

Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden

Övriga allmänna intressen	<i>Visar underlag med planeringsstatus Övriga allmänna intressen som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>				Filtrera i denna kolumn för att särskilja sakområden					
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP	
<u>Bostadsförsörjning i Västra Götalands län</u>	Denna StoryMap är tänkt att fungera som ett komplement till bostadsmarknadsanalysen. Här visar vi en hel del av bostadsmarknadsanalysens innehåll, men också en del fördjupat material som inte finns i rapporten. Tanken är också att denna StoryMap kan uppdateras med tätare intervall än en gång per år och på så sätt innehåll mer aktuell information.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2020-10-01	Applikation	Övriga allmänna intressen	13.2 Boende och bostadsförsörjning	Regional	Nytt underlag	6.2	
<u>Ledningskollen</u>	Ledningskollen.se är en kostnadsfri webbtjänst för informationsutbyte som ska minska antalet grävskador och effektivisera planerings- och grävarbeten för nedgrävd infrastruktur. Ledningskollen kan bland annat användas i planprocessen för att komma i kontakt med ledningsägare som har ledningar i planområdet eller har annat intresse av planen. Den som jobbar med planen gör då ett ärende av typen samhällsplaneringsärende där planområdet anges genom att rita i en karta eller genom att ladda upp en gis-fil.	Post- och telestyrelsen	2020-12-08	Webbsida	Vägledning och handböcker, Övriga allmänna intressen	9.1 Telekom 9.3 Fjärrvärme och fjärrkyla 9.4 Eldistribution 9.5 Gasdistribution	Nationell	Nytt underlag	4.4.	
<u>Tillväxtskapande samhällsplanering</u>	Tillväxtverkets samlade arbete med samhällsplaneringsfrågor med koppling till fysisk planering	Tillväxtverket	2020-12-11	Webbsida	Övriga allmänna intressen	11 Industri och tillverkning 13.3 Näringsliv och arbetsmarknad	Nationell	Nytt underlag	4.2	
<u>Värdefulla vatten</u>	En sammanställning av Sveriges mest värdefulla sötvattensmiljöer för miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag.	Havs- och vattenmyndigheten	2021-01-01	Webbsida	Övriga allmänna intressen	1.1.4 Hav och vatten	Nationell	Fortsatt aktuell	.5.3.12.	
<u>Karttjänst om grundvattentillgång i små magasin</u>	SGU lanserar en ny karttjänst för grundvattentillgång i små magasin som omfattar kartvisare, nya data och tillhörande rapport. Syftet är att underlätta riskbedömning och samhällsplanering för enskild vattenförsörjning.	Sveriges geologiska undersökning	2021-02-12	Applikation	Övriga allmänna intressen	5.1 Grundvatten	Nationell	Nytt underlag	5.4, 4.4.3 och 4.7	
<u>Transmissionsnät för el i Sverige</u>	Svenska Kraftnät ansvarar för stamnät för el som består av högspanningsledningar och stationer. Stamnätet transporterar el från de stora kraftverken till de regionala elnäten via luftledningar och kablar.	Svenska Kraftnät	2021-02-12	Datamängd	Övriga allmänna intressen	9.4 Eldistribution	Nationell	Nytt underlag	4.4.	

Övriga allmänna intressen	<i>Visar underlag med planeringsstatus Övriga allmänna intressen som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>						Filtrera i denna kolumn för att särskilja sakområden		
<u>Handbok i kommunal krisberedskap 2</u> <u>Kommunala verksamheter Fysisk planering</u>	Dokumentet är del två i en serie och i denna ligger fokus främst på kommunernas ansvar för fysisk planering enligt PBL. Samtidigt omfattar kommunens samhällsplanering mer än bara den fysiska planeringen enligt PBL. Andra frågor som påverkar den fysiska miljön är till exempel anläggning och drift av vägar, torg och parker eller drift och planering av kommunens fastigheter. Ansvaret för dessa frågor ligger ofta på flera olika förvaltningar inom kommunen.	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2021-03-01	Dokument	Övriga allmänna intressen	2.6 Naturolyckor 2.7 Farlig verksamhet 2.8 Farligt gods 2.9 Övrigt miljö, hälsa och säkerhet 7 Klimat	Nationell	Nytt underlag	5.4
<u>Bostadsmarknadsanalys Västra Götalands län 2021</u>	Regional analys av bostadsmarknadsläget i Västra Götalands län. Under 2020 byggdes 9 700 nya bostäder i Västra Götaland – något färre än 2019 då 10 300 bostäder byggdes. 2020 påbörjades byggandet av drygt 10 300 bostäder i länet, där cirka 77 procent fanns i Göteborgsregionen. Men vissa grupper har fortfarande svårt att ta sig in på bostadsmarknaden och pandemin har synliggjort betydelsen av en bostad. Detta, och mycket annat, visar Länsstyrelsens årliga bostadsmarknadsanalys som publiceras idag.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2021-06-14	Dokument	Övriga allmänna intressen	13.2 Boende och bostadsförsörjning	Regional	Revidering varje år	6.2

Övriga allmänna intressen	Visar underlag med planeringsstatus Övriga allmänna intressen som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.					Filtrera i denna kolumn för att särskilja sakområden			
<p><u>Kulturmiljöer i kommunerna</u></p>	<p>För närvarande är data inte nedladdningsbart pga att områden och beskrivningar kan vara inaktuella då vissa kommuner tagit fram nya underlag. Skiktet kommer därför inte vara nedladdningsbart innan uppdatering skett. För mer info om uppdateringsstatus, kontakta Johan Apelman på Kulturmiljöenheten: johan.apelman@lansstyrelsen.se.</p> <p>Beskrivningen kommer uppdateras med en lista över kommuner med nya underlag, exempel på kommuner med nya underlag är: Mölnadal (nytt och antaget – finns på kommunens hemsida som PDF-rapport) Falköping (nytt och antaget – finns tillgängligt via kommunens digitala ÖP) Alingsås (nytt program finns på kommunens hemsida som PDF-rapport) Tidaholm (nytt och antaget program – finns på kommunens hemsida som PDF-rapport) Orust (nytt program – antagandestatus oklar) Härreda (nytt program – antagandestatus oklar) Lysekil (nytt program – antagandestatus oklar)</p> <p>Områden med beskrivningar som utpekats av kommunerna i sina respektive kulturmiljövårdsprogram. I de fall där inget program är framtaget har andra typer av kulturhistoriska underlag använts, exempelvis kulturhistoriska byggnadsinventeringar. Bohusläns museum har under perioden 2011-2014 genomfört en översyn av informationen vad gäller utbredning och attributinformation. I arbetet har också ingått att aktualisera och uppdatera med underlag som tidigare har saknats. Observera att områdesutsträckning är från olika källor (publikationer, kartöverlägg) med skiftande noggrannhet i originalkartmaterialet. Därför kan materialet inte användas för att se om enskilda objekt ligger inom eller utanför ett område. Utbredningarna är att betrakta som illustrationer.</p>	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2021-09-08	Datamängd	Övriga allmänna intressen	1.2 Kulturmiljö	Regional	Ej aktuell i Dals-Eds kommun då underlag kulturmiljö ej tagits fram	-

Övriga allmänna intressen	Visar underlag med planeringsstatus Övriga allmänna intressen som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.					Filtrera i denna kolumn för att särskilja sakområden			
Exploatering av jordbruksmark 2016-2020	<p>Denna rapport syftar till att genom en analys av geografisk information identifiera hur mycket jordbruksmark som har exploaterats mellan 2016–2020.</p> <p>Rapporten bildar tillsammans med rapporterna Exploatering av jordbruksmark 2006–2010 samt Exploatering av jordbruksmark 2011–2015 en tidserie över hur exploateringen ser ut över tid.</p> <p>Analysen visar att exploateringen av jordbruksmark har ökat marginellt i förhållande till föregående femårsperioder. Den totala exploateringen mellan åren 2016–2020 uppgick enligt denna rapport till 3 045 hektar. Det är nästan bara åkermark som exploaterats. Den andel av jordbruksmarken som tas i anspråk för bebyggelse, främst bostäder, har ökat och utgör nu nästan 90 procent av den totala exploaterade arealen. Samtidigt fortsätter trenden från föregående studier att andelen som tas i anspråk för exploatering av väg eller järnväg minskar.</p> <p>Den regionala fördelningen av exploateringen är fortsatt som högst i Skåne med 763 hektar och Västra Götalands län med 474 hektar. Uppsala är den kommun där mest exploatering har skett, cirka 116 hektar vilket är en ökning från ungefär 70 hektar under föregående period. I ett fåtal kommuner har ingen exploatering av jordbruksmark skett, till exempel Kiruna, Danderyds och Gällivare kommun.</p> <p>Mellan 2016 och 2020 minskade arealen åkermark i Sverige med drygt 30 000 hektar. Enligt statistik i denna rapport stod exploatering för ca 10 procent av den totala minskningen av åkermarken. Den övriga delen är framför allt mark som inte längre brukas och som långsamt växer igen så det småningom blir skog. Skillnaden är att denna mark kan bli åkermark igen utan alltför stora insatser om det skulle behövas i framtiden.</p> <p>Jordbruksverket tog 2013 fram en metod för att kvantifiera exploatering av jordbruksmark. Metoden presenterades i rapporten -Exploatering av jordbruksmark 2006– 2010, (SJV Rapport 2013:3) och den innehöll också data för detta intervall. Denna rapport är den tredje där samma metod använts.</p>	Jordbruksverket	2021-09-16	Dokument	Övriga allmänna intressen	4.1 Jordbruk	Nationell	Nytt underlag	4.5.1.

Övriga allmänna intressen	<i>Visar underlag med planeringsstatus Övriga allmänna intressen som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>					Filtrera i denna kolumn för att särskilja sakområden			
<u>Myrskyddsplan 2007 reviderad 2016</u>	Naturvårdsverket reviderade Myrskyddsplan för Sverige 2007. Planen innehöll de oskyddade myrar med höga naturvärden som Naturvårdsverket ansåg borde ges ett långsiktigt skydd. Under 2016 genomfördes mindre korrigeringar och korrektur. Rapporterna och länsfiler och tillhörande supplement finns nedladdningsbara på webbsidan dit den första länken ovan går. Det här GIS-skiktet inkluderar korrekturen som tagits fram 2016 och är det skikt som bör användas.	Naturvårdsverket	2022-03-23	Datamängd	Övriga allmänna intressen	1.1 Natur	Nationell	Nytt underlag	.4.6.2.
<u>Åtgärder VISS - åtgärdsplatser (punkter)</u>	Åtgärder från databasen VISS. Här visas de åtgärder som genomförts eller är planerade samt förslag på kommande åtgärder (se attributet åtgärdsstatus) som kan behövas för en bättre vattenkvalitet. Åtgärdena är inte bindande, utan en del i långsiktig planering för bättre vatten. Utöver det som finns i VISS kan det finnas fler åtgärder som av olika anledningar ännu inte blivit registrerade. Underlaget kan vara baserat på schabloner och modeller. Vattenmyndigheterna välkomnar synpunkter och konkreta förbättringsförslag på föreslagna åtgärder. Punkterna avser en mittkoordinat för den geometri som åtgärdsplatsen är knuten till. Det kan vara en koordinat, ett delavrinningsområde, en vattenförekomst mm. Det framgår av attributet platstyp. Datat läses ut från VISS varannan dag.	Länsstyrelsen i Kalmar län	2022-05-20	Datamängd	Övriga allmänna intressen	1.1.4 Hav och vatten 2.2 Vattenkvalitet	Nationell	Reviderat underlag	.5.4.3

Mark- och vattenregleringar		<i>Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>				Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP
Skyddade områden, djur- och växtskyddsområden	Det är möjligt att skydda till exempel häckande fåglar eller sälkolonier genom att förbjuda tillträde till ett område under vissa av årets månader. De flesta av de drygt 1000 djurskyddsområden som finns i dag ligger vid kuster eller insjöar och har tillkommit för att freda sjöfågel eller säl.	Naturvårdsverket	2020-09-23	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.2 Djur och växter	Nationell	Fortsatt aktuell	5.3
Öppna tjänster för Sveriges Natura 2000 områden	Öppna tjänster (WMS, WFS, REST-API) mot Sveriges Natura 2000 områden. Natura 2000 databasen omfattar svenska områden som pekats ut att ingå i EU:s sammanhängande europeiska ekologiska nätverk av naturområden, Natura 2000. Informationen visar de beslut som Sveriges regering har fattat vid olika tillfällen om områden till nätverket. Natura 2000-områden utpekade enligt EU:s art- och habitatdirektiv(direktiv 92/43/EEG)eller fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG), ibland båda direktiven. I tjänsterna visas detta som: •Natura 2000 (SCI), områden utpekade enligt art- och habitatdirektivet •Natura 2000 (SPA), särskilt skyddsområde enligt fågeldirektivet •Natura 2000 (SPA/SCI), områden som är utpekade enligt båda direktiven Tjänsterna ger information om vilka arter och/eller naturtyper som området är utpekade för att bevara. Fågeldirektivet behandlar fåglar. Habitatdirektivet behandlar naturtyper samt andra artgrupper än fåglar. Tjänsterna ger inte tillgång till den fullständiga databasen. Naturvårdsverket ansvarar för informationen i databasen men respektive länsstyrelse är primär källa för all denna information.	Naturvårdsverket	2021-01-01	Tjänst	Mark- och vattenregleringar, Riksintressen 4 kap MB	1.1.1 Naturtyper och naturgeografisk indelning 1.1.2 Djur och växter	Nationell	Fortsatt aktuell	5.3
Djur- och växtskyddsområden	Områden med inskränkt tillträdesrätt till skydd för fågel, säl, fisk och växter samt jaktförbud, enligt 7 kap. 12 § och 30 § Miljöbalken. Observera att det skiljer skiktet mot nationella skikten från NV VIC Natur, där ett skikt (Djur- och växtskyddsområden) visar områden utpekade m h a 7 kap 12 § och ett annat skikt (Tillträdesförbud) visar samtliga områden med tillträdesförbud.	Länsstyrelsen i Västra Götalands län	2021-07-12	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1 Natur	Regional	Fortsatt aktuell	5.3

Mark- och vattenregleringar	<i>Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>						Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP	
Räkna Q Västra Götalands län	<p>Räkna Q visar var och i vilken utsträckning det finns byggnader som till följd av sina kulturhistoriska värden skyddas genom rivningförbud samt skydds- och varsamhetsbestämmelser (q-märkning och k-märkning) i kommunernas detaljplaner och områdesbestämmelser. Det framtagna materialet kommer att hållas uppdaterat allteftersom nya planer vinner laga kraft. Materialet fungerar som underlag vid miljömålsuppföljningen av länets kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse. (Ur Lst rapport 2013:56.)</p> <p>Skiktet uppdateras årligen och rapporteras till RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet). Frågan om uppdateringen av Räkna Q ligger hos enhetschefen på Kulturmiljöenheten.</p>	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2021-09-08	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.2.2 Byggnader 1.2.3 Skyddad kulturmiljö	Regional	Nytt underlag	04.01.04	
Markreglerande bestämmelse Nedladdning_ vektor	Produkten innehåller planer och bestämmelser om markens användning från Registerkartan samt upplysningstext. Dessutom innehåller produkten fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar från Riksantikvarieämbetet samt texter för lämningar.	Lantmäteriet	2021-10-01	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1 Natur, kulturmiljö och friluftsliv 5 Vattenhushållning 14.4 Detaljplanering	Nationell	Nytt underlag	4	
Rättighet Nedladdning_ vektor	Vektorprodukten innehåller rättigheter och gemensamhetsanläggningar samt upplysningstext från Registerkartan och är ett komplement till fastighetsindelningen.	Lantmäteriet	2021-10-01	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	9.1 Telekom 9.3 Fjärrvärme och fjärrkyla 9.4 Eldistribution 9.5 Gasdistribution 9.6 Avfallshantering 9.7 Vatten och avlopp 12 Bebyggelse och fysisk planering	Nationell	Nytt underlag	4	
Områden skyddade enligt förordning om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvattnen	Områden skyddade enligt förordning (2001:554) om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvattnen (tidigare Områden skyddade enligt fiskvattendirektivet (78/659/EEG)). Målet för förordningen (tidigare fiskvattendirektivet) är att bevara eller förbättra kvaliteten på strömmande eller stillastående sötvatten där fisk lever eller skulle kunna leva om föroreningarna där kunde minskas eller elimineras.	Havs- och vattenmyndigheten	2021-12-08	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.2 Djur och växter 1.1.4 Hav och vatten 2.2 Vattenkvalitet	Nationell	Fortsatt aktuellt	5.4	

Mark- och vattenregleringar	<i>Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>						Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP	
<u>VM VISS Miljö kvalitetsnormer grundvatten 2021-2027 (gällande)</u>	Miljö kvalitetsnormer grundvatten för vattenförvaltningen beslutade i december 2021 av de fem vattendelegationerna i Västerhavet, Södra Östersjön, Norra Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken. Innehåller kvalitetskraven för kvantitativ och kemisk status. En miljö kvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen.	Länsstyrelsen i Kalmar län	2022-01-17	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	2.2 Vattenkvalitet 5.1 Grundvatten	Nationell	Nytt underlag	05.04.03	
<u>VM VISS Miljö kvalitetsnormer vattendrag 2021-2027 (gällande)</u>	Miljö kvalitetsnormer vattendrag för vattenförvaltningen beslutade i december 2021 av de fem vattendelegationerna i Västerhavet, Södra Östersjön, Norra Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken. Innehåller kvalitetskraven för ekologisk och kemisk status. En miljö kvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Kraven för vattenförekomsterna framgår av attributen KemstatSW (kvalitetskrav kemisk status) samt EkostatSW (kvalitetskrav ekologisk status). Om ett vatten har en tidsfrist framgår det av dessa attribut. För att läsa om vad som ligger till grund för tidsfristen använd länken till vattnets sida i VISS. Vid behov av teknisk hjälp om VISS eller GIS-datat kontakta VISS-centrum viss_support@lansstyrelsen.se för vägledning om tolkningar kontakta respektive Vattenmyndighet. Läs mer om normerna på Vattenmyndigheternas sida: https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/miljokvalitetsnormer-for-vatten.html	Länsstyrelsen i Kalmar län	2022-01-17	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.4 Hav och vatten 2.2 Vattenkvalitet 5.2 Ytvatten	Nationell	Reviderat underlag	05.04.03	

Mark- och vattenregleringar		<i>Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>				Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP
VM VISS Miljö kvalitetsnormer sjöar 2021-2027 (gällande)	Miljö kvalitetsnormer sjöar för vattenförvaltningen beslutade i december 2021 av de fem vattendelegationerna i Västerhavet, Södra Östersjön, Norra Östersjön, Bottenhavet och Bottenviken. Innehåller kvalitetskraven för ekologisk och kemisk status. En miljö kvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägstanivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på så sätt att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen.	Länsstyrelsen i Kalmar län	2022-01-17	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.4 Hav och vatten 2.2 Vattenkvalitet 5.2 Ytvatten	Nationell	Reviderat underlag	05.04.03
Markavvattning i Västra Götaland diken, rör och vallar	Markavvattning innebär "varaktigt avvattning av mark för att öka dess lämplighet för ett visst ändamål, t.ex. jordbruksdrift eller exploatering. Dikning, vattenavledning, invallning och täckdikning är exempel på olika typer av markavvattning. När markavvattning berör flera fastigheter bildas vanligen en samfällighet - ett dikningsföretag. Skiktet visar markavvattningsföretagens diken, rör och invallningar i Västra Götalands län. Detta län är en sammanslagning av tidigare Bohus län (O), Älvsborgs län (P) och Skaraborgs län (R). Skiktet har länkar till skannade plankartor och ritningar. Fastställt=Gäller troligen. Länsstyrelsen har ingen information om något annat, men förändringar kan ändå ha skett. Omprövat= Har omprövats hos Mark- och Miljödomstolen - förändringen kan gälla hela eller delar av dikningsföretaget, allt från förändring av andelstalen till nedläggning och nytt tillstånd. Läs domen från MMD för att veta vad som gäller. Upphävt=Helt upphävt via dom hos MMD. Inte ersatt med nytt tillstånd. Läs domen från MMD. Återkallat=Planerat, men aldrig utfört. Handlingar kan finnas.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2022-02-16	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	4.1 Jordbruk 5.3 Övrigt vattenhushållning	Regional	Nytt underlag	4.5

Mark- och vattenregleringar	<i>Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>						Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP	
Markavvattning i Västra Götaland båtnadsområden	Skiktet visar markavvattningsföretagens båtnadsområden (dvs. de områden som får nytta av markavvattningen) i Västra Götalands län. Detta län är en sammanslagning av tidigare Bohus län (O), Älvsborgs län (P) och Skaraborgs län (R). Skiktet har länkar till skannade förrättningsakter. Markavvattning innebär "varaktig avvattning av mark för att öka dess lämplighet för ett visst ändamål", t.ex. jordbruksdrift eller exploatering. Dikning, vattenavledning, invallning och täckdikning är exempel på olika typer av markavvattning. När markavvattning berör flera fastigheter bildas vanligen en samfällighet - ett dikningsföretag. Fastställt=Gäller troligen. Länsstyrelsen har ingen information om något annat, men förändringar kan ändå ha skett. Omprövat= Har omprövats hos Mark- och Miljödömsstolen - förändringen kan gälla hela eller delar av dikningsföretaget, allt från förändring av andelstalen till nedläggning och nytt tillstånd. Läs domen från MMD för att veta vad som gäller. Upphävt=Helt upphävt via dom hos MMD. Inte ersatt med nytt tillstånd. Läs domen från MMD. Återkallat=Planerat, men aldrig utfört. Handlingar kan finnas. A	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2022-02-16	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	4.1 Jordbruk 5.3 Övrigt vattenhushållning	Regional	Nytt underlag	4.5	
Strandskydd från 1 dec 2014	Gällande strandskydd inom Västra Götalands län. Inkluderar utvidgat strandskydd (>100 m från strandlinjen) beslutat dec 2014 och senare, och strandskydd upp till 100 m från strandlinjen. Digitalisering och kartor gjorda i skala 1:10 000, tolkning av gränserna ska därför göras i samma skala. Kvalitetsförbättringar och rättningar av geodatat kommer att göras.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2022-03-04	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	12.1 Stadsutveckling 12.2 Landsbygdsutveckling 1.1 Natur 1.3 Friluftsliv	Regional	Reviderat underlag	05.03.10	
Landskapsbildsskydd	Områden med skydd för landskapsbilden enligt 19 § Naturvårdslagen. Det är en gammal skyddsform som inte längre används för nya områden; de tidigare beslutade områdena gäller dock fortfarande. Inom landskapsbildsskydd kan en rad åtgärder kräva Länsstyrelsens tillstånd, det kan bland annat handla om uppförande av byggnader, vägar, framdragande av ledning, grävning, skogsplantering och avverkning. Landskapsbildsskyddet är upphävt inom vissa naturreservat och i vissa överlappar skydden.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2022-03-16	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1 Natur, kulturmiljö och friluftsliv	Regional	Nytt underlag	5.3	

Mark- och vattenregleringar	<i>Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>						Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP	
<u>Landskapsbildsskyddsområde</u>	Landskapsbildsskydd är en äldre skyddsform (som bildades med stöd av 19 § naturvårdslagen) och ett begrepp som inte finns i miljöbalken. Det ersätts successivt med andra skyddsformer, men fram tills dess gäller bestämmelserna i landskapskyddsområdena. Särskilda föreskrifter finns framtagna för varje landskapsbildsskydd. Skyddet reglerar bebyggelse, vägar och andra anläggningar som kan ha en negativ effekt på landskapsbild. Det reglerar inte skogsbruk och jordbruk. Länsstyrelserna handlägger landskapsbildsskydd.	Naturvårdsverket	2022-03-23	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1 Natur, kulturmiljö och friluftsliv	Nationell	Nytt underlag	5.3	
<u>Skyddade områden, vattenskyddsområden</u>	Länsstyrelsen eller kommunen får besluta om vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt (7 kapitlet 21 och 22 §§ miljöbalken).	Naturvårdsverket	2022-03-23	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	5 Vattenhushållning	Nationell	Fortsatt aktuellt	.5.3.11	
<u>Förbud mot markavvattning</u>	<p>Data redovisar de områden där det rådet förbud mot markavvattning enligt miljöbalken (11 kap. 14 § första stycket) och förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m.</p> <p>Markavvattning är de åtgärder som utförs för att avlägsna oönskat vatten (dränera mark) eller skydda mot vatten. För att en åtgärd ska vara markavvattning i miljöbalkens mening krävs att syftet med åtgärden är att varaktigt öka markens lämplighet för ett visst ändamål. Markavvattning är en juridisk definition som inte ska blandas ihop med den hydrologiska definitionen av markvatten. Tillstånd krävs alltid för markavvattning. I större delen av södra och mellersta Sverige råder förbud mot markavvattning. Där krävs dispens från markavvattningsförbudet om tillstånd ska kunna ges. Länsstyrelsen prövar dispenser. Tillstånd för markavvattning prövas av länsstyrelsen eller miljödomstolen.</p> <p>Data uppdaterades i juli 2018 (ändring av två RAMSAR-områden).</p>	Naturvårdsverket	2022-05-03	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	4.1 Jordbruk 4.2 Skogsbruk 5 Vattenhushållning	Nationell	Nytt underlag	4.5	

Mark- och vattenregleringar	<i>Visar underlag med planeringsstatus Mark- och vattenregleringar som helt eller delvis överlappar kommunen och har ett aktualitetsdatum som är nyare än det som skrevs in vid sökningen.</i>						Använd sökfunktionen i filtret för denna kolumn för att särskilja sakområden			
Titel	Beskrivning	Ansvarig organisation	Aktualitetsdatum	Resurstyp	Planeringsstatus	Sakområde	Geografisk nivå	Kommunens kommentar	Hänvisning till kapitel i ÖP	
<u>Skyddade områden, nationalparker</u>	Syftet med en nationalpark är att 'bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick' (ur miljöbalken). Staten äger all mark i en nationalpark. Nationalparkerna ska utgöras av representativa landskapstyper som bevaras i naturligt tillstånd men de ska också vara natursköna eller unika miljöer som kan ge starka naturupplevelser. Sverige har 30 nationalparker.	Naturvårdsverket	2022-05-04	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1 Natur, kulturmiljö och friluftsliv	Nationell	Fortsatt aktuellt	.5.3.6	
<u>Skyddade områden, naturreservat</u>	Länsstyrelserna och kommunerna kan bilda naturreservat enligt miljöbalken. Naturreservat bildas i "syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat." (ur miljöbalken). Sverige har drygt 5 100 naturreservat.	Naturvårdsverket	2022-05-04	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1 Natur 1.3 Friluftsliv	Nationell	Fortsatt aktuellt	.5.3.5	
<u>Skyddade områden, tillträdesförbud (föreskriftsområden)</u>	Områden (inom t.ex. Naturreservat, Nationalparker, djur- och växtskyddsområden mfl) med föreskrifter som inskränker rätten att färdas eller vistas i området, permanent eller under en del av året. Föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område upprättas om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna skall gälla omedelbart, även om de överklagas. I Örebro län finns det för närvarande brister i ajourföringen vad gäller tillträdesförbud, och pga det så redovisas inte tillträdesförbud inom länet.	Naturvårdsverket	2022-05-04	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	1.1.2 Djur och växter 1.3 Friluftsliv	Nationell	Fortsatt aktuellt	5.3	
<u>Vattenskyddsområden, yttre skyddsområden</u>	Detta skikt innehåller Sekundär och Tertiär skyddszon. I äldre beslut brukar enbart benämningen yttre skyddsområde användas. Den Sekundära skyddszonens bör skyddas mot markanvändning eller verksamheter som kan medföra risk för förorening av grundvattnet. Ett lägsta krav på den sekundära skyddszonens utbredning för grundvattentäkter i jordlager bör vara att uppehållstiden från dess yttre gräns till vattentäktens zon är beräknad till minst ett år. Tertiär skyddszon omfattar de delar av vattenskyddsområdet som inte omfattas av övriga zoner. Här är det viktigt att beakta föroreningar som i ett långt tidsperspektiv kan påverka vattentäkten negativt.	Länsstyrelsen i Västra Götalands Län	2022-05-20	Datamängd	Mark- och vattenregleringar	5 Vattenhushållning	Regional	Fortsatt aktuellt	.5.3.11	

Dals-Eds kommun
kommun@dalsed.se

Statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens (ÖP) aktualitet

Inledning

Inför kommunens arbete med att ta fram en planeringsstrategi har Länstyrelsen ställt samman ett underlag med statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Underlaget lämnas med stöd av 3 kap. 26 § plan- och bygglagen (PBL).

Enligt 3 kap. 26 § PBL ska Länstyrelsen i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. I underlaget ska Länstyrelsen ange hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen och om Länstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller.

Kommunens gällande översiktsplan

Dals-Eds kommun antog sin översiktsplan den 9 november 2021. Till översiktsplanen hör Länstyrelsens granskningsyttrande daterat 8 september 2021.

Översiktsplanen gäller tillsammans med följande ändringar:

- Fördjupning och tillägg till översiktsplan avseende vindkraft på Töftedalsfjället och Buråsen, antagen 18 juni 2008. Till ändringen hör Länstyrelsens granskningsyttrande daterat 9 maj 2008. På kommunens hemsida är inte Länstyrelsens granskningsyttrande redovisat tillsammans med planhandlingen, vilket är ett krav enligt PBL (3 kap. 20§).
- Tillägg till ÖP avseende vindkraft - Vindbruk Dalsland för den del som avser Dals-Eds kommun, antagen 15 december 2010. Till ändringen hör Länstyrelsens granskningsyttrande daterat 23 juni 2010.

Bedömning av granskningsyttrandenas aktualitet

Länsstyrelsen bedömer, mot bakgrund av då gällande lagstiftning och förutsättningar, att granskningsyttrandena över kommunens översiktsplan och ändringar av denna är fortsatt aktuella enligt följande:

Översiktsplanen

Länsstyrelsen skrev i granskningsyttrandet att det kan tydliggöras i översiktsplanen att fisketurism i Örekilsälven inte får medföra påtaglig skada på riksintressen. Kommunen förtydligade enligt utställningsutlåtandet detta i planen som antogs och har därmed tillgodosett synpunkten.

För Nössemark ansåg Länsstyrelsen att det är viktigt att det framgår att riksintressena ska tillgodoses och skyddas från påtaglig skada. Kommunen förtydligade detta i planen som antogs och har därmed tillgodosett synpunkten.

Länsstyrelsens synpunkt om ett förtydligande gällande miljö kvalitetsnormer för vatten har tillgodosetts.

Länsstyrelsen framhöll att översiktsplanens förslag om att kunna pröva LIS-områden vid kommunens samtliga sjöar och vattendrag var problematiskt med hänsyn till riksintressen, samt innebär osäkerhet för kommande prövningar. Kommunen tog bort skrivningen i planen som antogs och har därmed tillgodosett synpunkten. Länsstyrelsen bedömde område Valsebo-Töli- den (9) olämpligt och att vattenområdena behöver undantas. Kommunen gjorde en ny avgränsning i planen som antogs så att vattenområde undantas och har därmed tillgodosett synpunkten. Kommunen kompletterade även LIS-planen med vikten av fria passager för djur- och växtliv, motiverade tydligare utsträckningen till vattenkanten för ett antal områden samt motive- rade tydligare hur två områden bidrar till stärkt service.

Kommunen har också gjort förtydliganden och kompletteringar kring över- svämningsrisk och skyfall, farligt gods och miljöfarliga verksamheter efter Länsstyrelsens synpunkter.

Fördjupning och tillägg till översiktsplan avseende vindkraft på Töftedalsfjället och Buråsen

Granskningsyttrandet bedöms som fortsatt aktuellt.

Tillägg till ÖP avseende vindkraft - Vindbruk Dalsland för den del som avser Dals-Eds kommun

Granskningsyttrandet bedöms som fortsatt aktuellt.

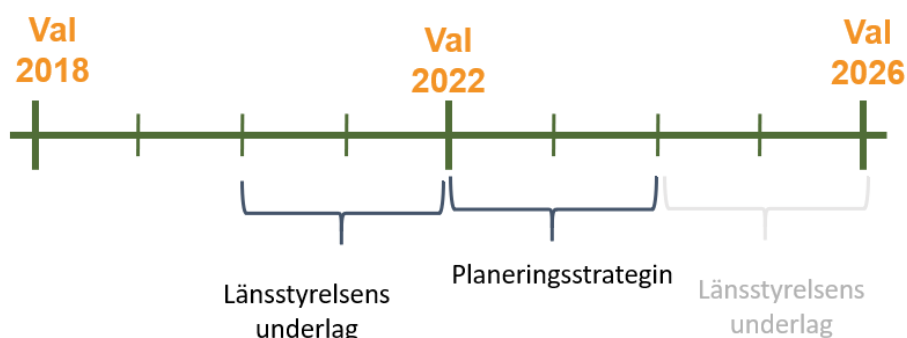
Nya underlag gällande statliga och mellankommunala in- tressen

På [ÖP-portalen](#) har Länsstyrelsen samlat råd och tips för översiktlig plane- ring. ÖP-portalen kompletterar [PBL Kunskapsbanken](#), som tillhandahålls av Boverket.

För en komplett förteckning över planeringsunderlag hänvisar Länsstyrelsen till [Planeringskatalogen.se](https://planeringskatalogen.se). Planeringskatalogen är länsstyrelsernas tjänst som förmedlar länsstyrelsernas och andra statliga myndigheters planeringsunderlag. Dessa kan både bestå av geodata, publikationer av olika slag samt webbsidor. Planeringskatalogen uppdateras löpande i avstämning med berörda statliga myndigheter. De underlag som finns där utgör det planeringsunderlag som de statliga myndigheterna vill förmedla till den fysiska planeringen. Med hjälp av tjänsten kan kommunen söka planeringsunderlag utifrån olika avgränsningar såsom kommun, ämne, datum, myndighet eller fritext.

För att underlätta för kommunen har Länsstyrelsen också förberett en förteckning över nya och reviderade planeringsunderlag som berör statliga och mellankommunala intressen i Dals-Eds kommun.¹ Underlaget är hämtat från Planeringskatalogen och omfattar sådant planeringsunderlag som tillkommit sedan september år 2020, då Länsstyrelsen skrev ett samrådsyttrande över kommunens förslag till ny översiktsplan. Med stöd av förteckningen kan kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet, kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen och för att bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap. 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§ i PBL. Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att det kan finnas särskilda kommentarer kring vissa av underlagen i förteckningen.

Vänligen notera att förteckningen är som mest aktuell i nära anslutning till datumet för uttaget. Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen gör ett eget uttag från Planeringskatalogen om kommunen avser att ta fram sin planeringsstrategi vid ett tillfälle längre fram i tiden.

¹ Datum för uttag av förteckningen är 2022-05-23. Se bifogad excel-fil.

Övrigt

Länsstyrelsen diskuterar gärna innehållet detta underlag tillsammans med kommunen i samband med att kommunen tar fram sin planeringsstrategi.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av funktionschefen och länsarkitekten Andreas Lidholm med planhandläggare Elisabet Ebeling som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

Excel-fil, utdrag från Planeringskatalogen

Kommunstyrelsen

§ 75

Dnr 2023-000279 000

**Medborgarförslag - Om att Dals-Eds kommun utlyser
klimatnödläge omedelbart**

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslag har inkommit 2023-10-10 om att Dals-Eds kommun utlyser klimatnödläge omedelbart. Kommunfullmäktige beslutar 2023-10-18 § 99 att remittera rubricerat medborgarförslag till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2023-12-06 § 204 att remittera medborgarförslaget till bygglovshandläggare för beredning.

Förslagsställaren anger i sitt medborgarförslag vad en utlysning av klimatnödläge innebär. Motiveringen till förslaget är att kommunerna i Sverige är oerhört betydelsefulla i arbetet med den stora omställningen för att klara av klimatkrisen och förlusten av den biologiska mångfalden. Med den ekonomiska kris kommunen befinner sig i har Dals-Ed en unik chans att visa på att det inte finns en motsättning mellan ekonomi och miljö. Utan att ekonomisk hållbarhet går hand i hand med ekologisk hållbarhet. Så länge regeringen inte har viljan att utlysa klimatnödläge föreslår förslagsställaren att kommunen ska ansvara för en snabb omställning tills nödläget erkänns på nationell nivå.

Dals-Eds kommun har antagit en rad styrdokument som berör kommunens klimat och miljöarbete vilket redovisas i föreliggande tjänsteskrivelse tillsammans med exempel på hur arbetet sker inom ramen för kommunens grunduppdrag. En översyn har gjorts av de styrdokument som har antagits inom miljöområdet samt inom övergripande fysisk planering. Kommunstyrelsen ställer sig bakom översynen 2024-01-31 § 4. Utgångspunkten vid översynen är att skapa tydlighet för prioriteringar och att sätta fokus på genomförande snarare än antagande och administration.

Dals-Eds kommun har ställt sig bakom de regionala klimatmålen och har anslutit sig till kraftsamlingen Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om. Dals-Eds kommun har begränsade resurser som behöver användas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Utifrån rådande omständigheter kommer därför prioriteringar behöva göras.

Ett Yrkande

Christina Virevik (C) yrkar på ett tillägg om att Dals-Eds kommun är medvetna om att arbetet är viktigt och måste fortsätta framåt.

Kommunstyrelsen

forts. § 75

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandet enligt ovan och finner att Vireviks yrkande ska bifallas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse bygglovshandläggare daterad 2024-04-29.
Sammanställning och översyn av styrdokument och handlingsplaner 2024.
Medborgarförslag 2023-10-10.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att föreslå Kommunfullmäktige att besluta att utifrån föreliggande redovisning, bedöms Dals-Eds kommuns åtgärder och åtaganden vara tillräckliga, men att kommunen är medveten om att arbetet är viktigt och måste fortsätta framåt och därmed anses medborgarförslaget besvarat.

Expedieras till

KF

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 79

Dnr 2023-000279 000

**Medborgarförslag - Om att Dals-Eds kommun utlyser
klimatnödläge omedelbart**

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslag har inkommit 2023-10-10 om att Dals-Eds kommun utlyser klimatnödläge omedelbart. Kommunfullmäktige beslutar 2023-10-18 § 99 att remittera rubricerat medborgarförslag till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar 2023-12-06 § 204 att remittera medborgarförslaget till bygglovshandläggare för beredning.

Förslagsställaren anger i sitt medborgarförslag vad en utlysning av klimatnödläge innebär. Motiveringen till förslaget är att kommunerna i Sverige är oerhört betydelsefulla i arbetet med den stora omställningen för att klara av klimatkrisen och förlusten av den biologiska mångfalden. Med den ekonomiska kris kommunen befinner sig i har Dals-Ed en unik chans att visa på att det inte finns en motsättning mellan ekonomi och miljö. Utan att ekonomisk hållbarhet går hand i hand med ekologisk hållbarhet. Så länge regeringen inte har viljan att utlysa klimatnödläge föreslår förslagsställaren att kommunen ska ansvara för en snabb omställning tills nödläget erkänns på nationell nivå.

Dals-Eds kommun har antagit en rad styrdokument som berör kommunens klimat och miljöarbete vilket redovisas i föreliggande tjänsteskrivelse tillsammans med exempel på hur arbetet sker inom ramen för kommunens grunduppdrag. En översyn har gjorts av de styrdokument som har antagits inom miljöområdet samt inom övergripande fysisk planering. Kommunstyrelsen ställer sig bakom översynen 2024-01-31 § 4. Utgångspunkten vid översynen är att skapa tydlighet för prioriteringar och att sätta fokus på genomförande snarare än antagande och administration.

Dals-Eds kommun har ställt sig bakom de regionala klimatmålen och har anslutit sig till kraftsamlingen Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om. Dals-Eds kommun har begränsade resurser som behöver användas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Utifrån rådande omständigheter kommer därför prioriteringar behöva göras.

Ett Yrkande

Andreas Nilsson (M) yrkar på första alternativet av beslutsförslagen: Kommunfullmäktige beslutar att utifrån föreliggande redovisning, bedöms Dals-Eds kommuns åtgärder och åtaganden vara tillräckliga och att motionen därmed anses besvarad.

forts. § 79

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandet enligt ovan och finner att Nilssons yrkande ska bifallas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse bygglovshandläggare daterad 2024-04-29.
Sammanställning och översyn av styrdokument och handlingsplaner 2024.
Medborgarförslag 2023-10-10.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att föreslå Kommunfullmäktige att besluta att utifrån föreliggande redovisning, bedöms Dals-Eds kommuns åtgärder och åtaganden vara tillräckliga och att motionen därmed anses besvarad.

Expedieras till

KS/KF

Medborgarförslag - om att Dals-Eds kommun utlyser klimatnödläge omedelbart

Bakgrund

Medborgarförslag har inkommit 2023-10-10 om att Dals-Eds kommun utlyser klimatnödläge omedelbart.

Kommunfullmäktige beslutar 2023-10-18 § 99 att remittera rubricerat medborgarförslag till kommunstyrelsen för beredning. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2023-12-06 § 204 att remittera medborgarförslaget till bygglovshandläggare för beredning.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Förslaget

Förslagställaren anger i sitt medborgarförslag att en utlysning av klimatnödläge innebär:

1. att kommunen erkänner att akuta och genomgripande åtgärder behöver vidtas för att klara Parisavtalets åtaganden om maximalt 1,5 graders global temperaturhöjning.
2. att alla kommunala beslut grundas på vilka konsekvenser dessa får för klimatet. Även frågan om biologisk mångfald ska vägas in i besluten.
3. att kommunen folkbildar och informerar invånarna om klimatnödläget och den nödvändiga omställningens vidd. Målet är att skapa ett starkt mandat för omställningsåtgärderna.

Motiveringen till förslaget är att kommunerna i Sverige är oerhört betydelsefulla i arbetet med den stora omställningen för att klara av klimatkrisen och förlusten av den biologiska mångfalden. Med den ekonomiska kris kommunen befinner sig i har Dals-Ed en unik chans att visa på att det inte finns en motsättning mellan ekonomi och miljö. Utan att ekonomisk hållbarhet går hand i hand med ekologisk hållbarhet. Så länge regeringen inte har viljan att utlysa klimatnödläge föreslår förslagsställaren att kommunen ska ansvara för en snabb omställning tills nödläget erkänns på nationell nivå.

Kommunens arbete

Att bidra till att säkerställa en långsiktigt hållbar kommunutveckling är ett av kommunens övergripande grunduppdrag och många åtgärder - både inom och utanför ramen för kommunens antagna styrdokument - är lagkrav som kommunen behöver förhålla sig till. Kommunens verksamheter arbetar också inom ramen för sina grunduppdrag med klimat- och miljöarbete.

Dals-Eds kommun har antagit en rad styrdokument som berör kommunens klimat och miljöarbete:

- Avfallsplan

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

- Vattentjänstplan
- Naturvårdsprogram
- Energi- och klimatstrategi
- Trädvårdsplan
- Resepolicy
- Livsmedelspolicy
- Upphandlingspolicy
- Översiktsplan nu-2035
- Vision 2035
- Kommunernas klimatlöften
- Åtgärdsprogram för miljömålen
- Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten

Några exempel på hur arbete sker inom ramen för kommunens grunduppdrag:

- Lokalvården arbetar för minskade kemikalier, exempelvis genom att använda z-vatten för hållbar rengöring
- Kostenheten arbetar ständigt med att minska matsvinn och klimatavtryck
- Skolan arbetar med fokus på hållbarhet utifrån läroplanen
- Gnistan och AME-butiken bidrar till återbruk genom second-handbutiker
- Fritidsbanken bidrar till återbruk genom att gratis låna ut begagnad utrustning för fritidsaktiviteter
- Vid utformning av kommunala utomhusmiljöer används i så stor utsträckning som möjligt återbrukat material
- Investeringar görs på såväl VA-verksamhet som fastigheter för att förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag.
- Vissa tätortsnära ängsmarker sköts för att gynna mångfald och pollinerare.
- Vi arbetar aktivt med minska klimatpåverkan genom våra upphandlingar.
- Dals-Eds är delaktiga i LONA-projektet Grön infrastruktur och ekosystemtjänster, vilket syftar till att bl.a. stärka den biologiska mångfalden

En översyn har gjorts av de styrdokument som har antagits inom miljöområdet samt inom övergripande fysisk planering. Kommunstyrelsen ställde sig bakom översynen 2024-01-31 § 4. Utgångspunkten vid översynen var att skapa tydlighet för prioriteringar och att sätta fokus på genomförande snarare än antagande och administration. Översynen bifogas tjänsteskrivelsen.

Bedömning

Kommuner bedöms betydelsefulla i omställningsarbetet för att klara av klimatkrisen och bibehålla den biologiska mångfalden. Dals-Eds kommun har ställt sig bakom de regionala klimatmålen och har anslutit sig till kraftsamlingen Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om.

Dals-Eds kommun har begränsade resurser som behöver användas på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt. Utifrån rådande omständigheter kommer därför prioriteringar behöva göras. Förutsättningar för genomförande och prioriteringar görs, utöver lagkrav, i första hand med

utgångspunkt i budgetförutsättningar (inklusive anpassningsarbetet) samt utifrån kommunens övergripande utvecklingsmål om fler invånare.

Det största arbetet görs inom kommunens grunduppdrag då utgångsläget är att hållbarhet är ett vitt begrepp som behöver genomsyra allt kommunen genomför. Inför politiska beslut används tjänsteskrivelsemallen som är under revidering, men av handläggargestödet ska framgå olika faktorer som behöver bedömas - och där blir hållbarhet utifrån de tre hållbarhetsperspektiven en naturlig del att värdera.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att utifrån föreliggande redovisning bedöms Dals-Eds kommuns åtgärder och åtaganden vara tillräckliga och att motionen därmed anses besvarad.

alternativt

Kommunfullmäktige beslutar att Dals-Eds kommun utlyser klimatnödläge och att motionen därmed anses besvarad.

I tjänsten

Elin Olsson,
Bygglovshandläggare

Jessica Olsson,
Tf kanslichef

Expedieras till

Förslagsställaren

Styrdokument i Dals-Ed inom miljö- och energi samt översiktlig planering (2023)

Vision	Dals-Ed - den naturliga hållplatsen (attraktivitet, delaktighet och hållbarhet)	
KF mål/Utvecklingsplan 2024-2027	Utvecklingsmål: 5 000 invånare år 2035	

Styrdokument (policy, planer, strategier)	Formulerade mål/fokus med bäring på miljö	Kommentar
A. ÖP 2035	Grön och skön naturkommun	Genomgång av samtliga åtaganden har gjorts. Se flik 1.
	Hållbart samhälle	
B. Utvecklingsplan 2020-2023	Grön och skön naturkommun	Ny utvecklingsplan har antagits. Inga ställningstaganden har gjorts i denna översyn.
	Hållbart samhälle	
C. Utvecklingsplan 2024-2027		Inga åtgärder. Inga ställningstaganden har gjorts i denna översyn.
D. Bostadsförsörjningsprogram 2020-2023		Under revidering. Inga ställningstaganden har gjorts i denna översyn.
E. Avfallsplan (2018-2025)	Avfallet ska inte vara farligt för människors hälsa eller miljö	Avfallsplan under revidering. Inga ställningstaganden har gjorts i denna översyn.
	Högre upp i avfallstrappan!	
F. VA-plan (2020) / Vattentjänstplan 2023	Hållbar vattenförsörjning	VA-plan har ersatts av Vattentjänstplan. Genomgång av samtliga åtaganden har gjorts. Se flik 2.
	Hållbar avloppsförsörjning	
	Minska miljöbelastningen i yt- och grundvatten	
G. Naturvårdsprogram (2012)	Bara naturlig försurning (miljömål 3)	Genomgång av samtliga åtaganden har gjorts. Se flik 3.
	Levande sjöar och vattendrag (miljömål 8)	
	Myllrande våtmarker (miljömål 11)	
	Levande skogar (miljömål 12)	
	Ett rikt odlingslandskap (miljömål 13)	
	God bebyggd miljö (miljömål 15)	
	Ett rikt vält- och djurliv (miljömål 16)	
H. Energi- och klimatstrategi 2023-2030	Hållbara transporter	Aktiviteter har hämtats från övriga dokument i översynen.
	Klimatsmart och hälsosam mat	
	Förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster	
	Sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler	
	Hållbar energiförsörjning	
	Klimatsmart markanvändning	
	Utbildning och delaktighet i klimatomställningen	
I. Upphandlingspolicy med tillhörande riktlinjer (2022)	Genom upphandling ska kommunen bidra till ett hållbart samhälle, lokalt och global	Genomgång av de åtaganden som berör bidrag till ett hållbart samhälle har gjorts. Se flik 4
	Upphandlingar, inköp och måltider ska var miljö- och klimatanpassade	

J. Livsmedelpolicy (2021)	I möjligaste mån väljer närproducerade, svenska och ekologiska livsmedel.	Inga aktiviteter finns kopplade till policyn.
	Öka andelen grönsaker och baljväxter i måltiderna samt andelen vegetariska	
	Välja rotsaker, grönsaker och frukt utifrån säsong	
	Kaffe, te, bananer och kakao ska vara etiskt märkta. Fisk ska i första hand vara	
	Minimera matsvinn och överproduktion	
K. Trädvårdsplan/Naturvårdsplan (2004 reviderad 2021)	Ge ståndortsanpassade skötselplaner	Finns detaljerade beskrivningar i planen av olika delområden samt rekommendation för skötsel, men inga övergripande aktiviteter finns kopplade till planen varför ingen genomlysning gjorts.
	Gynna en mångfald av trädslag och växtarter, främst inhemska	
	Utveckla den biologiska mångfalden genom val av trädslag och val av	
	Framhäva Eds skönhetsvärden (utsikt över Stora och Lilla Le, geologiska	
	Bevara och förnya enskilda viktiga träd i samhället.	
	Områden lämpade för vardagsrekreation skall ges en skötsel som främjar	
L. Klimatstyrande resepolicy 2023	Behovet av årligt återkommande underhåll skall minskas genom planens	Inga aktiviteter kopplade till policyn
	Skapa förutsättningar för kostnadseffektivt resande	
	Skapa trygg och säker arbetsmiljö för kommunens anställda vid resor	
REGIONALA ÅTGÄRDSPROGRAM		
M. Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om. Klimatlöften (2024-2026)	Minska kommunens klimatpåverkan vid resor	
N. Vattenmyndighetens åtgärdsprogram för Vatten för Västerhavets vattendistrikt, 2022-2027	Västra Götaland ska vara en fossiloberoende region till år 2030. .	Genomgång har gjorts i samband med antagande. Se flik 5.
	Vattenförekomsternas miljö kvalitetsnorm ska uppnå god status	Avser främst krav och inga valbara åtgärder varför ingen genomlysning gjorts.
	Fysiska planer (VA-plan, Dagvattenplan, ÖP- och detaljplaner) ska upprättas och genomföras	
O. Åtgärdsprogram för miljömålen - för ett hållbart Västra Götaland (2022-2025)	Säkerhetsställa långsiktigt skydd för nuvarande och framtida vattenförsörjning.	Se flik 6.
	Att vägleda och stödja prioriteringar och att stimulera till en ökad samverkan i det lokala och regionala miljöarbetet. Kommunen ska åta sig ett antal åtgärder inom temaområdena: Minskad klimatpåverkan och ren luft, Hållbar användning av vattenmiljöer, Hållbart brukande av skog och odlingslandskap och God bebyggd miljö och hållbar konsumtion	

Förslag till kvarvarande åtgärder kopplade till kommunens styrdokument och handlingsplaner

Prioritet	Åtgärd	Beskrivning	Styrdokument	Koppling mål Agenda 2030	Ansvarig	Status	Kommentar 2023-11-27
	Attraktivt och levande centrum och boendemiljöer	Centrum ligger strategiskt mellan sjöarna och har järnvägsstationen som en viktig knutpunkt. Genom att knyta samman och rusta upp delar kan stråk skapas som gör centrum till en plats man rör sig genom och vill stanna till. Delprojekt; Freudentalska parken/trappan, naturkonstrunda längs Strandpromenaden, knyta samman campingen med Terrassparken, ljussättning längs Lilla Le, Wifi vid torget, möjlighet till trampolinpark m.m. Bra spridning på rekreationsplatser med god tillgänglighet, kommunens badplatser och lekplatser ska underhållas och bibehålla god säkerhet. Utveckla stråket mot Bältnäs/Le-området. Genom att samarbeta kring relevanta frågor kring centrum kan man ta vara på varandras kunskaper och genomföra fler projekt. Internethandel-fysiska butiker och det behövs därför skapas en centrumförening för arbetet med ett levande centrum. En anläggningsplan kan underlätta planering och skötsel för att uppnå ett attraktivt och levande centrum och boendemiljöer.	ÖP2035				Åtgärder har genomförts och fortsätter genomföras utifrån ny UP.
	Energiplan		Lagkrav				
	Fiskevårdsområde	Genom att bilda ett fiskevårdsområde i bl.a. Stora Le finns det större möjligheter att främja fisketurismen. T ex fiskekort kan locka fler turister och möjliggöra fler fritidsaktiviteter och naturupplevelser för boende och besökare.	ÖP2035		Kansli	Pågående	Arbete pågår.
	Friluftspan	En Friluftspan kan samla mål, planer, tankar och ideer om hur naturområden kan utvecklas så att de gynnar rekreativsmöjligheter och naturupplevelser för boende och besökare. Upprustning av grönområden/vandringsleder är exempel på aktiviteter i friluftspanen eller underlätta för konceptet Bed ´n Box. Målet är att bli "Sveriges friluftskommun" innan 2035.	ÖP2035		Kansli	Pågående	Arbete pågår.
	Förstudie industrimark	Se över långsiktigt behov och möjligheter av industrimark i kommunen. Prioriteringar, se över detaljplaner.	ÖP2035				
	Grön infrastrukturplan	Ekosystemtjänster är viktiga i planeringen av den fysiska miljön. En kartläggning är ett första steg och kan lämpligen göras med en eller flera grannkommuner då förutsättningarna är likartade och ekosystem inte slutar vid kommungränsen. LONA-projekt har beviljats och ett samverkansprojekt med dalslandskommunerna för Grön infrastruktur och ekosystemtjänster startar 2021 och pågår i 4 år. DMEK är projektledare.	ÖP2035, Åtgärdsprogram miljömål (BK10a)		Kansli/DMEK	Pågående	GI plan under framtagande genom dalslandsgemensamt projekt som har extern finansiering.
	Hästbadstrand	Genom att se över möjligheten till att ha en hästbadstrand kan man möjliggöra för bl.a. ytterligare former för besöksnäring och friluftsliv.	ÖP2035				
	Kartläggning och marknadsföring tomma hus	Bland de tomma husen finns ett potential att öka kommunens befolkning och locka till sig företagsamma människor som vill ta hand om till viss del kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Tomma hus skulle också kunna användas till övernattningsstugor vid vandring vid kommunens leder.	ÖP2035				
	Klimatanpassningsplan	En Klimatanpassningsplan ger kommunen bättre verktyg för att vara rustad inför följderna av klimatförändringarna.	ÖP2035		Kansli	Ej påbörjad	Görs till viss del inom ramen för vattentjänstplan men behov kan finnas även ur andra perspektiv.

	Kulturmiljöprogram	Ett kulturmiljöprogram tar hänsyn till hela miljöer och inte bara enstaka hus.	ÖP2035		Kansli	Ej påbörjad	Behålls och genomförs vid tillfälle (dock ej prioriterad). Ev. möjligheter för bidrag ses över.
	Marknadsföringskoncept	Ett marknadsföringskoncept ska stärka de positiva aspekterna av kommunen och lyfta fram det som är karaktäristiskt. Genom att tydliggöra Dals-Eds image kan självbilden för boende bli bättre och besökare/nya kommuninvånare kan bli mer nyfikna på kommunen.	ÖP2035				
	Minska nedskräpning	Samråd om åtgärder för att minska nedskräpning (i första hand kommunägd mark).	Naturvårdsprogram		SHB/DMEK/FOKUS (skola)		Påverka attityder och informera om exempelvis trädgårdsavfall. I dagsläget ej prioriterad fråga hos DMEK.
	Naturbruksplan		ÖP2035		SHB	Påbörjad	
	Revidering av avfallsplan	Mindre revidering utifrån befintliga dokument för att göra det mer konkret och prioriteringar samt sätta riktning för arbetet framåt.	Avfallsplan		SHB tillsammans med övriga dalslandskommuner och DMEK		Uppstartsmöte planerat i början på 2024.
	Samverkan VA	Nödvändiga avtal om tillgång till VA-materiel och externa jourresurser ska tas fram.	VTP		SHB		Tidigare samverkan har avstannat och behöver tas upp igen kring såväl kompetens som material.
	Sanera utrustning och fordon som fortsättningsvis inte ska användas för fluorerade ämnen.	Omhändertagande av skumvätska, samt sanering av fordonstank, innehållande PFAS-ämnen, är beställd och kommer att genomföras under våren. (MSB betalar)	Åtgärdsplan för miljömålen (V3b)				
	Skyltprogram	Ett skyltprogram är viktigt för att göra riktlinjer för skyltning och skapa en helhet i tätorten Ed. Infarterna behöver göras tydliga för att besökare ska hitta rätt. T ex med bildspel med positiva	ÖP2035				
	Solenergi	En kartläggning av kommunens möjligheter att producera solenergi är ett steg mot att vara en fossilfri kommun. En	ÖP2035		SHB	Påbörjad	Solceller har anlagts, men förutsättningar m.m. har ändrats och lagkrav är på gång.
	Säkerställa dricksvattenleverans	Ta fram prioriteringsordning av dricksvattenleverans vid störningar under längre period.	VTP		SHB		Inkl. nödvatten. Haft dialog med Melleruds kommun som har gjort detta arbete.
	Säkerställa reservvatten	Säkerställa tillgång till reservvattenförsörjning, motsvarande normalbehovet, hos alla abonnenter av allmän dricksvattenförsörjning, exklusive industrin.	VTP		SHB	Ej påbörjad	Frågan har varit uppe i flera omgångar, men efter politiskt beslut har man avvaktat.
	Ta fram kartlager för fiber i kommunen		ÖP2035				
	Trafiksäkerhetsplan	Se över vägnätet i orterna. Öka säkerhet genom bättre GC-vägar, belysning, farthinder och parkeringsmöjligheter vid skolorna. Industrigatan är ett exempel.	ÖP2035				Arbete påbörjat, men ej färdigställt.
	Underhålls- och förnyelseplan VA	Underhålls- och förnyelseplan ska tas fram och följas.	VTP		VA		
	Undersöka möjlighet för servicebuss för att förse bygderna med service	Genom en servicebuss skulle landsbygderna kunna få service till sig, vilket skulle stärka möjligheten till levande landsbygder.	ÖP2035				
	Utreda möjlighet till badhus	I Medborgardialogen fanns en stor efterfrågan på badhus. Möjlighet och alternativ till badhus kan vara en utomhusbassäng som är uppvärmd maj-oktober eller alternativt en sponsrad badhusbuss till Mellerud.	ÖP2035				Efterfråga kvarstår

	Vattenråd - Dialog om roller/ansvar	DMEK deltar i vissa vattenråd, men tydligt ställningstagande kring roller och ansvar saknas.	Naturvårdsprogram			
	Vi arbetar strategiskt med att minska klimatpåverkan genom upphandling.	Det innebär att kommunen identifierar vilka upphandlingar under perioden som har störst klimatpåverkan och arbetar strategiskt och systematiskt för att minska klimatpåverkan årligen. Arbetet och utfallet följs upp och dokumenteras.	Klimatlöfte 9		DMEK/Upphandling	Nytt klimatlöfte. Kommunen arbetar mot detta löfte redan idag och tillämpar i den mån det går.
	Vi fokuserar på företagens klimatomställning i miljötillsyn	Det innebär att kommunerna fokuserar på energi och klimat i miljötillsynen genom minst två satsningar under perioden. Med detta menas att kommunen väljer ut lämpliga tillsynsobjekt för att genomföra miljötillsyn med fokus på energi och klimat. Löftet kan handla om att i tillsynen efterfråga	Klimatlöfte 7		DMEK	DMEK integrerar arbetet med klimatlöftet i miljötillsynen.
	Vi gör klimatsmarta inköp.	Det innebär att kommunen tar ett helhetsgrepp kring inköpen och under perioden fastställer en inköpsorganisation som arbetar för att minska klimatpåverkan. Exempelvis genom att inköpare och beställare får sked handledning och utbildning, inköpsuttag som underlättar	Klimatlöfte 11		Ekonomi/inköp	Nytt klimatlöfte. Inköpsorganisation är under uppbyggnad och löftet kan genomföras i samband med detta.
	Vi har en årlig uppföljning av klimatarbetet.	Det innebär kommunens politiska ledning har en årlig genomgång av klimatarbetet i kommunen inklusive klimatlöftena samt följer upp utsläppen i förhållande till kommunala, regionala och nationella mål. Exempelvis med utgångspunkt i den regionala analysen som erbjuds från Klimat 2030.	Klimatlöfte 1		DMEK	Nytt klimatlöfte som är en del av den nya klimat- och energistrategin. Kommunerna behöver vara behjälpliga med underlag men utöver det leds åtgärden av DMEK.
	Vi inkluderar lantbruket som samarbetspart i kommunens klimatomställning.	Det innebär att kommunen arbetar aktivt med att främja en dialog mellan kommunen, gröna näringar och övrigt näringsliv minst två gånger per år, samt under perioden samverkar i minst ett konkret projekt med syfte att minska utsläppen.	Klimatlöfte 6		DMEK	Nytt klimatlöfte. DMEK integrerar arbete med klimatlöftet inom befintliga LOVA-projekt. I dagsläget finns projekt i Örekilsälven som sträcker sig till 2024-12-31 med ambition om förlängning.
	Vi minskar klimatavtrycket från offentliga måltider och när mål.	Det innebär att kommunen i sitt arbete med menyplanering och råvaruval beräknar måltidens klimatpåverkan och når målet att klimatpåverkan ska vara maximalt 0,8 kg CO2e/måltid i snitt under minst en månad. Alternativt når målet att nyckeltalet för samtliga inköpta livsmedel ska minska till 1,6 kg CO2e/kg inköpta livsmedel.	Klimatlöfte 22		Kostenheten	Tidigare antaget klimatlöfte.

	Vi minskar matsvinnet i offentliga måltider och när mål.	Det innebär att kommunen mäter matsvinnet med ett uppsatt mål på max 35 g/portion i genomsnitt för skola och förskola, och ett mål på max 100 g/portion för äldre-omsorgen. I siffrorna ingår samtliga mätfraktioner: kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn. I äldreomsorgen mäts lunch eller middag.	Klimatlöfte 21		Kostenheten		Tidigare antaget klimatlöfte.
	Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal.	Det innebär att kommunen ställer miljö- och klimatkrav i alla avtal där transporter upphandlas, exempelvis postleveranser och avfallstransporter. Kommunen ställer också miljökrav i mer än 50 procent av upphandlingar av varor och tjänster som kräver omfattande transportarbete, exempelvis matleveranser, städ- och kontorsmaterial.	Klimatlöfte 17		Ekonomi/upphandling		Nytt klimatlöfte. Kommunen arbetar mot detta löfte redan idag och tillämpar i den mån det går.
	Vi säkerställer kompetens och resurser för att upphandla med klimathänsyn.	Det innebär att kommunens har kompetens och resurser att ställa och följa upp klimatkrav i kommunens upphandlingar. Vid val av leverantör ska både klimatpåverkan och ekonomi vägas in i beslutet. Insatser	Klimatlöfte 10		Ekonomi/upphandling		Nytt klimatlöfte. Kommunen arbetar mot detta löfte redan idag och tillämpar i den mån det går.
	Vindbruksplan	Sedan vindbruksplanen antogs 2010 har förutsättningar för vindkraft förändrats då man har mer kunskapsunderlag, utvecklad teknik och högre/större vindkraftverk. Planen behöver därför revideras. Samarbete med övriga Dalslandskommuner är att föredra.	ÖP2035		Kansli	Ej påbörjad	Behöver uppdateras på sikt och också kompletteras med andra förnyelsebara energikällor. Bedöms dock krävande.
	Återvinningsstation för återbruk	Genom en återvinningsstation för återbruk kan man uppmuntra en cirkulär ekonomi där saker kan återbrukas istället för att kastas.	ÖP2035		SHB	Ej påbörjad	Bedöms efterfrågat och genomförbart.
	Öka mängd svenskt naturbeteskött vid inköp	Det går i linje med det strategiska arbete avseende markanvändning. Vill se en ökad utveckling av naturbeteskött i Dalsland. Arbeta med hela kedjan. Slafferi/Väst/Gräns	Åtgärdsplan för miljömålen (SO13)		DMEK		
	Örekilsälven	Flera aktörer arbetar nu med olika åtgärder i hela avrinningsområdet för att stärka bestånden av bl.a. lax och åring. i bred samverkan med olika intressenter, tex	ÖP2035, Åtgärdsprogram miljömål (V1c)		Kansli/DMEK	Pågående	Projekt med LOVA-medel pågår och kommer ev förlängas efter projektperioden.

ÖP 2035, Genomförandeplan	Nr	Aktivitet	Beskrivning	Kommentar Dals-Ed	Förslag till åtgärd
Kompetens	1.1	Goda kommunikationsvägar	Goda kommunikationsvägar gynnar vår egen kompetensförsörjning, därför är det viktigt att de stärks från och till Ed.	Ingår i grunduppdrag kommunstrateg.	Stryks (grunduppdrag)
	1.2	Utbildning och kompetensutveckling ska i större utsträckning kunna ske med Ed som bostadsort		Campus Dalsland möjliggör detta.	Stryks (färdigställd)
	1.3	Utveckling av gröna näringar	Jord- och skogsbruk viktig fråga för näringslivet. Kommunen behöver dra nytta av regionala och delregionala satsningar.		Stryks (ställningstagande/vid behov).
Demokrati	2.1	Tillgänglighetsdatabas	Kommunen ska uppdateras i tillgänglighetsdatabasen och enkelt avhjälpta hinder ska undanröjas i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser.	Kommunen har uppdaterats i tillgänglighetsdatabasen.	Stryks (färdigställd)
	2.2	Underlätta för civilengagemang	Kan exempelvis göras genom digital plattform/kontaktyta på kommunens hemsida där kunskap och erfarenheter lyfts. Kan också ske genom fokus på konkreta samarbetsåtgärder som exempelvis badplatserna.	Ingår som metod för utvecklingsarbete.	Stryks (grunduppdrag/vid behov)
	2.3	Tillgängliggöra kommunal service via digitalisering	Delta i arbetet för en digital samhällsbyggnadsprocess genom exempelvis utvecklande av e-tjänster.	Ingår i ordinarie verksamhetsutveckling.	Stryks (grunduppdrag)
	2.4	Trygghetsskapande insatser	I medborgardialogen upplevdes att det i kommunen fanns otrygga platser. Genom att se över otrygga platser i centrum kan åtgärder ske som stärker hela orten.	Insatser har genomförts med fokus på bl.a. näringslivet. Ingår i trygghetssamordnarens grunduppdrag.	Stryks (grunduppdrag)
Plats	3.1	Attraktivt och levande centrum och boendemiljöer	Centrum ligger strategiskt mellan sjöarna och har järnvägsstationen som en viktig knutpunkt. Genom att knyta samman och rusta upp delar kan stråk skapas som gör centrum till en plats man rör sig genom och vill stanna till. Delprojekt; Freudentalska	Åtgärder har genomförts och fortsätter genomföras utifrån ny UP.	Behålls.
	3.10	Trafiksäkerhetsplan	Se över vägnätet i orterna. Öka säkerhet genom bättre GC-vägar, belysning, farthinder och parkeringsmöjligheter vid skolorna. Industrigatan är ett exempel	Arbete påbörjat, men ej färdigställt.	Behålls.
	3.11	Fotopoint	Järnvägsstationen är Eds mest centrala plats. Hit kommer människor resande och man har en vacker utsikt mot Stora Le. En välkomnande punkt kan ge utsikt, information och vara en fotopunkt i Ed.	Genomförd	Stryks (färdigställd)
	3.12	Kartläggning av mobiltäckning	Genom att kartlägga mobiltäckningen i kommunen genom exempelvis sopbilar kan man skapa en verklig bild kring var det saknas täckning.	Samhällsmast på gång	Stryks (färdigställd)
	3.13	Påtryckning från kommunen för ökad mobiltäckning	Kommunen kan genom upphandlingar m.m. trycka på för att öka mobiltäckningen i kommunen.	Samhällsmast på gång	Stryks (färdigställd)

	3.14	Undersöka möjlighet för servicebuss för att förse bygderna med service	Genom en servicebuss skulle landsbygderna kunna få service till sig, vilket skulle stärka möjligheten till levande landsbygder.		Behålls.
	3.15	Ta fram kartlager för fiber i kommunen	Genom en kartläggning av fiberutbyggnaden i kommunen kan man få bättre underlag för framtida utveckling.		Behålls.
	3.16	Hästbadstrand	Genom att se över möjligheten till att ha en hästbadstrand kan man möjliggöra för bl.a. ytterligare former för besöksnäring och friluftsliv.		Behålls.
	3.2	Utreda möjlighet till badhus	I Medborgardialogen fanns en stor efterfrågan på badhus. Möjlighet och alternativ till badhus kan vara en utomhusbassäng som är uppvärmd maj-oktober eller alternativt en sponsrad badhusbuss till Mellerud.	Kvarstår efterfråga	Behålls.
	3.3	Utöka byggrätter i centrum	I Ed finns många servicefunktioner och knutpunkter för kommunikationer. För Dals-Eds utveckling är det viktigt att förtäta i Ed för ge möjligheter för fler människor att bosätta sig i orten. Det är också angeläget att skapa lägenheter för äldre som vill flytta från	Ytterligare detaljplanerad mark har tillkommit. Framåt får efterfråga och behov styra då byggbar mark i centrum finns.	Stryks (färdigställd)
	3.4	Fritidsbank	Starta en plats med fritidsartiklar som kan lånas. På så vis får fler människor tillgång till fritidsaktiviteter och material används mer resurseffektivt.	Genomförd, men saknar fast finansiering.	Stryks (färdigställd)
	3.5	Förstudie industrimark	Se över långsiktigt behov och möjligheter av industrimark i kommunen. Prioriteringar, se över detaljplaner.		Behålls.
	3.6	Konstgräsplan	I medborgardialogen fanns bland de unga en stor efterfrågan på en konstgräsplan.	Genomförd.	Stryks (färdigställd)
	3.7	Marknadsföringskoncept	Ett marknadsföringskoncept ska stärka de positiva aspekterna av kommunen och lyfta fram det som är karaktäristiskt. Genom att tydliggöra Dals-Eds image kan självbilden för boende bli bättre och besökare/nya kommuninvånare kan bli mer nyfikna på	Åtgärder har genomförts och fortsätter genomföras utifrån ny UP. "Vild & Vacker" tas bort då fokus bör ligga på beslutade fokusområden i första hand, såsom platsvarumärket.	Behålls, omformuleras.
	3.8	Skyltprogram	Ett skyltprogram är viktigt för att göra riktlinjer för skyltning och skapa en helhet i tätorten Ed. Infarterna behöver göras tydliga för att besökare ska hitta rätt. T ex med bildspel med positiva upplevelser från kommunen.		Behålls.
3.9	Kartläggning och marknadsföring tomma hus	Bland de tomma husen finns ett potential att öka kommunens befolkning och locka till sig företagsamma människor som vill ta hand om till viss del kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Tomma hus skulle också kunna användas till övernattningsstugor vid		Behålls.	
Miljö	4.1	Aktivt deltagande i nätverk för hållbar markanvändning	En hållbar markanvändning är förutsättningen för att vi ska nå övergripande samhällsmål om bland annat miljö kvalitetsnormer för vatten och biologisk mångfald.	DMEK arbetar i denna typ av nätverk inom ramen för sitt uppdrag.	Stryks

4.2	Cykelpool	Genom cykelpool vid jvstn kan man tillgängliggöra naturområden och locka fler turister. Cykelpoolen kan erbjuda uthyrning och parkering av cyklar. Möjlighet att cykla finns ända till Halden.	I första hand något som företag med fördel skulle kunna genomföra. Bör ej prioriteras av kommunen att genomföra.	Stryks (ej aktuell)
4.3	Grön infrastrukturplan	Ekosystemtjänster är viktiga i planeringen av den fysiska miljön. En kartläggning är ett första steg och kan lämpligen göras med en eller flera grannkommuner då förutsättningarna är likartade och ekosystem inte slutar vid kommungränsen. LONA-projekt har beviljats och att samverkansprojekt med dalslandskommunerna för Grön infrastruktur och ekosystemtjänster startar 2021 och pågår i 4 år. DMEK är projektledare.	GI plan under framtagande genom dalslandsgemensamt projekt som har extern finansiering.	Behålls
4.4	Fiskevårdsområde	Genom att bilda ett fiskevårdsområde i bl.a. Stora Le finns det större möjligheter att främja fisketurismen. T ex fiskekort kan locka fler turister och möjliggöra fler fritidsaktiviteter och naturupplevelser	Arbete pågår.	Behålls
4.5	Friluftspan	En Friluftspan kan samla mål, planer, tankar och ideer om hur naturområden kan utvecklas så att de gynnar rekreativsmöjligheter och naturupplevelser för boende och	Arbete pågår.	Behålls
4.6	Gröna näringar, utöka samverkan	Utöka och stärka samverkan kring Gröna näringar med olika aktörer. I Dals-Eds kommun finns mycket kompetens kring Gröna näringar. För att främja det lokala näringarna i regionen/landet kan kompetens samlas och stärkas. I Fyrbodalen finns redan samarbeten att bygga vidare på.	Ingår till viss del inom ramen för befintliga och möjliga projekt, men är en otydlig formulering som bedöms kunna strykas som specifik åtgärd.	Stryks (ej aktuell)
4.7	Klimatanpassningsplan	En Klimatanpassningsplan ger kommunen bättre verktyg för att vara rustad inför följderna av klimatförändringarna.	Görs till viss del inom ramen för vattentjänstplan men behov kan finnas även ur andra perspektiv.	Behålls.
4.8	Kulturmiljöprogram	Ett kulturmiljöprogram tar hänsyn till hela miljöer och inte bara enstaka hus.	Behålls och genomförs vid tillfälle (dock ej prioriterad). Ev. möjligheter för bidrag ses över.	Behålls.
4.9	Naturvårdsprogram	Ett naturvårdsprogram visar naturområden och dess värden vilket ger en bra grund för utveckling och bevarande.	Naturvårdsplan under framtagande. Gemensam grönplan ersätter lite längre fram i tid (2025-206). Nuvarande naturvårdsprogram används som underlag i samband med detta.	Stryks (ej aktuell)
4.10	Radonmätningar	Kommunen ska verka för att radonmätningar görs i befintlig bebyggelse och att eventuella åtgärder utförs.		Stryks (grunduppdrag)
4.11	Solenergi	En kartläggning av kommunens möjligheter att producera solenergi är ett steg mot att vara en fossilfri kommun. En solcellsprioritering över kommunala fastigheter med verksamhet som passar för solelsproduktion genomfördes under 2018. Solcellsprioriteringen ska ligga till grund för kommunens utbyggnad av solceller.	Plan för anläggande av solenergi på kommunala fastigheter hade varit bra underlag för investeringar framåt.	Behålls

4.12	Tresticklan, ny entré	Tresticklan är ett av de viktigaste besöksmålen för naturturism i kommunen som Länsstyrelsen ansvarar för. Genom att utöka med en entré vid Nordkas kan Tresticklan stärkas som besöksmål.	Entrén har förnyats vid Råbocken. Entré söderifrån utanför kommunens mark och rådgighet. Kräver mycket arbete att komma fram med och bedöms inte som något som bör prioriteras i dagsläget.	Stryks (ej aktuell)
4.13	Trädvårdsplan	En Trädvårdsplan kartlägger värdefulla träd i kommunen så att de	Genomförd	Stryks (färdigställd)
4.14	Turistinformation	En plats som informerar och erbjuder kommunens service. Platsen kan vara bemannad med digitala enheter.	Satsningar har gjorts genom bl.a. Visitvagn. Ingår i kanslienhetsens grunduppdrag och behöver därmed inte finnas som aktivitet.	Stryks (grunduppdrag)
4.15	VA-plan	Arbeta utifrån VA-plan.	VA-plan har ersatts av Vattentjänstplan. Bedöms inte behöva ligga som särskild åtgärd i ÖP att arbeta utifrån den utan är att anse som självklarhet.	Stryks (ej aktuell)
4.16	Vindbruksplan	Sedan vindbruksplanen antogs 2010 har förutsättningar för vindkraft förändrats då man har mer kunskapsunderlag, utvecklad teknik och högre/större vindkraftverk. Planen behöver därför revideras. Samarbete med övriga Dalslandskommuner är att föredra.	Behöver uppdateras på sikt och också kompletteras med andra förnyelsebara energikällor. Bedöms dock krävande.	Behålls
4.17	Örekilsälven	Flera aktörer arbetar nu med olika åtgärder i hela avrinningsområdet för att stärka bestånden av bl.a. lax och öring, i bred samverkan med olika intressenter, tex fiskevårdsområden, markägare, kommuner och länsstyrelsen. För att nå god status i	Projekt med LOVA-medel pågår och kommer ev förlängas efter projektperioden.	Behålls
4.18	Naturvårdskort för vandring	Med ett naturvårdskort för vandring skulle man kunna öka förutsättningarna för att underhålla naturområden.	Bedöms ej aktuell i dagsläget	Stryks (ej aktuell)
4.19	Återkommande "Hålla-rent"-kampanjer	Med kommunala hålla-rent-kampanjer kan man kraftsamla till en renare kommun.	Har genomförts och genomförs återkommande inom exempelvis skolan.	Stryks (färdigställd)
4.20	Bucketlist för centrum och kommunen i helhet	Genom att ta fram en bucketlist för centrum och för kommunen som helhet kan man lyfta besöksvärda turistmål såväl för besökare	Har tagits fram.	Stryks (färdigställd)
4.21	Återvinningsstation för återbruk	Genom en återvinningsstation för återbruk kan man uppmuntra en cirkulär ekonomi där saker kan återbrukas istället för att kastas.	Bedöms efterfrågat och genomförbart.	Behålls
4.22	Inventera mark för utveckling av besöksnäring	Det finns en efterfråga i kommunen för mark i attraktiva lägen för besöksnäring. Genom att inventera sådan mark kan kommunen koppla samman utbud med efterfråga.	Har genomförts till viss del, men är svårt att få till. Ingår till viss del inom ramen för såväl näringslivsutvecklare, destinationsutvecklare och fastighetsförvaltares uppdrag att bevaka behov och möjligheter.	Stryks (grunduppdrag)
4.23	Energi- och klimatplan	Ta fram en ny energi- och klimatplan med konkreta åtgärder och aktiviteter.	Syftar till energi- och klimatstrategi. Klar.	Stryks (färdigställd)

Mycket avser ställningstagande alternativt grunduppdrag. Många åtgärder sådant som ska genomföras i samband med ett aktuellt ärende och inga konkreta projekt.

VA-plan (2020)/VTP 2023	Nr	Åtgärder	Kommentar
Kretslopp	1A	Utreda möjligheter till återföring av näringsämnen från såväl enskilda avlopp som reningsverk.	Ställningstaganden. Har utretts för enskilda avlopp (LOVA-projekt)
	2A	Utreda möjligheter till olika incitament för fastighetsägare att välja avloppslösningar med god kretsloppspotential.	Ställningstaganden. Har utretts (LOVA-projekt)
	3A	Utreda hur taxor och styrmedel kan utformas för att gynna avloppssystem med god kretsloppspotential.	Ställningstaganden. Har utretts (LOVA-projekt)
	4A	Undersöka lösningar som kan tillämpas för att nyttiggöra näringen i urin och fekalier.	Ställningstaganden. Har utretts (LOVA-projekt)
Enskilda VA-anläggningar och anslutning till kommunalt VA	5A	Bedriva tillsyn på enskilda avloppsanläggningar genom inventering.	Grunduppdrag. Ingår i tillsynsplan.
	5B	Bygga upp digitalt register över enskilda avlopp kopplat till GIS.	Grunduppdrag. Genomfört med digitalt register över slutna tankar.
	6A, 7A	Den genomförda klassningen av kommunen i olika VA-plansområden ska återkommande ses över. Uppdatering sker i samband med fastställande av ny ÖP.	Löpande i samband med VTP
	9A	Göra en bedömning för respektive VA-utbyggnadsområde och VA-utredningsområde om vilka krav som ska gälla för enskilda avlopp i väntan på ev. utbyggnadsbeslut.	Riktlinjer har tagits fram för enskilda avlopp i Nössemark. Vid aktuellt ärende
	9B	Ta fram avtal som reglerar vad som gäller i väntan på ev. förändrad VA-struktur	Vid aktuellt ärende
	9C	Ta fram kommunikationsmaterial och informera berörda på lämpliga sätt inför planerade utbyggnader.	Vid aktuellt ärende
	10A	Ta fram kontrollplan för anläggningar inför anslutning, för anläggningar som ansluts genom avtal, samt hänvisa till ABVA i avtalen.	Vid aktuellt ärende - Kontrollplan behöver ses över
	11A	Vid projektering av nya kommunala nät och anläggningar dimensionera så att all befintlig och planerad bebyggelse kan anslutas.	Vid aktuellt ärende
	12A, 12B, 14A	Vid avtalsanslutning nyttja stöd från Svenskt Vatten inför avtalsskrivning samt ta fram kommunikationsmaterial till avtalsanslutna.	Vid aktuellt ärende
	14B	Gemensam rådgivning från berörda delar av kommunen till intresserade föreningar inför avtalsanslutning.	Vid aktuellt ärende
Driftsäkerhet	20A	För kommunens VA-verksamhet ska en långsiktig ekonomisk planering tas fram, där verksamheten skall ha 100 % kostnadstäckning från VA-kollektivet	Behöver göras, grunduppdrag
	21A	Nödvändiga avtal om tillgång till VA-materiel och externa jourresurser ska tas fram.	Behöver göras - ev i VA-samverkan
	21B	Personal inom Teknik & service som har jour för VA-driften skall fortlöpande få	Ej aktuell längre
	22A	Underhålls- och förnyelseplan ska tas fram och följas.	Behöver göras
Reserv- och nödvatten	24A	Ta fram prioriteringsordning av dricksvattenleverans vid störningar under	Behöver göras
	29	Säkerställa tillgång till reservvattenförsörjning, motsvarande normalbehovet,	Behöver göras
Dagvatten	30A	Teknik & Service och räddningstjänsten kan vara behjälplig med leverans av	Ställningstagande
	31A	Kommunen ombesörjer omgående etablering av nödvattenförsörjning till	Ställningstagande/vid aktuellt ärende
	32A	Vid nya planarbeten ska planhandläggare sammankalla berörda inom Tekniska	Grunduppdrag
	32B	I samband med detaljplan ska vid behov en dagvattenutredning utföras för	Grunduppdrag
	32C	Effekter av befarade klimatförändringar ska belysas i dagvattenutredningar och	Grunduppdrag
	32D	Vid bygglovsprövning ska dagvattenhanteringen beaktas.	Grunduppdrag
	33A	I nya detaljplaner ska det framgå hur dagvatten ska hanteras inom fastighet	Grunduppdrag
33B	Åtgärdsutredning för områden/fastigheter med kapacitetsbrist, där rening saknas eller där dagvatten belastar spillvattennätet.	Vid aktuellt ärende	

	35A	Identifiera områden för utredning av tillskottsvatten, utreda orsakerna och ta fram åtgärder.	Vid aktuellt ärende
Organisation och samarbete	36A	VA-frågor som berör flera enheter i kommunen hanteras i kommunens	Grunduppdrag
	36B	Regelbundna avstämningar ska hållas mellan VA-chef och	Vid aktuellt ärende
	40A	Kommunen ska aktivt söka samverkan inom VA med övriga kommuner i	Ställningstagande
	41A	Införa och tillämpa rutinen att de olika nätägarna kontaktas inför VA-arbeten,	Grunduppdrag
	41B	Uppmana andra aktörer, t.ex. Trafikverket, att informera kommunens VA-enhet	Grunduppdrag
Kommunikation	45A	Ta fram en information till allmänheten kring vilka områden som utgör	I samband med VTP
	46A	Skapa ett forum för tjänstemän inom olika verksamheter för diskussion av	Vid aktuellt ärende/grunduppdrag
Ekonomi och finansiering	48A,	Tydliggöra rutin för regelbunden anpassning av VA-taxan så att den står i	Grunduppdrag

Naturvårdsprogram (2009 reviderat 2017)	Nr	Aktivitet	Kommentar	Förslag till Åtgärd
Formulerade mål	1	Riktlinjer för hänsyn till naturvårdsplaner och beslut följs enligt bilaga 1 i Naturvårdsplanen	Naturvårdsprogrammet med bilagor utgör underlag vid dessa tillfällen.	Stryks (grunduppdrag)
1. Bara naturlig försurning (miljömål 3)	2	Naturvårdsprogram med bilagor läggs ut på hemsidor.		Stryks (grunduppdrag)
2. Ingen övergödning (miljömål 7)	3	Pågående LONA – projekt fullföljs;		Stryks (färdigställd)
3. Levande sjöar och vattendrag (miljömål 8)	3a	Värna skyddsvärda träd	Projekt avslutades 2015.	Stryks (färdigställd)
4. Myllrande våtmarker (miljömål 11)	3b	Inventering av skyddsvärda träd	Projekt avslutades 2014. Görs löpande genom att träd läggs in i artportalen	Stryks (färdigställd)
5. Levande skogar (miljömål 12)	3c	Insådd av vilda blommor	Projekt avslutades 2014. Ingår i grunduppdrag AME och följer naturbruksplanen.	Stryks (färdigställd)
6. Ett rikt odlingslandskap (miljömål 13)	3d	Vägledning till naturen i Dalsland – förstudie	Syftar på boken "Vägledning till natur i Dalsland". Åtgärden genomförd. Framtida arbete med t.ex. engelsk översättning oklart, får hanteras i verksamheten.	Stryks (färdigställd)
7. God bebyggd miljö (miljömål 15)	4	Ny LONA-ansökan om genomförande av Vägledning till naturen i Dalsland	Syftar på projektet ovan.	Stryks (färdigställd)
8. Ett rikt vält- och djurliv (miljömål 16)	6	Naturinformation läggs ut på Dalslands miljökontors hemsida: Info med länkar till Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen om bidrag till naturvårdsåtgärder m.m	Vi kan länka till info på länsstyrelsens hemsida så är åtgärden genomförd. Utförs 2023.	Stryks (grunduppdrag)
	7	Utbildning i naturvård för tekniskpersonal som arbetar med skötsel av kommunal mark	Inom ramen för naturbruksplanen, till viss del inom grunduppdrag	Stryks (grunduppdrag/vid behov)
	8	Kommunen och Dalslands miljökontor deltar i arbetet i Gullmarns vattenråd Dalslands kanals vattenråd och Enningdalsälvens vattenråd.	Dialog mellan DMEK och kommunen om roller/ansvar behövs. DMEK medverkar i vissa vattenråd.	Behålls, men med fokus på dialog kring roll och ansvar
	9	Kommunen tar initiativ till samråd med berörda markägare och skogsstyrelsen om tätortsnära skog.	Nej, fokus på kommunens skog. Vid behov tas initiativ.	Stryks (grunduppdrag/vid behov)
	10	Samråd om åtgärder för att minska nedskräpning (i första hand kommunägd mark).		Behålls
	11	Planering av projekt för ökad tillgänglighet till naturen för friluftslivet.		Stryks (grunduppdrag)

12	Genomgång med länsstyrelsen av åtgärdsprogram för rikt växt- och djurliv som berör Dalsland.	Dals-Ed deltar i Länsstyrelsens åtgärdsprogram för miljömålen (2022-2025)	Stryks (ej aktuell)
----	--	---	---------------------

Riktlinjer till upphandlingspolicy

Genom upphandling ska kommunen bidra till ett hållbart samhälle (punkt 4 i riktlinjer upphandlingspolicyn)	
Miljöhänsyn:	Krav på miljöhänsyn ska vara en naturlig del i alla upphandlingar och inköp. Hållbarhetskrav i upphandling anpassas efter hur varorna eller tjänsterna påverkar miljö och/eller människor. Vid inköp av en vara eller tjänst ska hela kedjan beaktas ur miljöhänsyn, dvs tillverkningsfasen, användningsfasen och slutfasen. Kommunen ska sträva efter att leverantörer har god miljökunskap och arbetar systematiskt med miljöfrågor. Vidare ska kommunen arbeta för att köpa in varor och tjänster med hållbarhetsmärkningar .
Social hänsyn:	Kommunen ska ställa krav på arbetsrättsliga villkor när det finns risk för att dessa annars är oskäligen. När arbete utförs i Sverige ska kommunen ställa krav på lön, semester och arbetstid motsvarande nivån i centrala kollektivavtal. När arbete utförs i andra länder, där svensk rätt inte tillämpas, ska de arbetsrättsliga villkoren fastställas i enlighet med ILO:s kärnkonventioner.
Ekonomisk hänsyn:	Kommunen ska sträva efter en effektiv användning av skattemedel och bidrar till att stimulera ett väl fungerande näringsliv, en variation av leverantörer, sund konkurrens, samt ekonomisk tillväxt som inte sker på bekostnad av människor och/eller miljö.

Kommentar: *Samtliga avser ställningstagande som beaktas vid aktuella ärenden*

	Klimatlöfte 2024-2027	Beskrivning	Kommentar/bedömning
1	Vi har en årlig uppföljning av klimatarbetet.	Det innebär kommunens politiska ledning har en årlig genomgång av klimatarbetet i kommunen inklusive klimatlöftena samt följer upp utsläppen i förhållande till kommunala, regionala och nationella mål. Exempelvis med utgångspunkt i den regionala analysen som erbjuds från Klimat 2030.	Nytt klimatlöfte som är en del av den nya klimat- och energistrategin. Kommunerna behöver vara behjälpliga med underlag men utöver det leds åtgärden av DMEK.
6	Vi inkluderar lantbruket som samarbetspart i kommunens klimatomställning.	Det innebär att kommunen arbetar aktivt med att främja en dialog mellan kommunen, gröna näringar och övrigt näringsliv minst två gånger per år, samt under perioden samverkar i minst ett konkret projekt med syfte att minska utsläppen.	Nytt klimatlöfte. DMEK integrerar arbete med klimatlöftet inom befintliga LOVA-projekt. I dagsläget finns projekt i Örekilsälven som sträcker sig till 2024-12-31 med ambition om förlängning.
7	Vi fokuserar på företagens klimatomställning i miljötillsyn	Det innebär att kommunerna fokuserar på energi och klimat i miljötillsynen genom minst två satsningar under perioden. Med detta menas att kommunen väljer ut lämpliga tillsynsobjekt för att genomföra miljötillsyn med fokus på energi och klimat. Löftet kan handla om att i tillsynen efterfråga energikartläggning och/eller en handlingsplan samt genomförande av energieffektiviseringsåtgärder och energikonverteringar, till exempel fasa ut oljepannor. Det kan även innebära att informera om olika investeringsstöd eller att samverka med kommunens energi- och klimatrådgivare.	DMEK integrerar arbetet med klimatlöftet i miljötillsynen.
9	Vi arbetar strategiskt med att minska klimatpåverkan genom upphandling.	Det innebär att kommunen identifierar vilka upphandlingar under perioden som har störst klimatpåverkan och arbetar strategiskt och systematiskt för att minska klimatpåverkan årligen. Arbetet och utfallet följs upp och dokumenteras.	Nytt klimatlöfte. Kommunen arbetar mot detta löfte redan idag och tillämpar i den mån det går.
10	Vi säkerställer kompetens och resurser för att upphandla med klimathänsyn.	Det innebär att kommunens har kompetens och resurser att ställa och följa upp klimatkrav i kommunens upphandlingar. Vid val av leverantör ska både klimatpåverkan och ekonomi vägas in i beslutet. Insatser för att säkra kompetensen görs årligen exempelvis genom utbildning, samverkan internt eller med andra kommuner.	Nytt klimatlöfte. Kommunen arbetar mot detta löfte redan idag och tillämpar i den mån det går.

11	Vi gör klimatsmarta inköp.	Det innebär att kommunen tar ett helhetsgrepp kring inköpen och under perioden fastställer en inköpsorganisation som arbetar för att minska klimatpåverkan. Exempelvis genom att inköpare och beställare får ökad kunskap och utbildning, inköpssystem som underlättar klimatsmarta val eller löpande dialog med upphandlare och miljö/klimatkompetens i eller utanför organisationen.	Nytt klimatlöfte. Inköpsorganisation är under uppbyggnad och löftet kan genomföras i samband med detta.
17	Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal.	Det innebär att kommunen ställer miljö- och klimatkrav i alla avtal där transporter upphandlas, exempelvis postleveranser och avfallstransporter. Kommunen ställer också miljökrav i mer än 50 procent av upphandlingar av varor och tjänster som kräver omfattande transportarbete, exempelvis matleveranser, städ- och kontorsmaterial och parkeringsövervakning.	Nytt klimatlöfte. Kommunen arbetar mot detta löfte redan idag och tillämpar i den mån det går.
21	Vi minskar matsvinnet i offentliga måltider och når mål.	Det innebär att kommunen mäter matsvinnet med ett uppsatt mål på max 35 g/portion i genomsnitt för skola och förskola, och ett mål på max 100 g/portion för äldre-omsorgen. I siffrorna ingår samtliga mätfraktioner: kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn. I äldreomsorgen mäts lunch eller middag.	Tidigare antaget klimatlöfte.
22	Vi minskar klimatavtrycket från offentliga måltider och når mål.	Det innebär att kommunen i sitt arbete med menyplanering och råvaruval beräknar måltidens klimatpåverkan och når målet att klimatpåverkan ska vara maximalt 0,8 kg CO ₂ e/måltid i snitt under minst en månad. Alternativt når målet att nyckeltalet för samtliga inköpta livsmedel ska minska till 1,6 kg CO ₂ e/kg inköpta livsmedel.	Tidigare antaget klimatlöfte.

Åtgärdsprogram för miljömålen - för ett hållbart Västra Götaland (2022-2025)			
Nr	Beskrivning	Kommentar	Förslag till Åtgärd
Minskad klimatpåverkan och ren luft			
KI1	Minska halterna av luftföroreningar och verka för ett mer transporteffektivt samhälle	Ny energi- och klimatstrategi är antagen. Kommunen deltar i Klimat2030 - Västra Götaland ställer om och har antagit klimatlöften.	Pågående arbete. Hanteras i andra styrdokument
Hållbar användning av vattenmiljöer			
V1c)	Skydda och restaurera värdefulla sjöar och vattendrag: Arbeta tvärsektorielt med restaurering av sjöar och vattendrag	Inget formellt skydd är på gång men däremot restaureringsinsatser i Örekilsälven. LOVA-projekt i Örekilsälvens övre del, och i den östra delen (Valboån). Åtgärdssamordnare medverkar i dialogprocesser tillsammans med markägare och brukare.	Behålls
V3a)	Använda brandsläckningsmetoder med fluorfria alternativ utom i de få fall när fluorinnehållande brandskum krävs		Färdigställd
V3b)	Sanera utrustning och fordon som fortsättningsvis inte ska användas för	Omhändertagande av skumvätska, samt sanering av fordonstank, innehållande PFAS-ämnen, är beställd och kommer att genomföras under våren. (MSB betalar)	Behålls
V4	Genomföra kommunala handlingsplaner för förorenade områden	En handlingsplan för efterbehandling av förorenade områden finns och arbete pågår att genomföra den.	Grunduppdrag (Dalsland miljö- och energiförbund)
V6a)	Miljöanpassa fritidsbåtsanvändningen. Öka möjligheten till ett miljöanpassat båtliv genom att: erbjuda toatömning (sugtömning) för fritidsbåtar	Finns 1 i Dals-Ed. Tillräckligt	Färdigställd
V6e)	erbjuda el-laddning av motorer	Energirådgivarna vill arbeta med frågan fram till 2025. Kan ingå i laddinfrastruktursplanen. Stratgiskt arbete.	Färdigställd
Hållbart brukande av skog och odlingslandskap			
SO4b)	Skydda värdefulla skogsområden genom frivilliga avsättningar.	Bildande av naturreservat var på gång (intill Heråmadens naturreservat). Plan arbetades fram tillsammans med skogskonsulent på Skogsstyrelsen. Skogsägare valde att inte gå vidare för att bilda naturreservat.	Ej aktuellt i dagsläget
SO4c)	Skydda tätortsnära skogar.	Måste skyddas formellt, med naturvårdsavtal. Trädvårdsplanen är stödjande.	Grunduppdrag
SO5b)	Förbättra miljöhänsynen vid skogsåtgärder genom målbilder. Bedriva skogsbruket i kommunala skogar utifrån målbilderna.	Standardförfarande, finns i skogsbruksplan. Samråder med Skogsstyrelsen vid behov. Skogsbruksplanen löper 2014-2023	Grunduppdrag
SO7	Minska skadorna på kulturmiljöer i skogsbruket. Följ upp de branschgemensamma riktlinjerna för hänsyn till övriga kulturhistoriska lämningar och fornlämningar samt diskutera arbetssätt för att minska skadorna.	Finns rutiner när detta blir aktuellt.	Grunduppdrag/vid aktuella ärenden
SO9b)	Samverka för att bevara jordbruksmark. Syftet med åtgärden är att säkerställa möjligheterna för regional livsmedelsproduktion och andra ekosystemtjänster samt bevarad kulturlandskapsbild genom att: Utredning enligt 3 kap 4 § miljöbalken finns med i kommunala beslutsunderlag för översiktsplan, detaljplan och bygglov	Det är en naturlig del i arbetet med ÖP, DP, bygglov, förhandsbesked.	Grunduppdrag

SO13	Ökad mängd svenskt naturbeteskött i offentliga inköp. Öka mängden naturbeteskött i offentliga inköp för att gynna naturbetesmarker.	Det går i linje med det strategiska arbete avseende markanvändning. Vill se en ökad utveckling av naturbeteskött i Dalsland. Arbeta med hela kedjan: Skafferier Väst/Gröna Gårdar/Producenter/Dalbergs slakteri/offentliga inköp. Det går att gå utanför livsmedelsavtalet en viss %.	Behålls
SO15b)	Bevara och planera för skyddsvärda träd. Bevara skyddsvärda träd samt säkra ersättningsträd, i första hand i värdetrakter för skyddsvärda träd, men även i hela landskapet och i den bebyggda miljön genom att: frihugga skyddsvärda träd samt ersättningsträd.	Finns trädvårdsplan	Grunduppdrag/vid aktuella ärenden
SO16a)	Använda GIS-baserade naturvårdsdatabaser och naturvårdsplaner i fysisk planering. Öka hänsynen till naturvärden i den fysiska planeringen genom att: använda aktuella GIS-baserade naturvårdsdatabaser	Uppfylls redan.	Grunduppdrag
SO16b)	ta fram och inarbeta aktuella naturvårdsplaner i fysisk planering.	Uppfylls redan.	Grunduppdrag
SO17	Skapa blomrika miljöer för pollinerare. Skapa blomrika miljöer för	Ängsområden sköts enligt rutin för äng och informationsmaterial sattes upp	Grunduppdrag
God bebyggd miljö och hållbar konsumtion			
BK3a)	Förbättra inomhusmiljön inom skola och förskola. Stärkt egenkontroll	Finns rutiner	Grunduppdrag
BK3b)	Förbättra inomhusmiljön inom skola och förskola - kommuner som	Finns rutiner	Grunduppdrag
BK7a)	Arbeta med barnperspektivet i fysisk planering. Kommuner arbetar		Grunduppdrag. Vid aktuella ärenden
BK10a)	Arbeta in riktlinjer i översiktsplan för grön infrastruktur,	Pågående Gröninfrastrukturprojekt, klart decemeber 2024. Checklistor och	Behålls

**DALS-EDS
KOMMUN**

Dals-Eds kommun
Box 31, 668 21 Ed
kommun@dalsed.se, 0534-190 00

Medborgarförslag till kommunen

DALS-EDS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2023 -10- 10	
Dnr	Dplan

Kontaktperson

Förnamn
Helena

Efternamn
Blomqvist

Utdelningsadress
Ringstad Kasen 1

Postnummer
668 93

Postort
Ed

Telefon (även riktnummer)
073-3932860

E-postadress
helblo001@gmail.com

Om ni är flera som lämnar in förslaget tillsammans, ange vilka ni är (t.ex. en skolklass eller grannar)

Förslag

Du kan också bifoga en bilaga med ert förslag eller en bild

Undertecknad vill att Dals-Eds kommun utlyser klimatnödläge omedelbart. Med detta menas att:

1. Kommunen erkänner att akuta och genomgripande åtgärder behöver vidtas för att klara Parisavtalets åtaganden om maximalt 1,5 graders global temperaturhöjning.
2. Alla kommunala beslut grundas på vilka konsekvenser dessa får för klimatet. Även frågan om biologisk mångfald ska vägas in i besluten.
3. Kommunen folkbildar och informerar invånarna om klimatnödläget och den nödvändiga omställningens vidd. Målet är att skapa ett starkt mandat för omställningsåtgärderna.

Motivering

Du kan också bifoga en bilaga med motiveringen

Kommunerna i Sverige är oerhört betydelsefulla i arbetet för att klara av den stora omställning vi måste göra för att klara av klimatkrisen och förlusten av biologisk mångfald. Med den ekonomiska kris kommunen, liksom flertalet av Sveriges kommuner, befinner sig i har Dals-Ed en unik chans att visa på att det inte finns en motsättning mellan ekonomi och miljö. Tvärtom, ekonomisk hållbarhet går hand i hand med ekologisk hållbarhet. Så länge regeringen inte har viljan att utlysa klimatnödläge tar kommunen ansvar för snabb omställning tills nödläget erkänns på nationell nivå.

Bilagor

Förslag

Motivering

Jag medger att mitt namn och de kontaktuppgifter jag uppgivit ovan får publiceras på kommunens hemsida tillsammans med mitt förslag

Ja

Nej

Underskrift

Datum och underskrift

2023/10/10

DALS-EDS KOMMUN

Dals-Eds kommun
Bux 31, 668 21 Ed
kommun@dalsed.se, 0534-190 00

Hantering av personuppgifter:

Kommunen blir personuppgiftsansvarig för personuppgifterna först när den ifyllda blanketten tagits emot av kommunen. Uppgifterna kommer att behandlas enligt dataskyddsförordningen. För mer information om hur personuppgifterna behandlas i ditt ärende hänvisas till kommunens hemsida.

Kommunstyrelsen

§ 78

Dnr 2024-000028 295

Revidering av lokalförsörjningsplan för Dals-Eds kommun

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutar 2022-02-02 § 3 att anta "Riktlinjer för lokalförsörjning" och att fastighetsförvaltare tillsammans med förvaltningschefer ska ta fram lokalförsörjningsplan för att bland annat beskriva framtida lokalbehov. Enligt riktlinjerna ska utkast till lokalförsörjningsplan tas upp i respektive nämnd och därefter presenteras i samband med budget på kommunfullmäktiges sammanträde i juni. I samband med att nämnden tar upp ärendet finns möjlighet att lämna synpunkter på lokalförsörjningens upplägg och innehåll.

Förslag till lokalförsörjningsplan har tagits fram och bifogas tjänsteskrivelse tillsammans med bilaga för respektive nämnds lokaler och kommande behov. Därutöver redovisas plan för avyttring av fastigheter.

Bedömning görs av fastighetsförvaltare att Lokalförsörjningsplanen följer antagna riktlinjer. Behoven framåt bygger på en bedömning utifrån befolkningsprognos.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse fastighetsförvaltare daterad 2024-05-14.

Förslag lokalförsörjningsplan.

Bilagor 1-3 lokalförsörjningsplan – KS samhällsbyggnadsförvaltning och kommunledningsförvaltning, FOKUS-förvaltningen och socialförvaltningen.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige godkänner lokalförsörjningsplan inklusive bilagor.

Expedieras till

KF

Lokalförsörjningsplan Dals-Eds kommun 2024

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2022-02-02 § 3 att anta "Riktlinjer för lokalförsörjning" och att fastighetsförvaltare tillsammans med förvaltningschefer ska ta fram lokalförsörjningsplan för att bland annat beskriva framtida lokalbehov. Enligt riktlinjerna ska utkast till lokalförsörjningsplan tas upp i respektive nämnd och därefter presenteras i samband med budget på kommunfullmäktiges sammanträde i juni. I samband med att nämnden tar upp ärendet finns möjlighet att lämna synpunkter på lokalförsörjningens upplägg och innehåll.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Utkast till lokalförsörjningsplan har tagits fram och bifogas tjänsteskrivelse tillsammans med utkast för bilaga för respektive nämnds lokaler och kommande behov.

Det ska finnas ändamålsenliga lokaler för den verksamhet man bedriver. Värdefullt är dock om lokalerna kan vara möjliga att använda till båda typerna av verksamheter om barnantalet i framtiden ökar och behov av fler förskoleplatser uppstår igen.

Förskolor och skolor används enbart dagtid under vardagar/skolåret. Det finns mycket tid som lokalerna inte används och genom bättre logistik/planering skulle lokalerna kunna nyttjas i högre grad.

För hemsjukvården, korttids och hemtjänst finns behov av ytterligare verksamhetslokaler. För att samordna behöver verksamheterna ha lokaler i nära anslutning till varandra.

Daglig verksamhet har behov av ytterligare 2 lokaler på vardera 25 kvm. Brukare inom LSS har varierande behov av anpassade lokaler utifrån behov ex. avskilt utrymme ibland.

Behov av fler platser i äldreomsorg börjar så smått öka 2025 inför en bedömd större ökning 2028.

Plan för avyttring

De fastigheter som bedöms kunna avyttras är följande (utan inbördes ordning):

- Topperudsstugan
- Premec

Hänvisning till kommunens mål och Barnkonventionen

Utkast till lokalförsörjningsplan följer kommunens riktlinjer för lokalförsörjning.

Finansiering

Inte aktuellt.

Medbestämmande

Inte aktuellt.

Bedömning

Lokalförsörjningsplanen följer antagna riktlinjer. Behoven framåt bygger på en bedömning utifrån befolkningsprognos.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige godkänner utkast till lokalförsörjningsplan inklusive bilagor och har inget att erinra.

I tjänsten

Björn Jonasson
Fastighetsförvaltare

Expedieras till

Fastighetsförvaltare

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

LOKALFÖRSÖRJNINGSPLAN

KF 2024-06-xx §

1. Inledning	2
1.1. Bakgrund	2
1.2. Syfte	2
1.3. Målsättning	2
1.4. Förankring och beslut	3
2. Faktorer som påverkar lokalförsörjningens behov	5
2.1. Lokalbehovsförändringar utifrån befolkningsutveckling	5
2.2. Bostadsutveckling	6
2.3. Övriga faktorer som påverkar lokalbehov	7
3. Lokalbestånd och behov	8
3.1. Barnomsorg	8
3.2. Grundskola F-9	8
3.3. Gymnasieskola och vuxenutbildning	9
3.4. Särskilda boenden för äldre/äldreomsorg	9
3.5. LSS-boenden	10
3.6. Kultur- och fritidsfastigheter	11
3.7. Förvaltningsfastigheter	11
3.8. Industrifastigheter och övriga fastigheter	11
3.9. Sammanfattande bedömning kring lokalbestånd och behov	12
4. Lokalkostnader och planerade åtgärder	13
4.1. Planerade underhållskostnader	13
4.2. Planerade investeringskostnader	13
4.3. Lokalkostnader	13
4.4. Intäkter lokaler	13
4.5. Sammanfattande bedömning ekonomi	14
5. Plan för avyttring	15
6. Bilagor med underlag från verksamheterna	16
Bilaga 1 - FOKUS-förvaltningen	16
Bilaga 2 - Socialförvaltningen	16
Bilaga 3 - KS förvaltningar	16

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2022-02-02 § 3 att anta "Riktlinjer för lokalförsörjning" och att fastighetsförvaltare tillsammans med förvaltningschefer skulle ta fram lokalförsörjningsplan för att bland annat beskriva framtida lokalbehov.

1.2. Syfte

Syftet med lokalförsörjningsplanering är att:

- Dals-Eds kommun ska få en helhetssyn och överblick på sina lokaler och sin lokalförsörjning samt en gemensam planering och samordning i lokalförsörjningsfrågor.
- Den kommunala verksamheten ska äga och hyra väl anpassade lokaler till lägsta möjliga kostnad.

1.3. Målsättning

Det övergripande målet för lokalresursarbetet ska vara att:

- Använda kommunens resurser på bästa sätt.
- Arbeta för att verksamheterna inte förfogar över mer lokalyta än det som krävs.
- Sköta fastighetsunderhållet enligt underhållsplanen för att på lång sikt minimera nyinvesteringar i lokaler och fastigheter

Direktiv:

- Det kommunala fastighetsägandet ska präglas av en långsiktig, effektiv och ekonomisk planering
- Dals-Eds kommuns olika verksamheter bör samordnas och förläggas i kommunalt ägda fastigheter
- Dals-Eds kommun ska sälja överflödiga fastigheter och för att minska kommunens driftkostnader och frigöra resurser för nya investeringar

Riktlinjer:

- Eventuella försäljningar av kommunala fastigheter ska konkurrensutsättas och ske genom anbud, budgivning eller mäklare. Om konkurrens inte föreligger ska fastigheten värderas av auktoriserad värderingsfirma.
- Nybyggnation av verksamhetslokaler kan godkännas efter noggrann behovsutredning.
- Försäljning av kommunala fastigheter godkänns i enlighet med reglementen eller beslut från kommunfullmäktige

Följande övergripande strategier ska gälla för lokalförsörjningen i Dals-Eds kommun:

- 1. Kommunen ska ha en övergripande lokalförsörjningsplan som samordnas med kommunens planerade verksamhet.*
- 2. All kommunal verksamhet ska i första hand nyttja kommunens idag befintliga egna lokaler.*
- 3. Nyinvestering i lokaler ska endast göras vid långsiktigt behov som inte kan lösas inom befintligt fastighetsbestånd*
Innan beslut om nyinvestering tas ska en behovsutredning göras för att säkerställa att lokalbehovet inte kan lösas inom befintligt fastighetsbestånd. Vid varje investering i ny-, om- eller tillbyggnad ska i beslutsunderlaget redovisas framtida förändring av lokalkostnaden samt effekterna på verksamheten
- 4. Lokaleffektivitet och flexibilitet ska prioriteras vid ny-, om- och tillbyggnader.*
För att underlätta vid förändrad verksamhet ska flexibilitet vad gäller stomme samt försörjningssystem eftersträvas. Lokaler ska så långt det är möjligt samnyttjas av flera verksamheter. Vid tillfälliga lokalbehov ska dessa, i första hand, tillgodoses inom befintligt fastighetsbestånd, i andra hand genom extern förhyrning.
- 5. Tecknande av avtal och avveckling av lokaler*
Fastighetsförvaltare tecknar internhyresavtal för kommunens räkning. Vid nya externt förhyrda lokaler är Fastighetsförvaltaren förstahandshyresgäst och hyr sedan ut i andra hand enligt kommunens internhyressystem. Lokaler ska avvecklas om det, efter analys av de kommunala verksamheternas långsiktiga behov, visar sig att de inte behövs. Tecknande av avtal och uppsägningar hanteras enligt delegationsordning.

Övriga strategiska ställningstaganden som berör lokalförsörjningen är:

- Fastighetsägande
- Förvaltning
- Internhyra
- Internavtal

Dals-Eds kommun har riktlinjer kring ovanstående kallat "Handbok för internhyresavtal" för att tydliggöra hanteringen kring lokaler i kommunen.

1.4. Förankring och beslut

Lokalgruppen ska ha en samlad bild över de kommunala verksamheternas lokalbehov och tillgången på kommunala lokaler. Lokalgruppen ska ha mandat att besluta i lokalfrågor som klaras inom budgetram.

Kommunstyrelsen uppdrar till kommundirektör och kommusekreterare att se över kommunstyrelsens delegationsordning avseende kommunala lokaler.

Kommunen ska ta fram en övergripande lokalförsörjningsplan som uppdateras, revideras och beslutas årligen. Lokalförsörjningsplanen ska vara knuten till den årliga verksamhetsplaneringen och budgetprocessen. Beslut om verksamhetsplaner tas i respektive nämnd i samband med budgetarbetet. Utifrån sin planering om behov av lokalytor ska varje förvaltning upprätta ett dokument gällande lokalbehov fem år fram i tiden vilken revideras årligen och utgör underlag för lokalförsörjningsplanen.

<i>Tid</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Ansvarig</i>
Okt-nov	Prognoser för nästa planperiod tas fram och förvaltningarna inkomma med behov	Förvaltningschefer
Dec-jan	Sammanställa utkast reviderad LFP	Fastighetsförvaltare
Jan	Utkast till reviderad LFP behandlas i LFG	LFG
Feb	Utkast reviderad LFP för diskussion KSAU info	Fastighetsförvaltare
Mar	Utkast till reviderad LFP i nämnder med fokus på nämndens behov	Förvaltningschefer
Maj	Reviderad LFP presenteras i KS inför KF-beslut	Fastighetsförvaltare
Jun	KF-beslut om antagande reviderad LFP	Fastighetsförvaltare

Roller:

- **Fastighetsförvaltare:** Ansvarar för att vid behov hyra in externa lokaler för kommunal verksamhet, samt är hyresvärd via internhyresavtal åt samtliga kommunala verksamheter.
- **Verksamheter (Brukare):** Är alltid hyresgäst till kommunen och ska ha incitament att höja yteffektiviteten och därigenom sänka sina lokalkostnader.
- **Lokalförsörjningsgrupp:** Samverkansgrupp i kommunen mellan verksamheter (förvaltning) och fastighetsförvaltning.
- **Kommunal fastighetsförvaltning:** Förvaltar och äger kommunala verksamhetslokaler på ett så ekonomiskt effektivt sätt som möjligt.

2. Faktorer som påverkar lokalförsörjningens behov

2.1. Lokalbehovsförändringar utifrån befolkningsutveckling

Under de senaste åren har antalet invånare i Dals-Eds kommun minskat och befolkningstillväxten i Sverige är betydligt lägre än den har varit de senaste tio åren. Befolkningstillväxten och hur sammansättningen av befolkningen ser ut påverkar bland annat hur kommunen ska planeras/byggas, vilken service som behöver tillhandahållas, efterfrågan på barnomsorg, skola och äldreomsorg, efterfrågan på olika bostäder/boendeformer, lokaler, infrastruktur och kommunens ekonomiska förutsättningar m.m.

Företaget Statisticon har tillsammans med kommunen tagit fram en långtidsprognos över befolkningsutvecklingen i kommunen, vilken för perioden 2023-2033 visar att invånarantalet i Dals-Eds kommun förväntas minska med 318 invånare, från 4 606 till 4 288 personer.

Tabellen nedan visar folkmängden fördelad per åldersgrupp åren 2019-2023.

Ålder	2019	2020	2021	2022	2023
0-4	228	218	214	152	182
5-9	264	257	257	221	226
10-14	265	267	260	282	280
15-19	262	257	266	247	239
20-24	256	242	206	196	191
25-44	1 059	1 036	1 048	1 013	1 009
45-64	1 160	1 160	1 168	1 136	1 133
65 -	1 319	1 324	1 337	1 403	1 346
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

Kön	2019	2020	2021	2022	2023
Män	2 518	2 495	2 485	2 424	2 387
Kvinnor	2 295	2 266	2 271	2 226	2 219
Summa	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606

Tabellen nedan visar befolkningens förväntade utveckling år 2023-2033.

Ålder / År	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0-5	224	215	202	198	193	197	200	201	200	199	197
6-9	184	192	185	182	176	166	150	145	140	142	145
10-12	167	159	163	143	154	143	147	140	138	125	118
13-15	160	156	156	164	157	160	141	151	141	144	138
16-18	152	136	136	147	143	142	149	142	144	129	136
19-24	231	236	229	223	216	210	213	202	200	208	197
25-44	1 009	1 000	997	984	968	961	949	940	928	911	889
45-64	1 133	1 135	1 136	1 144	1 133	1 127	1 100	1 092	1 079	1 070	1 067
65-79	931	904	883	850	857	861	865	859	862	867	868
80-100	415	441	461	487	496	496	516	525	529	531	532
Totalt	4 606	4 574	4 547	4 520	4 492	4 462	4 430	4 397	4 362	4 326	4 288

Antalet barn som föds förväntas vara 31 per år och antalet avlidna 66 personer. Antalet barn i åldrarna 0-5, 6-9 och 10-12 år förväntas minska med 27, 39 respektive 49 barn från 2023 till 2033. Under samma period förväntas antalet ungdomar i åldrarna 13-15 och 16-18 år minska med 22 respektive 16. Totalt innebär detta en förväntad minskning med 153 barn och ungdomar i kommunen fram till år 2033.

Utöver pandemins effekter, pågår två större demografiska förändringar som påverkar befolkningsutvecklingen. För det första befinner sig allt fler i den stora 40-talistgenerationen i en ålder över 80 år. Detta innebär att en stor grupp kommer upp i åldrar där behovet av stöd och service ökar, vilket medför ökade kostnader för vård och äldreomsorg. Enligt SKR kommer andelen över 80 år ha ökat med 50% i Sverige inom 10 år, medan den arbetsföra delen av befolkningen ökar med 4%. För det andra befinner sig den stora barnkullen som föddes kring 1990 i förvärvsaktiv och barnafödande ålder. Denna grupp flyttar från städer med universitet och högskolor, en del tillbaka till sin hemkommun. För bland annat arbets- och bostadsmarknaden, utbildningssystemet och omflyttningarna har detta stora konsekvenser vilket i sin tur ger effekter för den kommunala verksamheten. Det bör också beaktas att kvinnor föder allt färre barn. Födelsehalten och den summerade fruktsamheten är de lägsta på många år. Om trenden fortsätter får det effekter för den demografiska utvecklingen och behovet av ex. förskola och skola.

2.2. Bostadsutveckling

Av översiktsplanen framgår att fokus ligger på att fortsätta utveckla Eds tätort i syfte att effektivisera befintliga resurser. Enstaka bostäder kan byggas i landsbygderna, men kommunen planerar inte för utökad service. Bygdegårdarna på landsbygden lyfts som viktiga mötesplatser för att hålla samman kommunen.

Med utgångspunkt i bostadsförsörjningsprogrammet har följande uppskattning gjorts kring antal möjliga nya bostäder inom befintlig detaljplan:

Område	Min	Max	Medel
Ed 10:2 m.fl. (Fågelvägarna)	34	110	72
Annexet	1	8	4,5
Linden 2	12	16	14
Tomter Le-området	8	16	12
Trolldalen	2	2	2
Edsbräcke	20	50	35
Lucktomter	3	10	6,5
Avdrag p g a osannolikhet de närmaste 20 åren	-40	-40	-40
Totalt antal möjliga nya bostäder inom befintlig detaljplan	40	172	106

2.3 Övriga faktorer som påverkar lokalbehov

Politiska beslut:

- Beslut om biståndsbedömt trygghetsboende på Hagalid (SN § 43, 2020-06-14). Beslutet innefattar inte antal lägenheter. Antal lägenheter som hyrs ut påverkar möjligheterna till fler lägenheter för särskilt boende i framtiden. Det behöver bestämmas om det ska drivas som ett biståndsbedömt trygghetsboende eller inte. Väljer man att driva det som trygghetsboende har det eventuellt påverkan att ställa om till särskilt boende när det är aktuellt.
- Besöksantalet har varit lågt på nuvarande ungdomsgård, därav beslut om nedläggning augusti 2023 samtidigt som utredning pågår om eventuellt ändrad verksamhet som kan påverka lokalbehovet till ändrade lokaler eller avslutande av lokaler. Fler oklarheter kvarstår dock.

3. Lokalbestånd och behov

3.1. Barnomsorg

Barnantalet minskar mycket de kommande åren.

Lokalerna är i stort sett ändamålsenliga, ibland saknas fler mindre utrymme särskilt på Hagaskolan där elevantalet ökar samt att man har den förhållandevis nystartade anpassade grundskolan. Ombyggnation av detta är redan gjort men kan behöva göras ytterligare mindre ombyggnationer för att möta behovet men eftersträvan är att inte behöva göra mer ombyggnation utan eftersträva mindre anpassningar i nuvarande lokaler.

<i>Antal platser per enhet</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Snörrums förskola	vt 39 ht 32	vt 32 *	<i>Förskolan avvecklas hösten 2024. Barn fördelas på övriga två förskolor.</i>				
Haga förskola (70 platser)	vt 68 ht 58	vt 60 ht 68	Se nedan*				
Fågelvägens förskola (102 + 12 flexplatser)	vt 88 ht 68	vt 68 ht 92	Se nedan*				
* Behov av förskola (beräknat på 75% av barnen 0-5 år går i förskola). Kapacitet 172 platser + 12 flexplatser.	vt 195 ht 158	vt 160 ht 160	vt 160 ht 152	vt 152 ht 147	vt 147 ht 142	vt 142 ht 141	
Fritidshem (beräknat på att ca 55% av barn 6-12 år går på fritidshem)	vt 191 ht 194	vt 194 ht 193	vt 193 ht 189	vt 189 ht 176	vt 176 ht 177	vt 177 ht 167	

Se även bilaga 1 för ytterligare beskrivning av FOKUS-nämndens lokalbehov.

3.2. Grundskola F-9

Barnantalet minskar mycket de kommande åren.

<i>Antal platser per enhet</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Snörrumskolan (se tabell nedan för detaljerad info/årskull)	vt 207 ht 183	vt 183 ht 187	vt 187 ht 175	vt 175 ht 167	vt 167 ht 161	vt 161 ht 151	
Hagaskolan (se tabell nedan för detaljerad info/årskull)	vt 304 ht 326	vt 326 ht 318	vt 318 ht 322	vt 322 ht 307	vt 307 ht 304	vt 304 ht 291	

	år9	år8	år7	år6	år5	år4	år3	år2	år1	fsk	Hög	Mellan	Summa Haga	Snörrum	fsk-år9	
Läsår 2022/23	46	44	53	61	47	53	68	36	57	46	143	161	304	Läsår 2022/23	207	511
Läsår 2023/24	44	53	61	47	53	68	36	57	46	44	158	168	326	Läsår 2023/24	183	509
Läsår 2024/25	53	61	47	53	68	36	57	46	44	40	161	157	318	Läsår 2024/25	187	505
Läsår 2025/26	61	47	53	68	36	57	46	44	40	45	161	161	322	Läsår 2025/26	175	497
Läsår 2026/27	47	53	68	36	57	46	44	40	45	38	168	139	307	Läsår 2026/27	167	474
Läsår 2027/28	53	68	36	57	46	44	40	45	38	38	157	147	304	Läsår 2027/28	161	465
Läsår 2028/29	68	36	57	46	44	40	45	38	38	30	161	130	291	Läsår 2028/29	151	442
Läsår 2029/30	36	57	46	44	40	45	38	38	30	30	139	129	268	Läsår 2029/30	136	404
										beräknat						

Se även bilaga 1 för ytterligare beskrivning av FOKUS-nämndens lokalbehov.

3.3. Gymnasieskola och vuxenutbildning

<i>Antal platser per enhet</i>	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Utsiktens skola inkl vuxenutbildningen men beroende på ev beslut av vux så kan uppgifterna ändras.	vt 100 ht 100	vt 110 ht 130	130	130	130	130	

Se även bilaga 1 för ytterligare beskrivning av FOKUS-nämndens lokalbehov.

3.4. Särskilda boenden för äldre/äldreomsorg

Den åldersgrupp som påverkar insatserna mest inom vård och omsorg är åldersgruppen 80+. Den gruppen ökar enligt prognosen med 117 personer 2023 - 2033. 2023 hade 11 % av gruppen 80+ behov av särskilt boende. I början av 2024 har 5,9% av gruppen 80+ behov av

särskilt boende. Beräkningen för behov av lägenheter i särskilt boende nedan är en uppskattning utifrån att 80+ kommer att ha liknande behov under kommande fem år. Behovet i kommunen är lägre än jämförbara kommuner och riket.

Tabellen beskriver det totala behovet av antalet lägenheter/platser utifrån prognosen.

Antal lägenheter/nuvarande platser per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Edsgärdet säbo 38 lgh och Hagalid säbo 7 lgh	36	40	44	48	52	52	52
Hagalid korttid 10 platser	10	10	10	10	10	10	10
Hagalid biståndsbedömt trygghetsboende (Kan i framtiden ställas om till 8 lägenheter särskilt boende behov fr.o.m 2025.	8	8	0	0	0	0	0

Se även bilaga 2 för ytterligare beskrivning av Socialnämndens lokalbehov.

3.5 LSS-boenden

För LSS del är det svårt att göra en bedömning utifrån befolkningsprognos. Brukare inom LSS har varierande behov av anpassade lokaler utifrån funktionsnedsättning och exempelvis behov av avskilt utrymme.

Tabellen beskriver det totala behovet av antalet lägenheter/platser utifrån prognosen.

Antal lägenheter/nuvarande platser per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Timmergården (5 lägenheter idag, varav 5 nyttjas)	5	5	6	7	8	9	
Kronan (6 lägenheter idag)	6	6	7	7	9	10	

Kometen (serviceboende i form av egna lägenheter på Hjortronstigen och Kronoparken) har idag boende i flera lägenheter och behov av gruppboende hos vissa av dem börjar nu att

komma. Se även bilaga 2 för ytterligare beskrivning av Socialnämndens lokalbehov.

3.6. Kultur- och fritidsfastigheter

Antal kvm per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Bollhallen	3071	3071	3071	3071	3071	3071	3071
Stallbacken	622	622	622	622	622	622	622
Kulturskolan	298	298	298	298	298	298	298
Atlet	486	486	486	486	486	486	486

3.7. Förvaltningsfastigheter

Antal kvm per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Utvecklingscenter	1520	1520	1520	1520	1520	1520	1520
Kommunhus	1727	1727	1727	1727	1727	1727	1727
Centrumhuset	1866	1866	1866	1866	1866	1866	1866
Brandstation	1084	1084	1084	1084	1084	1084	1084

3.8. Industrifastigheter och övriga fastigheter

Antal kvm per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Kommunförråd	1026	1026	1026	1026	1026	1026	1026
AME	2043	2043	2043	2043	2043	2043	2043
Brattesta	1070	1070	1070	1070	1070	1070	1070
Haga kök och matsal	820	820	820	820	820	820	820

Artinova	4450	4450	4450	4450	4450	4450	4450
Jordbrons företagshotell	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000
Apoteket	447	447	447	447	447	447	447
Gamla Real	1055	1055	1055	1055	1055	1055	1055
Gesäters skola	300	300	300	300	300	300	300
Karl XII-stugan	50	50	50	50	50	50	50

3.9. Sammanfattande bedömning kring lokalbestånd och behov

Det ska finnas ändamålsenliga lokaler för den verksamhet man bedriver. Värdefullt är dock om lokalerna kan vara möjliga att använda till båda typerna av verksamheter om barnantalet i framtiden ökar och behov av fler förskoleplatser uppstår igen.

Förskolor och skolor används enbart dagtid under vardagar/skolåret. Det finns mycket tid som lokalerna inte används och genom bättre logistik/planering skulle lokalerna kunna nyttjas i högre grad.

För hemsjukvården, korttids och hemtjänst finns behov av ytterligare verksamhetslokaler. För att samordna behöver verksamheterna ha lokaler i nära anslutning till varandra.

Daglig verksamhet har behov av ytterligare 2 lokaler på vardera 25 kvm. Brukare inom LSS har varierande behov av anpassade lokaler utifrån behov ex. avskilt utrymme ibland.

Behov av fler platser i äldreomsorg börjar så smått öka 2025 inför en bedömd större ökning 2028.

4. Lokalkostnader och planerade åtgärder

Som underlag för vad som ingår i lokalkostnader respektive vad som avser verksamhetskostnader hänvisas till kommunens gränsdragningslista.

4.1. Planerade underhållskostnader

För planerat underhåll hänvisas underhållsplan. Underhållsplan finns digitalt och kommer uppdateras under hösten och finnas som bilaga till lokalförsörjningsplanens revidering 2025.

4.2. Planerade investeringskostnader

För planerade investeringar hänvisas till investeringsplan fastighet.

4.3. Lokalkostnader

Kostnader anges i tkr och år.

Lokalkostnader totalt Dals-Eds kommun	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Lokalkostnader interna	24 703	27 688					
Lokalkostnader externa	14 692	14 292					
Totalt:	39 395	41 980					

För detaljerade beskrivningar per nämnd se bilaga 1-3.

* Edshus fastigheter räknas som externa lokalkostnader i ovanstående tabell.

** Utsikten finansieras externt

4.4. Intäkter lokaler

Intäkter lokaler	2023	2024	2025	2026	2027	2028-
Hysesintäkter interna	24 703	24 688				
Hysesintäkter externa	13 174	12 677				
Hysesintäkter totalt	37 877	37 365				

* Edshus fastigheter räknas som externhyra i ovanstående tabell.

4.5 Sammanfattande bedömning ekonomi

De senaste åren har flera stora investeringar gjorts i kommunens fastighetsbestånd. Fokus på investeringar i nuläget är på energibesparande åtgärder.

Underhållet har varit eftersatt, men börjar komma i fas.

Det arbete som utförs avseende kommunens fastigheter genomförs till stor del i egen regi, vilket ger en stor besparing.

5. Plan för avyttring

De fastigheter som bedöms kunna avyttras är följande (utan inbördes ordning):

- Topperudsstugan
- Premec

Furan nyttjas inte i dagsläget och bedöms möjlig att arrendera ut.

Behov av moduler på Hagaskolan föreligger inte längre med anledning av minskat barnantal. Modulerna kan därför avyttras från skolverksamheten från juli 2024.

Inför ev. avyttring behöver en behovsutredning genomföras per fastighet och avyttring återkomma till kommunstyrelsen i eget ärende.

6. Bilagor med underlag från verksamheterna

Bilaga 1 - FOKUS-förvaltningen

Bilaga 2 - Socialförvaltningen

Bilaga 3 - KS förvaltningar

Faktorer som påverkar lokalförsörjningens behov

Förvaltning: FOKUS-förvaltningen

Befolkningsprognos för verksamhetens respektive målgrupp.

Beskriv övergripande hur respektive målgrupps befolkningsprognos ser ut för innevarande år och fem år framåt. [Länk till befolkningsprognos.](#)

Barnantalet minskar mycket de kommande åren. Förskolorna har i dagsläget kapacitet på 224 platser (plus 12 flexplatser). Då det eventuellt fattas annat beslut om minskat antal förskolor så beskrivs behovet av förskoleplatser from 2025 på en samlad rad nedan.

Lokalbehovsförändringar utifrån befolkningsutveckling

Fyll i nuvarande samt kommande behov av antal platser per enhet.

Antal platser per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Snörrums förskola	vt 39 ht 32	vt 32 *					
Haga förskola (70 platser)	vt 68 ht 58	vt 60 ht 68	Se nedan*				
Fågelvägens förskola 102 + 12 flexplatser)	vt 88 ht 68	vt 68 ht 92	Se nedan*				
* Behov av förskola (beräknat på 75% av barnen 0-5 år går i förskola). Kapacitet 224 platser med 3 förskolor.	vt 195 ht 158	vt 160 ht 160	vt 160 ht 152	vt 152 ht 147	vt 147 ht 142	vt 142 ht 141	
Snörrumskolan (se tabell nedan för detaljerad info/årskull)	vt 207 ht 183	vt 183 ht 187	vt 187 ht 175	vt 175 ht 167	vt 167 ht 161	vt 161 ht 151	

Hagaskolan (se tabell nedan för detaljerad info/årskull)	vt 304 ht 326	vt 326 ht 318	vt 318 ht 322	vt 322 ht 307	ht 307 vt 304	ht 304 vt 291	
Fritidshem (beräknat på att ca 55% av barn 6-12 år går på fritidshem)	vt 191 ht 194	vt 194 ht 193	vt 193 ht 189	vt 189 ht 176	vt 176 ht 177	vt 177 ht 167	
Utsiktens skola inkl vuxenutbildningen men beroende på ev beslut av vux så kan uppgifterna ändras.	vt 100 ht 82	vt 82 ht 85	85	90	100	110	

Befolkningsprognos från Statisticon:

Tabell 1: Folkmängd Dals-Eds kommun efter åldersklass

Ålder / År	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0-5	236	225	216	203	197	190	188	185	184	183	181
6-9	205	182	187	179	172	167	161	152	147	141	139
10-12	160	171	164	166	148	155	144	142	137	136	127
13-15	148	161	160	162	172	165	166	150	156	146	144
16-18	153	152	140	140	151	149	151	160	152	153	140
19-24	229	221	224	221	217	213	210	215	208	207	216
25-44	1 034	1 017	1 005	995	983	966	958	943	932	919	900
45-64	1 148	1 140	1 144	1 149	1 157	1 151	1 149	1 130	1 125	1 120	1 117
65-79	944	936	907	886	851	853	852	853	845	848	849
80-100	393	415	444	465	493	504	507	526	538	541	544
Totalt	4 650	4 620	4 592	4 566	4 541	4 514	4 486	4 456	4 425	4 392	4 358

Grundskolan prognos kommande läsår:

	år9	år8	år7	år6	år5	år4	år3	år2	år1	fsk	Hög	Mellan	Summa Haga	Snörum	fsk-år9	
Läsår 2022/23	46	44	53	61	47	53	68	36	57	46	143	161	304	Läsår 2022/23	207	511
Läsår 2023/24	44	53	61	47	53	68	36	57	46	44	158	168	326	Läsår 2023/24	183	509
Läsår 2024/25	53	61	47	53	68	36	57	46	44	40	161	157	318	Läsår 2024/25	187	505
Läsår 2025/26	61	47	53	68	36	57	46	44	40	45	161	161	322	Läsår 2025/26	175	497
Läsår 2026/27	47	53	68	36	57	46	44	40	45	38	168	139	307	Läsår 2026/27	167	474
Läsår 2027/28	53	68	36	57	46	44	40	45	38	38	157	147	304	Läsår 2027/28	161	465
Läsår 2028/29	68	36	57	46	44	40	45	38	38	30	161	130	291	Läsår 2028/29	151	442
Läsår 2029/30	36	57	46	44	40	45	38	38	30	30	139	129	268	Läsår 2029/30	136	404
										beräknat						

Postadress
Box 31
S-668 21 EdBesöksadress
Storgatan 27Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413Internet: www.dalsed.seE-post: kommun@dalsed.se

Lokalbehovsförändringar utifrån politiska beslut

Ange om det finns politiska beslut som påverkar lokalbehovet.

Förskola, grundskola:

Med anledning av minskat barnantal är det beslutat att Snörrums förskola läggs ned juni 2024. Snörrumskolan tar över lokalerna med en mindre ombyggnation av förskolan för att passa den nya verksamheten.

Behov av moduler på Hagaskolan föreligger inte längre med anledning av ovanstående då årskurs 3 går kvar på Snörrumskolan. Modulerna kan därför avyttras från skolverksamheten från juli 2024.

Ungdomsgård:

Besöksantalet har varit lågt på nuvarande ungdomsgård, därav beslut om nedläggning augusti 2023 samtidigt som utredning pågår om eventuellt ändrad verksamhet som kan påverka lokalbehovet till ändrade lokaler eller avslutande av lokaler. Fler oklarheter kvarstår dock.

Utsikten

Sannolikt kommer verksamheten att behöva nyttja Eken igen från och med höstterminen 2024.

Myndighetskrav

Ange om det finns myndighetskrav som påverkar lokalbehovet.

Det ska finnas ändamålsenliga lokaler för den verksamhet man bedriver. Snörrums förskola anpassas till skolverksamhet och de krav som ställs på sådan verksamhet. Värdefullt är dock om lokalerna kan vara möjliga att använda till båda typerna av verksamheter om barnantalet i framtiden ökar och behov av fler förskoleplatser uppstår igen. Anpassningar har skett utifrån föregående mening.

Övriga faktorer som påverkar lokalbehovsförändringar

Ange om det finns andra faktorer som påverkar lokalbehovet. Beskriv bopningsgrad samt kapacitet/utnyttjande för befintliga lokaler.

Skollokaler och förskolorna används egentligen bara dagtid under vardagar samt enbart under skolarbetet när det gäller skolorna. Det finns mycket tid som lokalerna inte används.

Ungdomsgården används i dagsläget inte alls.

Ändamålsenlighet

Ange hur ändamålsenliga nuvarande lokaler är och om det finns behov av ändringar.

Lokalerna är i stort sett ändamålsenliga, ibland saknas fler mindre utrymme särskilt på Hagaskolan där elevantalet ökar samt att man har den förhållandevis nystartade anpassade grundskolan. Ombyggnation av detta är redan gjort men kan behöva göras ytterligare mindre ombyggnationer för att möta behovet men eftersträvan är att inte behöva göra mer ombyggnation utan eftersträva mindre anpassningar i nuvarande lokaler.

Underhåll

Ange om det finns brister i underhållet som behöver fångas upp.

Kulturskolan har stort renoveringsbehov utvändigt och invändigt.

Brister som har konstaterats vid skyddsronder samt 2- och 5-års besiktningar av nya eller renoverade byggnader behöver åtgärdas fullt ut även om flera är genomförda. Några av de större åtgärderna är byte av matta i matsalen på Haga förskola samt byte/ändring av staket på balkongen, vattenansamlingar som inte är åtgärdade ännu, målning som ej är klar vid Fågelvägens förskola.

Nuvarande lokalbestånd

Lokalytor per verksamhet och totalt

Fyll i nuvarande samt behovet framåt av lokalyta per enhet.

Antal kvm per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Hagaskolan, huvudbyggnad	4867						

Snörrumskolan	1935						
Haga förskola	770						
Fågelvägens förskola	1568						
Utsikten	4890						
Snörrums förskola	691						

Internhyror

Fyll i nuvarande samt kommande internhyra per enhet.

Internhyror per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Hagaskolan, huvudbyggnad	4 599	5 236					
Hagaskolan, gamla byggnaden	605	690					
Hagaskolan, Bollhallen	202	230					
Hagaskolan, Stallbacken borde ligga under fritid och kultur	169	193					
Snörrumskolan (ej paviljonger)	2 243	2554					
Snörrumskolan åk 3- (modulerna)enbart vt 24	313	319					
Snörrum Fritids	459	523					
Haga Fritids, paviljongen	101	116					

Haga förskola	756	861					
Fågelvägens förskola	1 649	1878					
Snörrums förskola	343	391					
Utsikten, huvudbyggnad	3 132	3290					
Utsikten, Almen	113	119					
Utsikten, Magnolian	332	341					
Utsikten, VUX-del	468	519					
Fritid och kultur, Stallbacken + Hagaskolans del?	508	579					
Fritid och kultur, Biblioteket i centrumhuset	453	465					
Fritid och kultur, Fritidsgård i centrumhuset	310	319					
Fritid och kultur, Kulturskolan Hagaskolan	192	219					

Externhyror

Fyll i nuvarande samt kommande internhyra per enhet.

Externa Hyror per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Utsikten, LSS Toppen	2 248						

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Sammanfattning lokalbehov samt förändringar mot föregående lokalförsörjningsplan

Barnantalet minskar mycket de kommande åren. Förskolan har kapacitet på 224 platser samt 12 flexplatser men i samband med nedläggning av Snörrums förskola juni 2024 så blir istället kapaciteten 172+12 istället som mer stämmer överens med barnantalet. Lokalerna på Stallbacken bör ligga helt under Fritid och kultur då det inte är en undervisningslokal annars blir jämförelsetalen för grundskola missvisande.

Faktorer som påverkar behovet av lokaler

Förvaltning: Socialförvaltningen

Befolkningsprognos för verksamhetens respektive målgrupp.

Beskriv övergripande hur respektive målgrupps befolkningsprognos ser ut för innevarande år och fem år framåt. [Länk till befolkningsprognos.](#)

Den åldersgrupp som påverkar insatserna mest inom Vård och omsorg är åldersgruppen 80+. Den gruppen ökar enligt prognosen med 92 personer 2023 - 2028.

För LSS del är det svårt att göra en bedömning utifrån befolkningsprognos.

Förändring behov av lokaler utifrån befolkningsutveckling

2023 hade 11 % av gruppen 80+ behov av säbo. Uträkningen för behov av lägenheter i särskilt boende nedan är uträknat utifrån att 80+ kommer att ha liknande behov under kommande fem år. Behovet i kommunen är lägre än jämförbara kommuner och riket.

Tabellen beskriver hur behovet av antalet lägenheter/platser ökar eller minskar utifrån prognosen.

*Dagliga verksamheter (Gnistan och Borgen) skulle behöva 1 rum på minst 25 kvm ytterligare vardera. När alla är på plats är det trångt.

Antal lägenheter/nuvarande platser per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-	
LSS	0	7	7	7	9	7		
Timmergården (5 lägenheter idag, varav 5 nyttjas)	5	5	6	7	8	9		
Kronan (6 lägenheter idag)	6	6	7	7	9	10		
AME-lokalen (Gnistan, daglig verksamhet)*		2	2	2	2	2		
Utvecklingscenter (Borgen, daglig verksamhet)*		2	2	2	2	2		

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

<i>Äldreomsorg</i>								
Edsgärdet har 29 läg och Hagalid säbo 7 läg budgeterade idag. Det finns lokalmässigt möjlighet att ha ytterligare 9 lägenheter på Edsgärdet dvs 38 platser.	29+ 7	33+ 7	33+ 7	33+ 7	33+ 7	38+ 7	42+ 7	
Hagalid korttid (10 platser budgeterade idag) men det består av 7 lägenheter.	10	12	14	14	14	14		
Hagalid biståndsbedömt trygghetsboende (8 lägenheter idag varav enbart 2 nyttjas till bostad och 1 till kontor, 3 till omklädningsrum/förråd/övernattnin g HSV) Kan i framtiden ställas om till 8 lägenheter särskilt boende behov f rom 2025.	2	2	4	4	4			

Förändringar av behovet av lokaler utifrån politiska beslut

Ange om det finns politiska beslut som påverkar behovet av lokaler.

Det finns ett beslut på biståndsbedömt trygghetsboende på Hagalid (SN §43, 2020-0614). Det finns inget beslut på hur många lägenheter. Antalet lägenheter som hyrs ut påverkar möjligheterna till fler lägenheter för särskilt boende i framtiden.

Myndighetskrav

Ange om det finns myndighetskrav som påverkar behovet av lokaler.

Övriga faktorer som påverkar behovet av lokaler

Ange om det finns andra faktorer som påverkar behovet av lokaler. Beskriv bokningsgrad samt kapacitet/utnyttjande för befintliga lokaler.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Brukare inom LSS har varierande behov av anpassade lokaler utifrån funktionsnedsättning och exempelvis behov av avskilt utrymme.

Hemtjänstens verksamhet har växt mycket och personal får inte plats i nuvarande lokaler. Översyn av nya lokaler behöver göras.

Ändamålsenlighet

Ange hur ändamålsenliga nuvarande lokaler är och om det finns behov av ändringar.

Om hemtjänstinsatserna följer Dals Eds kurva fram till 2028 kommer antalet brukare att öka med 16%. Om hemtjänstinsatserna följer ett medel av Dals Eds kurva och jämförbara kommuner blir ökningen istället 32% till 2028. Hemtjänstgruppen har redan idag för lite utrymme. Det finns behov av att dela upp gruppen i två grupper men i nära anslutning till varandra. Det ger förutsättningar för att ha vissa delar gemensamt. Framtida behov av ytterligare en hemtjänstchef innebär behov av kontorsutrymme.

Två extra arbetsplatser har skapats i Hemsjukvårdens befintliga lokaler. Bedömningen är att det, i kombination med möjlighet att dokumentera mobilt, ska räcka. Förskjutning från slutenvården till kommunal och regional primärvård i utvecklingen av den nära vården gör att Hemsjukvårdens insatser troligen kommer att öka kommande år men svårt att bedöma hur mycket och svårt att bedöma behovet av lokalyta ökar utifrån det.

Hemsjukvården, Korttiden och Hemtjänsten behöver ha lokaler i nära anslutning till varandra.

Idag används en lägenhet på Hagalid för omklädning men flyttas till nyrenoverat rum i källaren efter det är färdigställt.

Underhåll

Ange om det finns brister i underhållet som behöver fångas upp.

LSS, enligt LSS §9 ska bostäder vara anpassade efter den enskilde

- Ramp in och ut genom entréer och andra utrymmen..
- Bredare ingångar, yttre och inre (innerdörrar, ingångar, ytterdörrar och altandörrar).
- Se över så inte trösklar finns.
- Bredare dörrar
- Daglig verksamhet, stort behov av enskilt utrymme
- Dörröppnare - brukare ska självständigt kunna ta sig in och ut i gemensamma och privata bostäder.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

- Nödutgångar - man ska kunna ta sig till uppsamlingsplats ifrån både entré och egen utgång. Behov av att göra en gång i gräsmattan som rullstolar och sängar kan köras på.
- Altandörrar ska kunna öppnas med enhandsfattning?
- Personalen behöver kunna ha utrymme till att utföra personlig omvårdnad hemma hos brukaren. Badrum, sovrum mm.
- Öppna planlösningar, väggar måste tas bort alternativt byta lokal för att kunna ta emot brukare i rullstol alternativt rullatorer och att de kan vända sig i alla utrymmen etc.
- Larm
- Höj och sänkbara kök.
- Anpassade badrum - handtag tex. höjda toalettstolar, handfat som är anpassade

Edsgärdet

- SÄBO/Korttid oklar gränsdragningslista mellan fastighetsägare och hyresgäst och lokal nyttjare.
- Genererar kostnader för verksamheten som är svåra att planera för.

Hagalid Säbo/korttid

- Behov av ytterligare kontor. En lägenhet på Trygghetsboendet används idag tillfälligt som kontor.

Nuvarande lokalbestånd

Lokalytor per verksamhet och totalt

Fyll i nuvarande samt behovet framåt av lokalyta per enhet.

Antal kvm per enhet - LSS	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
							-
Timmergården	487	500					
AME-lokalen	600						
Utvecklingscenter	360						

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Internhyror*Fyll i nuvarande samt kommande internhyra per enhet.*

Internhyror per enhet - LSS	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Timmergården	362	412					
Furan	86	0					
Utvecklingscenter	581	290					
AME-lokalen	355	404					
LSS Torget, Ed 2:28	366	416					

Externhyror*Fyll i nuvarande samt kommande internhyra per enhet.*

Externhyror per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029-
Edsgärdet (intern hyra)	2 524	2 938					
Hagalid (intern hyra)	4 036	3 805					
Linden (blockhyra)	652	2 046					
Kronan	282	862					
Novabo	29	0					
Timmertjärnsvägen	32	81					
Galaxen	29	91					

Postadress
Box 31
S-668 21 EdBesöksadress
Storgatan 27Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413Internet: www.dalsed.seE-post: kommun@dalsed.se

Sammanfattning lokalbehov samt förändringar mot föregående lokalförsörjningsplan

Daglig verksamhet har behov av ytterligare 2 lokaler på vardera 25 kvm. Brukare inom LSS har varierande behov av anpassade lokaler utifrån behov ex. avskilt utrymme ibland. Behov av fler platser i äldreomsorg börjar så smått öka 2025 inför en bedömd större ökning 2028.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Faktorer som påverkar lokalförsörjningens behov

Förvaltning: Samhällsbyggnadsförvaltningen och Kommunledningsförvaltningen

Befolkningsprognos för verksamhetens respektive målgrupp.

Beskriv övergripande hur respektive målgrupps befolkningsprognos ser ut för innevarande år och fem år framåt. [Länk till befolkningsprognos.](#)

Befolkningsstatistik och prognos framåt ej aktuellt för KS-verksamheter.

Lokalbehovsförändringar utifrån befolkningsutveckling

Fyll i nuvarande samt kommande behov av antal platser per enhet.

Antal platser per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028-
Ej aktuellt för KS-verksamheter						

Lokalbehovsförändringar utifrån politiska beslut

Ange om det finns politiska beslut som påverkar lokalbehovet.

-

Myndighetskrav

Ange om det finns myndighetskrav som påverkar lokalbehovet.

-

Övriga faktorer som påverkar lokalbehovsförändringar

Ange om det finns andra faktorer som påverkar lokalbehovet. Beskriv bokningsgrad samt kapacitet/utnyttjande för befintliga lokaler.

Bokningsgraden är hög och vi har få lediga lokaler.

Ändamålsenlighet

Ange hur ändamålsenliga nuvarande lokaler är och om det finns behov av ändringar.

Samtliga lokaler är ändamålsenliga i dagsläget.

Underhåll

Ange om det finns brister i underhållet som behöver fångas upp.

De brister som finns, finns i underhållsplanen.

Nuvarande lokalbestånd

Lokalytor per verksamhet och totalt

Fyll i nuvarande samt behovet framåt av lokalyta per enhet.

Antal kvm per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028-
Bollhallen	3071	3071	3071	3071	3071	3071
Stallbacken	622	622	622	622	622	622
Atlet	486	486	486	486	486	486

Utvecklingscenter	1520	1520	1520	1520	1520	1520
Kommunhus	1727	1727	1727	1727	1727	1727
Centrumhuset	1866	1866	1866	1866	1866	1866
Brandstation	1084	1084	1084	1084	1084	1084
Kommunförråd	1026	1026	1026	1026	1026	1026
AME	2043	2043	2043	2043	2043	2043
Brattesta	1070	1070	1070	1070	1070	1070
Haga kök och matsal	820	820	820	820	820	820
Artinova	4450	4450	4450	4450	4450	4450
Jordbrons företagshotell	4000	4000	4000	4000	4000	4000
Apoteket	447	447	447	447	447	447
Gamla Real	1055	1055	1055	1055	1055	1055
Karl XII-stugan	50	50	50	50	50	50

Kostnad per lokal

Fyll i nuvarande samt kommande hyra per enbet.

Kostnad per lokal Kommunstyrelsen	2023	2024	2025	2026	2027	2028-
Snörrumskolan	214	2 031				
Haga Förskola	198	861				
Fågelvägen	355	1 878				
Utsikten	454	1 644				
Utvecklingscenter	265	135				
Kök/Matsal Haga	1 400	1 600				

Förskola Snörum	52	523				
Kommunhuset	1 317	328				
Kommunförråd	127	145				
AME/Westberga	890	404				
Jordbrons Företagshotell	299	308				
Edsgärdet	105	108				
Brandstation	435	496				
MC-museum (turistinfo)	58					
Totalt KS:	6 169					
<i>Varav internhyra</i>	6 006					
<i>Varav externhyra</i>	163					

AMI har hyror hos Edshus för bostäder integration/ensamkommande. Dessa är ej inräknade då de är behovsstyrda och kompenseras via Migrationsverket. I budget finns 19 000 kr avsatta för hyra inom kommunfullmäktiges verksamhet, vilken ej inräknas ovan. Avseende MC-museet är det nettokostnaden som anges ovan.

Intäkter externhyra

Hyra avser samtliga intäkter i form av externhyror.

Externhyror per enhet	2023	2024	2025	2026	2027	2028-
Ödebyn	1 585					
Jordbrons Företagshotell	1 425					
Premec	120					
Centrumhuset	448					
Utvecklingscenter	94					
Apoteket	253					

Sammanfattning lokalbehov samt förändringar mot föregående lokalförsörjningsplan

Kommunstyrelsen

§ 84

Dnr 2023-000114 040

**Revisionsrapport Granskning av ekonomistyrning inom
FOKUS-nämndens ansvarsområde - återkoppling**

Sammanfattning av ärendet

PricewaterhouseCoopers (PwC) genomför under år 2023, på uppdrag av Dals-Eds kommuns förtroendevalda revisorer, en granskning av om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om FOKUS-nämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för.

Kommunfullmäktige behandlar ärendet 2023-08-16 § 65 och beslutar om att en återkoppling från kommunstyrelsen och FOKUS-förvaltningen ska ske gällande de synpunkter som framkommit utifrån PwC:s rapport, vid kommunfullmäktiges sammanträde i februari 2024.

FOKUS-nämnden beslutar 2024-04-24 § 27 att ställa sig bakom föreliggande tjänsteskrivelse Återkoppling till kommunfullmäktige avseende granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens område daterad 2024-02-28 och lämnar den som återkoppling till kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse FOKUS-förvaltningen daterad 2024-02-28.
Beslut FOKUS-nämnden 2024-04-24 § 27.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att godkänna återkopplingen.

Expedieras till

KF

Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

FOKUS-nämnden

§ 27

Dnr 2023-000025600

PWC Granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens ansvarsområde - återkoppling

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningscontroller Maria Eriksson redovisar ärendet.

PricewaterhouseCoopers (PwC) genomförde under år 2023, på uppdrag av Dals-Eds kommuns förtroendevalda revisorer, en granskning av om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om FOKUS-nämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för.

Kommunfullmäktige (KF) behandlade granskningen samt kommunstyrelsens och FOKUS-nämndens förslag till åtgärder på sitt sammanträde 2023-08-16 § 65. KF beslutade då att återkoppling från kommunstyrelsen och FOKUS-förvaltningen ska ske om de synpunkter som framkommit utifrån PwC:s rapport vid KF:s sammanträde i februari 2024.

År 2023 tog förvaltningen fram en skrivelse med förslag på åtgärder utifrån den granskning som genomfördes. Såväl kommunstyrelsen och FOKUS-nämnden som KF ställde sig bakom tjänsteskrivelsen. I liggande tjänsteskrivelse beträffande återkoppling i ärendet redogörs för de förslag till åtgärder som togs fram i skrivelsen och aktuell status på dessa. De delar av revisionsrapporten som inte resulterade i några förslag till åtgärder berörs inte i denna återkoppling. För detaljerad redovisning se beslutsunderlag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse *Återkoppling till kommunfullmäktige avseende granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens område* daterad 2024-02-28

FOKUS-nämndens beslut

FOKUS-nämnden ställer sig bakom tjänsteskrivelse *Återkoppling till kommunfullmäktige avseende granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens område* daterad 2024-02-28 och lämnar den som återkoppling till kommunfullmäktige (KF).

Expedieras till

KF

Återkoppling till kommunfullmäktige avseende granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens område

Bakgrund

PricewaterhouseCoopers (PwC) genomförde under år 2023, på uppdrag av Dals-Eds kommuns förtroendevalda revisorer, en granskning av om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om FOKUS-nämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för. Kommunfullmäktige behandlade granskningen samt kommunstyrelsens och FOKUS-nämndens förslag till åtgärder på sitt sammanträde 2023-08-16 § 65. Kommunfullmäktige beslutade då att återkoppling från kommunstyrelsen och FOKUS-förvaltningen ska ske om de synpunkter som framkommit utifrån PwC:s rapport vid kommunfullmäktiges sammanträde i februari 2024.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Förvaltningen tog under 2023 fram en skrivelse med förslag på åtgärder utifrån den granskning som genomfördes. Såväl kommunstyrelsen och FOKUS-nämnden som kommunfullmäktige ställde sig bakom tjänsteskrivelsen. I denna återkoppling redogörs för de förslag till åtgärder som togs fram i skrivelsen och aktuell status på dessa. De delar av revisionsrapporten som inte resulterade i några förslag till åtgärder berörs inte i denna återkoppling.

Nedan redovisas revisionsfråga, föreslagen åtgärd och aktuell status på åtgärd för de områden där det fanns förslag till åtgärder.

1 .Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande mål- och budgetprocessen?

Föreslagen åtgärd:

1 a. Nya uppdaterade ekonomistyrningsprinciper fastställs av KS 31/5-2023 och kommer vara föremål för löpande genomgång och eventuella revideringar vid behov.

Status åtgärd: Ekonomistyrningsprinciper fastställdes av kommunfullmäktige 2023-06-14 § 56.

Föreslagen åtgärd:

1 b. Inför varje ny budgetprocess tas tydliga budgetanvisningar fram som beskriver vad som förväntas och när i tiden återkoppling till budgetberedningen ska ske.

Status åtgärd: I ekonomistyrningsprinciperna som fastställdes under 2023 beskrivs budgetprocessen. Tidplan för budget- och uppföljningsprocess under 2024 fastställdes av kommunfullmäktige 2023-12-12 § 121. I den framgår tider för budgetberedning och budgetremiss samt när nämndernas svar ska inkomma. Vid

budgetremiss lämnas ytterligare information kring vilken återkoppling som förväntas. Vidare sker regelbunden återkoppling från budgetberedningen till nämnd och förvaltning genom medverkan vid budgetberedningen av nämndsordförande och förvaltningschef. Processen kan förtydligas ytterligare genom att inför varje budgetprocess ta fram ett samlat dokument över processens genomförande.

3. Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom FOKUS-nämnden)

Föreslagen åtgärd:

3 a. Arbete kring detta pågår då FOKUS-nämnden har en resursfördelningsmodell som utvecklas ytterligare justering utifrån timplan. Utöver det föreslår förvaltningarna att Dals-Eds kommun ser över en kommunövergripande modell för resursfördelning liknande SKR:s resursfördelningsmodell baserad på verksamhetens prislappar. Inom ramen för antingen budgetanvisningarna eller ekonomistyrningsprinciperna behöver också anges vad kommunfullmäktiges ofördelade medel ska avse och hur hanteringen under löpande budgetår kring dessa medel ska gå till. Dessutom behöver FOKUS-nämnden inom sin tilldelade budgetram avsätta medel för nämnden för att på central nivå skapa avsatta resurser för särskilda behov för de fall där schablonen är otillräcklig.

Status åtgärd: FOKUS har samma resursfördelningsmodell som tidigare, den baseras på antal elever per årskull, snittlöner och klasstorlek. Resultatet/utfallet på antal tjänster jämförs med stratsys resursfördelningsmodell som utgår ifrån timplan, men det är inte denna vi använder för budget. De har dock stämt bra överens för Hagaskolan hittills. Snörum har inte använt denna på samma sätt, det är inte samma behov av hjälp med timplanen.

Gällande kommunövergripande modell för resursfördelning är ett alternativ att använda sig av den så kallade prislappsmodellen som tagits fram av SKR. Bengtsfors kommun kommer i sin budgetprocess för år 2025 att använda sig av denna modell. Genom samarbetet som finns mellan Dals-Eds och Bengtsfors kommuner kommer budgetberedning och kommunstyrelsen få fördjupad information om vad denna modell innebär och kan ta ställning till om det är ett alternativ för Dals-Eds kommun.

I de fastställda ekonomistyrningsprinciperna under avsnittet som benämns "hantering av underskott" finns beskrivet hur en eventuell omfördelning av medel till nämnder under budgetåret ska hanteras.

Föreslagen åtgärd:

3 b. Uppföljning av effekter kopplat till funktioner för verksamhetsutveckling bör tydliggöras i återkoppling till politiken.

Status åtgärd: De tidigare beslutade utvecklingsanslagen som syftade till att bygga upp struktur och kompetens kring analys och verksamhetsutveckling har till stor del tagits bort i samband med de nödvändiga budgetanpassningar som genomförts under 2023 och 2024. Detta innebär ett tydligare fokus på verksamheternas grunduppdrag och att arbete kring analys och utveckling behöver bedrivas inom ordinarie verksamhet.

Föreslagen åtgärd:

3 c. Ekonomistyrningsprinciperna och/eller budgetanvisningarna ska utformas så att kritiska faktorer för kostnadsutvecklingen tydligare lyfts fram i berednings och uppföljningsprocesserna. I uppföljningsrapporter ska väsentliga trender avseende volym- och verksamhetsmått redovisas med jämförelse med strukturellt lika kommuner.

Status åtgärd: I de fastställda ekonomistyrningsprinciperna framgår att nämnd ska följa upp verksamheterna vad gäller ekonomi, kvantitet och kvalitet. Inom ramen för detta ligger att lyfta faktor i enlighet med förslaget. Förändringar av volymer samt jämförelser med lika kommuner ingår som en del i underlag för budget och kommunplan.

6. Säkerställer FOKUS-nämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?

Föreslagen åtgärd:

6 a. FOKUS-nämnden behöver inom tilldelad budgetram avsätta medel på central nivå för särskilda behov i de fall där schablonen inte är tillräcklig.

Status åtgärd: Budgetanpassningarna som har krävts 2024 har gjort att det inte funnits utrymme för några medel på central nivå för oförutsedda kostnader inom FOKUS.

Föreslagen åtgärd:

6 b. Enklare ekonomiska uppföljningar till nämnden införs två gånger per år utöver tertialrapporterna vid tertial 1 och 2.

Status åtgärd: Enklare avstämningar har gjorts emellanåt utöver tertialrapporterna, och kommer att göras även i fortsättningen.

Föreslagen åtgärd:

6 d. Kommentarer/analyser i uppföljningsrapport underbyggs med redovisning av verksamhetsmått.

Status åtgärd: Främst sker detta vid uppföljning tertial 1 och 2 och verksamhetsberättelse. Utöver detta följs måluppfyllelse, frånvarostatistik för elever, sjukstatistik personal, enkätresultat mm upp två gånger per år.

7. Vidtar FOKUS-nämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?

Föreslagen åtgärd:

7 a. FOKUS-nämndens beslut till uppföljningsrapporter behöver utvecklas när bedömning är att ärendet behöver lyftas till kommunstyrelsen för att ev begära tilläggsanslag eller för dialog om åtgärder. Formuleras i nya ekonomistyrningsprinciper.

Status åtgärd: De nya ekonomistyrningsprinciperna beskriver processen för hantering av prognostiserade över- eller underskott.

Föreslagen åtgärd:

7 b. Ansökan om ev tilläggsanslag behöver underbyggas med analys och volymförändringar liksom att möjliga tilläggsanslag att ansöka om kan behöva identifieras i ekonomistyrningsprinciperna. När det gäller besked om åtgärder behöver de redovisas eller när nämnden inte bedömer att de kan nå budget i balans trots åtgärder för dialog om hur det ska hanteras. Detta regleras i de nya ekonomistyrningsprinciperna.

Status åtgärd: De nya ekonomistyrningsprinciperna beskriver processen för hantering av prognostiserade över- eller underskott.

8. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Föreslagen åtgärd:

8 a. Nya ekonomistyrningsprinciper som anger hantering av nämnders underskott och beredning av ärende om tilläggsanslag eller alternativ åtgärd eller direktiv.

Status åtgärd: De nya ekonomistyrningsprinciperna beskriver processen för hantering av prognostiserade över- eller underskott.

Föreslagen åtgärd:

8 b. Enklare ekonomiska uppföljningar till kommunstyrelsen införs två gånger per år utöver tertialrapporterna vid tertial 1 och 2.

Status åtgärd: Ekonomiska uppföljningar utöver tertialrapporterna finns inte med i fastställd budget- och uppföljningsprocess för år 2024.

Förvaltningen tar under år 2024 fram förslag på utformning av enklare ekonomisk uppföljning.

Hänvisning till kommunens mål och Barnkonventionen

Inte aktuellt i detta ärende.

**DALS-EDS
KOMMUN**

Kommunledningsförvaltningen
FOKUS-förvaltningen

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum:2024-02-28

D.nr:2023-000025.600

Finansiering

Inte aktuellt i detta ärende.

Medbestämmande

Inte aktuellt i detta ärende.

Bedömning

Handläggarnas bedömning är att FOKUS-nämnden och kommunstyrelsen ställer sig bakom tjänsteskrivelsen och lämnar den som återkoppling till kommunfullmäktige.

Beslutsförslag

FOKUS-nämnden och kommunstyrelsen ställer sig bakom tjänsteskrivelsen och lämnar den som återkoppling till kommunfullmäktige .

I tjänsten

Anna Andersson
Förvaltningschef FOKUS

Maria Eriksson
Controller FOKUS

Peter Johansson
Ekonomichef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens ansvarsområde

Dals-Eds kommuns revisorer

2023-04-05

Jörn Wahlroth

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun genomfört en granskning av om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om FOKUS-nämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för. Granskningen har även syftat till att bedöma om den interna kontrollen inom granskningsområdena är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå. Vidare att FOKUS-nämnden inte helt säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för. Vi bedömer vidare att kommunstyrelsen och nämnden inte helt säkerställt en tillräcklig intern kontroll inom granskningsområdena.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande mål- och budgetprocessen?	Delvis Avser kommunstyrelsen	
2. Finns det regler och riktlinjer för FOKUS-nämnden ekonomistyrning?	Ej bedömt (se revisionsfråga 1)	
3. Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom FOKUS-nämnden)	Delvis Avser kommunstyrelsen och FOKUS-nämnden	
4. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i FOKUS-nämndens verksamhet tydlig?	Ja	
5. Har FOKUS-nämnden en god prognossäkerhet?	Ja	
6. Säkerställer FOKUS-nämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?	Delvis	
7. Vidtar FOKUS-nämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?	Delvis	
8. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?	Delvis	

Rekommendationer

Vi rekommenderar kommunstyrelsen

att som rutin se över och uppdatera styrdokument inom ekonomistyrningsområdet.

att med framförhållningen klargöra förväntningar på nämndernas vad avser att ta fram underlag till den övergripande beredningsprocessen.

att tydliggöra gränssnittet för frågor som ligger inom ramen för nämnden att hantera kopplat till att disponera och styra verksamheten inom den tilldelade budgetramen, samt vad som bedöms som frågor för fullmäktige att avgöra.

att en översyn sker av resursfördelningsmodellen i syfte att bättre synkronisera den övergripande fördelningen med hänsyn till nämndens förutsättningar med bland annat hänsyn till "tröskeleffekter". Vidare att överväga att på för kommunen central nivå avsätta medel för att hantera eventuellt ökande interkommunala kostnader.

att inom ramen för sin uppsiktspflicht särskilt ta ställning till nämndernas väsentliga underskott och i förekommande fall bereder ärende om tilläggsanslag eller alternativt annan åtgärd eller direktiv.

att utifrån tidigare beslutad LEV-strategi säkerställer en tydligare uppföljning av bedömda effekter. Vi konstaterar samtidigt att beslut fattats med ett tydligt fokus på ekonomistyrning med förstärkningar av budgetberedningens arbete och uppdrag kopplat till den ekonomiska situationen.

att i berednings- och uppföljningsprocesserna tydligare lyfta fram vad som är särskilt kritiska faktorer för kostnadsutvecklingen, samt att i uppföljningsrapporterna kräva redovisning av väsentliga trender avseende volym- och verksamhetsmått, där jämförelser sker med kommuner strukturellt lika Dals-Ed.

att inom ramen för uppsiktplikten och särskilda ansvar för samordning av kommunens ekonomistyrning även genomför "enklare" ekonomiska uppföljningar före tertial 1 (per februari) och efter tertial 2 (oktober).

Vi rekommenderar FOKUS-nämnden

att inom ramen för resursfördelningen på central nivå avsätta resurser för särskilda behov för de fall där schablonen är otillräcklig.

att nämnden oftare följer upp ekonomin, genom förenklade uppföljningsrapporter före tertial 1 (per februari) och efter tertial 2 (per oktober). Rapporten per tertial 1 syftar till att ge tidiga signaler till nämnden om behov av särskilda åtgärder eller beslut.

att tertialrapporten efter april innehåller utfall för perioden (inte enbart prognos). Detta för att bättre kunna överblicka hittillsvarande verksamhet i relation till lämnad prognos.

att väsentliga avvikelser i uppföljningsrapporternas kommentarer/analyser underbyggs och tydliggörs genom faktisk redovisning av verksamhetsmått.

att FOKUS-nämnden i beslut till uppföljningsrapporterna tydliggör åtgärder för nå en budget i balans.

att tydligare begära tilläggsanalslag eller besked om åtgärd för de fall nämnden gör bedömningen att den inte kan hantera underskottet på egen hand

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	6
Avgränsning	6
Metod	6
Granskningsresultat	7
Regler och riktlinjer för ekonomistyrning	7
lakttagelser	7
Bedömning	10
Fördelningsprinciper	11
lakttagelser	11
Bedömning	12
Ansvar och befogenheter	12
lakttagelser	12
Bedömning	13
FOKUS-nämndens prognossäkerhet och kunskap om ekonomiskt läge	13
lakttagelser	13
Bedömning	14
Bedömning	14
Åtgärder för ekonomi i balans	15
lakttagelser	15
Bedömning	15
Kommunstyrelsens åtgärder utifrån uppsiktsplikten	16
lakttagelser	16
Bedömning	18

Inledning

Bakgrund

En fungerande ekonomistyrning är en viktig del av den samlade styrningen och ledningen av kommunen. Att en och samma nämnd eller verksamhet under flera år har stora återkommande ekonomiska underskott kan tyda på att ekonomistyrningen inte fungerar, på bristande politiskt ansvarstagande eller att resursfördelningen inte sker utifrån realistiska underlag. Återkommande ekonomiska underskott riskerar medföra att kommunen inte klarar av att bedriva en verksamhet med god ekonomisk hushållning. Det kan därför finnas skäl att komplettera den grundläggande granskningen av den aktuella nämnden och kommunstyrelsen med en fördjupad granskning av ekonomistyrningen.

FOKUS-nämnden ansvarar enligt kommunallagen kap 6 § 6 för att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt. Kommunstyrelsen ansvarar enligt samma lag kap 11 § 8 för att ett förslag till budget upprättas. Det är kommunstyrelsen som ska tydliggöra när de olika nämnderna ska inlämna underlag med mera till kommunstyrelsen. KS ska enligt samma lag ha uppsikt över nämndens verksamhet.

FOKUS-nämnden har under flera år inte bedrivit sin verksamhet inom tilldelad driftbudgetram.

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det som angeläget att göra en granskning av kommunstyrelsens mål- och budgetprocess samt av FOKUS-nämndens ekonomistyrning.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om FOKUS-nämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för. Granskningen syftar även till att bedöma om den interna kontrollen inom granskningsområdena är tillräcklig.

Revisionsfrågor:

1. Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande mål- och budgetprocessen?
2. Finns det regler och riktlinjer för FOKUS-nämnden ekonomistyrning?
3. Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom FOKUS-nämnden)
4. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i FOKUS-nämndens verksamhet tydlig?
5. Har FOKUS-nämnden en god prognossäkerhet?

6. Säkerställer FOKUS-nämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?
7. Vidtar FOKUS-nämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?
8. Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Revisionsfråga 1–4 utgör grund för bedömning av ändamålsenlighet. Revisionsfråga 5–8 utgör grund för bedömning av intern kontroll.

Revisionskriterier

Kommunallag 6:6, 11:8 samt 6:1. Kommuninterna styrdokument/särskilda fullmäktigebeslut som rör granskningsområdet.

Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen och FOKUS-nämnden och avser i huvudsak år 2022. Till viss mån omfattas även tidigare år.

Metod

Granskningen genomförs genom dokumentgranskning av riktlinjer, regler och rutiner inom området, dokumenterad ansvarsfördelning, ekonomiska underlag, prognoser och uppföljningar, protokoll och underliggande handlingar med mera. Intervjuer har skett med KS förste och andre vice ordförande (nya mandatperioden från 2023), FOKUS-nämndens presidium (nya mandatperioden från 2023), kommunchef, ekonomichef, förvaltningschef och controller.

Rapporten av varit föremål för sakavstämning.

Granskningsresultat

Regler och riktlinjer för ekonomistyrning

Revisionsfråga 1: Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande mål- och budgetprocessen?

Revisionsfråga 2: Finns det regler och riktlinjer för FOKUS-nämnden ekonomistyrning?

lakttagelser

Övergripande styrmodell

Kommunen arbetar övergripande utifrån en styrmodell som baseras på tillitsbaserad styrning efter beslut om ett ramverk i fullmäktige december 2018. Det framgår av ärendets tjänsteskrivelse att ett dokument för den övergripande styrmodellen ska tas fram som även tar hänsyn till behoven av revidering av tidigare antagna styrdokument för ekonomi- och verksamhetsstyrning.

Ett övergripande styrdokument har ännu ej formellt beslutats. Av intervju framgår att en praktisk tillämpning skett efter beslut om ramverket, och att styrdokumentet kommer att beslutas under år 2023. Av intervju och det utkast vi tagit del av framgår bland annat följande:

Utveckling och kvalitetssäkring av verksamhetens grunduppdrag betonas, där planering och uppföljning sker på respektive organisatorisk nivå utifrån kund, medarbetare och ekonomi. Det beskrivs att styrmodellen består av tre delar:

- Ekonomistyrning som syftar till en god ekonomisk hushållning.
- Resultatstyrning som syftar till att säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet.
- Målstyrning som syftar till genomförande av planer i syfte att uppnå utvecklingsmål.

För ekonomistyrningen framgår att den övergripande ekonomi- och verksamhetsstyrningen beslutas av fullmäktige, samt att ekonomistyrningen utövas genom dialog med nämnder, bolag och förvaltning samt olika styrdokument och genom kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Gällande resultatstyrningen ska identifieras kritiska kvalitetsfaktorer utifrån de tre nyttoperspektiven kund, medarbetare och ekonomi. Kvalitetsindikatorer ska tas fram, alternativt förbättringsåtgärder.

För målstyrningen sker omvärlds- och nulägesanalys i syfte att identifiera utvecklingsmål. Detta ska ske på varje organisatorisk nivå. Strategier, aktiviteter och indikatorer knyts till målen.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Riktlinjerna är antagna i fullmäktige år 2013 och reviderade av fullmäktige i september år 2022, § 76. Revideringen var företrädesvis av redaktionell karaktär.

Det framgår bland annat att resultatet i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning ska på lång sikt uppgå till lägst 2 procent. Ekonomin sätter gränsen vid konflikt mellan resurser och måluppfyllelse. Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras. Angivna ramar för verksamheterna utgör tak för respektive nämnd. En nämnd måste hantera befarade överskridanden inom totalramen.

Finansiella mål

Finansiella mål har beslutats i fullmäktige tidigt under våren som styrning inför den fortsatta budgetberedningen. De finansiella målen har varit oförändrade för arbetet inför budget 2022 och inför budget 2023:

- *Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent*
- *Investeringar inom affärsdrivande verksamheter kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.*
- *Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå.*
- *Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent.*
- *Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.*
- *Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.*

Ekonomistyrningsprinciper

Ekonomistyrningsprinciper behandlas i ett övergripande dokument senast behandlat av fullmäktige år 2008, "Styrprinciper för Dals-Eds kommun". För ekonomi- och verksamhetsstyrning framgår bland annat att om det uppstår över- eller underskott ska dessa redovisas med nyckeltal och utvärderas vid en årlig bokslutsdialog. Gällande driftbudget har en nämnd rätt att utforma och dimensionera verksamheten inom tilldelad ram. Det kan dock konstateras att dokumentet i flera delar spelat ut sin roll vad avser den tillämpning som sker i praktiken. Ett nytt dokument har tagits fram där beslut förväntas under våren 2023.

Det nya förslaget är anpassat till nuvarande praktiska tillämpning. Avseende driftbudgeten gäller liksom tidigare att nämnden har att disponera sin verksamhet inom

ramen för en nettoram. Avseende uppföljningen fastställer kommunstyrelsens arbetsutskott miniminivån för uppföljningens omfattning.

I tidigare principer finns regler för hantering av över- och underskott. Det nya regelverket har anpassats efter den praktiska tillämpningen och innebär att inga över- eller underskott förs på nämndnivå mellan åren.

Avseende underskott framgår av det nya förslaget att ett sådant i första hand ska hanteras inom respektive nämnd. Om nämnden bedömer att nyttoperspektivet i grunduppdraget påverkas väsentligt ska ärendet föras vidare till kommunstyrelsen. Kommundirektörens ledningsgrupp (KLG) ska då bereda ärendet för att hitta en lösning ur ett övergripande kommunperspektiv. Ett åtgärds paket kan bli aktuellt. Sådana åtgärder ska beslutas av fullmäktige. Vidare framgår att överskott som ej behövs för den enskilda nämndens verksamhet kan komma att omfördelas till annan verksamhet.

Under år 2022 har även särskilda riktlinjer för investeringsprocessen tagits fram och beslutats.

Budgetprocessen

Tidigare, som inför budget år 2022, har beslut fattats om en kommunplanprocess i kommunstyrelsen. Motsvarande beslut saknas inför budget år 2023. Det finns dock ett arbetsdokument upprättat som beskriver denna process. Till delar sammanfaller processerna mellan dessa båda år.

Det framgår att kommunchefens ledningsgrupp, KLG, har att tvärsektorielt hålla samman arbetet och tidigt under året arbeta med omvärldsanalys, befolkningsprognoser, skatteunderlagsprognoser, ekonomiska uppföljningar, samt beredning av investeringsbudget. Därefter sker beredning i KS AU av de finansiella mål som ska vara styrande för det fortsatta arbetet. Beslut fattas om dessa i fullmäktige.

Budgetberedningen (KS AU) påbörjar sitt arbete under våren med underlag från det analysarbete som förevarit i KLG. Det sker samråd med nämnderna och representanter från förvaltningarna med dialog kring bokslut och budget, samt med inriktning för det fortsatta budgetarbetet. Det sker en planering av höstens arbete. Under år 2022 har KS AU särskilt beslutat om att i juni bjuda in till dialog med gruppledarna för samtliga partier utifrån de utmaningar som kommunen står inför.

I augusti har det skett beredning av finansiella förutsättningar och övergripande resursfördelning. I september sker beredning i KS AU och nämnderna av ett remitterat budgetförslag. Remissförfarandet är en del av kommunens budgetprocess.

Nämnderna har i september år 2022 haft att inkomma med svar på budgetremissen med frågeställningar om uppdraget kan lösas på annat sätt, om finansieringen av tillkommande behov kan göras inom befintlig ram, samt om andra åtgärder pågår som kan sänka kostnaden på längre sikt.

Av intervjuerna framgår att det saknas en etablerad budgetprocess, utan justeringar och förändringar har skett under de senaste årens processer. Detta avser i vilken omfattning som det sker möten mellan den övergripande budgetberedningen och nämndens representanter, kommunchefens ledningsgrupps roll, samt vilka underlag som förväntas

lämnas från nämnderna. I intervjuer framgår uppfattningen att styrningen i den övergripande processen behöver bli tydligare vad avser att ta fram direktiv med tillräcklig framförhållning. Som exempel på bristande framförhållning lyfts fram remisshanteringen, där nämnderna med kort varsel ska hantera förslag och direktiv. Generellt lyfts behovet av en bättre kommunikation fram.

Gällande underlagen från nämnderna framgår av intervjuer att dessa varit varierande och mer präglats av vad nämnden velat lyfta fram, snarare än en central styrning. Sedan två år tillbaka har äskande och konsekvensbeskrivningar tagits bort som en del av vad som nämnderna initialt förväntas lämna i beredningsprocessen (konsekvensbeskrivningar kommer senare i samband med nämndernas remisshantering).

Förslag till investeringsbudget/-plan remitteras under april månad till nämnderna. Beredningen av investeringsbudgeten fortsätter med beslut i fullmäktige under juni månad.

Tidigare har beslut fattats om fullmäktiges budget i november (2023 års budget och plan beslutades i december). Inför budget år 2024 planeras för beslut i juni månad år 2023.

Kommunstyrelsen har den 1 februari 2023 fattat beslut om "Former för politisk styrning av förändringsarbetet 2023–2025". Kopplat till det ekonomiska läget planeras för ett intensivare arbete i budgetberedningen framöver, där KS AU som beredningsorgan även kommer att omfatta nämndordförandena för FOKUS-nämnden och socialnämnden. KLG har uppdraget att leda och samordna förändringsarbetet i kommunen. I sammanhanget framgår även att KLG:s arbete behöver bli "växlas upp" i syfte att snabbare få effekt på nettokostnaderna med sikte på ekonomisk balans år 2025. KLG:s uppdrag är att driva arbetet som ett treårigt projekt med en kontinuerlig prioriteringsdialog med budgetberedningen.

Det framgår av intervju att avsikten är att budgetberedning framöver ska arbeta mer kontinuerligt än tidigare. Med ett tillitsbaserat förhållningssätt ska nämndernas arbete stödjas genom löpande dialog. Rapportering av KLG:s uppdraget ska ske tertialvis i samband med ordinarie uppföljningar.

Bedömning

Finns det tydliga regler och riktlinjer för den kommunövergripande mål- och budgetprocessen?

Delvis

Vi bedömer att det varit en brist att det saknats i en transparens vad avser uppdaterade styrdokument inom ekonomistyrningsområdet. Vi konstaterar samtidigt att det nu föreligger nya uppdaterade dokument för politisk behandling och beslut.

Vi bedömer vidare att framförhållningen och anvisningarna behöver bli bättre vad avser att tydliggöra förväntningar på nämndernas underlag till den övergripande beredningsprocessen.

Finns det regler och riktlinjer för FOKUS-nämnden ekonomistyrning?

Ej bedömt. De kommunövergripande regler och riktlinjerna tillämpas även av FOKUS-nämnden.

Fördelningsprinciper

Revisionsfråga 3: Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom FOKUS-nämnden)

lakttagelser

Kommunövergripande

Kommunövergripande sker resursfördelning med utgångspunkt från föregående års nettoram justering inför ett nytt budgetår enligt följande:

- Resursfördelning utifrån befolkningsprognos och kostnadsutjämnings prislappar
- Indexuppräknig av lönekostnader, köp av huvudverksamhet, samt övriga kostnader

Utöver ovanstående kan, efter prövning i samband med budgetberedningen, justeringar även ske utifrån kostnadsjämförelser, andra fördyrande kostnader eller volymförändringar; framför allt interkommunala ersättningar.

Av intervjuerna framgår att den övergripande resursfördelningen upplevs som "trubbig" och att det inte gjorts några mer fördjupade analyser i förhållande till FOKUS-nämndens kostnader. Det lyfts fram att stora kostnadsavvikelser mot referenskostnaden särskilt behöver prioriteras för analys som en del av beredningsprocessen.

Resursfördelningsmodellen som sådan lyfts fram som ett utvecklingsområde, där bättre synkronisering med nämndernas förutsättningar borde eftersträvas.

FOKUS-nämnden

FOKUS-nämnden har resursfördelningsmodeller för förskola, fritidshem och grundskola. Modellen baseras på antal barn/elever, snittlöner, vistelsetider, klass- och gruppstorlekar. Förutsättningarna i modellen "kalibreras" inför varje år utifrån från fullmäktige tilldelad budgetram.

Av intervju framgår att interkommunala ersättningar och barn i behov av särskilt stöd är utmaningar. Inom ramen för nämndens resursfördelningsmodell finns en schablon för barn i behov av särskilt stöd, men "pengen" för denna del uppges vara otillräcklig, samtidigt som behoven har varit och är under ökande.

Gällande interkommunala ersättningar lyfts i intervju fram att denna skulle kunna ha en separat budgethantering, där avvikelser inte ska påverka övrig verksamhet inom FOKUS-nämnden.

Bedömning

Finns ändamålsenliga fördelningsprinciper? (kommunövergripande och inom FOKUS-nämnden)

Delvis

Vi bedömer att det finns en transparens i den övergripande resursfördelningen för vilka kostnader och faktorer som påverkar nämndens budgetram. Samtidigt bedömer vi att det behövs en bättre synkronisering mellan den övergripande resurstilldelningen och FOKUS-nämndens reella förutsättningar. Utifrån kommunens storlek bedömer vi det svårt att fullt ut styra efter demografi och övergripande prislapp, då skolenheternas grundkostnad kan komma att utgöra en större del av det som behöver finansieras.

Vi bedömer att det delvis finns en ändamålsenlig resursfördelning inom FOKUS-nämnden, men att den inte tar tillräcklig hänsyn till de ökande kostnaderna för barn med särskilda behov. Samtidigt har med nuvarande resursfördelning inte funnits förutsättningar för att inom budgeten hantera de interkommunala ersättningar som överstigit budgetavsättningen.

Storleken på verksamheten påverkar möjligheten att "parera" en relativt "trubbigt" resursfördelning. Vi rekommenderar att en översyn sker av resursfördelningsmodellen i syfte att bättre synkronisera den övergripande fördelningen med hänsyn till nämndens förutsättningar med bland annat hänsyn till "tröskeleffekter". Vidare att överväga att på för kommunen central nivå avsätta medel för att hantera eventuellt ökande interkommunala kostnader, samt inom nämnden på central nivå skapa avsatta resurser för särskilda behov för de fall där schablonen är otillräcklig.

Ansvar och befogenheter

Revisionsfråga 4: Är fördelningen av ansvar och befogenheter i FOKUS-nämndens verksamhet tydlig?

Iakttagelser

Av intervju framgår att det finns en tydlig fördelning av ansvar och befogenhet, som följer av nämndens delegationsordning.

Samtliga verksamhetsansvariga deltar i ärenden relaterat till budgetplanering. Av intervju framgår att det inom FOKUS-nämnden finns en löpande dialog med rektorerna och att en budget inte lämnas ut utan föregående dialog om vilka förutsättningar som gäller.

I intervju framgår dock uppfattningen att styrningen i den övergripande processen behöver bli tydligare kopplat till vad nämnderna förväntas hantera. Vidare att det finns behov av att klargöra vilka befogenheter som FOKUS-nämnden har vad avser att genomföra förändringar i verksamheten, kontra vad som är en fråga för fullmäktige att avgöra. Exempelvis lyfts fram aktuell fråga om förskolenheter, huruvida detta ska vara en fråga som nämnden förfogar över i relation till att dimensionera verksamheten utifrån av fullmäktige beslutad budgetram, eller om frågan är av för kommunen principiell beskaffenhet eller annars större vikt för kommunen.

Bedömning

Är fördelningen av ansvar och befogenheter i FOKUS-nämndens verksamhet tydlig?

Ja

Vi bedömer att ansvarsfördelningen inom FOKUS-nämnden är tydlig. Arbetet med ekonomistyrningen involverar de budgetansvariga och följer nämndens organisationsstruktur.

Vi rekommenderar samtidigt kommunstyrelsen att tydliggöra gränssnittet för frågor som ligger inom ramen för nämnden att hantera kopplat till att disponera och styra verksamheten inom den tilldelade budgetramen, samt vad som bedöms som frågor för fullmäktiges avgörande.

FOKUS-nämndens prognossäkerhet och kunskap om ekonomiskt läge

Revisionsfråga 5: Har FOKUS-nämnden en god prognossäkerhet?

Revisionsfråga 6: Säkerställer FOKUS-nämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?

lakttagelser

Prognossäkerhet

FOKUS-nämnden behandlade i maj 2022 uppföljning för tertial 1. Prognosen redovisades till -4,2 mnkr. Nämnden behandlade i september 2022 uppföljning för tertial 2. Prognosen redovisades till -3,7 mnkr. Nämnden behandlade i februari 2023 uppföljning för tertial 3. Prognosen redovisades till -4,3 mnkr. Vid samtliga tillfällen hänvisas till interkommunala ersättningar som den huvudsakliga orsaken avvikelser.

Av redovisningarna framgår att en relativt god prognossäkerhet sett till verksamheten som helhet, med en budgetavvikelse på ca 3 % vid samtliga rapporteringstillfällen.

Kunskap om ekonomiskt läge

Av intervju framgår uppfattningen att de ekonomiska rapporterna har utvecklats under de senaste åren och är väl underbyggda vad avser faktorer som påverkar nettokostnaden. Gällande interkommunala ersättningar finns underlag för vilka bedömningar som legat till grund för budget, samt vilka förändringar som skett och förklarar budgetavvikelser.

En synpunkt som lyfts fram är att det möjligen skulle ske ekonomisk rapportering något oftare än nuvarande tertialvisa rapportering. Av intervju framgår även att det inom FOKUS-nämnden finns en trygghet i att kunna hantera verksamheten år 2023 inom budgetramen med de tillskott till budgetramen som nu skett.

Uppföljningsrapporten för tertial 1 2022 upptar prognos per tertial 1 per ansvarsområde. I rapporten redovisas varken budget eller utfall för perioden. Avvikelse över 100 tkr kommenteras särskilt. Volymförändringar anges som skäl för avvikelser, dock utan närmare precisering. Företrädesvis föreslås en hantering genom generellt utlagda besparingar på ansvarsområden, samt med beskrivna konsekvenser.

Vid tertial 2 redovisas tabell per ansvarsområden; denna gång med, förutom prognos, såväl budget som periodutfall. Vid tertial 3 sker redovisning av utfall mot budget. Vid dessa båda rapporter lämnas kommentarer till utfallen, samt en sammanfattande analys.

I samband med tertial 3, årsrapport i form av verksamhetsberättelse, redovisas även respektive ansvarsområde var för sig med intäkter, personalkostnader, övriga kostnader och kapitalkostnader. Kritiska kvalitetsfaktorer redovisas och måluppfyllelsen kommenteras.

Bedömning

Har FOKUS-nämnden en god prognossäkerhet?

Ja

Vi bedömer att nämnden, med 2022 års tertialvisa uppföljningar som grund, har en god prognossäkerhet.

Bedömning

Säkerställer FOKUS-nämnden en löpande kunskap om ekonomiskt läge?

Delvis

Vi bedömer att FOKUS-nämnden delvis har en löpande kunskap om det ekonomiska läget. Även om 2022 års uppföljningsrapporter visar på en god prognossäkerhet anser vi anser att nämnden oftare borde följa upp ekonomin, genom förenklade uppföljningsrapporter före tertial 1 (per februari) och efter tertial 2 (per oktober). Rapporten per tertial 1 syftar på att ge tidiga signaler till nämnden om behov av särskilda åtgärder eller beslut.

Vidare anser vi att även tertialrapporten efter april bör innehålla ett utfall för perioden. Detta för att bättre kunna överblicka hittillsvarande verksamhet i relation till lämnad prognos. Vi anser också att vid väsentliga avvikelser behöver uppföljningsrapporternas kommentarer/analyser underbyggas och tydliggöras genom faktisk redovisning av verksamhetsmätt.

Åtgärder för ekonomi i balans

Revisionsfråga 7: Vidtar FOKUS-nämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?

lakttagelser

I maj behandlar FOKUS-nämnden rapport avseende tertial 1. Prognosen visade en negativ budgetavvikelse om 4,2 mnkr. I nämnden behandling sker en uppdelning av det beting avseende åtgärder som underskottet föranleder, som ett förvaltningsgemensamt anpassningsbehov och en post avseende opåverkbara kostnader i form av interkommunala ersättningar. Denna sistnämnda del, 3,1 mnkr, lyfts av nämnden till kommunstyrelsen med förhoppning om att kunna hantera underskottet i ett gemensamt övergripande perspektiv. Det förvaltningsgemensamma underskottet fördelades ut schablonmässigt på ansvarsområdena.

I samband med behandling av budgetuppföljningen för tertial 2 i september förelåg en prognos med en negativ budgetavvikelse om 3,7 mnkr. Nämnden fattar inga särskilda beslut med anledning av underskottet.

I oktober, § 77, behandlas särskilt ärende inför budget år 2023. Nämnden lyfter fram att åtgärder behöver påbörjas redan innan fullmäktiges beslut om budget 2023 och beslutar att gå vidare utifrån föreslagen prioriteringsordning. Åtgärderna disponeras genom beskrivning av förslag, ekonomisk effekt på kort- och lång sikt, risk- och konsekvensanalys, samt förslag på vidare åtgärder (ex. fördjupad utredning). Förslagen avser bland andra ökat barnantal i förhållande till personal för äldre barn i förskolan, reducerat antal förskoleenheter, reducerat lokalnyttjande inom grundskolan, översyn av resursfördelning inom förskolan, förändringar inom vuxenutbildningen, samt minskad ledningsorganisation.

Exempel på åtgärder som lyfts fram är nulägesanalys av kostnader, analys av specifika verksamhetsområden (LSS, grundskola och förskola), samt ökad samverkan med andra kommuner.

Bedömning

Vidtar FOKUS-nämnden åtgärder för att åstadkomma en ekonomi i balans?

Delvis

Vi bedömer att FOKUS-nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder för nå en budget i balans. Vi anser att den förvaltningsgemensamma schablonen inte gett en tillräcklig styrning för att reducera kostnaderna. Vidare anser vi att nämnden skulle begärt ett tilläggsanslag eller annat besked motsvarande de interkommunala kostnader som nämnden lyfte fram med önskan om hantering på övergripande kommunnivå.

Vi bedömer att nämnden varit aktiva i det framåtsyftande arbetet, att arbeta med åtgärder för balans kommande år.

Kommunstyrelsens åtgärder utifrån uppsiktsplikten

Revisionsfråga 8: Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Iakttagelser

Kommunstyrelsen behandlar uppföljningsrapport för tertial 1 den 1 juni 2022. Det framgår att den övergripande finansverksamheten genererar överskott i paritet med nämndernas underskott. Kommunstyrelsen fattar inga särskilda beslut med anledning av rapporten. Det framgår ingen behandling av FOKUS-nämndens önskemål om kommungemensam hantering av underskottet för interkommunala kostnader.

Av tjänsteskrivelsen till rapporten refereras till pågående analysarbete inom ramen för LEV-strategin (Strategi för långsiktig hållbar ekonomi och verksamhet, se vidare i nedanstående): "Syftet är att fastställa ett nuläge för verksamhetens kostnader för att i steg två kunna vidta rätt åtgärder för att bromsa nettokostnadsutvecklingen och nå ekonomisk balans. Målet för balans har för närvarande satts till år 2023. Parallellt med ekonomianalysen ska hänsyn tas till medarbetarnytta och kundnytta, formulerat som mål till år 2023.

Förvaltningarnas verksamheter och controllers arbetar med olika analysmetoder. De större verksamheterna inom skola och omsorg, där det finns ett urval av resultatnyckeltal i Kolada, har gjort resultatjämförelser och ett flertal verksamheter inom kärnverksamheterna har varit i kontakt med några utvalda jämförelsekommuner för att även kunna jämföra struktur, processer, arbetssätt etc.

Det pågående kostnadsanalysarbetet innebär ett arbetssätt som vi är relativt ovana vid.

Traditionellt har merparten av analys tiden genom åren ägnats åt budgetavvikelser i stället för analys av kostnadsnivå och kostnadseffektivitet. Men budgetanalys är endast relevant när man är säker på att budgetarna är på rätt nivå. Det vet vi inte förrän vi har bedömt att kostnadsnivån är rätt, dvs det blir ett moment 22. Därför är det oerhört viktigt att kostnadsanalysarbetet fortsätter och fullföljs på det systematiska sätt som var syftet."

Kommunstyrelsen behandlar uppföljningsrapport för tertial 2 den 4 oktober 2022. Det framgår att den övergripande finansverksamheten genererar överskott i paritet med nämndernas underskott. Kommunstyrelsen fattar inga särskilda beslut med anledning av rapporten.

Som framgår av ovanstående har inga särskilda beslut fattats i kommunstyrelsen i samband med behandling av tertialrapporterna med anledning av nämndvisa underskott. Samtidigt framgår av det budgetarbete som bedrivits ett fokus på att ta fram åtgärder för att hantera situationen framöver. KS AU behandlar i oktober ärende om den ekonomiska situationen. Långtidsprognosen över befolkningsutvecklingen visar en nedåtgående trend. Det framgår att kommande planperiod, utifrån bedömda finansieringsförutsättningar, kräver åtgärder motsvarande 21,5 mnkr under planperioden.

Den budget som beslutas av fullmäktige i december underbalanseras för budgetåret 2023 med 15 mnkr, och för planåret 2024 med 11,2 mnkr, för att från och med år 2025

åter kunna vara i balans (+7,8 mnkr). Underskotten ska täckas av resultatutjämningsreserven. Utöver detta ligger ofördelade effektiviserings- och anpassningsuppdrag uppgående till år 2023, 9,3 mnkr, år 2024, 14,6 mnkr, samt år 2025, 27,2 mnkr (motsvarande ca 6 % av skatter och statsbidrag).

Av kommunstyrelsens beredning under november 2022 av budget 2023, plan 2024–2025, framgår av beslutsförslagen till fullmäktige att budgetberedningen får särskilt i uppdrag att under år 2023, utifrån effektiviserings- och anpassningsåtgärder, hantera de ofördelade medel som ligger på finansförvaltningen. Fullmäktige fattade i december beslut i enlighet med förslaget.

Det framgår att budgetberedningens uppdrag är att med ett tillitsbaserat förhållningssätt i löpande dialog följa och stödja nämndernas/förvaltningarnas arbete. Vidare att budgetberedningen, KS AU, utökas med nämndordförandena för FOKUS-nämnden och socialnämnden. Nämnderna och kommunstyrelsen förväntas att i löpande dialog följa och stödja sina respektive förvaltningars arbete med dels kvalitetssäkring av grunduppdraget, dels verksamheternas analys- och utvecklingsarbete kopplat till det gemensamma effektiviserings- och anpassningsarbetet.

Kommunchefens ledningsgrupp (KLG) förväntas arbeta kraftfullt för att nå ekonomisk balans vid utgången av år 2025. KLG uppdrag med anpassnings- och förändringsarbete bedrivs som ett treårigt projekt med fokus på ett fåtal projekt i taget, utifrån en kontinuerlig dialog om prioriteringar med kommunstyrelsens budgetberedning. Det framgår av uppdragets beskrivning att treårsperspektivet medges tack vare kommunens goda soliditet och relativt stora resultatutjämningsreserv.

Rapportering till kommunfullmäktige förväntas ske tertiälvis i samband med ordinarie rapporteringstillfällen.

Strategi för långsiktig hållbar ekonomi och verksamhet (LEV)

Tack vare bland annat särskilda statsbidrag för att hantera verksamheten under pandemin, samt andra tillfälliga statsbidrag, har gjort att kommunen totalt sett under de senaste åren kunnat uppvisa förhållandevis goda resultat. Sedan år 2017 har dock bedrivits ett effektiviseringsarbete; LEV-strategin. För ändamålet finns en budgetförstärkning om 5,5 mnkr/år, vilka disponerats på resurser för att ge stöd åt organisationen i övergripande processer, chefstöd, ekonomistöd mm. Målet är att effektivisera genom minskad tidsåtgång, samt att öka kvalitet i verksamheten. Insatserna är integrerade i det löpande arbetet och det finns ingen särredovisning eller bedömning av effekten.

Standardkostnadsavvikelser

Inom FOKUS-nämndens områden för förskola och grundskola redovisas under de senaste åren högre kostnader än de standardkostnader som ligger till grund för fördelning i kostnadsutjämnningen mellan kommunerna. Under de senaste åren (nyckeltal finns tillgängliga fram till år 2021). Av intervjuerna framgår att några närmare analyser kopplade till verksamheternas grundförutsättningar har inte genomförts.

Bedömning

Vidtar kommunstyrelsen åtgärder utifrån sin uppsiktsplikt vid befarat ekonomiskt underskott?

Delvis

Vi bedömer att kommunstyrelsen inom ramen för sin uppsiktsplikt särskilt borde ta ställning till nämndernas väsentliga underskott och särskilt det önskemål om kommunövergripande hantering som FOKUS-nämnden förde fram. I förekommande fall skulle kommunstyrelsen berett ärende om tilläggsanslag alternativt annan åtgärd eller direktiv.

Vi bedömer att kommunstyrelsen utifrån tidigare beslutad LEV-strategi, och de underskott som förelåg före pandemin, borde säkerställt ett tydligare långsiktigt effektiviseringsarbete med en tydligare uppföljning av bedömda effekter. Vi konstaterar samtidigt att beslut fattats med ett tydligt fokus på ekonomistyrning med förstärkningar av budgetberedningens arbete och uppdrag kopplat till den ekonomiska situationen.

Vidare att i såväl berednings- som uppföljningsprocesserna tydligare lyfta fram vad som är särskilt kritiska faktorer för kostnadsutvecklingen, samt att i uppföljningsrapporterna kräva redovisning av väsentliga trender avseende volym- och verksamhetsmått, där jämförelser sker med kommuner strukturellt lika Dals-Ed.

Vi rekommenderar även kommunstyrelsen att inom ramen för sin uppsiktsplikt och särskilda ansvar för samordning av kommunens ekonomistyrning även genomföra "enklare" ekonomiska uppföljningar före tertial 1 (per februari) och efter tertial 2 (oktober).

2023-04-05

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Jörn Wahlroth

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org. nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Dals-Eds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Kommunfullmäktige

§ 65

Dnr 2023-000114 040

**Revisionsrapport Granskning av ekonomistyrning inom
FOKUS-nämndens ansvarsområde**

Sammanfattning av ärendet

PricewaterhouseCoopers (PwC) har på uppdrag av Dals-Eds kommuns förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om FOKUS-nämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för. Granskningen har även syftat till att bedöma om den interna kontrollen inom granskningsområdena är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är PwC:s samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå. Vidare att FOKUS-nämnden inte helt säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet de ansvarar för. PwC bedömer vidare att kommunstyrelsen och nämnden inte helt säkerställt en tillräcklig intern kontroll inom granskningsområdena.

Kommunens förtroendevalda revisorer har behandlat rapporten på revisionsmöte i april 2023. Beslut har tagits om att översända rapporten till kommunstyrelsen och FOKUS-nämnden med begäran om svar till revisorerna om vidtagna åtgärder senast den 30 augusti 2023.

Handläggarnas bedömning är att FOKUS-nämnden och kommunstyrelsen ställer sig bakom föreliggande tjänsteskrivelse, samt lämnar redovisning och åtgärder i enlighet med densamma.

FOKUS-nämnden beslutar 2023-06-21 § 61 att ställa sig bakom tjänsteskrivelsen ”Utifrån PwC:s granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens ansvarsområde” daterad 2023-06-01 och antar den som sin egen.

Ett Yrkande

Öyvind Höiberg (S) yrkar på återkoppling från kommunstyrelsen och FOKUS-förvaltningen om de synpunkter som framkommit utifrån PwC:s rapport till kommunfullmäktiges sammanträde i februari 2024.
Per-Erik Norlin (S) ansluter sig till Höibergs yrkande.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkanden enligt ovan och finner att Höibergs yrkande ska bifallas.

forts. § 65

Kommunfullmäktige

Beslutsunderlag

Beslut FOKUS-nämnden 2023-06-21 § 61.

Tjänsteskrivelse kommunlednings- och FOKUS-förvaltningen 2023-06-01.

Revisionsrapport – Granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens ansvarsområde – PwC.

Skrivelse kommunens revisorer 2023-04-05.

Kommunfullmäktiges beslut

- Kommunfullmäktige tar del av revisionsrapporten Granskning av ekonomistyrning inom FOKUS-nämndens ansvarsområde
- Kommunfullmäktige beslutar att ställa sig bakom FOKUS-nämnden och Kommunstyrelsens gemensamma tjänsteskrivelse och antar den som sin egen
- Kommunfullmäktige beslutar att återkoppling från kommunstyrelsen och FOKUS-förvaltningen ska ske om de synpunkter som framkommit utifrån PwC:s rapport vid kommunfullmäktiges sammanträde i februari 2024

Expedieras till

Kommunens revisorer

FOKUS-nämnden

Ekonomichef

PwC

Tf. kommundirektör

Tf. kanslichef

Kommunstyrelsen

§ 85

Dnr 2024-000084 041

Budget och mål 2025 plan 2026-2027

Sammanfattning av ärendet

Budgetremiss avseende övergripande budgetförutsättningar samt förslag till preliminär ramfördelning samt investeringsbudget för 2025-2027 har skickats ut till nämnder och styrelsen 2023-03-28. Respektive nämnd/styrelse har inkommit till budgetberedningen med synpunkter på förslag till resursfördelning, vilka redovisas i bilagor till denna skrivelse. Utöver detta har SKR genom cirkulär 24:27 2023-04-26 presenterat uppdaterade budgetförutsättningar för kommuner och regioner för åren 2024-2027 vilka har beaktats.

Beräkningarna grundar sig på de av kommunfullmäktige fastställda finansiella målen för 2025, vilket bland annat innebär oförändrad skattesats om 23,21 %.

Befolkningsprognosen visar att befolkningen i Dals-Eds kommun kommer att minska med 318 personer under perioden 2023-2033, från 4 606 till 4 288 personer.

	2025	2026	2027
Antal invånare 1 nov året innan	4 574	4 547	4 520

Beräkningarna i budget 2025, plan 2026-2027 bygger på ett invånarantal enligt tabellen ovan.

Utifrån de finansiella förutsättningarna och nämndernas beskrivningar föreslår budgetberedningen följande förändringar av driftsbudgetramar.

1. Kommunstyrelsen – kommunledningsförvaltning tillförs 500 tkr för ökade driftskostnader IT och ökade kostnader inom överförmyndarverksamheten, samt att tidigare beslutad minskning av anslag för projekt heltidsresan inte genomförs. Delar av anslaget förs till socialnämnden.
2. Kommunstyrelsen – samhällsbyggnadsförvaltning tillförs 1 325 tkr för prisökningar inom livsmedel och vägunderhåll samt för att ramfinansiera fritidsbanken.
3. Socialnämnden tillförs 6 200 tkr för utökade behov och volymökningar, inklusive flytt av anslag för heltidsresan.

Kommunstyrelsen

forts. § 85

4. FOKUS-nämnden tillförs 1 200 tkr för ökade kostnader för skolskjutsar och samtidigt sänks budgetramen med 1 200 tkr som en anpassning till volymminskningar.
5. Ett anslag som kommunfullmäktige kan disponera för oförutsedda kostnader under 2025 sätts av med 2 400 tkr. Vid behov, och efter särskild beslut, kan anslaget komma att omfördelas för att bekosta ökade behov inom socialnämndens ansvarsområde.

Ovanstående förutsätter att det ofördelade anslag för ökade behov som finns avsatt i budget 2024 fördelas om för att utöka socialnämndens ram med 3 200 tkr utifrån volymökningar och utökade behov. Omfördelningen hanteras genom särskilt beslut under år 2024.

Utöver ovanstående finns i nuläget ej utfördelade anpassningsbehov på 7 324 tkr för år 2026 och ytterligare 3 486 tkr för år 2027.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ekonomichef daterad 2024-05-11.
Beslut kommunstyrelsen 2024-04-24 § 53 samt tjänsteskrivelser.
Beslut FOKUS-nämnden 2024-04-24 § 24 samt tjänsteskrivelse.
Beslut socialnämnden 2024-04-23 § 20 samt tjänsteskrivelse.
Tjänsteskrivelse ekonomichef daterad 2024-03-28.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta:

- att fastställa preliminära ramar för nämnder och styrelse enligt föreliggande beslutsunderlag i form av Sammanställd driftbudget och investeringsbudget 2025-2027.
- att uppdra till budgetberedningen att med stöd av det underlag som redovisas kring förslag till åtgärder för anpassning utifrån de nya driftsramarna, samordna och prioritera den fortsatta beslutsgången kring anpassningsåtgärderna och eventuella utredningsuppdrag.

Expedieras till

KF

Förslag till preliminär drift- och investeringsbudget 2024-2026

Budgetremiss avseende övergripande budgetförutsättningar samt förslag till preliminär ramfördelning samt investeringsbudget för 2025-2027 skickades ut till nämnder och styrelsen 2023-03-28. Respektive nämnd/styrelse har inkommit till budgetberedningen med synpunkter på förslag till resursfördelning, vilka redovisas i bilagor till denna skrivelse.

Utöver detta har SKR genom cirkulär 24:27 2023-04-26 presenterat uppdaterade budgetförutsättningar för kommuner och regioner för åren 2024-2027 vilka har beaktats i denna skrivelse.

I cirkuläret skriver SKR följande angående den förväntade utvecklingen:

”Inflationen har under en period präglat samhällsekonomin, både i Sverige och globalt, med åtstramande penningpolitik och försiktig finanspolitik som följd. I takt med att inflationen kommer ned blir den ekonomiska politiken mindre stram, bland annat genom sänkta styrräntor och mer expansiv finanspolitik. Drivkrafterna för inflationsnedgången varierar mellan länder, vilket gör att banorna för räntesänkningar skiljer sig något åt. Vi räknar dock med att centralbankerna i USA, eurozonen och Sverige kommer att leverera sina första räntesänkningar till sommaren i år, samt att ytterligare sänkningar väntar 2025.”

”Mindre åtstramande ekonomisk politik bidrar till återhämtning i ekonomin under senare delen av 2024 i takt med att den förda politiken successivt får genomslag i ekonomin. Återhämtningen kommer i första hand från den inhemska ekonomin i år. Hushållen ökar sin konsumtion i takt med att deras realinkomster återigen ökar men dämpas i år av fortsatt höga ränteutgifter, anpassning till varaktigt högre prisnivå i ekonomin och en osäkerhet kring den globala geopolitiska utvecklingen. Samtidigt förblir den globala tillväxten svag i år men den förbättras nästa år vilket leder till att svensk export då får mer fart. BNP-tillväxten blir således svag i år men tydligt högre 2025.”

1.BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR

1.1 ALLMÄNT

Beräkningarna grundar sig på de av kommunfullmäktige fastställda finansiella målen för 2025, vilket bland annat innebär oförändrad skattesats om 23,21 %.

1.2 BEFOLKNINGSPROGNOS

Med hjälp av företaget Statisticon har en befolkningsprognos för perioden 2024-2033 tagits fram. Prognosen visar att befolkningen i Dals-Eds kommun kommer att minska med 318 personer under perioden 2023-2033. Från 4 606 till 4 288 personer. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt +4 personer per år och födelsenettot

-35 personer, totalt -31 personer per år. Antalet barn som föds förväntas vara 31 per år i genomsnitt. Uppdelat i åldersgrupper väntas gruppen 0-18 minska med 153 personer under perioden. Gruppen 19-64 år minskar med 219 personer och gruppen över 65 år ökar med 55 personer.

Fram till år 2027 som är sista året i den nuvarande planperioden väntas befolkningen minska med 114 personer jämfört med år 2023.

Beräkningarna i budget 2025, plan 2026-2027 bygger på ett invånarantal enligt tabellen nedan.

	2025	2026	2027
Antal invånare 1 nov året innan	4 574	4 547	4 520

1.3 SKATTEUNDERLAGSPROGNOS

Intäkter från skatter och generella statsbidrag baseras på SKR cirkulär 24:27 från 2024-04-26. Under hösten 2023 minskade sysselsättningen vilket gör att lönesummans ökning avtog i slutet av året. Trots det steg lönesumman oväntat snabbt, snabbare än ett tioårigt historiskt genomsnitt. Faktorer som lyfte skatteunderlaget var helårseffekten av de garantipensioner som höjdes 2022 samt den höjning av pensionerna som följde med den stora ökningen av prisbasbeloppet. En ovanligt stark ökning av pensionerna 2023-2024 följer av stora uppgångar för prisbasbeloppet dessa år. Trots detta ökar skatteunderlaget 2024 sammantaget mycket svagt. Nästa år väntas konjunkturen stärkas och sysselsättningen stiger. Det nominella skatteunderlaget växer då nästan i linje med det historiska genomsnittet. Det reala skatteunderlaget minskar 2023 och 2024, för att sedan vända uppåt igen.

Prognos skatteunderlagsutveckling, %

	2022	2023	2024	2025	2026	Totalt perioden
SKR april	5,8	5,1	2,9	4,8	4,1	17,9
SKR feb	5,8	5,1	2,7	4,9	4,2	17,9
Reg april	5,8	4,5	3,7	4,7	5,0	19,1
ESV mars	5,8	4,6	3,7	4,4	4,4	18,3

2. FINANSIELLA FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 FINANSFÖRVALTNING

Skatter utjämning och generella statsbidrag (tkr)	2025	2026	2027
Skatteintäkter	240 386	246 302	253 174
Inkomstutjämningsbidrag	87 948	92 459	96 153
Kostnadsutjämningsbidrag	27 170	28 682	30 559
Bidrag för LSS-utjämning	25 409	25 259	25 109
Kommunal fastighetsavgift	16 033	16 033	16 033
Regleringsbidrag	10 918	9 486	7 836
Summa skatter och generella statsbidrag	407 864	418 221	428 864

Övriga poster finansförvaltning (tkr)	2025	2026	2027
Pensionskostnader	-35 189	-31 504	-32 431
Arbetsgivaravgifter	-80 694	-83 357	-86 108
Avtalsförsäkringar	-514	-531	-548
Internränteintäkter	9 055	9 055	9 055
Intäkt PO-påslag	106 377	105 642	111 047
Timlöneförändring hela kommunen	-444	-455	-469
Borgensavgift Edshus	600	600	600
Ränteintäkter	400	200	200
Räntekostnader	-4 000	-4 000	-4 000
Summa övriga poster finansförvaltningen	-4 409	-4 350	-2 654

Summa finansförvaltningen	403 455	413 871	-426 210
----------------------------------	----------------	----------------	-----------------

3. DRIFTSBUDGET 2025-2027

Budgetberedningen har vid sitt sammanträde 2024-05-08 tagit del av uppdaterade finansiella förutsättningar grundat på bland annat SKR:s skatteunderlagsprognos från 2024-04-26. Därutöver har budgetberedningen även tagit del av de remissvar som inkommit från respektive nämnd/styrelse. Utifrån de finansiella förutsättningarna och nämndernas beskrivningar föreslår budgetberedningen följande förändringar av driftsbudgetramar.

1. Kommunstyrelsen – kommunledningsförvaltning tillförs 500 tkr för ökade driftskostnader IT och ökade kostnader inom överförmyndarverksamheten, samt att tidigare beslutad minskning av anslag för projekt heltidsresan inte genomförs. Delar av anslaget förs till socialnämnden.
2. Kommunstyrelsen – samhällsbyggnadsförvaltning tillförs 1 325 tkr för prisökningar inom livsmedel och vägunderhåll samt för att ramfinansiera fritidsbanken.

3. Socialnämnden tillförs 6 200 tkr för utökade behov och volymökningar, inkl flytt av anslag för heltidsresan.
4. FOKUS-nämnden tillförs 1 200 tkr för ökade kostnader för skolskjutsar och samtidigt sänks budgetramen med 1 200 tkr som en anpassning till volymminskningar.
5. Ett anslag som kommunfullmäktige kan disponera för oförutsedda kostnader under 2025 sätts av med 2 400 tkr. Vid behov, och efter särskild beslut, kan anslaget komma att omfördelas för att bekosta ökade behov inom socialnämndens ansvarsområde.

Ovanstående förutsätter att det ofördelade anslag för ökade behov som finns avsatt i budget 2024 fördelas om för att utöka socialnämndens ram med 3 200 tkr utifrån volymökningar och utökade behov. Omfördelningen hanteras genom särskilt beslut under år 2024.

Utöver ovanstående finns i nuläget ej utfördelade anpassningsbehov på 7 324 tkr för år 2026 och ytterligare 3 486 tkr för år 2027.

Nedanstående tabeller visar framräkningen av respektive nämnd/styrelses driftsramar för perioden 2025-2027: (Kommunledningsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen har hanterats som separata förvaltningar även om sammanslagning sker 2025)

3.1 NÄMNDER, STYRELSE OCH FÖRVALTNINGAR

Finansförvaltningen ofördelade medel avseende löneökningar (tkr)	2025	2026	2027
Löneökningens anslag 2024 (3,7%)	10 756	10 756	10 756
Löneökningens anslag 2025 (3,5%)	7 882	10 510	10 510
Löneökningens anslag 2026 (3,3 %)	-	7 692	10 256
Löneökningens anslag 2027 (3,3 %)	-	-	7 946
Summa ej fördelade löneökningens anslag	18 638	28 958	39 468

Finansförvaltningen ofördelade medel och ofördelade anpassningsbehov (tkr)	2025	2026	2027
Anslag för oförutsedda kostnader (ökade behov socialnämnden)	2 400	2 400	2 400
Ofördelat anpassningsbehov 2026	-	-7 324	-7 324
Ofördelat anpassningsbehov 2027	-	-	-3 486
Summa ofördelat	2 400	-4 924	-8 410

Kommunfullmäktige (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	842	852	867
Indexreglering övriga kostnader	16	17	17
Kompensation/avdrag förändrat PO	-6	-2	1
Driftsram	852	867	885

Valnämnden (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	170	6	170
Förändring valår	-164	164	-164
Driftsram	6	170	6

KS - kommunledningsförvaltningen (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	39 410	39 299	39 552
Indexreglering köp av verksamhet	135	131	139
Indexreglering interna intäkter	-14	-15	-16
Indexreglering övriga kostnader	415	442	453
Kompensation/avdrag förändrat PO	-747	-305	94
Projekt heltidsresan, omfördelning till socialnämnd	-400	0	0
Ökade driftskostnader IT	200	0	0
Ökade kostnader överförmyndarverksamhet	300	0	0
Driftsram	39 299	39 552	40 222

KS - samhällsbyggnadsförvaltningen (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	50 583	51 079	51 122
Indexreglering köp av verksamhet	31	30	32
Indexreglering interna intäkter	-1 067	-1 138	-1 166
Indexreglering övriga kostnader	1 620	1 728	1 772
Kompensation/avdrag förändrat PO	-1 413	-577	177
Ökade kostnader livsmedel	450	0	0
Ökade kostnader vägunderhåll	600	0	0
Finansiering fritidsbanken	275	0	0
Driftsram	51 079	51 122	51 937

Socialnämnden (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	152 468	155 777	155 266
Indexreglering köp av verksamhet	280	271	288
Indexreglering övriga kostnader	778	830	851
Kompensation/avdrag förändrat PO	-3 949	-1 612	495
Volym/utökade behov efter remissvar	6 200	0	0
Driftsram	155 777	155 266	156 900

(Ingående värde för socialnämndens driftsram förutsätter omfördelning med 3 200 tkr under år 2024)

FOKUS-nämnden (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	135 239	133 994	134 496
Indexreglering köp av verksamhet	868	840	894
Indexreglering övriga kostnader	797	850	871
Kompensation/avdrag förändrat PO	-2 910	-1 188	364
Ökade kostnader skolskjuts	-1 200	0	0
Anpassningar volymminskning	1 200	0	0
Driftsram	133 994	134 496	136 624

3.2 SAMMANSTÄLLD DRIFTBUDGET 2024-2026

(tkr)	2025	2026	2027
Finansförvaltning	403 455	413 871	426 210
Löneökningensanslag ofördelat	-18 638	-28 958	-39 468
Anslag för oförutsedda kostnader	-2 400	-2 400	-2 400
Anpassningsbehov, ofördelat	-	7 324	10 810
Kommunfullmäktige	-852	-867	-885
Valnämnd	-6	-170	-6
KS - kommunledningsförvaltningen	-39 299	-39 552	-40 222
KS - samhällsbyggnadsförvaltningen	-51 079	-51 122	-51 937
Socialnämnden	-155 777	-155 266	-156 900
FOKUS-nämnden	-133 994	-134 496	-136 625
Resultat	1 410	8 364	8 577
2 % av skatter och bidrag	8 157	8 364	8 577
Differens	-6 747	0	0

4. INVESTERINGSBUDGET 2025-2027

(tkr)	2025	2026	2027
VA-verksamhet	9 000	7 000	6 500
Renhållningsverksamhet	200	200	200
Gata/väg/park	2 400	2 400	2 400
Kommunförråd	1 900	2 200	700
Kost och städ	200	200	200
Fastighet	4 900	3 700	3 900
IT	1 900	900	900
Räddningstjänst	500	500	500
Objektsreserv samhällsbyggnadsförvaltning	1 000	1 000	1 000
Objektsreserv KS ordförande	400	400	400
Objektsreserv inventarier hela kommunen	2 200	2 200	2 200
Totalt	24 600	20 700	18 900
<i>Varav taxefinansierad verksamhet</i>	<i>9 200</i>	<i>7 200</i>	<i>6 700</i>
<i>Varav skattefinansierad verksamhet</i>	<i>15 400</i>	<i>13 500</i>	<i>12 200</i>

Samhällsbyggnadsförvaltningen har sammanställt identifierade investeringsbehov under planperioden. Totalt uppgår investeringsbehovet till 64 200 tkr varav 23 100 tkr avser taxefinansierad verksamhet och 41 100 tkr avser skattefinansierad verksamhet.

Enligt antagna rutiner för investeringsprocessen framgår bland annat följande:

“Investeringar fastställs i detaljerad investeringsbudget (Kommunstyrelse). Kommunstyrelsen beslutar i samband med detaljbudgetarbetet om detaljerad investeringsbudget för egen del. Kommunstyrelsen beslutar samtidigt om hur eventuella kvarvarande objektsreserver ska hanteras under året. Det gemensamma investeringsanslaget för fordons- och inventarieinvesteringar hanteras av ekonomichef inom ramen för verkställighet. Kommunstyrelsen ska utöver detta fatta ett igångsättningsbeslut om de investeringar som i kommunfullmäktiges investeringsbudget ligger på objektsnivå.”

5. RIKTLINJER FÖR DEN FORTSATTA PROCESSEN

Fördelningen av ramarna är i detta skede en framräkning av nuvarande fastställda ramar med tillägg för indexerings av löpande kostnader, köp av huvudverksamhet samt reservering för löneökningar. Utöver detta föreslås riktade anpassningar och tillägg enligt punkt 3 ovan. Dessa är medräknade i ramar under punkt 3.1.

Där de nya driftsramarna innebär behov av åtgärder för anpassning ska förslag tas fram om presenteras för budgetberedningen 2024-08-14. Åtgärder ska därefter beslutas politiskt för att, om möjligt, redan 2024 kunna uppnå delårseffekt men med sikte på att nå helårseffekt 2025.

I tjänsten,

Peter Johansson
Ekonomichef

Jonas Olsson
Tf kommundirektör

Kommunstyrelsen

§ 53

Dnr 2024-000084 041

Budget och mål 2025 plan 2026-2027

Sammanfattning av ärendet

Budgetberedningen har upprättat ett förslag till preliminär ramfördelning. I budgetremissen presenteras övergripande budgetförutsättningar samt förslag till preliminär ramfördelning. Respektive nämnd ska inkomma till budgetberedningen senast 26 april 2024 med synpunkter och konsekvensbeskrivningar på de olika förändringarna i nämndens anslag samt förslag till resursfördelning.

Budgetberedningen har fått de finansiella förutsättningarna samt förvaltningens utmaningar och obalanser i nuvarande driftsramar beskrivet för sig och föreslår utifrån detta vid sitt sammanträde den 27 mars följande åtgärder:

1. Det ofördelade anslag för ökade behov som finns avsatt i budget 2024 fördelas om för att utöka socialnämndens ram med 3,2 mnkr utifrån volymökningar och ökade behov. 0,9 mnkr fördelas till LSS och 2,3 mnkr till hemtjänst. Omfördelningen hanteras genom särskilt beslut under 2024.
2. Socialnämnden tillförs 1,3 mnkr ytterligare i ramutökning 2025 för volymökningar inom hemtjänst
3. Socialnämnden tillförs 0,9 mnkr i ramutökning 2025 för utökningar inom korttidsboende
4. FOKUS-nämnden tillförs 1,2 mnkr i ramutökning 2025 för pris- och volymökning vad gäller skolskjutsar.
5. FOKUS-nämnden får en sänkning av ram med 1,2 mnkr 2025 som en anpassning till volymminskning inom förskola och skola.
6. Ett anslag som kommunfullmäktige kan disponera för oförutsedda kostnader under 2025 sätts av med 2,0 mnkr. Vid behov och efter särskild beslut kan anslaget komma att omfördelas för att bekosta ökade behov inom särskilt boende.

Utöver ovanstående finns i nuläget ej utfördelade anpassningsbehov på 7,6 mnkr för år 2026 och ytterligare 5,0 mnkr för år 2027.

Kommunledningsförvaltningen

I föreliggande tjänsteskrivelse från tf. kommundirektör redovisas den preliminära driftsramen för kommunledningsförvaltningens verksamheter samt investeringsbudget för åren 2025-2027.

Kommunstyrelsen

forts. § 53

En sammanfattning och konsekvensbeskrivning redovisas också med förslag på remissvar från kommunledningsförvaltningen till kommunstyrelsen.

Sammantaget kan förvaltningen konstatera i samband med budgetanpassningsarbetet att det finns stora utmaningar i att möta upp behov av stöd från kommunens övriga förvaltningar kring bland annat rehabstöd samt möta de förväntningar som finns vad gäller Utvecklingsplanens ambitioner om ökad attraktivitet och kommunikationsinsatser för att nå Utvecklingsmålet om fler kommuninvånare. Utifrån den föreliggande budgetremissen, görs bedömningen att det finns begränsade förutsättningar att möta de utmaningarna. De åtgärder som redan är vidtagna i förvaltningen och att lösa uppkomna vakanser genom omfördelningar och omprioriteringar, begränsar utrymmet för ytterligare neddragningar av budgetramen.

Kommunledningsförvaltningen föreslår att budgetberedningen beaktar följande för att förvaltningen ska hantera sitt grunduppdrag, kunna erbjuda erforderligt stöd till verksamheterna och arbete med fokus på Utvecklingsplanen.

Överförmyndare

Inom överförmynderiverksamheten har kostnaderna stigit kraftigt under 2023 och prognosen är att kostnaderna ligger kvar på ungefär samma nivå även framåt även om verksamheten är svår att bedöma och budgetera för. Obalansen är 300 000 kr.

Investeringar IT

I investeringsbudgeten finns planerade projekt under planperioden att verkställa för licensanskaffande, back-upplösningar och för att trygga kommunens IT-miljö. Inom de reserverade men ej utfördelade medlen centralt om 3,2 mkr har avsikten varit att 0,2 mkr av dessa reserverats för att lösa de utökade driftskostnaderna som uppkommer på IT-enheten i samband med investeringarna.

Heltidsresan och personalresurs HR

1 128 000 kr har fram till och med 2024-12-31 i särskilt beslut, finansierat dels tjänst på HR-enheten och dels för att lösa resurspass inom socialförvaltningen. I budgetremissen ligger motsvarande medel som en budgetanpassning på kommunledningsförvaltningen vilket innebär att det dels inte finns utrymme för finansiering av resurspass inom socialförvaltningen och dels begränsas personalresursen på HR-enheten ytterligare för att till exempel fokusera på rehabstöd.

Kommunstyrelsen

forts. § 53

Samhällsbyggnadsförvaltningen

I föreliggande tjänsteskrivelse från samhällsbyggnadschef redovisas den preliminära driftsramen för samhällsbyggnadsförvaltningens verksamheter samt investeringsbudget åren 2025-2027.

Förvaltningen har till budgetberedningen tidigare beskrivit några opåverkbara kostnader som det blir svårt att klara inom befintlig ramtilldelning. Budgetberedningen har i sitt förslag till budget inte tagit någon hänsyn till dessa inspel från förvaltningen.

Livsmedelskostnad

Förvaltningen räknar med att det kommer att fattas 450 tkr för inköp av livsmedel. De senaste åren har livsmedelspriserna ökat betydligt mer än den uppräknings som skett i budget. Kostenheten har då löst detta genom att minska ned på personal samt arbeta med inköpen på ett mer kostnadseffektivt sätt för att klara sin ram. Det går inte längre att fortsätta med sådana neddragningar av arbetsmiljöskäl. Det betyder att enheten sannolikt inte kommer att klara sin livsmedelsbudget 2025 då inga prognoser visar på en minskning av livsmedelspriserna.

Kostnader för vägunderhåll

Förvaltningen bedömer att det kommer att saknas cirka 600 tkr år 2025 för vägunderhållet. Det är framför allt vinterväghållningen som blivit avsevärt dyrare på grund av ökade kostnader för entreprenörer samt inköp av isgrus. Dessutom har kostnaderna för asfaltering ökat betydligt mer än den vanliga uppräknings i ramtilldelningen de senaste åren. Det betyder att tilldelad budget inte kan hållas om det inte blir en nästintill snöfri och halkfri vinter.

Eftersatt underhåll Edsgärdet

Edshus AB hävdar att det fortsatt finns ett eftersatt underhåll på fastigheten Edsgärdet som de behöver extra medel för.

Förvaltningen har inte tilldelats några medel för detta. Det betyder att om dessa medel skall erläggas Edshus blir det ett motsvarande underskott i förvaltningen. Kommunen som ägare till Edshus AB bör besluta att skjuta på eventuellt eftersatt underhåll som inte täcks inom Edshus underhållsbudget för fastighetsunderhåll. Summan har tidigare årligen varit mellan 1000 tkr och 2000 tkr för att komma ikapp med eftersatt underhåll.

Kommunstyrelsen

forts. § 53

Fritidsbanken

Fritidsbanken är för närvarande finansierad av medel från "Hållplats Dals-Ed". Frågan kvarstår om finansiering 2025. Om inga medel avsätts behöver det planeras för en stängning av verksamheten vilket kommer att påverka den grupp som lånar utrustning av fritidsbanken. Verksamheten bedöms som viktig med hänsyn till sämre ekonomi för kommuninvånarna i allmänhet, ökat försörjningsstöd på IFO samt att ungdomar rör sig mindre än tidigare efter pandemin. Kostnaden beräknas till 275 tkr per år.

Ett Yrkande

Jan-Stefan Karlsson yrkar på att uppdra till tf. kommundirektör att formulera ett beslutsförslag utifrån diskussion om hur hantering av eventuellt eftersatt underhåll skall hanteras och återkomma vid sammanträde med Kommunstyrelsen den 29 maj 2024.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkanden enligt ovan och finner att Karlssons yrkande ska bifallas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ekonomichef daterad 2024-03-28.

Tjänsteskrivelse samhällsbyggnadschef daterad 2024-04-04.

Tjänsteskrivelse tf. kommundirektör daterad 2024-04-04.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen uppmanar budgetberedningen:

- att tillskjuta medel i kommunledningsförvaltningens ram motsvarande utökningen av kostnader överförmyndare och ianspråkta den delen av reserverade men ej utfördelade medlen centralt för att lösa de utökade driftskostnaderna som uppkommer på IT-enheten i samband med investeringarna. Medel tillskjuts även för att dedikera personalresurs inom HR-enheten för att det ska finnas förutsättningar för stöd till verksamheterna i framför allt rehabprocesser.
- att Kommunledningsförvaltningen uppdras att i övrigt lösa de budgetanpassningar som krävs för en budget i balans samt att ta fram förslag på möjliga kostnadsminskningar genom medlemsavgifter och extern samverkan.
- att tillföra 1050 tkr i budget för att kompensera för ökade kostnader gällande livsmedel och vägunderhåll.

Kommunstyrelsen

forts. § 53

- att kostnaden för att driva Fritidsbanken arbetas in i den ordinarie budgeten permanent.
- att uppdra till tf. kommundirektör att formulera ett beslutsförslag utifrån diskussion om hur hantering av eventuellt eftersatt underhåll skall hanteras och återkomma vid sammanträde med Kommunstyrelsen den 29 maj 2024.

Jäv

Annika Lännhult (M), Anna Johansson (C), Larsinge Fahlén, (S) anmäler jäv i beslutsförslaget att sats om att fatta beslut om huruvida medel ska avsättas för eftersatt underhåll inom fastigheten Edsgärdets äldreboende och deltar inte i handläggning och beslut i frågan.

Expedieras till

Tf. kommundirektör
Samhällsbyggnadschef
Ekonomichef
Stf. ekonomichef
KS 29 maj 2024

Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027**Bakgrund**

Budgetberedningen har upprättat ett förslag till budgetramar för budget 2025 samt plan 2026 - 2027. Respektive nämnd ska senast den 26 april inkomma med synpunkter och konsekvensbeskrivningar på de olika förändringarna i nämndens anslag samt förslag till resursfördelning.

3.2 Sammanställd driftsbudget 2025-2027

(tkr)	2025	2026	2027
Finansförvaltning	397 723	408 756	417 230
Löneökningensanslag ofördelat	-18 638	-28 958	-39 468
Anslag för oförutsedda kostnader	-2 000	-2 000	-2 000
Anpassningsbehov, ofördelat		7 644	12 615
Kommunfullmäktige	-853	-868	-884
Valnämnd	-6	-170	-6
KS - kommunledningsförvaltningen	-38 182	-38 524	-38 999
KS - samhällsbyggnadsförvaltningen	-49 957	-50 168	-50 612
Socialnämnden	-152 309	-152 266	-152 867
FOKUS-nämnden	-134 395	-135 242	-136 611
Resultat	1 384	8 204	8 398
2 % av skatter och bidrag	8 012	8 204	8 398
Differens	-6 628	0	0

Indexeringar och löneökningar (mnkr)	2025	2026	2027
Löneökningensanslag 2025 (3,5%)	-7,9	-10,5	-10,5
Löneökningensanslag 2026 (3,3 %)	-	-7,7	-10,3
Löneökningensanslag 2027 (3,3 %)	-	-	-7,9
Indexuppräknings köp av verksamhet 2025 (3,2%)	-1,3	-1,3	-1,3
Indexuppräknings köp av verksamhet 2026 (3,0 %)	-	-1,3	-1,3
Indexuppräknings köp av verksamhet 2027 (3,1%)	-	-	-1,4
Index övriga kostnader 2025 (2,5%)	-2,7	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2026 (2,5%)	-	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2027 (2,5%)	-	-	-2,8
Justering nämnder sänkt PO 2025	7,9	7,9	7,9
Justering nämnder sänkt PO 2026	-	2,6	2,6
Justering nämnder sänkt PO 2027	-	-	1,2
Summa indexering och löneökning	-4,0	-15,7	-29,1

Nämndernas/förvaltningarnas uppgift utifrån denna remiss är att gå igenom de olika anslag som föreslås inklusive riktade anpassningskrav.

Budgetberedningen har fått de finansiella förutsättningarna samt förvaltningens utmaningar och obalanser i nuvarande driftsramar beskrivet för sig och föreslår utifrån detta vid sitt sammanträde den 27 mars följande åtgärder:

1. Det ofördelade anslag för ökade behov som finns avsatt i budget 2024 fördelas om för att utöka socialnämndens ram med 3,2 mnkr utifrån volymökningar och ökade behov. 0,9 mnkr fördelas till LSS och 2,3 mnkr till hemtjänst. Omfördelningen hanteras genom särskilt beslut under 2024.
2. Socialnämnden tillförs 1,3 mnkr ytterligare i ramutökning 2025 för volymökningar inom hemtjänst
3. Socialnämnden tillförs 0,9 mnkr i ramutökning 2025 för utökningar inom korttidsboende
4. FOKUS-nämnden tillförs 1,2 mnkr i ramutökning 2025 för pris- och volymökning vad gäller skolskjutsar.
5. FOKUS-nämnden får en sänkning av ram med 1,2 mnkr 2025 som en anpassning till volymminskning inom förskola och skola.
6. Ett anslag som kommunfullmäktige kan disponera för oförutsedda kostnader under 2025 sätts av med 2,0 mnkr. Vid behov och efter särskild beslut kan anslaget komma att omfördelas för att bekosta ökade behov inom särskilt boende.

Utöver ovanstående finns i nuläget ej utfördelade anpassningsbehov på 7,6 mnkr för år 2026 och ytterligare 5,0 mnkr för år 2027.

Preliminär ram

KS - kommunledningsförvaltningen (tkr)	2025	2026	2027
<u>Driftsram</u> ingående värde	-39 410	-38 182	-38 524
Indexreglering/justering PO	100	-342	-475
Projekt <u>heltidsresan</u> återföring av anslag	1 128		
<u>Driftsram</u>	-38 182	-38 524	-38 999

Investeringsbudget

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

(tkr)	2025	2026	2027
VA-verksamhet	9 000	7 000	6 500
Renhållningsverksamhet	200	200	200
Gata/väg/park	2 400	2 400	2 400
Kommunförråd	1 900	2 200	700
Kost och städ	200	200	200
Fastighet	4 900	3 700	3 900
IT	1 900	900	900
Räddningstjänst	500	500	500
Objektsreserv samhällsbyggnadsförvaltning	1 000	1 000	1 000
Objektsreserv KS ordförande	400	400	400
Objektsreserv inventarier hela kommunen	2 200	2 200	2 200
Totalt	24 600	20 700	18 900
Varav taxefinansierad verksamhet	9 200	7 200	6 700
Varav skattefinansierad verksamhet	15 400	13 500	12 200

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Förslag på remissvar från kommunledningsförvaltningen till kommunstyrelsen.

Budgetanpassningsarbetet som förvaltningarna tillsammans med budgetberedningen startat upp under hösten 2023 har lagt grunden för åtgärder i kommunstyrelsen och nämnderna för att anpassa verksamheterna till de förändrade budgetförutsättningarna under planperioden. Dals-Eds kommun står dock inför fortsatt stora budgetutmaningar som behöver hanteras i hela organisationen och i alla förvaltningar. För kommunledningsförvaltningen har anpassningarna inneburit minskade personalresurser för det ansvar och de arbetsuppgifter som ska utföras. Förvaltningen har som en strategi valt att fokusera på att möta uppkomna vakanser i organisationen genom att inte omedelbart återanställa utan istället omfördela arbetsuppgifter inom enheterna och förvaltningen, omvärdera vårt sätt att ta oss an utvecklingsarbetet, förändra i ambitionsnivåer och arbetssätt. Kommunledningsförvaltningen avser med sitt sätt att ta sig an de förändrade budgetförutsättningarna att fokusera på att klara kärnan i grunduppdraget i våra stöd- och serviceverksamheter men samtidigt sträva efter utrymme för att arbeta med attraktiviteten för platsen Dals-Ed. Detta för att både klara budgetanpassningarna och samtidigt arbeta utifrån Utvecklingsplanen.

Detta har lett till kostnadsminskningar och en rimlighet att klara budgetanpassningarna men det har också lett till behov av att se över hur vi är organiserade och hur våra uppdrag ska se ut i såväl verksamheter som för medarbetare, givet de nya budgetförutsättningarna. Det är viktigt att det blir tydligt för budgetberedningen hur detta kommer att påverka vår förmåga och ambitionsnivå i grunduppdragen.

Sammantaget kan förvaltningen konstatera i samband med budgetanpassningsarbetet att det finns stora utmaningar i att möta upp behov av stöd från kommunens övriga förvaltningar kring bland annat rehabstöd samt möta de förväntningar som finns vad gäller Utvecklingsplanens ambitioner om ökad attraktivitet och kommunikationsinsatser

för att nå Utvecklingsmålet om fler kommuninvånare. Utifrån den föreliggande budgetremissen, görs bedömningen att det finns begränsade förutsättningar att möta de utmaningarna. De åtgärder som redan är vidtagna i förvaltningen och att lösa uppkomna vakanser genom omfördelningar och omprioriteringar, begränsar utrymmet för ytterligare neddragningar av budgetramen.

Kommunledningsförvaltningen föreslår att budgetberedningen beaktar följande för att förvaltningen ska hantera sitt grunduppdrag, kunna erbjuda erforderligt stöd till verksamheterna och arbete med fokus på Utvecklingsplanen.

Överförmyndare

Inom överförmyndarverksamheten har kostnaderna stigit kraftigt under 2023 och prognosen är att kostnaderna ligger kvar på ungefär samma nivå även framåt även om verksamheten är svår att bedöma och budgetera för. Obalansen är 300 000 kr.

Investeringar IT

I investeringsbudgeten finns planerade projekt under planperioden att verkställa för licensanskaffande, back-uplösningar och för att trygga vår IT-miljö. Inom de reserverade men ej utfördelade medlen centralt om 3,2 mkr har avsikten varit att 0,2 mkr av dessa reserverats för att lösa de utökade driftkostnaderna som uppkommer på IT-enheten i samband med investeringarna.

Heltidsresan och personalresurs HR

1 128 000 kr har fram till och med 2024-12-31 i särskilt beslut, finansierat dels tjänst på HR-enheten och dels för att lösa resursspass inom socialförvaltningen. I budgetremissen ligger motsvarande medel som en budgetanpassning på kommunledningsförvaltningen vilket innebär att det dels inte finns utrymme för finansiering av resursspass inom socialförvaltningen och dels begränsas personalresursen på HR-enheten ytterligare för att till exempel fokusera på rehabstöd. Utifrån det som framkommer dels genom de relativt fortsatt höga sjuktagen inom organisationen och det behov av stöd som verksamheterna uttrycker i rehabärenden, skulle ett centralt konkret stöd i rehabprocesser utgöra en viktig förutsättning för kommunen att samlat arbeta med sjukfrånvaroproblematiken. Det är viktigt såväl ur ett individ- och verksamhetsperspektiv som utifrån våra budgetförutsättningar.

Budgetanpassningar inom ram

Ytterligare en möjlighet och som en del av anpassningarna kan övriga kostnader inom förvaltningen som kan röra medlemsavgifter och extern samverkan utgöra en möjlighet till att minska kostnader inom kommunstyrelsens budgetram.

Beslutsförslag

- Att tillskjuta medel i kommunledningsförvaltningens ram motsvarande utökningen av kostnader överförmyndare och ianspråkta den delen av reserverade men ej utfördelade medlen centralt för att lösa de utökade driftskostnaderna som uppkommer på IT-enheten i samband med investeringarna. Medel tillskjuts även för att dedikera personalresurs inom HR-enheten för att det ska finnas förutsättningar för stöd till verksamheterna i framförallt rehabprocesser.
- Kommunledningsförvaltningen uppdras att i övrigt lösa de budgetanpassningar som krävs för en budget i balans samt att ta fram förslag på möjliga kostnadsminskningar genom medlemsavgifter och extern samverkan.

I tjänsten

Jonas Olsson
tf förvaltningschef kommunledningsförvaltningen

Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027.**Bakgrund**

Budgetberedningen har upprättat ett förslag till budgetramar för budget 2025 samt plan 2026 - 2027. Respektive nämnd ska senast den 26 april inkomma med synpunkter och konsekvensbeskrivningar på de olika förändringarna i nämndens anslag samt förslag till resursfördelning.

3.2 Sammanställd driftsbudget 2025-2027

(tkr)	2025	2026	2027
Finansförvaltning	397 723	408 756	417 230
Löneökningens anslag ofördelat	-18 638	-28 958	-39 468
Anslag för oförutsedda kostnader	-2 000	-2 000	-2 000
Anpassningsbehov, ofördelat		7 644	12 615
Kommunfullmäktige	-853	-868	-884
Valnämnd	-6	-170	-6
KS - kommunledningsförvaltningen	-38 182	-38 524	-38 999
KS - samhällsbyggnadsförvaltningen	-49 957	-50 168	-50 612
Socialnämnden	-152 309	-152 266	-152 867
FOKUS-nämnden	-134 395	-135 242	-136 611
Resultat	1 384	8 204	8 398
2 % av skatter och bidrag	8 012	8 204	8 398
Differens	-6 628	0	0

Indexeringar och löneökningar (mnkr)	2025	2026	2027
Löneökningens anslag 2025 (3,5%)	-7,9	-10,5	-10,5
Löneökningens anslag 2026 (3,3 %)	-	-7,7	-10,3
Löneökningens anslag 2027 (3,3 %)	-	-	-7,9
Indexuppräknings köp av verksamhet 2025 (3,2%)	-1,3	-1,3	-1,3
Indexuppräknings köp av verksamhet 2026 (3,0 %)	-	-1,3	-1,3
Indexuppräknings köp av verksamhet 2027 (3,1%)	-	-	-1,4
Index övriga kostnader 2025 (2,5%)	-2,7	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2026 (2,5%)	-	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2027 (2,5%)	-	-	-2,8
Justering nämnder sänkt PO 2025	7,9	7,9	7,9
Justering nämnder sänkt PO 2026	-	2,6	2,6
Justering nämnder sänkt PO 2027	-	-	1,2
Summa indexering och löneökning	-4,0	-15,7	-29,1

Nämndernas/förvaltningarnas uppgift utifrån denna remiss är att gå igenom de olika anslag som föreslås inklusive riktade anpassningskrav.

Budgetberedningen har fått de finansiella förutsättningarna samt förvaltningens utmaningar och obalanser i nuvarande driftsramar beskrivet för sig och föreslår utifrån detta vid sitt sammanträde den 27 mars följande åtgärder:

1. Det ofördelade anslag för ökade behov som finns avsatt i budget 2024 fördelas om för att utöka socialnämndens ram med 3,2 mnkr utifrån volymökningar och ökade behov. 0,9 mnkr fördelas till LSS och 2,3 mnkr till hemtjänst. Omfördelningen hanteras genom särskilt beslut under 2024.
2. Socialnämnden tillförs 1,3 mnkr ytterligare i ramutökning 2025 för volymökningar inom hemtjänst
3. Socialnämnden tillförs 0,9 mnkr i ramutökning 2025 för utökningar inom korttidsboende
4. FOKUS-nämnden tillförs 1,2 mnkr i ramutökning 2025 för pris- och volymökning vad gäller skolskjutsar.
5. FOKUS-nämnden får en sänkning av ram med 1,2 mnkr 2025 som en anpassning till volymminskning inom förskola och skola.
6. Ett anslag som kommunfullmäktige kan disponera för oförutsedda kostnader under 2025 sätts av med 2,0 mnkr. Vid behov och efter särskild beslut kan anslaget komma att omfördelas för att bekosta ökade behov inom särskilt boende.

Utöver ovanstående finns i nuläget ej utfördelade anpassningsbehov på 7,6 mnkr för år 2026 och ytterligare 5,0 mnkr för år 2027.

Preliminär budgetramar

KS - samhällsbyggnadsförvaltningen (tkr)	2025	2026	2027
<u>Driftsram</u> ingående värde	-50 583	-49 957	-50 168
Indexreglering/justering PO	626	-211	-444
<u>Driftsram</u>	-49 957	-50 168	-50 612

Investeringsbudget

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

(tkr)	2025	2026	2027
VA-verksamhet	9 000	7 000	6 500
Renhållningsverksamhet	200	200	200
Gata/väg/park	2 400	2 400	2 400
Kommunförråd	1 900	2 200	700
Kost och städ	200	200	200
Fastighet	4 900	3 700	3 900
IT	1 900	900	900
Räddningstjänst	500	500	500
Objektsreserv samhällsbyggnadsförvaltning	1 000	1 000	1 000
Objektsreserv KS ordförande	400	400	400
Objektsreserv inventarier hela kommunen	2 200	2 200	2 200
Totalt	24 600	20 700	18 900
Varav taxefinansierad verksamhet	9 200	7 200	6 700
Varav skattefinansierad verksamhet	15 400	13 500	12 200

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Förvaltningen har till budgetberedningen tidigare beskrivit några opåverkbara kostnader som det blir svårt att klara inom befintlig ramtilldelning.

Budgetberedningen har i sitt förslag till budget inte tagit någon hänsyn till dessa inspel från förvaltningen.

Livsmedelskostnad

Förvaltningen räknar med att det kommer att fattas 450 tkr för inköp av livsmedel. De senaste åren har livsmedelspriserna ökat betydligt mer än den uppräknings som skett i budget. Kostenheten har då fått lösa detta genom att minska ned på personal samt arbeta med inköpen på ett mer kostnadseffektivt sätt för att klara sin ram. Där har vi nu nått vägs ände och sådana neddragningar kan vi inte fortsätta med av arbetsmiljöskäl. Det betyder att enheten sannolikt inte kommer att kunna klara sin livsmedelsbudget 2025 då inga prognoser visar på en minskning av livsmedelspriserna.

Kostnader för vägunderhåll

Förvaltningen bedömer att det kommer att saknas cirka 600 tkr 2025 för vägunderhållet. Det är framförallt vinterväghållningen som blivit avsevärt dyrare på grund av ökade kostnader för entreprenörer samt inköp av isgrus. Dessutom har även kostnaderna för asfaltering ökat betydligt mer än den vanliga uppräknings i ramtilldelningen de senaste åren. Detta betyder att tilldelad budget inte kommer att kunna hållas om det inte blir en nästintill snöfri och halkfri vinter.

Eftersatt underhåll Edsgärdet

Edshus AB hävdar att det fortsatt finns ett eftersatt underhåll på fastigheten Edsgärdet som de behöver extra medel för.

Förvaltningen har inte tilldelats några medel för detta. Det betyder att om dessa medel skall erläggas Edshus kommer det att bli ett motsvarande underskott i förvaltningen. Här bör kommunen som ägare till Edshus AB besluta att skjuta på eventuellt eftersatt

underhåll som inte täcks inom Edshus underhållsbudget för fastighetsunderhåll. Summan har tidigare årligen varit mellan 1000 tkt och 2000 tkr för att komma ikapp med eftersatt underhåll.

Fritidsbanken

Fritidsbanken är för närvarande finansierad av medel från "Hållplats Dals-Ed". Frågan kvarstår om finansiering 2025. Om inga medel avsätts behöver det planeras för en stängning av verksamheten vilket kommer att påverka den grupp som lånar utrustning av fritidsbanken. Verksamheten bedöms som viktig med hänsyn till sämre ekonomi för kommuninvånarna i allmänhet, ökat försörjningsstöd på IFO samt att ungdomar rör sig mindre än tidigare efter pandemin. Kostnaden beräknas till 275 tkr per år.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen uppmanar budgetberedningen att:

-Tillföra 1050 tkr i budget för att kompensera för ökade kostnader gällande livsmedel och vägunderhåll.

Kommunstyrelsen föreslår i övrigt att:

- Utredda och fatta beslut om huruvida medel skall avsättas för eftersatt underhåll inom fastigheten Edsgärdets äldreboende.

- Utredda och fatta beslut om en långsiktig finansiering av Fritidsbankens verksamhet.

I tjänsten

Magnus Åkesson
Förvaltningschef, samhällsbyggnadsförvaltningen

FOKUS-nämnden

§ 24

Dnr 2024-000004041

Budgetremiss 2025, plan 2026-2027 (DEK)

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningscontroller Maria Eriksson redovisar ärendet.

Budgetberedningen har arbetat fram ett förslag till preliminär ramfördelning. I budgetremissen presenteras övergripande budgetförutsättningar samt förslag till preliminär ramfördelning. Respektive nämnd ombeds att inkomma till budgetberedningen senast 26 april med synpunkter på förslag till resurstilldelning.

Nämndernas/förvaltningarnas uppgift utifrån liggande remiss är att gå igenom de olika anslag som föreslås inklusive riktade anpassningskrav samt inkomma med synpunkter och eventuella konsekvenser av dessa. För detaljerad information se tjänsteskrivelse *Remiss budget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-03-08.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse *Remiss budget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-03-08

Tjänsteskrivelse *Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-04-03

FOKUS-nämndens beslut

FOKUS-nämnden ställer sig bakom liggande tjänsteskrivelse *Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-04-03.

Expedieras till

Kommunstyrelsen (KS)

Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027.

Bakgrund

Budgetberedningen har upprättat ett förslag till budgetramar för budget 2025 samt plan 2026 - 2027. Respektive nämnd ska senast den 26 april inkomma med synpunkter och konsekvensbeskrivningar på de olika förändringarna i nämndens anslag samt förslag till resursfördelning.

3.2 Sammanställd driftsbudget 2025-2027

(tkr)	2025	2026	2027
Finansförvaltning	397 723	408 756	417 230
Löneökningsanslag ofördelat	-18 638	-28 958	-39 468
Anslag för oförutsedda kostnader	-2 000	-2 000	-2 000
Anpassningsbehov, ofördelat		7 644	12 615
Kommunfullmäktige	-853	-868	-884
Valnämnd	-6	-170	-6
KS - kommunledningsförvaltningen	-38 182	-38 524	-38 999
KS - samhällsbyggnadsförvaltningen	-49 957	-50 168	-50 612
Socialnämnden	-152 309	-152 266	-152 867
FOKUS-nämnden	-134 395	-135 242	-136 611
Resultat	1 384	8 204	8 398
2 % av skatter och bidrag	8 012	8 204	8 398
Differens	-6 628	0	0

Indexeringar och löneökningar (mnr)	2025	2026	2027
Löneökningsanslag 2025 (3,5%)	-7,9	-10,5	-10,5
Löneökningsanslag 2026 (3,3 %)	-	-7,7	-10,3
Löneökningsanslag 2027 (3,3 %)	-	-	-7,9
Indexuppräknning köp av verksamhet 2025 (3,2%)	-1,3	-1,3	-1,3
Indexuppräknning köp av verksamhet 2026 (3,0 %)	-	-1,3	-1,3
Indexuppräknning köp av verksamhet 2027 (3,1%)	-	-	-1,4
Index övriga kostnader 2025 (2,5%)	-2,7	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2026 (2,5%)	-	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2027 (2,5%)	-	-	-2,8
Justering nämnder sänkt PO 2025	7,9	7,9	7,9
Justering nämnder sänkt PO 2026	-	2,6	2,6
Justering nämnder sänkt PO 2027	-	-	1,2
Summa indexering och löneökning	-4,0	-15,7	-29,1

Nämndernas/förvaltningarnas uppgift utifrån denna remiss är att gå igenom de olika anslag som föreslås inklusive riktade anpassningskrav.

Budgetberedningen har fått de finansiella förutsättningarna samt förvaltningens utmaningar och obalanser i nuvarande driftsramar beskrivet för sig och föreslår utifrån detta vid sitt sammanträde den 27 mars följande åtgärder:

FOKUS-nämnden (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	-135 239	-134 395	-135 242
Indexreglering/justering PO	844	-847	-1 369
Kostnader skolskjuts	-1 200		
Anpassningar volymminskning	1 200		
Driftsram	-134 395	-135 242	-136 611

Indexering/justering PO

Köp av huvudverksamhet höjs i förslaget 3,2%, (för 2024 var kompensationen i budget 3%). För övriga kostnader höjs det med 2,5%

Faktisk indexhöjning för köp av verksamhet var mellan 2023 med 5,3%, och 2024 ser det ut att hamna på ca 5%. (ett snitt beräknat på de gymnasieutbildningar eleverna från Dals Ed går). Höjningen som kommer för 2025 är i dagsläget svår att förutspå, men förvaltningen vill lyfta att de faktiska höjningarna har varit en del högre än vad vi kompenserats i budget för.

Justering PO innebär en sänkning av ram för alla förvaltningar, då PO kommer att sänkas under perioden 2025-2027. Denna budgetjusteringar motsvarar de faktiska kostnaderna så i realiteten påverkar det inte faktiska budgetutrymmet.

Index övriga kostnader höjs med 2,5%

Kostnader skolskjuts

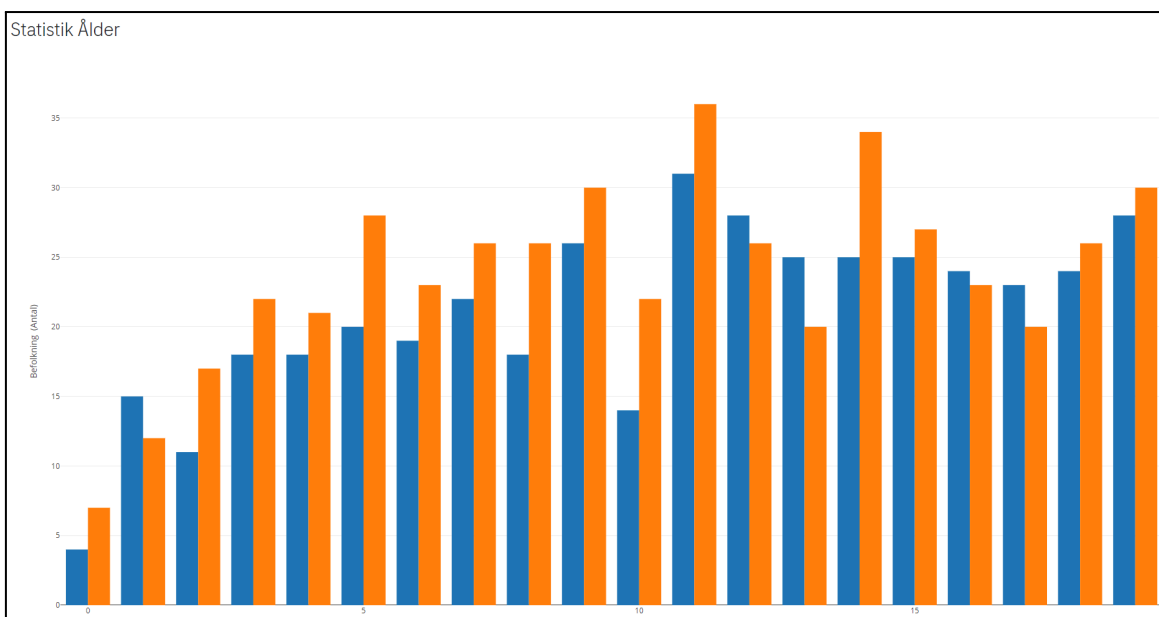
1,2 mkr avsätts 2024, vilket beräknas täcka den ökade skolskjutskostnaden.

Anpassningar volymminskning

Tabell 1: Folkmängd Dals-Eds kommun efter åldersklass

Ålder / År	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0-5	224	215	202	198	193	197	200	201	200	199	197
6-9	184	192	185	182	176	166	150	145	140	142	145
10-12	167	159	163	143	154	143	147	140	138	125	118
13-15	160	156	156	164	157	160	141	151	141	144	138
16-18	152	136	136	147	143	142	149	142	144	129	136
19-24	231	236	229	223	216	210	213	202	200	208	197
25-44	1009	1000	997	984	968	961	949	940	928	911	889
45-64	1133	1135	1136	1144	1133	1127	1100	1092	1079	1070	1067
65-79	931	904	883	850	857	861	865	859	862	867	868
80-100	415	441	461	487	496	496	516	525	529	531	532
Totalt	4 606	4 574	4 547	4 520	4 492	4 462	4 430	4 397	4 362	4 326	4 288

Folkbokförda barn och ungdomar 0-19 år i DEK. Blå = flickor, Orange = pojkar

Förskolan:

Kostnaden per inskrivet barn i förskolan fortsätter att öka enligt den senaste rapporten från KKIK. När barnantalet totalt sett sjunker blir kostnaden per barn högre. Nedläggning av en förskola samt förtätning i barngrupperna (äldre barn) är åtgärder som vidtagits för att minska kostnaderna. Befolkningsprognosen från företaget Statisticon

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

visar att antalet barn som föds förväntas vara 31 per år i genomsnitt. Utöver det förväntas 6 förskolebarn att flytta till kommunen under 2024. Läsåret 24/25 beräknas därför barnantalet bli något över prognosen och ytterligare en avdelning kommer att behöva öppnas. Detta medför att båda förskolorna nästan blir helt fyllda läsåret 24/25 för att sedan minska hösten 2025.

Gymnasiet:

I tabellen ovan från Statisticon gällande folkmängd och volymminskning kan man läsa att antal gymnasieelever 2024 och 2025 är 136 elever, vilket inte stämmer med faktiskt antal elever, som på dagens datum är 159 st. Att det skiljer så mycket beror på att överåriga elever i gymnasiet inte räknas in i statistiken. Ett flertal elever byter varje år program och börjar om på nytt. Några elever behöver varje år också gå på IM under ett eller flera år innan man kan börja studera på gymnasiet. Dessa elever slutar inte gymnasiet när de är 19 år utan kan gå tills de är en bit över 20.

Dals Ed har en hög andel barn inskrivna i den anpassade grundskolan där behovet av stöd kan vara stort. Kostnaden är därför också högre per barn, och så gäller även när de går i gymnasiet.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Tillskottet för skolskjuts i budget bedöms som rimligt och motsvarar de faktiska kostnader vi i dagsläget är medvetna om.

Budgetanpassningen på sammanlagt -1,2 mkr för främst förskolan bedöms också som rimlig då antalet barn minskar och därmed behöver även personalstyrkan att anpassas utifrån det.

Förvaltningen bedömer inga ytterligare konsekvenser med anledning av förslag på budgettram då justeringar görs i förhållande till antalet barn som minskar. Dock innebär inte varje barn eller elev en tröskeffekt och det kommer framförallt att märkas när de mindre årskullarna i förskolan når grundskolan och årskullarna inte fyller två klasser men är för stora för att vara en klass. Denna effekt börjar märkas redan 2026.

Beslutsförslag

FOKUS-nämnden och förvaltningen ställer sig bakom tjänsteskrivelsen samt lämnar remissvar i enlighet med denna tjänsteskrivelse.

I tjänsten

Maria Eriksson
Controller, FOKUS-förvaltningen

Anna Andersson
Förvaltningschef, FOKUS-förvaltningen

Socialnämnden

§ 20

Dnr 2024-000009041

Budgetremiss 2025, plan 2026-2027 (DEK)

Sammanfattning av ärendet

Tf förvaltningschef Anna Andersson och förvaltnings controller Emelie Andersson redovisar ärendet.

Budgetberedningen har arbetat fram ett förslag till preliminär ramfördelning. I budgetremissen presenteras övergripande budgetförutsättningar samt förslag till preliminär ramfördelning. Respektive nämnd ombeds att inkomma till budgetberedningen senast 26 april med synpunkter på förslag till resurstilldelning.

Nämndernas/förvaltningarnas uppgift utifrån liggande remiss är att gå igenom de olika anslag som föreslås inklusive riktade anpassningskrav samt inkomma med synpunkter och eventuella konsekvenser av dessa. För detaljerad information se tjänsteskrivelse *Remiss budget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-03-08.

Förvaltningen har tagit fram förslag ett remissvar. Förslag till remissvar föreligger – se beslutsunderlag.

Förslag till beslut är att socialnämnden ställer sig bakom liggande förslag till remissvar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse *Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-04-02.

Tjänsteskrivelse *Remiss budget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-03-08

Socialnämndens beslut

Socialnämnden ställer sig bakom liggande tjänsteskrivelse *Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027* daterad 2024-04-02.

Expedieras till

KS

Ekonomichef, Peter Johansson

Remissvar på budgetberedningens förslag till driftbudget 2025, plan 2026-2027

Bakgrund

Budgetberedningen har upprättat ett förslag till budgetramar för budget 2025 samt plan 2026 - 2027. Respektive nämnd ska senast den 26 april inkomma med synpunkter och konsekvensbeskrivningar på de olika förändringarna i nämndens anslag samt förslag till resursfördelning.

3.2 Sammanställd driftsbudget 2025-2027

(tkr)	2025	2026	2027
Finansförvaltning	397 723	408 756	417 230
Löneökninganslag ofördelat	-18 638	-28 958	-39 468
Anslag för oförutsedda kostnader	-2 000	-2 000	-2 000
Anpassningsbehov, ofördelat		7 644	12 615
Kommunfullmäktige	-853	-868	-884
Valnämnd	-6	-170	-6
KS - kommunledningsförvaltningen	-38 182	-38 524	-38 999
KS - samhällsbyggnadsförvaltningen	-49 957	-50 168	-50 612
Socialnämnden	-152 309	-152 266	-152 867
FOKUS-nämnden	-134 395	-135 242	-136 611
Resultat	1 384	8 204	8 398
2 % av skatter och bidrag	8 012	8 204	8 398
Differens	-6 628	0	0

Indexeringar och löneökningar (mnkr)	2025	2026	2027
Löneökninganslag 2025 (3,5%)	-7,9	-10,5	-10,5
Löneökninganslag 2026 (3,3 %)	-	-7,7	-10,3
Löneökninganslag 2027 (3,3 %)	-	-	-7,9
Indexuppräknings köp av verksamhet 2025 (3,2%)	-1,3	-1,3	-1,3
Indexuppräknings köp av verksamhet 2026 (3,0 %)	-	-1,3	-1,3
Indexuppräknings köp av verksamhet 2027 (3,1%)	-	-	-1,4
Index övriga kostnader 2025 (2,5%)	-2,7	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2026 (2,5%)	-	-2,7	-2,7
Index övriga kostnader 2027 (2,5%)	-	-	-2,8
Justering nämnder sänkt PO 2025	7,9	7,9	7,9
Justering nämnder sänkt PO 2026	-	2,6	2,6
Justering nämnder sänkt PO 2027	-	-	1,2
Summa indexering och löneökning	-4,0	-15,7	-29,1

Nämndernas/förvaltningarnas uppgift utifrån denna remiss är att gå igenom de olika anslag som föreslås inklusive riktade anpassningskrav.

Budgetberedningen har fått de finansiella förutsättningarna samt förvaltningens utmaningar och obalanser i nuvarande driftsramar beskrivet för sig och föreslår utifrån detta vid sitt sammanträde den 27 mars följande åtgärder för socialnämnden:

1. Det ofördelade anslag för ökade behov som finns avsatt i budget 2024 fördelas om för att utöka socialnämndens ram med 3,2 mnkr utifrån volymökningar och ökade behov. 0,9 fördelas till LSS och 2,3 mnkr till hemtjänst. Omfördelningen hanteras genom ett särskilt beslut under 2024.
2. Socialnämnden tillförs 1,3 mnkr ytterligare i ramutökning 2025 för volymökningar inom hemtjänst.
3. Socialnämnden tillförs 0,9 mnkr i ramökning 2025 för utökningar inom korttidsboende.
4. Ett anslag som kommunfullmäktige kan disponera för oförutsedda kostnader under 2025 sätts av med 2,0 mnkr. Vid behov och efter särskilda beslut kan anslaget komma att omfördelas för att bekosta ökade behov inom särskilt boende.

Utöver ovanstående finns i nuläget ej utfördelade anpassningsbehov på 7,6 mnkr för år 2026 och ytterligare 5,0 mnkr för år 2027.

Budgetberedningens förslag för socialnämnden innebär att ramen för 2025 blir 152 309 tkr. Detta är en förstärkning på 5,4 mnkr under förutsättning att omfördelningen på 3,2 mnkr görs under år 2024 samt att de olika delarna i förändringen av budgetramen omfattar ramökning på 1,3 mnkr och 0,9 mnkr för volymökning inom hemtjänsten respektive korttidsboende.

Förvaltningen har beräknat att verksamheterna sammantaget har ett ökat behov för 2025 med 9 287 tkr. Orsaken till detta är fler äldre personer, fler och mer komplexa uppdrag i samband med omställningen till god och nära vård, fler placeringar, ekonomiskt bistånd ökar samt ökade kostnader gällande schema och bemanning.

Befolkningsprognos och effekter

Under åren 2024–2026 kommer antalet invånare i gruppen 80 år och äldre enligt senaste befolkningsprognosen att öka från 441 till 487, vilket är den befolkningsgrupp som påverkar äldreomsorgen mest. Ökningen av antalet äldre påverkar bedömningen av antalet förväntade brukare inom främst hemtjänst och särskilt boende. Traditionellt så har Dals-Ed mindre andel brukare i hemtjänst och särskilt boende än liknande kommuner och riket.

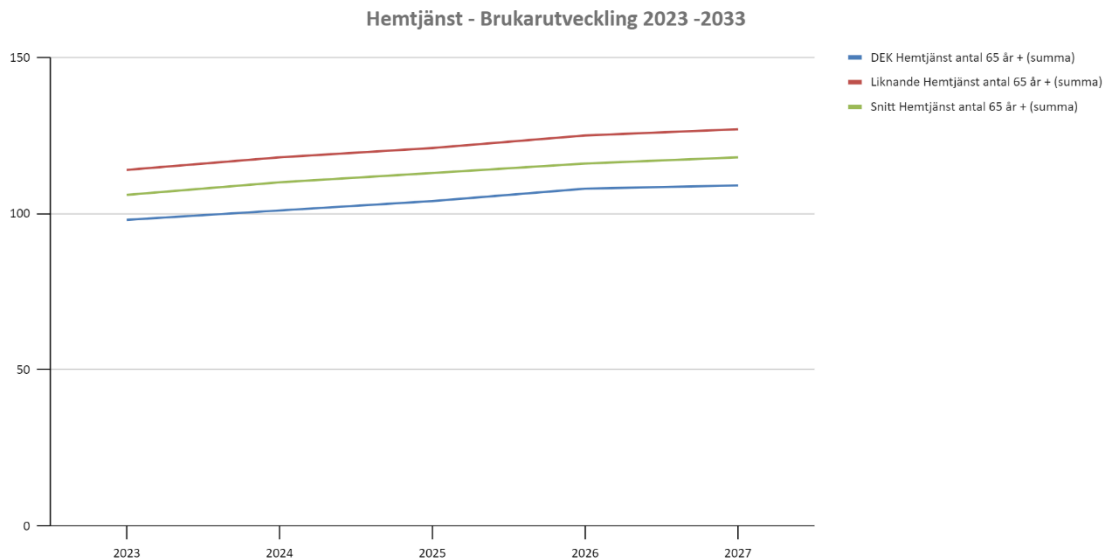
Tabell 1: Folkmängd Dals-Eds kommun efter åldersklass

Ålder / År	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0-5	224	215	202	198	193	197	200	201	200	199	197
6-9	184	192	185	182	176	166	150	145	140	142	145
10-12	167	159	163	143	154	143	147	140	138	125	118
13-15	160	156	156	164	157	160	141	151	141	144	138
16-18	152	136	136	147	143	142	149	142	144	129	136
19-24	231	236	229	223	216	210	213	202	200	208	197
25-44	1 009	1 000	997	984	968	961	949	940	928	911	889
45-64	1 133	1 135	1 136	1 144	1 133	1 127	1 100	1 092	1 079	1 070	1 067
65-79	931	904	883	850	857	861	865	859	862	867	868
80-100	415	441	461	487	496	496	516	525	529	531	532
Totalt	4 606	4 574	4 547	4 520	4 492	4 462	4 430	4 397	4 362	4 326	4 288

I tabellerna nedan så visas den förväntade utvecklingen av antalet brukare inom hemtjänst under perioden 2023-2033. Beräkningen är gjord utifrån befolkningsprognosen och andelen som haft hemtjänst 2021–2022 i vår egen kommun samt andelen i gruppen liknande kommuner. Den gröna linjen visar beräknat antal brukare som ett genomsnitt mellan Dals-Eds egen andel och liknande kommuner.

Under 2023 var antalet brukare med hemtjänst i genomsnitt 96. Budgeten var beräknad att räckta till 88 brukare. Under årets första månader 2024 har antalet brukare varierat mellan 106–115.

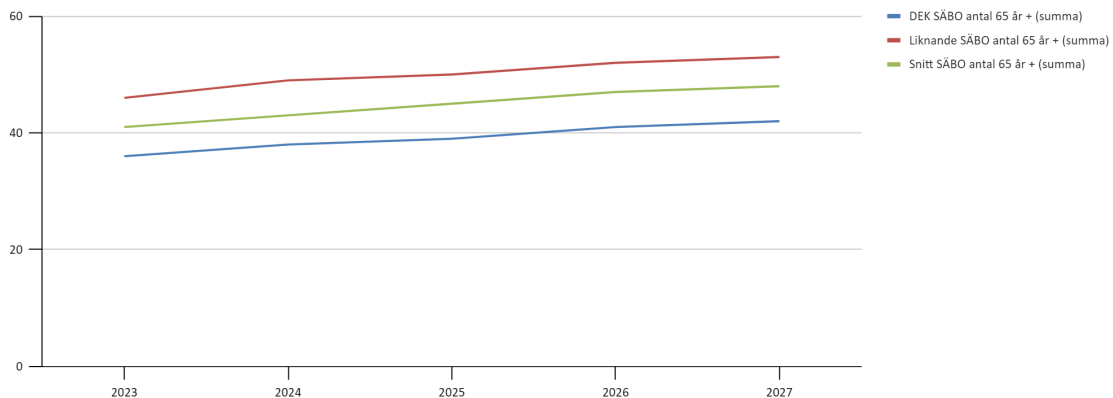
År	DEK Hemtjänst antal 65 år + (summa)	Liknande Hemtjänst antal 65 år + (summa)	Snitt Hemtjänst antal 65 år + (summa)
2023	98	114	106
2024	101	118	110
2025	104	121	113
2026	108	125	116
2027	109	127	118
2028	110	127	118
2029	113	131	122
2030	115	133	124
2031	115	134	125
2032	116	135	125
2033	116	135	125

Motsvarande beräkning för uppskattning av behovet av antalet brukare med särskilt boende framgår av tabellen och diagrammet nedan.

År	DEK SÄBO antal 65 år + (summa)	Liknande SÄBO antal 65 år + (summa)	Snitt SÄBO antal 65 år + (summa)
2023	36	46	41
2024	38	49	43
2025	39	50	45
2026	41	52	47
2027	42	53	48
2028	42	53	48
2029	43	55	49
2030	44	56	50
2031	44	56	50
2032	44	57	50
2033	44	57	51

Särskilt boende - Behov 2023 - 2033 (antal lägenheter)

Även inom LSS ökar antal brukare och deras behov. En ökning av en eller flera brukare har stor påverkan och ärenden har en helt annan komplexitet idag, vilket kräver mer personalresurs och kompetens.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Befolkningsökningen i äldregruppen innebär att hemtjänsten utifrån befolkningsprognos, nuvarande antal brukare samt dagens kostnads-nivåer kommer att behöva ett tillskott på 3 600 tkr för 2025. Hemtjänsten har idag fler brukare än vad budget medger, samtidigt som antalet brukare och insatser ständigt ökar. Detta leder till höga kostnader för övertid, sjuklön samt underskott redan vid årets början. Samtidigt ser förvaltningen att vi behöver se över arbetssätt, organisation samt schema och bemanning. Analys och arbete med detta pågår, för att skapa så optimal verksamhet som möjligt.

Behovet av antalet platser i särskilt boende påverkas, likhet med hemtjänsten, av att antalet personer 80 år och uppåt blir fler. Utifrån prognosen och den egna bedömningen för år 2025 behöver antal platser utökas med 4 platser, vilket i sin tur kräver en utökning med 2,8 årsarbetare omsorgspersonal och 0,8 årsarbetare nattpersonal. Sammanlagt uppskattas kostnaden för detta till 2 045 tkr.

Förvaltningen ser även ett behov av en utökning med 2 platser på korttid Hagalid, som medför utökning med 1,4 årsarbetare omsorgspersonal. Uppskattad kostnad är ca 790 tkr.

För att kunna följa lagstiftning och krav på dygns- samt veckovila finns behov av att bemanna med 0,75 årsarbetare istället för 0,70 på SÄBO och korttid. Kostnadsmässigt innebär detta ca 820 tkr för Edsgärdet (Utökning med 1,45 åab), ca 200 tkr för Hagalid SÄBO (Utökning med 0,35 åab) och ca 282 tkr för Hagalid korttid (Utökning med 0,5 åab).

I samband med omställningen till en god och nära vård har Hemsjukvården fått fler och mer komplexa uppdrag. Det innebär en ökad kostnad som i dagsläget inte kompenseras av årlig indexuppräknings. Från och med 2024 kommer hemsjukvården även att åka på barnärenden. Utifrån detta är bedömningen att det krävs 0,5 årsarbetare till, vilket innebär en kostnad på ca 400 tkr.

Utifrån att heltider som norm genererar överkapacitet som inte kan fås ut i vanligt omsorgsarbete, finns ett behov av finansiering av årsarbetare på grund av schema och bemanning. Idag finansieras överkapaciteten genom statsbidrag utifrån Fyrbodals kompetenstrappa, vilket innebär att personalen arbetar med sin egen utbildningsplan och genomför webbutbildningar. Det finns en osäkerhet kring finansiering via statsbidrag, inte minst då förutsättningarna för vad som gäller kan ändras under året. Efter 2024 kommer förvaltningen inte heller få bidrag från projekten "Heltidsresan" (Bidrag för att finansiera resurspass ca 400 tkr) och "Hållplats Dals-Ed" (Bidrag för stöttning kring schema och bemanning ca 350 tkr). Om det finns möjlighet till medelstildelning från Tillväxtverket för "Hållplats Dals-Ed" även 2025 föreligger det skäl för kommunstyrelsen att beakta att en del tilldelas socialförvaltningen, då det finns behov av fortsatt arbete med schema och bemanning även under nästa år.

Med hänsyn till tidigare nämnda volymökningar finns ett behov av att se över ledning och stöd i verksamheterna i förhållande till kommunens riktlinje om högst 25 medarbetare per chef.

Inom Individ och familjeomsorg ser förvaltningen ett ökat behov med anledning av fler placeringar samt att ekonomiskt bistånd ökar samtidigt som uppräkningsen var 8,7% för 2024. På grund av ökat antal anmälningar har det anställts en till socialsekreterare på barn och unga, för att kunna hålla utredningstider enligt lagkrav.

I tabellen nedan sammanfattas socialförvaltningens bedömning av behovsförändringar 2025.

Verksamhetsområde	Behov
Volymökning hemtjänsten	3 600 tkr
Hemsjukvården - fler och mer komplexa uppdrag	400 tkr
Utökning 2 platser på korttid	790 tkr

Utökning 4 platser på SÄBO Hagalid	2 045 tkr
Finansiering schema och bemanning	1 302 tkr
Behov av att se över ledning och stöd utifrån volymökning	?
Socialsekreterare	750 tkr
Volym och indexuppräknig - Ekonomiskt bistånd	Ca 400 tkr (avser endast uppräknig 8,7%)
Totalt	9 287 tkr

Utifrån ovanstående är bedömningen att behoven för hemtjänsten, SÄBO samt korttid tillmötesgås i och med budgetremissens förslag. Övriga delar tillmötesgås inte, utan är upp till nämnden att arbeta internt med. Med anledning av att flera delar tillmötesgås i budgetremissens förslag ska nämnd och förvaltning göra sitt yttersta för att organisera och hantera så stor del som möjligt av den del som inte bedöms täckas. Dessutom finns det en osäkerhet kring statsbidrag, som skulle kunna finansiera del av det som bedöms saknas.

Beslutsförslag

Socialnämnden och förvaltningen ställer sig bakom tjänsteskrivelsen remiss budget 2025, plan 2026-2027 samt lämnar remissvar i enlighet med denna tjänsteskrivelse.

I tjänsten

Emelie Andersson,
Controllert

Anna Andersson
T.f förvaltningschef, Socialförvaltningen

Expedieras till
Socialnämnden
Kommunstyrelsen

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kommunstyrelsen

§ 86

Dnr 2024-000158 042

Årsredovisning 2023 - Fyrbodals kommunalförbund

Sammanfattning av ärendet

Den ekonomiska redovisningen för 2023 visar att förbundet gör ett totalt överskott om 786 tkr, att jämföra med föregående årsresultat på cirka 598 tkr. Resultatet för 2023 består av överskott i basverksamheten på 556 tkr samt ett överskott i projektverksamhet på 230 tkr.

Förbundet bedömer att god ekonomisk hushållning uppnås utifrån förväntad utveckling och att förbundet når de finansiella målen, samt genom den redovisade balanskravsutredningen. Arbete har gjorts och fortsätter för att bättre leva upp till lag om kommunal bokföring och redovisning.

Revisorerna har anmärkt på för hög värdering av finansiell tillgång. Fyrbodals informerar därför om en nedskrivning av bokfört aktievärde för Innovatum AB. Förbundets dåvarande direktions beslutade 2010 att förvärva 13 aktier i Innovatum AB för 2 500 tkr. Aktieinnehavet är bokfört som finansiell anläggningstillgång. Det föreligger en diskrepans mellan det bokförda värdet på 2 500 tkr och den egna kapitalandelen som uppgår till ca 315 tkr. Enligt kommunal redovisningslag och nya rekommendationer avseende aktieägartillskott anser sakkunnig revisor att redovisat övervärde bör skrivas ned till ett bokfört värde av 500 tkr under 2024, vilket minskar förbundets egna kapital med 2 000 tkr.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef daterad 2024-04-30.

Beslut förbundsledningen 2024-03-28 § 25.

Årsredovisning Fyrbodals kommunalförbund 2023.

Revisionsrapport - Granskning av god ekonomisk hushållning 2023 – PwC.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning,

kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter 2023 - PwC.

Revisionsberättelse för år 2023 - Revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att för sin del godkänna föreliggande årsredovisning 2023 för Fyrbodals Kommunalförbund samt beviljar förbundsledningen ansvarsfrihet.

Jäv

Andreas Nilsson (M) och Per-Erik Norlin (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggning och beslut i ärendet.

Expedieras till

KF

Årsredovisning 2023 - Fyrbodals kommunalförbund

Bakgrund och sammanfattning

Den ekonomiska redovisningen för 2023 visar att förbundet gör ett totalt överskott om 786 tkr, att jämföra med föregående årsresultat på cirka 598 tkr. Resultatet för 2023 består av överskott i basverksamheten på 556 tkr samt ett överskott i projektverksamhet på 230 tkr.

Förbundet bedömer att god ekonomisk hushållning uppnås utifrån förväntad utveckling och att förbundet når de finansiella målen, samt genom den redovisade balanskravsutredningen. Arbete har gjorts och fortsätter för att bättre leva upp till lag om kommunal bokföring och redovisning.

Revisorerna har anmärkt på för hög värdering av finansiell tillgång. Fyrbodals informerar därför om en nedskrivning av bokfört aktievärde för Innovatum AB. Förbundets dåvarande direktion beslutade 2010 att förvärva 13 aktier i Innovatum AB för 2 500 tkr. Aktieinnehavet är bokfört som finansiell anläggningstillgång. Det föreligger en diskrepans mellan det bokförda värdet på 2 500 tkr och den egna kapitalandelen som uppgår till ca 315 tkr. Enligt kommunal redovisningslag och nya rekommendationer avseende aktieägartillskott anser sakkunnig revisor att redovisat övervärde bör skrivas ned till ett bokfört värde av 500 tkr under 2024, vilket minskar förbundets egna kapital med 2 000 tkr.

Beslutsunderlag

Beslut förbundsledningen 2024-03-28 § 25

Årsredovisning Fyrbodals kommunalförbund 2023

Revisionsrapport - Granskning av god ekonomisk hushållning 2023 – PwC.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter 2023 - PwC.

Revisionsberättelse för år 2023 - Revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att för sin del godkänna föreliggande årsredovisning 2023 för Fyrbodals Kommunalförbund samt beviljar förbundsledningen ansvarsfrihet.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf kanslichef

Expedieras till

Fyrbodals kommunalförbund

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

FYRBODALS
KOMMUNALFÖRBUND
ÅRSREDOVISNING 2023

Fyrbodal

Innehåll

Innehåll	1
Förbundsdirektören om verksamheten 2023.....	2
Politisk representation	4
Förbundsdirektionen.....	4
Övriga förtroendeuppdrag	4
Förbundsdirektionens möten 2023	7
Förvaltningsberättelse.....	9
Väsentliga händelser under 2023	9
Ekonomi och personal.....	10
Delregionala utvecklingsmedel	12
Kommunikation	12
Ekonomisk redovisning.....	14
Resultaträkning (tkr).....	14
Balansräkning (tkr)	15
Kassaflödesanalys (kr).....	17
Redovisnings- och värderingsprinciper	18
Noter	19
Driftsredovisning projektverksamhet (tkr)	23
Driftsredovisning särskilt finansierad verksamhet (tkr)	26
Uppföljning av de strategiska utvecklingsområdena för 2023	28
Område 1: Stöd, omsorg och hälsa.....	28
Område 2: Kompetensförsörjning och utbildning.....	30
Strategiskt mål: Samverkan och tillgänglighet.....	31
Strategiskt mål: Utbildning och utveckling	31
Strategiskt mål: Skolavhopp, resultat och jämlikhet.....	31
Område 3: Fysisk planering och hållbara transporter.....	32
Område 4: Näringsliv, kultur och attraktionskraft.....	34
Område 5: Digitalisering	36

Förbundsdirektören om verksamheten 2023

2023 – ett år som har präglats av fortsatt komplexa globala utmaningar. Klimatförändringar med extremväderhändelser, stigande havsnivåer och förlusten av biologisk mångfald har påverkat samhällen och ekosystem över hela världen. Behoven av att öka insatserna för att minska utsläppen har ökat markant. Den globala ekonomiska ojämlikheten har förvärrats till följd av Corona-pandemin och dess effekter på arbetsmarknaden och näringslivet. Det råder brist på tillgång till grundläggande tjänster och resurser och fattigdomen är stor i många länder runt om i världen. Konflikter och kriser, både inrikes och internationella, har fortsatt att utgöra allvarliga hot mot fred och stabiliteten runt om i världen. Den snabba teknologiska utvecklingen och digitaliseringen har skapat både nya hot och utmaningar under året. Cybersäkerhet, dataskydd och användning av artificiell intelligens och automation är viktiga ämnen som gör intåg i samhället.

På den västsvenska arenan diskuteras återkommande de infrastrukturella bristerna i länet, bristen på tillgång till el, klimatsituationen och frågan om civilt försvar. Rapporter om att allt fler lider av psykisk ohälsa och att allt fler elever hoppar av sina utbildningar duggar tätt.

Kompetensförsörjningsutmaningarna är fortsatt stora inom många branscher, inte minst inom industri och vård- och omsorgssektorn. Dessa globala utmaningar påverkar kommunerna och förbundets arbete i hög grad. Det krävs samarbete och samordnade insatser för att adressera och lösa dem på ett hållbart sätt.

För att möta de infrastrukturella utmaningarna i Fyrbodal driver förbundet på utvecklingen av fyra stationssamhällen i Dalsland tillsammans med Västra Götalandsregionen. Förbundet driver projekt som ska leda till hållbar mobilitet och minskade utsläpp. Det råder politisk enighet om att E45:an behöver komma med som ett prioriterat objekt i Västra Götalandsregionens remissvar avseende inriktningsunderlaget till nationell infrastrukturplan. De fyra kommunalförbunden i länet har tecknat en energiöverenskommelse med Västra Götalandsregionen och arbetar på flera sätt med att dels snabba på utbyggnaden av el, dels att främja produktionen av förnybar energi. Förbundet stöttar näringslivet och den offentliga sektorn i omställningen till ett mer cirkulärt samhälle genom de sex utvecklingsnoder som finns i Fyrbodal och de näringslivsfrämjande organisationerna inklusive förbundets företagsetableringsstöd Position Väst. Genom stimulerandet av de styrkeområden som finns i territoriet; industrin, de gröna och blå näringarna, handeln, besöksnäringen och de kulturella och kreativa näringarna, stärks grogrunden för ett gott företagsklimat.

Förbundet möter utmaningarna inom kompetensförsörjningen genom att låta arbetsmarknadens parter träffa utbildningsaktörerna i det delregionala kompetensrådet, de branschspecifika råden och genom sitt genomförande av projekt. Regionala kunskapsnoder, fyllda med modeller, verktyg och arbetssätt som leder till att fler elever fullföljer sina studier, har utvecklats inom ramen för kraftsamlingen Fullföljda studier som finns i den regionala utvecklingsstrategin. Återcertifieringen av Vård och omsorgscollege är genomförd för samtliga kommuner i Fyrbodal. Teknikcollege ska utvecklas och förstärkas. Digitaliseringsstrategier har återinförts på förbunden med syfte att stötta kommunerna i sin verksamhetsutveckling. Tillsammans tas kliv mot en god och nära vård. Processen med att ta fram ett nytt hälso- och sjukvårdsavtal för länet är i full gång och det förebyggande arbetet inom psykisk hälsa och suicidprevention på delregional nivå har fortsatt.

Fyrbodals kommunalförbund - Årsredovisning 2023

Kontinuerligt har ett 50-tal nätverk träffats för kunskapshöjning och erfarenhetsutbyte och för att stärka samverkan mellan kommunerna i Fyrbodal. I nätverken förs diskussioner om utvecklingen av territoriet Fyrbodal men också utveckling inom förbundets verksamhetsområden. Den årliga enkäten som skickats ut till nätverken visar att en stor majoritet av deltagarna är nöjda eller mycket nöjda med nätverken.

Den nya förbundsledningen har antagit en ny verksamhetsplan för åren 2024-2026 och en ny organisering av förbundets tjänstepersoner har trätt i kraft. En delregional projektarena har börjat ta form i vilken allt projektrelaterat arbete som förbundet är involverat i samlas och struktureras. Syftet med projektarenan är att tydliggöra det utvecklingsarbete som medlemskommunerna och externa parter är involverade i.

Omsättningen i förbundet var 50,4 miljoner kronor under 2023, vilket är 1,5 miljoner kronor högre än föregående år. De delregionala utvecklingsmedlen på 21,05 Mkr har delfinansierat 42 projekt och verksamheter. Dessa medel har växlats upp till en budgeterad omslutning på 293 MKR vilket innebär en uppväxling med 689 procent.

Jag ser fram emot 2024 och förverkligandet av den nya verksamhetsplanen som ska möjliggöra samverkan inom tre insatsområden; Regional utveckling, Kompetensförsörjning och Valfärdsutveckling och lämnar 2023 bakom mig med stolthet över förbundets personal som jobbat hårt för att möta utmaningarna genom att verkställa de politiska beslut som har tagits.

Tack för förtroendet och för den goda samverkan!

Anna Lärk Ståhlberg, förbundsledare

Politisk representation

Förbundsdirektionen

Kommun	Ordinarie ledamot	Ersättare
Bengtfors	Stig Bertilsson (M)	Per Eriksson (S)
Dals-Ed	Andreas Nilsson (M)	Per-Erik Norlin (S)
Färgelanda	Ulla Börjesson (S)	Jörgen Andersson (SD)
Lysekil	Jan-Olof Johansson (S)	Ulf Hanstål (M)
Mellerud	Ludwig Mossberg (M)	Ulf Rexefjord (SD)
Munkedal	Louise Skaarnäs (SD)	Lisa Kettil (S)
Orust	Catharina Bråkenhielm (S)	Lars Larsson (S)
Sotenäs	Therése Mancini (S)	Eva Abrahamsson (M)
Strömstad	Kent Hansson (S)	Fredrik Eriksson (SD)
Tanum	Liselott Fröjd (M)	Oskar Josefsson (S)
Trollhättan	Peter Eriksson (M) Monica Hanson (S)	Ricky Karlsson (SD) Sofia Andersson Dharsani (S)
Uddevalla	Martin Pettersson (SD) Ingemar Samuelsson (S)	Christer Hasslebäck (UP) Jarmo Uutisalo (MP)
Vänersborg	Benny Augustsson (S) Henrik Harlitz (M)	Mats Andersson (C) Lena Eckerbom Wendel (M)
Åmål	Michael Karlsson (S)	Ove Kaye (SD)

Övriga förtroendeuppdrag

FÖRBUNDS DIREKTIONENS ARBETSUTSKOTT

Ordförande:	Peter Eriksson (M), Trollhättan
1:e vice ordförande:	Liselott Fröjd (M), Tanum
2:e vice ordförande:	Benny Augustsson (S), Vänersborg
Ledamöter:	Martin Pettersson (SD), Uddevalla Ulla Börjesson (S), Färgelanda
Ersättare:	Kent Hansson (S), Strömstad Stig Bertilsson (M), Bengtfors

REVISORER

Sammanställande:	Gunnar Lidell, Vänersborg
Övriga revisorer:	Peter Winberg, Tanum Pia Axelsson, Dals Ed Gert-Inge Andersson, Trollhättan Håkan Axelsson, Sotenäs Viktor Prytz, auktoriserad revisor PwC

REPRESENTANTER I BHU

Peter Eriksson (M), Trollhättan
Liselott Fröjd (M), Tanum
Benny Augustsson (S), Vänersborg

Ulla Börjesson (S), Färgelanda

STYRELSEN FÖR VÄSTKOM

Peter Eriksson (M), Trollhättan

Liselott Fröjd (M), Tanum

Benny Augustsson (S), Vänersborg

Dan Nyberg (S), Vänersborg

FÖRENINGSSTÄMMA VÄSTKOM

Ordinarie: Monica Hanson (S), Trollhättan

Ersättare: Ulf Hanstål (M), Lysekil

BOLAGSSTÄMMA MEDIAPOOLEN

Ordinarie: Mats Andersson (C), Vänersborg

Ersättare: Anna-Lena Heydar (S), Uddevalla

STYRELSEN FÖR MEDIAPOOLEN

Ordinarie: Ingemar Samuelsson (S), Uddevalla

Ersättare: Benny Augustsson (S), Vänersborg

BOLAGSSTÄMMA GRYNING VÅRD

Ordinarie: Catharina Bråkenhielm (S), Orust

Ersättare: Henrik Harlitz (M), Vänersborg

REVISION GRYNING VÅRD

Ordinarie: Gert-Inge Andersson (S), Trollhättan

Ersättare: Gunnar Lidell (M), Vänersborg

STYRELSEN FÖR INNOVATUM

Benny Augustsson (S), Vänersborg

STÄMMOOMBUD INNOVATUM

Ordinarie: Peter Eriksson (M), Trollhättan

Ersättare: Linda Jansson (M), Färgelanda

DELREGIONALT SAMRÅDSORGAN FÖR VÅRDSAMVERKAN FYRBODAL

Cecilia Gustavsson (M), Trollhättan

Ann-Sofie Fors (M), Mellerud

Britt-Marie Andrén Karlsson (S), Orust

Sanna Gustavsson (S), Sotenäs

Dan Nyberg (S), Vänersborg

Ann-Charlott Gustavsson (UP), Uddevalla

Håkan Gusteus (L), Färgelanda

Kenneth Gustavsson (C), Dals Ed

Per Stade (M), Strömstad

Ricard Söderberg (S), Lysekil

Susanne Öhrn (M), Bengtsfors

Camilla Ackerblad (M), Åmål

Mathias Johansson (SD), Munkedal

Birgitta Nilsson (M), Tanum

LAXFOND VÄNERN

Ordinarie: Michael Karlsson (S), Åmål

Ersättare: Ludwig Mossberg (M), Mellerud

STYRELSEN FÖR FILM I VÄST

Monica Hanson (S), Trollhättan

STIFTELSEN DALSLANDS KANAL

Ordinarie: Michael Karlsson (M), Åmål

Ersättare: Stig Bertilsson (M), Bengtsfors

STRUKTURFONDPARTNERSKAPET

Man Peter Ericsson (M), Trollhättan

Kvinna Liselotte Fröjd (M), Tanum

Förbundsledningens möten 2023

Förbundsledningen har under året haft sju protokollförda sammanträden.

2023-02-09

Valärenden

Avrapportering Internkontrollplan 2022

Arvodesreglemente 2023

Översiktsplan Lysekils kommun (ÖP)

Förlängning av överenskommelse in- och utskrivning från slutet hälso- och sjukvård

2023-03-30

Valärenden

Återkoppling Arvodesreglemente 2023

Bemötande av VGR:s initiativ att det politiska samrådsorganet, SRO, ska omarbetas till en Beredning för sammanhållen hälso- och sjukvård

Översiktsplan Orust kommun (ÖP)

Uppsägning av samverkansavtal för Kommunakademien Väst

Uppdrag inom avfallsområdet

Årsredovisning 2022

2023-05-11

Återkoppling Arvodesreglemente 2023

Ersättning för hemtjänst och hemsjukvård i annan kommun, 2023

Revision årsredovisning 2022

Kulturstrategin VGR

Ägardirektiv Mediapoolen

2023-06-15

Remissvar – Teknik College Fyrbodal

Översyn av kommunalförbundets förbundsordning

Remissförslag till budget för medlemsfinansieringen och verksamhetsplan för Fyrbodals kommunalförbund 2024-2026

Tertialrapport 2301-2304

Förslag fördelning rambudget för delregionala utvecklingsmedel 2024

Fyrbodal som projektägare/partner i projekt med extern part

2023-09-21

Remissvar Årlig avstämning av trafikförsörjningsprogrammet 2022

Remissförslag Teknik College Dyrbodals

Länsgemensamt samverkansavtal för familjecentraler och familjecentralslänkande verksamheter i Västra Götaland

Mötesdatum 2024

Ersättning revisorer

Deltagande i gemensam upphandling av e-arkiv

Redovisning av delegationsbeslut

2023-10-26

Revidering av Inköps och upphandlingspolicy
Fastställande av budget och verksamhetsplan 2024-2026
Fastställande av budget för delregionala utvecklingsmedel 2024
Delårsrapport per 2023-08-31
Bostadsförsörjningsprogrammet 2024-2030, Bengtsfors
Redovisning av delegationsbeslut

2023-12-07

Utlysning 2024 Delregionala utvecklingsmedel (DRUM)
Hitta hem i Dalsland, delregionala utvecklingsmedel (DRUM)
Utveckling och utbildning, delregionala utvecklingsmedel (DRUM)
Dimensioneringsarbete Fyrbodal, delregionala utvecklingsmedel (DRUM)
Revidering Arbetsmiljöpolicy
Revidering Personalpolicy
Revidering Resepolicy
Reviderad delegationsordning
Direktionens årshjul 2024
Förlängning avtal Innovatum
Regional energiöverenskommelse Västra Götaland
Förstärkt politisk dialog med koppling till ny verksamhetsplan

Förvaltningsberättelse

Väsentliga händelser under 2023

Detta är det tredje och sista året för verksamhetsplanen 2021-2023. Den består av fem strategiska utvecklingsområden som direktionen beslutat om och ska ses som en färdriktning för Fyrbodalsregionen som helhet. Genomförandet av planen ska nås genom samverkan och gemensamma satsningar. Kopplat till varje område genomförs aktiviteter som beskriver kommunalförbundets insatser för att nå de strategiska målen.

Förbundets strategiska mål och verksamhet täcker även in många insatser som sker inom ramen för Västra Götalandsregionens tvärssektoriella kraftsamlingar för hållbar omställning och de långsiktiga prioriteringarna. De fyra kraftsamlingarna är; elektrifiering, digitalisering, cirkulära affärsmodeller och fullföljda studier. Syftet med kraftsamlingarna är att stärka arbetet i de långsiktiga prioriteringarna som sträcker sig till 2030. Förbundet arbetar med kraftsamlingarna och de långsiktiga prioriteringarna inom ramen för förbundets beslutade verksamhetsplan. De långsiktiga prioriteringarna resurssätts löpande genom att bevilja projekt som finansieras av de delregionala utvecklingsmedlen som förbundet förvaltar. Prioriteringarna är följande; stärka innovationskraften, bygga kompetens, öka inkludering och knyta samman Västra Götaland.

En väsentlig händelse som har inträffat under året, inom kraftsamlingen elektrifiering, är att en regional energiöverenskommelse har tecknats mellan de fyra kommunalförbunden och Västra Götalandsregionen med syfte att gemensamt verka för en utbyggnad av energiproduktion. Inom den långsiktiga prioriteringen Bygga kompetens har ett kompetensutvecklingsprojekt för tio av 14 medlemskommuner i Fyrbodal beviljats – Fenixz kommuner. Återcertifieringen av vård och omsorgscollege har genomförts och beslut om att utveckla och förstärka Teknikcollege har fattats.

Under 2023 har den ideella föreningen VästKom, som ägs av de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland, fått ett avsmalnat uppdrag och kommer från och med januari 2024 endast att arbeta med de läns-gemensamma frågorna inom Hälso- och sjukvården och den digitalisering som kopplar till området. Det innebär att psykisk ohälsa och suicidpreventionsarbetet övergår till de fyra förbunden i regionen från och med 2024. Parallellt med avsmalningen av VästKom har avtalet för Vårdsamverkan i Fyrbodal sagts upp och en översyn av verksamheten bedrivs.

En ny organisering av förbundets personal har implementerats. Organiseringen innebär bland annat en förstärkning av styrning och ledning i och med inrättandet av två nya chefer. En biträdande förbundsdirektör har utsetts med ansvar för arbetsmiljö och förbundets projekt. Den nya organiseringen innebär också att förbundet utökar med en avdelning och består numera av fyra avdelningar; verksamhetsstöd, regional utveckling, kompetensförsörjning och välfärdsutveckling. Utökningen hänger främst ihop med att förbundet har växt i antal medarbetare under de senaste åren som en naturlig följd av att förbundets uppdrag har utökats.

Under hösten beslutades att förbundet ska flytta till nya lokaler på I17-området i Uddevalla. Syftet med flytten är att få mer verksamhetsanpassade lokaler och är ett led i att vara en attraktiv arbetsgivare.

Ekonomi och personal

Med medlemsavgiften från kommunerna på 10,4 miljoner (2022: 10,2 miljoner) och övriga intäkter inom projekt- och särskilt finansierad verksamhet under 2023 uppgick den totala omsättningen till 50 miljoner (48,8 miljoner).

Intäkter utöver medlemsavgiften från kommunerna kommer från projektfinansiering, i huvudsak från EU:s strukturfonder och övriga program, Västra Götalandsregionen, staten och medlemskommunerna. Se vidare i respektive driftsredovisning i avsnittet för den ekonomiska redovisningen.

Kommunalförbundet har inom ramen för sin basverksamhet utrymme för 7,75 heltidstjänster. Till detta kommer ett större antal tjänster som är kopplade till projekt- och särskilt finansierad verksamhet vilka finansieras av projektmedel eller enligt avtal med bland annat medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen. Den 31 december 2023 var 39 (35) personer tillsvidareanställda och 16 (15) personer visstidsanställda. Under året slutade 12 (20) personer och 18 (24) personer nyanställdes. Flertalet av de som har slutat på förbundet har gjort det för att de har gått vidare till andra anställningar.

Den sista december 2023 var antalet kvinnor 43 (38) och antalet män 12 (12). Notera att dessa siffror är antalet personer och att tjänstgöringsgraden varierar mellan 20 och 100 procent. I den ekonomiska redovisningen är antalet anställda beräknade utifrån antalet heltidstjänster. Kommunalförbundet använder sig även, som tidigare år, av tjänstepersoner i medlemskommunerna. Dessa personer, som har fackkunskap inom sina områden, betyder mycket för att kommunalförbundet ska kunna fullfölja sitt uppdrag. Detta innebär ofta att dessa ingår i arbets- eller styrgrupper för konkreta uppdrag. Under 2023 har en person arbetat genom tjänsteköp från medlemskommunerna.

Den sammanlagda sjukfrånvaron i relation till totalt antal arbetade timmar uppgår 2023 till 4,69 procent vilket är en ökning från året innan då den låg på 2,08 procent.

FINANSIELLA MÅL

Kommunalförbundets finansiella mål är:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå på 10 procent, nivån kan dock variera över tid.
- Att ha en budget i balans, intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtgärderna och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.
- Att de delregionala utvecklingsmedlen, DRUM, sammantaget ska växlas upp med minst 50 procent genom att projekten medfinansieras med andra medel än de som kommunerna och Västra Götalandsregionen bidrar med.

Kommunalförbundet arbetar med att nå det långsiktiga målet om en soliditetsnivå på 10 procent bland annat genom att slutredovisa genomförda projekt och avslutade verksamheter med överskott som tillfaller förbundets egna kapital. År 2023 är soliditeten 8 procent, vilket är en ökning från 2022 med 1 procentenhet. Anledningen till att soliditeten inte är högre är de medel som förbundet förvaltar. Detta förbättrar likviditeten men försämrar soliditeten. Målet kring soliditet bedöms som delvis uppfyllt.

Förbundet når målet om en budget i balans genom ett överskott om 786 tkr (598 tkr), jämfört med budgeterat resultat på 70 tkr. Resultatet består av överskott i basen och för avslutade projekt, målet kring budget i balans bedöms därmed som uppfyllt.

Fyrbodals kommunalförbund - Årsredovisning 2023

Förbundet har en god likviditet som främst beror på förvaltade delregionala utvecklingsmedel men även för 2023 förvaltade medel avseende God och nära vård. Likvida medel vid årets slut var cirka 69 mkr (cirka 63 mkr). Därmed nås målet om god likviditet.

Det finansiella målet avseende uppväxling av delregionala utvecklingsmedel är uppnått. Den totala uppväxlingen uppgår till en budgeterad omslutning på 293 Mkr, vilket innebär en uppväxling med 689 procent.

Kommunalförbundet har även två vägledande principer sedan 1 januari 2020:

- Fyrbodals kommunalförbunds tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande sätt.
- Fyrbodals kommunalförbund ska ha tydliga regler och riktlinjer för sin finansförvaltning.

Förbundets vägledande principer regleras i en kapitalplaceringspolicy. Enligt den har likvida medel kunnat placeras säkert och riskfritt under 2023 och därmed genererat ränteintäkter om 2 336 tkr (500 tkr). Dessa principer får därmed anses som uppfyllda.

KOMMUNALFÖRBUNDETS FÖRVÄNTADE UTVECKLING

Det som kan påverka utvecklingen framåt är den ekonomiska utvecklingen för medlemskommunerna samt de kostnader som den höga inflationen medför. Beslutet att inte indexuppräknas medlemsfinansieringen för 2024 är en konsekvens av medlemskommunernas ekonomiska utveckling. På sikt kan detta få allvarliga konsekvenser även för förbundet.

Kommunalförbundet arbetar med att hålla nere kostnader och att på ett effektivt sätt använda de resurser som finns. Projektverksamheten och den särskilt finansierade verksamheten, som sker genom avtal med bland andra medlemskommunerna, följs noga genom regelbundna avstämningar enligt projektbeslut med projektkonom och projekt/verksamhetsansvarig.

BALANSKRAVSUTREDNING

Bedömning av balanskravsresultatet 2023-12-31 (tkr)

Periodens resultat enligt resultaträkningen	= 786
Samtliga realisationsvinster	0
Realisationsvinst enligt undantagsmöjlighet	0
Realisationsförlust enligt undantagsmöjlighet	0
Orealiserade vinster/förluster i värdepapper	0
Återföring av orealiserade vinster/förluster i värdepapper	0
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	= 786
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0
Balanskravsresultat	= 786

Kommunalförbundet uppnår balanskravet på helåret utifrån redovisningen ovan.

REDOVISNINGSPRINCIPER OCH VÄRDERINGSPRINCIPER ALLMÄNT

Årsbokslutet har upprättats enligt Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Ingen förändring i tillämpning har skett sedan bokslut 2022.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Kommunalförbundet bedömer att god ekonomisk hushållning uppnås utifrån förväntad utveckling, att förbundet når de flesta finansiella målen samt genom redovisad balanskravsutredning. Se finansiella mål på föregående sida.

LOKALISERING OCH ADMINISTRATION

Kommunalförbundet är lokaliserat till Museigatan 2, Riverside, i Uddevalla. All gemensam administration samt merparten av verksamheten och projekten är därmed lokalmässigt samordnade. Förbundet har en särskild avdelning för administration, kommunikation, ekonomi samt projekt- och löneadministration. Förbundet hyr även lokaler på Innovatum för Position Västs räkning.

DEN INTERNA KONTROLLEN

Den interna kontrollen syftar till att genom olika regelverk och kontroller minska organisationens risker. Riskerna kan gälla både det ekonomiska kapitalet och förtroendekapitalet. Kommunalförbundet vill uppnå en rimlig grad av säkerhet och att verksamheten är ändamålsenlig och effektiv. Sedan 2022 har förbundet en internkontrollplan som sträcker sig över tre år. Den interna kontrollen för 2023 har identifierat ett antal processer som behöver tydligare dokumenterat rutinbeskrivning. Dessa kommer arbetas fram under 2024.

Delregionala utvecklingsmedel

Fyrbodals kommunalförbund och Västra Götalandsregionen avsätter årligen regionala utvecklingsmedel och kommunala medel, till satsningar som bidrar till hållbar utveckling i länets samtliga kommuner med sikte på att förverkliga målen i den regionala utvecklingsstrategin Västra Götaland 2030 och Kulturstrategi Västra Götaland 2020–2023. Delar av medlen avsätts även med inriktning mot Klimat 2030 som en del i omställningen mot ett hållbart samhälle. Medlen bidrar även till genomförandet av kommunalförbundets treåriga verksamhetsplan.

Beslut om slutlig total avsättning tas årligen i samband med beslut om detaljbudget för respektive direktion och nämnd baserat på de dialoger som förs kring kommunala och regionala behov och önskemål och med utgångspunkt i årliga uppföljningsrapporter. Överenskommelsen fastställer vad som är syftet med de delregionala utvecklingsmedlen, vad de ska bidra till att åstadkomma samt vilket ansvar som vilar på respektive part i arbetet runt medlen.

Under 2023 har 42 stycken projekt eller verksamheter bedrivits med hjälp av delregionala utvecklingsmedel från kommunerna och Västra Götalandsregionen med ett budgeterat belopp av 21,05 miljoner kronor. De regionala medlen kommer från två nämnder; Miljö- och region utvecklingsnämnden (MRUN), Kulturnämnden (KUN). MRUN går in med 9,0 MKR och KUN med 2,05 MKR. Medlemskommunerna motfinansierar dessa med 37 kr per invånare. Dessa medel har växlats upp till en budgeterad omslutning på 293 MKR vilket innebär en uppväxling med 689 procent vilket ligger långt över målet på 50 procents uppväxling.

Kommunikation

Den huvudsakliga målgruppen för kommunalförbundets kommunikation är förtroendevalda och tjänstepersoner i medlemskommunerna, samt inom Västra Götalandsregionen och andra offentliga myndigheter. Den primära kanalen är förbundets webbplats i kombination med nyhetsbrev och sociala

medier. En målgrupp som vi alltmer vänder oss till, speciellt genom Position Väst och de branschspecifika råden, är också näringslivet.

Under 2023 fortsatte förbundet att satsa på sociala medier, främst då Facebook, LinkedIn och Instagram. Genom att försöka få upp antalet följare når vi också lättare ut till vår målgrupp. Antalet följare ökade på Facebook med 28 procent under 2023 till ett totalt antal av 1864 följare, högst bland alla Västra Götalands kommunalförbund. För LinkedIn var ökningen ännu högre, totalt 63 procent upp till 1461 följare. Totalt har förbundet drygt 4 000 följare i de sociala kanalerna.

Under året hamnade också Fyrbodals Facebooksida vid flera tillfällen på topp 5 i statistikverktyget Smampions ranking över Sveriges mest effektiva Facebooksidor.

Förbundet hade problem att få ut statistik kring antalet besökare på webben eftersom Google analytics koppling till vår webb slutade att fungera under året. Vid årsskiftet gick förbundet över till Matomo analytics istället där alla servrar finns inom EU.

Under året publicerade förbundet 93 stora nyheter på startsidan och sju nyhetsbrev med cirka 1 500 prenumeranter i olika kanaler.

Kommunalförbundet leder ett nätverk för kommunernas kommunikatörer. Nätverket har haft fyra möten under året. Sedan 2020 finns även ett internt kommunikatörsteam där kommunikationsansvarig och två projektkommunikatörer ingår. Under året startade kommunikatörsteamet en uppdatering av kommunikationsstrategin som beräknas vara avslutad under våren 2024. I den strategin betonas bland annat att kommunikationen ska lyfta samhällsnyttan ute i kommunerna i de verksamheter där kommunerna stöts av förbundet. Förbundet kommer också att ge kommunerna möjlighet att sprida viss kommunikation från oss via deras egna intranät och startsidor, detta ska i så fall ske genom kommunernas egna kommunikatörer via kommunikatörsnätverket.

Under oktober startade förbundet en varumärkesprocess i samband med personaldagarna. I en workshop fick personalen diskutera frågor om hur man ser på förbundet, hur man vill att målgrupperna ska se på förbundet och även hur vårt namn fungerar. Denna process är den första i sitt slag sedan förbundet startade 2005 och kommer att fortsätta under våren 2024 där även kommundirektörer och direktion kommer att få diskutera liknande frågor om förbundet men också om varumärket Fyrbodal som territorium. Arbetet beräknas avslutas i juni 2024 med en ny varumärkesplattform, översyn av namnet samt en ny logotyp och uppdaterad grafisk profil.

Under hösten klubbade direktionen tillämpning av så kallade Position Paper, det vill säga dokument som sammanfattar förbundets och dess medlemskommuners gemensamma åsikt kring en speciell fråga som behöver lyftas i debatt och opinion. Genom ett sådant dokument bekräftar direktionen vad Fyrbodal står i en viss fråga. Förhoppningen är att dessa dokument ska göra förbundet starkare som debattör, part i diskussioner med andra aktörer och även bidra till en starkare vi-känsla hos Fyrbodalskommunerna.

Ekonomisk redovisning

Resultaträkning (tkr)

	BUDGET BAS	UTFALL	UTFALL FÖRE- GÅENDE ÅR	AVVIKELSE BUDGET BAS
	2023-01-01 – 2023-12-31	2023-01-01 – 2023-12-31	2022-01-01 – 2022-12-31	2023
Verksamhetens intäkter*	10 459	49 988	48 860	39 529
Verksamhetens kostnader*	-10 389	-51 547	-48 759	-41 158
Avskrivningar	0	0	0	0
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-10 389	-51 547	-48 759	-41 158
Skatteintäkter	0	0	0	0
Generella statsbidrag och utjämning	0	0	0	0
Konsultkostnader				
VERKSAMHETENS RESULTAT	70	-1 559	101	-1 629
<u>FINANSIELLA INTÄKTER & KOSTNADER</u>				
Valutakursvinst	0	11	0	11
Valutakursförlust	0	-2	0	-2
Ränteintäkter	0	2 336	500	2 336
Räntekostnader	0	-	-3	0
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	70	786	598	716
EXTRAORDINÄRA POSTER:	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	70	786	598	716

*Verksamhetens intäkter och kostnader omfattar även projekt och verksamheter, därav budgetavvikelsen, se separata driftsredovisningar.

Balansräkning (tkr)

		2023-12-31	2022-12-31
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Inventarier	(Not 2)	0	0
Finansiella anläggningstillgångar	(Not 3)	2 767	2 767
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		2 767	2 767
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Kundfordringar		4 949	7 978
Momsfordran		15	336
Övriga kortfristiga fordringar		276	203
Periodiseringar	(Not 7)	581	460
Upplupna rekvirerade medel projekt	(Not 8)	468	5 809
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter		75	0
Förutbetalda kostnader projekt (ej rekvirerade medel)	(Not 9)	2 102	1 890
Kassa och bank	(Not 10)	69 089	63 615
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		77 554	80 291
SUMMA TILLGÅNGAR		80 321	83 058

<u>EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER</u>		
<i>Eget kapital</i>		
	-5 468	-4 870
<i>Årets resultat</i>	-786	-598
SUMMA EGET KAPITAL	-6 254	-5 468
<hr/>		
<i>Leverantörsskulder</i>	-4 546	-3 904
<i>Övriga kortfristiga skulder</i>	(Not 4) -33 774	-35 836
<i>Delregionala utvecklingsmedel</i>	(Not 5) -25 650	-26 005
<i>Förutbetalda intäkter</i>	(Not 6) -10 097	-11 845
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	-80 321	-83 058
<hr/>		
<i>Ställda panter</i>	INGA	INGA
<i>Ansvarsförbindelser</i>	INGA	INGA

Kassaflödesanalys (kr)

	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
<u>DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN</u>		
Årets resultat	785 940	598 296
<u>JUSTERINGAR FÖR POSTER SOM INTE INGÅR I KASSAFLÖDET</u>		
Avskrivningar inventarier	0	0
SUMMA:	785 940	598 296
<u>FÖRÄNDRINGAR I RÖRELSEKAPITAL</u>		
Förändring av fordringar	8 210 690	706 274
Förändring av kortfristiga skulder	-3 473 686	4 420 956
SUMMA:	4 736 829	5 127 230
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	5 522 769	5 725 526
<u>INVESTERINGSVERKSAMHETEN</u>		
Förvärv av inventarier	0	0
Försäljning av inventarier	0	0
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN:	0	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	5 522 769	5 725 526
Likvida medel vid årets början	<u>63 615 257</u>	<u>57 889 731</u>
Likvida medel vid årets slut	69 138 027	63 615 257
SOLIDITET (Not 11)	2023-12-31	2022-12-31
Eget kapital/Tillgångar	8%	7%

Redovisnings- och värderingsprinciper

ALLMÄNT

Årsredovisningen har upprättats enligt Lagen om kommunal bokföring och redovisning.

VÄRDERINGSPRINCIPER MED MERA

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet om inget annat anges nedan.

INTÄKTER

Intäkter har upptagits till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras förbundet och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Linjär avskrivning görs på avskrivningsbart belopp (anskaffningsvärdet med avdrag för beräknat restvärde) över tillgångarnas nyttjandeperiod enligt följande:

Inventarier: 10 år

Beloppsgräns: 20 000 kronor

Datorer: Direktavskrivning från 2013

FORDRINGAR

Fordringar upptas till det lägsta av nominellt värde och det belopp varmed de beräknas inflyta.

LIKVIDA MEDEL

Likvida medel omfattar kassa och tillgodohavande hos bank samt kortfristiga placeringar med en ursprunglig löptid på högst tre månader.

PENSIONSPREMIER

Pensionspremier betalas månadsvis till Collectum, Alecta och Skandia sedan förbundets bildande 2005. Det innebär att förbundet inte har en traditionell pensionsavsättning.

Noter

NOT 1: PERSONAL

Medelantalet anställda	2023-12-31	2022-12-31
Män	10,64	9,81
Kvinnor	35,63	30,57
Summa:	46,27	40,38

Tillsvidareanställda	37,81	31,58
Visstidsanställda	7,11	8,80
Summa:	44,92	40,38

Antalet anställda är beräknad utifrån antalet heltidstjänster.

Under 2023 har tjänsteköp avseende God och nära vård från Lysekils kommun gjorts.

Upplysning om sjukfrånvaro	2023-12-31	2022-12-31
Sjukfrånvaro för män	1,92%	0,52%
Sjukfrånvaro för kvinnor	5,61%	2,54%
Sjukfrånvaro för anställda	4,69%	2,08%
Yngre än 30 år	2%	0%
Mellan 30–49 år	6,63%	2,69%
Äldre än 49 år	2,68%	1,6%

Sjukfrånvaron för varje grupp anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid.

	2023-12-31	2022-12-31
Total sjukfrånvaro	4,69 %	2,08%
Långtidssjukfrånvaro	29,59 %	0,00%

Total sjukfrånvaro anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Långtidssjukfrånvaron är den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

NOT 2: INVENTARIER

	2023-12-31	2022-12-31
<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	1 881 472	1 881 472
<i>INKÖP</i>	0	0
<i>Försäljning inventarier</i>	0	0
UTGÅENDE ACKUMULERAT ANSKAFFNINGSVÄRDE	1 881 472	1 881 472
<i>Ingående avskrivningar</i>	1 881 472	-1 881 472
<i>Årets avskrivningar</i>	0	0
<i>Återförd avskrivning försålda inventarier</i>	0	0
UTGÅENDE ACKUMULERADE AVSKRIVNINGAR	1 881 472	-1 881 472
UTGÅENDE PLANENLIGT RESTVÄRDE	0	0

NOT 3 FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	<i>Antal</i>	<i>Andel</i>	<i>Bokfört värde</i>	<i>EK-andel 2023 (kr)</i>
<i>GRYNING VÅRD AB</i>	17 000	17,0%	17 000	12 439 920
<i>MEDIAPOOLEN VÄSTRA GÖTALAND AB</i>	250	16,7%	250 000	1 418 725
<i>INNOVATUM AB</i>	13	1,3 %	2 500 000	315 512
SUMMA:			2 767 000	14 174 157

NOT 4: ÖVRIGA KORTFRISTIGA SKULDER

Övriga kortfristiga skulder består till stör del av medel för god och nära vård. Utöver det är det bland annat, personalskatt, moms, upplupna semesterlöner, upplupen löneskuld, sociala avgifter, medel för suicidprevention samt medel för minimaria utbyggnad.

NOT 5: DELREGIONALA UTVECKLINGSMEDEL (DRUM)

Fyrbodals kommunalförbund erhåller enligt överenskommelse månadsvis medel från Västra Götalandsregionen avseende delregionala utvecklingsmedel. Dessa medel betalas ut från regionutvecklingsnämnden, kulturnämnden och miljönämnden. Avsättningen av medel regleras årligen av de olika nämnderna.

Medlemskommunerna i Fyrbodal motfinansierar dessa medel i förskott varje år med 37 kr per kommuninvånare. Medlen förvaltas av kommunalförbundet och placeras på balanskonton för det aktuella året.

Medlen används för att ge stöd till projekt som främjar en hållbar regional utveckling och löser aktuella samhällsutmaningar i Västra Götaland enligt den Regionala utvecklingsstrategin 2030, Kulturstrategin 2023 och Klimat- och miljöstrategin 2030. De belopp som regionutvecklingsnämnden, kulturnämnden och miljönämnden går in med är 7,5 MKR (RUN), 2,05 MKR (KUN) och 1,5 MKR (MN). Det som finns på balanskontot som avser 2023 års delregionala utvecklingsmedel är 10,2 MKR.

NOT 6: FÖRUTBETALDA INTÄKTER

Förutbetalda intäkter består i huvudsak av beviljade projektbidrag som erhållits vid projektstart på ännu ej avslutade projekt samt förutbetalda intäkter i vissa verksamheter.

NOT 7: PERIODISERING

Periodiseringar består av de fakturor som har periodiserats över årsskiftet.

NOT 8: UPPLUPNA REKVIRERADE MEDEL PROJEKT

Upplupna rekvirerade medel avser de projektmedel som har rekvirerats men ännu ej erhållits.

NOT 9: FÖRUTBETALDA KOSTNADER PROJEKT (EJ REKVIRERADE MEDEL)

Förutbetalda kostnader projekt består av beviljade men ännu ej rekvirerade medel.

NOT 10: LIKVIDA MEDEL

Förbundet har fortsatt god likviditet med anledning av förutbetalda Delregionala tillväxtmedel från Västra Götalandsregionen och medlemskommunerna. Under året 2023 har de likvida medlen fortsatt legat på en hög nivå då förbundet förvaltar medel från Regeringskansliet avseende God och nära vård. Dessa medel ska vidare ut till medlemskommunerna under början av 2024.

NOT 11: SOLIDITETSTAL

Förbundsdirektionen beslutade den 2 maj 2013 om en långsiktig stabil soliditetsnivå på 10 procent, men nivån får variera över tid beroende av åtaganden som direktionen finner angelägna. Soliditeten fortsätter att ligga något under denna nivå på grund av den stora mängd likvida medel som förbundet fortsatt har haft under 2023. Förklaringen till detta finns i not 10.

Driftsredovisning basverksamhet (tkr)

	BUDGET	UTFALL	UTFALL FÖRE- GÅENDE ÅR	AVVIKELSE BUDGET
	2023-01-01 – 2023-12-31	2023-01-01 – 2023-12-31	2022-01-01 – 2022-12-31	2023
<u>INTÄKTER</u>				
Medlemsavgifter	10 406	10 427	10 256	21
Ersättning för uppdrag	0	0	222	0
Övriga intäkter	53	1	361	-52
SUMMA:	10 459	10 428	10 389	31
<u>KOSTNADER</u>				
Konsultkostnader	-250	-303	-647	-53
Administration, fasta kostnader	-756	-884	-628	-128
Administration, rörliga kostnader	-1 210	-1 521	-1 236	-311
Personalkostnader (Not 1)	-7 563	-9 196	-7 082	-1 633
Bilersättning, traktamente & leasingbil	-120	-39	-54	81
Politiska ersättningar, ordf & revisorer	-380	-125	-465	-255
Möteskostnader, politiker & tjänstepersoner	-110	-141	-32	-31
SUMMA:	-10 389	-12 207	-10 143	-1 818
RESULTAT FÖRE AVSKRIVNINGAR	70	-1 779	696	-1 849
Avskrivningar inventarier	0	0	-0	0
RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR	70	-1 779	696	-1 849
<u>FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER</u>				
Ränteintäkter	0	2 336	500	0
Räntekostnader	0	-0	-3	-0
SUMMA:	0	2 336	497	-1 849
ÅRETS RESULTAT	70	556	1 193	486

KOMMENTARER TILL RESULTATET

Den ekonomiska redovisningen för 2023 visar att förbundet gör ett totalt överskott om 786 tkr, att jämföra med föregående årsresultat på ca 598 tkr. Resultatet för 2023 består av överskott i basverksamheten på 556 tkr samt överskott i projektverksamhet på 230 tkr.

Den positiva avvikelsen i basen mot budget är ränteintäkter som ökade under året när räntorna generellt höjdes. Avvikelse mot budget avseende personalkostnader kan bl. a kopplas till ny organisering av förbundets verksamhet samt personalkostnader som ej kunnat redovisas på projekt.

Ökade rörliga administrativa kostnader avser främst förbrukningsinventarier. Förbundet har under året gjort vissa förändringar i IT-miljön vilket medfört ökade kostnader.

Ökade fasta administrativa kostnader kan främst härledas till ökade kostnader för hyra etc.

Under året har 23 projekt avslutats. Majoriteten av projekten har ej påverkat resultatet. Sex projekt har tillsammans genererat ett överskott på 230 tkr varav projekt Fenix har ett överskott på 184 tkr beroende på schablonberäkningar av OH-kostnader.

Driftsredovisning projektverksamhet (tkr)

	<i>UTFALL</i> 2023-01-01 – 2023-12-31	<i>UTFALL</i> <i>FÖREGÅENDE ÅR</i> 2022-01-01 – 2022-12-31
<u>INTÄKTER</u>		
Extern finansiering	18 107	21 202
EU-bidrag		
Ersättning för uppdrag	236	-1 258
Övriga intäkter	155	68
SUMMA:	18 498	20 013
<u>KOSTNADER</u>		
Konsultkostnader	-6 024	-7 081
Administration, fasta kostnader	-867	-708
Administration, rörliga kostnader	-884	-944
Personalkostnader (Not 1)	-9 299	-11 932
Bilersättning & traktamente	-99	-95
Konferensarrangemang	-1 104	0
SUMMA:	-18 278	-20 759
RESULTAT FÖRE AVSKRIVNINGAR	-220	-747
Avskrivningar inventarier	0	0
RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR	-220	-747
<u>FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER</u>		
Valutakursvinst	11	0
Valutakursförlust	-2	0

Fyrbodals kommunalförbund - Årsredovisning 2023

<i>Ränteintäkter</i>	0	0
<i>Räntekostnader</i>	0,9	0
SUMMA:	0	0
ÅRETS RESULTAT	230	-747

KOMMENTARER TILL RESULTATET

Under 2023 har ett antal projekt avslutats varav tre projekt har genererat överskott och tre projekt ett mindre underskott. Det redovisade överskottet uppgår till 230 tkr varav projekt Fenixz har ett överskott på 184 tkr beroende på schablonberäkningar av OH-kostnader. Totalt uppgår överskottet till 230 tkr.

Pågående projekt stäms av och följs upp löpande av projektkonom och ansvarig tjänsteperson. Medel som finansierar dessa projekt är antingen förutbetalda och ej upparbetade alternativt upparbetade men ej utbetalda. Dessa regleras i balansräkningen.

FÖRTECKNING PROJEKTVERKSAMHET 2023-12-31

Pågående projekt

1001	Gemensam digitalisering
2002	Industriell Symbios
2004	Green Fleet
2005	GO Leif
2006	Vego
2009	Business Region Väst
2010	Innovatum Science Park
2011	Förnybart i Väst
2012	Fyrbodals för framtidens flex
2013	Cirkulär upphandling i Väst
2015	Marefine
2016	Ökad elproduktion/elnätskapacitet Fyrbodals
230073	Processledning Skogsprogrammet VG
H-081	Nätverksledare IFO
H-091	God & Nära Vård Fyrbodalsgemensamt
H-094	Suicidprevention 2
H-096	ISU Individbaserad Systematisk uppföljning
H-097	En vardag fri från våld 2.0
H-098	Kvinnofridssatsning 2023
H-099	Utvecklingsledare kommunal hälso- och sjukvård
K-029	Ökad strategisk kultursamverkan i Fyrbodals
K-036	Attraktiva kommuner 2023-2024 DRUM
K-037	Förstudie, Kulturturné
K-038	Robust Kultur
N-080	RORiland - Rurala oresor och resor i landsbygder
N-081	Nätet
N-082	Det goda livet i Dalsland
U-044	VFU-verksamhetsförlagd utbildning
U-049	Kunskapsnod - Fullföljda studier
U-052	Dimensioneringsarbetet
U-053	Utveckling och utbildning Fyrbodals
Ö-000	Kvalitetssäkring av DRUM-medelhantering – förlängn
Ö-023	Fiskekommunerna 2

Förteckning funktioner finansierade med delregionala utvecklingsmedel (DRUM)

M-000	Klimat och miljöstrateg DRUM
U-000	Kompetensförsörjningsstrateg DRUM
K-000	Kulturstrateg DRUM
N-000	Näringslivsstrateg DRUM
P-000	Projekt- och finansieringsstrateg DRUM

Personella projektfinansierade resurser

P-011	Projektkonom SL
P-012	Projektkonom LH
P-013	Projektkonom KÖ
P-014	Projektkommunikatör JJ
P-015	Projektkonom AS
P-016	Projektkommunikatör JM
P-017	Projektkonom JG

Avslutade projekt

2001	Fossilfria Transporter
H-086	Integritet i förskolan
H-089	Suicidprevention
H-090	Tjänsteköp systematisk uppföljning
H-093	Vad ska jag bli när jag blir stor
H-095	God & Nära vård 2
K-033	Våra Rum – samverkan för gestaltad livsmiljö
K-034	Kartläggning av KKN-branscherna
K-035	Förstudie Moderna bibliotek DRUM
N-072	Fossilfri gränsregion 2030
N-073	Trämanufaktur - Tillverka i trä
N-076	Fossilfri Boråsregion
N-077	Bioeconomy Regions in Scandinavia
N-078	Hållbar besöksnäring i Väst
N-079	Biomarina näringar
N-083	Förstudie om laddinfrastruktur
N-084	Förstudie elektrifiering och energiförsörjning Fyrbodal
U-041	Vi-projektet
U-042	Processtöd - Fullföljda studier
U-045	Fenixz
U-046	Tidiga satsningar fullföljda studier
U-048	Brygg-projekt, Fullföljda studier
Ö-026	Integrationsssamverkan

Driftsredovisning särskilt finansierad verksamhet (tkr)

	UTFALL 2023-01-01 – 2023-12-31	UTFALL FÖREGÅENDE ÅR 2022-01-01 – 2022-12-31
<u>INTÄKTER</u>		
Extern finansiering	15 837	13 990
EU-bidrag	0	0
Ersättning för uppdrag	5 046	3 983
Övriga intäkter	180	0
SUMMA:	21 062	18 009
<u>KOSTNADER</u>		
Konsultkostnader	-546	-1 100
Administration, fasta kostnader	-2 153	-1 503
Administration, rörliga kostnader	-1 228	-2 924
Personalkostnader (Not 1)	-16 470	-12 252
Bilersättning & traktamente	-83	-78
Konferensarrangemang	-582	0
SUMMA:	21 062	-17 857
RESULTAT FÖRE AVSKRIVNINGAR	0	151
Avskrivningar inventarier		0
RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR	0	151
<u>FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER</u>		
Ränteintäkter	0	0
Räntekostnader	0	0
SUMMA:	0	0
ÅRETS RESULTAT	0	151

KOMMENTARER TILL RESULTATET

Pågående verksamheter löper på och faktureras och/eller finansieras löpande eller årligen enligt avtal. De verksamheter med särskild finansiering och som pågår över årsskiftet ska inte belasta resultatet och följs löpande upp av projektkonom och ansvarig tjänsteperson.

FÖRTECKNING SÄRSKILD FINANSIERAD VERKSAMHET 2023-12-31

Pågående verksamheter

H-001	Hälsokällan
H-003	Miljösamverkan - årsavgift
H-013	F&U
H-042	EBP-Öppna jämförelser
H-051	F&U Utbildningar
H-057	Utvecklingsledare funktionshinder Socialpsykiatri
H-064	ÖK Psykisk hälsa
H-067	F&U Rum IFO Nätverk
H-068	F&U Rum Vård & omsorg Nätverk
H-069	F&U Rum Funk/socpsyk Nätverk
H-070	F&U Delaktighet brukarmedverkan
H-072	F&U Magister/Master/Doktorand
H-073	F&U seminarier
H-074	F&U metodstöd och forskningsstöd
H-081	Nätverksledare IFO
N-039	Affärsdriven miljöutveckling DRUM
N-057	Position Väst
N-063	Strukturbild Fyrbodal
U-009	Teknikcollege Fyrbodal
U-020	Vård- och omsorgcollege
U-021	Antagningskansliet
U-028	Samhällsorientering Fyrbodal
U-030	Strategisk kompetensförsörjning Fyrbodal
U-031	Avtal Vuxenutbildning
U-036	Praktksamordning Fbd
U-050	Praktksamordning Fyrbodal
U-051	Praktikanskaffning Fyrbodal

Uppföljning av de strategiska utvecklingsområdena för 2023

Färgkoder för målen: ■■■ = ej uppfyllt, ■■■ = delvis uppfyllt, ■■■ = uppfyllt

Område 1: Stöd, omsorg och hälsa

Inom det strategiska utvecklingsområdet ”Stöd, omsorg och hälsa” finns tre strategiska mål; Kvalitet och välfärdsutveckling, Barn och unga samt Kompetens, FoU och samverkan. Uppföljningen av aktiviteterna visar att arbetet fortgår enligt plan.

Grunden för arbetet har varit en nära dialog med kommunerna där kommunalförbundet anpassat arbetet utefter lokala behov och förutsättningar. Det finns en väl uppbyggd struktur för samverkan i och mellan olika nätverk vilket inte minst de närmare 20 professions- och chefsnätverken som förbundet driver visar. Att betona är att mycket av arbetet 2023 har fokuserat på utvecklingsarbete inför ett nytt hälso- och sjukvårdsavtal.

Strategiskt mål: Kvalitet och välfärdsutveckling

Utfall: Målet bedöms som uppfyllt ■■■

Kommunalförbundet har gett stöd till utveckling, strategisk dialog och samarbete kommunerna emellan via chefs- och professionsnätverk. Den årliga utvärderingen av stödet till socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård har genomförts i nätverken inom välfärd. Resultatet visar att övervägande del av de som svarat är nöjda respektive mycket nöjda med nätverket, innehåll och upplägg samt hur nätverksledaren processar arbetet i nätverket. Det gemensamma arbetet mellan kommunalförbundet och kommunerna har bidragit till ökad gemensam kompetens och ökad beredskap hos kommunerna att möta välfärdssektorns utmaningar, vilket resultatet från utvärderingen bekräftar. Omställningen till en god och nära vård har genomsyrat flera aktiviteter som genomförts via kommunalförbundet.

Arbetet mot samsyn av hälso- och sjukvårdsavtal, lagreglerade överenskommelser och kommunal primärvård har fortsatt under 2023. Exempel på andra större processer som pågått under året är delregionalt omhändertagande av arbetsuppgifter till följd av VästKoms förändrade uppdrag. Utredningsarbetet för att utarbeta ett nytt avtal för delregional vårdssamverkan Fyrbodal har skett, vilket inkluderat genomlysning av vilken organisering och vilka arbetssätt som bäst motsvarar kommunernas behov i vårdssamverkan och framtagande av ny struktur för samverkan. Nytt avtal för samverkande sjukvård har ingåtts mellan regionen och Fyrbodals kommuner.

Strategiskt mål: Barn och unga

Utfall: Målet bedöms som delvis uppfyllt ■■■

Alla barns rättigheter genomsyrar kommunalförbundets uppdrag. Arbetet som görs för kommunerna främjar en god hälsa och ökad framtidstro hos barn, unga och deras familjer. Kommunalförbundets verksamhet Hälsokällan har som syfte att skapa förutsättningar för god och jämlik hälsa hos barn och unga i Fyrbodalsregionen.

Under året har man genomfört aktiviteter inom fem fokusområden; Våldsprevention, Integration, Psykisk hälsa, Fullföljda studier samt Samspel, sexualitet och relationer. Uppstart av projekt "En vardag fri från våld 2.0., hela barnets uppväxt" har påbörjats där arbete med utveckling av barns integritet i förskolan, skolan och fritidshem ingår. Inom arbete med nätverk har erfarenhetsutbyte och kompetenshöjande aktiviteter skett för att stärka föräldrar, gemensamt och kopplat till satsningen på fullföljda studier och dess prioriterade inriktning *föräldrar som resurs*.

Stort fokus 2023 har lagts på ökad samverkan samt utförande av gemensamma aktiviteter mellan kunskapsnoderna för att erbjuda webinarier, nätverksmöten och konferenser brett över länet. Arbete kring den breda studie- och yrkesvägledning och digitala yrkesambassadörer har bedrivits inom inriktningen *Motivation och framtidstro*, där även processtöd erbjudits till lärare samt kunskapshöjande aktiviteter riktade till föräldrar. Lärträffar kring samverkan mellan skola, hem och vårdnadshavare har genomförts i samverkan med Skolverket. Dialogmöten med kommunerna har skett lokalt för att följa upp det lokala och regionala arbetet.

Strategiskt mål: Kompetens, FoU och samverkan

Utfall: Målet bedöms som uppfyllt ■■■

Kommunerna har en hög kompetens inom socialtjänst, omsorg, vård och hälsa, och driver ett gemensamt arbete kring forskning och utveckling (FoU). Samverkan mellan kommunerna och andra aktörer är god. Genom erfarenhetsutbyte och omvärldsbevakning främjas kunskapsutveckling och möjligheterna att vid behov utarbeta likartade arbetssätt.

Under året har FoU bland annat fortsatt implementeringen av den gemensamma modellen för kunskap, kompetens och kvalitet för baspersonal och att genomföra utbildningar kopplat till planerna. Flera kommuner har deltagit i olika forskningsprojekt där ett exempel är Äldre och suicid (Göteborgs universitet) och ett annat Barns delaktighet vid LSS utredningar (Högskolan i Väst). Uppföljningen av verksamhetsplan för FoU-Socialtjänst visar god följsamhet.

Den årliga utvärderingen av stöd till socialtjänst och kommunal hälso-och sjukvård har genomförts i åtta nätverk. Resultatet visar att övervägande del av de som svarat är nöjda respektive mycket nöjda med nätverket, innehåll och upplägg samt hur nätverksledaren processar arbetet i nätverket. Kommunerna får via nätverken bland annat tillgång till kollegor, stöd, nyheter och förändringar men de bidrar också till en praktisk nytta för verksamheten i respektive kommun.

En framgångsfaktor har varit kommunernas egna engagemang vad gäller innehåll och upplägg som är en viktig del av den samverkan och kunskapsutveckling som sker i nätverken. En annan framgångsfaktor är den samverkan som sker med de 14 kommunerna mellan nätverksmötena som genererar en god nytta i form av arbetsgrupper, remissvar, inspirationsdagar med mera.

Samtliga insatser i projektplanen för en God och nära vård har genomförts under 2023, arbetet fortsätter med ett utvecklat fokus och förändrad inriktning under 2024. I stort sett alla aktiviteter i FoU- socialtjänsts verksamhetsplan har genomförts med stor nöjdhet från kommunerna enligt den årliga utvärderingen.

Område 2: Kompetensförsörjning och utbildning

Strategiskt mål: Arbetskraft, behovsstyrd utbildning och utbildningsnivå

Utfall: Bedöms som delvis uppfyllt ■■■

Inom kompetensförsörjning och utbildning arbetar förbundet med flera processer, både på kort och lång sikt. Ett flertal avtal har förlängts för college och nätverk inom avdelningens område. ESF-projektet Fenixz för privat sektor har avslutats och Fenixz kommuner beviljats.

Delregionala utvecklingsmedel (DRUM) har använts för att stödja projektet Hybridundervisning för vuxenutbildning samt har beviljats för projekt Ung företagsamhet (UF).

En god kompetensförsörjning, där människor har den kunskap och kompetens som privat och offentlig arbetsmarknad efterfrågar, är avgörande för att Fyrbodalsområdet ska utvecklas positivt. Via avsiktsförklaringen med Västra Götalandsregionen gällande kompetensplattformarbetet pågår ett arbete med samtliga kommunalförbund för att samverka och samordna de delregionala processerna kring kompetensmatchning.

Regionen har fått en tydligare roll i kompetensförsörjningen där fokus ligger på arbetsmarknaden, utbildningssystemet och individens perspektiv (t ex utbildnings- och yrkesval). De ändringar som gjorts i skollagen gällande planering och dimensionering av gymnasial utbildning ställer nya krav på regionalt utvecklingsansvariga och på skolhuvudmän. Kommunala huvudmän måste framöver planera, dimensionera och erbjuda utbildning tillsammans med minst två andra kommuner och ska väga in arbetsmarknadens behov när utbildning i gymnasieskolan och Komvux dimensioneras.

I Fyrbodal har det pågått intensiva processer med att utforma primära samverkansområden för gymnasieskolan och yrkesvux, där förbundet haft en viktig samordnande och stöttande roll.

I det delregionala kompetensförsörjningsarbetet arbetar förbundet bland annat med underlagen "Utbildnings- och arbetsmarknadsprognos för Fyrbodal" (VGR), samt Skolverkets regionala planeringsunderlag. Med stöd av dessa underlag planerar och dimensionerar skolhuvudmännen i Fyrbodal sina gymnasie- och vuxenutbildningar så att de bättre matchar arbetsmarknadens behov framgent.

Fyrbodal processleder Kompetensråd Fyrbodal, nätverk, branschspecifika kompetensråd samt college i nära samverkan med våra kommuners utbildningsförvaltningar. Direktionen har fattat beslut om nytt avtal för Teknikcollege. Finansiering sker med både kommunala och regionala medel för att stödja industrins kompetensförsörjning på lokal och regional nivå.

Strategiskt mål: Samverkan och tillgänglighet

Utfall: Bedöms som uppfyllt ■■■

Förbundets medarbetare stöttar kommunerna, leder och deltar i flera nätverk och branschråd. Processledarna för professionsnätverk och branschråd har höjt ribban för att skapa angelägna möten med innehåll, tema och agendor för att deltagarna ska uppleva mening och engagemang.

Utifrån kommunernas behov av kompetensutveckling har förbundet skickat in och fått beviljat en projektansökan till ESF. Projektet, Fenixz kommuner, kommer under åren 2024–2026 att erbjuda kommunernas medarbetare kompetensutveckling i form av kortare utbildningsinsatser.

Praktksamordningens verksamhet är väl inarbetad och den nya funktionen “Regionsamverkan” är implementerad vilket möjliggör samverkan mellan lärosäte och verksamhet över delregiongränserna.

Vuxenutbildningsnätverket har under året arbetat fram ett nytt samverkansavtal för vuxenutbildningen i Fyrbodal som gäller fr o m 2024, med fokus på erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

Samtliga kommuner i regionen är certifierade inom Vård- och omsorgscollege. För Teknikcolleges del har direktionen beslutat om ett nytt avtalet för sju kommuner.

Strategiskt mål: Utbildning och utveckling

Utfall: Bedöms som delvis uppfyllt ■■■

Under 2023 har processen med hur förbundet ska stötta kommunerna inom utbildnings- och kompetensförsörjningsområdet pågått. Utbildningscheferna har under året beslutat om att professionsnätverk ska starta med fokus fullföljda studier. Former och innehåll för dessa har föreslagits av förbundet och processades fortfarande av utbildningscheferna i slutet av 2023. Medel finns avsatta för 2023–2026.

Strategiskt mål: Skolavhopp, resultat och jämlikhet

Utfall: Bedöms som uppfyllt ■■■

Kraftsamling Fullföljda studier har förbundet fortsatt arbeta med genom projekt Kunskapsnod Fullföljda studier Fyrbodal och Hälsokällans verksamhet. Arbetet har utgått ifrån kraftsamlingens prioriterade inriktningar; psykisk hälsa, föräldrar som resurs, läsning och språkutveckling och motivation och framtidstro, samt grundläggande värden som trygghet, anknytning och normkritiskt förhållningssätt. Samverkan inom och mellan verksamheter är centralt för utvecklingsarbetet.

Det har genomförts konferens, webinarier, processtöd och dialogmöten med kommunerna. En lärande utvärdering startades upp kopplat till projekt Kunskapsnod och kommer att följa projektet till projektperiodens slut. Fullföljda studier är fortsatt ett prioriterat område, vilket stärks genom projektets styrgrupp, förbundets nätverk, samverkan och de insatser som sker i kommunerna.

Projektet Ökad högskoleövergång/Vad ska jag bli när jag blir stor? avslutades med en slutkonferens i mars 2023. Arbetet har fortsatt genom ett fördjupat utvecklingsarbete med vissa kommuner samt aktiviteten “Möt en Yrkesambassadör” för ett stort antal klasser i flertalet av kommunerna.

Område 3: Fysisk planering och hållbara transporter

Strategiskt mål: Hållbart resande

Utfall: Bedöms som uppfyllt ■■■

Arbetet bedrivs genom deltagande i olika forum för dialog samt genom projekt vi driver eller stödjer och genom nätverk vi samordnar.

Projektet för mobilitet i landsbygder, RORiLand, har drivits vidare. Ett nytt projekt med fokus på fossilfria transporter har startats upp, och finansiering för en uppskalning har ansökts om och beviljats. I syfte att skapa en större tydlighet och långsiktighet har ett arbete startats för att skapa en gemensam plattform som kan användas i kommunikation av flera olika projekt över tid.

En större satsning kring att öppna fyra nya tågstopp i Dalsland pågår. Längst har arbetet kommit med stationen i Brålanda där förslag finns på utformning liksom en ungefärlig kostnadskalkyl. En liknande utredning kring en station i Bäckefors väntas var klar inom kort. I övrigt har arbetsåret när det gäller kollektivtrafik och transportinfrastruktur dominerats av arbete med att revidera det regionala trafikförsörjningsprogrammet samt av förberedelser inför nästa revidering av nationell och regional infrastrukturplan.

Arbetet när det gäller de delregionala kollektivtrafikfrågorna, i stora drag kopplade till det delregionala kollektivtrafikerådet, har löpt på enligt plan. Det finns en god framförhållning i de flesta frågor liksom ett stort engagemang från delregionens politiker och tjänstepersoner. När det gäller transportinfrastruktur löper även det arbetet på enligt plan där samverkan skett under året på ett engagerat och positivt sätt i nätverket för infrastruktur och kollektivtrafik.

Strategiskt mål: Gemensam planering

Utfall: Bedöms som delvis uppfyllt ■■■

Strukturbild handlar om att dels identifiera gemensamma, strategiska och övergripande frågor inom området fysisk planering, dels att vara en arena för diskussioner och samarbete inom dessa områden. Elektrifieringsomställning och fossilfri energiförsörjning är ett sådant område och strukturbildsarbetet har under året fokuserat på detta område och kommer att göra det även framåt. Att vi klarar energiförsörjningsfrågan är en förutsättning för att klara industrins- och samhällets omställning, fortsatt välfärd och konkurrenskraft för vår delregion, region och nation.

För att komma vidare i frågan har tre större projekt inom området elektrifiering och energiförsörjning fått finansiering och påbörjats:

- Elektrifieringsresan – kommunerna får stöd i att ta fram underlag till övergripande planering, till exempel energiplan.
- Förnyelsebart i Väst – syftet är att främja ökade investeringar och nyttjande av förnybar energi hos små och medelstora företag i Fyrbodal.

- Fyrbodal för framtidens flex – ett treårigt projekt som syftar till att hitta mer flexibla lösningar.

Ett förslag till Energiöverenskommelse mellan Västra Götalandsregionen och Kommunalförbunden har tagits fram i samverkan. Direktionen antog förslaget i december och Regionstyrelsen förväntas fatta beslut i början av 2024. Överenskommelsen är en del av underlaget till stöd för Länsstyrelsen i Västra Götaland regeringsuppdrag för att ta fram en handlingsplan för kraftigt ökad storskalig energiproduktion i länet.

Arbetet med biogas har under en period varit mindre aktivt på grund av stora osäkerheter kring förändrade skatteregler och investeringsstöd. Under hösten har dock ett nyvaknat intresse kunnat ses och insatser görs nu för att undersöka hur matavfall kan användas för biogasproduktion lokalt.

Ett arbete har påbörjats med att undersöka behov av och intresse för ökad samverkan inom avfallsområdet, initialt primärt avseende matavfall och textilavfall. Förbundet deltar också i arbetet med samordning och att ordna stödinsatser för kommunernas del i genomförandet av det regionala klimatåtgärdsprogrammet Klimat 2030.

Ett ökat fokus syns inom cirkularitet där kommunerna har en central roll i hanteringen av materialresurser som blivit till avfall. Arbetet inom detta område bör växlas upp.

Strategiskt mål: Samspel och utveckling

Utfall: Bedöms som uppfyllt ■■■

Under året har förbundet drivit och deltagit i ett flertal utvecklingsprojekt med fokus på fysisk planering och hållbara transporter, i samverkan med medlemskommuner och andra parter. Påverkansarbete gentemot Västtrafik och Västra Götalandsregionen pågår kontinuerligt i olika forum, bland annat i nätverket för infrastruktur och kollektivtrafik, det delregionala kollektivtrafikerådet samt i samverkansarenan för mobilitet och tillgänglighet i gleasa geografier.

Arbetet med de fyra planerade tågstoppen i Dalsland har bedömts vara en viktig fråga ur ett delregionalt perspektiv och har under året engagerat ett flertal medarbetare på förbundet samt politiker från medlemskommunerna. Det samma kan sägas om den under året pågående åtgärdsvalsstudien rörande Norra Bohusbanan.

Arbete pågår med att stärka samverkan mellan Trestadskommunerna som ett nav för utveckling av hela Fyrbodalsregionen. Under året har förbundet initierat eller deltagit i två större projekt/studier kring infrastruktur i trestadsområdet.

Område 4: Näringsliv, kultur och attraktionskraft

Strategiskt mål: Företagsklimat, struktur och omställningskapacitet

Utfall: Bedöms som uppfyllt ■■■

Lågkonjunktorens genomslag har sett mycket olika ut i olika branscher och i olika delar av regionen. Antalet varsel har inte ökat i nämnvärt, även om framför allt byggbranschen ser en kraftig inbromsning.

Arbetet med att skapa en tydlig och transparent process kring DRUM-medel (Delregionala utvecklingsmedel) har haft stort fokus under året. En DRUM-grupp bestående av handläggare och projektekonomer har tillsammans arbetat med strategin för hur vi arbetar med DRUM-medlen och gemensamt prioriterat och utvärderat de projekt och verksamheter som fått medel. 18 augusti genomfördes årets Superteamdag på Nuntorp Gård i Dalsland. Uppslutningen var stor såväl bland företagsfrämjande aktörer, utvecklingsnoder som näringslivsutvecklare. Ett knappt 20-tal projektansökningar kom in under utlysningen.

Representanter för utvecklingsnoderna har träffats för att ta vara på synergier och stödja varandras utveckling till gagn för företagen i Fyrbodal. Under året har filmer spelats in och bearbetats som ska användas för att marknadsföra dessa och öka attraktionskraften i Fyrbodal.

Flera kommuner har visat fina resultat i Svenskt näringslivs ranking "Företagsklimat". Under andra halvan av 2023 intensifierades arbetet med att etablera Business Region Väst och bedömningen är att en lansering kan ske under andra halvan av 2024.

Strategiskt mål: Innovation, styrkeområden och investeringsvilja

Utfall: Bedöms som delvis uppfyllt ■■■

Förfrågningar som inkommer handlar alltmer om energieffektivitet, grön el, hållbara material, cirkularitet och symbios vilket kan antas vara ett resultat av Fyrbodals långsiktiga arbete att vara en föregångare inom hållbar omställning.

Att intensifiera arbetet med Expand & Retain var en god prioritering avseende det rådande världsläget och den ökade omställningstakten inte minst i utlandsägda bolag. Det är en särskilt viktig insats för att behålla och skapa nya arbetstillfällen hos befintliga utlandsägda bolag som fortsätter under 2024. USA:s införande av IRA (Inflation Reduction Act) har även starkt påverkat företagens investeringsvilja i Europa.

I projektet för industriell symbios har de deltagande kommunerna nu fått igång ett aktivt arbete ihop med näringslivet för att stödja omställningen till en effektivare resursanvändning. En framgångsfaktor är att varit att kommunerna genom projektet fått möjlighet att avsätta resurser internt/lokalt för att driva processen.

Arbetet med skoglig bioekonomi bedrivs under plattformen Skogsprogram Västra Götaland, som Innovatum och Johanneberg Science Park processleder. Arbetet har gått något trögt då en utredning pågår om att avveckla Johanneberg Science Park. Samverkan sker med Innovatum för utveckling av projekt inom området. Projektet Arena skog (Gröna klustret) är en viktig insats inom programmet.

Vi har utfört insatser på många fronter och ser att vi behöver arbeta med mer riktade insatser ex. mot vissa marknader och vi bedömer att projektet VEGO kommer skapa förutsättningar för effektivare arbetssätt och metoder. Medverkan i marknadsaktiviteter har resulterat i nya kontakter och förfrågningar. Vissa aktiviteter fick pausas på grund av personalomsättning. Vår måluppsättning avseende antal inkommande förfrågningar uppnåddes inte fullt ut varför vi kommer att se över våra marknadsaktiviteter för 2024. Det är dock också ett långsiktigt arbete som har lett till utökat nätverk och kontakter där effekten kan synas längre fram.

Under året har vi uppmuntrat till utökad samverkan mellan kommunerna i specifika etableringsprocesser. Detta har lett till fördjupade samarbeten som gynnar även framtida etableringar.

Strategiskt mål: Kultur och attraktionskraft

Utfall: Bedöms som delvis uppfyllt ■■■

Inflationen av den svenska kronan samt delvis ändrad politisk inriktning i flera av förbundets kommuner, har lett till nedskärningar på kulturområdet och/eller skapat oro för kommande nedskärningar. Medlemskommunernas intresse för gestaltad livsmiljö har ökat över sektorsgränserna. Pilotprojektet Våra rum avslutades den 30 september 2023, efter beslut om en månads förlängning. Den planerade efterföljande omgången av Våra rum fick skjutas till 2024 på grund av utebliven medfinansiering.

Under 2023 har det skett en hel del omfattande förändringar i verksamheten i Fyrbodals vilket har gjort att samverkan mellan strategitjänsterna på Fyrbodals har varit svårare än förväntat under 2023. Dock har samarbetet och dialogerna i medlemskommunerna varit utvecklande både för att komma närmare kommunerna och dess attraktion, styrkeområden och utmaningar genom att påbörja kulturturnén under 2023. Detta har gett ett mervärde både för kommunalförbundet och medlemskommunerna där tjänstepersonerna på förbundet kommer närmare deras verksamheter och kan lyssna av för bättre utveckling av potential och sammanföra behov och resurser. Vi ser att denna turné kommer leda till en bättre kommunikation och samverkan mellan parter.

Område 5: Digitalisering

Strategiskt mål: Innovation, kompetens och ledarskap

Utfall: Bedöms som delvis uppfyllt ■■■

De senaste åren har resurser för digitaliseringssamordning samlats och utgått från VästKom vilket inneburit att kommunalförbundet inte aktivt verkat på området utan haft en mer stöttande roll i andra aktörers arbete. Under 2023 har dock beslut fattats om att tillföra kommunalförbundet resurser under två års tid för en strategisk digitaliseringsresurs. Fyrbodals kommunalförbund tillsatte tjänsten så snart beslutet fattats och har sen oktober haft en digitaliseringsstrateg anställd på förbundet. Detta gör att digitaliseringsområdet nu har en dedikerad resurs som under de första månaderna arbetat med att skapa en nulägesbild och påbörjat dialogen med kommunerna om vilka behov man ser angelägna att adressera. Fyrbodals kommuner har uttryckt att man önskar se på digitalisering som ett medel för verksamhetsutveckling.

Förbundet deltar också i satsningen Kraftsamling digitalisering som är del av Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsstrategi samt representerar delregionen i till exempel det regionala digitaliseringsrådet.

Vidare stöttar förbundet kompetensutvecklande insatser indirekt genom medfinansiering av projekt som bedrivs av externa aktörer.

Strategiskt mål: Infrastruktur och digital service

Utfall: Bedöms som delvis uppfyllt ■■■

Löper på enligt plan. Förbundet deltar i nätverk och bidrar med information till medlemskommunerna.

Frågan om den digitala infrastrukturen är fortsatt angelägen, i delregionen finns områden där utbyggnad behövs för att täcka framtida behov av digital kommunikation. Inte minst har detta påtalats inom ramen för projektet "Det goda livet i Dalsland".

Ekonomisk redovisning Fyrbodals kommunalförbund 2023-01-01 – 2023-12-31

Uddevalla den 28 mars 2024

Direktionen

Stig Bertilsson
Bengtsfors kommun

Andreas Nilsson
Dals-Eds kommun

Ulla Börjesson
Färgelanda kommun

Jan-Olof Johansson
Lysekils kommun

Ludwig Mossberg
Melleruds kommun

Louise Skaarnäs
Munkedals kommun

Catharina Bråkenhielm
Orust kommun

Therése Mancini
Sotenäs kommun

Kent Hansson
Strömstad kommun

Liselotte Fröjd
Tanums kommun
1:e vice ordförande

Peter Eriksson
Trollhättan Stad
Ordförande

Monica Hanson
Trollhättan Stad

Martin Pettersson
Uddevalla kommun

Ingemar Samuelsson
Uddevalla kommun

Benny Augustsson
Vänersborgs kommun
2:e vice ordförande

Henrik Harlitz
Vänersborgs kommun

Michael Karlsson
Åmåls kommun

Granskning av god ekonomisk hushållning per 2023-12-31

Fyrbodals kommunalförbund

Revisionsrapport
April 2024

Lars Dahlin

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunal verksamhet kännetecknas av god ekonomisk hushållning. En del i den ekonomiska förvaltningen är att direktionen ska besluta om verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i såväl delårsrapport som årsredovisning. Delårsrapporten ska även innehålla en utredning och redovisning av följsamhet till det lagstadgade balanskravet.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i delårsrapport är förenligt med beslutade mål inom området. Uppdraget ingår som en obligatorisk del i årets revisionsplan. Direktionen är ansvarig för upprättandet av delårsrapport och årsredovisning.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge direktionens revisorer ett underlag för sin skriftliga bedömning, vilken skall biläggas årsredovisningen i samband med medlemskommunernas fullmäktiges behandling av rapporten. Följande övergripande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Är resultat i årsredovisning förenligt med de av direktionen beslutade målen för god ekonomisk hushållning?
2. Är resultat i årsredovisning förenligt med balanskravet?

I granskning av delårsrapport riktas fokus mot om det finns förutsättningar att mål och balanskrav kommer att uppnås för perioden.

Revisionskriterier

Revisionskriterier i granskningen utgörs av kommunallagen 11:1, lag om kommunal bokföring och redovisning 11:8, 11:10, 11:12 och 13:2 samt rådet för kommunal redovisnings rekommendation 17 Delårsrapport respektive rekommendation 15 Förvaltningsberättelse.

Avgränsning

Granskningen avser årsredovisning som upprättats per 2023-12-31 och som behandlats av direktionen 2024-03-28.

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevant dokumentation. Granskningsresultatet bedöms med hjälp av signalsystem: grön (uppfyllt), gult (delvis) och röd (ej uppfyllt).

Granskningsresultat: God ekonomisk hushållning

lakttagelser

- Förbundets mål i årsredovisningen överensstämmer med fastställda verksamhetsmål och indikatorer som är beslutade av direktionen.
- Av redovisningen framgår att av de finansiella målen uppfylls tre mål och ett mål uppfylls delvis .
- Av de fastställda verksamhetsmålen är sju av femton mål helt uppfyllda och åtta delvis uppfyllda.

Granskningsresultat: Balanskravet

lakttagelser

- Ekonomisektionen innehåller en bedömning av balanskravsresultatet.
- Förbundet redovisar ett positivt balanskravsresultat på 786 tkr.

Samlad bedömning

1. Revisionsfråga 1

Är resultat i delårsrapport respektive årsredovisning förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för god ekonomisk hushållning?

- **Finansiella mål**

Uppfyllt

Utifrån genomförd översiktlig granskning av årsredovisningens återrapportering gör vi bedömningen att resultatet är förenligt med de finansiella mål för god ekonomisk hushållning som direktionen fastställt i budget 2023.

- **Verksamhetsmål**

Delvis uppfyllt

Utifrån genomförd översiktlig granskning av årsredovisningens återrapportering gör vi bedömningen att det resultatet delvis är förenligt med de verksamhetsmål som direktionen fastställt i budget 2023.

2. Revisionsfråga 2

Är resultat i delårsrapport respektive årsredovisning förenligt med balanskravet?

- **Följsamhet till balanskravet**

Uppfyllt

Årets balanskravsresultat uppgår till 786 tkr.

2024-04-03

Lars Dahlin

Uppdragsledare

[

Revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund

Org nr: 222000–1776

Direktionen

Fullmäktige i respektive
medlemskommun

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i kommunalförbundet av dess direktion.

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen ska utföras enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet, förbundsordningen och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi bedömer sammantaget att direktionen i Fyrbodals kommunalförbund har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande med undantag av värderingen av aktieinnehavet i Innovatum AB som är för högt värderat.

Vi bedömer att direktionens interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de finansiella mål som direktionen uppställt.

Vi bedömer att verksamhetsmålen delvis är förenliga med de av direktionen fastställda målen i budget 2023 med anledning av sju av de strategiska målen är uppfyllda och åtta är delvis uppfyllda.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Vi återoppar bifogade rapporter.

Uddevalla den 4 april 2024

Gunnar Lidell
Vänersborgs kommun

Peter Winberg
Tanums kommun

Pia Axelsson
Dals-Eds kommun

Gert-Inge Andersson
Trollhättans kommun

Håkan Axelsson
Sotenäs kommun

Bilagor:

PwC Yttrande från sakkunnigt biträde
PwC Granskning av god ekonomisk hushållning

Deltagare

FYRBODALS KOMMUNALFÖRBUND 222000-1776 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-04-05 07:18:09 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Leif Gunnar Lidell

Datum

Gunnar Lidell
Förtroendevald revisor

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

2024-04-05 16:51:33 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Rune Gert-Inge Andersson

Datum

Gert-Inge Andersson
Förtroendevald revisor

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

2024-04-11 16:38:04 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: PETER VINBERG

Datum

Peter Winberg
Förtroendevald revisor

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

2024-04-05 06:31:07 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Pia Axelsson

Datum

Pia Axelsson
Förtroendevald revisor

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

2024-04-05 06:44:50 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: HÅKAN AXELSSON

Datum

Håkan Axelsson
Förtroendevald revisor

Leveranskanal: E-post

Till revisorerna i Fyrbodals Kommunalförbund (org.nr 222000-1776)

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Fyrbodals Kommunalförbund utfört revision och granskning av årsredovisningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision för år 2023-01-01–2023-12-31.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision för Fyrbodals Kommunalförbund för år 2023-01-01–2023-12-31. Förvaltningsberättelsen har granskats enligt särskilda instruktioner.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning och resultaträkning, på grund av hur betydelsefullt det förhållande som beskrivs i avsnittet *Grund för uttalanden* är, inte upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger inte en rättvisande bild av kommunalförbundets finansiella ställning per den 31 december 2023. Enligt vår bedömning har årsredovisningen i övrigt, kassaflödesanalysen, drift- och investeringsredovisningen samt noterna upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunalförbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar[1] är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Kommunalförbundet har i balansräkningen redovisat en finansiell tillgång uppgående till 2 767 TSEK. Det är vår bedömning att denna finansiella tillgång är för högt värderad med 2 000 TSEK, vilket innebär att kommunalförbundets resultat blivit för högt redovisat med motsvarande belopp. Beloppet är väsentligt för kommunalförbundets resultat- och balansräkning.

Vi har utfört uppdraget enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Vårt ansvar enligt denna standard beskrivs närmare i avsnittet *Det sakkunniga biträdets ansvar*. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till kommunalförbundet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information

Årsredovisningen innehåller också annan information än balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter och denna andra information återfinns på sidorna 2-8 samt 25-37. Det är direktionen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna andra information och i vårt uppdrag ingår inte att genomföra en revision av denna information, men det är vårt ansvar att läsa den och överväga om den i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen och bedömer om den andra informationen verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldig att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Direktionens ansvar

Det är direktionen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Direktionen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Det sakkunniga biträdets ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande som en del av en revisionsrapport till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Som del av en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

1. identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag,
2. Skaffar vi oss en förståelse av den del av kommunalförbundets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
3. Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i direktionens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
4. Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
5. Måste vi informera de förtroendevalda revisorerna om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Det sakkunniga bitrådets granskning av förvaltningsberättelsen

Det är direktionen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Datum enligt digital signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Daniel Larsson
Auktoriserad revisor

[1 De granskade lagstadgade delarna återfinns på sidorna 9-24.]

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-04-08 11:39:11 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Sven Daniel Larsson

Datum

Daniel Larsson

Director

Leveranskanal: E-post

§ 25 Årsredovisning 2023

Förbundsdirektionens beslut:

Förbundsdirektionen beslutar att godkänna årsredovisningen för 2023.

Förbundsdirektionen beslutar att anteckna informationen om nedskrivning av bokfört aktievärde i Innovatum AB till protokollet.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Förbundsordningen § 16 ska förbundsdirektionen senast 1 april upprättat förslag till årsredovisning för det gångna verksamhetsåret.

Förbundet har sedan årsredovisningen 2019 arbetat med uppdatering av den ekonomiska rapporten och uppställningen av årsredovisningen för att bättre följa lag om kommunal bokföring och redovisning.

Den ekonomiska redovisningen för 2023 visar att förbundet gör ett totalt överskott om 786 tkr, att jämföra med föregående årsresultat på ca 598 tkr. Resultatet för 2023 består av överskott i basverksamheten på 556 tkr samt överskott i projektverksamhet på 230 tkr.

Förbundet bedömer att god ekonomisk hushållning uppnås utifrån förväntad utveckling och att förbundet når de finansiella målen, samt genom den redovisade balanskravsutredningen.

Årsredovisningen har genomgått anpassningar för att bättre leva upp till Lag om kommunal bokföring och redovisning. Kansliets arbete med fortsatt utveckling fortsätter.

Information om nedskrivning av bokfört aktievärde Innovatum AB.

- Förbundets dåvarande direktions beslutade 2010 att förvärva 13 aktier i Innovatum AB för 2 500 tkr
- Aktieinnehavet är bokfört som finansiell anläggningstillgång
- Det föreligger en diskrepans mellan det bokförda värdet på 2 500 tkr och den egna kapitalandelen som uppgår till ca 315 tkr
- Enligt kommunal redovisningslag och nya rekommendationer avseende aktieägartillskott anser sakkunnig revisor att redovisat övervärde bör skrivas ned till ett bokfört värde av 500 tkr
- Enligt sakkunnig revisor bör nedskrivning göras under 2024, förbundets egna kapital kommer därmed att minska med 2 000 tkr

Ärendet föredrogs av Carina Wiberg Borgh, chef för verksamhetsstöd.

Fyrbodals kommunalförbund
Sammanträdesprotokoll nr: 2 omedelbar justering

Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum
2024-03-28

Sida 5(5)

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande, Peter Eriksson (M): Förbundsdirektionen beslutar att
Samma beslut som ovan

Beslutsgång

Ordförande frågar på förslaget och finner att Förbundsdirektionen bifaller detta.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Årsredovisning 2023
Årsredovisning 2023

Expedieras

Medlemskommunerna i Fyrbodal

Fyrbodals kommunalförbund
Sammanträdesprotokoll nr: 2 omedelbar justering

Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum
2024-03-28

Sida 1(5)

Tid och plats

Torsdag den 28 mars 2024, klockan 09:05 -09:20
Konferenslokal Brattön, Riverside, Uddevalla

Beslutande

Ledamöter

Enligt närvarolista

Tjänstgörande ersättare

Enligt närvarolista

Övriga närvarande

Tjänstepersoner

Förbundsdirektör, Anna Lärk Ståhlberg
Sekreterare, Carina Wiberg Borgh
Maria Wolff, chef kompetensförsörjning
Titti Andersson, bitr förbundsdirektör
Michael Johansson, chef regional utveckling

Övriga /gäster

Utses att justera

Justerande paragrafer
Direktjustering

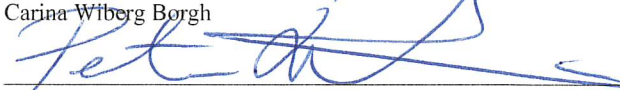
§25

Underskrifter

Sekreterare

Carina Wiberg Borgh

Ordförande

Peter Eriksson

Justerande

Benny Augustsson

Fyrbodals kommunalförbund
Sammanträdesprotokoll nr: 2 omedelbar justering

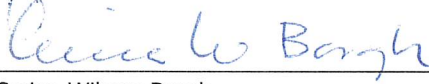
Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum
2024-03-28

Sida 2(5)

Anslag/bevis

Protokollet är justerat och justeringen har tillkännagivits genom anslag på Fyrbodals digitala anslagstavla.

Organ	Förbundsdirektionen
Sammanträdesdatum	2024-03-28
Datumet när anslaget sätts upp	2024-04-02
Datumet när anslaget tas ner	2024-04-18
Förvaringsplats för protokollet	Fyrbodals kommunalförbund, Förbundskansliet, Museigatan 2, Uddevalla
Underskrift	 Carina Wiberg Borgh

Tjänsteskrivelse Årsredovisning 2023

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att godkänna årsredovisningen för 2023.

Sammanfattning

Enligt Förbundsordningen § 16 ska förbundsdirektionen senast 1 april upprättat förslag till årsredovisning för det gångna verksamhetsåret.

Förbundet har sedan årsredovisningen 2019 arbetat med uppdatering av den ekonomiska rapporten och uppställningen av årsredovisningen för att bättre följa lag om kommunal bokföring och redovisning.

Den ekonomiska redovisningen för 2023 visar att förbundet gör ett totalt överskott om 786 tkr, att jämföra med föregående årsresultat på ca 598 tkr. Resultatet för 2023 består av överskott i basverksamheten på 556 tkr samt överskott i projektverksamhet på 230 tkr.

Förbundet bedömer att god ekonomisk hushållning uppnås utifrån förväntad utveckling och att förbundet når de finansiella målen, samt genom den redovisade balanskravsutredningen.

Årsredovisningen har genomgått anpassningar för att bättre leva upp till Lag om kommunal bokföring och redovisning. Kansliets arbete med fortsatt utveckling fortsätter.

Bakgrund

Förbundets totala ekonomiska resultat är jämfört med basverksamhetens budget som är den budget som förbundet skickar på remiss till medlemskommunerna för vidare beslut i direktionen. Årlig budget för projekt och särskilt finansierad verksamhet görs, men dessa går inte upp till beslut i direktionen i samband med basens, då dessa ofta startar eller avslutas under innevarande budgetår. Regelbundna och täta avstämningar inom projekten och verksamheterna görs dock under året av projektkonom, chef för verksamhetsstöd och ansvariga tjänstepersoner. Därmed finns ingen budget angiven i driftsredovisningarna för dessa verksamheter.

Beskrivning av ärendet

Den ekonomiska redovisningen för 2023 visar att förbundet gör ett totalt överskott om 786 tkr, att jämföra med föregående årsresultat på ca 598 tkr. Resultatet för 2023 består av överskott i basverksamheten på 556 tkr samt överskott i projektverksamhet på 230 tkr.

De huvudsakliga positiva avvikelserna i basen mot budget är ränteintäkterna som ökade under året, när räntorna generellt höjdes. Ökade personalkostnader kan bl a kopplas till ny organisering av förbundets verksamhet samt personalkostnader som ej kunnat redovisas på projekt.

Ökade rörliga administrativa kostnader avser främst förbrukningsinventarier. Förbundet har under året gjort vissa förändringar i IT-miljön vilket medfört ökade kostnader.

Ökade fasta administrativa kostnader kan främst härledas till ökade kostnader för hyra etc.

Under året har 23 projekt avslutats. Majoriteten av projekten har ej påverkat resultatet.

Sex projekt har tillsammans genererat ett överskott på 230 tkr varav projekt Fenixz har ett överskott på 184 tkr beroende på schablonberäkningar av OH-kostnader.

Förbundet har fyra finansiella mål:

- * Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå på 10 procent, nivån kan dock variera över tid beroende på åtaganden som direktionen finner angelägna
- * Att ha en budget i balans, intäkterna ska överstiga kostnaderna
- * Att ha en god likviditet så att det är möjligt att täcka kostnader för de fasta åtgärderna och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.
- * Att tillväxtmedlen sammantaget ska växlas upp med minst 50 procent, utöver de medel som kommunerna och Västra Götalandsregionen bidrar med.

Kommunalförbundet arbetar med att nå det långsiktiga målet om en soliditetsnivå på 10 procent bland annat genom att slutredovisa genomförda projekt och avslutade verksamheter med överskott som tillfaller förbundets egna kapital. År 2023 är soliditeten 8 procent, vilket är en ökning från 2022 med 1 procentenhet. Den stora anledningen till att soliditeten inte är högre är de medel som kommunen förvaltar. Detta förbättrar likviditeten men försämrar soliditeten. Målet kring soliditet bedöms som delvis uppfyllt.

Förbundet når målet om en budget i balans genom ett överskott om 786 tkr (598 tkr), jämfört med budgeterat resultat på 70 tkr. Resultatet består av överskott i basen och för avslutade projekt. Målet kring budget i balans bedöms därmed som uppfyllt.

Förbundet har en god likviditet som främst beror på förvaltade delregionala utvecklingsmedel men även för 2023 förvaltade medel avseende God och nära vård. Likvida medel vid årets slut var cirka 69 mkr (cirka 63 mkr). Därmed nås målet om god likviditet.

Det finansiella målet avseende uppväxling av delregionala utvecklingsmedel är uppnått. Den totala uppväxlingen uppgår till en budgeterad omslutning på 293 Mkr, vilket innebär en uppväxling med 689 procent.

Kommunalförbundet har även två vägledande principer sedan 1 januari 2020:

- Fyrbodals kommunalförbunds tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande sätt.
- Fyrbodals kommunalförbund ska ha tydliga regler och riktlinjer för sin finansförvaltning.

Förbundets vägledande principer regleras i en kapitalplaceringspolicy. Enligt den har likvida medel kunnat placeras säkert och riskfritt under 2023 och därmed genererat ränteintäkter om 2 336 tkr (500 tkr). Dessa principer får därmed anses som uppfyllda.

Personal:

Kommunalförbundet har inom ramen för sin basverksamhet utrymme för 7,75 heltidstjänster.

Till detta kommer ett större antal tjänster som är kopplade till projekt- och särskilt finansierad verksamhet vilka finansieras av projektmedel eller enligt avtal med bland annat medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen. Den 31 december 2023 var 39 (35) personer tillsvidareanställda och 16 (15) personer visstidsanställda. Under året slutade 12 (20) personer och 18 (24) personer nyanställdes. Flertalet av de som har slutat på förbundet har gjort det för att de har gått vidare till andra anställningar.

Den sammanlagda sjukfrånvaron i relation till totalt antal arbetade timmar uppgår 2023 till 4,69 procent vilket är en ökning från året innan då den låg på 2,08 procent.

Väsentliga händelser under året:

Detta är tredje året med den nya treåriga verksamhetsplanen. Den består av fem strategiska utvecklingsområden som direktionen beslutat om och ska ses som en färdriktning för Fyrbodalsregionen som helhet som kan nås genom samverkan och gemensamma satsningar. Kopplat till varje område genomförs aktiviteter som beskriver kommunalförbundets insatser för att nå de strategiska målen.

Förbundets strategiska mål och verksamhet täcker även in många insatser som sker inom ramen för Västra Götalandsregionens tvärssektoriella kraftsamlingar för hållbar omställning och de långsiktiga prioriteringarna. De fyra kraftsamlingarna är; elektrifiering, digitalisering, cirkulära affärsmodeller och fullföljda studier. Syftet med kraftsamlingarna är att stärka arbetet i de långsiktiga prioriteringarna som sträcker sig till 2030. Förbundet arbetar med kraftsamlingarna och de långsiktiga prioriteringarna inom ramen för förbundets beslutade verksamhetsplan. De långsiktiga prioriteringarna resurssätts löpande genom att bevilja projekt som finansieras av de delregionala utvecklingsmedlen som förbundet förvaltar. Prioriteringarna är följande; stärka innovationskraften, bygga kompetens, öka inkludering och knyta samman Västra Götaland.

En ny organisering av förbundets personal har implementerats. Organiseringen innebär bland annat en förstärkning av styrning och ledning. En biträdande förbundsdirektör har utsetts med ansvar för arbetsmiljö och förbundets projekt. Den nya organiseringen innebär också att förbundet utökar med en avdelning och består numera av fyra avdelningar; verksamhetsstöd, regional utveckling, kompetensförsörjning och välfärdsutveckling. Utökningen hänger främst ihop med att förbundet har växt i antal medarbete under de senaste åren som en naturlig följd av att förbundets uppdrag har utökats.

Under året har 18 nya medarbetare börjat och 12 har slutat. Flertalet av dessa har slutat då de har gått vidare till nya arbeten. 3 personer har gått i pension och tre projektanställningar har avslutats.

Inga investeringar har gjorts under perioden. Vidare kommentarer till resultatet finns i driftsredovisningarna.

Bedömning och synpunkter

Förbundet bedömer att god ekonomisk hushållning uppnås utifrån förväntad utveckling och att förbundet når de finansiella målen samt genom den redovisade balanskravsutredningen.

Årsredovisningen har genomgått anpassningar för att bättre leva upp till Lag om kommunal bokföring och redovisning. Kansliets arbete med fortsatt utveckling fortsätter.

Finansiering

--

Koppling till mål

Årsredovisningen har koppling till samtliga av kommunalförbundets åtta verksamhetsmål och fyra finansiella mål samt vägledande principer.

Ansvarig tjänsteperson

Yvonne Wernebjör Tf. Chef för verksamhetsstöd, yvonne.wernebjer@fyrbodal.se

Fyrbodals kommunalförbund

Expedieras till

Medlemskommunerna
Revisionen

Fyrbodals kommunalförbund

Sammanträdesprotokoll nr: 4

Dnr:2024/0001

Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum
2024-05-02

Sida 1(22)

Tid och plats

Torsdagen den 2 maj, klockan 10,30 -14,50
Stigsvägen 2 i Färgelanda

Beslutande

Ledamöter

Enligt närvarolista

Tjänstgörande ersättare

Enligt närvarolista

Övriga närvarande

Tjänstepersoner

Anna Lärk Ståhlberg, förbundsdirektör
Carina Wiberg Borgh, sekreterare/ chef verksamhetsstöd
Titti Andersson, bitr förbundsdirektör
Maria Wolff, chef kompetensutveckling
Karin Engström, chef välfärdsutveckling
Andreas Borg, kommunikationsansvarig
Morgan Ahlberg, infrastrukturstrateg, § 39 - 49
Eva Maria Persdotter, socialstrateg, § 40 - 41
Anita A Hagsgård, processledare, § 45
Åsa Karlsson, strateg, § 45

Övriga /gäster

Ivan Windvik Andersen, processledare, Uddevalla kommun, § 49
Gunnar Lidell, revisionens ordförande, § 51

Nätverk för utbildningsordföranden

Linus Lannhult, Dals-Ed, § 45
Christina Gustavsson, Lysekil, § 45

Utses att justera

Justerare

Henrik Harlitz(M)

Justering digitalt datum och tid

XX-XX-XX senast kl. XX.XX

Justerande paragrafer

§39 - §54

Direktjustering

§41

Underskrifter

Sekreterare

Carina Winberg Borgh

Ordförande

Liselotte Fröjd (M) § 39 - 48

Ordförande

Peter Eriksson (M) § 49 -54

Justerande

Henrik Harlitz (M)

Justerandes signatur

utdragsbestyrkande

Fyrbodals kommunalförbund

Sammanträdesprotokoll nr: 4

Dnr:2024/0001

Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum
2024-05-02

Sida 2(22)

Anslag/bevis

Protokollet är justerat och justeringen har tillkännagivits genom anslag på Fyrbodals digitala anslagstavla.

Organ

Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum

2024-05-02

Datomet när anslaget sätts upp

2024-05-13

Datomet när anslaget tas ner

2024-06-03

Förvaringsplats för protokollet

Fyrbodals kommunalförbund, Förbundskansliet, Museigatan 2,
Uddevalla

Underskrift

Carina Wiberg Borgh

Fyrbodals kommunalförbund

Sammanträdesprotokoll nr: 4

Dnr:2024/0001

Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum
2024-05-02

Sida 18(22)

§ 51

Dnr: 2024/XXX

Revisorer

Förbundsdirektionen beslutar:

- Förbundsdirektionen beslutar anteckna informationen till protokollet.
- Förbundsdirektionen beslutar att översända granskningsrapport och revisionsberättelse för information till kommunerna.
- Förbundsdirektionen rekommenderar kommunerna att bevilja Fyrbodals förbundsdirektion ansvarsfrihet samt de enskilda ledamöterna i desamma

Sammanfattning av ärendet

PwC har på uppdrag av kommunalförbundets förtroendevalda revisorer granskat kommunalförbundets årsredovisning för perioden 2023-01-01 – 2023-12-31. Uppdraget ingår som en del av revisionsplanen för år 2023.

Syftet med granskningen är att ge kommunalförbundets förtroendevalda revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med beslutade mål för en god ekonomisk hushållning.

Revisorerna har granskat den verksamhet som bedrivits i kommunalförbundet. Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Direktionen ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten.

Revisorernas bedömning är:

- Vi bedömer sammantaget att direktionen i Fyrbodals kommunalförbund har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande med undantag av värderingen av aktieinnehavet i Innovatum AB som är för högt värderat.
- Vi bedömer att direktionens interna kontroll har varit tillräcklig.
- Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de finansiella mål som direktionen uppställt.
- Vi bedömer att verksamhetsmålen delvis är förenliga med de av direktionen fastställda målen i budget 2023 med anledning av sju av de strategiska målen är uppfyllda och åtta är delvis uppfyllda.
- Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Beslutsunderlag

Revisionsberättelse 2023, 2024-04-04

Revisionsrapport 2023, april 2024

PwC yttrande 2023, 2024-04-08

Förslag till beslut på sammanträdet

Ordförande, Peter Eriksson (M):

Justerandes signatur

utdragsbestyrkande

Fyrbodals kommunalförbund

Sammanträdesprotokoll nr: 4

Dnr: 2024/0001

Förbundsdirektionen

Sammanträdesdatum
2024-05-02

Sida 19(22)

- Förbundsdirektionen beslutar anteckna informationen till protokollet.
- Förbundsdirektionen beslutar att översända granskningsrapport och revisionsberättelse för information till kommunerna.
- Förbundsdirektionen rekommenderar kommunerna att bevilja Fyrbodals Förbundsdirektion ansvarsfrihet samt de enskilda ledamöterna i desamma

Beslutsgång

Ordförande frågar på förslaget och finner att Förbundsdirektionen bifaller detta.

Beslutet skickas till

Medlemskommunerna

Ekonomiansvarig

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: LISELOTTE FRÖJD

Date: 2024-05-16 14:04:45

BankID refno: 235326bb-fde5-474a-be2b-76ac869b78bc

Ordförande: Liselotte Fröjd

Signed by: Peter Eriksson

Date: 2024-05-27 09:46:33

BankID refno: 9093c19c-7e8c-4ac4-a036-3ec8185a13f4

Ordförande: Peter Eriksson

Signed by: Henrik Rikard Harlitz

Date: 2024-05-27 13:39:52

BankID refno: fff6a6b4-ae1c-458a-9a3e-8ed6ea7f8078

Justerare: Henrik Harlitz

Kommunstyrelsen

§ 87

Dnr 2024-000154 042

**Årsredovisning och revisionsberättelse 2023 - Bokslut -
Dalslands Miljö & Energiförbund**

Sammanfattning av ärendet

Direktionen för Dalslands miljö- och energiförbund har överlämnat årsredovisning och revisionsberättelse för förbundets verksamhet 2023 att behandlas i respektive medlemskommuns fullmäktige som även tar ställning i frågan om ansvarsfrihet för förbundsdirektionen.

Förbundet redovisar ett positivt nettoresultat motsvarande 638 tkr för 2023. Det noteras dock att det positiva resultatet beror på i anspråkstagande av överskottsfond om cirka 1,1 mkr samt överskott från avslutat projekt om cirka 300 tkr.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kanslichef daterad 2024-05-02.

Tjänsteskrivelse – Förbundschef, Dalslands miljö- och energiförbund.

Revisionsberättelse för år 2023 miljönämnden – Revisorerna Dalslands Miljö och Energiförbund.

Revisionsberättelse för år 2023 Dalslands Miljö och Energiförbund – Revisorerna Dalslands Miljö och Energiförbund.

Helårsbokslut 2023-12-31.

Bilaga 1 – Sammanfattning av förbundets myndighetsarbete och miljö- och energistrategiska arbetet 2023.

Beslut Dalslands Miljö och energiförbund 2024-04-11 § 8.

Beslut Dalslands Miljö och energinämnd 2024-03-28 § 25.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att för sin del godkänna föreliggande årsredovisning 2023 för Dalslands Miljö- och Energiförbund samt bevilja förbundsdirektionen ansvarsfrihet.

Jäv

Andreas Nilsson (M) och Per-Erik Norlin (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggning och beslut i ärendet.

Expedieras till

KF

Årsredovisning 2023 - Dalslands miljö- och energiförbund

Bakgrund och sammanfattning

Direktionen för Dalslands miljö- och energiförbund har överlämnat årsredovisning och revisionsberättelse för förbundets verksamhet 2023 att behandlas i respektive medlemskommuns fullmäktige som även tar ställning i frågan om ansvarsfrihet för förbundsdirektionen.

Förbundet redovisar ett positivt nettoresultat motsvarande 638 tkr för 2023. Det noteras dock att det positiva resultatet beror på ianspråkstagande av överskottsfond om ca 1,1 mkr samt överskott från avslutat projekt om ca 300 tkr.

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att för sin del godkänna föreliggande årsredovisning 2023 för Dalslands Miljö- och Energiförbund samt bevilja förbundsdirektionen ansvarsfrihet.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Tf kanslichef

Expedieras till

Dalslands miljö- och energiförbund

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Dalsslands Miljö
& Energiförbund

222000-0877

org.nr.

Helårsbokslut 2023-12-31

Innehållsförteckning

	Sida
Förvaltningsberättelse	
Översikt över verksamhetens utveckling	2
Förbundets ändamål och organisation	2
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	4
Händelser av väsentlig betydelse	5
Styrning och uppföljning av förbundets verksamhet	6
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	6
Balanskravsresultatet	13
Väsentliga personalförhållanden	14
Förväntad utveckling	14
Ekonomisk redovisning	
Resultaträkning	16
Balansräkning	17
Kassaflödesanalys	18
Notförteckning	19
Bilaga	
Sammanfattning av förbundets myndighetsarbete och miljö- och energistrategiska arbete 2023	

Översikt över verksamhetens utveckling

År/Tkr	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter	29 311	28 112	29 656	34 962	29 804
Verksamhetens kostnader	-29 745	-28 485	-29 306	-32 659	-28 145
Finansiellt netto	1 071	-1	8	-14	-15
Årets resultat	638	-375	356	1 684	418
Soliditet	21,7%	17,9%	30,7%	35,2%	26,4%
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Antal anställda*	22	24	26	23	23

Förbundets ändamål och organisation

Förbundet ägs av kommunerna; Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud. Förbundets syfte och ändamål regleras i förbundsordning för Dalsslands miljö- och energiförbund. Förbundet har följande inriktning:

- Förbundets operativa samverkansområde är inriktat mot miljö- och energifrågor.
- Förbundet ska vara en juridisk plattform för gemensamma avtal m m.

Förbundet har två politiska nivåer enligt följande:

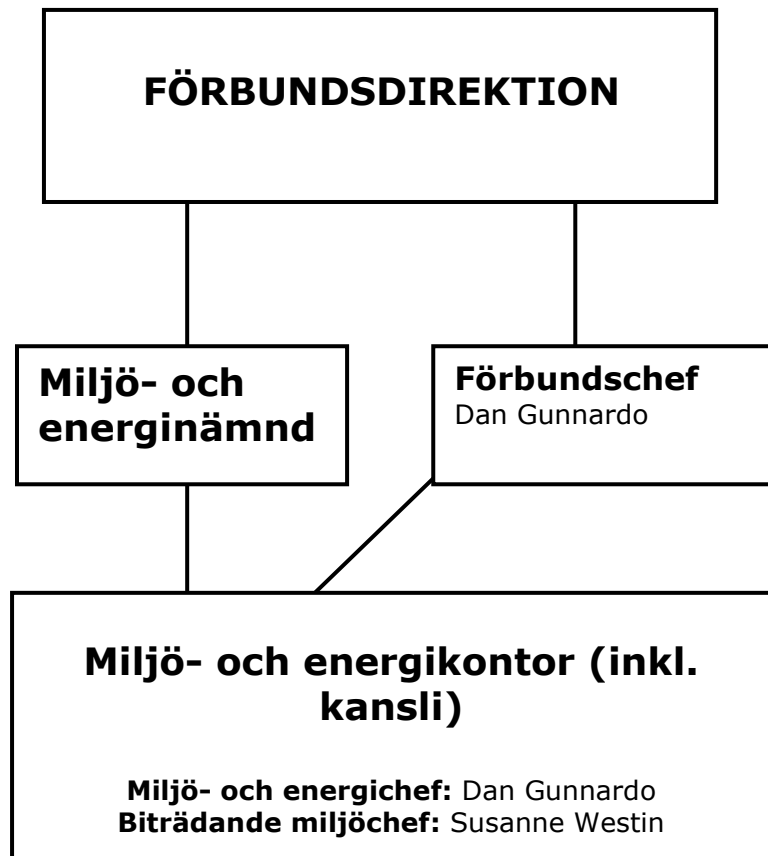
- Förbundsdirektionen: Direktionens roll regleras i förbundsordningen. Direktionen fastställer budgetram utifrån den ram som medlemmarna enats om. Direktionen fastställer också inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet.
- Miljö- och energinämnden: Nämndens roll regleras i nämndens reglemente. Nämnden ansvarar för det lagreglerade arbetet inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt livsmedelskontroll. Nämnden är anställningsmyndighet för personalen inom miljö- och energikontoret och har med vissa undantag (faller då på direktionen) även personal- och arbetsmiljöansvar för verksamheten.

Förbundets tjänstemannaorganisation leds av förbundschefen och är utformad enligt följande (se även organisationsstruktur nedan):

- Miljö- och energikontor: Här finns miljö-/energi- och klimatstrategier, samordnare, miljö- och hälsoskyddsinspektörer, livsmedelsinspektörer samt kansli. Personalen arbetar med såväl myndighetsfrågor, strategiska frågor och administration. Förbundschefen är tillika miljö- och energichef. En biträdande miljöchef har operativt ansvar för myndighetsarbetet samt arbetsmiljöansvar för

myndighetspersonalen (miljö- och hälsoskyddsinspektörer och livsmedelsinspektörer). Löne- och ekonomiadministration (stöd vid bokslut, budget, ekonomiuppföljning, löneadministration), HR-stöd och IT-stöd köps externt av Melleruds kommun.

Figur: Organisationsstruktur Dalslands miljö- och energiförbund

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Identifierade risker och konsekvensbeskrivning

Nedanstående risker av betydelse för förbundet har identifierats:

- Coronapandemin eller liknande samhällskris
- Förändrat uppdrag
- Kompetent personal
- Kommunbidrag
- Taxor

Se analys av riskerna i tabell nedan

Identifierad risk	Beskrivning	Hantering av risk
Omvärldsrisk		
Coronapandemin eller liknande samhällskris	Risk för att såväl tillsyn som projektdrift försvåras och påverkas kvalitativt. Risk även för intäktsbortfall	- God omvärldsbevakning - Anpassning och utveckling av arbetsmetodik - Långsiktig planering
Förändrat uppdrag	Förändrade krav/riktlinjer från centrala myndigheter och/eller förändrad lagstiftning. Ökade krav på lokala myndigheter. Mer komplexa uppdrag.	- God omvärldsbevakning för proaktivt arbetssätt - Anpassning och verksamhetsutveckling - Kompetensutveckling - Samverkan med värdkommuner och andra miljökontor
Verksamhetsrisk		
Kompetent personal	Svårigheter att hitta kompetent personal varför det är viktigt att minimera personalomsättningen	- God arbetsmiljö - Förutsättningar för gott ledarskap - Stimulerande och utvecklande arbetsuppgifter - God löneutveckling
Kommunbidrag	Ej uppräknade kommunbidrag (egna kapitalet räcker sannolikt 2023 & 2024 om taxor räknas upp) innebär framtida risk för reduceringar avseende; hållbarhetsarbetet, kompetensstöd till värdkommunerna, försämrade service, återbetalning av projektmedel.	- Utveckling av förbundets syfte och ändamål - Effektivisering genom utvecklad samverkan mellan värdkommuner - Ökad finansiering av verksamheten via projektmedel - Ökad samverkan med externa aktörer - Prioriteringar - Principer för finansiering
Taxor	Utebliven anpassning av taxor till kostnaden för lagstadgad tillsyn ger risker som ovan men medför också att gällande lagstiftning inte efterlevs samt riskerar en urholkning av myndighetsrollen.	- Taxor anpassas till kostnaden för lagstadgad tillsyn - Ökad kostnadseffektivitet - Principer för taxeutveckling

Pensionsförpliktelser

År/Tkr	2023	2022
Totala pensionsförpliktelser i balansräkningen		
Avsättning inklusive löneskatt	24	0
Ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt	0	0
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	5 668	4 719
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	0	0
Summa pensionsförpliktelse	5 692	4 719
Förvaltade pensionsmedel - Marknadsvärde		
Totalt pensionsförsäkringskapital	7 845	7 569
Varav överskottsmedel	525	1 685
Totalt kapital, pensionsstiftelse	0	0
Finansiella placeringar	0	0
Summa förvaltade pensionsmedel	7 845	7 569
Återlånade medel*	-2 153	-2 940
Konsolideringsgrad**	138%	160%

* Summan av pensionsförpliktelse minus summan av förvaltade medel

** Förvaltade pensionsmedel dividerat med summan av pensionsförpliktelser

Händelser av väsentlig betydelse

- Under 2023 har myndighetssidan genomfört en omorganisation med goda resultat avseende effektivisering av verksamheten. I år är det ca 3 heltidstjänster färre på myndighetssidan än under 2022. För att tillfälligt överbrygga denna minskning i personal samt till följd av bl.a. långtidssjukskrivning har konsultstöd anlåtats under året.
- Förslag till Dalslandsgemensam energi- och klimatstrategi har färdigställts och skickats på remiss till värdkommunerna samt Åmål.
- Miljöforum kring inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet 2024 och framåt genomfördes den 26 maj och 10 november. Förbundets strategier medverkade tillsammans med värdkommunernas ledningsgrupper.
- Upphandling av ramavtal avseende köp av inspektörskompetens har genomförts under första halvåret 2023.
- Miljö- och energinämnden föreslog en höjning av nämndens tillsyns-/kontrollavgifter inför 2024 i enlighet med den princip som föreslogs i utredningen

av finansieringsprinciper för förbundets verksamheter. Direktionen följde dock inte nämndens rekommendation utan föreslog kommunernas KF att besluta om en betydligt lägre höjning av avgifterna (ca en halvering i jämförelse med nämndens rekommendation).

En sammanfattning av förbundets myndighetsarbete och miljö- och energistrategiska arbete 2023 redovisas som bilaga till helårsbokslutet.

Styrning och uppföljning av förbundets verksamhet

Verksamhetens omfattning

Dalslands miljö- och energiförbunds verksamhet bedrivs i enlighet med fastställd förbundsordning i samverkan med förbundets värdkommuner och omfattar 22 heltidstjänster. Dalslands miljö- och energiförbund är huvudman för verksamheten. Verksamheten ska genom en effektiv och riskbaserad tillsyn, samt miljö- och energistrategiskt arbete bidra till ett hållbart samhälle. Globala, nationella och regionala miljömål ska implementeras i miljö- och energikontorets arbete och genomsyra både den operativa tillsynen, övrig tillsyn samt det miljö- och energistrategiska arbetet. Det energi- och klimatstrategiska arbetet samt energi- och klimatrådgivningen innefattar även Åmåls kommun.

Styrning och uppföljning av verksamheten

Det myndighetsreglerade arbetet styrs av gällande lagstiftning. Dalslands miljö- och energinämnd är ansvarig för det myndighetsreglerade arbetet. Resursbehovet för det myndighetsreglerade arbetet fastställs av nämnden i form av en lagreglerad resursbehovsutredning. Prioriteringar, målsättningar och inriktningar av det myndighetsreglerade arbetet fastställs årligen av nämnden i form av en tillsyns- respektive kontrollplan. Uppföljning sker löpande genom åiterrapporteringar till nämnden samt via del- och helårsbokslut.

Inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet beslutas av förbundets direktion i samverkan med värdkommunerna. Inriktningen fastställs i en årlig verksamhetsplan. Uppföljning sker löpande genom åiterrapporteringar till direktionen samt via del- och helårsbokslut.

Direktionen fastställer budget för förbundet inom den ram som värdkommunerna enats om. Kommunbidrag till förbundet beslutas av respektive kommuns kommunfullmäktige. Nämnden föreslår taxor för nämndens verksamhet till direktionen. Direktionen beslutar om rekommenderade taxor till respektive kommuns kommunfullmäktige. Internkontroll för förbundets verksamhet fastställs och redovisas årligen till såväl nämnd som direktion.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska förbundet ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet

och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. För ekonomin och verksamheten ska anges mål och riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Avstämning av god ekonomisk hushållning

Förbundets verksamheter skall bedrivas med god ekonomisk hushållning. Det innebär att förbundet ska ha en hög ekonomisk medvetenhet bland chefer och medarbetare samt att uppsatta mål för verksamheterna följs och ger de effekter som önskas från förbundets uppdragsgivare.

Ur ett finansiellt perspektiv betyder god ekonomisk hushållning att vi har att hålla oss till de ramar som våra medlemskommuner samt externa finansiärer beslutat om och samtidigt ha kontroll över kassalikviditeten.

Resultatet för 2023:

- Nettoresultat: 638 tkr
- Budgetavvikelse: 1 361 tkr
- Kassalikviditet: 120%

(se även notering under ekonomisk analys nedan)

Ur ett verksamhetsmässigt perspektiv har fem mål uppfyllts, och två mål ej uppfyllts. Ett mål följs upp först 2024. Se utförlig redovisning på sid. 10-12.

En samlad bedömning är att förbundet uppfyller god ekonomisk hushållning. Förbundet har ett positivt resultat, god kassalikviditet och majoriteten av målen uppfylls.

För 2024 ha direktionen fastställt följande finansiella mål för förbundet:

- Förbundets soliditet ska uppgå till minst 5%
- Förbundet ska ha en god kassalikviditet överstigande 100%

Förbundet avser arbeta vidare med målsättningen att ta fram finansiella mål även för upparbetat kapital och relationen intäkter/kostnader.

Förbundets direktion har under februari 2024 även fastställt övergripande verksamhetsmål för förbundet.

Ekonomi/finans

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 1010

Belopp i tkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Budget 2023	Avvikelse 2023
Verksamhetens intäkter	9 955	8 956	4 322	5 633
Finansiella intäkter	5	0	0	5
Summa intäkter	9 960	8 956	4 322	5 638
Kostnader				
Personalkostnader	4 342	3 803	4 322	20
Övriga kostnader	5 616	5 151	0	5 616
Finansiella kostnader	2	2	0	2
Summa kostnader	9 960	8 956	4 322	5 638
Årets resultat	0	0	0	0

Miljö och energikontoret

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 2010

Belopp i tkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Budget 2023	Avvikelse 2023
Verksamhetens intäkter	18 257	18 498	18 153	104
Intäkter kalkning	3 794	4 497	0	3 794
Finansiella intäkter	1 069	10	990	79
Summa intäkter	23 119	23 004	19 143	3 976
Kostnader				
Personalkostnader	14 577	13 543	15 731	-1 154
Övriga kostnader	4 006	4 286	4 135	-129
Kostnader kalkning	3 897	4 689	0	3 897
Finansiella kostnader	1	9	0	1
Summa kostnader	22 481	22 527	19 866	2 615
Årets resultat	638	477	-723	-1 361

Miljö-och energikontoret inkl. ekonomi/finans

Ansvarig: Dan Gunnardo

Ansvar: 1010-2010

Belopp i tkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Budget 2023	Avvikelse 2023
Verksamhetens intäkter	29 871	26 602	22 475	7 396
Intäkter kalkning	3 794	4 497	0	3 794
Finansiella intäkter	1 074	10	990	84
Avgår interna intäkter	-4 353	-2 986		
Summa intäkter	30 387	28 122	23 465	6 623
Kostnader				
Personalkostnader	19 850	17 346	20 052	-203
Övriga kostnader	10 314	9 437	4 135	6 179
Kostnader kalkning	3 933	4 689		3933
Finansiella kostnader	3	11	0	3
Avgår interna kostnader	-4 353	-2 986		
Summa kostnader	29 748	28 497	24 187	5 560
Årets resultat	638	-375	-723	-1 361

Ekonomisk analys

Förbundet resultat medför ett överskott om 638 000 kr och ett överskott i relation till budget motsvarande +1 361 000 kr. Ca 300 000 kr av överskottet hänför sig till ett projektöverskott som är en engångsföreteelse. Resultatöverskottet avseende driften av verksamheten är således ca 340 000 kr.

Det positiva resultatet beror på att överskottsfonden täckt huvuddelen av de ökade pensionskostnaderna 2023 samt lägre personalkostnader än förväntat till följd av sjukskrivningar och föräldradledighet. Personalbortfallet har till viss del kompenseras genom inhyrt konsultstöd, men har medfört en resursbrist hos kontoret 2023 vilket bl.a. medfört att intäkterna från tillsynsavgifter blev lägre än budgeterat. Resultatet på helåret blev högre än prognosen i delårsbokslutet till följd av att sjukskrivningar fortlöpte längre än förväntat. Nettokostnaden för kalkningen uppgår till 139 000 kr. Miljö- och energikontoret har varit återhållsamt med övriga kostnader, framförallt genom att minska kostnaderna för utbildningsinsatser.

Det bör betonas att ersättningen från den så kallade överskottsfonden är helt avgörande för överskottet. Överskottsfonden beräknas ha täckt de ökade pensionskostnaderna 2023 med ett belopp motsvarande ca 1,1 miljoner kr. Utan överskottsfonden så hade resultatet 2023 varit ett underskott motsvarande -431 000 kr. Utan även projektöverskottet 2023 så hade resultatet landat i ett underskott motsvarande ca

-730 000 kr. Ur överskottsfonden återstår endast ca 550 000 kr att täcka de ökade pensionskostnaderna som kommer att belasta budgeten för 2024.

Sammanfattande avstämning av verksamhetsmål och utförandet av verksamheten

Konkretiserade mål i verksamhetsplan för Dalslands miljö- och energinämnd

Nedanstående mål har uppnåtts i sin helhet

Mål 1	Tillsyn ska utföras på minst 100 stycken miljöfarliga verksamheter under 2023.	Andel verksamheter som har fått tillsyn. Målet anses uppnått när 100 st verksamheter har fått tillsyn.	Målet är uppnått.
Mål 2	Tillsyn ska utföras på minst 30 stycken lantbruk/hästgårdar under 2023.	Andel verksamheter som har fått tillsyn. Målet anses uppnått när 30 st har fått tillsyn.	Målet är uppnått.
Mål 3	Tillsyn ska utföras på minst 60 stycken hälsoskyddsverksamheter under 2023.	Andel verksamheter som har fått tillsyn. Målet anses uppnått när 60 st har fått tillsyn.	Målet är uppnått.
Mål 4	Senast 2025 ska offentlig kontroll utföras vid samtliga dricksvattenanläggningar för att verifiera att verksamhetsutövaren har rutiner för att garantera säkerheten vid vattenverk och reservoarer vid samtliga kommunala vattenverk och distributionsanläggningar som producerar respektive tillhandahåller dricksvatten till mer än 2 000 personer.	Andel kommunala dricksvattenanläggningar som kontrollerats med avseende på säkerheten vid vattenverk och reservoarer 2025. Målet anses uppnått när samtliga har fått kontroll.	Målet är uppnått.
Mål 6	Samtliga 75 stycken förorenade områden som ska inventeras i branschklass 1–3 ska vara inventerade och riskklassade senast 2030. Som delmål ska 5 stycken områden i branschklass 1–3 vara inventerade och riskklassade under 2023.	Andel åtgärdsbedömda/åtgärdade förorenade områden i RK 1–3. Målet anses uppfyllt när 75 stycken har inventerats och klassats 2030. Delmålet anses uppfyllt när 5 stycken har inventerats och klassats 2023.	Målet är uppnått.

Nedanstående mål har inte uppnåtts

Mål 7	Finansieringen av miljönämndens myndighetsutövning ska till minst 50% vara avgiftsfinansierad.	Målet anses uppfyllt när 50 procent avgiftsintäkter i relation till miljönämndens kostnader för myndighetsutövning.	Kostnadstäckningsgraden uppgick till 45%, målet uppnås således inte. Orsakerna till att målet inte uppnås är framförallt: <ul style="list-style-type: none">• En alltför låg timavgift som inte täcker kostnaderna för myndighetsutövningen.• All planerad tillsyn enligt verksamhetsplanen kunde inte utföras till följd av resursbrist.• Höga konsultkostnader (för att så långt möjligt täcka bortfallet av resurser).
Mål 8	Under 2022 ska E-tjänster avseende ansökan om inrättande av enskild avloppsanläggning, ansökan om inrättande av värmepumpsanläggning samt registrering av livsmedelsanläggning färdigställas.	Antal färdigställda E-tjänster. Målet anses uppfyllt när tre E-tjänster är i drift.	Målet har inte uppnåtts då förutsättningar och kostnader för dessa e-tjänster ännu inte kunnat klarläggas. Möjligheterna att ta fram e-tjänster sker för närvarande genom dialog med Melleruds kommun för att se på möjligheter kring samordning och att hålla nere kostnader. Livsmedelsverket har under 2023 tagit fram en e-tjänst för registrering av livsmedelsverksamheter. Kontoret avser ansluta till denna så snart som man har en lämplig plattform för tjänsten. Havs och vattenmyndigheten håller på att ta fram en e-tjänst för ansökning av enskilt avlopp, kontoret avvaktar utvecklingen av detta arbete.

Nedanstående mål följs upp först 2024

Mål 5	Senast 2025 ska offentlig kontroll avseende mikrobiologiska och kemiska faror i färoanalys och beredning av dricksvatten ha utförts vid samtliga kommunala dricksvattenanläggningar som producerar över 100 m ³ dricksvatten per dygn.	Andel kommunala dricksvatten-anläggningar som har kontrollerats med avseende på mikrobiologiska och kemiska faror i färoanalys och beredning av dricksvatten 2025. Målet anses uppnått när samtliga har fått kontroll.	Kontrollen kommer att genomföras under 2024 och 2025.
--------------	---	--	---

Sammanfattning av myndighetsarbetet

Under 2023 har personalstyrkan minskat med ca 3 heltidstjänster i förhållande till 2022 efter att olika effektivitetsfrämjande åtgärder genomförts (bl.a. omorganisation). Därutöver har verksamheten haft personalbortfall på grund av en föräldraledighet och två längre sjukskrivningar. För att kompensera för den tillfälliga minskningen av personal samt för att stärka spetskompetensen inom tillsynen av miljöfarliga verksamheter och förorenad mark, har externt konsultstöd anlåtats under året. Även under 2024 kommer konsultstöd anlitas av samma skäl.

Det myndighetsrelaterade arbetet har utförts i enlighet med gällande verksamhetsplan och uppsatta mål avseende livsmedelskontrollen, enskilda avlopp och förorenad mark. Avseende myndighetsområdena miljö- och lantbrukstillsyn samt hälsoskyddstillsyn så har arbetet utförts i enlighet med uppsatta mål men inte i enlighet med verksamhetsplanen. För dessa myndighetsområden var dock målen lågt satta i relation till verksamhetsplanen på grund av att en ny organisation inarbetades under 2023. Antalet inspektioner har inte kunnat genomföras helt enligt verksamhetsplanen inom dessa områden på grund av resursbrist samt då resurser behövde överföras till livsmedelskontrollen. Verksamheter med årlig avgift har prioriterats och tillsyn har genomförts hos sådana.

På grund av resursbrist har förebyggande insatser samt åtgärder som t.ex. informationsinsatser, rådgivning och samverkan med kommunala verksamheter enbart kunnat genomföras i begränsad omfattning. Resursbristen under året har även medfört en prioritering avseende hanteringen av remisser och enkäter.

Målet om 50% finansiering av myndighetsarbetet via avgifter har inte uppnåtts. Ca 45% av myndighetsutövningen finansierades via avgifter 2023. Orsakerna till att målet inte nås är framförallt en låg timavgift som inte täcker kostnaderna för myndighetsutövningen, att all planerad tillsyn inte kunde utföras på grund av resursbrist samt höga kostnader för konsultstöd (för att så långt möjligt täcka bortfallet av resurser).

Sammanfattning av det miljö- och energistrategiska arbetet

Huvuddelen av aktiviteterna har kunnat bedrivas som planerat. Vissa aktiviteter i verksamhetsplanen har dock inte genomförts, framförallt på grund av att initiativ inte kommit från kommunerna avseende dessa aktiviteter.

Samverkansprocesserna mellan förbundet och kommunerna avseende såväl inriktning som utförande av det miljö- och energistrategiska arbetet har utvecklats under 2023.

Dels genom den samverkan som sker via miljöforum men också till följd av arbetet med att analysera och följa upp kommunernas och förbundets åtaganden i kommunernas styrdokument inom miljö- och energiområdet.

Projektet som förbundet medverkar i bedrivs enligt projektplanerna. Förbundet har tillsammans med Fyrbodals kommunalförbund ansökt och erhållit stöd för Interregprojektet Green Fleet (2024-2026). Projektet kommer samordnas med arbetet kring flera av de klimatlöften kommunerna antagit för perioden 2024-2026.

Energi- och klimatrådgivningen (EKR) har bedrivits som planerat. Förbundet har bl.a. medverkat med EKR på ett flertal kommunala evenemang 2023. Flera företag har också erhållit stöd via EKR kring ansökan till klimatklivet.

Under året har förslag till en Dalslandsgemensam energi- och klimatstrategi och en Dalslandsgemensam resepolicy färdigställts och översänts till kommunerna för fastställande.

Förbundet har analyserat klimatlöften 2024-2026 för kommunernas räkning och gett rekommendationer som stöd för kommunernas beslut om fastställande av sådana.

Förbundet har därutöver bl.a. samordnat ett gemensamt förslag till åtagande för de fyra kommunerna utifrån det Regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen 2022-2025, varit kompetensstöd i ett flertal kommunala upphandlingar samt utfört och redovisat energiuppföljning i alla kommuner (inklusive Åmål).

En utförlig redovisning av myndighetsuppdraget och det strategiska arbetet redovisas i bilaga 1.

Balanskravsresultat

Balanskravet är lagstadgat enligt kommunallagen och innebär att intäkterna måste överstiga kostnaderna. Ett negativt balanskravsresultat ska regleras under de närmast följande tre åren.

År/Tkr	2023	2022	2021
Årets resultat enligt resultaträkningen	638	-375	356
- Samtliga realisationsvinster	0	0	0
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0

= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	638	-375	356
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserven	0	0	0
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserven	0	0	0
= Årets balanskravsresultat	638	-375	356

Väsentliga personalförhållanden

Antal anställda

	2023-12-31		2022-12-31	
	Antal	varav män	Antal	varav män
Miljö- och energikontor inkl kansli (fast anställda)	22	5	24	5
Summa	22	5	24	5

Förväntad utveckling

Faktorer som påverkar förbundets utveckling i form av möjligheter, förväntningar och kända förhållanden

- Kommunbidragen till förbundet ligger idag på samma nivå som 2019. Detsamma gäller miljö- och energinämndens avgiftsnivå (2023) för tillsyn/kontroll enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Inför 2024 rekommenderade miljö- och energinämnden direktionen att föreslå kommunernas KF om en höjning av taxenivån enligt den princip som föreslogs i utredningen om finansiering av förbundets verksamhet (25:e lägsta percentilen inom Fyrbodal + uppräknings enligt PKV). Direktionen följde dock inte nämndens rekommendation utan rekommenderade istället en betydligt lägre uppräknings av avgiftsnivån (ca hälften av den nivå nämnden rekommenderade).

Att inte anpassa avgiftsnivån till kostnaderna för tillsynen är den faktor som bedöms vara den viktigaste när det gäller förbundets möjligheter att klara sitt uppdrag. Om sådana ställningstaganden skulle fortsätta riskerar det att leda till en successiv nedmontering av förbundets möjligheter att klara sitt uppdrag. Att inte ha en tillräcklig kostnadstäckning för den lagstadgade tillsynen via taxan är inte heller förenligt med gällande lagstiftning och riskerar att leda till en urholkad myndighetsfunktion.

- De utredningar av förbundets verksamhet som genomfördes 2021 och 2022 (utveckling av förbundets verksamhet samt finansieringsprinciper för förbundet), rekommenderade kommunerna att pröva/genomföra ett flertal åtgärder. De åtgärder som utredningarna rekommenderade bedömdes ge positiva effekter avseende såväl kvalitet och effektivitet för såväl kommunerna som förbundet. Det handlade bl.a. om att samordna myndighetsfunktionerna inom alkohol/tobak och bygg med förbundets myndighetsfunktion inom miljö och livsmedel samt ett antal finansieringsprinciper av förbundets verksamhet. Tyvärr har inga av dessa rekommendationer prövats/genomförts och inte heller utretts vidare. Detta är negativt för förbundets möjligheter till utveckling av verksamheten.
- Förbundets värdefullaste tillgång är kompetent personal och det är avgörande att ha fortsatt tillgång till sådan för förbundets fortsatta utveckling. En viktig faktor för fortsatt tillgång till kompetent personal bedöms vara de framtida förutsättningarna för förbundet. I det sammanhanget bedöms det vara viktigt att frågor avseende förbundets fortsatta utveckling präglas av en samsyn kring behovet av samverkan och värdet av kompetent personal samt vilja till just utveckling även i ekonomiskt ansträngda situationer.
- En fortsatt utveckling av såväl förbundet som värdkommunerna kring faktorer/områden där varken förbundet eller värdkommunerna har full rådgivning, men som är viktiga för en fortsatt utveckling av förbundet och värdkommunerna, kräver utvecklad samverkan med externa aktörer. Möjligheterna att ta fram gemensamma processer och arbetssätt mellan såväl värdkommunerna som mellan värdkommunerna och förbundet för en utvecklad och strukturerad samverkan med externa aktörer, bedöms ha stor betydelse för den förväntade utvecklingen för såväl förbundet som värdkommunerna.

Resultaträkning

Belopp i tkr		Bokslut 2023	Bokslut 2022	Budget 2022	Avvikelse 2022
Verksamhetens intäkter	Not 2	29 311	28 112	22 475	6 837
Verksamhetens kostnader	Not 3	-29 745	-28 485	-24 187	-5 558
Verksamhetens nettokostnader		-433	374	-1 713	1 280
Finansiella intäkter	Not 4	1 074	10	990	84
Finansiella kostnader	Not 5	-3	-11	0	-3
Resultat efter finansiella poster		638	-375	990	81
Extraordinära poster		0	0	0	0
Årets resultat		638	-375	-723	1 361

Nettoresultat

Belopp i tkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Budget 2023	Avvikelse 2022
Miljö- och energikontoret	638	-375	-723	1 361
Avslutade driftprojekt	0	0	0	0
Summa	638	-375	-723	1 361

Balansräkning

Belopp i tkr		Bokslut 2023	Bokslut 2022
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar		0	0
Finansiella anläggningstillgångar	Not 6	1 094	2 188
Summa anläggningstillgångar		1 094	2 188
Omsättningstillgångar			
Fordringar	Not 7	6 366	6 010
Kassa och bank	Not 8	10 295	9 742
Summa omsättningstillgångar		16 662	15 752
SUMMA TILLGÅNGAR		17 755	17 940
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	Not 9	-3 851	-3 213
varav årets resultat		-638	375
Avsättningar			
Pensionsavsättningar	Not 10	-24	0
Skulder			
Kortfristiga skulder	Not 11	-13 880	-14 726
Summa skulder		-13 880	-14 726
S:A EGET KAPITAL OCH SKULDER		-17 755	-17 940
Soliditet		21,7%	17,9%

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr		Bokslut 2023	Bokslut 2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	Not 9	638	-375
Återbetalning eget kapital till kommuner		0	-1 038
Förändring av pensionsavsättningar	Not 10	24	
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		662	-1 412
Ökning (-)/minskning(+) kortfristiga fordringar	Not 7	-357	468
Ökning (+)/minskning(-) kortfristiga skulder	Not 11	-846	4 269
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-540	3 325
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i materiella anläggningstillgångar		0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar			
Investering i finansiella anläggningstillgångar			
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar			
Kassaflöde från investeringsverksamheten		0	0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Ökning av långfristiga fordringar		0	0
Minskning av långfristiga fordringar	Not 6	1094	1 094
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		1 094	1 094
Periodens kassaflöde		554	4 418
Likvida medel vid årets början		9 742	5 324
Likvida medel vid periodens slut		10 295	9 742

Notförteckning

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bland annat innebär att:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras förbundet och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Kundfordringar äldre än ett år skrivs bort.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Pensioner

Förpliktelse för pensionsåtaganden för anställda i förbundet är beräknade enligt RIPS21.

Belopp i tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Not 2 Verksamhetens intäkter		
Årsavgifter tillsyn	2 705	2 826
Tillsyns- och prövningsavgifter	2 642	2 843
Bidrag kalkning	3 794	4 497
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Bengtsfors	3 236	3 526
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Dals Ed	1 637	1 648
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Färgelanda	2 277	2 262
Kommunavgift nämnd och miljökontor - Mellerud	3 218	3 203
Bidrag energisamverkan (VHT 2251)	706	706
Bidrag energimyndighet (VHT 2251)	1 403	789
Försälj tjänst energi och klimatrådgivning till annan kommun	176	176
Intäkter lönesystem HR+	1 377	1 234
Intäkter implementering HR-system	1 580	1 071
Intäkter VA-system	257	455
Intäkter plan/bygg-system	144	149
Intäkter ekonomisystem Xledger	2 251	2 209
Extern finansiering av projekt hos miljökontoret	1 197	852
Övriga intäkter	711	26
S:a verksamhetens intäkter	29 311	28 112
Not 3 Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-15 497	-14 152
Hyror	-605	-552
Material	-209	-218
Köpta tjänster	-8 146	-7 494
Kostnad för revision	-170	-80
Övriga kostnader	-5 118	-5 990
S:a verksamhetens kostnader	-29 745	-28 485

Belopp i tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Not 4 Finansiella intäkter		
Ränteintäkter kundfordringar	5	10
Valutakursvinster	0	0
Överskottsfonden	1 069	0
S:a finansiella intäkter	1 074	10
Not 5 Finansiella kostnader		
Dalssands Sparbank Ekonomisystem	0	5
Dalssands Sparbank Löne/PA-system	0	2
Övriga räntekostnader	-3	5
Övriga finansiella kostnader	0	0
S:a finansiella kostnader	-3	12
Not 6 Finansiella anläggningstillgångar		
Långfristiga fordringar	1 094	2 188
S:a finansiella anläggningstillgångar	1 094	2 188
Not 7 Kortfristiga fordringar		
Kortfristig del av långfristig fordran	1 094	1 094
Kundfordringar	3 021	2 168
Skattekonto	263	1 102
Moms	630	461
Lönefordran	1	10
Förutbetalda kostnader	145	62
Upplupna intäkter	103	336
Periodiseringsfordringar	1 109	777
S:a kortfristiga fordringar	6 366	6 010
Not 8 Kassa och bank		
Bank	10 295	9 742
S:a kassa och bank	10 295	9 742
Not 9 Eget kapital		
Justering eget kapital ingående värde	0	-1 038
Ingående eget kapital enligt fastställd balansräkning	3 213	4 625
Årets resultat	638	-375
Utgående balans eget kapital	3 851	3 213

Belopp i tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
- varav saldo Miljönämnd		
Ingående värde	3 213	4 625
Återbetalning till medlemskommunerna	0	-1 038
Årets resultat	638	-375
Utgående saldo	3 553	3 213
Not 10 Avsättningar		
Avsättningar för pensioner till förtroendevalda inkl löneskatt	24	-
Not 11 Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	2 105	1488
Utgående moms	569	433
Arbetsgivaravgifter/ kollektiva avgifter	243	224
Preliminärskatt	208	199
Semesterlöneskuld	637	697
Pensionskostnader individuell del	394	446
Särskild löneskatt individuell del	851	649
Övriga kortfristiga skulder	278	116
Inkomstförskott	8 595	10 473
S:a kortfristiga skulder	13 880	14 726

Beviljad checkkredit 6000 tkr.

Sammanfattning av förbundets myndighetsarbete och miljö- och energistrategiska arbetet 2023 – Bilaga till helårsbokslut för Dalslands miljö- och energiförbund 2023

Mål- och måluppfyllelse samt status för den myndighetsrelaterade tillsynen

MYNDIGHETSARBETET

Myndighetssidan har under 2023 genomfört en omorganisation som syftar till att öka effektiviteten i arbetet och minska sårbarheten vid vakanser och längre frånvaro.

Under 2023 har personalstyrkan minskat med ca 3 heltidstjänster i förhållande till 2022. Därutöver har verksamheten haft personalbortfall i form av en föräldraledighet och två längre sjukskrivningar. För att kompensera för den tillfälliga personalminskningen samt för att stärka spetskompetensen inom tillsynen av miljöfarliga verksamheter och förorenad mark, har externt konsultstöd anlåtats under året. Även under 2024 kommer konsultstöd anlitas av samma skäl.

Det myndighetsrelaterade arbetet har på grund av resursbrist inte kunnat utföras fullt ut i enlighet med verksamhetsplanen. Se redovisning av respektive myndighetsområde nedan.

Miljö- och lantbrukstillsyn

Tillsynen av miljö- och lantbruksanläggningar har genomförts i enlighet med uppsatta mål. Målen var dock lågt satta i relation till verksamhetsplanen på grund av att en ny organisation inarbetades under 2023. Antalet inspektioner har inte kunnat genomföras helt enligt verksamhetsplanen på grund av resursbrist. Verksamheter med årlig avgift har prioriterats och tillsyn har genomförts hos sådana.

Arbetet med förorenade områden har återupptagits och genomförts i enlighet med verksamhetsplan och uppsatt mål.

Hälsoskyddstillsyn

Tillsynen av hälsoskyddsverksamheter har genomförts i enlighet med uppsatt mål. Målet var dock lågt satt i relation till verksamhetsplanen på grund av att en ny organisation inarbetades under 2023. Antalet inspektioner har inte kunnat genomföras fullt ut enligt verksamhetsplanen, då resurser för hälsoskyddstillsynen fick överföras till livsmedelskontrollen på grund av resursbrist. Verksamheter med årlig avgift har prioriterats och tillsyn har genomförts hos sådana.

Livsmedelskontroll

Livsmedelskontrollen har genomförts i enlighet med verksamhetsplan och uppsatta mål.

Enskilda avlopp

Handläggningen av äldre tillsynsärenden gällande enskilda avloppsanläggningar fortlöper och handläggs parallellt med inkommande ansökningar om inrättande av nya anläggningar.

Övrigt

På grund av resursbrist har förebyggande insatser samt åtgärder som t.ex. informationsinsatser, rådgivning och samverkan med kommunala verksamheter enbart kunnat genomföras i begränsad omfattning. Resursbristen under året har även medfört en prioritering avseende hanteringen av remisser och enkäter.

Ledning & kansli

Administrativa uppgifter har hanterats löpande. Kansliet utvecklar kontinuerligt handläggarsstödet genom uppdatering och utveckling av ärendesystemet Vision. Arbete pågår med att utveckla användningen av de funktioner som finns i systemet för att underlätta handläggning och uppföljning av ärenden. Uppföljning sker av vissa ärendetyper för att följa volymer och tidsåtgång. Arbete med revidering av förbundets dokumenthanteringsplan pågår.

För att klara myndighetsuppdraget samt tillse att tillräcklig kompetens finns så har förbundet genomfört upphandling av ramavtal avseende köp av inspektörskompetens på konsultbasis. Förbundet har även upphandlat en digital signeringstjänst för justering mm av protokoll.

I enlighet med förbundets internkontrollplaner (en för nämnd resp. direktion) har följande genomförts:

- Uppföljning av hur direktionens beslut under perioden 2017 – oktober 2023 har verkställts.
- Analys avseende risker kring personal-/kompetensförsörjning samt åtgärder för att minska sådana risker.
- Granskning och uppföljning av förvaltningsmässiga risker i beslutsprocesser (myndighetsbeslut) under 2023.

Ärendehanteringssystemet Vision

Arbetet med att föra in aktuella uppgifter om varje enskild avloppsanläggning (i nuläget 8 600 kända anläggningar) har fortlöpt under 2023. Uppgifterna krävs för den digitala inrapportering som krävs av Havs- och vattenmyndigheten.

Digitaliserade tjänster

Arbetet avvaktas tillsvidare på grund av följande skäl:

- Melleruds kommuns upphandling av e-tjänster (DMEF har av effektivitets- och kostnadsskäl för avsikt att använda samma verktyg som Melleruds kommun)
- Livsmedelsverket har tagit fram en e-tjänst för registrering av livsmedelsverksamheter under 2023. DMEK avser ansluta till denna så snart som man har en lämplig plattform för tjänsten.
- Havs och vattenmyndigheten håller på att ta fram en e-tjänst för ansökning av enskilt avlopp, kontoret avvaktar utvecklingen av detta arbete.

Införande av e-arkiv

DMEF har haft dialog med e-arkiv väst och nu anslutit för medverkan i projektet.

Operativa mål och nyckeltal

MÅL		NYCKELTAL	STATUS
Mål 1	Tillsyn ska utföras på minst 100 stycken miljöfarliga verksamheter under 2023.	Andel verksamheter som har fått tillsyn. Målet anses uppnått när 100 st verksamheter har fått tillsyn.	Målet är uppnått.
Mål 2	Tillsyn ska utföras på minst 30 stycken lantbruk/hästgårdar under 2023.	Andel verksamheter som har fått tillsyn. Målet anses uppnått när 30 st har fått tillsyn.	Målet är uppnått.
Mål 3	Tillsyn ska utföras på minst 60 stycken hälsoskyddsverksamheter under 2023.	Andel verksamheter som har fått tillsyn. Målet anses uppnått när 60 st har fått tillsyn.	Målet är uppnått.
Mål 4	Senast 2025 ska offentlig kontroll utföras vid samtliga dricksvattenanläggningar för att verifiera att verksamhetsutövaren har rutiner för att garantera säkerheten vid vattenverk och reservoarer vid samtliga kommunala vattenverk och distributionsanläggningar som producerar respektive tillhandahåller dricksvatten till mer än 2 000 personer.	Andel kommunala dricksvattenanläggningar som kontrollerats med avseende på säkerheten vid vattenverk och reservoarer 2025. Målet anses uppnått när samtliga har fått kontroll.	Målet är uppnått.
Mål 5	Senast 2025 ska offentlig kontroll avseende mikrobiologiska och kemiska faror i faroanalys och beredning av dricksvatten ha utförts vid samtliga kommunala dricksvattenanläggningar som producerar över 100 m ³ dricksvatten per dygn.	Andel kommunala dricksvattenanläggningar som har kontrollerats med avseende på mikrobiologiska och kemiska faror i faroanalys och beredning av dricksvatten 2025. Målet anses uppnått när samtliga har fått kontroll.	Kontrollen kommer att genomföras under 2024 och 2025.
Mål 6	Samtliga 75 stycken förorenade områden som ska inventeras i branschklass 1–3 ska vara inventerade och riskklassade senast 2030. Som delmål ska 5 stycken områden i branschklass 1–3 vara inventerade och riskklassade under 2023.	Andel åtgärdsbedömda/åtgärdade förorenade områden i RK 1–3. Målet anses uppfyllt när 75 stycken har inventerats och klassats 2030. Delmålet anses uppfyllt när 5 stycken har inventerats och klassats 2023.	Målet är uppnått.
Mål 7	Finansieringen av miljönämndens myndighetsutövning ska till minst 50% vara avgiftsfinansierad.	Målet anses uppfyllt när 50 procent avgiftsintäkter i relation	Kostnadstäckningsgraden uppgick till 45%, målet uppnås således inte.

		till miljönämndens kostnader för myndighetsutövning.	Orsakerna till att målet inte uppnås är framförallt: <ul style="list-style-type: none">• En alltför låg timavgift som inte täcker kostnaderna för myndighetsutövningen.• All planerad tillsyn enligt verksamhetsplanen kunde inte utföras till följd av resursbrist.• Höga konsultkostnader (för att så långt möjligt täcka bortfallet av resurser).
Mål 8	Under 2023 ska E-tjänster avseende ansökan om inrättande av enskild avloppsanläggning, ansökan om inrättande av värmepumpsanläggning samt registrering av livsmedelsanläggning färdigställas.	Antal färdigställda E-tjänster. Målet anses uppfyllt när alla tre E-tjänsterna är i drift	Målet har inte uppnåtts då förutsättningar och kostnader för dessa e-tjänster ännu inte kunnat klarläggas. Möjligheterna att ta fram e-tjänster sker för närvarande genom dialog med Melleruds kommun för att se på möjligheter kring samordning och att hålla nere kostnader. Livsmedelsverket har under 2023 tagit fram en e-tjänst för registrering av livsmedelsverksamheter. Kontoret avser ansluta till denna så snart som man har en lämplig plattform för tjänsten. Havs och vattenmyndigheten håller på att ta fram en e-tjänst för ansökan av enskilt avlopp, kontoret avvaktar utvecklingen av detta arbete.

Insatser/aktiviteter i verksamhetsplan för det miljö- och energistrategiska arbetet 2023

Insatser/aktiviteter i det miljö- och energistrategiska arbetet 2023		
Övergripande	Vad innebär insatsen/aktiviteten	Status
Strategiskt arbete för hållbar ekologisk utveckling	Arbete pågår kontinuerligt att skapa ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete som tar avstamp i Agenda 2030. Vår roll är att medverka i alla delar av kommunernas förbättringsprocess dvs planera, genomföra, följa upp och förbättra (PDCA). Innefattar delaktighet i kommunernas nulägesanalys, målprocesser, utbildningsinsatser, verksamhetsstöttning och uppföljningsarbete.	Kontinuerlig dialog med kommunerna för skapa mer aktivitet och bättre uppföljning av miljöfrågorna. En sammanställning har gjorts av kommunernas styrdokument inom miljö- och energiområdet. Analys av åtaganden (kommunernas och förbundets) i dessa styrdokument har gjorts tillsammans med kommunerna. DMEK deltar bl.a. i Melleruds nystartade Hållbarhetsgrupp.
Utvecklad samverkan - externa aktörer	DMEF medverkar i befintliga/utvecklade nätverk (t.ex. via Fyrbodals kommunalförbund, energikontoret Väst), men kommer också arbeta för att utveckla former och arenor för samverkan med externa aktörer.	Samverkan med externa aktörer pågår kontinuerligt. Förbundet kommer exempelvis medverka i ett Interregprojekt 2024-2026 kring fossilfria transporter tillsammans med bl.a. Fyrbodals kommunalförbund.
Remisser/enkäter	Förbundet kommer tillsammans med kommunerna strukturera ärendehantering kring remisser/enkäter i syfte effektivisera remiss-/enkätihantering.	Remisshantering enligt de gemensamma riktlinjerna, uppföljning kommer att ske vid årsskiftet.
Bokslut/hållbarhetsredovisningar etc.	Tar fram underlag inom förbundets ansvarsområde till kommunernas bokslut. Medverkar i de kommunala hållbarhetsredovisningar/-bokslut som aviserats från vissa kommuner.	Bokslut framtaget för Bengtsfors och Dals-Ed. Medverkat i framtagandet av en hållbarhetsrapport för Bengtsfors.
Styrning/ägarsamråd	Ägarsamråd kring hållbarhetsfrågor och inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet.	Regelbunden dialog med kommundirektörena (KORP-möten) samt Miljöforum 2 ggr/år. Workshop med direktionen genomfördes juni 2023.
Miljöforum	Forum där företrädare från förbundet resp. kommunerna medverkar i en process kring inriktningen av det miljö- och energistrategiska arbetet 2024 och framåt.	Miljöforum genomförda 26 maj och 10 november.

Energisamverkan/energi- och klimatrådgivning		
Energi- och klimatstrategi (Dalslandsgemensam)	En arbetsgrupp med företrädare från förbundet resp. medlemskommuner inkl. Åmål, samverkar i framtagande och implementering av gemensam energi- och klimatstrategi	Strategin har färdigställts och överlämnats till kommunerna för antagande.
Energisamverkan kommunerna (energigrupper, klimatlöften mm)	Stöd och samverkan med kommunernas energigrupper inkl. Åmål avseende energi- och klimatfrågor. Under arbetet med energi- och klimatstrategin har energigrupperna legat vilande då samverkan skett i detta forum.	En fordonsgrupp med representanter från förbundet och kommunerna startades upp i augusti. Den gemensamma Resepolicyn överlämnades i maj till kommunerna för antagande. Ny hållbarhetsgrupp har bildats i Mellerud, DMEK deltar. DMEK har lämnat över ett underlag med analys och förslag som stöd för kommunernas antaganden av klimatlöften. DMEK har undersökt möjligheten att få till ett bättre system för cirkulära möbler i kommunerna
Energiuppföljning	Regelbunden uppföljning av energianvändningen hos medlemskommunerna (innefattar även drivmedelsanvändning etc. hos kommunernas fordon). Från och med 2024 kommer energiuppföljningen vara en del i uppföljningen av energi- och klimatstrategin.	Redovisning av energiuppföljningarna har genomförts i samtliga kommuner.
Energi- och klimatrådgivning (EKR)	Enskild rådgivning, samt informationsspridning genom utåtriktade aktiviteter till privatpersoner, föreningar, organisationer och företag utifrån energimyndighetens anvisningar och riktlinjer. Finansieras genom stöd från Energimyndigheten. Under 2023 har energi- och klimatrådgivningen fått utökade medel från Energimyndigheten för att förstärka rådgivningen med en extra resurs. Detta på grund av det ökade söktrycket som varit under 2022 och som förväntades även under 2023.	EKR har deltagit på Cykelns dag i Åmål och Kanalyran i Mellerud, höstmärknaden i Dals-Ed samt mäsas på Melleruds handel. Under våren genomfördes en riktad insats gentemot SFI (svenska för invandrare). EKR riktade en förfrågan till alla bostadsrättsföreningar kring EKR, dock saknades intresse. EKR har stöttat flera företag med ansökningar till klimatklivet.

		Utöver det besvarar EKR löpande inkommande samtal, e-post mm från privatpersoner, org., föreningar och företag.
Hållbar samhällsplanering		
ÖP Färgelanda inkl. LIS	Revidering av ÖP (inkl. LIS-plan) för Färgelanda kommun. DMEF medverkar i kommunens arbetsgrupp.	Ingen inbjudan/förfrågan. har inkommit.
Omarbetning LIS – Bengtsfors	Omarbetning av LIS-plan. DMEF medverkar i ev. arbetsgrupp alt. är kompetensstöd utifrån hur arbetet utformas i Bengtsfors.	Ingen inbjudan/förfrågan har inkommit.
Grön infrastruktur/ekosystem-tjänstanalys, Dalslandsgemensam. (projekt)	Projekt som till 50% finansieras via s.k. LONA-stöd. Projektperiod 2021-2024. Melleruds kommun är projektägare. Arbetet pågår och arbetsgrupp är etablerad (funktioner från förbundet och kommunerna). Åmåls och Vänersborgs kommuner medverkar i projektet.	Arbetet följer projektplan.
Avfallsplan Dalsland	Fortsatt arbete enligt mål och åtgärder i avfallsplan Dalsland	Kommunerna sammankallade. Ingen förfrågan har inkommit till DMEK. Kommunerna har beslutat om att en revidering av avfallsplanen ska påbörjas 2024.
Stöd klimatanpassning	Kompetensstöd i kommunernas arbete med klimatanpassning.	DMEK medverkat inom ramen för projektet Grön infrastruktur.
Medverkan detaljplaneringsprocessen	Deltagande av DMEF i hela DP-processen (dvs. ej enbart som remissinstans). Önskemål om detta har uttryckts från Färgelanda och Mellerud.	Ingen inbjudan/förfrågan har inkommit.
Upphandlingsfrågor	DMEF deltar i kommunernas upphandlingsmöten, bistå upphandlarna med att välja och specificera miljökriterier i gemensamma upphandlingar, följa upp miljökrav i befintliga avtal	Deltar i kommunernas gemensamma upphandlingsgrupp. Lämnat synpunkter i upphandling av bl.a. förpackningsinsamling, grävtjänster, taxiresor och hantverkartjänster.
Naturvård		
Vägledning Naturen i Dalsland (engelsk översättning)	Boken Naturen i Dalsland håller på att översättas till engelska. DMEF processleder projektet. Ambitionen är att översatt bok/webbmaterial finns framtagen till sommarsäsongen 2023.	Arbetet har pausats på grund av resursbrist.
Åtgärder naturvårdsprogram	Aktuella åtgärder i kommunernas naturvårdsprogram.	DMEK har medverkat i översynen kring hur åtgärder genomförts i kommunernas olika naturvårdsprogram.

Förarbete kommunala naturreservat Dals-Ed, Färgelanda	Dals-Ed och Färgelanda har uttryckt önskemål om bildande av kommunala naturreservat. Underlag (fastighetsutredningar, naturbruksplaner etc.) behöver tas fram innan det är möjligt att ansöka om medel för bildande av dessa reservat. Sådant underlag avses tas fram under 2023.	Underlag är framtaget och presenterat för politiken. Beslut om fortsatt hantering inväntas.
Invasiva arter	Framtagande av gemensamma riktlinjer/policys avseende förebyggande arbete/hantering/bekämpning av invasiva arter.	Ingen inbjudan/förfrågan från kommunerna har inkommit. Ett arbete kring invasiva växtarter kommer inledas under 2024.
Friluftsliv relaterat till naturvårdsfrågor	Dals-Ed och Mellerud har efterfrågat kompetensstöd för friluftsförfrågor som är kopplade till naturvårdsrelaterade frågor.	DMEK har bistått i arbetet, både i Mellerud och Dals-Ed
Hållbar vattenplanering		
LEVA/LOVA Lillån/Dalboslätten (projekt)	Pågående projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2019-2023. Åtgärdssamordnare leder projektet genom tät samverkan med brukare i området. DMEF är projektägare. Vänersborgs kommun medverkar. Projektet har förlängts genom att en ny ansökan har beviljats stöd t.o.m. 2027.	Arbetet har utförts enligt projektplan. Slutredovisning av projektperioden 2019-2023 har inlämnats.
LOVA Örekilsälven (projekt)	Åtgärdssamordning i Örekilsälvens övre del. Pågående projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2019-2024. Projektägare Dals-Eds kommun. DMEF projektleder tillsammans med kommunen. Fältpersonal från Milva (konsult), länsstyrelsen och skogsstyrelsen arbetar operativt, med markägarmöten, naturbruksplaner m.m. Samverkan sker med bl.a. med fiskevårdsområden och dikningsföretag.	Arbetet följer projektplanen.
LOVA-Valboån (projekt)	Åtgärdssamordning inom Valboåns avrinningsområde. Projekt som till 80% finansieras med s.k. LOVA-stöd. Projektperiod 2021-2024. Projektägare DMEF. DMEF projektleder. Fältpersonal från Milva (konsult), länsstyrelsen och skogsstyrelsen arbetar operativt, med markägarmöten, naturbruksplaner m.m. Samverkan sker med bl.a. med fiskevårdsområden och dikningsföretag.	Arbetet följer projektplanen.
Samverkan Teåkersälven	DMEF deltar aktivt i samverkansgruppen för Teåkersälven (del av Dalbergså/Holmsåns vattenråd). Arbetet sker utifrån bred samverkan och enligt åtgärdsplanen för Teåkersälven. Indikatorarter är flodpärlmusslor och öring. Arbetet sker med flera olika slags åtgärder som syftar till god ekologisk status. Åtgärdsmedel söks där det är möjligt.	DMEK har medverkat i möten med samverkansgruppen.
Medverkan vattenråden	Deltar i Gullmarns (Örekilsälvens) och Dalbergså/Holmsåns vattenråd inom ramen för pågående projekt/aktiviteter. DMEF kommer även delta i Enningdalsälvens vattenråd som gör en uppstart under våren 2023.	DMEK har medverkat i Gullmarns och Enningdalsälvens vattenråd. Dalbergså/Holmsåns vattenråd är under omstrukturering.

Dagvattenpolicy (Mellerud/Bengtsfors) och övrig VA-planering	Deltagande av DMEF i kommunernas VA-planeringsprocesser. Mellerud och Bengtsfors har uttryckt en ambition att tillsammans ta fram en dagvattenpolicy under 2023.	DMEK har medverkat som kompetensstöd i kommunernas arbete med Vattentjänstplan.
Övrigt		
Tätortsnära grönplanering	Medverkan i planering/utförning av grönstruktur – Dals-Ed (oförutsedd förfrågan som inkom 2022)	Arbetet har fortlöpt under året tillsammans med Dals-Eds kommun.
Samordning åtgärdsprogram – Hållbart Västra Götaland	Samordning kring uppföljning av kommunernas och förbundets åtaganden i Länsstyrelsen Åtgärdsprogram för miljömålen – Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland 2022-2025.	DMEK har samordnat uppföljningen av åtgärdsprogrammet.
Oförutsedda förfrågningar från kommunerna	DMEF är "bollplank" kring miljö- och energirelaterade frågor som kan uppkomma under 2023.	Bl.a. frågor kring planering rörande grön-/skogsområden i Bengtsfors

Till kommunfullmäktige i:

Bengtsfors kommun
Dals-Eds kommun
Färgelanda kommun
Melleruds kommun

Dalslands miljö- och energiförbunds årsredovisning och revisionsberättelse för 2023

Direktionen för Dalslands miljö- och energiförbund överlämnar härmed årsredovisning och revisionsberättelse för förbundets verksamhet 2023. Direktionen anhåller om ansvarsfrihet för 2023 års verksamhet.

För Dalslands miljö- och energiförbund

Dan Gunnardo
Förbundschef

Bilagor: Årsredovisning 2023 med tillhörande revisionsberättelse

Postadress

Dalslands miljö
& energikontor
Kyrkogatan 5
464 30 Mellerud

Telefon

0534-939430

E-post

kansli@dalsland.se

Org. nr.

222.000.0877

**Dalslands Miljö och Energiförbund
Revisorerna**

Till Direktionen i Dalslands
Miljö och Energiförbund

Revisionsberättelse för år 2023

Vi har granskat verksamheten i miljönämnden under 2023. Granskningen har utförts i enlighet med kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet.

Miljönämnden lämnar en redogörelse för de konkretiserade mål och aktiviteter som genomförts under året för att uppfylla de övergripande verksamhetsmålen som direktionen fastställt.

Vi tillstyrker att miljönämndens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2023 samt att årsredovisningen godkänns.

Mellerud 2024-04-19

Katarina Norgren
Mellerud

Pia Axelsson
Dals-Ed

Johan Lorentzon
Mellerud

Ann-Britt Dahl
Färgelanda

**Dalslands Miljö och Energiförbund
Revisorerna**

Till kommunfullmäktige i
Dals-Eds, Bengtsfors,
Färgelandas och Melleruds
kommuner

Revisionsberättelse för år 2023

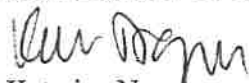
Vi har granskat verksamheten i Dalslands Miljö och Energiförbund under 2023. Granskningen har utförts i enlighet med kommunallagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Förbundet redovisar ett resultat för 2023 på 638 tkr, avvikelserna är 1.361 tkr bättre än budgeterat resultat.

Efter genomförd granskning av 2023 års verksamhet framför vi följande:

- Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Förbundet lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.
- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Vi bedömer att årets resultat är förenligt med direktionens mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Det finansiella målen för 2023 är uppfyllda.
- Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med direktionens övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2023 är uppfyllda.
- Vi bedömer att direktionen bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt och på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Vi tillstyrker att direktionens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2023 samt att förbundets årsredovisning godkänns.

Mellerud 2024-04-19

Katarina Norgren
Mellerud

Johan Lorentzon
Mellerud

Pia Axelsson
Dals-Ed

Ann-Britt Dahl
Färgelanda

Sammanträdesdatum

2024-04-11

DMEF § 8

Dnr 2023/1350.ADM

Helårsbokslut 2023

Direktionens beslut

Direktionen beslutar att fastställa årsredovisningen för år 2023. Miljö- och energinämnden har 2024-03-28 behandlat sin del i bokslutet.

Årsbokslut överlämnas till revisorerna för granskning.

Direktionen uppdrar till förbundschefen att i särskild skrivelse överlämna frågan om beviljande av ansvarsfrihet för år 2023 till medlemskommunerna.

Sammanfattning av bokslut 2023

Bokslut 2023 för Dalsslands miljö- och energiförbund är framtagen av förbundschef/miljö- & energichef i samarbete med ekonomienheten i Melleruds kommun.

Förbundet uppvisar ett positivt nettoresultat motsvarande 638 000 kr för 2023. Det bör dock noteras att det positiva resultatet beror på följande faktorer:

- Ianspråktagande av överskottsfond (ca 1,1 miljoner kr)
- Överskott från avslutat projekt (ca 300 000 kr)

Beredning:

Presidium 2024-04-02

Förbundschefens tjänsteskrivelse

Beslutsgång:

Ordföranden Ludwig Mossberg (M) frågar på förslaget och finner att direktionen bifaller detta.

Expedieras:

KF Bengtsfors kommun

KF Dals-Eds kommun

KF Färgelanda kommun

KF Melleruds kommun

Sammanträdesdatum

2024-03-28

DMEN § 25

Helårsbokslut 2023

2023/1350.ADM

Dalslands miljö- och energinämnds beslut

Nämnden beslutar att anta helårsbokslut 2023 för miljö- och energinämndens verksamhet och lämnar förslaget till direktionen för fastställande.

Ärendet

Förbundschefen/miljö- och energichefen redovisar förslag till helårsbokslut 2022 för Dalslands miljö- och energiförbund.

Beredning:

Presidium 2024-03-14

Nämndsekreterarens förslag till beslut

Beslutsgång:

Ordföranden frågar på förslaget och finner att nämnden bifaller detta.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2024-05-30

DMEF § 16

Dnr 2023/1350.ADM

Revisorernas utlåtanden samt revisionsrapporter avseende förbundets helårsbokslut 2023

Direktionens beslut

Direktionen noterar revisorernas utlåtande.

Ärendebeskrivning

Revisionen har granskat förbundets årsredovisning avseende 2023.

I revisionsberättelsen för 2023 framför revisorerna följande:

- Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Förbundet lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.
- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Vi bedömer att årets resultat är förenligt med direktionens mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2023 är uppfyllda.
- Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är förenligt med direktionens övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2023 är uppfyllda.
- Vi bedömer att direktionen bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt och på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Revisorerna tillstyrker att direktionens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2023 samt att förbundets årsredovisning godkänns.

Beredning:

Presidium 2024-05-20
Förbundschefens tjänsteskrivelse

Beslutsgång:

Ordföranden Ludwig Mossberg (M) frågar på förslaget och finner att direktionen bifaller detta.

Expedieras:

KF Bengtsfors kommun
KF Dals-Eds kommun
KF Färgelanda kommun
KF Melleruds kommun

Kommunstyrelsen

§ 88

Dnr 2024-000162 042

Budgetuppföljning 2024

Sammanfattning av ärendet

Delårsrapport från nämnder och kommunen totalt ska behandlas på kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2024 och vid dagens sammanträde föredrar ekonomichef, tf. kommundirektör och samhällsbyggnadschef ärendet.

Bedömningen i nuläget är att finansförvaltningen inklusive skatter och statsbidrag totalt kommer att uppvisa ett resultat som är 4 990 tkr bättre än budget för helåret.

Kommunfullmäktige inklusive revision samt valnämnden håller den budgetram som tilldelats.

Kommunstyrelsen - kommunledningsförvaltningen bedöms totalt prognostisera ett överskott mot budget för året om 445 tkr.

Kommunstyrelsen – samhällsbyggnadsförvaltningen förväntas ett prognostiserat underskott om 550 tkr på förvaltningsnivå.

FOKUS-nämnden totalt prognostiserar ett underskott på 900 tkr mot budget.

Socialnämnden beräknas göra ett sammanlagt underskott mot budget med 7 665 tkr.

Förslag till åtgärder för att komma i balans samt konsekvenser för verksamheten återfinns i respektive nämnds/styrelses budgetuppföljning tertial 1, 2024.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ekonomichef daterad 2024-05-07.

Tjänsteskrivelse tf. förvaltningschef kommunledningsförvaltningen samt samhällsbyggnadschef daterad 2024-05-06.

Uppföljning tertial 1 - Kommunstyrelsen – kommunledningsförvaltningen.

Uppföljning tertial 1 - Kommunstyrelsen – samhällsbyggnadsförvaltningen.

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att godkänna helårsprognos för kommunstyrelsens förvaltningar efter tertial 1, 2024.

forts. § 88

Kommunstyrelsen

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige godkänner budgetuppföljning tertial 1, 2024 för Dals-Eds kommun.

- Kommunfullmäktige beslutar omfördela 3 200 tkr till Socialnämnden från anslaget ej utfördelade medel för utökade behov.

Expedieras till

Ekonomichef
Tf. kommundirektör
Samhällsbyggnadschef
KF

Kommunledningsförvaltningen

Peter Johansson

peter.johansson@dalsed.se

Budgetuppföljning tertial 1 2024

Driftbudget

Nämnder och styrelse lämnar prognos för utfall avseende budget 2024.

<i>Belopp i tkr</i>	Budget 2024	Prognos 2024	Avvikelse
Egna skatteintäkter	236 013	235 688	-325
Generella statsbidrag och utjämning	155 719	158 773	+3 054
Pensioner	-64 550	-64 582	-32
Intäkt PO-påslag för pension o avtalsförsäkring	30 653	35 995	+5 342
Arbetsgivaravgifter nettobudget	0	0	0
Avtalsförsäkringar	-278	-350	-72
Internränteintäkter	8 659	8 659	0
Borgensavgift Edshus	600	600	0
Timlöneförändring hela kommunen	-437	-440	-4
Ränteintäkter	400	400	0
Räntekostnader	-3 500	-3 600	-100
Effekt av finansiell leasing och återbetalning FK	0	-2 873	-2 873
Totalt finansförvaltning	363 280	368 270	4 990

Löneökningsanslag	-7 998	-7 998	0
Ej utfördelade medel för ökade behov	-3 200	-3 200	0
Anpassnings- o effektiviseringskrav	1 300	0	-1 300
Kommunfullmäktige inkl revision	-842	-842	0
Valnämnden	-170	-170	0
KS - Kommunledningsförvaltning	-39 410	-38 965	445
KS - Samhällsbyggnadsförvaltning	-50 583	-51 133	-550
FOKUS-nämnden	-135 239	-136 139	-900
Socialnämnden	-149 268	-156 933	-7 665
Resultat	-22 130	-27 110	-4 980
Resultat i % av skatter och bidrag	-5,6%	-6,9%	

Kommentarer till prognos tertial 1

Finansförvaltning

Bedömningen i nuläget är att finansförvaltningen inklusive skatter och statsbidrag totalt kommer att uppvisa ett resultat som är 4 990 tkr bättre än budget för helåret.

Skatteintäkter och generella statsbidrag beräknas enligt SKR:s senaste prognos daterad 2024-04-26. Detta visar totalt 2 729 tkr högre utfall än vad som beräknades i budget.

Inom finansverksamheten väntas också överskott jämfört med budget gällande den interna PO-intäkten avseende pensionskostnader och avtalsförsäkringar, totalt 5 342 tkr. Orsaken är att intäkten i budget beräknats på för låg lönesumma.

Finansverksamheten belastas negativt av två ej budgeterade poster på sammanlagt 2 873 tkr. 1 510 tkr avser negativ påverkan på kommunens resultat som effekt av införande av nya redovisningsprinciper för finansiell leasing. Den andra posten gäller en återbetalning av statlig ersättning för höga sjuklönekostnader. Pga felaktig utdata från lönesystemet har för höga sjuklönekostnader rapporterats till staten och kommunen har därför fått för hög ersättning för perioden april 2020 till mars 2022. Efter rättning av uppgifterna har kommunen nu betalat tillbaka 1 363 tkr.

I budget finns ett ej fördelat anpassningskrav på 1 300 tkr. Utifrån nämndernas prognos har antagande gjorts om att anpassningskravet inte kommer att kunna fördelas ut under året. Det innebär då ett underskott mot budget på lika mycket.

Det finns också 3 200 tkr i ej utfördelade medel avsatta i budget. Prognosen för både finanserna och socialförvaltningen utgår från att dessa medel fördelas om till socialförvaltningen under året. Budgetberedningens förslag till driftsbudget för år 2025 inkluderar också att denna omfördelning sker under 2024.

Kommunfullmäktige

Bedömningen är att kommunfullmäktige inklusive revision håller den budgetram som tilldelats.

Valnämnden

Bedömningen är att valnämnden håller den budgetram som tilldelats.

KS - Kommunledningsförvaltningen

För förvaltningen totalt prognostiseras ett överskott mot budget för året om 445 tkr. IT och HR väntas visa överskott på 250 tkr respektive 200 tkr framförallt som en följd av lägre kostnader än beräknat för system och investeringar som skjutits upp. Överskott finns inom kommundirektör på 250 tkr som handlar om lägre kostnader för lön. Kanslienheten visar underskott med 680 tkr beroende på högre kostnader för överförmynderverksamheten än budgeterat samt lägre intäkter för bygglov och externfinansiering av näringslivsutvecklare.

KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen

På förvaltningsnivå förväntas ett prognostiserat underskott om 550 tkr. Det är främst två verksamheter som sannolikt gör ett underskott. Det är Teknik & service som genom ökade kostnader inom gata-väg inte kommer att klara sig inom sin budget. Även fastighetsförvaltaren kommer att göra ett underskott om 500 tkr på grund av ej budgeterade kostnader till Edshus AB om 500 tkr.

FOKUS-nämnden

FOKUS-nämnden totalt prognostiserar ett underskott på 900 tkr mot budget.

Det nya skolskjutsavtalet innebär en högre kostnad än vad som tilldelades i budget 2024 och innebär ett underskott på 500 tkr. Intäkter för interkommunala ersättningar väntas bli 200 tkr lägre än budgeterat då färre elever än förväntat går i skolan i Dals Ed. Interkommunala kostnader och skolskjutsar för gymnasiet har ett prognostiserat överskott på 100 tkr. Vuxenutbildning har ett underskott i prognos på 100 tkr som en följd av utökad ledningstjänst på grund av samarbete med Åmål och Bengtsfors. Förskolans prognos är ett underskott på 200 tkr. Det har tillkommit fler barn genom inflyttning än vad man tidigare räknat med.

Socialnämnden

Socialnämnden beräknar i årets första prognos göra ett sammanlagt underskott mot budget med 7 665 tkr. Orsakerna till underskottet är fler beslut att verkställa jämfört med vad budget medger, fler och mer komplexa patientuppdrag i samband med omställningen till god och nära vård, fler och dyrare placeringar, ekonomiskt bistånd ökar samt höga kostnader för sjukfrånvaro och övertid. Den största avvikelserna finns inom IFO där kostnader för placeringar av barn och unga ökat under årets fyra första

månader. Även kostnader för ekonomiskt bistånd har ökat. Större avvikelse finns också inom hemtjänst. Hemtjänsten har en budget som förväntas kunna hantera i genomsnitt 91 brukare per månad. Under årets första månader har antalet brukare varierat mellan 106-115.

Förslag till åtgärder för att komma i balans

Återfinns i respektive nämnds/styrelses budgetuppföljning tertial 1.

Konsekvenser för verksamheten

Återfinns i respektive nämnds/styrelses budgetuppföljning tertial 1.

Beslutsunderlag

Nämndernas budgetuppföljning tertial 1

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen godkänner helårsprognos för kommunstyrelsen efter tertial 1
- Kommunfullmäktige godkänner budgetuppföljning tertial 1 för Dals-Eds kommun
- Kommunfullmäktige beslutar omfördela 3 200 tkr till Socialnämnden från anslaget ej utfördelade medel för utökade behov

I tjänsten,

Peter Johansson
Ekonomichef

Jonas Olsson
tf Kommundirektör

Delårsbokslut tertial 1 2024 - kommunstyrelsens förvaltningar

Bakgrund

Kommunstyrelsen har att hantera delårsbokslutet tertial 1 för KS förvaltningar. Fokus i denna uppföljning är att lämna en prognos kring det ekonomiska resultatet för året, viss verksamhetsmässig uppföljning sker i delårsbokslutet men framförallt genomförs detta till stora delar per helår. Bedömning görs ändå om att grunduppdragen inom alla enheter har kunnat utföras som planerat även om det inför kommande planperiod givet de stora ekonomiska utmaningarna och anpassningarna som gjorts inför detta år, finns risk för påverkan kring framförallt stödet till förvaltningarna. Prisökningar och problem med att rekrytera inom vissa personalgrupper, bidrar till andra budgetutmaningar.

Ärendet

För samhällsbyggnadsförvaltningen prognostiseras ett underskott om 550 000 kronor som dock kan härledas till att motsvarande belopp betalats till Edshus för eftersatt underhåll på Edsgärdet som det inte funnits budget för. Frågan om fastighetsförhållandet mellan kommun och Edshus gällande Edsgärdet har varit föremål för dialog under perioden och hanteras även i samband med budgetberedningen. Kommunledningsförvaltningen prognostiserar ett överskott om ca 450 000 kronor med överskott eller budgetföljsamhet i samtliga verksamheter med undantag för dels överförmynderverksamheten som dras med en budgetobalans till följd av ökade kostnader i verksamheten och dels för lägre intäkter än budgeterat.

I samband med översynen av organisation och uppdrag inom kommunstyrelsen, uppstår under processens gång behov av att lyfta fastställande av vissa förutsättningar till politiska beslut. Under perioden har bland annat beslut fattats om att ansvaret för fritid och kultur flyttas från FOKUS till kommunstyrelsen och då organiseras inom kanslienheten. Dessutom har beslut fattats om att kommunstyrelsen ska ha en förvaltning istället för två från och med 2025. Under processens gång har även frågan om de statliga medel för det brottsförebyggande arbetet som beräknats och fördelats ut från och med 2023 utifrån befolkningsstorlek. De brottsförebyggande frågorna samordnas och utförs av trygghetssamordnare inom kanslienheten men medlen finns ej utfördelade. Rimligen borde de statliga medlen om 100 000 kronor fördelas från finanssen till den enhet som ansvarar för och utför arbetet varför förslag föreligger i samband med detta ärende om att medlen fördelas till kommunstyrelsen och kanslienheten.

I samband med denna uppföljning för kommunstyrelsens förvaltningar och de övriga nämnderna, avser ekonomienheten till kommunstyrelsens sammanträde sammanställa en prognos utifrån tertial 1 2024 för Dals-Eds kommun som ska behandlas av kommunstyrelsen den 29 maj och kommunfullmäktige den 12 juni 2024. I den sammanställningen lämnas beslutsförslag kring kommunen i sin helhet och förslag kring omfördelningsbehov som identifierats i samband med nämndernas uppföljning.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att godkänna helårsprognos för kommunstyrelsens förvaltningar efter tertial 1 2024.

I tjänsten

Magnus Åkesson,
samhällsbyggnadschef

Jonas Olsson,
tf fvc kommunledningsförvaltningen

Expedieras till

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

UPPFÖLJNING TERTIAL 1, 2024

Kommunstyrelsen -
Kommunledningsförvaltningen

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	3
2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL	4
2.1 Driftredovisning.....	4
2.2 Investeringsredovisning	5
3 BESKRIVNING AV PÅGÅENDE ANALYSARBETE	6

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Anvisning

Kortfattad beskrivning av väsentliga händelser och utveckling under perioden.

Välj ut **3-5 (max)** största händelserna i omvärlden och i verksamheten som påverkat den egna verksamheten och bidragit till verksamhetens uppnådda resultat och möjligheten att utföra grunduppdraget.

- 1. Beskriv hur händelserna har påverkat verksamheten**
- 2. och vi hanterade det så här..../ ...genomförde följande utvecklingsinsats....**
- 3. ... med den här effekten..... (Analysera vilka effekterna har blivit. Belys gärna effekterna med diagram, tabeller, trender).**

Exempel på större händelser i omvärlden är: reformer, lagändringar, strukturförändringar, samhällsomdaning (t ex flyktingkris), pandemi m.m. Här kan du utgå från den kommunövergripande omvärldsanalysen och plocka in de delar som påverkat den egna verksamheten under perioden.

Exempel på större händelser i den egna verksamheten är: öppning/nedläggning av boende/skola/avdelning, nytt system, utbildningsinsatser, omorganisering av verksamhet, nya arbetssätt och metoder, större investeringar, ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten m.m.

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under året fortsatt präglats av ett osäkert omvärldsläge, höga energi- och bränslepriser, högt inflation- och ränteläge, tillsammans med ett säkerhetspolitiskt osäkert läge gör att läget i världen är oroligt. Det råder därmed en osäkerhet som försämrar förutsättningarna för både daglig verksamhet och utvecklingsarbete.

För kommunledningsförvaltningens del har även åtgärder kopplat till budgetanpassningarna skapat osäkerhet i hur organisationen ska se ut framåt. Därför är det ett stort fokus under våren att planera för och bedriva erforderliga processer som möjliggör en tydligare organisation från och med 2025. Bland annat har beslut fattats under våren om att ansvaret för fritid och kultur flyttas från FOKUS till kommunstyrelsen och då organiseras inom kanslienheten. Dessutom har beslut fattats om att kommunstyrelsen ska ha en förvaltning istället för två från och med 2025. Förändringar i organisationen ska genomföra inom den befintliga anpassade budgetramen.

2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

2.1 Driftredovisning

Anvisning

Kolumnen med ekonomiskt utfall per 30 april kommer att uppdaterats efter april månads utgång. Uppföljning av det ekonomiska utfallet och prognos för helåret kan dock påbörjas utifrån redovisning i Xledger som uppdateras dagligen. Allt eftersom de beräknade prognoserna läggs in i för respektive enhet uppdateras kolumnen prognos helår och avvikelse automatiskt i tabellen nedan.

I övrigt:

- På nämnds nivå: Tabell netto per ansvar. I rapporten som skickas till nämnd ska endast kolumnerna årsbudget, prognos och avvikelse ingå (tyvärr kan inte detta styras i överföringen utan kolumnerna behöver raderas när rapporten tas ut i Word)

Underrubriker:

- Prognostiserad utfall helår (överskott/underskott)
- Förslag till åtgärder för att komma i balans
- Konsekvenser för verksamheten

Netto per ansvar t.o.m. april 2024 i tkr

Beskrivning	Utfall 2023	Årsbudget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse helår
2010 Kommunstyrelsens ordf.	2 206	2 979	2 554	425
2111 Kanslichef	12 639	13 374	14 054	-680
2150 IT-chef	5 379	6 834	6 584	250
2310 Ekonomichef	5 029	5 385	5 385	0
2410 HR-chef	5 090	5 974	5 774	200
2110 Kommundirektör	7 034	4 186	3 936	250
2160 Folkhälsosstrateg	600	678	678	0
2710 Digitaliseringsstrateg	1 007	0	0	0
Summa	38 984	39 410	38 965	445

Prognostiserad utfall helår (överskott/underskott)

För förvaltningen totalt prognostiseras ett överskott för året om ca 450 000 kronor, inklusive då ett preliminärt ianspråktagande av det oförutsedda anslaget under KS ordförande som det ännu inte finns beslut kring. Överskotten inom IT och HR består framförallt av lägre kostnader än beräknat för system och investeringar som skjutits upp. Överskottet inom kommundirektör handlar om lägre kostnader för lön. Det prognostiserade underskottet inom kansliheten består av förväntat högre kostnader för överförmynderverksamheten än det finns budget för samt lägre intäkter än budgeterat för bygglov och externfinansiering näringslivsutvecklare. Övriga verksamheter inom förvaltningen prognostiserar budgetföljsamhet.

Förslag till åtgärder för att komma i balans

Förvaltningen prognostiserar ett överskott totalt, underskottet inom kansliheten härrör dels till överförmynderverksamheten där det redan under 2023 fanns en obalans till följd av ökade kostnader för arvoden till ställföreträdare som inte motsvarar den tilldelade budgetramen och dels till lägre intäkter än budgeterat. Den i princip opåverkbara obalansen för överförmynderi har lyfts i samband med budgetberedningen. De lägre intäkterna än beräknat hanteras i första hand genom att försöka minska

kostnader på andra områden samt allmän återhållsamhet och särskild kostnadsmedvetenhet som för övrigt gäller för förvaltningen som för kommunen i stort,

Konsekvenser för verksamheten

Utgångspunkten är att det under året inte får så stora konsekvenser för verksamheterna men att analys pågår i förvaltningen kring budgetförutsättningarna för 2025 som kan få större konsekvenser för verksamheternas möjligheter att lösa uppdragen.

2.2 Investeringsredovisning

Anvisning

Utfall och avvikelser av genomförda och/eller pågående investeringsprojekt ska kommenteras.

Under perioden driftsätts nytt löne- och PA-system inom ramen för tidigare fattade investeringsbeslut. Redovisning av utfall återkommer i senare uppföljning under året. Inför 2025 analyseras och planeras för eventuella investeringar i IT-miljön som finns upptagna i investeringsbudgeten. Därutöver utreds frågan och behovet av att säkra nyckelhanteringen i kommunen genom digitala skåp vilket får återkomma i budgetberedningen.

3 BESKRIVNING AV PÅGÅENDE ANALYSARBETE

Anvisning

Beskrivning av det pågående analysarbetet inom förvaltningen.

Under perioden har översynen av organisationen inom kommunstyrelsens förvaltningar varit i fokus och syftar till att lägga grunden för en effektivare organisation utifrån nuvarande budgetförutsättningar. Analys pågår även av verksamheternas förutsättningar att utföra uppdragen utifrån de budgetanpassningar som gjorts och kan komma att behöva göras beroende på den kommande budgetberedningen.

UPPFÖLJNING TERTIAL 1, 2024

Kommunstyrelsen

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE4

2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL5

2.1 Driftredovisning5

2.2 Investeringsredovisning5

3 BESKRIVNING AV PÅGÅENDE ANALYSARBETE6

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under 2024 fortsatt präglats av ett osäkert omvärldsläge, höga energi- och bränslepriser, livsmedelspris samt högt inflations- och ränteläge påverkar verksamheterna. Den mängd snö som föll i vinter, samt väderväxlingen från kallt till varmt har gjort att kostnaderna för snöröjning och halkbekämpning blivit extra höga. Likaså finns en stor osäkerhet kring Migrationsverkets anvisningar och flera av de Ukrainare som anvisats till Dals-Ed har/kommer att flytta under första halvåret, vilket kommer påverka intäkterna i form av uteblivna schablonersättningar.

Tidigare års anpassningar, inte minst på personalsidan är nu märkbar. Det finns litet utrymme i princip inom samtliga verksamheter för att klara av grunduppdraget om/när personal är frånvarande.

Det råder därmed en osäkerhet som försämrar förutsättningarna för både daglig verksamhet och utvecklingsarbete.

2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

2.1 Driftredovisning

Netto per ansvar t.o.m. april 2024 i tkr

Beskrivning	Utfall 2023	Årsbudget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse helår
6100 Samhällsbyggnadschef	0	1 272	1 122	150
6120 AMI chef	0	10 750	10 450	300
6121 Chef Integration	0	-684	-484	-200
6122 Chef Ensamkommande	0	-53	-53	0
6210 Kostchef	0	19 659	19 459	200
6310 Fastighetsförvaltare	0	1 580	2 080	-500
6410 Teknisk chef	0	9 478	10 078	-600
6610 Räddningschef	0	7 957	7 857	100
6920 Ansvarig bostadsanpassning	0	624	624	0
Summa	0	50 583	51 133	-550

Prognostiserad utfall helår (överskott/underskott)

På förvaltningsnivå räknar vi med ett prognostiserat underskott om 550 tkr. Det är två verksamheter som sannolikt gör ett underskott.

Det är Teknik & service som genom ökade kostnader inom gata-väg inte kommer att klara sig inom sin budget.

Även fastighetsförvaltaren kommer att göra ett underskott om 500 tkr på grund av ej budgeterade kostnader till Edshus AB om 500 tkr.

Att underskottet inte blir mer än 500 tkr beror på att vi fortsatt kommer att vara återhållsamma inom alla enheter resterande del av året. Delvis vakans på fastighetsförvaltaren bidrar också till att underskottet inte blir större.

Förslag till åtgärder för att komma i balans

Allmän återhållsamhet generellt i förvaltningen.

Konsekvenser för verksamheten

Vi hoppas att det inte skall bli så stora konsekvenser för verksamheterna. Just nu är de stora problemen att det är mycket frånvaro i verksamheterna. Samt att det är svårt att hitta vikarier eller täcka upp på ett bra sätt vid frånvaro. Det finns risk att löpande arbete, underhåll och påbörjade projekt som är en del av grunduppdragen får stå tillbaka för att möjliggöra hantering av arbetsuppgifter av mer akut karaktär.

2.2 Investeringsredovisning

3 BESKRIVNING AV PÅGÅENDE ANALYSARBETE

Inga speciella analyser genomförda under tertial 1.

FOKUS-nämnden

§ 35

Dnr 2024-000003042

Budgetuppföljning 2024 (FOKUS) - Tertial 1

Sammanfattning av ärendet

Förvaltnings controller Maria Eriksson redovisar ärendet tillsammans med förvaltningschef Anna Andersson.

Budgetuppföljning tertial 1 2024 görs per 30 april. En prognos är en bedömning av hur kostnaderna förhåller sig till budget per helår. Förutsättningar för förvaltningens budgetansvariga kan ändra sig under året, som exempelvis förändrat barnantal i en verksamhet eller ökade/minskade sjukskrivningar med mera. Bedömningen grundar sig på en sannolik utveckling under året.

FOKUS-nämnden beräknar i årets första prognos göra ett sammanlagt underskott mot budget med ca 900 tkr. Prognosen är sammanställd i siffror med korta analyser för respektive verksamhet. För detaljerad information se beslutsunderlag.

Förslag till beslut är att ge förvaltningen i uppdrag att utreda förslag på anpassningar i enlighet med förslaget att se över; allmän återhållsamhet inom verksamheterna – minska FOKUS verksamheters totalkostnader med 0,6%, vilket skulle innebära ca 900 tkr (exkl Utsikten).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse *Budgetuppföljning tertial 1 2024 FOKUS-nämnden* daterad 2024-05-07

Uppföljning tertial 1, 2024 FOKUS-nämnden

FOKUS-nämndens beslut

FOKUS-nämnden uppmärksammar att verksamheterna har påvisat en kostnadsmedvetenhet och gjort ett bra jobb.

FOKUS-nämnden ger verksamheterna; förskola och vux/SFI i uppdrag att ta fram förslag till ett 0 resultat. Redovisning sker i samband med tertial 2, dvs till september månads nämndsmöte.

Förvaltningen får i uppdrag att inkomma med förslag på effektiviseringsområden på resterande 600 tkr till september månads nämndmöte.

FOKUS-nämnden uppmanar till allmän återhållsamhet inom förvaltningens verksamheter.

Expedieras till

KS

**DALS-EDS
KOMMUN**

FOKUS-förvaltningen
Anna Andersson

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum: 2024-05-07

D.nr: 2024-000003.042

Budgetuppföljning tertial 1 2024 FOKUS-nämnden

Bakgrund

Budgetuppföljning tertial 1 2024 görs per 30 april och presenteras vid FOKUS-nämndens arbetsutskott 15 maj samt nämndens sammanträde 28 maj.

En prognos är en bedömning av hur kostnaderna förhåller sig till budget per helår. Förutsättningar för budgetansvariga kan ändra sig under året, som exempelvis förändrat antal barn i verksamheten eller ökade/minskade sjukskrivningar med mera. Men bedömningen grundar sig på en sannolik utveckling under året.

I denna tjänsteskrivelse är prognosen sammanställd i siffror med korta analyser för respektive verksamhet, för mer utförlig analys redovisas detta i respektive verksamhetsberättelse tertial 2.

Budgetuppföljning tertial 1, FOKUS-nämnden

Nedan redovisas prognos per ansvar med analys för respektive ansvar nedan.

Postadress
Box 30
S-668 21 ED

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Internet: www.dalsed.se

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Email: fokusnamnden@dalsed.se

Netto per ansvar t.o.m. april 2024 i tkr

Beskrivning	Utfall 2023	Årsbudget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse helår
5000 Ordförande FOKUS-nämnden	568	543	543	0
5100 Fvc FOKUS- förvaltningen	3 174	1 633	2 133	-500
5103 Ekonom FOKUS- förvaltningen	2 416	2 196	2 396	-200
5104 Rektor obl särskola	5 652	5 314	5 314	0
5106 SYV	26 306	24 896	24 796	100
5109 Skolekjutsansvarig	5 574	6 987	6 987	0
5110 Centrala elevhälsan	4 371	4 661	4 661	0
5200 Fritid- och kulturchef	9 068	9 638	9 638	0
5300 Rektor Hagaskola	31 021	32 983	32 983	0
5400 Rektor Snorrumskolan	17 233	17 004	17 004	0
5600 Rektor vuxenutbildning	3 098	2 706	2 806	-100
5720 Fritidshem	5 331	5 597	5 597	0
5700 Rektor förskolenhet 1	9 866	9 188	9 388	-200
5710 Rektor förskolenhet 2	12 588	11 893	11 893	0
5502 Rektor Utsikten pedagogisk vht	0	0	500	-500
5530 Boendechef LSS Utsikten	0	0	-500	500
Summa	136 286	135 239	136 139	-900

Kommentarer till prognostiserat utfall helår (överskott/underskott):

5000 (Fokusnämnden): Följer budget

Postadress
Box 30
S-668 21 EDBesöksadress
Storgatan 27Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413Internet: www.dalsed.seEmail: fokusnamnden@dalsed.se

5100 (Fokusförvaltningen): Underskott på 500 000 kronor som beror på det nya skolskjutsavtalet (2023). Avtalet innebar en betydligt högre kostnad än vad som blev tilldelat i budgetberedningen för 2024. Budgetmässigt så ligger anpassningen/underskottet på förvaltningen och inte på skolskjuts.

5103 (IKE grundskola, fritidshem, förskola, pedagogisk omsorg): 200 000 kr i underskott, vilket beror på att färre elever (från andra kommuner) än vad som är budgeterat går i skolan i Dals Ed. Det kan handla om att de istället blivit folkbokförda i kommunen, men också att eleven flyttat till annan skola.

5104 (Anpassad grundskola): Följer budget

5106 (IKE och skolskjuts Gy): Som det ser ut idag så skulle det kunna bli ett överskott på 100 000 kr. Denna prognos är mycket osäker och beror helt på de avgående eleverna i årskurs 9. Det har flaggats för att ett flertal av dem inte kommer att bli behöriga till gymnasiet och därför behöver gå minst ett år på IM, det kommer i så fall att bli problematiskt att hålla prognosen.

5109 (Skolskjuts): Följer budget

5110 (Centrala elevhälsan): Följer budget

5200 (Fritid och kulturchef): Följer budget

5300 (Hagaskolan): Följer budget

5400 (Snörrumskolan): Följer budget

5600 (Vux, SFI): Prognosen är ett underskott på 100 000 kr som främst beror på att ledningstjänsten utökats med 10% på grund av ett samarbete med Åmål/Bengtstors.

5720 (Fritidshem): Följer budget

57** (Förskolan): Förskolans prognos är ett underskott på 200 000 kronor. Anledningen är att det tillkommit fler barn på grund av inflyttningar, än vad man tidigare räknat med. En ny avdelning på Fågelvägen kommer därför att öppnas under hösten, och personal kommer att tillsättas.

55** (Utsikten): För Utsikten totalt beräknas det att man följer budget, men gymnasieskolan har under våren tappat flera elever och det innebär minskade intäkter. Man tvingas då att anpassa verksamheten utifrån det. För boendets del ser det ut som att våren inneburit ett överskott, så totalt sett är prognosen att man följer sin budget.

Förslag på åtgärder och konsekvenser av dessa

Den negativa avvikelserna beror till stor del av ökade kostnader för skolskjuts, där prognosen är -500 tkr i avvikelse mot budget. När det gäller kostnaden för skolskjuts så finns det avsatta medel för detta i budgetberedningens förslag för år 2025. Förslag på åtgärder för att komma i balans är allmän återhållsamhet inom verksamheterna - minska

de totala kostnaderna i verksamheterna (exklusive Utsikten) med 0,6 %, skulle innebära ca 900 000 kronor.

Konsekvenser för verksamheten

FOKUS har stor andel opåverkbara kostnader (köp av huvudverksamhet, hyror) som gör att återhållsamheten behöver ske inom ramen för andra verksamhetskostnader samt personalkostnader. Men vi hoppas att det inte kommer innebära så stora konsekvenser för verksamheterna.

Förslag till beslut

FOKUS-nämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att utreda förslag på anpassningar i enlighet med förslaget att se över;

- Allmän återhållsamhet inom verksamheterna. Att minska de totala kostnaderna i verksamheterna (exkl Utsikten) med 0,6 %, skulle innebära ca 900 000 kronor.

I tjänsten

Maria Eriksson
Controller

Anna Andersson
Förvaltningschef

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

UPPFÖLJNING TERTIAL 1, 2024

FOKUS-nämnden

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	3
2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL.....	4
2.1 Driftredovisning.....	4

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

FOKUS-förvaltningen har under tertial 1 2024 delat förvaltningschef med socialförvaltningen samtidigt som en rekrytering av denna tjänst har ägt rum. För Fokusförvaltningens ledningsgrupp, som inte haft någon biträdande förvaltningschef under tiden, har detta inneburit en större belastning både på förvaltningschef och på övriga funktioner inom ledningsgruppen. Planeringen är att detta upphör från och med september.

Med anledning av det minskade barnantalet under flera år framöver så har besluts tagit att Snörrums förskola i juni kommer att stängas ned, barn och personal har efter önskemål placerats på Haga och Fågelvägens förskola. Noggrann planering för detta med alla berörda parter har skett under året.

Snörrums förskola kommer istället att bli en del av Snörrumskolan, som från och med hösten 2024 kommer att ha hela lågstadiet samlat på en skola. Viss mindre renovering har skett under året, några väggar har rivits och andra har målats om. I augusti beräknas det vara klart för att blivande årskurs 1 ska starta där.

För fritidshem innebär förändringen av Snörrum att eleverna i årskurs 3 kommer att tillhöra Snörrums fritids. Det blir då fler barn på Snörrums fritids och färre på Haga fritids.

Ett skolsocialt team har under 2024 startats upp på Hagaskolan, det består av 2 skolsocionomer samt en socionom från IFO. Deras uppdrag är att kartlägga elever med hög frånvaro och att sen bryta frånvarotrenden.

Beslut har också tagits under året att chefstjänsten för Fritid och kultur kommer att avvecklas när nuvarande chef Morgan Funevall går i pension. Verksamheterna som ingår i Fritid och kultur kommer att delas upp mellan Fokusförvaltningen och Kommunledningsförvaltningen på redan existerande tjänster.

Utsikten har rekryterat en ny biträdande rektor, Anneli Särud, som kommer att börja på Utsikten i mitten av maj. Utsikten har också ansökt om att få bli NIU gymnasium (nationellt godkänd idrottsutbildning) inom parasport, inriktning bowling. Beslut från skolverket väntas inkomma under våren, med eventuell start hösten 2025. Utsiktens LSS boende har under året ökat sitt samarbete med kommunens övriga LSS-verksamhet. Hittills gäller det främst ledning och administrationsstöd.

Inom vuxenutbildningen har arbetet mot en gemensam vuxenutbildning startats upp i samarbete med Bengtsfors och Åmål. Ett resultat främst på grund av detta, är att en yrkesutbildning mot att blir stödassistent kommer att starta i Ed under hösten 2024.

2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

2.1 Driftredovisning

Netto per ansvar t.o.m. april 2024 i tkr

Beskrivning	Utfall 2023	Årsbudget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse helår
5000 Ordförande FOKUS-nämnden	568	543	543	0
5100 Fvc FOKUS-förvaltningen	3 174	1 633	2 133	-500
5103 Ekonom FOKUS-förvaltningen	2 416	2 196	2 396	-200
5104 Rektor obl särskola	5 652	5 314	5 314	0
5106 SYV	26 306	24 896	24 796	100
5109 Skolskjutsansvarig	5 574	6 987	6 987	0
5110 Centrala elevhälsan	4 371	4 661	4 661	0
5200 Fritid- och kulturchef	9 088	9 638	9 638	0
5300 Rektor Hagaskola	31 021	32 983	32 983	0
5400 Rektor Snörumskolan	17 233	17 004	17 004	0
5600 Rektor vuxenutbildning	3 098	2 706	2 806	-100
5720 Fritidshem	5 331	5 597	5 597	0
5700 Rektor förskolenhet 1	9 866	9 188	9 388	-200
5710 Rektor förskolenhet 2	12 588	11 893	11 893	0
5502 Rektor Utsikten pedagogisk vht	0	0	500	-500
5530 Boendechef LSS Utsikten	0	0	-500	500
Summa	136 286	135 239	136 139	-900

Prognostiserad utfall helår (överskott/underskott)

Fokusnämnden totalt prognostiserar ett underskott på 900 000 kronor. Orsakerna till underskottet kommenteras nedan:

5000 (Fokusnämnden): Följer budget

5100 (Fokusförvaltningen): Underskott på 500 000 kronor som beror på det nya skolskjutsavtalet (2023). Avtalet innebar en betydligt högre kostnad än vad som blev tilldelat i budgetberedningen för 2024. Budgetmässigt så ligger anpassningen/ underskottet på förvaltningen och inte på skolskjuts.

5103 (IKE grundskola, fritidshem, förskola, pedagogisk omsorg): 200 000 kr i underskott, vilket beror på att färre elever (från andra kommuner) än vad som är budgeterat går i skolan i Dals Ed. Det kan handla om att de istället blivit folkbokförda i kommunen, men också att eleven flyttat till annan skola.

5104 (Anpassad grundskola): Följer budget

5106 (IKE och skolskjuts Gy): Som det ser ut idag så skulle det kunna bli ett överskott på 100 000 kr. Denna prognos är mycket osäker och beror helt på de avgående eleverna i årskurs 9. Det har flaggats för att ett flertal av dem inte kommer att bli behöriga till gymnasiet och därför behöver gå minst ett år på IM, det kommer i så fall att bli problematiskt att hålla prognosen.

5109 (Skolskjuts): Följer budget

5110 (Centrala elevhälsan): Följer budget

5200 (Fritid och kulturchef): Följer budget

5300 (Hagaskolan): Följer budget

5400 (Snörumskolan): Följer budget

5600 (Vux, SFI): Prognosen är ett underskott på 100 000 kr som främst beror på att ledningstjänsten utökats med 10% på grund av ett samarbete med Åmål/Bengtstors.

5720 (Fritidshem): Följer budget

57** (Förskolan): Förskolans prognos är ett underskott på 200 000 kronor. Anledningen är att det tillkommit fler barn på grund av inflyttningar, än vad man tidigare räknat med. En ny avdelning på Fågelvägen kommer därför att öppnas under hösten, och personal kommer att tillsättas.

55** (Utsikten): För Utsikten totalt beräknas det att man följer budget, men gymnasieskolan har under våren tappat flera elever och det innebär minskade intäkter. Man tvingas då att anpassa verksamheten utifrån det. För boendets del ser det ut som att våren inneburit ett överskott, så totalt sett är prognosen att man följer sin budget.

Förslag till åtgärder för att komma i balans

Allmän återhållsamhet inom verksamheterna. Att minska de totala kostnaderna i verksamheterna (exkl Utsikten) med 0,6 %, skulle innebära ca 900 000 kronor.

När det gäller kostnaden för skolskjuts så finns det avsatta medel för detta i budgetberedningens förslag för 2025.

Konsekvenser för verksamheten

En stor andel av FOKUS kostnader är opåverkbara (köp av huvudverksamhet, hyror) vilket gör att återhållsamheten behöver ske inom ramen för andra rena verksamhetskostnader samt personalkostnader. Men vi hoppas att det inte kommer innebära så stora konsekvenser för verksamheterna.

Socialnämnden

§ 29

Dnr 2024-000008042

Budgetuppföljning 2024 (SN) - tertial 1

Sammanfattning av ärendet

Förvaltnings controller Emelie Andersson redovisar ärendet tillsammans med tf förvaltningschef Anna Andersson..

För tertial 1 2024 visar budgetuppföljningen och prognosen att i princip samtliga verksamheter inom nämndens verksamhetsområden riskerar underskott jämfört med budget vilket har sin grund bland annat i; volymökningar, fler och komplicerade ärenden, höga kostnader för övertid.

Socialnämnden beräknar i årets första prognos göra ett sammanlagt underskott mot budget med ca 7 665 tkr. Orsakerna till underskottet är fler beslut att verkställa jämfört med vad budget medger, fler och mer komplexa patientuppdrag i samband med omställningen till god och nära vård, fler och dyrare placeringar, ekonomiskt bistånd ökar samt höga kostnader för sjukfrånvaro och övertid. För detaljerad information se beslutsunderlag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Förslag till preliminär driftbudget 2024-2026 samt förslag på förändrad organisation daterad 2024-05-27

inom hemtjänst

Uppföljning tertial 1, 2024 Socialnämnden

Socialnämndens beslut

Socialnämnden godkänner tertialrapport 1, per den 30 april 2024 med prognos 2024 och överlämnar den till kommunstyrelsen (KS).

Förvaltningen får i uppdrag att inkomma med förslag på effektiviseringar till september månads nämndmöte.

Socialnämnden uppmanar till allmän återhållsamhet inom förvaltningens verksamheter.

Socialnämnden beslutar om ändringsbudget utifrån äskade medel enligt beslutsförslag i liggande tjänsteskrivelse.

Expedieras till

KS

Förslag till preliminär driftbudget 2024-2026 samt förslag på förändrad organisation inom hemtjänst

Bakgrund

Budgetremiss avseende övergripande budgetförutsättningar samt förslag till preliminär ramfördelning samt investeringsbudget för 2025-2027 skickades ut till nämnder och styrelsen 2023-03-28. Respektive nämnd/styrelse har inkommit till budgetberedningen med synpunkter på förslag till resursfördelning.

3.2 SAMMANSTÄLLD DRIFTBUDGET 2024 – 2026

(tkr)	2025	2026	2027
Finansförvaltning	403 455	413 871	426 210
Löneökninganslag ofördelat	-18 638	-28 958	-39 468
Anslag för oförutsedda kostnader	-2 400	-2 400	-2 400
Anpassningsbehov, ofördelat	-	7 324	10 810
Kommunfullmäktige	-852	-867	-885
Valnämnd	-6	-170	-6
KS - kommunledningsförvaltningen	-39 299	-39 552	-40 222
KS - samhällsbyggnadsförvaltningen	-51 079	-51 122	-51 937
Socialnämnden	-155 777	-155 266	-156 900
FOKUS-nämnden	-133 994	-134 496	-136 625
Resultat	1 410	8 364	8 577
2 % av skatter och bidrag	8 157	8 364	8 577
Differens	-6 747	0	0

Socialnämnden (tkr)	2025	2026	2027
Driftsram ingående värde	152 468	155 777	155 266
Indexreglering köp av verksamhet	280	271	288
Indexreglering övriga kostnader	778	830	851
Kompensation/avdrag förändrat PO	-3 949	-1 612	495
Volym/utökade behov efter remissvar	6 200	0	0
Driftsram	155 777	155 266	156 900

I budgetberedningens förslag till budgetram 2024 samt plan 2025-2026 låg 3,2 mnkr ”öronmärkta” under kommunstyrelsen för utökad verksamhet inom LSS och hemtjänst. (Ingående värde för socialnämndens driftsram förutsätter omfördelning med 3 200 tkr under år 2024).

Budgetberedningen har vid sitt sammanträde 2024-05-08 tagit del av uppdaterade finansiella förutsättningar grundat på bland annat SKR:s skatteunderlagsprognos från 2024-04-26. Därutöver har budgetberedningen även tagit del av de remissvar som inkommit från respektive nämnd/styrelse. Utifrån de finansiella förutsättningarna och

nämndernas beskrivningar föreslår budgetberedningen följande förändring av driftsbudgetram för Socialnämnden.

1. Socialnämnden tillförs 6 200 tkr för utökade behov och volymökningar, inkl flytt av anslag för heltidsresan.

Ovanstående förutsätter att det ofördelade anslag för ökade behov som finns avsatt i budget 2024 fördelas om för att utöka socialnämndens ram med 3 200 tkr utifrån volymökningar och utökade behov. Omfördelningen hanteras genom ett särskilt beslut under år 2024.

I socialnämndens budget för 2023 avsattes 800 tkr till enhetschef för hemtjänst utifrån att antal brukare och medarbetare ökat och fortsätter öka. I avvaktan på resultatet av den genomlysning och organisationsöversyn som gjorts inom hemtjänsten under 2023-2024, har inte en andra enhetschef anställts ännu. Pengarna har så länge använts till annan stöttning av verksamheten.

Socialnämnden

tkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
<i>Ingående ram (inkl överhäng lönerrevision 2022)</i>	<i>135 478</i>	<i>147 430</i>	<i>148 886</i>
Indexuppräknning köp av huvudverksamhet	560	378	201
Indexuppräknning övriga kostnader	812	599	615
Kompensation höjning av PO från 40,15 % till 44,53 %	3 580	0	0
Ingående budgetobalans från 2021	4 300	0	0
Omställningskostnad IFO (beslutad inför budget 2022)	-4 000	-2 000	0
Resursförändring utifrån befolkningsprognos	1 003	2 480	2 819
LSS-utökning av verksamhet, del av	3 000	0	0
LSS- enhetschef	800	0	0
Hemtjänst- enhetschef	800	0	0
Hemtjänst- utökning av verksamhet, del av	1 097	0	0
Utgående ram	147 430	148 886	152 522

Befolkningsprognos och effekter

Under åren 2024–2026 kommer antalet invånare i gruppen 80 år och äldre enligt senaste befolkningsprognosen att öka från 441 till 487, vilket är den befolkningsgrupp som påverkar äldreomsorgen mest. Ökningen av antalet äldre påverkar bedömningen av antalet förväntade brukare inom främst hemtjänst och särskilt boende. Traditionellt så har Dals-Ed mindre andel brukare i hemtjänst och särskilt boende än liknande kommuner och riket.

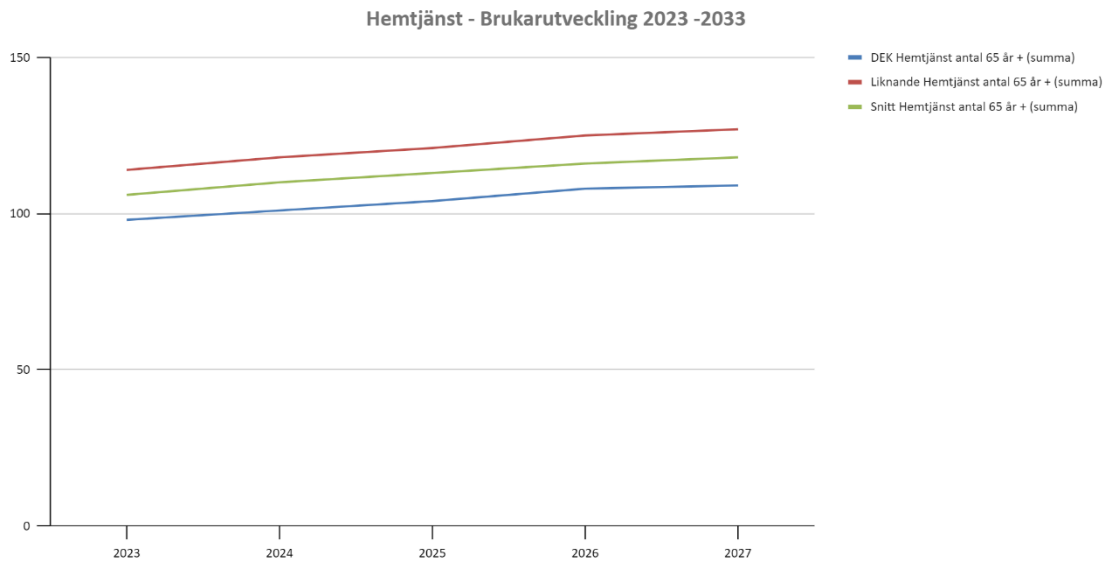
Tabell 1: Folkmängd Dals-Eds kommun efter åldersklass

Ålder / År	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0-5	224	215	202	198	193	197	200	201	200	199	197
6-9	184	192	185	182	176	166	150	145	140	142	145
10-12	167	159	163	143	154	143	147	140	138	125	118
13-15	160	156	156	164	157	160	141	151	141	144	138
16-18	152	136	136	147	143	142	149	142	144	129	136
19-24	231	236	229	223	216	210	213	202	200	208	197
25-44	1 009	1 000	997	984	968	961	949	940	928	911	889
45-64	1 133	1 135	1 136	1 144	1 133	1 127	1 100	1 092	1 079	1 070	1 067
65-79	931	904	883	850	857	861	865	859	862	867	868
80-100	415	441	461	487	496	496	516	525	529	531	532
Totalt	4 606	4 574	4 547	4 520	4 492	4 462	4 430	4 397	4 362	4 326	4 288

I tabellerna nedan så visas den förväntade utvecklingen av antalet brukare inom hemtjänst under perioden 2023-2033. Beräkningen är gjord utifrån befolkningsprognosen och andelen som haft hemtjänst 2021–2022 i vår egen kommun samt andelen i gruppen liknande kommuner. Den gröna linjen visar beräknat antal brukare som ett genomsnitt mellan Dals-Eds egen andel och liknande kommuner.

Under 2023 var antalet brukare med hemtjänst i genomsnitt 96. Budgeten var beräknad att räckta till 88 brukare. Under årets första månader 2024 har antalet brukare varierat mellan 106–115.

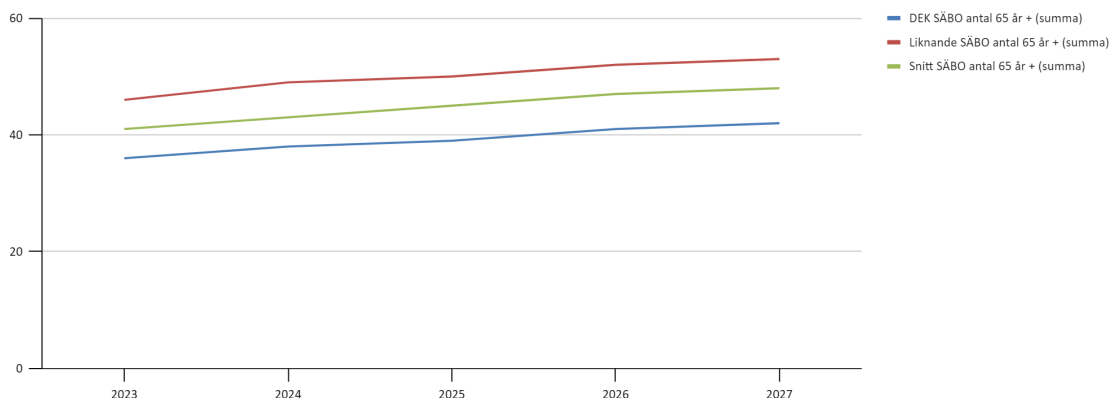
År	DEK Hemtjänst antal 65 år + (summa)	Liknande Hemtjänst antal 65 år + (summa)	Snitt Hemtjänst antal 65 år + (summa)
2023	98	114	106
2024	101	118	110
2025	104	121	113
2026	108	125	116
2027	109	127	118
2028	110	127	118
2029	113	131	122
2030	115	133	124
2031	115	134	125
2032	116	135	125
2033	116	135	125

Motsvarande beräkning för uppskattning av behovet av antalet brukare med särskilt boende framgår av tabellen och diagrammet nedan.

År	DEK SÄBO antal 65 år + (summa)	Liknande SÄBO antal 65 år + (summa)	Snitt SÄBO antal 65 år + (summa)
2023	36	46	41
2024	38	49	43
2025	39	50	45
2026	41	52	47
2027	42	53	48
2028	42	53	48
2029	43	55	49
2030	44	56	50
2031	44	56	50
2032	44	57	50
2033	44	57	51

Särskilt boende - Behov 2023 - 2033 (antal lägenheter)

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Befolkningsökningen i äldregruppen innebär att hemtjänsten utifrån befolkningsprognos, nuvarande antal brukare samt dagens kostnads-nivåer kommer att behöva ett tillskott på 2 300 tkr 2024 om föreslås tilldelas från de reserverade medlen hos KS 2024 samt ytterligare 1 300 tkr 2025. Hemtjänsten har idag fler brukare samt medarbetare än vad budget medger, samtidigt som antalet brukare och insatser ständigt ökar och förväntas fortsätta öka. I nuläget uppgår antalet brukare och medarbetare till ca 115 brukare respektive ca 44 medarbetare. Detta leder till höga kostnader för övertid, sjuklön samt underskott redan vid årets början. Samtidigt ser förvaltningen att vi behöver se över arbetssätt, organisation samt schema och bemanning. Analys och arbete med detta pågår, för att skapa så optimal verksamhet som möjligt. Dals-Eds arbetsmiljöpolicy säger att "Antal medarbetare per enhetschef ska motsvara behoven för att kunna bedriva ett närvarande och tillitsbaserat ledarskap. En målsättning är maximalt 25 medarbetare per chef. För enheter med fler medarbetare ska någon form av behovsanpassat ledningsstöd finnas". (Antagen KF 2022-04-13). Utifrån ovanstående ser förvaltningen nu ett behov av att anställa en enhetschef till samt dela upp hemtjänstgruppen i två grupper. Kostnaden för ytterligare en enhetschef under resterande del av 2024 beräknas bli ca 450 tkr som föreslås tilldelas från de reserverade medlen hos KS 2024. Dialog om ovanstående förslag och fördelning har förts mellan förvaltning, SNau, Socialnämnden och budgetberedningen. I bifogad bilaga beskrivs förslag till organisation hemtjänst utifrån 2 enhetschefer.

Behovet av antalet platser i särskilt boende påverkas, likhet med hemtjänsten, av att antalet personer 80 år och uppåt blir fler. Efter att en avdelning på Edsgärdet stängdes temporärt vid årsskiftet till följd av viss vakans i nyttjandet av SÄBO-platser under 2023, har samtliga SÄBO-platser varit belagda på både Edsgärdet och Hagalid första månaderna 2024. Även korttidsenheten har haft ett högt tryck. Därav ser förvaltningen nu ett behov av att öppna upp 4 SÄBO-platser redan under hösten 2024. Utifrån prognosen och den egna bedömningen för år 2025 behöver antal platser utökas med ytterligare 4 platser, vilket i sin tur kräver en utökning med 2,8 årsarbetare omsorgspersonal och 0,8

årsarbetare nattpersonal. Sammanlagt uppskattas kostnaden för detta till 2 045 tkr 2025. För start under hösten 2024 beräknas kostnaden till 450 tkr som föreslås tilldelas från de reserverade medlen hos KS för 2024. Dialog om ovanstående förslag och fördelning har förts mellan förvaltning, SNau, Socialnämnden och budgetberedningen.

I tabellen nedan sammanfattas förslag till fördelning utifrån socialförvaltningens bedömning av behovsförändringar 2025 och budgetremissens preliminära förslag.

Verksamhetsområde	Förslag 2024
Reserverade medel hos KS till hemtjänsten för volymökning + ytterligare en enhetschef	2 750 tkr (2 300 tkr + 450 tkr)
Reserverade medel hos KS till SÄBO Edsgärdet för utökning av 4 platser under 2024	450 tkr
Totalt	3 200 tkr
Verksamhetsområde	Förslag 2025
Volymökning hemtjänsten	1 300 tkr
Hemsjukvården - fler och mer komplexa uppdrag	400 tkr
Utökning 2 platser på korttid	900 tkr
Utökning 4 platser på SÄBO Edsgärdet	2 032 tkr
Flytt av pengar för heltidsresan till hemtjänsten	418 tkr
Socialsekreterare IFO	750 tkr

Volym och indexuppräkning - Ekonomiskt bistånd	400 tkr
Totalt	6 200 tkr

Beslutsförslag

Socialnämnden tog beslut (§21 20240423) om att äska 3,2 mnkr hos kommunstyrelsen som ligger reserverad för LSS och hemtjänsten under 2024 med hänvisning till volymökningar inom socialnämndens verksamhetsområden. Förslaget är att 2,75 mnkr fördelas till hemtjänsten utifrån volymökning samt till ytterligare en enhetschef och resterande medel dvs 450 tkr tilldelas Edsgärdet SÄBO utifrån öppnandet av 4 SÄBO-platser under 2024. För 2025 föreslås ovanstående fördelning enligt tabellen ovan utifrån förvaltningens bedömning av behovsförändringar.

I tjänsten

Emelie Andersson,
Controller

Anna Andersson
T.f förvaltningschef, Socialförvaltningen

Expedieras till

Socialnämnden
Kommunstyrelsen

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

UPPFÖLJNING TERTIAL 1, 2024

Socialnämnden

Innehållsförteckning

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	3
2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL.....	4
2.1 Driftredovisning.....	4
3 BESKRIVNING AV PÅGÅENDE ANALYSARBETE	7

1 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Under första tertialet 2024 har förvaltningsledningen bestått av att förvaltningschef FOKUS även utgjort tf socialchef tillsammans med IFO/Biståndschefen som fungerar som biträdande förvaltningschef. Under perioden har rekrytering av ny socialchef pågått med målsättning om att en ny socialchef finns i tjänst efter sommarsemestern. I rekryteringen har utöver arbetsgivarsidan även personalföreträdare och representanter från socialförvaltningens ledningsgrupp.

Verksamhetsmässig uppföljning sker i samband med delårsbokslutet. Översiktligt kan vi konstatera att svårigheterna med att rekrytera personalkategorier till socialförvaltningens verksamheter kvarstår, volymökningarna inom främst hemtjänsten fortsätter öka och arbetet med att organisera för schema och bemanning är ett tydligt och prioriterat fokus även inledningsvis och fortsättningsvis under 2024. Via statsbidrag ges förutsättningar att rikta personalresurser kring utmaningen i schema och bemanning utifrån den upprättade bemanningshandboken.

I samband med att budgetförslag 2025-2027 remitterats nämnden och som en del i nämndens remissvar till budgetberedningen, genomfördes en dialogdag under perioden där socialnämnden och förvaltningens enhetschefer arbetat med verksamheternas utmaningar och förutsättningar framåt.

För tertiäl 1 2024 visar budgetuppföljningen och prognosen att i princip samtliga verksamheter inom nämndens verksamhetsområden riskerar underskott jämfört med budget vilket har sin grund bland annat i volymökningar, fler och komplicerade ärenden, höga kostnader för övertid. Nämndens prognostiserade underskott för året kräver åtgärder som redovisas nedan och som behöver följas upp löpande under året.

2 UPPFÖLJNING EKONOMISKT UTFALL

2.1 Driftredovisning

Netto per ansvar t.o.m. april 2024 i tkr

Beskrivning	Utfall 2023	Årsbudget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse helår
7100 Förvaltningschef	3 328	7 362	3 062	4 300
7200 Enhetschef IFO	21 176	20 974	26 574	-5 600
7300 Enhetschef Hemtjänst	23 552	21 552	24 072	-2 520
7400 Enhetschef Hemsjukvård/Rehab	20 231	19 356	20 756	-1 400
7600 Enhetschef Bistånd	2 531	2 349	2 349	0
75 - LSS	40 312	40 193	40 738	-545
771 - Edsgärdet	26 606	22 167	23 167	-1 000
772 - Hagalid	14 045	15 317	16 217	- 900
Summa	151 781	149 270	156 935	-7 665

Prognostiserad utfall helår (överskott/underskott)

Socialnämnden beräknar i årets första prognos göra ett sammanlagt underskott mot budget med ca 7 665 tkr. Orsakerna till underskottet är fler beslut att verkställa jämfört med vad budget medger, fler och mer komplexa patientuppdrag i samband med omställningen till god och nära vård, fler och dyrare placeringar, ekonomiskt bistånd ökar samt höga kostnader för sjukfrånvaro och övertid.

7100 - Socialnämndens förvaltningskontor

Under första tertialet 2024 har rekrytering av ny socialchef pågått och under denna period har förvaltningschef för FOKUS även utgjort tf socialchef tillsammans med IFO/Biståndschefen som fungerar som biträdande förvaltningschef. På grund av ändrade förutsättningar för statsbidraget "Minska andel timanställda" som kom 2023, flyttades drygt 3,7 mnkr över till 2024 och ligger under socialnämndens förvaltningskontor. I prognosen har ett tillskott på 900 tkr som ligger reserverade hos KS räknats in.

7200- Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorg har fått ökade kostnader för placeringar av barn och unga under årets fyra första månader. 2023 avslutades flera placeringar i familjehem, men under året har det tillkommit två mer kostsamma HVB placeringar. Individ- och familjeomsorgen har även haft ett ökat tryck av familjehem som har medfört fyra jourhem under mars månad, två av dessa har gått över till vanligt arvoderat familjehem. Totalt har kommunen 11 placeringar med en månadskostnad på ca 799 tkr. Med anledning av det ökade trycket på barn och unga anställdes ytterligare en socialsekreterare från och med februari, för att motverka sjukskrivningar eller konsultkostnader. Denna kostnad på 750 tkr finns inte budget för. Det ekonomiska biståndet har räknats upp med 8,7% (ca 400 tkr) och har 2024 en minskad ram på 1 mnkr. I början på året har det inkommit 15 nya hushåll och skrivits ut 5, så totalt 10 nya hushåll. Den samlade prognosen för året är ett underskott på 5 600 tkr. Statsbidrag på ca 850 tkr har räknats in.

7300 - Hemtjänst

Hemtjänsten har en budget som förväntas kunna hantera i genomsnitt 91 brukare per månad. Under årets första månader har antalet brukare varierat mellan 106-115. Antal kontaktpersoner är även 4 fler än vad som var budgeterat för. Prognosen utgår från en liknande utveckling under resten av året. Hemtjänsten har under inledningen av året haft mycket övertid och sjukfrånvaro, vilket lett till höga kostnader. I prognosen har ett tillskott för hemtjänsten på 2,1 mnkr räknats in, som ligger reserverade hos KS samt statsbidrag på drygt 700 tkr. Hänsyn har även tagits till arbetet som sker kring schema och bemanning samt behov av stöd till chef.

7400 - Hemsjukvård och Rehab

Hemsjukvården och rehab påverkas av att man har fler och mer komplexa patientärenden inom äldreomsorgen. Enheterna arbetar med överanställning då det inte finns vikarier att få tag på för att undvika bemanningsföretag som är mycket kostsamt, men också innebär en lägre kvalitet. I prognosen har statsbidrag på drygt 1,5 mnkr räknats med.

75 - LSS och socialpsykiatri

I början på året slutade en av verksamhetsledarna inom LSS som anställdes under föregående år och som inte var finansierad i budget. Även en av enhetscheferna kommer att sluta i mitten på juni. Rekrytering av ny enhetschef kommer att ske i början på hösten. Under tiden kommer nuvarande verksamhetsledare vara tf enhetschef för de områden som tidigare chef ansvarat för. Under årets första månader har flera verksamheter inom LSS haft mycket sjukfrånvaro och som också medfört kostnader för övertid. Från januari till mars ökade antalet brukare med SOL-beslut från 6 till 8, vilket medförde att boendestöd SOL delades från servicebostad LSS. LSS-handläggare har i början på året flaggat för ett stort PA-ärende som är på väg in. Eventuellt dygnet runt och dubbelbemanning. Verkställighet beräknas från och med 1/7.

7600 - Biståndsenheten

Under biståndsenheten redovisas ett litet överskott som är kopplat till lägre personalkostnader på grund av sjukskrivning samt fakturering för LSS-handläggning. Prognosen vid året slut är att enheten kommer gå plus minus 0.

77 - SÄBO och korttid

Inom särskilt boende (SÄBO) stängdes en avdelning på Edsgärdet temporärt i början på året på grund av viss vakans i nyttjandet av SÄBO-platser under 2023. Vid april månads utgång var samtliga SÄBO-platser belagda både på Edsgärdet och Hagalid.

Under årets första månader har både Edsgärdet och Hagalid haft hög sjukfrånvaro och övertid, vilket lett till höga kostnader.

Vid årsskiftet utökades antalet platser på Hagalids korttidsboende från 8 till 10. På grund av högt tryck och utökad vårdtyngd har det under första månaderna krävts personalförstärkning vid flera tillfällen.

Prognosen för Edsgärdet och Hagalid är ett underskott på 1 000 tkr respektive 900 tkr vid årets slut. För Edsgärdet har 737 tkr för statsbidrag räknats med och för Hagalid ca 213 tkr.

Förslag till åtgärder för att komma i balans

1. Arbeta för en god arbetsmiljö, låg sjukfrånvaro samt minska antal övertidstimmar. Arbeta mer med ökat medarbetarskap och dialog kring arbetsplatsetik (krav och förväntningar).
2. Arbeta med personal- och kompetensförsörjningsstrategi samt schema och bemanning i Socialförvaltningens ledningsgrupp i samverkan med HR- och bemanningseenheten. Under 2024 kommer hemtjänsten och därefter LSS få ökat schemastöd. Genomlysning kring schema och bemanning kommer göras med hjälp av satsningen från "Hållplats Dals-Ed" genom 50% av verksamhetsledare på bemanningseenheten samt enhetschef på Edsgärdet.
3. Satsa på välfärdsteknik både internt och i samverkan med övriga kommuner. Exempelvis läkemedelsautomat som kan spara mycket tid.
4. Ökat samarbete med övriga förvaltningar bland annat FOKUS gällande personalresurser genom att bland annat erbjuda kombinationstjänster. Fortsätta arbeta för att undvika bemanningsföretag.
5. Arbeta med förebyggande insatser - hemmaplanslösningar.
6. Alltid titta till det mest kostnadseffektiva alternativet upp till skälig levnadsnivå. Genomföra organisationsöversyn avseende tydliga mål för verksamheten i relation till uppdrag. SÄBO och korttid är insatser enligt Socialtjänstlagen varav verkställande omsorg kring boende ska ske i linje med en skälig levnadsnivå.
7. Arbeta aktivt med statsbidrag.

Konsekvenser för verksamheten

1. Effekten av att arbeta för en god arbetsmiljö, låg sjukfrånvaro samt minska antal övertidstimmar är personal som trivs med sitt arbete och blir goda yrkesambassadörer som leder till att fler vill arbeta inom Vård och omsorg. En annan konsekvens är minskade kostnader. Hemsjukvården har genom nytt schema och ett fast rullande sommarschema lyckats minska sin övertid och därigenom även sina kostnader.
2. Genom att arbeta med personal- och kompetensförsörjningsstrategin får vi en samsyn kring vad som är viktigast att arbeta med för att säkra kompetensen inför framtiden. Målet som önskas uppnås är att vara en attraktiv arbetsgivare, hitta nya lösningar och uppnå ett hållbart arbetsliv. Utifrån en genomlysning av schema och bemanning kan ett optimalt schema skapas utifrån verksamhetens behov, vilket kan leda till att behovet av antal årsarbetare inte är lika stort som behovet är idag med dagens schema.
3. Konsekvenser för verksamheten genom att satsa på välfärdsteknik är att behovet av personal inom Vård och omsorg inte ökar i samma takt som ökat behov av Vård och omsorgsinsatser.
4. Samverkan mellan förvaltningar då det är möjligt kan minska behovet av rekrytering under framförallt sommarperioden då det är svårt att få tag på personal. Detta minskar behovet av att köpa tjänster från bemanningsföretag till en betydligt högre kostnad. Genom att erbjuda kombinationstjänster kan förvaltningarna även uppnå kommunens mål heltid som norm.
5. Att arbeta med förebyggande insatser och hemmaplanslösningar minskar behovet av att köpa externa platser, vilket är mycket kostsamt.
6. En konsekvens av att se till det mest kostnadseffektiva alternativet upp till skälig levnadsnivå är en minskning av antal belagda dygn korttid.
7. Statsbidrag gör det möjligt att utbilda befintlig personal samt möjliggör satsningar som kan leda till kostnadseffektivitet och som annars inte varit genomförbara.

3 BESKRIVNING AV PÅGÅENDE ANALYSARBETE

Under perioden har samtliga enhetschefer analyserat sina verksamheter, gett förslag på åtgärder för att klara långsiktig ekonomisk följsamhet samt presenterat detta för socialnämnden under en dialogdag i slutet på mars. Arbetet med genomlysning kring schema och bemanning kommer fortsätta under året. Sjukfrånvaro, övertid, ekonomi och statistik kommer fortsatt analyseras och följas upp löpande.

Kommunstyrelsen

§ 91

Dnr 2024-000061 007

Revisionsrapport - Granskning av personal- och kompetensförsörjning

Sammanfattning av ärendet

PwC har på uppdrag av revisorerna i Dals Eds kommun genomfört en granskning av personal- och kompetensförsörjning i Dals-Eds kommun. Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning. Revisionens sammanfattande bedömning var att kommunstyrelsen inte helt säkerställt ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Granskning visar att det finns en formell ansvarsfördelning avseende arbetet med personal och kompetensförsörjning och att det finns kommunövergripande mål som avser personal- och kompetensförsörjning genom de två utvecklingsmålen hög kompetensmatchning samt en skola där varje elev når sin fulla potential. Det noteras dock att det sistnämnda utvecklingsmålet saknar målvärde. Därtill visar granskning att det genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke, men att det finns behov av att utöka det strategiska arbetet med Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal. Revisionen ser det som positivt att det finns en rutin för avgångssamtal med tillhörande mall samt en avgångsenkät men noterar att det saknas en rutin för hur resultaten hanteras och sammanställs för avslutningssamtalen i syfte att ytterligare utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.

Rapporten innehåller följande rekommendationer inför det fortsatta arbetet inom området:

- Att tillse att arbetsdokumentet övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan färdigställs samt att den antas av kommunstyrelsen.
- Att tillse att rutiner tas fram för att sammanställa och analysera information från avgångssamtal som ett redskap för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.
- Att stärka arbetet med kommunens arbetsgivarvarumärke i syfte att attrahera, rekrytera och bibehålla personal.
- Att utveckla uppföljningen av personal- och kompetensöverföring till att inkludera en förvaltningsspecifik uppföljning i årsredovisning samt delårsrapport.

Kommunstyrelsen

fort. § 91

Kommunstyrelseförvaltningen har i denna skrivelse svarat utifrån de rekommendationer som granskningsrapporten innehåller och beskriver genomförda, pågående och planerat arbete.

Kommunstyrelsens svar till revisionen kring revisionsrapportens rekommendationer redogörs för i föreliggande tjänsteskrivelse från HR-chef samt också bedömningen att ett arbete med att ta fram en kommunövergripande kompetensförsörjningsplan har pågått under en längre tid. Under våren 2023 har dokumentet färdigställts och planerats gå upp för beslut under hösten 2023. Planen har avvaktats för att invänta och beakta revisionens rekommendationer och har både pågående och planerade åtgärder inom ramen för dessa rekommendationer, främst i den kommunövergripande planen för strategisk kompetensförsörjning. Med det görs bedömningen att vi både har kvalitetssäkrat processen med den kommunövergripande kompetensförsörjningsplanen och tillgodosett revisionens rekommendationer.

Beslutsunderlag

Reviderad tjänsteskrivelse HR-chef daterad 2024-05-16.

Revisionsrapport – Granskning av personal- och kompetensförsörjning – PwC.

Skrivelse – kommunens revisorer.

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom förvaltningens svar på revisionsrapportens rekommendationer.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige tar del av revisionsrapporten Granskning av personal- och kompetensförsörjning.

Expedieras till

Revisorer, beslut samt tjänsteskrivelse

Tf. kommundirektör

HR-chef

KF

Svar på revisionsrapport Granskning av personal och kompetensförsörjning

Beslutsunderlag

- Revisionsrapport - granskning av personal och kompetensförsörjning
- Följebrev från PwC

Bakgrund och Sammanfattning

PwC har på uppdrag av revisorerna i Dals Eds kommun genomfört en granskning av personal- och kompetensförsörjning i Dals-Eds kommun. Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning. Revisionens sammanfattande bedömning var att kommunstyrelsen inte helt säkerställt ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Granskning visar att det finns en formell ansvarsfördelning avseende arbetet med personal och kompetensförsörjning och att det finns kommunövergripande mål som avser personal- och kompetensförsörjning genom de två utvecklingsmålen hög kompetensmatchning samt en skola där varje elev når sin fulla potential. Det noteras dock att det sistnämnda utvecklingsmålet saknar målvärde. Därtill visar granskning att det genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke, men att det finns behov av att utöka det strategiska arbetet med Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal. Revisionen ser det som positivt att det finns en rutin för avgångssamtal med tillhörande mall samt en avgångsenkät men noterar att det saknas en rutin för hur resultaten hanteras och sammanställs för avslutningssamtalen i syfte att ytterligare utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.

Rapporten innehåller följande rekommendationer inför det fortsatta arbetet inom området:

- Att tillse att arbetsdokumentet övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan färdigställs samt att den antas av kommunstyrelsen.
- Att tillse att rutiner tas fram för att sammanställa och analysera information från avgångssamtal som ett redskap för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.
- Att stärka arbetet med kommunens arbetsgivarvarumärke i syfte att attrahera, rekrytera och bibehålla personal.
- Att utveckla uppföljningen av personal- och kompetensöverföring till att inkludera en förvaltningsspecifik uppföljning i årsredovisning samt delårsrapport.

Kommunstyrelseförvaltningen har i denna skrivelse svarat utifrån de rekommendationer som granskningsrapporten innehåller och beskriver genomförda, pågående och planerat arbete.

Kommunstyrelsens svar till revisionen

Nedan följer en redogörelse för Kommunstyrelsens svar kring revisionsrapportens rekommendationer.

Postadress
Box 31
S-668 31 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

- *Att tillse att arbetsdokumentet övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan färdigställs samt att den antas av kommunstyrelsen.*

Ett arbete med att ta fram en kommunövergripande kompetensförsörjningsplan har pågått under en längre tid. Under våren 2023 färdigställdes dokumentet och planerades gå upp för beslut under hösten 2023. Efter inkommen granskning om revision beslutades att planen skulle beakta de eventuella rekommendationer från rapporten. Planen kommer att beslutas under 2024.

- *Att tillse att rutiner tas fram för att sammanställa och analysera information från avgångssamtal som ett redskap för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.*

Kommunövergripande mallar för avgångssamtal finns för chef och medarbetare att tillgå. Som komplement finns även en anonym avgångsenkät. Avgångsenkäten är ett formaliserat formulär som syftar till att ta del av information som kan stärka kommunen som attraktiv arbetsgivare. Avgångsenkäten sammanställs av HR-enheten på årsbasis och analyseras i kommunledningsgruppen i syfte att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.

- *Att stärka arbetet med kommunens arbetsgivarvarumärke i syfte att attrahera, rekrytera och bibehålla personal.*

Dals-Eds kommun arbetar aktivt med arbetsmiljöfrågor i kommunens verksamheter och medarbetarundersökningar visar på ett högt medarbetarengagemang utifrån jämförande statistik med riket samt en stor andel stolta medarbetare. På årsbasis sker en uppföljning av arbetsmiljömål enligt kommunen arbetsmiljöpolicy. Under 2023 lanserade HR-enheten en intern arbetsmiljöutbildning till kommunens chefer och skyddsombud samt en intern utbildning inom ramen för avtal om samverkan och arbetsmiljö som även riktar sig till kommunens medarbetare. Sedan 2020 använder organisationen en utbildning inom aktivt medarbetarskap för alla medarbetare och sedan april 2024 erbjuds även digital microlearning för chefer inom områden såsom arbetsmiljö, tillitsbaserat ledarskap, arbetsrätt, ekonomi mm.

Dals-Eds kommun arbetar aktivt med den lokala lönestrukturen i förhållande till omvärlden, löpande dialog om verksamheternas grunduppdrag och det individuella uppdraget. På kommunens intranät via HR-sidan finns möjlighet för alla medarbetare att ta del av förmåner såsom broschyren 'Säg hej till ditt kollektivavtal' där det finns samlat de viktigaste förmånerna som finns i kollektivavtalen. Dessutom arbetar kommunens verksamheter aktivt för att fler ska kunna arbeta mer och längre och årsbokslutet visade att andel heltidsanställda ökar och har ökat med 15, 4% sedan 2020 när arbetet med heltidsresan inleddes. Därtill erbjuder kommunen också prova-på-praktik, välkomnar praoelever från grundskolan samt praktikanter från gymnasie- och högskolor/universitet. Se även aktiviteter som pågår samt är planerade i den kommunövergripande strategiska kompetensförsörjningsplanen, där aktiviteterna dels är sammanknutna till SKR's nio

delstrategier för kompetensförsörjning samt dels till kompetensförsörjningsprocessen som innefattar hela medarbetarlivscykeln dvs attrahera, introducera, utveckla, behålla samt avsluta. Vi behöver även beakta rekryteringsbehovet i kommunens övergripande plan för marknadsföring.

- *Att utveckla uppföljningen av personal- och kompetensöverföring till att inkludera en förvaltningsspecifik uppföljning i årsredovisning samt delårsrapport.*

På årsbasis kommer en uppföljning ske på kommunövergripande nivå där kompetensförsörjning beskrivs i personal & hälsobokslut med de aktiviteter som skett under året.

Bedömning

Ett arbete med att ta fram en kommunövergripande kompetensförsörjningsplan har pågått under en längre tid. Under våren 2023 färdigställdes dokumentet och planerades gå upp för beslut under hösten 2023. Vi har därefter valt att avvakta planen för att invänta och beakta revisionens rekommendationer och har både pågående och planerade åtgärder inom ramen för dessa rekommendationer, främst i den kommunövergripande planen för strategisk kompetensförsörjning. Med det görs bedömningen att vi både har kvalitetssäkrat processen med den kommunövergripande kompetensförsörjningsplanen och tillgodosett revisionens rekommendationer.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom förvaltningens svar på revisionsrapportens rekommendationer.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige tar del av revisionsrapporten Granskning av personal och kompetensförsörjning.

I tjänsten

Veronica Husberg,
HR-chef

Jonas Olsson,
Tf kommundirektör

Expedieras till

HR-chef
Tf kommundirektör

Granskning av personal- och kompetensförsörjning

Dals-Eds kommuns revisorer

Februari 2024

Petra Ribba, certifierad kommunal revisor

Caroline Tham Johansson, revisionskonsult

Carl- Gustaf Folkesson, certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun genomfört en granskning av personal- och kompetensförsörjning. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** säkerställt ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns det en tydlig och fastställd ansvarsfördelning avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?	Ja
Säkerställs att det finns mål och strategier utformade för personal- och kompetensförsörjningen?	Delvis
Genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke för att både behålla och attrahera nya medarbetare?	Delvis
Bedrivs det ett aktivt arbete för att säkra personal- och kompetensförsörjning på kort och lång sikt?	Ja
Genomförs uppföljningar avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?	Delvis

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att tillse att arbetsdokumentet övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan färdigställs samt att den antas av kommunstyrelsen.
- Att tillse att rutiner tas fram för att sammanställa och analysera information från avgångssamtal som ett redskap för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.
- Att stärka arbetet med kommunens arbetsgivarvarumärke i syfte att attrahera, rekrytera och bibehålla personal.
- Att utveckla uppföljningen av personal- och kompetensöverföring till att inkludera en förvaltningsspecifik uppföljning i årsredovisning samt delårsrapport.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Granskningsresultat	5
Ansvarsfördelning i arbetet med personal- och kompetensförsörjning	5
Mål och strategier för personal- och kompetensförsörjningen	8
Aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke	11
Aktivt arbete med personal och kompetensförsörjningen på kort och lång sikt	14
Uppföljningar av arbetet med personal- och kompetensförsörjningen	19
Samlad bedömning	21
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	22

Inledning

Bakgrund

Att säkerställa personal- och kompetensförsörjningen på kort och lång sikt samt säkerställa finansieringen av framtidens välfärd är två av kommunsektorns största utmaningar. SKR beskriver att stora pensionsavgångar och ökad efterfrågan på välfärdstjänster gör att kommuner och regioner behöver rekrytera många nya medarbetare de kommande åren. Samtidigt finns det brist på personal i flera yrkesgrupper samt ekonomiska utmaningar i kommunerna.

Det är därför viktigt att kommuner tydliggör och synliggör sitt framtida personal- och rekryteringsbehov utifrån prognostiserad befolkningsutveckling, personalomsättning och kommande pensionsavgångar. Med hjälp av kunskap om framtida personal- och rekryteringsbehov kan adekvata strategiska planer för hur personal- och kompetensförsörjningen ska säkerställas på såväl kort som lång sikt arbetas fram.

Det är viktigt att kommunerna bedriver ett aktivt strategiskt arbete med personal- och kompetensförsörjningen. Arbetet bör innefatta att skapa ett starkt arbetsgivarvarumärke och arbetsgivarerbjudande för att attrahera och behålla personal, ta hand om erfarenheter från personal som väljer att avsluta sin anställning eller som går i pension men också att involvera verksamheterna för att utveckla nya arbetssätt och nyttja möjligheterna med digitalisering.

Revisorerna i Dals-Eds kommun har utifrån en väsentlighets- och riskanalys funnit det relevant att under år 2023 granska kommunstyrelsens arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

För att besvara syftet har följande revisionsfrågor formulerats:

- Finns det en tydlig och fastställd ansvarsfördelning avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?
- Säkerställs att det finns mål och strategier utformade för personal- och kompetensförsörjningen?
- Genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke för att både behålla och attrahera nya medarbetare?
- Bedrivs det ett aktivt arbete för att säkra personal- och kompetensförsörjning på kort och lång sikt?
- Genomförs uppföljningar avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §. samt av fullmäktige beslutade styrande dokument i form av reglementen, delegationsordningar, plan/budget, policys, riktlinjer och beslutade strategier med bäring på personal- och kompetensförsörjningsområdet.

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att avse kommunstyrelsen. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2023.

Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer, dokumentstudier, protokollgranskning samt webbenkät.

Intervjuer har genomförts med:

- Tf. Kommundirektör
- HR-chef
- Tf. socialförvaltningschef
- Förvaltningschef FOKUS-förvaltningen
- Gruppintervju med verksamhetschefer
- Gruppintervju med fackliga företrädare för att få ett arbetstagarperspektiv.

Protokollgranskning har genomförts av kommunstyrelsens protokoll för 2023 för perioden januari 2023 till november 2023.

En webbenkät har skickats till samtliga chefer med frågor relaterat till förutsättningar för personal- och kompetensförsörjning. Totalt har webbenkäten skickats till 29 chefer. 26 chefer har besvarat webbenkäten vilket motsvarar 90 procents svarsfrekvens. 1 chef har delvis svarat på enkäten vilket motsvarar 3 procent och 2 chefer har inte svarat vilket motsvarar 7 procent.

Rapporten är kvalitetssäkrad av Carl-Gustaf Folkesson, certifierad kommunal revisor, i enlighet med PwC:s interna riktlinjer för kvalitetssäkring av revisionsrapporter.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser och bedömningar som vi gjort kopplat till respektive revisionsfråga. I samband med granskningen har en webbenkät skickats ut till samtliga chefer. Utfallet av enkäten redovisas under respektive revisionsfråga.

Ansvarsfördelning i arbetet med personal- och kompetensförsörjning *Revisionsfråga 1: Finns det en tydlig och fastställd ansvarsfördelning avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?*

Iakttagelser

Enligt reglemente för kommunstyrelsen, antaget av kommunfullmäktige 1996-12-12, senast reviderat av kommunfullmäktige 2023-03-15 (§ 17), framgår under kapitlet *personalpolitik* (§ 6) att kommunstyrelsen ska ha hand om frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare. Kommunstyrelsen ska förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning om förhandlingsrätt utom vad gäller 11–14 och 38 §§ lagen om medbestämmande i arbetslivet. Kommunstyrelsen ska också avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare,

Av kommunstyrelsens delegationsordning, beslutad av kommunstyrelsen 2023-03-02 (§ 42), redogörs för de ärendetyper där beslutanderätt inom personalärenden som har delegerats till KSAU, förvaltningschef, enhetschef, HR-chef och kommundirektör.

I delegationsordningen framgår inom området för personalärenden bl. a:

- Anställning förvaltningschef beslutas av KSAU och anställning av enhetschef beslutas av förvaltningschef
- Uppsägning på grund av arbetsbrist eller av personliga skäl och avsked beslutas av förvaltningschef
- Förflyttning av arbetstagare inom förvaltningen beslutas av förvaltningschef
- Utköp av medarbetare beslutas av kommundirektör

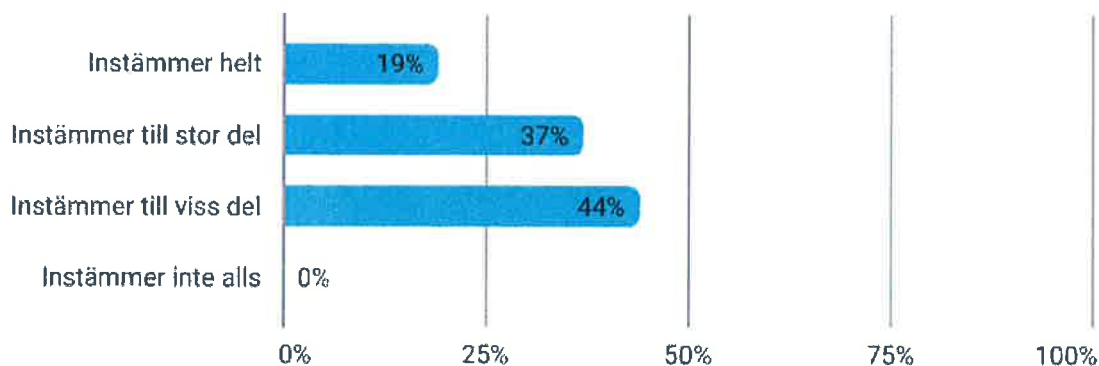
Vi har tagit del av en presentation som beskriver utbildningen Aktivt medarbetarskap. Utbildningen är framtagen tillsammans med Effect Management där cheferna har genomgått en faciliteringsutbildning och genomför utbildningen för sina verksamheter utifrån relationen till mig själv, relationen till mina kollegor, bidra till varandras arbetsglädje, feedback, relationen till min chef, relationen till dem vi är till för, lösningsfokus, utveckla dig själv, andra och verksamheten, ambassadörskap, tillit och mod samt avslutningsvis hur går vi vidare. Det framgår inte av presentationen, vem som har tagit fram det eller vem dokumentet har delgetts.

Av Dals-Eds kommuns arbetsmiljöpolicy (beslutad av kommunfullmäktige 2022-04-13 §28) framgår att alla medarbetare i Dals-Eds kommun ska bidra aktivt till en god arbetsmiljö. Som medarbetare har du ett eget ansvar för din hälsa och vid försämrat hälsotillstånd bidrar du till din egen rehabilitering. Chef har inom sina respektive enheter ansvar för att ett aktivt arbetsmiljöarbete bedrivs och att förutsättningar ges för att i största möjliga utsträckning lösa arbetsmiljöfrågor inom verksamheten. HR-enheten samordnar det kommunövergripande strategiska arbetsmiljöarbetet och fungerar som konsultativt

stöd till kommunens chefer. Årligen genomförs personal- och arbetsmiljögenomgångar med kommunens chefer förebyggande arbetsmiljöåtgärder.

Som beskrivits i metodavsnittet har en enkät distribuerats till kommunens chefer med personalansvar inom kommunen. I enkäten ställdes frågan till cheferna om de upplever att det finns en tydlig ansvarsfördelning för personal- och kompetensförsörjningen. I diagram 1 nedan redovisas hur svaren fördelades:

Diagram 1-Enkät svar "Jag upplever att det finns en tydlig ansvarsfördelning för personal- och kompetensförsörjning"

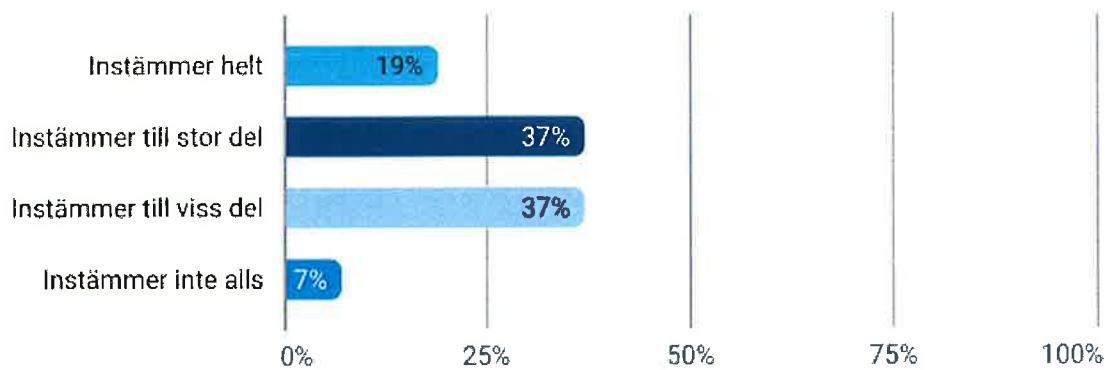

Av svaren framgår att 56 procent av cheferna instämmer helt eller till stor del i påståendet att det finns en tydlig ansvarsfördelning för personal- och kompetensförsörjning. 44 procent av cheferna instämmer till viss del. Av kommunledningsförvaltningens enkätresultat framgår att 100 procent av cheferna instämmer till stor del. FOKUS-förvaltningen och socialförvaltningens enkätresultat är samstämmiga med det övergripande resultatet.

Tillgång till stöd

Cheferna har även fått besvara frågan huruvida de anser att de har tillgång till ett tillräckligt stöd som motsvarar deras behov när det gäller att rekrytera, behålla och utveckla medarbetare inom sitt ansvarsområde.

Diagram 2-Enkät svar "Jag anser att jag har tillgång till ett stöd som motsvarar mitt behov när det gäller att rekrytera, behålla och utveckla personal inom min förvaltning"

Enkätresultatet visar att 56 procent anser att de har tillgång till ett stöd som motsvarar deras behov när det gäller att rekrytera, behålla och utveckla medarbetare inom sitt ansvarsområde. 37 procent instämmer till viss del och 7 procent instämmer inte alls i påståendet. Socialförvaltningens enkätresultat är samstämmigt med det övergripande resultatet. Av FOKUS-förvaltningens enkätresultat framgår att 57 procent av cheferna instämmer till viss del.

I intervjuer beskrivs att rekryteringsprocessen håller på att ses över för att kunna ge chefer ett stöd i rekryteringen hela vägen. I samband med att rekryteringsprocessen ses över ska rekryteringspolicyn revideras.

HR-enheten i kommunen är centraliserad och består av en HR-chef, en HR-strateg, en personalekonom samt två lönespecialister. Personalekonomen har i sitt uppdrag haft projektet Heltid som norm som har övergått till att gå under begreppet bemanningsplanering och fokuserar på; heltid som norm, arbetsmiljö och verksamhet. En HR-konsult är för närvarande tjänstledig men arbetade fram till hösten 2023 på 50 % som projektledare för heltidsresan.

Intervjuer beskriver att det har blivit tydligare för vilket stöd man som chef kan förvänta sig att få av HR-enheten. Många chefer har tidigare ansett att de inte har fått den hjälp som de har behövt. HR:s veckobrev lyfts fram som ett positivt sätt för HR-enheten att nå ut med information där de tipsar om olika saker. HR stöttar även praktiskt med verktyget i rekryteringsprocessen samt med personlighetstester och vid chefsrekryteringar. HR-enheten tar även fram kommunövergripande mallar för området samt att de hjälper förvaltningarna med sammanställning av information samt prognoser på nationell och regional basis. De är även behjälpliga med kartläggning av kompetensförsörjningen genom att ta fram pensionsavgångar samt redogör för trender och brister. Ett nytt PA-system är under framtagande där förhoppningen är att det nya PA-systemet ska kunna ta fram mer stödjande underlag.

Bedömning

Finns det en tydlig och fastställd ansvarsfördelning avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?

Ja.

Vår granskning visar att det finns en formell ansvarsfördelning avseende arbetet med personal och kompetensförsörjning. Vår enkät visar att en majoritet av cheferna upplever att det finns en tydlig ansvarsfördelning och att en majoritet av cheferna anser att de har tillgång till ett stöd som motsvarar deras behov av att rekrytera, behålla och utveckla personal inom sin förvaltning.

Mål och strategier för personal- och kompetensförsörjningen

Revisionsfråga 2: Säkerställs att det finns mål och strategier utformade för personal- och kompetensförsörjningen?

Iakttagelser

I Dals-Eds kommunplan 2023–2025, fastställd av kommunfullmäktige 2022-12-14 (§ 109) framgår att kommunens vision och värdegrund samt verksamhetens grunduppdrag utgör grunden i styrmodellen. En del i kommunens vision *Dals-Ed - den naturliga hållplatsen* är: *Dals-Ed är en ATTRAKTIV kommun*, där det bland annat lyfts fram att Dals-Ed är en naturlig mötesplats i en gränsbygd för företagande, natur och kultur.

Kommunplanen beskriver kommunens utvecklingsområden för mandatperioden. Totalt har fyra utvecklingsområden formulerats där området *kompetens* har bäring på granskningsområdet. Tillhörande målet finns två utvecklingsmål; *hög kompetensmatchning* samt *en skola där varje elev når sin fulla potential*. Målvärde för 2023 framgår av utvecklingsmålet *hög kompetensmatchning*: Dals-Eds kommun har 1 procent lägre arbetslöshet än riksgenomsnittet i målgruppen. För målet definieras att kommunens verksamheter och näringslivet har bra tillgång på arbetskraft med relevant kompetens. Vi noterar att målvärde för 2023 saknas för utvecklingsmålet, *en skola där varje elev når sin fulla potential*. Av det målet framgår att elever ges stöd och stimulans i att utvecklas så långt som möjligt. Skola och näringsliv samverkar för att väcka intresse hos elever för entreprenörskap och för olika yrken.

I kommunplanen beskrivs att det krävs en god kompetensmatchning för att säkra kommunens och företagens framtida personalförsörjning och utveckling. I Dals-Ed ska skolan ge eleverna stöd och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt och ha en aktiv roll i att väcka engagemang och intresse för företagsamhet hos eleverna. Det ska finnas en stark samverkan mellan skola och näringsliv. Vidare framgår att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare där möjligheten till kompetensutveckling och personlig utveckling ska finnas för all personal och är en förutsättning för att verksamheten ska kunna utvecklas eller utifrån nya eller förändrade krav från kommuninvånare eller omvärlden.

Av kommunplanen framgår vidare att kommunikativa och engagerade ledare samt delaktiga medarbetare är en av framgångsfaktorerna för att nå goda resultat.

Socialnämnden

I socialnämndens verksamhetsplan 2023 (2023-02-28 §14) beskrivs nämndens utvecklingsmål: *minska behovet av timanställda* inom utvecklingsområdet: Personal och kompetensförsörjning. Förvaltningen behöver säkerställa att det finns tillräckligt mycket personal för att kunna minska antalet timanställda i verksamheten och för att ha den kompetens som krävs. Socialstyrelsen har bestämt att en god nivå för andelen anställda är högst 17 procent. Socialnämndens mål är att vara under 17 procent som är Socialstyrelsens definition på en god nivå utifrån Socialstyrelsens formel antal månadsanställda plus antal timanställda delat med antal timanställda. Indikatorn är *andel timanställda* vilket mäts via statistik från HR-systemet och bemanningen.

Vidare framgår två strategier kopplat till utvecklingsmålet:

- Ta fram en handlingsplan/strategi för framtida kompetensförsörjning, med aktiviteten att ta fram en kompetensförsörjningsplan utifrån SKR:s nio strategier. Slutdatum: 2023-12-31.
- Schemaläggning och bemanning, ingen aktivitet eller slutdatum framgår.

FOKUS-nämnden

I FOKUS-nämndens verksamhetsplan 2023 (2023-02-01 §6) beskrivs nämndens utvecklingsmål: *utvärdera och analysera förvaltningens förändrade ledningsorganisation* inom utvecklingsområdet: Förändrad ledningsorganisation. I samband med Arbetsmiljöverkets senaste inspektion konstaterades att rektorerna har en tuff arbetssituation. Flera planerade åtgärder har vidtagits men det återstår åtgärder kring chefernas organisatoriska förutsättningar. Detta arbete behöver fortsätta och utvärderas. Ledningsorganisationen omorganiseras för att få en jämnare fördelning mellan förvaltningens chefer samt täcka för avslutad tjänst och nystartad verksamhet, integrerad grundsärskola. Indikatorn är en *utvärdering* vilken görs i form av en enkät där cheferna får skatta huruvida de upplever att deras arbetsbelastning minskat utifrån den förändrade organisationen. Mätningen görs per år.

I enlighet med HÖK21 arbetar FOKUS-förvaltningen tillsammans med Lärarförbundet och Lärarnas riksförbund för att trygga kompetensförsörjning inom skolan på kort och lång sikt. Vi har tagit del av dokumentet *strategisk kompetensförsörjning i förskola och skola, Dals-Eds kommun 2022* (daterad 2022-03-31) vilken redogör för målsättningarna för att säkerställa kompetensförsörjningen inom utbildningsverksamheterna i Dals-Eds kommun. Målsättningarna är:

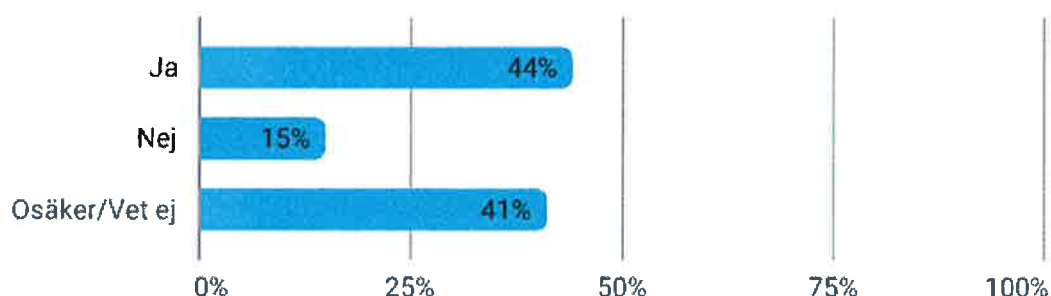
- Varje undervisningstimme inom skola ska ledas av en legitimerad och ämnesbehörig lärare
- All undervisning inom förskola ska planeras av legitimerad förskollärare i samverkan med övriga kollegor
- All undervisning inom förskoleklass ska ledas av legitimerad lärare/förskollärare
- All undervisning inom fritidshemmet ska planeras av legitimerad lärare i samverkan med övriga kollegor

Kopplat till kompetensförsörjningsplanen har en aktivitetsplan tagits fram för 2022 (daterad 2022-03-31). I planen redogörs för identifierade utvecklingsområden inom arbetsmiljö, arbetsorganisation, arbetstid samt lönebildning. För varje identifierat utvecklingsområde framgår aktiviteter, ansvarig samt tid för när aktiviteten ska följas upp.

Enkätresultat och intervjusvar

I enkäten har chefer fått besvara frågan om deras förvaltning har en aktuell kompetensförsörjningsplan/strategi. Av diagram 3 nedan framgår hur cheferna har svarat.

Diagram 3: Enkät svar: "Min förvaltning har en aktuell kompetensförsörjningsplan/strategi?"

Av svaren framgår att 44 procent av cheferna anser att deras förvaltning har en aktuell kompetensförsörjningsplan/strategi. 15 procent har angett att deras förvaltning inte har en aktuell kompetensförsörjningsplan/strategi och 41 procent är osäkra/vet ej. Av socialförvaltningens enkät svar framgår att 88 procent har svarat *Ja* på påståendet och 13 procent har svarat *Nej*. Av FOKUS-förvaltningens enkät svar framgår att 43 procent har svarat *Ja* och 57 procent har svarat *Nej*.

I våra intervjuer beskrivs att en kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan är under framtagande och är vid tidpunkten för granskningen ett arbetsmaterial. Planen ska presentera pågående och planerade aktiviteter som knyts an till Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) nio strategier som arbetsgivare bör arbeta efter för att möta kompetensförsörjningsutmaningen inom offentlig sektor och presenteras utifrån kompetensförsörjningsprocessen. Modellen används som en ram och involverar alla de faser en medarbetare går igenom tillsammans med en arbetsgivare. SKR:s nio strategier är uppdelade i tre huvudområden; attraktiv arbetsgivare, nya lösningar samt hållbart arbetsliv. Planen har utgått från dessa tre områden. Vid intervjuer framkommer att syftet med den kommunövergripande planen är att få en övergripande bild och att förvaltningarna kan ha verksamhetsspecifika planer som ska tangera den övergripande planen. Arbetet med den övergripande kompetensförsörjningsplanen har pågått under en längre tid, det beskrivs att förvaltningschefer har haft planen uppe i sina ledningsgrupper samt att fackliga representanter har tagit del av den. Efter revisionsgranskningen är ambitionen att inkludera observationer och insikter som framkommit och eventuellt lägga till dessa i planen. Planen ska sedan antas av kommunstyrelsen.

Av intervjuer framgår att kommunens viktigaste strategier för att möta kompetensutmaningen består av att behålla kompetent personal, tänka nytt avseende arbetssätt, arbeta för kombitjänster, höja attraktiviteten samt öka antalet kommuninvånare. Det framgår vidare att det finns en samverkan med fyra kommuner om att trygga kompetensen på chefsnivå. Samverkan är formaliserad med en avsiktsförklaring utifrån att kommunerna delar kompetenser och samverkar inom ramen för grunduppdragen. Exempelvis delar Dals-Eds kommun ekonomichef med Bengtsfors kommun.

Bedömning

Säkerställs att det finns mål och strategier utformade för personal- och kompetensförsörjningen?

Delvis.

Vår granskning visar att det finns kommunövergripande mål som avser personal- och kompetensförsörjning genom de två utvecklingsmålen *hög kompetensmatchning* samt *en skola där varje elev når sin fulla potential*. Vi noterar dock att det sistnämnda utvecklingsmålet saknar målvärde. Socialnämnden samt FOKUS-nämnden har beslutat om utvecklingsmål inom personal- och kompetensförsörjningen med tillhörande målvärde och indikatorer.

Vi ser positivt till att en övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan är under framtagande och att den antas av kommunstyrelsen. Vi noterar att FOKUS-förvaltningens strategiska dokument avser år 2022 och rekommenderar att dokumenten revideras till att gälla för aktuellt år.

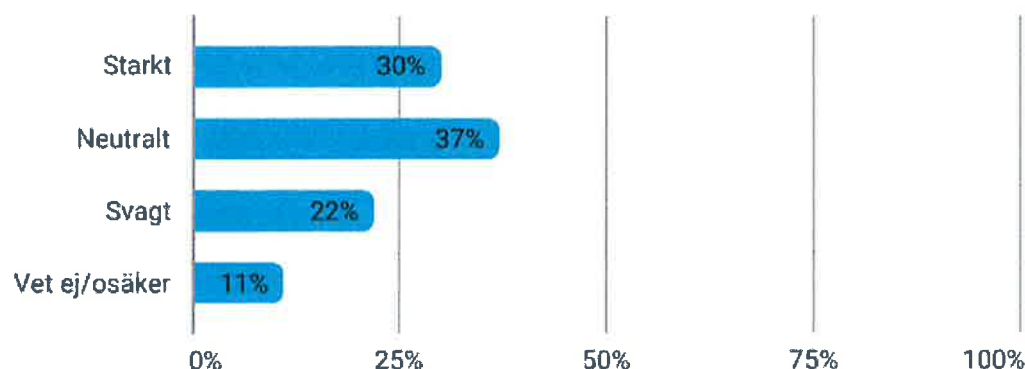
Aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke

Revisionsfråga 3: Genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke för att både behålla och attrahera nya medarbetare?

lakttagelser

I enkäten ställdes frågan om hur respondenterna upplever att Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke är idag.

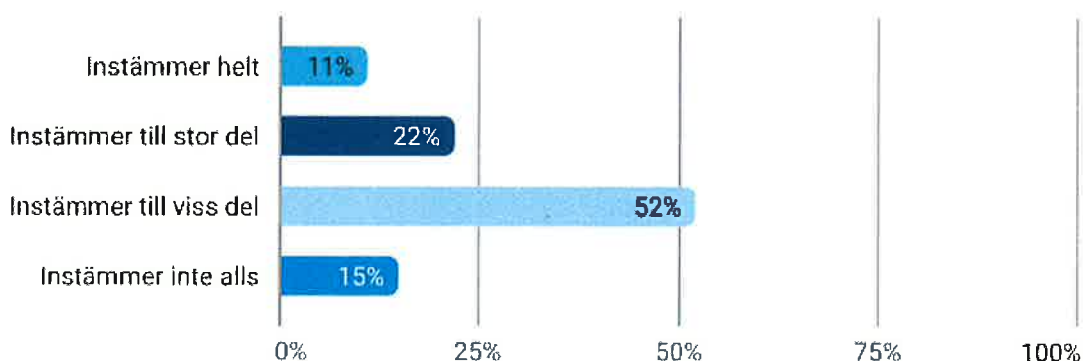
Diagram 4-Enkät svar: "Hur upplever du Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke idag?"

Av svaren framgår att 30 procent av cheferna instämmer i att Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke är starkt och 37 procent av cheferna anser att det är neutralt. 22 procent anser att arbetsgivarvarumärke är svagt och 11 procent vet ej/osäker. Av socialförvaltningens enkätresultat framgår att en majoritet av cheferna (50 procent) anser att arbetsgivarvarumärket är neutralt. Inom FOKUS-förvaltningen framgår att en majoritet av cheferna (57 procent) upplever att arbetsgivarvarumärket är svagt.

I enkäten fick cheferna även besvara frågan om de upplever att det bedrivs ett strategiskt arbete för med Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal. I diagram 5 nedan redovisas hur svaren fördelades:

Diagram 5 - Enkät svar "Jag upplever att det bedrivs ett strategiskt arbete med Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal"

Utifrån enkät svaren framgår att en majoritet av cheferna inte upplever att det bedrivs ett strategiskt arbete med kommunens arbetsgivarvarumärke. 67 procent av cheferna har besvarat enkäten med alternativen: instämmer inte alls eller instämmer till viss del i att bedrivs ett strategiskt arbete. 22 procent av cheferna instämmer till stor del och 11 procent instämmer helt i påståendet. Av socialförvaltningens resultat framgår att 76 procent av cheferna inte instämmer alls eller instämmer till viss del i att det bedrivs ett strategiskt arbete med arbetsgivarvarumärket. Motsvarande siffra uppgår till 86 procent för cheferna inom FOKUS-förvaltningen.

Vid intervjuer framkommer att kommunen aktivt arbetar med att behålla medarbetare genom att lägga stor vikt vid arbetsmiljön. Det beskrivs att det är viktigt att det läggs fokus på arbetsmiljöfrågor. En annan aspekt som lyfts för att behålla medarbetare är möjlighet till en närvarande chef för medarbetaren.

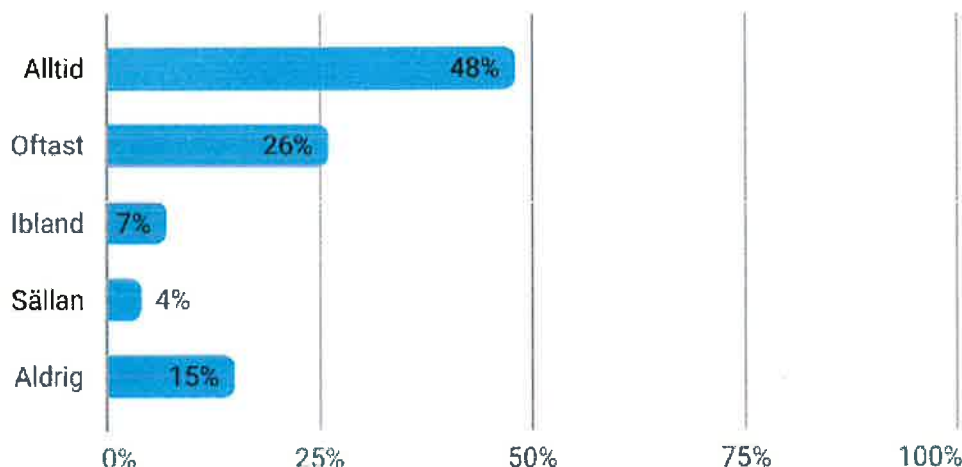
När det gäller arbetet kring att attrahera medarbetare pågår ett arbete med att ta fram en marknadsföringsplan där kommunen försöker öka attraktiviteten för organisationen. Planen beräknas att bli klar inför 2024 och är vid tid för granskningen avstämd med kommunstyrelsens arbetsutskott. Kommunen finns på sociala medier såsom LinkedIn där organisationen kan marknadsföra sig. Det beskrivs även att kommunen deltar på olika mässor.

Vid intervjuer beskrivs att kommunen har evenemang med hemvändarfokus samt att de tidigare haft särskilda ambassadörer för att lyfta fram kommunen. Det uppges att arbetet med ambassadörer skulle kunna lyftas fram igen för att ske på årsbasis.

Av intervjuer med fackliga representanter framgår att kommunen inte kan konkurrera med löner, andra värden såsom attraktiv arbetsgivare samt arbetsmiljön behöver lyftas fram. Mycket upplevs i grunden vara bra i kommunen där arbetstider, lokaler samt ledning och "andan på arbetsplatsen" lyfts fram.

För att ta reda på om kommunen fångar upp varför medarbetare väljer att avsluta sin anställning ställdes en enkätfråga om avslutningssamtal genomförs när medarbetare avslutar sin anställning eller går i pension. I diagram 6 nedan redovisas hur svaren fördelades:

Diagram 6 - Enkät svar "Jag genomför eller säkerställer att någon annan genomför ett avslutningssamtal när någon i min personal avslutar sin anställning eller går i pension"

Av svaren framkommer att cheferna över lag anser att avslutningssamtal genomförs, både gällande när en anställd avslutar sin tjänst eller går i pension. 74 procent av cheferna anser att avslutningssamtal alltid eller oftast genomförs när en anställd avslutar sin tjänst eller går i pension. Vi noterar att enkätresultatet visar att 86 procent av cheferna på FOKUS-förvaltningen respektive 88 procent av cheferna på socialförvaltningen har anggett att de alltid eller ofta genomför avslutningssamtal.

Vid intervju framkommer att HR-enheten har samordningsansvar när det gäller avgångssamtal samt att det finns en mall för avgångssamtalet. Av mallen framgår att samtalet ska hållas cirka en vecka innan tjänsten avslutas. Bland annat ställs frågorna: hur har det varit att arbeta här? Vad skulle kunna göras bättre? Kan du rekommendera oss som arbetsgivare? Vid intervjuer beskrivs att rutinen för avgångssamtal är känd bland cheferna men att det säkert kan göras mer inom området då mycket av informationen stannar hos den enskilde chefen.

Som ett komplement till avgångssamtalet finns en avgångsenkät som tagits fram hösten 2023. Av enkäten framgår att HR-enheten ska göra en sammanställning utifrån svaren som blir ett viktigt underlag i förbättringsarbetet både övergripande och på verksamhetsnivå samt att inga enskilda svar redovisas. Avgångsenkäten ersätter inte det avgångssamtal som genomförs med chef. Vid intervjuer beskrivs att enkäten inte har sammanställts än utifrån att den är relativt ny samt att det inte inkommit så många svar.

Uppfattningen är att alla som avslutar sin tjänst har möjlighet att ta del av både samtalet och enkäten. Enkäten går inte ut per automatik utan chefen förmedlar enkäten till den berörda personen.

Bedömning

Genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke för att både behålla och attrahera nya medarbetare?

Delvis.

Vår granskning visar att det genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke, men att det finns behov av att utöka det strategiska arbetet med Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal. Vår enkät visar att en majoritet av cheferna inte anser att det bedrivs ett strategiskt arbete med kommunens arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal.

Vi ser det som positivt att det finns en rutin för avgångssamtal med tillhörande mall samt en avgångsenkät, Vi noterar dock att det saknas en rutin för hur resultaten hanteras och sammanställs för avslutningssamtalen i syfte att ytterligare utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.

Aktivt arbete med personal och kompetensförsörjningen på kort och lång sikt

Revisionsfråga 4: Bedrivs det ett aktivt arbete för att säkra personal- och kompetensförsörjning på kort och lång sikt?

lakttagelser

Vid intervjuer beskrivs att den demografiska utvecklingen med en ökad andel äldre och minskad andel yngre där befolkningsutvecklingen viker och arbetskraften minskar, är en av kommunens största utmaningar kopplat till personal- och kompetensförsörjningen. Det uppges att det är ett liknande läge för de närmaste grannkommunerna och att behovet av att rekrytera är lika stort i övriga kommuner. Det uppges att det finns en stor obalans i kommunen avseende behov och arbetskraft. Det är en låg arbetslöshet vilket gör att det är svårt att få tag på personal men även timavlönade för att täcka kommunens behov. För att få ett övergripande perspektiv av bemanningen bildades ett kommunövergripande bemanningsteam 2019, av intervjuer framgår att de ändå inte lyckas att lösa bemanningen fullt ut även om de vet var behoven finns. Vi har tagit del av dokumentet *Bemanningshandbok - ramar och rutiner för hållbara scheman och bemanning*, som beskriver hur man arbetar med kompetensförsörjningen i Dals-Eds kommun. Handboken är till för att säkerställa att chefer och medarbetare får en tydlig beskrivning över de delar som ligger till grund för en hållbar schemaplanering i verksamheterna.

Som en del i granskningen har cheferna i kommunen fått ta ställning till huruvida utmaningar bedöms finnas inom verksamheterna på kort och lång sikt. I diagram 7 nedan redovisas hur svaren fördelades för kompetensförsörjningsläget på kort sikt och i diagram 8 redovisas hur svaren fördelades för kompetensförsörjningsläget på lång sikt.

Diagram 7 - Enkät svar "Hur ser kompetensförsörjningsläget ut just nu (på kort sikt) inom ditt ansvarsområde"

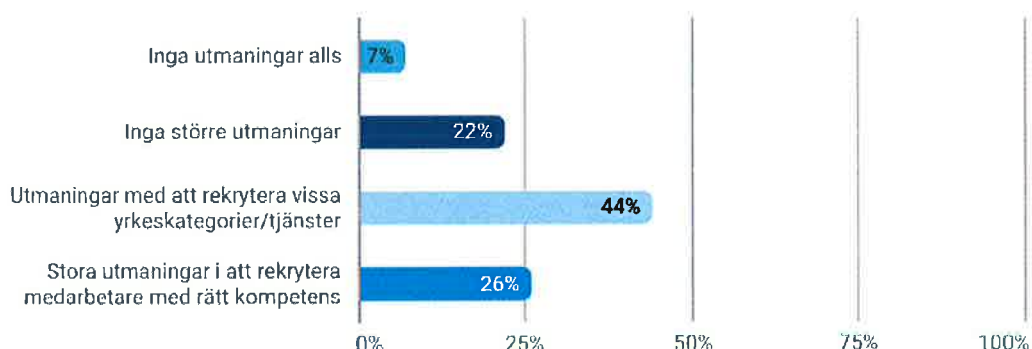
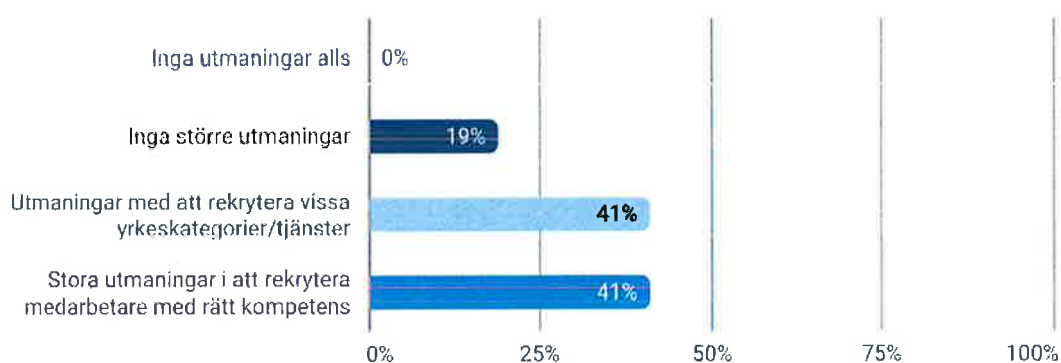

Diagram 8 - Enkät svar "Hur ser kompetensförsörjningsläget ut just nu (på lång sikt) inom ditt ansvarsområde"

Av svaren framkommer att cheferna bedömer att det finns utmaningar inom kompetensförsörjningsläget på både kort och lång sikt. På kort sikt har 44 procent av cheferna uppgett att de har utmaningar med att rekrytera vissa yrkeskategorier/tjänster och 26 procent har uppgett att det finns stora utmaningar att rekrytera medarbetare med rätt kompetens. 29 procent av cheferna har angett att de inte har några större utmaningar eller utmaningar alls. På lång sikt har en något mindre andel av cheferna (41 procent) jämfört med på kort sikt (44 procent) uppgett att de har stora utmaningar att rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Däremot har andelen chefer som anser att det finns stora utmaningar ökat på lång sikt (41 procent) jämfört med kort sikt (26 procent). 19 procent av cheferna anger att de inte har några större utmaningar.

Vi noterar att samtliga chefer inom socialförvaltningen har angett att det finns utmaningar med kompetensförsörjningsläget inom sitt område. På kort sikt har 50 procent av cheferna angett att det finns utmaningar med att rekrytera vissa yrkeskategorier/ tjänster och 50 procent har uppgett att det finns stora utmaningar i att rekrytera medarbetare med rätt kompetens på kort sikt. På lång sikt har andelen chefer som anser att det finns stora utmaningar i att rekrytera medarbetare med rätt kompetens ökat till 75 procent.

Vi noterar att 71 procent av cheferna inom FOKUS-förvaltningen har angett att det finns utmaningar med att rekrytera vissa yrkeskategorier/tjänster på kort sikt, resterande andel chefer har uppgett att det inte finns några större utmaningar. På längre sikt har 29 procent av cheferna angett att det finns stora utmaningar i att rekrytera medarbetare

med rätt kompetens och 43 procent ser utmaningar med att rekrytera vissa yrkeskategorier/tjänster.

I intervjuer med fackliga representanter lyfts att de största problemen och utmaningarna i kommunen finns inom socialförvaltningen utifrån att andelen äldre blir fler. Det beskrivs att det har varit en hög omsättning av chefer inom socialtjänsten utifrån att det inte funnits en fungerande socialchef under en lång tid. Av intervju med tf. socialchef framgår att tjänsten som socialchef delas med Färgelanda kommun 50/50, den delade tjänsten upphör i december 2023 och ska ersättas med en socialchef på 100 procent. Rekrytering av en ny socialchef har inte påbörjats än.

Inom skolans område bedöms antalet rektorer och lärare att räcka till utifrån att andelen barn i kommunen minskar vilket gör att andelen elever i skolan minskar.

Av Dals-Eds kommuns årsredovisning 2022 framgår att de fyra Dalslandskommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda och Mellerud antog en avsiktsförklaring våren 2022 kring samverkan för ökad gemensam kapacitet för att skapa gemensam struktur och förutsättningar. Syftet är att uppnå en effektiviserad och kvalitetssäkrad verksamhet, säkerställa kompetensförsörjning och kompetensutveckling samt minskad sårbarhet och en stärkt gemensam utvecklingskraft och attraktivitet. Arbetet fortsätter med fördjupande dialog inom flera olika verksamhetsområden i syftet att komma längre med samverkan. Vid intervjuer med socialförvaltningen beskrivs exempel på avtalssamverkan inom förvaltningens område såsom gemensamt myndighetsutövande för LSS-team, familjehems- och familjerättsenhet, budget och skuldrådgivning och gemensam färdtjänst.

Vid intervju med HR-chef förklaras att den demografiska utvecklingen kräver att kommunen bibehåller kompetent personal och överväger nya arbetssätt. Det är nödvändigt att intensifiera arbetet med medarbetarutveckling på enhetsnivå och överväga olika typer av lösningar.

I intervjuer lyfts preboarding, tiden innan den nyanställda medarbetaren börjar sin tjänst, fram som en viktig del i syfte att ge de nya medarbetarna i kommunen en god känsla vid sin anställning. Det finns kommunövergripande introduktionsmallar som grund för introduktionen som sedan kompletteras med verksamhetsspecifik information.

Socialförvaltningen

Av socialnämndens verksamhetsberättelse 2022 framgår att vård och omsorg står inför stora pensionsavgångar samtidigt som det i hela Sverige är svårt att rekrytera omvårdnadspersonal. En viktig del i kompetensförsörjningen beskrivs utifrån det som att utbilda internt och underlätta för dem som vill vidareutbilda sig inom området. En sjuksköterskeutbildning ska starta på Campus Dalsland 2024 och möjligheten till heltid innebär att man kan ta tillvara på kompetensen inom förvaltningen.

Vid intervjuer med socialförvaltningen beskrivs att utöver samverkan med andra kommuner i Dalsland arbetar man med att vara en attraktiv arbetsgivare samt heltid som norm. Det uppges att kompetensförsörjningsfrågan är aktuell inom förvaltningen. Det finns ett samarbete med Västra Götaland avseende digitala hjälpmedel för att nyttja tekniken för att underlätta exempelvis genom att använda läkemedelsrobotar. Det bedrivs ett arbete för att stärka ledarskapet exempelvis genom mentorskap där nya sjukskö-

terskor får en mentor under det första året. Det beskrivs att det finns en utbildningsportal som tagits fram under året samt en kompetenstrappa som medarbetare kan ta del av. Det finns även ledarskapsutbildningar. Förvaltningen tar emot praktikanter och VFU-studenter.

Inom ramen för vår granskning har vi tagit del av dokumentet "Strategi för kompetensförsörjning - modell för kompetensutveckling för legitimerad personal". Dokumentet har tagits fram gemensamt med kommunerna i Fyrbodal, den beskriver en modell som kan användas som stöd för att ta fram en gemensam individuell kompetensutvecklingsplan utifrån både medarbetarens behov samt verksamhetens förutsättningar och behov. Modellen ska visa vilka utvecklingsvägar som finns och få medarbetaren att aktivt planera och engagera sig i sin egen kompetensplanering och kompetensutvecklingsplan.

I socialnämndens verksamhetsberättelse 2022 beskrivs att arbetet kring en strategi/handlingsplan har påbörjats och arbetet kommer att fortsätta under år 2023. En effekt av arbetet är att medvetandet av behovet av extern samverkan har ökat och är något som behöver arbetas vidare med.

Vi har även tagit del av kompetensutvecklingsplaner från socialförvaltningens enheter. I kompetensutvecklingsplanerna har enheterna beskrivit vilka kompetenser de har samt vilka kompetenser de behöver.

FOKUS-förvaltningen

Av intervjuer med FOKUS-förvaltningen framgår att förvaltningen arbetar utifrån de mål och aktiviteter som är framtagna inom ramen för HÖK21¹ inom ramen för sin personal- och kompetensförsörjning. Exempelvis beskrivs att det arbetas för att behörigheten ska öka, professionen ska stärkas samt att det ska vara hållbara scheman. Det är en relativt låg personalomsättning i förvaltningen och det beskrivs att få rör sig även om det finns en viss konkurrens mellan kommunerna.

Inom förvaltningen finns en kompetensförsörjningsgrupp sedan sex år med representanter från förskolan, grundskolan, gymnasiet samt vuxenutbildningen. Förvaltningschefen leder gruppen som har möten cirka 3–4 gånger per år. Mötena syftar till att se hur man kan kompetensförsörja sina egna kompetenser för att behålla sin personal, samt hur man kan uppmuntra personalen att vidareutbilda sig. Det beskrivs att kompetensförsörjningsgruppen har tagit fram en strategi för hur man ska ta hand om de medarbetare som blir överflödiga utifrån att antalet elever sjunker. Bemanningsteamet ser att man kan ha pooltjänster inom skola och förskola för att få tillgång till behöriga vikarier. Idag finns tre fast anställda i bemanningsteamet för skola och förskola.

Det finns ett samarbete med Högskolan i Väst och Karlstads universitet med verksamhetsförlagd utbildning (VFU) samt ett upparbetat samarbete med en längre utbildning i form av utbildningstjänst där medarbetaren både arbetar och läser parallellt.

¹ HÖK 21 är en huvudöverenskommelse mellan Sveriges Kommuner och Regioner, Sobona och Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd.

Det uppges även finnas olika statliga stimulansstöd i form av litteratur och tid exempelvis nämns lärarlyftet. Förvaltningen har även aktiviteter inom arbetsmiljö för att säkra kompetensförsörjningen.

Bedömning

Bedrivs det ett aktivt arbete för att säkra personal- och kompetensförsörjning på kort och lång sikt?

Ja.

Vår granskning visar att det finns utmaningar i att rekrytera medarbetare med rätt kompetens på både kort och lång sikt. Vi bedömer att det bedrivs ett aktivt arbete med att säkra kommunens personal- och kompetensförsörjning där förvaltningarna arbetar med frågorna på olika sätt.

Uppföljningar av arbetet med personal- och kompetensförsörjningen

Revisionsfråga 5: Genomförs uppföljningar avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?

Iakttagelser

Fullmäktiges beslutade mål följs upp i kommunens årsredovisning och delårsrapport. Av årsredovisning för 2022 framgår att utvecklingsmålen, *hög kompetensmatchning* och *en skola där varje elev når sin fulla potential* följs upp. För år 2022 gjorde bedömningen att målen inte nås fullt ut då flera åtgärder sträcker sig över planperioden och inte kunnat färdigställas år 2022.

Årsredovisningen innehåller även ett avsnitt om väsentliga personalförhållanden där personalstatistik följs upp utifrån anställda, sysselsättningsgrad, åldersstruktur, personalkostnader, ledarskap och kompetensutveckling, arbetsmiljö och hälsa, medarbetarundersökning, tillbud och arbetsskador, personal och arbetsmiljögenomgång samt rehabilitering. Där framgår även att den positiva ökningen av andelen som arbetar heltid ses som en effekt av att heltidsresan gett resultat samt att arbetet med att sänka långtidsfrånvaron gett resultat. För att kommunen ska kunna fortsätta att leverera välfärdstjänster i framtiden är kompetensförsörjningen en avgörande fråga där förmågan att ha rätt arbetsgivarpolitik dvs. att kunna attrahera, rekrytera, behålla och utveckla chefer och medarbetare och samtidigt skapa nya vägar till kompetensförsörjning är avgörande.

I kommunens delårsrapport per augusti 2023 framgår prognos för utfall för helåret 2023 för utvecklingsmålen. Av delårsrapporten framgår att målen bedöms inte fullt ut uppfyllas under året. Det beskrivs bland annat att arbetslösheten i Dals-Ed är fortsatt låg, och det innebär att det finns svårigheter med kompetensförsörjning. Det beskrivs också att sämre resultat för åk 9 lett till att elever inte kommit in på nationellt gymnasieprogram utan börjar på introduktionsprogram för att bli behöriga till gymnasiet. Problematisk skolfrånvaro bedöms vara en orsak. Utöver det har aktiviteter genomförts som planerat under året.

Av intervjuer framgår att det inte finns någon systematik kring uppföljningen av personal- och kompetensförsörjning utöver den uppföljning som görs i årsredovisning och

delårsrapport. Det finns en viss uppföljning inom vissa delar och processer, exempelvis nämns heltid som norm. Det beskrivs att den övergripande kompetensförsörjningsplanen som står inför att beslutas, ska täcka och hålla samman uppföljningen.

Utifrån protokollsgranskning avseende kommunstyrelsens protokoll för tidsperioden januari 2023 till november 2023 följer nedan exempel med bäring på området:

- Vid kommunstyrelsens sammanträde 2023-06-21 under ärende Information till kommunstyrelsen - Tf. kommundirektör informerar från kommunledningsgruppen om tre fokusområden som utkristalerats, dessa är kompetensförsörjning, arbetet för ökad attraktivitet och budgetarbetet.
- Vid kommunstyrelsens sammanträde 2023-10-04 under ärende Utvecklingsplan 2024–2027 - beskrivs bland annat att de största utmaningarna enligt förvaltningen är kompetensförsörjning.

Bedömning

Genomförs uppföljningar avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?

Delvis.

Vår granskning visar att Dals-Eds kommun gör en övergripande uppföljning av kompetensförsörjningen i kommunens årsredovisning och delårsrapport. Det görs en uppföljning av utvecklingsmålen i årsredovisningen för 2022 och det görs en bedömning av måluppfyllelsen i delårsrapporten för 2023. Vi noterar att uppföljningen avseende personal och kompetensförsörjning kan utvecklas då den inte tydligt redogör för arbetet inom respektive förvaltning.

Vår protokollsgranskning visar att kommunstyrelsen inte har fattat beslut om några åtgärder avseende personal- och kompetensförsörjning under 2023.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Dals-Eds kommun genomfört en granskning av personal- och kompetensförsörjning. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** säkerställt ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att tillse att arbetsdokumentet övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan färdigställs samt att den antas av kommunstyrelsen.
- Att tillse att rutiner tas fram för att sammanställa och analysera information från avgångssamtal som ett redskap för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.
- Att stärka arbetet med kommunens arbetsgivarvarumärke i syfte att attrahera, rekrytera och bibehålla personal.
- Att utveckla uppföljningen av personal- och kompetensöverföring till att inkludera en förvaltningsspecifik uppföljning i årsredovisning samt delårsrapport.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det en tydlig och fastställd ansvarsfördelning avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?	Ja Formell ansvarsfördelning finns avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning. En majoritet av cheferna upplever att det finns en tydlig ansvarsfördelning och att de har tillgång till ett stöd som motsvarar deras behov av att rekrytera, behålla och utveckla personal inom sin förvaltning.	
2. Säkerställs att det finns mål och strategier utformade för personal- och kompetensförsörjningen?	Delvis Kommunövergripande mål som avser personal- och kompetensförsörjning finns. Vi noterar dock att ett utvecklingsmål saknar målvärde. Vi ser positivt till att en övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan är under framtagande och att den antas av kommunstyrelsen. Vi noterar att FOKUS- förvaltningens strategiska dokument avser år 2022 och rekommenderar att dokumenten revideras till att gälla för aktuellt år.	
3. Genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke för att både behålla och attrahera nya medarbetare?	Delvis Vår granskning visar att det finns ett behov av att utöka det strategiska arbetet med Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal.	
4. Bedrivs det ett aktivt arbete för att säkra personal- och kompetensförsörjning på kort och lång sikt?	Ja Granskningen visar att det finns utmaningar i att rekrytera medarbetare med rätt kompetens på både kort och lång sikt. Vi bedömer att det bedrivs ett aktivt arbete med att säkra kommunens personal- och kompetensförsörjning där förvaltningarna arbetar med frågorna på olika sätt.	

5. Genomförs uppföljningar avseende arbetet med personal- och kompetensförsörjning?

Delvis

Dals-Eds kommun gör en övergripande uppföljning av kompetensförsörjningen i kommunens årsredovisning och delårsrapport. Vi noterar att uppföljningen avseende personal och kompetensförsörjning kan utvecklas då den inte tydligt redogör för arbetet inom respektive förvaltning.

Vår protokollsgranskning visar att kommunstyrelsen inte har fattat beslut om några åtgärder avseende personal- och kompetensförsörjning under 2023.

2024-02-20

Lars Dahlin

Petra Ribba

Namn

Namn

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org. nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Dals-Eds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2023-06-07. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

DALS EDS KOMMUN
Kommunens revisorer

2024-02-20

Till
Kommunstyrelsen i Dals Eds kommun

Härmed översänds revisionsrapporten ” Granskning av personal- och kompetensförsörjning” för behandling.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Vår samlade bedömning efter genomförd uppföljning är att kommunstyrelsen inte helt säkerställt ett ändamålsenligt arbete med personal- och kompetensförsörjning.

Vår granskning visar att det finns en formell ansvarsfördelning avseende arbetet med personal och kompetensförsörjning och att det finns kommunövergripande mål som avser personal- och kompetensförsörjning genom de två utvecklingsmålen *hög kompetensmatchning* samt *en skola där varje elev når sin fulla potential*. Vi noterar dock att det sistnämnda utvecklingsmålet saknar målvärde.

Vår granskning visar att det genomförs aktiviteter för att utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke, men att det finns behov av att utöka det strategiska arbetet med Dals-Eds kommuns arbetsgivarvarumärke för att attrahera, rekrytera och bibehålla personal. Vi ser det som positivt att det finns en rutin för avgångssamtal med tillhörande mall samt en avgångsenkät, Vi noterar dock att det saknas en rutin för hur resultaten hanteras och sammanställs för avslutningssamtalen i syfte att ytterligare utveckla kommunens arbetsgivarvarumärke.

I bifogad revisionsrapport framgår rekommendationer för utveckling av arbetet med kompetensförsörjningen.

Revisorerna behandlade rapporten på revisionsmötet den 20 februari och beslöt översända den till kommunstyrelsen med begäran om svar till revisorerna över vidtagna åtgärder med anledning av uppföljningen senast den 31 maj 2024. Rapporten sänd också för kännedom till kommunfullmäktige.

För revisionen

Pia Axelsson
Ordförande

För kännedom
Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen

§ 94

Dnr 2024-000121 042

**Årsredovisning och verksamhetsberättelse 2023 -
Samordningsförbundet BÅD-ESÅ**

Sammanfattning av ärendet

Den 1 januari 2023 utökas Samordningsförbundet BÅD-ESÅ med Arvika och Eda kommunområde och tog namnet Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund (VVND) Samordningsförbundet är bildat i enlighet med lagen 2003:1210 om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Medlemmar och finansiärer till förbundet är Arvika kommun, Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Eda kommun, Säffle kommun, Åmåls kommun, Årjängs kommun samt Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Värmland och Västra Götalandsregionen. I förbundets geografiska område finns det sammantaget 85 644 kommuninvånare.

Samordningsförbundet verkar utifrån Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210). Lagens syfte är att bidra till möjligheter att utveckla samverkan inom rehabiliteringsområdet och att samordna gemensamma insatser riktade till individer med behov av samordnad rehabilitering samt underlätta och bidra till en effektiv resursanvändning.

De verksamheter som finansieras ska komplettera myndigheternas ordinarie verksamhet. I Dals-Ed finansieras sedan flera år tillbaka insatsen Individsamverkan.

Sammanfattningsvis redogörs för arbetet på lokalt plan i Dals-Ed under 2023 i föreliggande tjänsteskrivelse. De deltagare Dals-Ed arbetar med inom ramen för samordningsförbundets verksamhet, individsamverkan kommer från förbundets samtliga parter. De flesta initieras från kommunen och sedan är det ganska jämnt fördelat från de andra myndigheterna/parterna.

Bidraget från medlemmarna 2023 var 8 028 314 kronor och externa medel från ESF, Europeiska Socialfonden 59 293,50 kronor. Dessutom erhöll förbundet slutlikvidationen från Samordningsförbundet Arvika Eda, 916 718 kronor. Verksamhetens kostnader uppgick till 8 188 064 kronor och det egna kapitalet blev 3 082 974 kronor. Nivån på det egna kapitalet beror på erhållen slutlikvidation från Arvika Eda Samordningsförbund samt att verksamheter, aktiviteter och insatser inte kommit igång i den utsträckning som önskat och planerat.

forts. § 94

Kommunstyrelsen

Bedömning görs att utifrån den sammantagna redovisningen från samordningsförbunden för verksamhetsåret, har verksamheten bedrivits i enlighet med lagstiftning, styrelsens intentioner och mot gemensamt framtagna mål.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse enhetschef Arbetsmarknad- och Integration daterad 2024-03-27.

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31 - KPMG.

Revisionsberättelse år 2023 – KPMG.

Revisionsberättelse år 2023 – Förtroendevald revisor VVND.

Protokoll VVND 2024-03-11.

Bilaga 1 till årsredovisning 2023.

Årsredovisning 2023 – VVND.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att godkänna upprättad årsredovisning 2023 med bilagor för Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningförbund samt beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet.

Expedieras till

KF

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Enheten Arbetsmarknad och Integration
Eva Sjötun

D.nr: 2024-000121.042

***Tjänsteskrivelse årsredovisning samt verksamhetsberättelse 2023 Västra Värmlands
och Norra Dalslands Samordningsförbund***

Bakgrund

Den 1 januari 2023 utökades Samordningsförbundet BÅD-ESÅ med Arvika och Eda kommunområde och tog namnet Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund (VVND) Samordningsförbundet är bildat i enlighet med lagen 2003:1210 om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Medlemmar och finansiärer till förbundet är Arvika kommun, Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Eda kommun, Säffle kommun, Åmåls kommun, Årjängs kommun samt Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Värmland och Västra Götalandsregionen. I förbundets geografiska område finns det sammantaget 85 644 kommuninvånare (SCB 2022).

Samordningsförbundet verkar utifrån Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210). Lagens syfte är att bidra till möjligheter att utveckla samverkan inom rehabiliteringsområdet och att samordna gemensamma insatser riktade till individer med behov av samordnad rehabilitering samt underlätta och bidra till en effektiv resursanvändning.

De verksamheter som finansieras ska komplettera myndigheternas ordinarie verksamhet. I Dals-Ed finansieras sedan flera år tillbaka insatsen Individsamverkan.

Årsredovisning 2023 med verksamhetsberättelser som bilaga finns framtagen för Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund, och biläggs denna skrivelse.

Sammanfattning av arbetet på lokalt plan i Dals-Ed under 2023

De deltagare vi i Dals-Ed arbetar med inom ramen för samordningsförbundets verksamhet, individsamverkan kommer från förbundets samtliga parter. De flesta initieras från kommunen och sedan är det ganska jämnt fördelat från de andra myndigheterna/parterna. Vi får in ett samtycke och bokar sedan in ett flerpartsmöte med berörda personer där det i nära dialog med individen bestäms vad som ska göras initialt och hur det ska genomföras. De samtalsmetoder vi arbetar utifrån har sin bas i lösningsfokuserat förhållningssätt och ACT. Metodutveckling sker alltid genom användardriven tjänstedesign där deltagare och medarbetare samskapar i framtagandet av nya välfärdstjänster.

Vi arbetar aktivt för att hitta vägar till deltagarens personliga motivation och skapa

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Enheten Arbetsmarknad och Integration
Eva Sjötun

D.nr: 2024-000121.042

trygghet över tid. Det blir tydligt att individer ibland inte passar in i de olika myndigheternas system och inte alltid får den individuella hjälpen/stödet de behöver eller önskar. Detta leder då till att flera av deltagarna hamnar "mellan stolarna" och inte kommer vidare i sin process.

Vår insats Incheckningen, som utgör en del inom individsamverkan är en lågtröskelverksamhet där vi har möjlighet att möta alla deltagare utifrån deras behov och nivå. Med stöd av arbetsmarknadscoacher ges det möjlighet att arbeta med livsstilsförändringar och stegförflyttningar mot en mer meningsfull tillvaro. Incheckningen bemannas fyra dagar i veckan. Det har under året varit cirka 40 personer som kommer på olika dagar. I de fall IFO hänvisar deltagare till incheckningen görs en gemensam plan utifrån individens individuella mål för att ta sig till egen försörjning. Detta följer sedan IFO upp i mötet med individer som söker försörjningsstöd. Vi utvärderar verksamheten kontinuerligt och anpassar oss i hög grad utifrån individernas behov.

Det är viktigt att belysa att arbetet att coacha, samordna och koordinera möjligheterna för respektive individ tar tid, men vi ser också att det över tid ger resultat. Vi ser tydliga framgångsfaktorer när vi som samverkande myndigheter är "samkörda" och har en gemensam plattform att utgå ifrån. Det gör att deltagarna kan känna sig tryggare och att det inte uppstår lika många "glapp" i vad som förmedlas och planeras.

Handläggare från Arbetsförmedlingen kommer fortsatt till Dals-Eds kommun en gång i månaden inom ramen för överenskommelsen med Arbetsförmedlingen och Dalslandskommunerna. Där deltar arbetsmarknadscoacher, studie- och yrkesvägledare och SFI-lärare. Samarbetet mellan kommun och arbetsförmedlingen har fungerat bra vid dessa träffar. Det har möjliggjort att vi har kunnat boka in flerpårt med deltagare som vi träffar både inom ramen för individsamverkan i Finsam samt övriga deltagare. Arbetssättet gör att processen går snabbare framåt för deltagaren.

Vid årets slut var det 17 personer inskrivna i Individsamverkan, varav 9 män och 7 kvinnor. Vi har totalt haft 29 personer inskrivna under året, 11 personer har skrivits in och 12 personer har skrivits ut. Av de 12 personer som skrivits ut har två personer gått i anställning och tre personer har blivit beviljad sjukersättning/aktivitetsersättning. Övriga har flyttat, själv valt att avsluta, alternativt gått över till annan myndighet.

Utöver de som varit inskrivna i Finsam har vi även arbetat med ett antal volymärenden,

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Enheten Arbetsmarknad och Integration
Eva Sjötun

D.nr: 2024-000121.042

vilket i praktiken innebär konsultationer där råd/stöd ges till den part som lyfter ärendet kring lämplig insats framåt, men där ärendet inte blir initierat till Individsamverkan. Under 2023 rörde det sig om ca 40 individer som lyftes på detta sätt.

Finansiering

Bidraget från medlemmarna 2023 var 8 028 314 kronor och externa medel från ESF, Europeiska Socialfonden 59 293,50 kronor. Dessutom erhöll förbundet slutlikvidationen från Samordningsförbundet Arvika Eda, 916 718 kronor. Verksamhetens kostnader uppgick till 8 188 064 kronor och det egna kapitalet blev 3 082 974 kronor. Nivån på det egna kapitalet beror på erhållen slutlikvidation från Arvika Eda Samordningsförbund samt att verksamheter, aktiviteter och insatser inte kommit igång i den utsträckning som önskat och planerat.

Bedömning

Utifrån den sammantagna redovisningen från samordningsförbunden för verksamhetsår 2023 finner undertecknade inget att anmärka på. Verksamheten har bedrivits i enlighet med lagstiftning, styrelsens intentioner och mot gemensamt framtagna mål.

Beslutsförslag

Förslag till beslut:

- Att utifrån verksamhetsberättelse och revisionsberättelse ge styrelsen för Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund ansvarsfrihet för verksamhetsår 2023.

I tjänsten

Eva Sjötun,
Enhetschef AMI

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Plats och tid	Möteslokal Nedre, Norrtull, Kyrkogatan 2 Åmål Måndag den 11 mars 2024 kl. 09:00 – 12:00
Beslutande ledamöter	Henrik Axelsson, Ordförande Anders Paulsson Kihlstrand, Vice ordförande Anita Karlsson Kenneth Gustavsson Mogens Nielsen Camilla Ackerblad Tommy Lehrman Madelene Lans Deinoff § 30, § 34-39 Henrik Samuelsson, Ersätter Daniel Schützer
Övriga närvarande	Helene Ohlsson, Förbundschef Susanne Korduner, Ej tjänstgörande ersättare Björn Eriksson, Ej tjänstgörande ersättare Ida Nilsson, Sekreterare Malin Andersen, Projektkoordinator Värmlands projektparaply § 38 Jennie Holmberg, Projektkoordinator Värmlands projektparaply § 38
Justerare	Tommy Lehrman
Justeringens plats och tid	Digitalt den 12 mars 2024
Paragrafer	§ 26 - § 39

Protokollet signeras digitalt. Elektroniska underskrifter redovisas på sista sidan av protokollet samt noteras på respektive sida.

ANSLAGSBEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund
Sammanträdesdatum	2024-03-11
Datum då anslaget sätts upp	2024-03-13
Datum då anslaget tas ned	2024-04-04
Förvaringsplats för protokollet	Närakivet

Underskrift

Ida Nilsson

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Innehåll

Ärende	Sida
Mötets öppnande.....	3
Val av justerare.....	4
Fastställande av dagordning.....	5
Föregående protokoll.....	6
Årsredovisning 2023 och verksamhetsberättelser.....	7
Yttrande förvaltningsrätten.....	9
Information om fattade beslut.....	10
Riktlinjer för utlämnande av allmän handling.....	11
Ansökan om samverkansmedel för förstärkning och utveckling av individinriktade insatser 2024.....	13
Information om NNS - strategidagarna 17-18 april 2024.....	15
NNS strategikonferens och årsmöte 17-18 april 2024.....	15
Information om medlemssamråd.....	16
Övriga frågor.....	17
Information om ESF-projektet "Lärande och Utveckling FINansiell SAMordning".....	18
Inbjudan resurseffektiv Finsam styrelse.....	18
Avslutande reflektion.....	19

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 26

Dnr

Mötets öppnande

Sammanfattning

Ordförande Henrik Axelsson öppnar sammanträdet.

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 27

Dnr

Val av justerare

Beslut

Styrelsen utser Tommy Lehrman att tillsammans med ordförande justera dagens protokoll.

Sammanfattning

Styrelsen har att utse en justerare som tillsammans med ordförande ska justera dagens protokoll.

Justerande sign.

Utdragsbestyrkande

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 28

Dnr

Fastställande av dagordning

Beslut

Styrelsen fastställer dagordningen.

Sammanfattning

Dagordningen presenteras för styrelsen.

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 29

Dnr VVND/2023:73

Föregående protokoll

Beslut

Styrelsen tar del av föregående mötesprotokoll från den 29 januari 2024 och lägger det med godkännande till handlingarna.

Sammanfattning

Föregående mötesprotokoll från den 29 januari 2024 presenteras för styrelsen.

Beslutsunderlag

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbunds mötesprotokoll från den 29 januari 2024

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 30

Dnr VVND/2024:12

Årsredovisning 2023 och verksamhetsberättelser

Beslut

Styrelsen beslutar;

- att godkänna upprättad årsredovisning avseende 2023 med bilaga.
- att överlämna föreliggande årsredovisning med bilaga till Arvika, Eda, Bengtsfors, Åmål, Dals-Ed, Säffle och Årjängs kommuner.
- att överlämna föreliggande årsredovisning med bilaga till Västra Götalandsregionen och Region Värmland.
- att överlämna föreliggande årsredovisning med bilaga till Arbetsförmedlingen.
- att överlämna föreliggande årsredovisning med bilaga till Försäkringskassan.
- att överlämna föreliggande årsredovisning med bilaga till utsedda revisorer för staten och region som också företräder kommunerna.

Sammanfattning

Årsredovisning 2023 med verksamhetsberättelser som bilaga finns framtagna för Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund. Bidraget från medlemmarna var 8 028 314 kronor och externa medel från ESF, Europeiska Socialfonden, 59 293,50 kronor. Dessutom erhöll förbundet slutlikvidationen från Samordningsförbundet Arvika Eda, 916 718 kronor. Verksamhetens kostnader uppgick till 8 188 064 kronor och det egna kapitalet blev 3 082 974 kronor. Nivån på det egna kapitalet beror på erhållen slutlikvidation från Arvika Eda Samordningsförbund samt att verksamheter, aktiviteter och insatser inte kommit igång i den utsträckning som önskat och planerat.

Justerande sign.

Utdragsbestyrkande

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, År 2023 VVND
Bilaga 1 år 2023, Verksamhetsberättelser insatser
Årsredovisning 2023 VVND, slutgiltig version
Muntlig redovisning av förbundschef Helene Ohlsson

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 31

Dnr VVND/2024:10

Yttrande förvaltningsrätten

Beslut

Styrelsen beslutar att anta upprättat förslag till yttrande.

Sammanfattning

Ärendet gäller laglighetsprövning avseende Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbunds sammanträde den 29 januari 2024.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse yttrande 240228, Mål nr 705-24
Föreläggande mål nr. 705-24, VVND
Yttrande 240228, Mål nr 705-24

Beslutet skickas till

Förvaltningsrätten i Karlstad.

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 32

Dnr

Information om fattade beslut

Beslut

Styrelsen tar del av informationen.

Sammanfattning

Ordförande Henrik Axelsson informerar om fattade ordförandebeslut.

Beslutsunderlag

Muntlig redovisning av ordförande Henrik Axelsson

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 33

Dnr VVND/2024:9

Riktlinjer för utlämnande av allmän handling

Beslut

Styrelsen fastställer riktlinje och avgifter för utlämnande av allmän handling.

Sammanfattning

Ordförande för Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund beslutade 2024-02-13 om införande av "Riktlinje för utgivande av allmän handling" i väntan på att förbundets styrelse har sitt nästa ordinarie sammanträde. Andra förbund i Sverige har infört riktlinjer och avgifter för utlämnande av allmän handling då antalet begäranden om utlämnande ökat kraftigt i antal och det var samma riktlinje som ordförande beslutade skulle gälla för Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund. 2024-02-26 beslutade ordförande att beslutet skulle upphöra då det visat sig att den beslutade riktlinjen inte fullt ut följde praxis. Arvika kommun som är förbundets säteskommun har en fastställd taxa för utlämnande av allmän handling vilken föreslås att förbundet följer.

Allmänna handlingars offentlighet regleras i 2 kap. Tryckfrihetsförordningen (TF). Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) gäller för Finansiella samordningsförbund vilket fastslås i dess 2 kap. 3§ 3 stycke. Enligt samma lag fastslås det att den som önskar ta del av en allmän handling har rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen och att det i enskilda fall kan beslutas att avgiften helt eller delvis ska betalas innan handlingen lämnas ut (6 kap 1a§).

Avgift för utlämnande av allmän handling

För utlämnande av allmänna handlingar som redan finns lagrade i elektronisk form ska ingen avgift tas ut. Ingen kostnad utgår för att få en digital handling i digital fil skickad till e-post. Kommunen är inte skyldig att omvandla handlingar i pappersform till digital form. Kommunen är heller inte skyldig att lämna ut upptagning i annan form är genom utskrift (2 kap. 13 § TF). För kopiering av pappershandling sidan 1-9 tas ingen avgift ut. Kopiering av pappershandling 10 sidor 50 kronor exkl. moms. För kopiering av pappershandling från sidan 11 och framåt tillkommer 2 kronor per sida exkl. moms.

Beslutsunderlag

Förslag taxa utlämnande av allmän handling 240219

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 34

Dnr VVND/2024:13

Ansökan om samverkansmedel för förstärkning och utveckling av individinriktade insatser 2024.

Beslut

Styrelsen beslutar att godkänna finansiering med 500 000 kronor till ansökan 1 "Friska medborgare Åmål", projekttid 2024-2025.

Styrelsen beslutar att godkänna finansiering med 500 000 kronor till ansökan 2 "Samverkansarena i Säffle", projekttid 2024.

Sammanfattning

I Verksamhetsplan och Budget 2024 för Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund finns beslutad finansiering på 1 000 000 kronor på förstärkning och utveckling individinriktade insatser. Två ansökningar har inkommit till förbundet som behandlats i beredningsgruppen samt i lokala arbetsgrupper med representanter från samtliga parter i förbundet, kommun, region, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Ansökan 1: "Friska medborgare" Åmål kommun insatsägare, ansöker om medel 500 000 kronor för en samverkansinsats för ett utvecklingsarbete med syfte att skapa fysiska aktiviteter (hälsohubbar) utifrån samverkan mellan vårdcentral och kommun. Projektet riktar sig till kommunmedborgare i Åmål som är sjukskrivna med psykisk ohälsa eller riskerar långvarig sjukskrivning på grund av psykisk ohälsa. Enligt statistik från vårdcentralen finns ca 170 patienter som är långtidssjukskrivna, varav 90 patienter med utmattningssymptom och/eller psykisk ohälsa. Lokalt i Åmål vill samverkansparterna, kommun och vårdcentralen Medpro Clinic, bland annat skapa hälsohubbar samt göra dem välkända för läkarna så att ingen patient endast får medicinsk behandling. Strukturer mellan arbets- och fysioterapeuter, SamVux och kommunens arbetsmarknadsenhet ska vara självklara och välkända av läkarna (alla) så att remiss till "hubbarna" sker så tidigt som möjligt i sjukskrivningsprocessen. Målet är medborgare som idag är sjukskrivna ska återgå/komma i arbete i snabbare takt än de gör i nuläget.

Ansökan 2: "Samverkansarena i Säffle", Säffle kommun insatsägare, ansöker om medel 500 000 kronor för en samverkansinsats med syfte att bygga en arena med fler förberedande insatser. De aktiviteter som erbjuds idag har för höga krav på deltagande. Samtliga parter inom förbundet ser behov av någon form av för-rehabilitering innan de är redo att gå ut i en mer reell arbetsmiljö för arbetsträning eller praktik alternativt ta del av ordinarie insatser inom andra myndigheter till exempel Arbetsförmedling och Försäkringskassan. Under 2024 vill Säffle kommun utveckla en arena

Justerande sign.

Utdragsbestyrkande

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

med förrehabiliterande aktiviteter, så kallad komma igång verksamhet för behovsgruppen som finns hos samtliga parter i Samordningsförbundet. Befintlig samordnare, finansierad av Samordningsförbundet, ska gemensamt med Arbetsmarknadsenheten arbeta för att utveckla en arena för alla. För att få till detta behövs en resursförstärkning för ytterligare en medarbetare som kan arbeta tillsammans med befintlig samordnare.

Beslutsunderlag

Samverkansarena i Säffle, Ansökan FINSAM
Ansökan FINSAM, friska medborgare ÅMÅL
Minnesanteckningar beredningsgrupp 2 februari 2024
Tjänsteutlåtande, ansökan samverkansmedel 2024

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 35

Dnr VVND/2024:5

Information om NNS - strategidagarna 17-18 april 2024

Beslut

Styrelsen tar del av informationen. Styrelsen utser Tommy Lehrman till Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbunds representant vid NNS årsmöte den 18 april 2024.

Sammanfattning

Den 17-18 april 2024 arrangerar NNS, Nationella nätverket för samordningsförbund, en strategikonferens med de två temaområden. "Hur kan samordningsförbunden användas för att möta komplexa samhällsutmaningar?" och "Hur kan det samordnade stödet ges till fler målgrupper – för en större inkludering i arbetsliv och samhällsliv?". I samband med strategikonferensen hålls också NNS årsmöte 2024.

Beslutsunderlag

NNS strategikonferens och årsmöte 17-18 april 2024
Muntlig redovisning av förbundschef Helene Ohlsson och Kenneth Gustavsson

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 36

Dnr VVND/2024:14

Information om medlemssamråd

Beslut

Styrelsen tar del av informationen.

Sammanfattning

Förbundschef Helene Ohlsson informerar om medlemssamråd. Medlemssamråd syftar till att förbundsmedlemmarna i ett samordningsförbund träffas för en gemensam övergripande dialog om samordningsförbundets verksamhet och framtida inriktning. Ett medlemssamråd är inget beslutande eller styrande organ.

Förbundsmedlemmarna kan vid medlemssamrådet informera samordningsförbundet om vilka prioriteringar som gäller hos respektive medlem. Samordningsförbundet kan, förutom att redovisa resultat, framföra erfarenheter av hur samverkan fungerar. Medlemssamrådet bidrar till att skapa tydlighet i rollfördelning och synliggör samordningsförbundets roll i välfärdsarbetet.

Beslutsunderlag

Rekommendationer Medlemssamråd
Muntlig redovisning av förbundschef Helene Ohlsson

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 37

Dnr VVND/2024:15

Övriga frågor

Sammanfattning

Övriga frågor.

Förbundschef Helene Ohlsson informerar om samordningsförbundets verksamhetsdialog och den nationella FINSAM-konferensen. Samordningsförbundets verksamhetsdialog kommer att äga rum den 3 juni i Arvika. Den nationella FINSAM-konferensen kommer att äga rum den 16 maj 2024 och livesänds digitalt.

Camilla Ackerblad informerar om en digital konferens om Våldsutsatta barn den 14 januari 2024.

Anita Karlsson informerar om Värmlands läns vårdförbunds arbete med placeringar av unga.

Beslutsunderlag

Inbjudan verksamhetsdialog 3 juni
Finsam 2024 - Save the date 16 maj

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 38

Dnr VVND/2023:30

Information om ESF-projektet "Lärande och Utveckling FINansiell SAMordning"

Beslut

Styrelsen tar del av informationen.

Sammanfattning

Jennie Holmberg och Malin Andersen, projektkoordinatorer från Värmlands projektparaply, informerar om Värmlands projektparaply och ESF-projektet "Lärande och Utveckling FINansiell SAMordning".

Värmlands projektparaply organiseras av Karlstads kommun men arbetar för hela länet och har arbetat med länsövergripande projekt sedan 2015. Värmlands projektparaply har fem pågående projekt just nu och huvudsyftet med dessa projekt är att fler ska komma i arbete eller studier.

ESF-projektet "Lärande och Utveckling FINansiell SAMordning" pågår under perioden 2023-2026 och tolv samordningsförbund ingår i projektet. Totalt så har projektet fått cirka 23 miljoner kronor i stöd från Europeiska socialfonden (ESF).

Resultatmålet för utlysningen beskrivs så här; "Deltagande samordningsförbund och deras samverkansparter erbjuder ett effektivare myndighetsgemensamt stöd till de personer som är i behov av samordnad rehabilitering för att kunna komma in på arbetsmarknaden och egen försörjning."

Beslutsunderlag

Inbjudan resurseffektiv Finsam styrelse

Muntlig redovisning av projektkoordinatorerna Jennie Holmberg och Malin Andersen

Västra Värmlands och Norra Dalslands samordningsförbund

Paragraf 39

Dnr

Avslutande reflektion

Sammanfattning

Laget runt för en avslutande reflektion.

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN: TOMMY LERMAN
TID: 2024-03-11 15:53:59 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _0864494c37d09e396f0cd253b33ac04df0

NAMN: HENRIK AXELSSON
TID: 2024-03-11 22:34:22 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _0546b3395b39538fe7525ecfbc02133b8b

NAMN: IDA ULRIKA CECILIA NILSSON
TID: 2024-03-12 09:15:21 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _09da5fb820ea9b56401113eee974f911d0

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2024-03-12 09:15:36 +01:00
Ref: 118519SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)

Årsredovisning 2023

Beslutad av styrelsen 2024-03-11

Signering av justerare
på varje sida

Sida 1

Signering av justerare
på varje sida

[Handwritten signatures in blue ink]

Innehållsförteckning sidor

1. FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	4
1.1 Översikt över verksamhetens utveckling	5
1.2 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	6
1.3 Händelser av väsentlig betydelse	6
1.4 Styrning och uppföljning av verksamheten	6
1.5 God ekonomisk uppföljning, måluppfyllelse, ekonomisk ställning	9
1.6 Väsentliga personalförhållanden	13
1.7 Förväntad utveckling	13
2. RESULTATRÄKNING	15
3. BALANSRÄKNING	15
4. KASSAFLÖDESANALYS	16
5. DRIFTREDOVISNING	16
6. NOTER	17
7. TILLÄGGSUPPLYSNINGAR	18
8. STYRELSENS UNDERSKRIFT	19

BILAGA 1: Verksamhetsberättelser från finansierade insatser år 2023: Plattformen för samverkan Arvika Eda och Integrerad samverkan i kommunerna Bengtsfors, Åmål, Dals Ed, Säffle, Årjäng.

1. Förvaltningsberättelse

Den 1 januari 2023 utökades Samordningsförbundet BÅD-ESÅ (Bengtstors, Åmål, Dals-Ed, Säffle Årjäng) med Arvika och Eda kommunområde och tog namnet Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund. Samordningsförbundet är bildat i enlighet med lagen 2003:1210 om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Medlemmar och finansiärer till förbundet är Arvika kommun, Eda kommun, Säffle kommun, Årjäng kommun, Bengtstors Kommun, Dals-Ed kommun, Åmål kommun, samt Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Värmland och Västra Götalandsregionen. I förbundets geografiska område finns det sammanlagt 85 644 kommuninvånare (SCB 2022).

Årsredovisningen innehåller en översiktlig redogörelse av resultat och verksamhetsutveckling samt en redovisning av det ekonomiska utfallet för perioden 1 januari till 31 december 2023. Till redovisningen hör en bilaga med verksamhetsberättelser från samtliga finansierade insatser.

Noteras bör att i denna redovisning beskrivs vissa områden i jämförelse med föregående verksamhetsår (Samordningsförbundet BÅD-ESÅ) där Arvika och Eda kommunområde då inte ingick i förbundet.

Organisation

Samordningsförbundet är en fristående juridisk organisation med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Värmland, Västra Götalandsregionen samt kommunerna Arvika, Eda, Bengtstors, Åmål, Dals-Ed, Säffle och Årjäng som medlemmar. Förbundets organisation består av en styrelse som utses av medlemmarna. Till sin hjälp har den ett kansli med en förbundschef.

Lagrum

Samordningsförbundet verkar utifrån Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210) och förbundsordningen som beslutats av samordningsförbundets medlemmar. Lagens syfte är att ge lokala aktörer möjligheter att utveckla samverkan inom rehabiliteringsområdet och samordna gemensamma insatser riktade till individer i behov av samordnad rehabilitering samt underlätta en effektiv resursanvändning. Samordningsförbundet följer även lagen om kommunal redovisning (2018:597) och kommunallagen (2017:725) i tillämpliga delar.

Uppdrag

De verksamheter som Samordningsförbundet finansierar ska komplettera myndigheternas ordinarie verksamhet. Förbundets uppdrag är att bidra till att individer ska få samordnat stöd och rehabilitering som leder till egen försörjning. På individnivå finansierar förbundet insatser som bedrivs av de samverkande medlemmarna. Samordningsförbundet stödjer också aktiva insatser som syftar till att skapa strukturella förutsättningar för att myndigheter ska kunna samarbeta bättre och mer effektivt. Detta kan till exempel handla om kompetensutveckling och kunskapsutbyte.

Finansiering

Samordningsförbundet finansieras via medlemmarna Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen med hälften av medlen, Region Värmland och Västra Götalandsregionen

med en fjärdedel och kommunerna Arvika, Eda, Bengtsfors, Åmål, Dals-Ed, Säffle och Årjäng med resterande fjärdedel. Årets tilldelning från förbundsmedlemmarna uppgår till 8 028 314 kronor. Dessutom har förbundet erhållit slutlikviden från Samordningsförbundet Arvika/Eda om 916 781 kronor under 2023, slutlikviden är bokförd direkt mot eget kapital.

Förbundsmedlemmarnas tilldelning är fördelat enligt nedan:

Arbetsförmedlingen	2 007 000
Försäkringskassan	2 007 000
Region Värmland	1 388 844
Västra Götalandsregionen	620 470
Arvika kommun	602 100
Bengtsfors kommun	218 763
Åmål kommun	287 001
Dals-Ed kommun	110 385
Eda kommun	196 686
Säffle kommun	359 253
Årjäng kommun	230 812

Från hösten 2023 deltar Samordningsförbundet i ett projekt, Lärande och Utveckling Finansiell Samordning, med intäkter från Europeiska Socialfonden (ESF), 59 293,50 kronor. Dessa intäkter används specifikt inom ramen av det aktuella projektet. Slutlikviden från Samordningsförbundet Arvika Eda, 916 781kr är bokförd direkt mot eget kapital.

Verksamhetsidé och vision

Förbundets övergripande verksamhetsidé är att finansiera insatser så att resurserna inom arbetsrehabilitering används effektivare och så att enskilda individer återgår i arbete och/eller når förbättrat arbetsförmåga för att på sikt kunna helt eller delvis uppnå egen försörjning.

Förbundets vision "myndighetssamverkan med individens fokus i fokus", innebär att individens behov av arbetsrehabilitering styr det myndighetsgemensamma arbetet. Det betyder att rehabiliteringsinsatser för individen ska upplevas som en sammanhållen helhet där gränser mellan verksamheter "suddas ut". Stöd och insatser samordnas i en helhet oavsett vem som är ansvarig eller utförare av insatsen. En väl utvecklad kompetens ska finnas både inom rehabilitering och kring förmågan att samordna, samverka och samarbeta.

1.1. Översikt över verksamhetens utveckling

	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter	8 087 608	4 968 575	5 322 473	5 259 987	5 790 000
Verksamhetens kostnader	8 184 108	4 794 859	4 937 541	4 647 659	5 672 000
Årets resultat	-97 210	173 716	384 932	612 329	123 000
Soliditet	73,6%	88,1%	72,3%	71,2%	47,4%
Antal anställda	0	0	0	0	0

För år 2023 utökades Samordningsförbundet med två kommunområden som förklarar högre medelsttilldelning och intäkter för 2023 jämfört med tidigare år. Därtill tillkom från hösten medel från Europeiska Socialfonden (ESF) utifrån ett specifikt projekt.

1.2. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund upprättade en årsbudget 2023 med budgeterade kostnader på 9 940 000kr och intäkter innehållande medelstilldelningen samt ett eget kapital från år 2022 inkluderat för att användas under verksamhetsåret 2023.

När Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund startades upp vid årsskiftet var det utifrån att verksamhet och insatser som var pågående 2022 i de tidigare Samordningsförbunden Arvika Eda Samordningsförbund och Samordningsförbundet BÅD-ESÅ skulle fortsatt finansieras 2023. Inriktningen inledningsvis för det nya Samordningsförbundet är att de lokala behoven ska ses som viktiga och det ska finnas finansierade insatser i alla kommunområden. Individinriktade insatserna 2023 är Plattformen för Arvika Eda samt Integrerad Samverkan i kommunerna Bengtsfors, Åmål, Dals-Ed, Säffle och Årjäng. Vad avser strukturövergripande uppdraget är att förbundet fortsatt ska stötta arbetet för att utveckla samverkan mellan medlemmarna. Verksamhetsutveckling sker utifrån att utveckla insatser så att de används effektivt och till största nytta för individer i behov av samverkan mellan myndigheter för att nå arbete och studier eller närma sig arbetslivet på annat sätt. Kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte mellan medlemmarnas organisationer kommer vara en naturlig del.

Arbetslöshetssiffrorna i vissa grupper är fortsatt höga och möjligheterna till att finna lämpliga arbetsinriktade aktiviteter t ex praktikplatser ses ha blivit svårare. Individerna deltar idag under längre tid i förbundsfinansierade insatser då de befinner sig i komplexa hälsosituationer och har stort behov av samordnat rehabiliteringsstöd för att närma sig ett arbete alternativt studier.

1.3. Händelser av väsentlig betydelse

Samordningsförbundet har från årsskiftet utökats med Arvika och Eda kommunområde och de administrativa rutinerna har därmed setts över, likaså hemsida, styr- och policydokument. Från 2023 har förbundet sin ekonomihantering säkrad genom avtal med Arvika kommun som också är förbundets säteskommun. Strax före årsskiftet involverades förbundet i ett ärende gällande laglighetsprövning enligt kommunallagen. En person har överklagat styrelsens beslut om budget till förvaltningsrätten i Karlstad och förbundet har behövt se över rutiner för tillkännagivanden av sammanträde som ska vara offentligt.

1.4. Styrning och uppföljning av verksamheten

Samordningsförbundet leds av en styrelse där ledamöterna utsetts av kommun- och regionfullmäktige samt av Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Valda ledamöter arbetar utifrån helhetssyn i de frågor som samordningsförbundet har att hantera. Styrelsen har det yttersta ansvaret för verksamhet och styrelsens uppgift är att:

- besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen.
- stödja samverkan mellan parterna.
- ansvara för att sprida kunskap om samordningsförbundet i medlemsorganisationerna.
- besluta om på vilket sätt de medel som står till förfogande ska användas.
- finansiera insatser som stödjer samverkan och som ligger inom parternas samlade ansvarsområden.
- ansvara för att rehabiliteringsinsatserna följs upp och utvärderas.

- upprätta budget och årsredovisning.

Under tiden 1 januari till och med 31 december 2023 har styrelsen haft fem styrelsemöten, samt en lunch till lunch konferens och en dialogdag med beredningsgruppen. Varje styrelsemöte har föregåtts av möten i presidiet där ordförande, vice ordförande och förbundschef möts för att planera dagordningen.

Styrelsens ordinarie ledamöter är:

Henrik Axelsson, ordförande	Arvika kommun
Anders Paulsson Kihlstrand, vice ordförande	Arbetsförmedlingen
Pernilla Mattsson	Försäkringskassan
Daniel Schützer	Region Värmland
Tommy Lehrmann	Västra Götalandsregionen
Bertil Börjesson	Eda kommun
Susanne Öhrn	Bengtstors kommun
Camilla Ackerblad	Åmål kommun
Kenneth Gustavsson	Dals-Ed kommun
Anita Karlsson	Säffle kommun
Mogens Nielsen	Årjäng kommun

Ersättare är:

Gösta Frödin	Arvika kommun
Björn Eriksson	Arbetsförmedlingen
Åsa Brodd	Försäkringskassan
Henrik Samuelsson	Region Värmland
Jerry Saxin	Västra Götalandsregionen
Anders Gustafsson	Eda kommun
Stein Begby	Bengtstors kommun
Susanne Korduner	Åmål kommun
Carina Halmberg	Dals-Ed kommun
Jonas Larsson	Säffle kommun
Agneta Eklund	Årjäng kommun

Till styrelsens stöd finns en utsedd beredningsgrupp bestående av chefstjänstepersoner med beslutsmandat i samverkansfrågor. Beredningsgruppens uppdrag är bland annat att genomföra behovsinventeringar och organisera samverkan samt möjliggöra att samverkan utvecklas. Beredningsgruppen ansvarar även för genomförande av de uppdrag som styrelsen beslutar om. Beredningsgruppen har under perioden haft fyra möten, samt deltagit i lunch till lunch konferens och dialogdag med styrelsen. Representanter i beredningsgruppen 2023 är:

Kajsa Fredin	Arbetsförmedlingen Värmland
Leif Johansson	Arbetsförmedlingen Fyrbodol
Sofia Grahn	Försäkringskassan Värmland
Jon Smochina	Försäkringskassan Norra Västsverige
Elisabeth Ramberg Johansson	Västra Götalandsregionen
Jan Jansson	Region Värmland
Marika Olsson	Region Värmland
Lars Sperling	Region Värmland
Pernilla Öhrman	Region Värmland

Johan Mossberg
Johan Hellström
Anders Boström
Sanna Bertilsson
Per Lundin
Eva Sjötn
Magnus Lindström
Ulrika Moberg

Arvika kommun
Arvika kommun
Eda kommun
Säffle kommun
Åmål kommun
Dals Ed kommun
Årjäng kommun
Bengtsfors kommun

Samordningsförbundets styr- och policydokument

Samordningsförbundet har för året 2023 upprättat en intern kontrollplan för intern styrning och kontroll. Policydokument är upprättade för god kontrollmiljö i form av förbundsordning, attest- och delegeringsordning, budget, beslut om firmatecknare, kriterier för direktupphandling, ledning och styrning, verksamhetsplan, årsredovisningar och delårsrapport. Till stöd för vidare kontroll har förbundsfinansierade insatser ett verksamhetsdokument (Insatsbeskrivning och projektplan) som utgör styrdokument och samverkansavtal finns upprättat med varje part som får finansiering av förbundet.

Dataskyddsförordningen och GDPR

Samordningsförbundets organisation följer dataskyddslagstiftningen (GDPR) och har ett avtal upprättat med Årjäng kommun för att nyttja kommunens dataskyddsombud. Förbundsfinansierad personal följer sin arbetsgivares riktlinjer inom GDPR.

Uppföljning och utvärdering

Under våren 2023 lanserades ett nytt riksomfattande uppföljningssystem för samverkan av Försäkringskassan, "Uppföljning FINSAM". Samordningsförbundet får genom Uppföljning FINSAM siffror på antal personer, kvinnor och män, som deltar i finansierade individriktade insatser under året samt personer utifrån volymantal som deltar i finansierade strukturinriktade insatser. Samordningsförbundet använder även några Indikatorfrågor utvecklade av Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) som stöd i uppföljning av finansierade insatser.

Information och marknadsföring

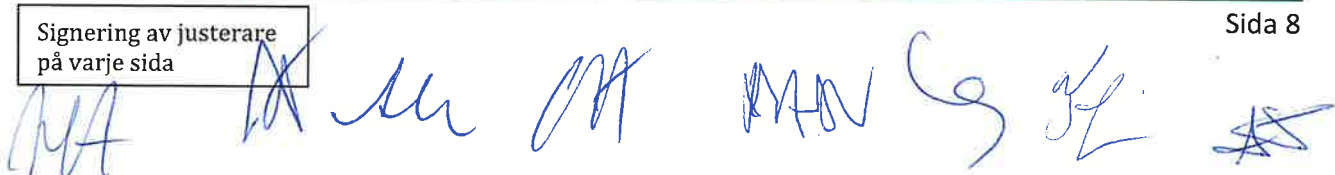
Förbundet har en hemsida www.vvnd.se där information om samordningsförbundet och aktuella händelser läggs ut. Samordningsförbundet har även en del i www.samverkanvg.se som är ett gemensamt initiativ från Samordningsförbunden i Västra Götaland.

Utsedda revisorer

Revisorer är Dan Kihlström ordinarie och Per Strömgren ersättare, båda från Region Värmland samt Jenny Barksjö-Forslund vid KPMG som Försäkringskassan utsett. Revisorerna deltog vid styrelsemötena i maj och november.

Medlem/ ägarsamråd

Ett ägarsamråd tillsammans med övriga Samordningsförbund i Värmland genomfördes 27 juni, Region Värmland bjöd in.

1.5. God ekonomisk hushållning, måluppfyllelse och ekonomisk ställning

Samordningsförbundet ska bedriva en verksamhet med god ekonomisk hushållning och för att göra detta mätbart så utgår samordningsförbundet från att kostnaderna för verksamheterna inte ska överstiga den totala budgetramen. Överskottet av eget kapital ska följa rekommendationerna som ges av Nationella Rådet, NR, ej överstiga 20 % av medlemsbidraget upp till 7,0 mnkr, därefter 15 %. För VVND uppgår rekommendationens maxbelopp till ca 1,5 mnkr för 2023. Samordningsförbundet har för 2023 budgeterat för att använda delar av eget kapital för att möta de nationella rekommendationerna.

Samordningsförbundet har under perioden januari till december erhållit medlemsbidrag i omfattningen av 8 028 314 kronor samt intäkter från Europeiska Socialfonden (ESF), 59 293,50 kronor. Under hösten 2023 fick samordningsförbundet ta emot slutlikvidation av tidigare Arvika Eda Samordningsförbund 916 781 kronor, beloppet har bokförts direkt mot eget kapital. Kostnader för året uppgår till 8 184 108 kronor. Inför året fanns även ett eget kapital från år 2022 som budgeterades för att användas. Utifrån intäkter och kostnader 2023 kommer det egna kapitalet hamna på 3 082 974 kronor. Det innebär att egna kapitalet blir 38% av medlemsbidraget vilket överstiger nationella rådets rekommendation.

Uppföljning av verksamheten

Samordningsförbundet har beslutat om resurstöd till samverkande myndigheter för att driva individinriktade insatser samt för strukturövergripande aktiviteter. Avtal och insats/projektbeskrivningar avseende genomförandet och upplåtande av personalresurser finns upprättade och följs upp regelbundet. Flera uppföljningstillfällen har genomförts under året tillsammans förbundschef, insatsernas personal och ansvariga chefer samt vid möten, konferenser och dialoger styrelse och beredningsgrupp.

Verktyg för uppföljning är nationella Uppföljning FINSAM, Indikatorfrågor utvecklade av NNS samt regelbundna uppföljningsmöten med personal och chefer som genomför finansierade samverkansinsatserna.

Målgrupper

Västra Värmlands och Norra Dalslands Samordningsförbund har i sin verksamhetsplan 2023 beslutat om följande målgrupper:

- Individer i förvärvsaktiv ålder som har behov av samordnad rehabilitering inför övergångar till arbete, studier eller andra arbetsförberedande insatser
- Individer i behov av samverkan mellan flera myndigheter
- Riktade insatser som stöder utveckling av samarbete och samverkan

Deltagare kommer från förbundets geografiska upptagningsområde. Samordningsförbundet har valt en generell beskrivning av målgruppen sk behovsgruppen, enskilda individers behov ska styra rehabiliteringsarbetet i finansierade samverkansinsatser.

Inriktningsmål

Ett övergripande och långsiktigt mål är att effektivt använda resurser som ställs till förfogande för utveckling av samverkan och samarbete inom rehabiliteringsområdet samt till nytta för enskilda individer. Förväntat resultat är att de aktiviteter som finns samordnade används optimalt samt att deltagaren ges ökade möjligheter till att nå egen försörjning, bättre hälsa samt även upplevelse av högre livskvalitet.

Samordningsförbundets kortsiktiga och verksamhetsmässiga mål är att individer efter en insats kan börja arbeta, studera eller på annat vis har ökat sin förmåga så att hen på sikt kommer i arbete. Mål på vägen mot arbete kan vara praktik eller att vara redo att övergå i andra förberedande aktiviteter. Kvinnor och män ska erbjudas likvärdig rehabilitering.

Uppföljning och resultat för individriktade insatser

Integrerad samverkan – samordnat stöd

I kommunerna Bengtsfors, Åmål, Dals Ed, Säffle och Årjäng, finansieras med samverkansmedel en medarbetare per kommun, kallad samordnare, som arbetar lokalt med integrerad samverkan. Uppdraget är att arbeta med individnära samordnat stöd av arbetslivsinriktad rehabilitering samt lokal fördjupad myndighetssamverkan. Samordnare har en samordnande roll, arbetar strategiskt med fördjupad samverkan lokalt, söker upp samverkansparter, formaliserar möten, kontakter, koordinerar och driver samverkansprocesser framåt utifrån individens fokus i fokus. Det individnära arbetet består av coaching, vägledning, motivering mm för att ge samordnat stöd till individer som har kontakt med många myndigheter. Det finns olika namn på de lokala finansierade insatserna, i Åmål riktad målgrupp unga och under året fick Säffle kommun extra samverkansmedel för att bygga upp en lokal samverkansplattform med just fokus på unga.

Plattformen för samverkan Arvika Eda

Plattformen för samverkan är en organisatorisk plattform där det finns fyra finansierade medarbetare som har en koordinerande och samordnande funktion i myndighetssamverkan. Plattformen ger ett individuellt anpassat stöd som utgår från personens resurser och behov. Arbetet med individerna innebär bland annat kartläggning, vägledning, coaching och möjlighet att delta i arbetsinriktade aktiviteter för att testa sina förutsättningar för arbetsåtergång.

I de finansierade insatserna är den lokala förankringen och närheten viktig för kontakt med arbetsmarknad och för att individer ska kunna ta del av de verksamheter som finns lokalt för denne. Via finansierade medarbetarna finns anknytningen till myndigheterna kvar och mandatet att vara en dörröppnare till samtliga förbundets parter. I bilagan Verksamhetsberättelser från finansierade individriktade insatser beskrivs förbundsfinansierade insatsernas uppdrag och utfall för år 2023.

Redovisning av resultat sker i **antal deltagare** som erhållit individnära samordnat stöd i förbundsfinansierade insatser januari till december 2023 utifrån riksomfattande Uppföljning FINSAM. Detaljerad och beskrivande data kring deltagarnas resultat och avslutsorsaker redovisas från varje förbundsfinansierad insats i bilagan Verksamhetsberättelser från finansierade insatser. Här är en **sammanfattning från samtliga finansierade insatser**:

Insatsens namn	Mål antal deltagare 2023	Resultat antal deltagare 2023	Kvinnor	Män	Konsultations-ärenden
Plattformen Samverkan Arvika Eda	60	68	38	30	40
Integrerad Samverkan Bengtsfors	25	31	16	15	16
Drivhuset för unga Åmål	50	111	43	68	
Individsamverkan Dals Ed	25	29	13	16	40
Integrerad Samverkan Säffle	25	27	11	16	97
Integrerad Samverkan Årjäng	25	25	13	12	22
Totalt	210	291	134	157	215

Totalt har 291 individer fått individnära samordnat stöd under året, 56 individer av 129 utskrivna har gått ut i arbete/studier, 43%. 215 individer är sk konsultationsärenden i myndighetssamverkan. Insatsen Drivhuset i Åmål är också en fysisk plats med öppna tider, där ungdomar själva kan göra spontanbesök, antalet sådana besök var 1 992 under året.

Uppföljning och resultat för strukturövergripande insatser

Kompetenshöjande insatser som ägt rum under perioden januari till december är bland annat processtöd, nätverk och digitala forum kring Beskæftigelses Indikator Projektet (jobb-/sysselsättningsindikatorprojektet, hädanefter **BIP**) och Tjänstedesign, men även möten och konferenser för utveckling av samverkan. Kring BIP ett nätverk för spridning och erfarenhetsutbyte samt metodstöd i Tjänstedesign för att arbeta med användarinvolvering i verksamheter som utförs lokalt, framförallt i Säffle och Åmål och målgruppen unga.

Utveckling av samverkan har skett genom kontakter med parterna i finansiell samordning för att bygga relationer, men även bibehålla redan befintliga relationer. Regelbundna träffar har skett mellan förbundschef och finansierade insatserna, för att dela erfarenhetsutbyte, finna framgångsfaktorer som kan utvecklas vidare för att skapa bättre värde för individen.

Regelbundna möten för dialoger har skett, om hur fyrpartssamverkan ser ut lokalt i förbundets geografi. Många dialoger kring samverkan och utveckling med andra förbund, både i Värmland och Väst, framförallt utifrån ESF ansökningarna ESF Väst och ESF Norra Mellansverige. Ansökan som förbundet tillsammans med övriga Samordningsförbund i Värmland samt förbunden i Dalarna och Gävleborg skickade in, beviljades i juni från ESF Norra Mellansverige. Projektet "Lärande och Utveckling FINansiell SAMordning" avser kompetensutveckling och kompetenshöjande insatser för förbundet och personal hos förbundets *alla* medlemmar, projektperioden är september 2023 till augusti 2026.

Under våren deltog några från styrelsen, beredningsgruppen och finansierade medarbetare på den Nationella konferensen i Halmstad. Samordningsförbundet är medlem i NNS (Nationella Nätverket för Samordningsförbund) där även ledamot Kenneth Gustavsson, Dals Ed, är invald i NNS styrelse.

Resultat i antal som på olika sätt deltagit i strukturövergripande insatser är: 169 Uppföljning FINSAM. Resultat i antal som deltagit i föreläsningsserier inom ramen av ESF projektet Lärande och Utveckling FINansiell SAMordning är 47.

Redovisning och uppföljning av verksamhets- och individinriktade mål med stöd av Indikatorer

Verksamhets och individinriktade målen har följts upp med ett antal indikatorer med svarsalternativen aldrig, sällan, ibland, ofta, för det mesta och alltid. Klart positivt svar är: Ofta, För det mesta, Alltid. Utifrån de svar som inkommit visar indikatorerna på följande:

Verksamhetsmål:

- **Utveckla samverkan** för att människor ska få bättre förutsättningar att klara sin försörjning.

Måluppfyllelse: Klart positivt svar 75% (jfr 2022; 50%), måluppfyllelse förbundets riktmärke 75%.

- **Alla parter ska vara med** i samverkan och att alla parter som har ärenden där samordning behövs ska kunna lyfta upp ärenden.

Måluppfyllelse: Här finns skillnader i svaren mellan svarsgrupperna. Klart positiva svar från personal 91% (jfr 2022; 58%), parternas chefsgrupp 60 % (jfr 2022; 34%) samt styrelse 100%, (jfr 2022; 100%). Förbundets riktmärke måluppfyllelse 75%.

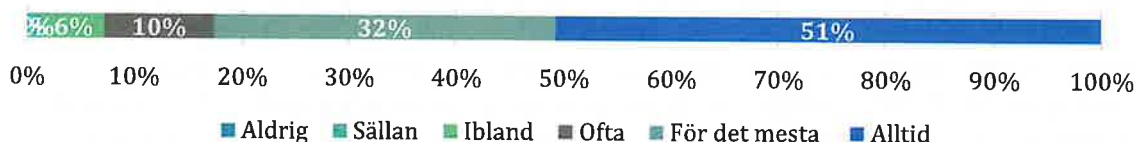
Måluppfyllelsen och skillnaderna mellan svarsgrupperna visar på ett stort behov av fortsatt aktivt verksamhetsarbete med samverkan, samarbete och samordning mellan parterna på olika strategiska och operativa nivåer.

Individeriktade mål i finansierade insatser:

Svarsgruppen är 71 pågående deltagare och 34 avslutade deltagare i förbundsfinansierade insatser.

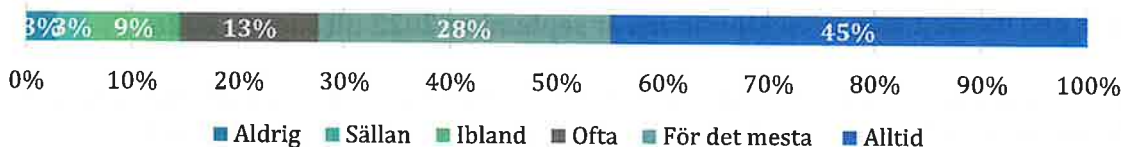
- **Individen upplever att stödet som erbjuds är organiserat utifrån hens behov.**

Pågående deltagare: Klart positivt svar 93% (jfr 2022; 88%), måluppfyllelse förbundets riktmärke 80%. (Avslutade deltagare: 83%).

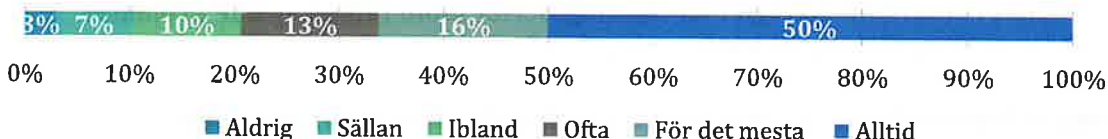
- **Individen är delaktig i sin rehabiliteringsprocess.**

Pågående deltagare: Klart positivt svar 86% (jfr 2022; 78%), måluppfyllelse förbundets riktmärke 75%. (Avslutade deltagare: 85%)

- **Individen får stöd i kontakter med myndigheter och verksamheter.**

Pågående deltagare: Klart positivt svar 79%, (jfr 2022; 70%), måluppfyllelse förbundets riktmärke 80%. (Avslutade deltagare: 76%)

- **Individen har stegförflyttat sig närmare arbetsmarknaden och egen försörjning.**

Pågående deltagare: Klart positivt svar 65%, (jfr 2022; 63%), måluppfyllelse förbundets riktmärke 60%. (Avslutade deltagare: 62%)

Samtliga indikatorer visar på övervägande positivt resultat. Utifrån förbundets mål har måluppfyllelse uppnåtts till fullo i tre av fyra individinriktade mål. Stödet i kontakter med myndigheter och verksamheter visar endast en procent lägre resultat än målet, men bättre måluppfyllelse än år 2022. Utifrån ovan presenterade resultat, av de mål som styrelsen antagit med utgångspunkt ur god ekonomisk hushållning, bedömer styrelsen att samordningsförbundet för 2023 uppfyller god ekonomisk hushållning.

Ekonomisk uppföljning av verksamhet och insatser januari-december 2023

Nedan presenteras en sammanställning av budget, utfall och avvikelse från budget för varje kostnadsområde.

Jämförelse faktiskt utfall mot budget 2023 (tkr)	Utfall jan-dec 2023	Budget jan-dec 2023	Avvikelse jan-dec 2023
Kansli			
Administration (Förbundschef, IT, hyra mm)	1 100	1 375	275
Styrelse	225	265	40
Individ insatser			
Samordnare Individ samverkan, Dals-Ed	634	600	-34
Samordnare Drivhuset Åmål	600	600	0
Samordnare fördjupad samv. & individnära stöd, Bengtsfors	608	600	-8
Samordnare Integrerad samverkan, Årjäng	549	600	51
Samordnare Samverkanskontoret, Säffle	718	600	-118
Plattformen för samverkan Arvika Eda	2 727	2 600	-127
Förstärkning och utveckling individinriktade insatser	0	900	900
Struktur insatser			
Kompetenshöjande insatser	216	400	184
Processtöd BIP	423	600	177
Övrigt			
ESF Projektutveckling	384	800	475
Totalt	8 184	9 940	1 815

De flesta kostnadsområden har ett överskott, då verksamheter, aktiviteter och insatser har utmaningar att komma igång som planerat. Bland annat har fysiska möten ersatts av digitala möten vilket innebär mindre kostnader för resor, hyra lokaler etc. De konferenser och utbildningar som utförts har främst varit i digital form, övriga planerade blev inte av i den utsträckning som önskats. Viss personalförändring av finansierade medarbetare med tidsvisa vakanser. Vid styrelsemötet 23 januari beslutades att använda medlen "Förstärkning och utveckling" för att täcka underskott i vissa insatser.

1.6. Väsentliga personalförhållanden

Personal som arbetar i de finansierade insatserna är utlånade från parterna och det finns inga anställda i förbundet.

1.7. Förväntad utveckling

Förbundet bildades vid årsskiftet, är i en uppstart och i behov av fortsatt verksamhetsutveckling för att forma en inriktning, vision samt beskriva målbilder såväl utifrån förbundet som finansierade insatser. Under hösten påbörjas detta arbete och förväntas även vara en stor del i ESF projektet "Utveckling och Lärande FINansiell SAMordning" som kommer pågå september 2023 till augusti 2026.

Digitaliseringen har tagit hög fart på flera områden. Det finns stora möjligheter att nå ut till flera genom till exempel digitala föreläsningar mm. Men också utmaningar då organisationernas möjligheter att använda samma digitala mötessystem inte alltid är kompatibla.

Balanskrav

Enligt kommunallagen ska förbundets ekonomi vara i balans, det vill säga intäkterna ska överstiga kostnaderna, det så kallade balanskravet. Enligt Lagen om kommunal bokföring och redovisning ska en balanskravsutredning göras där årets resultat justeras med vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten, vilket ger det så kallade balanskravsresultatet. Ett negativt balanskravsresultat ska återställas inom de tre följande åren. Förbundet har inga underskott från tidigare år att återställa och då även balanskravsresultatet för 2023 är positivt uppfyller förbundet kommunallagens krav om en ekonomi i balans.

Balanskravsutredning

	2023	2022	2021
Årets resultat enligt resultaträkningen	-97 210	173 716	384 932
reducering av samtliga realisationsvinster	-	-	-
justering för realisationsvinster	-	-	-
justering för realisationsförluster	-	-	-
orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-	-
återföring av orealiserade vinster och förluster	-	-	-
Balanskravsresultat	-97 210	173 716	384 932
Att återställa från tidigare år	-	-	-
Synnerliga skäl*	97 210	-	-
Att återställa kommande år	-	-	-

*Styrelsen gör bedömningar att årets prognostiserade negativa resultat inte behöver återställas med hänvisning till god ekonomisk hushållning och kommunallagens regler för synnerliga skäl (prop. 1996/97:52 s. 38 och 94). Detta då förbundet över tid medvetet byggt upp ett eget kapital för att möta tillfälliga framtida kostnadsökningar.

2. Resultaträkning

Belopp i kr.	Not	2023-01-01	2022-01-01
		2023-12-31	2022-12-31
Verksamhetens medlemsavgifter	1	8 028 314	4 952 000
EU-medel och andra bidrag		59 294	8 823
Verksamhetens kostnader		-8 184 108	-4 793 859
Avskrivningar		0	0
Verksamhetens nettokostnad		-96 500	166 964
Finansiella intäkter		3 246	7 752
Finansiella kostnader		-3 956	-1 000
Resultat före extraordinära intäkter		-97 210	173 716
Årets resultat		-97 210	173 716

3. Balansräkning

Belopp i kr.	Not	2023-12-31	2022-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgång			
Omsättningstillgångar			
Fordringar	2	126 523	78 862
Kassa och banktillgodohavande		4 060 306	2 490 141
Summa omsättningstillgångar		4 186 829	2 569 003
Summa tillgångar		4 186 829	2 569 003
Eget kapital och skulder			
Övrigt eget kapital		2 263 403	2 089 686
Årets resultat		-97 210	173 717
Slutlikvid Arvika/Eda SoF		916 781	-
Summa Eget kapital		3 082 974	2 263 403
Kortfristiga skulder	3	1 103 855	305 600
Summa skulder		1 103 855	305 600
Summa eget kapital och skulder		4 186 829	2 569 003

4. Kassaflödesanalys

Belopp i kr.	Not	2023-12-31	2022-12-31
Årets resultat		-97 210	173 716
Slutlikvid Arvika/Eda SoF		916 781	-
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		819 571	173 716
Ökning-/minskning+ kortfristiga fordringar		-47 661	91 867
Ökning+ /minskning- kortfristiga skulder		798 255	-494 674
Kassaflöde för den löpande verksamheten		1 570 165	-229 090
Kassaflöde från investeringsverksamheten		0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		0	0
Årets kassaflöde		1 570 165	-229 090
Likvida medel vid årets början		2 490 141	2 719 231
Likvida medel vid helår		4 060 306	2 490 141

5. Driftredovisning

Belopp tkr	Utfall jan-dec 2023	Aktuell budget jan-dec 2023	Avvikelse utfall - budget	Utfall jan-dec 2022
Kostnader	-8 184	-9 940	1 756	-4 795
Bidrag/intäkt	8 088	8 028	60	4 969
Resultat	-97	-1912	1 815	174
Utgående eget kapital	3 083			2 263
Likvida medel	4 060			2 490

Bidrag och intäkter 2023 består av medlemsbidrag från medlemmarna samt medel från Europeiska Socialfonden (ESF), totalt 8 087 608 kronor. Kostnaderna för året uppgick till 8 184 108 kronor. För året budgeterades att använda delar av eget kapital från år 2022, men de aktiviteterna och insatserna kom inte igång i önskad utsträckning. Se även sid, 13. Ett litet negativt resultat för året samt att eget kapital från tidigare år leder till utgående eget kapital 3 082 974 kronor. Förbundet har också erhållit en slutlikvid om 916 781 kronor från Arvika Eda Samordningsförbund som likviderades under 2023, beloppet är bokfört direkt mot eget kapital.

6. Noter

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är i tillämpliga delar upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Vissa anpassningar har gjorts till Finsam:s verksamhet.

Not 1. Verksamhetens medlemsavgifter

	2023-12-31	2022-12-31
Driftbidrag från staten	4 014 000	2 476 000
Region Värmland	1 388 844	606 620
Driftbidrag från Arvika kommun	602 100	0
Driftbidrag från Bengtsfors kommun	218 763	235 220
Driftbidrag från Dals Eds kommun	110 385	111 420
Driftbidrag från Eda kommun	196 686	0
Driftbidrag från Säffle kommun	359 253	346 640
Driftbidrag från Årjängs kommun	230 812	247 600
Driftbidrag från Åmåls kommun	287 001	297 120
Driftbidrag från Västra Götalandsregionen	620 470	631 380
Summa	8 028 314	4 952 000

Not 2. Fordringar

	2023-12-31	2022-12-31
Momsersättning, Ludvikamoms	67 230	26 240
Upplupna intäkter	59 293	52 615
Summa	126 523	78 855

Not 3. Kortfristiga skulder

	2023-12-31	2022-12-31
Leverantörsskulder	849 069	305 600
Upplupna kostnader	254 786	0
Summa	1 103 855	305 600

7. Tilläggsupplysningar

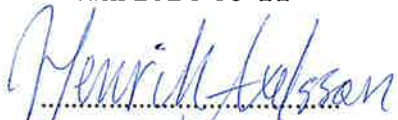
Insatser	Budget	Utfall	Avvikelse
Kompetenshöjande insatser	- 400 000 -	215 835	-184 165
Processtöd BIP	- 600 000 -	423 041	-176 959
Samordnare Individ samverkan, Dals-Ed	- 600 000 -	633 510	33 510
Samordnare Drivhuset Åmål	- 600 000 -	599 787	-213
Samordnare fördjupad samverkan och individnära stöd, Bengtsfors	- 600 000 -	608 031	8 031
Samordnare Integrerad samverkan, Årjäng	- 600 000 -	549 521	-50 479
Samordnare Samverkanskontoret, Säffle	- 600 000 -	718 637	118 637
Plattformen för samverkan Arvika Eda	- 2 600 000 -	2 727 246	127 246
Förstärkning och utveckling individinriktade insatser	- 900 000 -	-	-900 000
ESF Projektutveckling	- 800 000 -	384 137	-415 863
Summa insatser	-8 300 000	-6 859 745	-1 499 549
Politisk organisation	- 265 000 -	225 231	-39 769
Administration	- 1 375 000 -	1 099 842	-275 158
Summa kostnader	-9 940 000	-8 184 818	-1 814 476
Verksamhetens medlemsavgifter	8 028 000	8 028 314	-314
EU-medel och andra bidrag	0	59 294	-59 294
Resultat	-1 912 000	-97 210	-1 814 790

8. Styrelsens underskrift

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt kostnader, intäkter och förbundets ekonomiska ställning.

Datum 2024-03-11

Henrik Axelsson
Ordförande

Anders Paulsson Kihlstrand
Vice ordförande

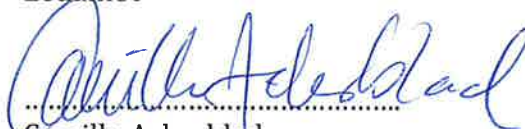

Daniel Schutzer
Ledamot

Madelene Lans Deinoff
Ledamot

Tommy Lehrman
Ledamot

Camilla Ackerblad
Ledamot

Mogens Nielsen
Ledamot

Susanne Öhrn
Ledamot

Bertil Börjesson
Ledamot

Kenneth Gustavsson
Ledamot

Anita Karlsson
Ledamot

Revisionsberättelse har angivits 2024-03

För Försäkringskassan

För kommuner och Region

Jenny Barksjö-Forslund
Auktoriserad revisor

Dan Kihlström
Förtroendevald revisor

Bilagor

Verksamhetsberättelser från förbundsfinansierade insatserna.

8. Styrelsens underskrift

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt kostnader, intäkter och förbundets ekonomiska ställning.

Datum 2024-03-11

Henrik Axelsson
Ordförande

Anders Paulsson Kihlstrand
Vice ordförande

Daniel Schutzer
Ledamot

Madelene Lans Deinoff
Ledamot

Tommy Lehrman
Ledamot

Camilla Ackerblad
Ledamot

Mogens Nielsen
Ledamot

Susanne Öhrn
Ledamot

Bertil Börjesson
Ledamot

Kenneth Gustavsson
Ledamot

Anita Karlsson
Ledamot

Revisionsberättelse har angivits 2024-03

För Försäkringskassan

För kommuner och Region

Jenny Barksjö-Forslund
Auktoriserad revisor

Dan Kihlström
Förtroendevald revisor

Bilagor

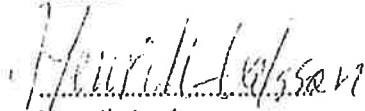
Verksamhetsberättelser från förbundsfinansierade insatserna.

Signering av justerare
på varje sida

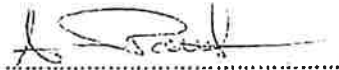
8. Styrelsens underskrift

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt kostnader, intäkter och förbundets ekonomiska ställning.

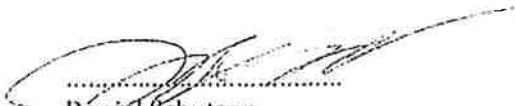
Datum 2024-03-11

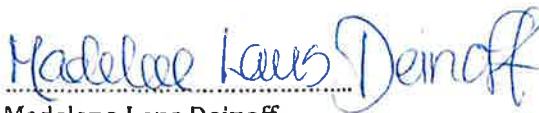
Henrik Axelsson
Ordförande

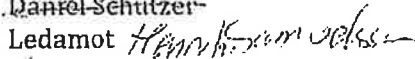
Anders Paulsson Kihlstrand
Vice ordförande

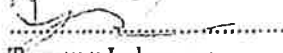
Daniel Schutzer
Ledamot

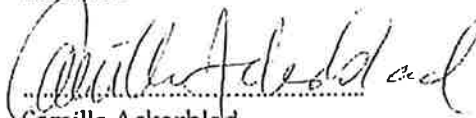
Madelene Lans Deinoff
Ledamot

Henrik Axelsson
Ledamot

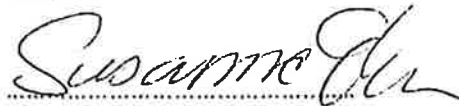
Tommy Lehrman
Ledamot

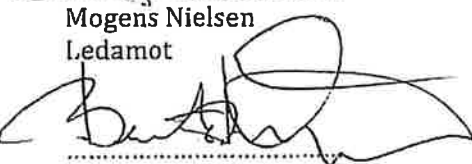
Camilla Ackerblad
Ledamot

Mogens Nielsen
Ledamot

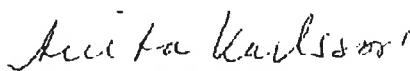
Susanne Öhrn
Ledamot

Bertil Börjesson
Ledamot

Kenneth Gustavsson
Ledamot

Anita Karlsson
Ledamot

Revisionsberättelse har angivits 2024-03

För Försäkringskassan

För kommuner och Region

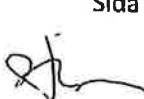
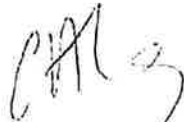
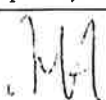
Jenny Barksjö-Forslund
Auktoriserad revisor

Dan Kihlström
Förtroendevald revisor

Bilagor

Verksamhetsberättelser från förbundsfinansierade insatserna.

Signering av justerare
på varje sida

Bilaga 1 till årsredovisning 2023:

**Verksamhetsberättelser för år 2023,
Plattformen för samverkan Arvika Eda
och
Integrerad samverkan i kommunerna
Bengtsfors, Åmål, Dals Ed, Säffle,
Årjäng.**

Innehåll:	Sida:
Plattformen för samverkan Arvika Eda	3
Integrerad samverkan i kommunerna	
Fördjupad samverkan Individnära stöd Bengtsfors	11
Drivhuset för unga Åmål	15
Individsamverkan Dals-Ed	18
Integrerad samverkan Säffle	21
Integrerad samverkan Årjäng	26

Plattformen för Samverkan Arvika Eda – Arvika Kommun

Insatsansvarig Arbetsmarknadsenheten Ungdom: Johan Mossberg

Samordnare: Chiara Zambon

Slutsatser

- Plattformen är en bra insats för många och remitterter hänvisar personer till oss från en **allt bredare behovsgrupp**. Under 2023 har vi haft flera reflektioner kring målgruppen. Vi har utforskat huruvida det är rätt att börja arbeta med rehabilitering för personer som är väldigt **nära pensionsålder** eller där den psykiska ohälsan inte är huvudproblematiken, men där det finns stora och hämmande **fysiska begränsningar** som påverkar arbetsförmågan. En tredje grupp som skulle behöva egen kompetens gäller de med psykosjukdomar eller andra komplexa psykiatriska besvär.

- Det har blivit tydligare att Plattformens arbete handlar mycket om att fylla det insatsvakuum som finns mellan existerande insatser över lag. Vi har identifierat ett **ökat behov av för-rehabiliterande insatser/gruppaktiviteter**. För att bemöta detta har man startat upp för-rehabiliterande gruppinsatser (Grön Rehab, ungdomsgrupp och flera 7Tjugogrupper) både i Arvika och Eda kommun som man kommer fortsätta arbeta med under 2024.

- För att uppmana till stegförflyttning och bidra till ett ökat självförtroende bland deltagare behöver vi kunna ställa **krav på deltagaren**. Tanken är att *krav /förväntningar* – enligt BIP, empowermentpedagogik och self-efficacy principer – ska kunna stärka egenmakt och självförtroende. För att kunna vara effektiva, behöver vi dock draghjälp från remitterter, med tätare uppföljningar och en gemensam vision för hur man kan agera när kraven inte bemöts.

- Vi önskar **stärka kontakten med näringslivet** och förespråka arbetsträning hos "riktiga" arbetsgivare (privata och offentliga) inför överföring till GK, för att kunna främja och öka möjligheterna till en framtida anställning på den ordinarie arbetsmarknaden.

Genomförandet – Arbetsprocessen

Plattformens arbete fortsätter ge bra resultat, vi upplever att arbetssättet och den stora ramen för projektet har blivit mer och mer etablerat med tiden, samt att Plattformen har blivit en tydlig referens för flera av våra samarbetsparter. Under 2023 har vi reflekterat med större fokus över följande teman:

Målgrupp

Sedan mitten av år 2020 har det rapporterats en förändring i målgrupp, med deltagare som står längre från arbetslivet än förut. Trenden har fortsatt även under år 2023. I tillägg har vi märkt att två nya grupper har remitterats till oss i större omfattning: å ena sidan personer över 60 år, å andra sidan långtidssjukskrivna för komplexa och – i huvudsak – fysiska besvär. Remitterter har i flera fall haft önskemål om att prova personerna för att utforska eventuell arbetsförmåga, alternativt samla in underlag för ansökning om sjukersättning. Vi upplever att personer som har varit sjukskrivna i många år, med begränsad - om någon - arbetslivserfarenhet, inte kan förväntas komma ut i arbete på kort tid.

Förrehabiliterande insatser

Beroende på målgruppens behov ser vi också en förändring i hur insatsen ska se ut för att bemöta behoven deltagarna faktiskt har. Från att ha haft huvudfokus på arbete och rehabilitering, har vi blivit tvungna erbjuda gruppaktiviteter med socialt fokus och FÖR-rehabiliterande insatser i mycket större omfattning. Arbetsprocessen har fortfarande huvudfokus på att komma ut i arbete men vägen dit har blivit väsentligt längre och mindre självklar. En stor andel av deltagarna lider av ångestproblematik, något som i stor grad kräver trygga arenor där personen kan exponeras för nya miljöer och andra människor för att må bättre. Ordinarie arbetsträningsplatser är ofta inte tillräckligt anpassade för syftet. Med denna bakgrund, har det under 2023 startats upp flera insatser för att bemöta målgruppen.

- **Grön Rehab/gruppaktivitet med socialt fokus**

Under sommaren 2023 startades en gruppaktivitet i Arvika. Syftet var att skapa en arena där personer kunde träffas för att ingå i ett sammanhang och ges möjlighet till struktur i vardagen. Till en början var verksamheten i ett nedlagt växthus, som deltagare och handläggare dekorerade och gjorde i ordning för verksamhetens syfte. I anslutning till platsen fanns även en liten odlingsareal vi kunde tillgå och som deltagare kunde disponera för projektet. Gruppdeltagarna och handläggare träffades två gånger i veckan under sommaren fram till höststart. När det började bli kallt flyttades verksamheten inomhus och under tre timmar, en dag i veckan, kunde deltagarna arbeta tillsammans med olika projekt i samarbete med AMI:s verksamhet. Detta under ledning av en handläggare och en konsulent. Insatsen har varit öppen för Plattformens deltagare från både Arvika och Eda, samt i en mindre grad för språkpraktikanter. Insatsen har varit mycket uppskattat och varit en förutsättning för arbetet med "krav" som beskrivs i punkt "grundkriterier för sin egen rehabilitering".

- **Ungdomsgrupp Eda**

I Eda har man under hösten 2023 etablerat ett samarbete med kommunens Arbete och Integrationsenhet och den ekonomiska föreningen Civilisationen för att skapa en mötesarena för ungdomar som är socialt isolerade, inte går i skolan och inte har tillräcklig arbetsförmåga för att hitta/behålla ett arbete på egen hand. Insatsen påbörjades i oktober och utförs en gång i veckan. Tema är relationer, självbild, mål och visioner och arbete utförs av en handläggare på Plattformen tillsammans med en från Civilisationen. Under 2024 tänker man att man kan utöka verksamheten till ytterligare en dag i veckan som kan vara i regi av AI och Civilisationen, men som kan vara öppen även för Plattformens deltagare i gruppen.

- **7Tjugo**

Under 2023 har det hållits tre stycken omgångar av 7tjugo grupper. Kurserna fortsätter vara väldigt uppskattade och den kontinuerliga användning av verktygen inom verksamheten börjar genomsyra förhållningssättet till både deltagare och handläggare med mycket tydligare automatik, något som bidrar till smidigare konflikthantering och en mer öppen dialog om relationer, visioner och svåra ämnen.

Grundkriterier för sin egen rehabilitering

Kriterierna för att en person ska kunna bli inskriven i Plattformen har hittills varit enkla. I tillägg till att vara utanför arbetslivet och ha psykisk ohälsa, har det varit 3 nyckelord som har öppnat dörren till deltagande: **motivation** – att man vill, **engagemang** – att man följer den avtalade planeringen och **dialog** - att man pratar med sin handläggare om man känner att planeringen behöver ändras eller anpassas.

I samband med deltagares allt mer komplexa behovsbild och med att deltagares avstånd från arbetsmarknaden vid inskrivning blir allt större, har vi på Plattformen haft en del reflektioner kring om det ska finnas en minimumsnivå för att kunna tillgodogöra sig av Plattformens tjänster. Bland annat har reflektionen berört skillnad mellan arbetsförmåga, aktivitetsförmåga och möjligheten att delta i förrehabiliterande insatser. Vi önskar en dialog med remittenter som kan skapa en gemensam förståelse kring rimliga krav och anpassningar, samt vilka följder eventuell bristande efterlevnad av dessa från deltagare skulle kunna innebära. Syfte är att definiera ett **minimumkrav är på både organisatoriskt och individuell nivå**. Tanken är att i mycket större grad förmedla till både deltagare och remittenter att tiden i Plattformen inte är en plikt eller en rättighet, utan är frivillig och baserad på egen motivation till förändring. **Stegförflyttning är ett krav för att kunna fortsätta vara inskriven** i Plattformen under tid. Storleken på förflyttningen är, å andra sidan, inte fastsatt och är en väsentlig del av den individuella planeringen och individens anpassningsbehov.

Från hösten 2023 har man börjat använda gruppaktiviteten i Arvika och ungdomsgruppen i Eda som ett minimumkrav för deltagande i Plattformen. Vid inskrivning får personen information om vad som gäller, samt information vilka möjligheter för anpassning som finns. Deltagaren tar själv ställning till huruvida en sådan aktivitet känns rimlig utifrån den egna situationen. Personen tar då ansvar för att delta i aktiviteten, samt kommunicera med handläggare om hen behöver särskilt hjälp för att komma igång.

Mål och resultatuppfyllelse

Under år 2023 har 68 personer varit inskrivna på Plattformen. Av dessa skrevs 24 (12 kvinnor och 12 män) in under året och resterande var redan inskrivna innan årsskiftet. Per 31 december 2023 är 26 personer inskrivna (27 kvinnor och 19 män).

Inskrivna under hela 2023: 68 individer - 38 kvinnor och 30 män, fördelade på remittent, kön och ålder:

Remittent	<30		30-39		40-49		50-59		Totalt
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	
Försäkringskassan	1	2	10	6	13	6	7	1	46 (68%)
Arvika kommun	1	1	2	3	1	1		1	10 (15%)
Eda kommun	2	5		1	1				9 (13%)
Region Värmland		1		1				1	3 (4%)
Arbetsförmedlingen									0
TOTALT	13		23		22		10		68

Huvudremittent är fortsatt Försäkringskassan som ansvarar för 46 av 68 inskrivna, motsvarande drygt 67%. Andelen har minskat lite sedan förra året, till fördel för remisser från Eda Kommun och Vården (psykiatri). Det är viktigt att poängtera att - även när personer remitteras från vården - kan både Försäkringskassan och Kommunen också vara involverade i ärendet och deras försörjning komma från sjukpenning eller försörjningsstöd.

Fördelning mellan kommunerna:

Om man bortser från remittenterna och flyttar analysen till ett rent geografiskt perspektiv blir resultatet som följer:

	Kvinnor	Män	Totalt
Arvika	28	23	51 (75%)
Eda	10	7	17 (25%)
TOTALT	38	30	68 (100%)

Nyinskrivna

Under 2023 skrevs 24 personer in i Plattformen, 12 kvinnor och 12 män fördelade på remittent, kön och ålder som visas i tabellen:

Åldersgrupp	<30		30-39		40-49		50-59		TOTALT
	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	
Försäkringskassan	1	1	3	1	4	3	1		14 (58%)
Arvika kommun					1				1 (4%)
Eda kommun	1	4		1	1				7 (29%)
Region Värmland		1						1	2 (8%)
Arbetsförmedlingen									0
TOTALT	8		5		9		2		24

Även bland de nya inskrivna fortsätter Försäkringskassan att vara huvudremittent och ansvarar för 58%. Under 2023 ser vi dock en stor skillnad i remisser från kommunerna, där Eda ökar betydligt ansvarar för nästan 30% av de nya inskrivna - i stor del ungdomar - och där Arvika minskar till bara 1 remiss till Plattformen under året.

Möjliga förklaringen till den stora skillnaden mellan kommunerna kan vara å ena sidan en större förmåga att få stöd från ordinarie insatser kommunen, kanske stärkt av samarbetet kring BIP som har pågått under hela 2023 inom IFO i Arvika och, å andra sidan det tydliga behovet för stöd till ungdomar i Eda kommun, där det inte finns en egen enhet för att stödja denna målgrupp och man tyr sig i större grad till Plattformen som insats.

Fördelning mellan kommunerna bland nyinskrivna sammanfattas under:

	Kvinnor	Män	Totalt
Arvika	8	7	15 (62%)
Eda	4	5	9 (38%)
TOTALT	12	12	24 (100%)

Resultaten visar en jämnare fördelning både mellan könen och mellan kommunerna en vad man har haft tidigare.

Resultat:

Totalt utskrivna – 22 individer, 11 kvinnor, 11 män med följande resultat:

Utskrivningsorsak	Antal (%)
Jobb/studier *	3 (14%)
GK *	10 (45%)
Ersättning beviljad * (ansökt +)	1 (2) - (5% - 9%)
Återremiss (med stegförflyttning +)	6 (3) - (27% - 14%)
Hel resultatuppfyllelse	14 (64%)
Delvis resultatuppfyllelse	5 (22%)

*Ingår i projektbeskrivningens resultatmål +positiv stegförflyttning som inte ingår i formella resultatmål

Projektbeskrivningen för 2023 hade följande som resultatmål:

1. *Minst 20% av alla utskrivningar ska leda till arbete eller reguljär utbildning, där arbete definieras som både subventionerad och ej subventionerad sysselsättning på arbetsmarknaden, med en omfattning av minst 25% av arbetsutbud.*
2. *Ökad egenförsörjning i form av erhållande av ersättningar man är berättigad till.*
3. *Stegförflyttning mot arbete/studier.*
4. *Minst 40% av deltagare i försteget ska efter insats gå vidare till gemensam kartläggning.*

Trots en stor förändring i målgruppen som skulle kunna sänka andel ut i jobb/studier betydligt, är 14% inte så långt ifrån den 20% som man strävade efter. På generell basis, kan man tryggt påstå att målen har bemötts och i vissa fall även överträffats.

Totalt utskrivna med positivt resultat gentemot projektbeskrivning: 64%. I tillägg till dessa ingår ytterligare 9% för de som det har ansökts om sjukersättning men som inte har fått svar ännu och 14% för de som, trots en återremiss, har fått tillgång till andra insatser i ordinär verksamhet som ska stödja dem i deras tillnärmning till egen försörjning.

Summan av deltagare som fått en positiv utveckling i deras livssituation efter deras deltagelse i Plattformen utgör alltså lite under 87% av alla utskrivningar under 2023.

Resultat Försäkringskassan

Bland personer remitterade via Försäkringskassan, ser vi ett utskrivningsantal på 18 personer, varav 10 gick vidare till GK, 1 fick jobb, 1 gick till studier, 1 fick beviljad sjukersättning och 2 stycken ansökte om sjukersättning. 2 återremitterades med remisser till andra vårdinsatser och 1 återremitterades utan stegförflyttning. Sammanfattningen för denna specifika målgrupp kommer här:

Utskrivningsorsak	Antal (%)
Jobb/studier *	2 (11%)
GK *	10 (56%)
Ersättning beviljad * (ansökt +)	1 (2) - (6% - 11%)
Återremiss (med stegförflyttning +)	3 (2) - (17% - 11%)
Hel resultatuppfyllelse	13 (72%)
Delvis resultatuppfyllelse	17 (94%)
Totalt utskrivna med FK som remittent	18 (100%)

En av framgångsfaktorerna för Plattformen har, sedan insatsens början, varit **tiden**. Att låta processerna ta den tid de behöver och låta deltagarna förändras i sin egen takt har visat sig vara av grundläggande vikt. I tabellen under visas medeltiden i insatsen för utskrivna deltagare, fördelade på kön och utifrån utskrivningsorsak.

Tid i insatsen	Totalt	Kvinnor	Män
Medeltid vid utskrivning (dagar)	488 (16,3 mnd)	462 (15,4 mnd)	514 (17,1 mnd)
Medeltid för utskrivning med full måluppfyllelse	526 (17,5 mnd)	491 (16,4 mnd)	561 (18,7 mnd)
Medeltid för återremittering	451 (15 mnd)	434 (14,5 mnd)	468 (15,6 mnd)

Observera hur skillnad i medeltid mellan män och kvinnor vid utskrivning och full resultatuppfyllelse motsvarar 52 dagar, alltså nästan 2 månader längre i verksamheten. Liknande skillnad ser vi vad gäller återremiss, med 34 dagar längre tid i verksamheten för män än kvinnor.

MEDIANTID	Totalt	Kvinnor	Män
Vid utskrivning (dagar)	492 (16,4 mnd)	488 (16,2 mnd)	535 (17,8 mnd)
För utskrivning med full måluppfyllelse	490 (16,3 mnd)	497 (16,6 mnd)	483 (16,1 mnd)
För återremittering	511 (17 mnd)	509 (17 mnd)	556 (18,5 mnd)

Vi utförde räkningen vid att ta mediantid istället för medeltid i betraktning och, trots att skillnaderna verkade plånas ut en del för flera värden, ser man fortfarande hur tiden i insatsen är betydligt längre för män än för kvinnor.

Mediantiden för återremittering, å andra sidan ökar anmärkningsvärt för båda könen jämfört med medeltiden. Även här sticker utskrivningstiden för män med över 18 månader i insatsen före utskrivning.

Oavsett hur man mäter, kan man fastställa att **inskrivningstiden för deltagare i Plattformen är ungefär 1,5 år**.

Samverkansbehov

Bland de 68 personer som har varit inskrivna i Plattformen under 2023 har alla kontakt med vården.

Involverade aktörer	Kvinnor	Män	Totalt (%)
Försäkringskassan + Region Värmland	18	12	30 (44%)
Kommun + Region Värmland	6	11	17 (25%)
Kommun + Region + Försäkringskassan	14	5	19 (28%)
Kommun + Region + Arbetsförmedlingen		2	2 (3%)
Totalt	38	30	68 (100%)

69% av alla inskrivna har kontakt med minst två aktörer. Det är främst Försäkringskassan och Regionen som återkommer, för 44% av deltagare, eller Individ och Familjeomsorgen (IFO) och Regionen (25%). Kontakt med 3 aktörer, oftast Försäkringskassan, Regionen och kommun,

framkommer i de tillfällen där det finns insatser från socialpsykiatri för en person som är sjukskriven, i en omfattning av ca 28% av deltagarna. Samma tre aktörer är relevanta när personen i fråga även har insatser från Barn och Familj eller Vuxenheten. Enstaka deltagare har kontakt med Arbetsförmedlingen (2 personer), i det ena fallet etablerades kontakten inför en lönebidragsanställning innan utskrivning, i det andra fallet var personen inskriven som ett krav från Ekonomiskt bistånd.

Volymärenden/konsultationer

Under 2023 har Plattformen registrerat cirka 40 konsultationer/volymärenden. Som konsultation räknar vi ett möte med en deltagare och eventuellt en remittent, innan man vet om personen är aktuell för Plattformen. Insatsen presenteras och personen får med sig generell information. Om man anser att Plattformen bemöter personens behov och att personen är motiverad, sätts personen upp på kölistan.

Vilka är insatsens styrkor och svagheter?

Under 2023 har vi haft stort fokus på att skapa rutiner och insatser som inkluderar för-rehabiliterande insatser vid uppstart och på att säkerställa en kvalitativ övergång till extern arbetsgivare vid utskrivning till GK.

Tillgång till egna kontaktkanaler inom Samordningsförbundets parter som till exempel vårdgrannetelefon på Psykiatriska öppenvården har visat sig vara ett mycket effektivt verktyg som möjliggör snabb tillgång till information kring status för behandlingar, köer, samt klagörande kring eventuella frågor från deltagare. Vi upplever att tillgängligheten stärker förtroende till verksamheten och förenklar deltagarens rehabilitering. Även kontakt med Försäkringskassan är i regel smidig om lite mer personberoende än vårdgrannetelefon.

Det vore önskvärt att ha möjlighet för en direkt kontakt även med vårdcentralerna, där man i mycket större grad är begränsad av telefontider och bristande tillgänglighet.

Under 2023 har vi haft flera interna reflektioner kring behov av anpassning och utmaning, där vi har försökt hitta en balans för att kunna ge deltagare allt stöd de behöver och ändå kunna tillgodose möjligheterna till utveckling och stegförflyttning. Risker är en överanpassning som förstärker deltagarnas begränsningar istället för att utmana dem och stimulera till stegförflyttning. Plattformen har stundvis känts tandlös när remittent har en annan förståelse eller synpunkt kring vad som är realistiskt för individen, och vilka konsekvenser man kan verkställa om inte krav bemöts eller om planeringen inte följs. Att få en gemensam förståelse för vilka krav man kan och bör ställa till deltagare med fokus på empowerment och att skapa bemärstringskänsla, mellan olika aktörer och remittenter, har visat sig vara en utmaning som vi önskar fortsätta ha en dialog kring.

Långsiktiga/kortsiktiga effekter

Plattformen har succesivt utvecklats till en arena som ger en större möjlighet till stegförflyttning för deltagaren och som i sin tur förbättrar möjligheterna att närma sig arbetslivet. Personer som annars hade varit i en situation av osäker ersättning utan

meningsfull sysselsättning ges annan möjlighet till att förändra sin egen ekonomiska situation. Täta uppföljningar, systemiskt arbetssätt och nära samverkan med olika aktörer bidrar till framgång. Detta har visat sig vara sant även för ärenden som till en början inte var tänkt tillhöra målgruppen och har medfört att allt fler personer som har andra utmaningar än ren psykisk ohälsa remitteras hit.

Vi ser hur Plattformens arbetssätt kan användas i olika sammanhang än just gentemot den ursprungliga målgruppen, och att liknande insatser - med täta uppföljningar, systematiskt arbetssätt och tydliga samordnande funktioner - kan på sikt bli en del av den ordinarie verksamheten inom kommunerna.

Samarbetsarenor

Under 2023 har BIP implementerats även i Arvika kommun. Det har medfört gemensamma arenor för dialog och erfarenhetsutbyte med andra medarbetare i kommunen (IFO). Flera medarbetare har gått 7tjugoutbildning på AMI, AI och även Socialtjänsten, något som ytterligare stärker ett gemensamt förhållningssätt.

Andra samarbetsaktörer som Psykiatrin och vårdcentralen (särskilt kuratorer och samtalskontakter) har fått information om 7tjugokursen som hålls på Plattformen och har börjat rekommendera dessa till sina patienter. Vi upplever i stor grad att det ömsesidiga förtroendet mellan parterna Plattformen och psykiatrin är högt, trots utmaningarna inom psykiatrivården kring bemanning och organisation kan medföra.

Under 2023 har vi förstärkt samarbetet med IFO både i Arvika och i Eda, där vi har flera gemensamma arenor för att dra ärenden, bolla idéer och tillsammans tänka insatser för olika deltagare. I oktober startades ungdomsgruppen i Eda. Förutom möjligheten att erbjuda en förrehabiliterande och socialiserande insats som vi har beskrivit tidigare, representerar detta en ny samarbetspart i insatsplaneringen då den ideella föreningen Civilisationen är bidragande part och viktig resurs för implementeringen. I skrivande stund har cirka 15 ungdomar deltagit i gruppen som kommer återuppta sin verksamhet i mitten av januari 2024.

Annars har man under 2023 implementerat strukturerade samverkansmöten med IFO i Arvika, 1 träff varje vecka för ärendedragning inom ramen för BIP; Arbete och Integration och Ekonomiskt bistånd i Eda, 1 träff i månaden för eventuella ärenden och strukturella planeringar.

Vi skulle önska vidga dialogarenor med Psykiatrin, för att kunna bygga gemensamma handlingsstrategier och information kring deltagare. Förfrågan har lyfts till berörda chefer och vi hoppas på ett möte i början på 2024.

Arvika, 2024-01-18
Chiara Zambon
Samordnare Plattformen

Fördjupad samverkan och individnära stöd Bengtsfors – Bengtsfors kommun

Insatsansvarig Arbete och Integration: Ulrika Moberg

Samordnare: Sara Højman

Slutsatser

Beskriv de viktigaste slutsatserna/reflektionerna

- Flertalet av deltagarna som är aktiva i insatsen är i behov av vårdkontakt. Då den ansträngda situationen runt om på vårdinrättningarna ser ut som den gör sker inte progression i den takt man kan förvänta sig. Flera ärenden har avslutats då insatsen inte möjliggör för mer progression, före dess att deltagaren fått rätt vård. För de individer som deltar i aktiviteter tenderar individen att bli långvarig i insatsen och framförallt kommunen tar ett stort ansvar för att individen inte ska backa i progressionen.
- Utifrån de ärenden som remitteras in samt en behovsgrupp som står allt längre från arbetsmarknaden, blir insatsens huvudfokus samordning, koordinering, socialiserande aktiviteter och förrehabiliterande insatser.
- Bristen på aktiviteter och förrehabiliterande insatser för deltagare försvårar möjligheten att ge deltagarna flera parallella insatser, framförallt riktade mot studier och arbete.
- Okunskap kring insatsen innehåll och vad det individnära stödet innebär gör att samsyn kring behovsgruppen saknas och samverkan försvåras därmed.
- För att nå behovsgruppen för insatsen behöver information om insatsen kontinuerligt spridas inom samtliga parter.
- Kartläggningen i insatsen ger en helhetsbild av individens situation vilket möjliggör att deltagaren får stöttning inom flera livsområden.

Genomförandet – Arbetsprocessen

Alla fyra parter i samverkan och individen själv kan initiera ärenden till insatsen. I de fall individen initierar en direktkontakt har de gjort det på inrådan av annan part. Kontakt vid inskrivning tas direkt med samordnaren. Beroende på vilken part som initierar ärendet ser önskemål om insatsens innehåll olika ut. Arbetsförmedlingen initierar i huvudsak ärenden där arbetsförmågan är oklar. Försäkringskassan söker i första hand en aktivitet för de försäkrade som uppstår sjukpenning och ska igång med en sysselsättning men inledningsvis inte når upp till 25% arbetsförmåga. Vården, och då framförallt psykiatrin, lyfter ärenden där individen behöver starta på en låg nivå av aktivitet och där arbetsförmågan är oklar. Kommunen lyfter ärenden där vårdbehovet är stort men saknas och arbetsförmågan är oklar. Överlag kännetecknas alla ärenden som komplexa fall där stort behov av samordning finns och där ingen huvudman driver processen utifrån individens helhet.

Samordnaren kartlägger behov och utifrån individens önskemål läggs en planering.

Samordnaren följer upp individen kontinuerligt utifrån planeringen.

Inga större förändringar avseende arbetsprocessen har skett. Underlag för kartläggning, uppföljning i insats och slutrapportering efter insats har tagits fram. Underlagen i kombination med praktikunderlag från kommun eller Arbetsförmedling ger struktur och tydlighet avseende syftet med insatsen.

Data för perioden januari – december:

Antal totalt inskrivna (december): 15 individer

Antal utskrivna: 16 individer

Antal nya ärenden: 4 individer

Remittent: 3 st Arbetsförmedlingen, 1 st vård samt 1 st kommun

Fördelning inskrivna kvinnor/män (december): 8 män och 7 kvinnor

Utskrivningsorsak:

Arbete: 2 st, subventionerat

Studier: 1 st, ej CSN (EKB)

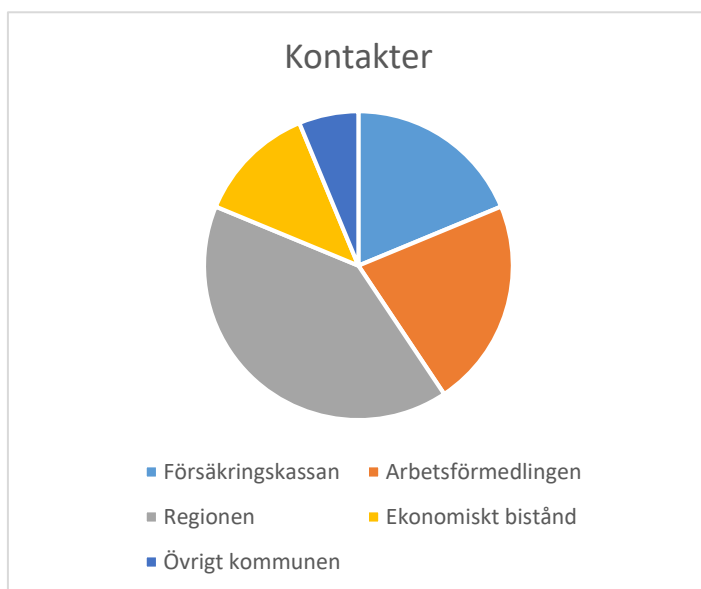
Annan ersättning: 2 st

Annan planering, tex vård, socialtjänst etc: 8 st

Utskriven egen begäran, avliden: 3 st

Konsultativa ärenden: 16 ärenden (från alla parter, men främst kommun och vårdcentral)

Vilka parter individen har kontakt med ändras oftast flera gånger under ärendets gång. Vid en överblicksbild i december ser fördelningen ut enligt nedan:

86% av deltagarna har kontakt med vården.

47% har kontakt med Arbetsförmedlingen och 27% med Försäkringskassan.

Kommunen är aktuell i de fall individen uppbär försörjningsstöd, vilket 26% av deltagarna gör, eller i de fall deltagarna tar del av andra insatser via kommunen vilket 13% gör.

Försörjning

Av 15 inskrivna individer (december 2023) uppbär 4 st försörjningsstöd, 3 st sjukpenning, 5 st a-kassa eller aktivitetsstöd samt 3 st annan inkomst.

Måluppfyllelse

Arbetet med att utveckla samverkan för att människor ska få bättre förutsättningar att klara sin försörjning och hantera sitt liv är en pågående process. Samverkan och sättet parterna samverkar på varierar över tid och påverkas av omorganisationer, ledarskap, kunskap och förståelse av nyttan, attityder och föreställningar om vad som samverkan är och för vems skull. Det är viktigt att frågan om samverkan ständigt belyses och att parterna har kunskap om insatsen för att nå behovsgruppen och förstå innebörden av att delta som part i det fördjupade stödet.

Även om det individnära stödet i sig inte förbättrar hälsan på ett sådant sätt att individen känner sig mer redo för arbete eller studier framgår i samtal med deltagarna att stödet är oerhört viktigt för dem för att klara av att driva sin process framåt, att det finns någon som

hjälper till i kontakterna med parterna och att de blir bemötta utifrån sin situation och nivå. För många individer inskrivna i insatsen är den egna förmågan att hantera sin situation låg.

Utmaningar och styrkor

Aktiviteter som insatsen gett möjlighet till, förutom specifika behov, har varit kommunens arbetsträningsplats Karls gärde, kommunens hälsogrupp som delvis finansierats via förbundet samt extern möjlighet till arbetsträning via beslut från Arbetsförmedlingen eller kommunen. Beslut via kommunen har tagits av samordnaren.

Varje deltagare är unik utifrån livssituation och erfarenhet och därför behövs flera olika aktiviteter erbjudas.

Möjligheter och styrkor som insatsen ger är kortare vägar mellan parterna och med utgångspunkt att samverkan och samarbete ska ske mellan parterna. Framförallt kortare väg till vårdcentralen i Bengtsfors och Åmål. Individen får särskilt riktat stöd i att driva sin process framåt.

Utmaningar finns i att parter inte deltar i samverkan utöver själva individärendet, vilket gör att det strukturella arbetet tappar fart. Ytterligare en utmaning är vad parterna förväntar sig av insatsen, dvs är det en insats vi "för över" individer till (vilket gör att samordnaren blir ensam utförare) eller innebär insatsen att vi tillsammans i samverkan och samarbete arbetar med individen.

Långsiktiga/kortsiktiga effekter

Till viss del saknas tydliga strukturer för att dela med sig av resultat och erfarenheter. Detta görs men kan göras mer av på Finsam-gruppens möten och vid interna möten inom kommunen. Även nätverksträffar inom förbundet kan i större utsträckning användas till att sprida vad som fungerar, olika erfarenheter och insatser mm. Genom att dela med oss stärks handläggarna i sin yrkesroll vilket även BIP-studien tydligt visar vikten av för att öka tilltron till individen, genom tex reflexiva team.

Samarbetsarenor

Samverkan har skett genom Finsam-gruppens digitala möten 1 gång per månad samt genom lokala träffar mellan Arbetsförmedlingen och kommunen som skett 2 gånger/månad där även samordnare är representerad. Avstämningar mellan samordnare och rehabkoordinator Bengtsfors har skett varannan vecka och övriga rehabkoordinatorer och parter vid behov.

Vid samverkansärenden har uppföljningsmöten bokats in direkt vid sittande möte vilket underlättat i kontakterna då parter inte behöver kontaktas, mer än i undantagsfall, mellan uppföljningarna.

Finsam arbetsgrupp är värdefull då den ger möjlighet till utbyte av information mellan de olika parterna.

Samverkan har överlag fungerat bra över tid. I och med den överenskommelse som finns mellan kommunen och Arbetsförmedlingen har samverkan mellan dessa parter ökat och gett ett värde för båda parterna. Arbetsförmedlingen har i och med sin samverkan med kommunen frånträtt sin representation i Finsam-gruppen. Samverkan med enskilda handläggare har dock fungerat bra även om Arbetsförmedlingen som part i Finsam-gruppen lämnar ett tomrum.

En utmaning med Finsam-gruppen är att alla inte alltid har möjlighet att närvara utan behöver prioritera den egna verksamheten. Det är även en utmaning att se till att informationen sprids vidare ut i organisationen hos respektive part och inte stannar hos den enskilda handläggaren som deltar i mötet.

Övriga reflektioner

Under 2023 har samordnaren arbetat med insatsen 75% och resterande 25% fördjupat sig inom BIP genom utbildning via Vaeksthuset i Danmark.

Resultatet från utbildningen har spridits genom ett BIP-nätverk, där personer från kommunerna som är knutna till förbundet deltagit. Under året har även fördjupningskunskaper inom BIP spridits till personal inom Arbete och integration i Bengtsfors och Melleruds kommun.

Fortsatt under 2024 kommer personal på Arbete och integration i Bengtsfors kommun arbeta utifrån BIP förhållningssättet.

2024-01-15

Sara Højman

Drivhuset för unga Åmål – Åmål kommun

Insatsansvarig Individ och familjeomsorgen: Berit Sletten/Mia Hed

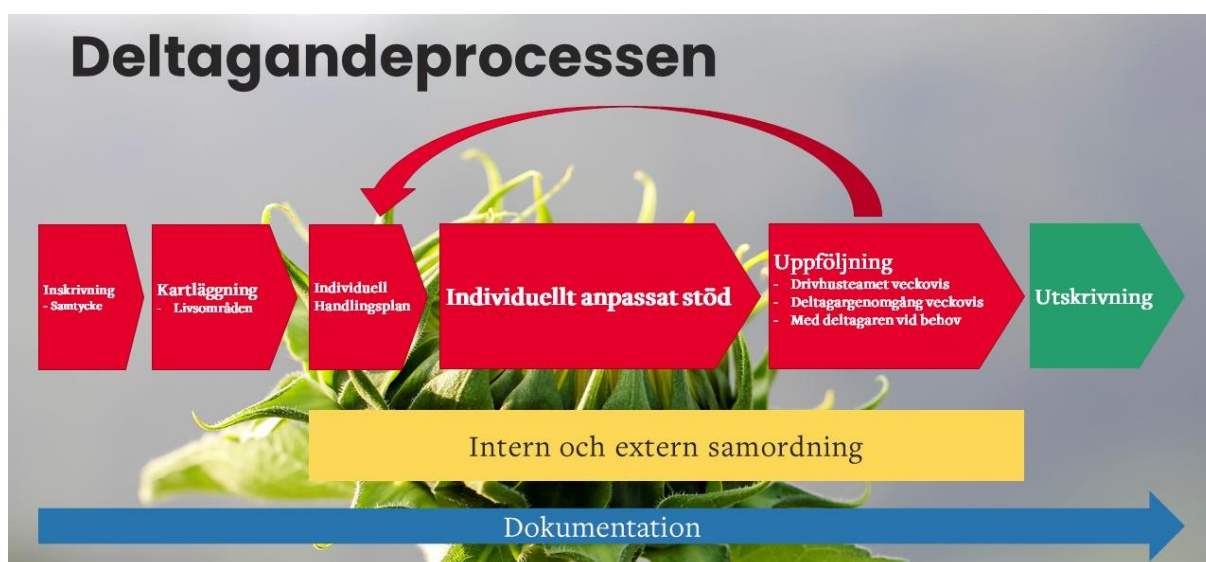
Samordnare: Viktor Johansson

Slutsatser

- När personal från olika verksamheter kan träffas och diskutera individärenden (med eller utan individen på plats) så ger det goda resultat.
- Korta vägar (t.ex direktnummer) till personal hos andra aktörer är ett viktigt komplement till samverkansmöten.
- En lättillgänglig fysisk mötesplats för målgruppen är en framgångsfaktor.
- Individer som är aktuella på Ekonomiskt Bistånd, studerar SFI och är inskrivna på Arbetsförmedlingen har ofta inte förmåga att leva upp till kravbild gällande sökta jobb och rapportering vilket ökar arbetsbördan för kommunal personal. Justering av kravbild behövs fortfarande för dom individer som har låg digital kompetens, låg kunskap i svenska språket och inte är redo för arbete.
- Ungdomar med Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång behöver mycket stöd för att fullfölja sina studier samt mycket stöd vid övergången från skola till arbete.
- Lång handläggningstid för lönebidragsanställningar via Arbetsförmedlingen försvårar etablering på arbetsmarknaden för individer som står långt från arbete

Genomförandet – Arbetsprocessen

Arbetsprocessen i Drivhuset för unga i Åmål har fortsatt enligt plan under året utan större förändringar. Drivhusteamet består av två samordnande roller samt personal från andra kommunala verksamheter. Ungdomar skrivs in som deltagare i verksamheten, fyller i en sekretesslättnad, kartläggs kortfattat och får en individuell handlingsplan. Handlingsplanen utgår från vad individen själv uppger att hen vill ha hjälp med. Ett stort fokus ligger på att samordna insatser, individanpassa handlingsplaner och ha en hög grad av brukardelaktighet.

Mål och resultatuppfyllelse

111 inskrivningar under 2023

107 unika individer

55 var nya under året

51 avslutade:

- 22 till arbete
- 15 till studier
- 7 till annat stöd
- 3 flytt
- 1 föräldraledig

Totalt antal volymärenden/konsultationer/besök (ej unika individer: 1992

Samverkansärenden

För samtliga deltagare under 2023:

42% av deltagarna har kontakt med Arbetsförmedlingen (45 individer)

20% av deltagarna har kontakt med Försäkringskassan (21 individer)

56% av deltagarna har kontakt med vårdaktör/regionen (60 individer)

32% har kontakt med 2 eller 3 av ovanstående aktörer (34 individer)

De flesta deltagare kommer till Drivhuset på eget initiativ eller via andra kommunala verksamheter. I enstaka fall kommer någon deltagare via Arbetsförmedling, Försäkringskassan eller vårdaktör.

Oftast initieras samverkan genom att individen kommer till Drivhuset på eget initiativ och stöttas sedan i sina kontakter med andra aktörer.

Drivhuset har inget remissförfarande.

Långsiktiga/kortsiktiga effekter

Lärdomar och framgångsfaktorer under året:

Relationsbyggande och informella möten ger ofta goda resultat.

De gånger då verksamheten haft möjlighet att lägga mycket tid per individ så har det gett resultat.

En strukturerad samordning med sekretesslättning och dokumentation är ett effektivt arbetssätt.

Behovsdriven utveckling och ett individanpassat stöd är också en framgångsfaktor, precis som parallella insatser för individen, där t.ex. fysisk aktivitet kombineras med sociala aktiviteter och jobbsökning

Drivhuset för unga i Åmål sprider resultat och erfarenheter genom:

- Studiebesök från andra verksamheter och kommuner.
- Möte för lokala styrgruppen
- Samverkansmöten med andra verksamheter lokalt

Samarbetsarenor

Samverkan med andra aktörer

Arbetsförmedlingen – Personal från Drivhuset (Verksamhetssamordnaren och arbetsmarknadssamordnaren) är med på Individsamverkan med Arbetsförmedlingen. Den

sker onsdagar varannan vecka. Halva dagen är gemensamma ärende och andra halvan är en ärendedragning där man snabbt kan stämma av frågor och göra gemensamma planeringar. Individsamverkan med Arbetsförmedlingen upplevs som mycket positiv.

Försäkringskassan – Med Försäkringskassan har Drivhuset inga stående möten för samverkan. Istället sker samverkan efter behov och man stöttar oftast individen i möten/kontakt med Försäkringskassan.

Regionen – I Åmål finns dom kommunala verksamheterna UngVux (upp till 25 år) samt SamVux (25 år och uppåt) som har upparbetade kontakter med vårdcentralen MedPro och vuxenpsykiatri.

Verksamhetssamordnare på Drivhuset deltar i Ungvux Koordinatorsgrupp där även rehabkoordinator på vårdcentralen är med. Där finns möjlighet att lyfta individärenden. Komplexa ärenden kan lyftas via Samvux.

Drivhuset stöttar också individer i kontakt med vårdcentral och vuxenpsykiatri. Det finns också möjlighet för personal på Drivhuset att direkt ta kontakt med rehabkoordinator på vårdcentralen eller personal på vuxenpsykiatri, vilket upplevs som mycket positivt.

Samverkan med övriga parter har varit stabil under året och inga stora förändringar har skett. Korta vägar till andra aktörer är mycket effektivt. Att ha direktnummer till personal i annan verksamhet effektiviserar samordningen och sparar tid.

Övriga reflektioner

- Det upplevs ofta vara svårt för individen att förstå och navigera i välfärdssystemet. Ofta hamnar personer fel och får fel kravbild på sig. Det krävs mycket av individen att förstå vilken aktör/myndighet som gör vad och vilka som behöver få vilken information. Ofta finns rätt stöd för individen men tröskeln och processen för att komma åt dom är för utmanande. Det kan t.ex innebära att etablera kontakter och upprätthålla dom, passa tider, ta emot och första myndighetsbrev, fylla i ansökningar, rapportera och hålla deadlines, begära ut och lämna in medicinskt underlag osv.

2024-01-18

Viktor Johansson

Individsamverkan Dals Ed – Dals Ed kommun

Insatsansvarig Arbetsmarknadsenheten: Eva Sjötn

Samordnare: Sofia Bryntesson

Slutsatser

Vi har under en längre tid sett att vi jobbar med en målgrupp som står allt längre ifrån arbetsmarknaden. De vi arbetar med tenderar i högre grad ha en psykisk ohälsa och i vissa fall även en missbruksproblematik. Ofta jobbar vi med personer som inte är utredda sedan tidigare och då inte heller fått diagnoser, stöd och hjälp i rätt tid. Det innebär att man kanske inte hittat rätt, och fått möjligheten att stegförflyttas utifrån de förutsättningar man har. Vi har mycket samarbete med kommunen och då oftast IFO.

Vi upplever inte samma inflöde som tidigare år vilket skulle kunna vara ett resultat av mindre ansökningar till försörjningsstöd. Arbetslösheten i Dals-Eds kommun är också fortsatt låg, vilket också påverkar inflödet till individsamverkan.

Genomförandet – Arbetsprocessen

Våra deltagare kommer från alla våra myndigheter. En gång i månaden träffas representant från IFO, vårdcentralen, öppenvårdspsykiatri i Bäckefors och coach för att samverka kring individer.

Flest initieras från kommunen och sedan är det ganska jämnt fördelat från de andra myndigheterna. Vi får in ett samtycke och bokar sedan flerpart med berörda personer där det bestäms hur och vad som ska göras initialt. Sedan jobbar vi väldigt aktivt med att hitta vägar till deltagarens personliga mående och i samarbete med berörda myndigheter skapa en trygghet under tiden. Det blir tydligt att individer inte passar in i de olika myndigheternas system och inte alltid får den individuella hjälpen/stödet de behöver av myndigheter. Detta leder då till att flera av deltagarna hamnar "mellan stolarna" och kommer inte vidare i sin process.

Vår insats Incheckningen, en lågtröskelverksamhet som riktar sig till arbetssökande och långtidssjukskrivna i Dals-Eds kommun, har fortsatt under året. Med stöd av oss coacher ges det möjlighet att arbeta med livsstilsförändringar och stegförflyttningar mot en mer meningsfull tillvaro. Vi använder lösningsfokuserat förhållningssätt, ACT och håller även på att implementera BIP.

Incheckningen bemannas fyra dagar i veckan. Det har under året varit ca 40 personer som kommer på olika dagar. I de fall IFO hänvisar deltagare till incheckningen görs en gemensam plan utifrån individens individuella mål för att ta sig till egen försörjning. Detta följer sedan IFO upp i mötet med individer som söker försörjningsstöd. Vi utvärderar verksamheten kontinuerligt och anpassar oss efter individernas behov och vi har erbjudit olika alternativ så att vi möter de individer vi träffar. Några av de individer vi möter i Incheckningen uttrycker att Incheckningen är ett socialt sammanhang som de har behov av. De ser det som positivt att komma till Incheckningen, att det blir ett ställe att gå till, få en rutin på vardagen och att det finns ett syfte med att komma.

Vi har även fortsatt med gemensamt coachmöte var tredje vecka där AME-personal, coacher och representanter från IFO deltar. Syftet med mötet är att få en bättre gemensam bild kring vad som händer individen för att kunna föra processen framåt och boka in flerpart med individen.

Mål och resultatuppfyllelse

Vid årets slut var det 17 personer inskrivna, varav 9 män och 7 kvinnor. Vi har totalt haft 29 personer inskrivna, 11 personer har skrivits in och 12 personer har skrivits ut. Av de 12 personer som skrivits ut har två personer gått i anställning och tre personer har blivit beviljad sjukersättning/aktivitetsersättning. Övriga har flyttat, själv valt att avsluta samt annan myndighet har tagit över.

Utöver de som varit inskrivna i Finsam har vi även arbetat med ett antal volymärenden ca 40 individer under året där det finns några som gått i arbete/studier och även någon mer till sjukersättning/aktivitetsersättning.

För deltagarna ser det olika ut vilka myndigheter de har kontakt med. De flesta har kontakt med IFO, Arbetsförmedlingen och öppenvårdspsykiatri. I några ärenden har det varit samverkan mellan Försäkringskassan/Arbetsförmedlingen/öppenvårdspsykiatri och i ett par ärenden även Vårdcentralen.

Möjligheterna/styrkorna i samverkansarbetet:

Väl upparbetade kontaktvägar möjliggör processer och stegförflyttningar t ex det nära samarbetet med psykiatri. Samarbetet internt mellan AMI och IFO skapar goda förutsättningar och en bra gemensam syn på roller, förväntningar, uppdrag och mål. Det finns även ett nära samarbete med integrationsarbetet i kommunen, vilket skapar möjligheter att arbeta även med denna målgrupp på ett bra sätt. Vår småskalighet gör också att det blir ganska tydligt vem som ska delta från respektive verksamhet/myndighet – det finns inte så många på varje roll. Det gör att det är ganska lätt att hitta rätt.

En styrka är att det finns en långsiktighet i det arbete som görs, vi vill stegförflytta personer, men släpper inte heller direkt, utan ser vinster i att finnas med under tid, för att möjliggöra flera steg eller rent av en anställning.

Incheckningen är en utveckling framåt och ett försök att hitta fler individer tidigare, möta dem utifrån deras behov. De flesta av våra deltagare står långt ifrån arbetsmarknaden, vi ger individer tid för sina processer och stöttar under hela resan i de fall det behövs.

Utifrån uppdraget i individsamverkan försöker AMI hela tiden utveckla metoder, och anamma arbetssätt som vi tror är till nytta för individen, t ex tjänstedesign, lösningsfokus, ACT och BIP. Alla medarbetare är motiverade, vill framåt, och gör ett gott arbete.

Utmaningar i samverkansarbete:

Långa kötider, framförallt inom vården, gör att processer tar lång tid och individer kan riskera att fastna i utanförskap och ohjälpsamma mönster, tankar, beteende. I förlängningen påverkar det också möjligheten till fortsatta steg/anpassade anställningar mm då underlag, kodningar saknas.

Samverkan/koordinering är till stor del personavhängigt vilket gör att processer påverkas av personalomsättning, byte av uppdrag osv hos våra samverkande parter. Man får börja om, göra om ganska ofta.

Myndigheterna är ganska hårt styrda av sina uppdrag, individens fokus i fokus kan då bli svårt när man hela tiden måste förhålla sig till lagrum och riktlinjer som inte alltid ser till individens behov.

Vi ser en glidning mot mer komplexa ärende, och ärende som tangerar LSS eller tillhör LSS men där man bedömer att det finns arbetsförmåga, här är ofta många parter involverade och det krävs en ordentlig arbetsförmågebedömning och därefter anpassningar. Delar av detta har vi idag svårt att tillgodose eller erbjuda i Dals-Ed.

Långsiktiga/kortsiktiga effekter

Vi har lärt oss att vi behöver bli bättre på att dela med oss av vad som fungerar, erfarenheter från samtal, insatser osv. för att stärka oss i vår yrkesroll. Vi har möjlighet till detta på våra coachmöten. Vi ser tydligt framgångsfaktorerna när vi är "samkörda" och att vi har en gemensam plattform att utgå ifrån. Detta gör att deltagarna kan känna sig tryggare och att det inte uppstår några "glapp" i vad som förmedlas.

Viktigt är även att vi delar med oss av våra erfarenheter på våra träffar inom samordningsförbundet.

Samarbetsarenor

Våra samarbetsarenor är ju främst våra fem myndigheter. Samarbetet mellan arbetsmarknadscoacher och IFO-handläggare fungerar bra. Vi har också en betydligt större samverkan inom kommunens olika enheter. Samarbetet mellan kommun och näringsliv är bra. Under hösten har det varit svårare att få ut personer på externa praktikplatser men det finns ändå en vilja att försöka hitta lösningar för individerna. Eventuellt kan inflation påverka företag att kunna erbjuda anställning efter praktik.

Handläggare från arbetsförmedlingen kommer till Dals-Eds kommun en gång i månaden där arbetsmarknadscoacher, studie- och yrkesvägledare och SFI-lärare deltar. Samarbetet mellan kommun och arbetsförmedlingen har fungerat bra vid dessa träffar. Det har möjliggjort att vi har kunnat boka in flerpart med deltagare vilket gör att processen går snabbare framåt för deltagaren.

2024-01-17

Sofia Bryntesson

Integrerad samverkan och samordnat individnära stöd Säffle – Säffle Kommun

Insatsansvarig Arbetsmarknadsenheten: Sanna Bertilsson

Samordnare: Sarah Johansson

Slutsatser

Idag blir det allt svårare att nå myndigheter och att få stöd för att närma sig arbetsmarknaden. Många möten sker via telefon och det är lätt att individer i behov av stöd hamnar allt längre från arbetsmarknaden och går miste om stöd. Det är få yrkesprofessioner som får mer utrymme att möta individen samtidigt som allt högre krav ställs på den enskilde. För de personer som är i behov av stöd i en komplex situation är stödet från FINSAM viktigt. Samordnaren har en möjlighet att agera gränsgångare och kan stötta upp individen inom flera olika livsområden för att möjliggöra en stegförflyttning. Detta för att på sikt möjliggöra för individen att ta del av ordinarie insatser från respektive part. Samordnarens utgångspunkt är individens fokus i fokus samt har möjlighet att vara flexibel i vilket stöd som kan erbjudas utifrån individens behov.

Under 2023 har det i FINSAM i Säffle framkommit ett behov av förberedande insatser i en större utsträckning. Många av de individer som deltar i insatsen har en lång rehabiliterande resa framför sig och behov av olika insatser för att möjliggöra stegförflyttning. De ordinarie insatser som finns hos Arbetsförmedlingen är ofta för höga för den målgrupp som hör till FINSAM. Och att gå direkt till en arbetsträning är även det ibland för höga krav, trots anpassade tider och uppgifter. Hos målgruppen finns behov av allt från att vänja sig vid en struktur och rutin, vänja sig i sociala sammanhang, och andra för-rehabiliterande insatser, något som idag saknas.

Genomförandet – Arbetsprocessen

Handläggargruppen

Det har under 2023 varit fortsatt svårt att få en stabil närvaro i handläggargruppen. Detta både på grund av sjukdom och att behov funnits att prioritera uppgifter i den ordinarie verksamheten hos parterna. Men även då personal byts ut och det blivit ett glapp innan en ny person tagit över. Handläggarna som deltar i arbetsgruppen uppger att dom önskar ha kvar detta forum och att det är nyttigt. Det är en utmaning att se till att informationen sprids vidare ut i organisationen hos respektive part och inte stannar hos den enskilda handläggaren som deltar i mötet. Handläggargruppens främsta syfte har varit att fungera konsultativt och en plats för kunskapsöverföring mellan parterna.

Individinriktat arbete

I Säffle kommun arbetar samordnaren med egna deltagare. En del som utvecklats för att tydliggöra uppdraget inom FINSAM och vilka deltagare som hör till målgruppen, är att samordnaren tagit fram ett underlag som remittent ska fylla i. Detta för att lättare kunna följa upp om målen nås samt tydliggöra remittentens önskemål från insatsen. Under 2023 har planering påbörjats för att skapa insatser som kan erbjudas till de deltagare som står långt från arbetsmarknaden. Insatser som är för-rehabiliterande, då målgruppen har allt större behov av detta.

Tillsammans för unga i Säffle, "Mittpunkten".

Under våren 2023 påbörjades arbetet med en ungdomsplattform i Säffle kommun som gick under namnet Tillsammans för unga i Säffle. Under våren har Nina Andersson fokuserat på att kartlägga behov samt redan pågående verksamheter riktade mot unga som finns i Säffle. Kartläggningen har gjorts genom samverkansmöten med andra parter som är etablerade i Säffle kommun, samt utforskande samtal med unga i Säffle utifrån tjänstedesign och individens fokus i fokus. Kartläggningen är en viktig del för att se till att upprätta en fungerande samverkan samt se till att täcka de behov som de unga faktiskt har. Under hösten 2023 togs tjänsteskrivelsen upp i berörd nämnd och beslut fattades av politiken att arbeta vidare. Numera går arbetet under namnet "Mittpunkten", vilket ska spegla att den unge är mittpunkten och fokus för arbetet.

Mål och resultatuppfyllelse

Under 2023 har totalt 27 personer varit inskrivna i FINSAM Säffle Kommun, 11 kvinnor och 16 män. I slutet av 2023 är 21 personer fortsatt inskrivna i FINSAM. Sex personer har skrivits ut mot följande:

- En person har påbörjat reguljära studier.
- En person har återremitterats på grund av vårdbehov.
- En person har beviljats sjukersättning efter arbetsprövning och hjälp att ansöka.
- Två personer har gått vidare till utvecklingsanställning på Samhall.
- En har gått in i ordinarie insatser på Arbetsförmedlingen. Denna individ fick efter arbetsträning via FINSAM gå direkt in i ordinarie insats istället för den gemensamma kartläggningen mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Vidare har samordnaren i Säffle kontakt med individer som är i en övergångsperiod. Detta då de i slutet av 2023 påbörjat en ny insats och samordnaren finns kvar som stöd. Dessa individer har i december 2023 följande planering: Två personer deltar i ordinarie insats via Arbetsförmedlingen. En person har beviljats lönebidragsanställning i december 2023 som kommer att påbörjas i januari 2024. En person har påbörjat arbetsträning på Samhall inför en eventuell utvecklingsanställning om allt går bra.

I Säffle kommun har det under 2023 varit totalt 97 konsultationer. Dessa sker främst i relation till andra tjänstepersoner inom kommunen. Konsultationerna handlar oftast om hur man ska tänka gällande eventuella ansökningar om sjukersättning eller arbetsträning.

I Säffle har det även varit goda resultat där individer haft möjlighet att gå ut i arbetsträning som varit välfungerande. Således har majoriteten av individerna kunnat genomföra stegförflyttningar. Arbetet med vad som idag benämns som Mittpunkten har även det gett goda resultat. Detta då det förarbete som gjordes under 2023 nu ligger till grund för uppstart av verksamheten.

Samverkansärenden

I Säffle kommun framkommer två former av samverkansärenden mest tydligt. Det ena är där individen har kontakt med kommunen och regionen. I dessa fall är många sjukskrivna, men har SGI 0 varför Försäkringskassan inte är inkopplade. Kommunen är då remitterande part. Den

andra samverkansformen är att individen har kontakt med regionen och försäkringskassan, och försäkringskassan är remitterande part.

Arbetsförmedlingen är underrepresenterad som part då kraven hos Arbetsförmedlingen ofta är för höga för dessa individer. Arbetsförmedlingen kopplas istället vanligtvis in när individen tagit del av insatsen via FINSAM och är redo för nästa steg. Samordnaren från FINSAM är då kvar i en övergångsperiod som stöd åt individen innan allt är på plats. Detta gäller både som remittent samt som deltagande part i samverkansärenden. Regionen är på ett eller annat sätt deltagande part i majoriteten av samverkansärenden, men endast en gång som remitterande part.

Utmaningarna i samverkansarbetet är att samverkansparterna ofta behöver prioritera den egna verksamheten. Det är då svårt att få till ett gemensamt arbetssätt, då respektive part behöver förhålla sig till sina riktlinjer. Det krävs att enskilda handläggare är villiga att nyttja sitt handlingsutrymme och gå utanför ramarna för att samverkan ska främjas.

Långsiktiga/kortsiktiga effekter

I det individnära arbetet blir det tydligt att de individer vi möter i arbetet har svårt att navigera mellan de olika parterna. Det finns ett stort behov av stöd i kontakter med myndigheter, ta reda på sina rättigheter samt ta tillvara på sina rättigheter. Ofta finns hjälp att få, men den är svår att nå. En del i detta är respektive parts kännedom om andras möjligheter. Det är minst lika viktigt att olika professioner kan lotsa till rätt insats som att individen själv vet vart den ska vända sig. Det samordnade stödet minskar risken för individen att hamna mellan stolarna, utan får ta del av det stöd den har behov av för att närma sig sysselsättning. Vi kan se kortsiktiga effekter där den enskilde får möjligheter att få hjälp att komma vidare för att närma sig sysselsättningen eller rätt form av ersättning. Den långsiktiga effekten är att fler individer kan få rätt hjälp snabbare. Detta då respektive part lär av varandra, och vi kan gemensamt få en överblick över hur vi på bästa sätt kan stötta en individ att stegförflytta sig. Ett sätt att försöka sprida kunskapen på är genom handläggargruppen. Det är dock svårt att säkerställa att informationen sprids vidare inom respektive organisation.

Samarbetsarenor

Individinriktat arbete

I det individinriktade arbetet finns samverkan med samtliga parter inom FINSAM. I Säffle kommun finns en nära samverkan med socialtjänsten, specifikt enheten för ekonomiskt bistånd, vilket är den främsta samarbetsparten. Samverkan med Arbetsförmedlingen, regionen och Försäkringskassan är mer sporadisk och utifrån individens behov av stöd i dessa kontakter.

Tillsammans för unga i Säffle, "Mittpunkten"

I arbetet med mittpunkten har flera olika samarbetsparter berörts, främst regionen och kommunen. I dagsläget är inte arbetsförmedlingen och försäkringskassan involverade i projektet men kommer på sikt att involveras.

Övriga samarbetsarenor

I Säffle kommun arbetar idag 3 socialsekreterare på ekonomiskt bistånd med extra fokus på att stötta klienter i kontakt med vården. Samordnare för FINSAM i Säffle kommun har under våren 2023 regelbundet deltagit i möten med dessa socialsekreterare för att utveckla en samverkan kring individerna och hitta ett gemensamt arbetssätt.

Samordnare i FINSAM Säffle kommun har även deltagit i arbetet gällande överenskommelse mellan Säffle kommun och arbetsförmedlingen. Fokus ligger i överenskommelsen att arbeta aktivt för att stötta kvinnor med barn att komma ut i arbete. Här sker en nära samverkan med Arbetsförmedlingen, Vuxenutbildningen och Arbetsförmedlingens externa aktörer.

Samverkan har även påbörjats med sysselsättningshandledare samt vård- och stödsamordnare i kommunen, för att utforska möjligheter till lågtröskelverksamhet för individer att närma sig sysselsättning.

I handläggargruppen har det varit ett mer aktivt deltagande främst av Kommunen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, även om det varit svårt att få till en kontinuitet. Det som främst varit utmärkande är avsaknad av närvaro från regionen.

Övriga reflektioner

I mötet med individer och den samverkan som sker på uppdrag av individen är en reflektion som samordnaren för FINSAM i Säffle gör, att insatserna finns men individen inte alltid får ta del av dem. I takt med att allt större krav ställs på individen för att driva sitt ärende framåt, faller många mellan stolarna. Detta gäller framförallt dom som har ett stort och komplext behov av stöd. Det krävs ofta att individen på egen hand tar reda på vad den har rätt till hos respektive part och aktivt ber om det, snarare än att respektive part erbjuder individen det stöd den har rätt till. Utmaningar uppstår också när stödet behöver ske parallellt, då det ofta förväntas att det ena ska vara klart innan nästa del kan påbörjas, vilket gör att processerna tar längre tid än nödvändigt och den enskilde riskerar att tappa motivationen. I flera fall har vi i Säffle kommun stött på att arbetsförmedlingen gör bedömningen att dom inte har mer stöd att erbjuda individen, men försäkringskassan gör bedömningen att individen inte uppfyller kraven för sjukersättning. När dessa bedömningar inte går hand i hand blir det svårt att erbjuda ett fullgott stöd åt individen. Samtidigt deltar Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan sällan i SIP, vilket försvårar möjligheten till en gemensam planering.

I Säffle behöver FINSAM fortsätta arbeta med att hitta insatser som har låga krav på individen, men samtidigt ger en möjlighet att öka välmående och därigenom närma sig någon form av sysselsättning. Flera av de individer som är inskrivna i FINSAM idag har inte en arbetsförmåga på 10 timmar i veckan vilket krävs för att kunna ta del av ordinarie insatser hos arbetsförmedlingen. Således finns det ett behov av att organisatoriskt utveckla möjligheter till en god arbetsträning och för-rehabiliterande insatser för dessa individer. Idag behöver en arbetsträning ske ute på en arbetsplats, vilket kan ta tid att hitta. Genom att kunna erbjuda detta direkt kan den enskildes rehabiliteringsprocess skyndas på. Det kan handla om att individerna behöver få träna upp sin arbetsförmåga, men i vissa fall bara börja med att komma

hemifrån och etablera rutiner i sin vardag innan de är redo för nästa steg.

Ytterligare en viktig reflektion är att samverkan ofta blir beroende av personbundna relationer. Det är svårt att få en långsiktig förändring i det organisatoriska och i arbetssätt hos respektive part. Ofta handlar det om relationer mellan enskilda handläggare och en vilja att gå utanför ramen hos den enskilde handläggaren.

2024-01-18

Sarah Johansson

Integrerad samverkan och samordnat individnära stöd Årjäng – Årjäng Kommun Insatsansvarig Arbete och Integration, Magnus Lindström Samordnare/coach Anki Kristoffersson

Slutsatser

Under sista kvartalet har vi tittat lite närmare på individers behov tillsammans med samtliga parter i samordningsförbundet och sett att behovet är större än vad tidigare rapporter påvisats. Det är Finsam i Årjäng som behöver bli mer synliga både till berörda parter och för medborgarna i kommunen. De som är inskrivna behöver en mer kontinuerlig aktivitet där kommunens samordnare blir mer lättillgänglig och därmed möjlighet till smidigare kommunikation men framförallt att individen blir sedd och hörd.

Genomförandet – Arbetsprocessen

Under första halvan av året jobbade vi enbart med enskilda samtal utifrån individuella behovet. Vi jobbade mest direkt med behovet av stöd i kontakt med berörda parter. Under andra halvan har vi tittat på hur vi kan utöka individens stöd och vi har haft bra dialog kring detta med berörda parter och tagit in vad de ser skulle vara bra för individen.

Mål och resultatuppfyllelse

- Inskrivna: 25 stycken, 13 kvinnor och 12 män
- Utskrivna: 18 personer, 9 kvinnor och 9 män. 5 män och 3 kvinnor gick mot egen försörjning. 5 män och 5 kvinnor avslutades då behovet upphört.
- Konsultation ges till andra när så önskas och då framförallt inom AMI's verksamhet men även mot IFO i kommunen.

Långsiktiga/kortsiktiga effekter

- För att nå ett mål behöver individen förstå att den behöver vara delaktig.
- För att individen ska närma sig egen försörjning behövs mer kontinuitet. Personerna behöver komma utanför sitt hem, träffa andra människor och få möjlighet att träffa samordnaren oftare i en mer arbetsinriktad miljö.
- Aktivt arbeta med parallella insatser där individen är i fokus och delaktig i hur vägen framåt ska se ut. Personerna behöver träffa och ställa sina frågor till de som är inblandade i arbetet att nå egen försörjning.

Samarbetsarenor

Vi har under året arbetat upp en öppnare dialog med samtliga av våra parter. Hur samarbetet ser ut är olika men vi upplever att det blir bättre och bättre. Vad vi ändå får till oss är att vi har olika styrregler som kan sätta käppar i hjulet. Myndigheterna är ganska hårt styrda av sina uppdrag, individens fokus i fokus kan då bli svårt när man hela tiden måste förhålla sig till lagrum och riktlinjer som inte alltid ser till individens behov. Det kan leda till att underlag, kodningar saknas för anpassade anställningar eller möjligheten att söka ersättning från rätt myndighet/rätt stöd från rätt verksamhet inom ex kommunen.

Utmaningar

Utmaningarna från delårsrapporten kvarstår med att det är långa kötider främst inom psykiatri för bland annat NP utredningar. Vid kontakt med Vårdcentralen har det även varit väntetid för att få en läkartid för konsultation och då eventuellt till ett läkarutlåtande för att ansöka om sjukersättning.

En annan utmaning för individen men även för samverkan är att både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen saknas i Årjäng. Det passar inte för alla individer med digitala kontakter, lång kötid i telefonen. Att ha möjligheten att få träffa en handläggare och ställa frågor salnas. Även för samverkan att finnas på samma ort, att få möjligheten att träffas och utbyta information och samverka kring individen.

Många av de inskrivna saknar körkort som oftast är ett krav idag när de ska söka olika arbeten.

Övriga reflektioner

I Årjäng finns det fortsatt ingen Finsam Handläggargrupp. Alla som idag är inskrivna på FINSAM kommer från socialtjänsten vilket inte alls liknar de övriga kommunerna inom vårt samordningsförbund där försäkringskassa är de som har flest deltagare inskrivna. Vi har haft samtal med försäkringskassan angående detta och välkomnat dom att skicka fler personer som behöver vårt stöd.

Under andra halvan av året slutade föregående samordnare och undertecknad började i oktober. Under juni till oktober var de deltagare som då var inskrivna uppdelade på några coacher på AMI och själva utvecklingsarbetet för individerna stod mest still men coacherna fanns till hands om det behövdes.

Som ny samordnare har jag fått i uppgift att titta över hur vi kan få till en bättre samverkan med berörda parter. Ett annat önskemål var att få fram ett BIP-material som ska göra det tydligare för individen och parterna vem som gör vad utifrån behovet som finns.

Årjäng har startat upp "Verktygslådan" som är en samlingspunkt på AMI två dagar i veckan. Här ska vi träffas och pröva på olika enklare arbeten, jobba med 7Tjugo för att öka självinsikten samt att komma ut i en större social samvaro. Alla kommer erbjudas denna verksamhet under våren och så kommer vi göra en utvärdering under senare del av första halvåret.

2024 01 05

Anki Kristoffersson

Den förtroendevalde revisorn i Västra Värmland & Norra Dalsslands Samordningsförbund

Till: Styrelsen i Västra Värmland & Norra Dalsslands Samordningsförbund
Fullmäktige i respektive medlemskommun och -region
Försäkringskassan
Arbetsförmedlingen

Revisionsberättelse för år 2023

Jag har granskat räkenskaperna, årsredovisningen och förbundsstyrelsens förvaltning i Västra Värmland & Norra Dalsslands Samordningsförbund (organisationsnummer 222000-1800) för verksamhetsåret 2023.

Mitt uppdrag är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Förbundsstyrelsen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen upprättar en årsredovisning som ger en rättvisande bild samt svarar för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamhet och räkenskaper.

Jag har utfört vår granskning utifrån lagen om finansiell samordning, kommunallagen, förbundsordningen och god revisionsred i kommunal verksamhet.

I uppdraget samverkar jag med av staten utsedd auktoriserad revisor. I granskningen av förbundets räkenskaper och årsredovisning har jag förlitat mig på den statliga revisorns granskning och bedömning.

Mina övriga granskningsinsatser har utförts av sakkunnigt biträde till revisorerna. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan Granskningsrapport 2023.

Jag bedömer sammantaget att styrelsen i Västra Värmland & Norra Dalslands Samordningsförbund har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Jag bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen har upprättats enlighet med tillämpliga delar av lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Jag bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Jag tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Jag åberopar bifogade redogörelse och rapporter.

- Granskningsrapport 2023 Västra Värmland & Norra Dalslands Samordningsförbund

den

.....
Dan Kihlström,
Region Värmland

Revisionsberättelse

för Västra Värmland & Norra Dalslands Samordningsförbund, org. nr 222000-1800

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision och granskning av årsredovisningen för Västra Värmland & Norra Dalslands Samordningsförbund för år 2023 enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision¹. Förvaltningsberättelsen har granskats enligt särskild instruktion.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året. Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till förbundet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar av årsredovisningen.

Som del av en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av förbundets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, driftredovisning samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- måste vi informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Revisorns granskning av förvaltningsberättelsen

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna och att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" i *Standard för kommunal räkenskapsrevision*.

Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

¹ Med anpassning till de specifika förutsättningar som föreligger i ett finansiellt samordningsförbund. Främst att rapporten inte avges av "sakkunnigt biträde" eller ställts till "de förtroendevalda revisorerna".

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt förbundsordning

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Västra Värmland & Norra Dalslands Samordningsförbund för år 2023.

Vi tillstyrker att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Vi bedömer även sammantaget att styrelsen i Västra Värmland & Norra Dalslands Samordningsförbund har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen har varit tillräcklig samt att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed för kommunal verksamhet i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

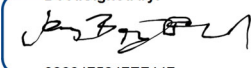
Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot förbundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot förbundet.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för förbundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Falun den 2024-03-20

KPMG AB

DocuSigned by:

0866475247EF447...
Jenny Barksjö Forslund
Auktoriserad revisor

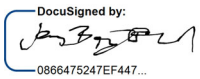
Certificate Of Completion

Envelope Id: 8A7FA6D176B3487C994B9A5F131AE0BB	Status: Completed
Subject: Complete with DocuSign: VVND Revisionsberättelse 2023 enbart auktd.docx	
Source Envelope:	
Document Pages: 2	Signatures: 1
Certificate Pages: 2	Initials: 0
AutoNav: Enabled	Envelope Originator:
Envelopeld Stamping: Enabled	Jenny Barksjö Forslund
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna	PO Box 50768
	Malmö, SE -202 71
	jenny.barksjo-forslund@kpmg.se
	IP Address: 212.85.93.62

Record Tracking

Status: Original	Holder: Jenny Barksjö Forslund	Location: DocuSign
3/19/2024 10:45:31 PM	jenny.barksjo-forslund@kpmg.se	

Signer Events

Jenny Barksjö Forslund jenny.barksjo-forslund@kpmg.se Head of Audit Local Business KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	Signature 0866475247EF447... Signature Adoption: Drawn on Device Using IP Address: 195.84.56.2	Timestamp Sent: 3/19/2024 10:46:03 PM Viewed: 3/20/2024 8:52:04 AM Signed: 3/20/2024 8:52:29 AM
---	---	---

Authentication Details

Identity Verification Details:
 Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fd673b01
 Workflow Name: DocuSign ID Verification
 Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
 Identification Method: Electronic ID
 Type of Electronic ID: BankID Sweden
 Transaction Unique ID: 52120625-99ff-5ba0-9f2f-5f9d444cb69d
 Country or Region of ID: SE
 Result: Passed
 Performed: 3/20/2024 8:51:51 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
 Not Offered via DocuSign

In Person Signer Events

Editor Delivery Events

Agent Delivery Events

Intermediary Delivery Events

Certified Delivery Events

Carbon Copy Events

Witness Events

Notary Events

Envelope Summary Events

Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/19/2024 10:46:03 PM
Certified Delivered	Security Checked	3/20/2024 8:52:04 AM
Signing Complete	Security Checked	3/20/2024 8:52:29 AM
Completed	Security Checked	3/20/2024 8:52:29 AM

Payment Events

Status

Timestamps

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31

Granskningsrapport

Västra Värmlands & Norra Dalslands Samordningsförbund

KPMG AB

2024-03-22

Västra Värmlands & Norra Dalslands Samordningsförbund
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31

2024-03-22

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	2
1.1	Syfte och revisionsfråga	2
1.2	Revisionskriterier	2
1.3	Metod och avgränsningar	2
2	Resultat av granskningen	4
2.1	Förvaltningsberättelsen	4
2.2	God ekonomisk hushållning	4
2.3	Resultaträkning	4
2.4	Balansräkning	5
2.5	Intern kontroll och styrning	5
2.6	Driftsredovisning	5
2.7	Övrigt	6
2.8	Rekommendation	6
2.9	Sammanfattning och slutsatser	6

2024-03-22

1 Bakgrund

Härmed avlämnas rapport avseende granskningen av Västra Värmlands & Norra Dalslands Samordningsförbund (VVND) för räkenskapsåret 2023. Granskningen har bedrivits i enlighet med god revisionsledning för kommunal verksamhet. Syftet med rapporten är att lämna underlag för revisorernas bedömningar och uttalanden i revisionsberättelsen.

Förbundets revisorer ska enligt 12 kap Kommunallagen (KL) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som styrelsen beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Vidare lämnas i rapporten information till styrelsen om viktigare iakttagelser och eventuella rekommendationer till följd av dessa som identifierats i samband med årets revision.

1.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att den ska utgöra underlag för revisorernas prövning av;

- att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt,
- om räkenskaperna är rättvisande och
- om den interna kontrollen är tillräcklig.

1.2 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för vårt uttalande avseende huruvida verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt sätt samt att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagar och regler bygger på följande revisionskriterier:

- Lag om finansiell samordning SFS 2003:1210, Kommunallag och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningsledning, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR
- Förbundsordning, Interna regelverk och instruktioner

1.3 Metod och avgränsningar

Vår granskning sker i den omfattning som följer av God revisionsledning i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKR¹ och Skyrev². Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i allt väsentligt men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

¹ Sveriges Kommuner och Regioner

² Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer

Västra Värmlands & Norra Dalslands Samordningsförbund
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31

2024-03-22

Granskningen har omfattat bokslutet och årsredovisningen för 2023. Vi har granskat sådan information som är av finansiell natur och eller som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen. Vi har även stämt av balanskravsutredning mot underlag. Övriga delar har endast granskats utifrån om informationen är förenlig med de finansiella delarna.

Vi har även granskat att förbundet följer förbundsordningen

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument (verksamhetsplan med budget, protokoll och förbundsordning) inklusive årsredovisningen
- Analys av om resultatet är förenligt med de beslutade målen
- Avstämning av väsentliga poster i resultat- och balansräkning mot erforderliga underlag. Översiktlig analys av övriga poster.
- Stickprovsgranskning av attest och utanordning
- Diskussion med förbundschef
- Sedvanlig bokslutsgranskning

1.3.1 Risk- och väsentlighetsanalys

1.3.1.1 Redovisningen

- Verksamhetens intäkter
 - Består i huvudsak av medlemmarnas årsavgifter vilka substansgranskas mot beslut, fakturering och inbetalning.
- Verksamhetens kostnader
 - Kartläggning av posternas innehåll samt stickprov inklusive attest och utanordning samt avklipp.
- Kassa och bank
 - Substansgranskas mot externa underlag.
- Kortfristiga skulder
 - Kartläggning av posternas innehåll samt stickprov inklusive attest och utanordning.
- Redovisningsprinciper

1.3.1.2 Intern kontroll

- "Ordning och reda"
- Bokslutsprocessen och relationen mellan förbundet och redovisningsbyrån.
- Granskning av att skatter och avgifter redovisats och betalas i rätt tid och med rätt belopp.

2024-03-22

2 Resultat av granskningen

Granskning av redovisning och intern kontroll har skett enligt uppgjord planering i enlighet med risk- och väsentlighetsanalysen ovan.

2.1 Förvaltningsberättelsen

I LKBR, föreskrivs att förvaltningsberättelsen ska följa en bestämd struktur med fasta rubriker.

VVND redovisar i sin förvaltningsberättelse i enlighet med lagens krav och denna har ställts upp enligt de bestämda rubrikerna.

2.2 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagens bestämmelser ska samordningsförbundet ha en god ekonomi i sin verksamhet. Styrelsen ska fatta beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

2.2.1 Ekonomiska mål

Årets resultat uppgår till -0,1 mkr vilket är 1,8 mkr högre än det budgeterade resultatet på -1,9 mkr. Avvikelsen förklaras av att aktiviteter och insatser inte kommit igång i önskad utsträckning. Den enskilda post/insats med störst avvikelse mot budget är "Förstärkning och utveckling individinriktade insatser" där man inte använt någonting av budgeterade 900 tkr.

2.2.2 Verksamhetsmål

VVND fastställde i november 2022 en verksamhetsplan med budget för 2023 och i denna plan anges mål och vision samt strategier för verksamheten. Målen konkretiseras så att det på ett tydligt sätt går att följa upp måluppfyllelsen.

I årsredovisningen lämnas en redogörelse för årets verksamhet och vilka insatser som har gjorts.

Förbundets bedömning är att man utifrån presenterade resultat uppfyller god ekonomisk hushållning.

2.3 Resultaträkning

2.3.1 Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter består av medlemmarnas årsavgifter vilka har substansgranskats mot beslut, fakturering och inbetalning.

2.3.2 Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader har granskats stickprovvis utan anmärkning.

Västra Värmlands & Norra Dalslands Samordningsförbund
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31

2024-03-22

2.4 Balansräkning

Balansomslutningen per bokslutsdag uppgår till 4,2 mkr vilket, till följd av årets positiva resultat samt överförd likvid från Arvika/Eda, är 2,6 tkr högre än vid samma tidpunkt året innan.

2.4.1 Likvida medel

Balansräkningens dominerande tillgångspost är Kassa och bank. Posten är avstämd mot engagemang från Westra Wermlands Sparbank.

2.4.2 Eget kapital

Eget kapital har påverkats av slutlikvid från Arvika/Eda efter samgåendet, 917 tkr.

2.4.3 Kortfristiga skulder

De kortfristiga skulderna består till helt dominerande del av upplupna insatskostnader. Vi har granskat posten utan anmärkning.

2.5 Intern kontroll och styrning

Vi har läst förbundsordning och styrelseprotokoll för att bedöma om styrelsen utöver tillräcklig kontroll och en god styrning av verksamheten samt att förbundsordningens krav efterlevs.

2.5.1 Styrdokument

Vi noterar att samtliga styrdokument är uppdaterade i vederbörlig ordning.

Vi noterar även att styrelsen i januari 2023 antog intern kontrollplan för 2023.

2.5.2 Delårsrapport

Förbundet upprättar delårsrapport i vederbörlig ordning. Delårsrapporten för januari-augusti 2023 behandlades på styrelsemötet i september. Vi noterar att prognostiserat helårsresultat i delårsrapporten uppgår till -0,4 mkr vilket kan jämföras med utfall -0,1 mkr.

2.6 Driftsredovisning

I LKBR, föreskrivs att årsredovisningen ska innehålla en driftsredovisning som en egen del.

Förbundet har upprättat en driftsredovisning i årsredovisningen för 2023.

2024-03-22

2.7 Övrigt

Det nationella rådet har upprättat riktlinjer för hur stort eget kapital som ett Finsamförbund bör ha. Storleken på eget kapital i VVND uppgår till 3,1 mkr och bör enligt denna norm inte uppgå till mer än 1,6 mkr. Förbundets eget kapital är således inte inom Finsamförbundens riktlinjer.

Budgeterat resultat för 2024 uppgår till -2,5 mkr.

2.8 Rekommendation

Baserat på ovan redovisade iakttagelser lämnar vi följande rekommendation till förbundet:

- Vi rekommenderar att förbundet verkar för att förbruka sina medel så att eget kapital närmar sig riktlinjen. Liksom föregående år så är de stora budgetavvikelserna problematiska och vi fortsätter rekommendera att ha en bättre styrning och framförhållning i sin planering.

2.9 Sammanfattning och slutsatser

Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet och i granskningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Dag som ovan
KPMG AB

Jenny Barksjö Forslund
Auktoriserad revisor

Kommunstyrelsen

§ 95

Dnr 2024-000138 615

Årsredovisning 2023 för Tolkförmedling Väst

Sammanfattning av ärendet

Efter varje verksamhetsår tillika kalenderår ska en årsredovisning upprättas av Tolkförmedling Väst. Årsredovisningen ska innehålla förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning, finansieringsanalys, noter samt drift- och investeringsredovisning.

Förbundsordningen reglerar att förbundets årliga kostnader minst ska täckas av årets intäkter. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen. Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3,1 miljoner kronor.

Under 2023 utfördes drygt 329 000 uppdrag, vilket är 6 000 färre uppdrag än vad som budgeterats för under 2023. Årets resultat blev -250 tkr att jämföra med budgeterat nollresultat. Det negativa resultatet är främst kopplat till färre utförda uppdrag än budgeterat.

Förbundet bedöms ha uppfyllt samtliga verksamhetsmål samt delvis de finansiella målen. Sammantaget bedöms förbundet ha en god ekonomisk hushållning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse enhetschef Arbetsmarknad och Integration daterad 2024-04-06.

Protokollsutdrag direktionen Tolkförmedling Väst 2024-03-22 § 550.

Årsredovisning 2023 - Tolkförmedling Väst.

Redovisning Internkontrollrapport – Förbundsdirektör samt ordförande.

Revisionsberättelse för år 2023 – Revisorerna i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst.

Yttrande – Sakkunniga biträdet PwC.

Förbundsordning fr.o.m 2024-01-01.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att godkänna årsredovisning 2023 för Tolkförmedling Väst samt beviljar direktionen ansvarsfrihet.

Jäv

Christina Virevik (C) anmäler jäv och deltar inte i handläggning och beslut i ärendet.

Expedieras till
KF

Enheten Arbetsmarknad och Integration
Eva Sjötun

Datum: 2023-04-06
D.nr: 2024-000138.615

Årsredovisning 2023 för Tolkförmedling Väst

Bakgrund och sammanfattning

Efter varje verksamhetsår tillika kalenderår ska en årsredovisning upprättas av Tolkförmedling Väst. Årsredovisningen ska innehålla förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning, finansieringsanalys, noter samt drift- och investeringsredovisning.

Förbundsordningen reglerar att förbundets årliga kostnader minst ska täckas av årets intäkter. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen. Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3,1 miljoner kronor.

Under 2023 utfördes drygt 329 000 uppdrag, vilket är 6 000 färre uppdrag än vad som budgeterats för under 2023. Årets resultat blev -250 tkr att jämföra med budgeterat nollresultat. Det negativa resultatet är främst kopplat till färre utförda uppdrag än budgeterat.

Händelser under året av väsentlig betydelse:

- Driftsättning av nytt bokningssystem.
- Minskning av antal kontor - Kontoret i Borås stängdes i slutet av året.
- Flertalet rättsärenden - Förbundet har under året haft ett antal rättsärenden; en anmälan till Konkurrensverket, ett överklagande av direktionsmöte samt en överklagan gällande avslag om begäran om allmän handling.

Årsredovisning 2023, internkontroll, revisionsberättelse samt övriga bilagor biläggs denna skrivelse.

Bedömning

Förbundet bedöms ha uppfyllt samtliga verksamhetsmål samt delvis de finansiella målen. Sammantaget bedöms förbundet ha en god ekonomisk hushållning.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förbundsordningen (19§) och har översänts efter revision till respektive medlem för beslut om godkännande i fullmäktige samt beslut om prövning av ansvarsfrihet för direktionen.

Enheten Arbetsmarknad och Integration
Eva Sjötun

Datum: 2023-04-06
D.nr: 2024-000138.615

Beslutsförslag

1. Att godkänna årsredovisningen för 2023 samt besluta om ansvarsfrihet för direktionen.

I tjänsten

Eva Sjötun
Chef Enheten Arbetsmarknad och Integration

§ 551 Återbetalning av eget kapital

Beslut

Direktionen beslutar att återbetala 8,7 mkr av det egna kapitalet till medlemmarna. Återbetalningen baseras på respektive medlems andel köpta tolk- och översättartjänster under verksamhetsåren 2022 och 2023.

Beslutet ersätter tidigare beslut om att avvakta återbetalning av eget kapital.

Sammanfattning

Direktionen har beslutat att nivån på det egna kapitalet ska vara minst 22 mkr för att kunna täcka driftskostnader under sex månader vid eventuell avveckling av förbundet. Återbetalning ska ej göras om mindre än fem miljoner kronor, vilket innebär att en återbetalning till medlemmarna kan bli aktuell då det egna kapitalet överstiger 27 mkr. Direktionen ska ta ställning till eventuell återbetalning efter beslutad årsredovisning. Återbetalningen ska baseras på hur stor andel som köpts av respektive medlem under de två föregående verksamhetsåren. Återbetalningen sker i en post per medlem och utbetalning sker under hösten.

Direktionen beslutade under 2023 att avvakta beslut om återbetalning av eget kapital i väntan på utfallet av det pågående ärendet hos Konkurrensverket. En eventuell upphandlingsskadeavgift bedöms i dagsläget inte påverka återbetalning av eget kapital.

I årsredovisningen för 2023 uppgår det egna kapitalet till 30 731 tkr. Enligt tidigare beslut ska den lägsta nivån på eget kapital vara 22 mkr vilket innebär att en utbetalning om 8,7 mkr är möjlig under 2024. Återbetalningen kommer ske under hösten 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- ÅRSREDOVISNING 2023, dnr 24/0011-2

Beslutet ska skickas till

Förbundsmedlemmarna
Revisorerna

§ 550 Årsredovisning 2023

Beslut

Direktionen beslutar att godkänna Årsredovisning 2023 med ändringsyrkandet att texten under rubriken om väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång på sidan 16 ändras till:

”I ärendet gällande anmälan till Konkurrensverket döms förbundet att betala upphandlingsskadeavgift. Analys av domen pågår och beslut om överklagan är ännu inte fattat. Upphandlingsskadeavgiften har reserverats i bokslutet för 2023.”

Vidare beslutar direktionen att översända årsredovisningen till medlemmarna för godkännande och prövning av ansvarsfrihet.

Sammanfattning

Efter varje räkenskapsår, tillika kalenderår, ska en årsredovisning upprättas. Årsredovisningen ska innehålla förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning, finansieringsanalys, noter samt drift- och investeringsredovisning.

Förbundsordningen reglerar att förbundets årliga kostnader minst ska täckas av årets intäkter. Förbundet ska debitera medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3,1 mkr.

Händelser av väsentlig betydelse:

- Driftsättning av nytt bokningssystem - Under 2022 upphandlades ett nytt bokningssystem för förmedling av förbundets tjänster. Bokningssystemet driftsattes i maj 2023 och har sedan driftsättning fungerat enligt plan.
- Minskning av antal kontor - Direktionen beslutade under hösten att minska antalet kontor från tre till två, vilket resulterade i att kontoret i Borås stängdes ner i slutet av året. Såväl verksamheten, som delar av medarbetarna, flyttade till Göteborg.
- Avslut av jouten – Under hösten sades avtalet med Regionservice, Västra Götalandsregionen, upp vilka hanterat förbundets bokningar utanför ordinarie kontorstid.
- ISO-Certifiering – Under året övergick förbundet från FR2000 till ISO-standard.
- West Pride – Förbundet medverkade i West Pride-veckan.
- Flertalet rättsärenden – Förbundet har under året haft ett antal rättsärenden; anmälan till konkurrensverket, överklagande av direktionmöte samt en överklagan gällande avslag om begäran om allmän handling.
- TFV 10 år – Förbundet har under 2023 varit i drift i 10 år. Årsjubileet uppmärksammades under året såväl internt som externt.

Under 2023 utfördes drygt 329 000 uppdrag vilket är 6 000 färre uppdrag än budgeterat. Årets resultat blev -250 tkr att jämföra med budgeterat nollresultat. Det negativa resultatet är främst kopplat till färre utförda uppdrag än budgeterat.

Förbundet bedöms ha uppfyllt samtliga verksamhetsmål och delvis de finansiella målen. Sammantaget bedöms förbundet ha en god ekonomisk hushållning.

Förslag under sammanträdet

Ordförande föreslår att direktionen beslutar enligt förslaget med ändringsyrkandet att texten under rubriken om väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång på sidan 16 ändras till: ”I ärendet gällande anmälan till Konkurrensverket döms förbundet att betala upphandlingsskadeavgift. Analys av domen pågår och beslut om överklagan är ännu inte fattat. Upphandlingsskadeavgiften har reserverats i bokslutet för 2023.”

Beslutsgång

Direktionen beslutar enligt ordförandens förslag.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- ÅRSREDOVISNING 2023, dnr 24/0011-2
- INTERNKONTROLLRAPPORT, dnr 24/0011-3

Beslutet ska skickas till

Förbundsmedlemmarna
Revisorerna

Återbetalning av eget kapital

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att återbetala 8,7 mkr av det egna kapitalet till medlemmarna. Återbetalningen baseras på respektive medlems andel köpta tolk- och översättartjänster under verksamhetsåren 2022 och 2023.

Beslutet ersätter tidigare beslut om att avvakta återbetalning av eget kapital.

Sammanfattning av ärendet

Direktionen har beslutat att nivån på det egna kapitalet ska vara minst 22 mkr för att kunna täcka driftskostnader under sex månader vid eventuell avveckling av förbundet. Återbetalning ska ej göras om mindre än fem miljoner kronor, vilket innebär att en återbetalning till medlemmarna kan bli aktuell då det egna kapitalet överstiger 27 mkr. Direktionen ska ta ställning till eventuell återbetalning efter beslutad årsredovisning. Återbetalningen ska baseras på hur stor andel som köpts av respektive medlem under de två föregående verksamhetsåren. Återbetalningen sker i en post per medlem och utbetalning sker under hösten.

Direktionen beslutade under 2023 att avvakta beslut om återbetalning av eget kapital i väntan på utfallet av det pågående ärendet hos Konkurrensverket. En eventuell upphandlingsskadeavgift bedöms i dagsläget inte påverka återbetalning av eget kapital.

I årsredovisningen för 2023 uppgår det egna kapitalet till 30 731 tkr. Enligt tidigare beslut ska den lägsta nivån på egna kapitalet vara 22 mkr vilket innebär att en utbetalning om 8,7 mkr är möjlig under 2024. Återbetalningen kommer ske under hösten 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- ÅRSREDOVISNING 2023, dnr 24/0011-2

Beslutet ska skickas till

Förbundsmedlemmarna
Revisorerna

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

Årsredovisning 2023

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att godkänna årsredovisningen för 2023 och översänder den till medlemmarna för godkännande och prövning av ansvarsfrihet.

Sammanfattning av ärendet

Efter varje räkenskapsår, tillika kalenderår, ska en årsredovisning upprättas. Årsredovisningen ska innehålla förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning, finansieringsanalys, noter samt drift- och investeringsredovisning.

Förbundsordningen reglerar att förbundets årliga kostnader minst ska täckas av årets intäkter. Förbundet ska debitera medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3,1 mkr.

Händelser av väsentlig betydelse:

- Driftsättning av nytt bokningssystem - Under 2022 upphandlades ett nytt bokningssystem för förmedling av förbundets tjänster. Bokningssystemet driftsattes i maj 2023 och har sedan driftsättning fungerat enligt plan.
- Minskning av antal kontor - Direktionen beslutade under hösten att minska antalet kontor från tre till två, vilket resulterade i att kontoret i Borås stängdes ner i slutet av året. Såväl verksamheten, som delar av medarbetarna, flyttade till Göteborg.
- Avslut av jouten – Under hösten sades avtalet med Regionservice, Västra Götalandsregionen, upp vilka hanterat förbundets bokningar utanför ordinarie kontorstid.
- ISO-Certifiering – Under året övergick förbundet från FR2000 till ISO-standard.
- West Pride – Förbundet medverkade i West Pride-veckan.
- Flertalet rättsärenden – Förbundet har under året haft ett antal rättsärenden; anmälan till konkurrensverket, överklagande av direktionsmöte samt en överklagan gällande avslag om begäran om allmän handling.
- TFV 10 år – Förbundet har under 2023 varit i drift i 10 år. Årsjubileet uppmärksammades under året såväl internt som externt.

Det finns inga väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång.

Under 2023 utfördes drygt 329 000 uppdrag vilket är 6 000 färre uppdrag än budgeterat. Årets resultat blev -250 tkr att jämföra med budgeterat nollresultat. Det negativa resultatet är främst kopplat till färre utförda uppdrag än budgeterat.

Förbundet bedöms ha uppfyllt samtliga verksamhetsmål och delvis de finansiella målen. Sammantaget bedöms förbundet ha en god ekonomisk hushållning.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- ÅRSREDOVISNING 2023, dnr 24/0011-2
- INTERNKONTROLLRAPPORT, dnr 24/0011-3

Beslutet ska skickas till

Förbundsmedlemmarna

Revisorerna

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

ÅRSREDOVISNING

Dnr 24/0011-2

2024-03-22

Årsredovisning 2023

Tolkförmedling Väst

Organisationsnummer 222000-2972

Innehåll

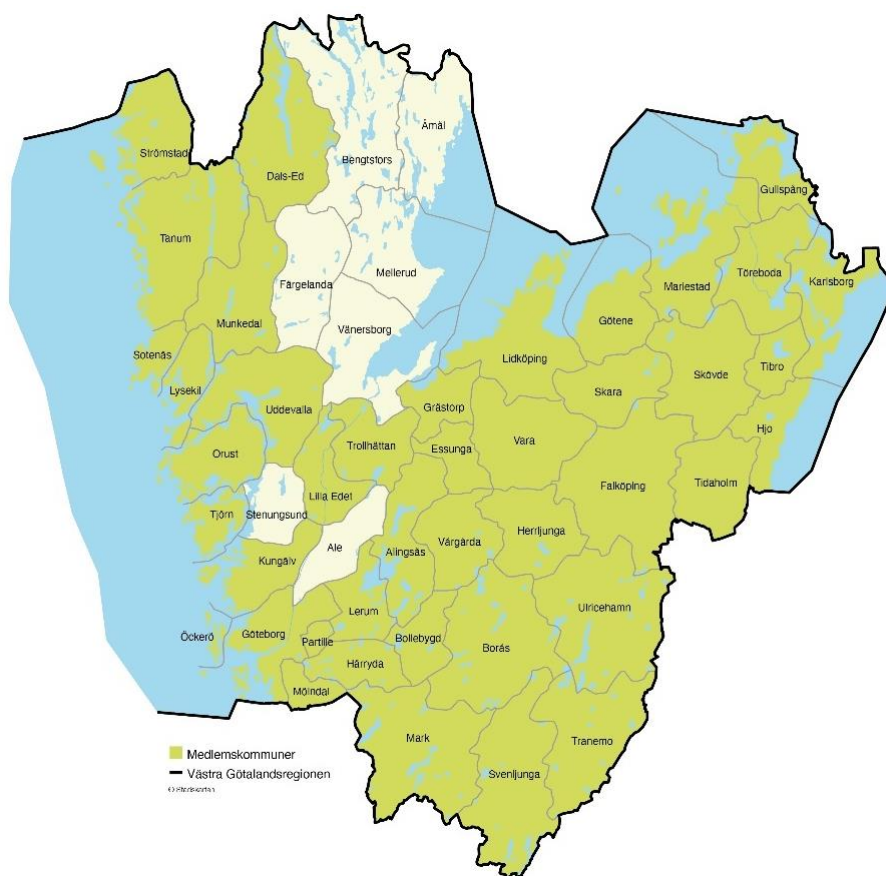
Inledning	4
Vision.....	5
Ledord	5
Förvaltningsberättelse	6
Översikt över verksamhetens utveckling	6
Organisation	6
Direktionen	7
Förbundets verksamhet.....	9
Tolkar och översättare.....	11
Kunder.....	14
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	14
Ekonomi.....	14
Likviditet.....	15
Utvärdering av ekonomisk ställning.....	15
Händelser av väsentlig betydelse	15
Driftsättning av nytt bokningssystem.....	15
Minskning av antalet kontor	15
Avslut av jouren.....	15
ISO-Certifiering.....	15
West Pride	16
Flertalet rättsärenden	16
TFV 10 år	16
Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång.....	16
Styrning och uppföljning av verksamheten.....	17
Övergripande verksamhetsmål.....	17
Verksamhetsmål 2023 och måluppfyllelse.....	18
God ekonomisk hushållning	20
Balanskravsresultat	21
Balanskravsavstämning.....	21
Väsentliga personalförhållanden.....	22
Medarbetare	22
Tillsvidare- och visstidsanställda	22
Sysselsättningsgrad.....	23

Sjukfrånvaro.....	23
Pensioner.....	24
Förväntad utveckling.....	24
Budget 2023.....	25
Ekonomisk plan 2023–2025.....	25
Räkenskaper.....	26
Redovisningsprinciper, upplysningar och definitioner.....	26
Resultaträkning.....	26
Resultaträkning.....	26
Balansräkning.....	27
Kassaflödesanalys.....	28
Noter.....	29
Driftsredovisning.....	32
Utfall i förhållande till budget.....	32
Bakgrund till budget.....	32
Utfall.....	32
Förbundets investeringsverksamhet.....	34

Inledning

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov¹ av språktolk. Förbundet har tilldelats uppdraget att bedriva språktolkförmedling och är därmed huvudman för verksamheten. Medlemsorganisationernas verksamheter köper samtliga språktolktjänster av Tolkförmedling Väst. Förbundet bedriver även översättningsverksamhet.

Tolkförmedling Väst har varit i drift sedan 1 april 2013 och består av totalt 43 medlemmar; Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Borås, Bollebygd, Dals-Ed, Essunga, Falköping, Grästorps, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mariestad, Mark, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tjörn, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vårgårda och Öckerö.

Figur 1 Karta över medlemmar

Förbundet är en egen offentlighetsjuridisk person, fristående i förhållande till sina medlemmar. Medlemmarna har kvar ett yttersta ekonomiskt ansvar för verksamheten. Varje medlem har tillskjutit en krona per kommuninvånare som andelskapital. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

¹ En myndighet ska enligt 13 § i Förvaltningslagen ”... använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska.”

Förbundet styrs av en direktion bestående av ledamöter från respektive medlemsorganisation. Särskilt utsedda revisorer granskar förbundets verksamhet. Förbundet har sitt säte i Göteborg samt ett lokalkontor i Mariestad.

Vision

Genom att erbjuda kvalitativa språktolktjänster bidrar Tolkförmedling Väst till ökad integration i samhället.

Ledord

Förbundets ledord; professionalitet, tillgänglighet och trygghet är en del av förbundets varumärke. Ledorden talar om vad förbundet står för och ska genomsyra verksamheten.

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

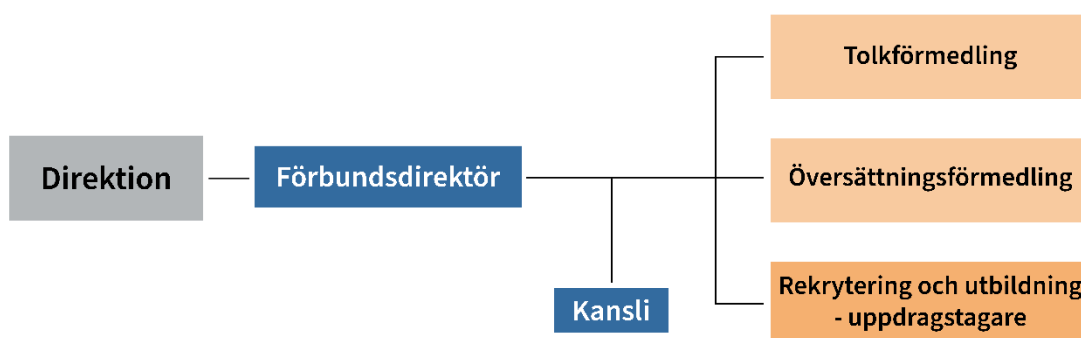
De senaste åren, med undantag för 2020 på grund av pandemin, har efterfrågan på tolk ökat. Under 2023 har dock efterfrågan sjunkit och kommer sannolikt att plana ut de kommande åren då inflödet av nya tolkbehövande är avsevärt mindre. Det minskade inflödet har en koppling till såväl Sveriges som Europas mer slutna gränser. Förbundet har under året haft oväntat höga konsultkostnader på grund av ett antal pågående juridiska ärenden, vilket har bidragit till ett negativt resultat för året. Under 2022 påbörjades investeringen av ett nytt bokningssystem vilket var färdigställt under 2023. Total investering uppgår till 8,3 miljoner, varav 7 mkr har investerats under 2023.

Förbundet (tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetens intäkter	221 686	223 851	206 925	195 487	220 370
Verksamhetens kostnader	-218 256	-213 340	-198 269	-190 985	-214 448
Årets resultat	-215	4 177	5 442	3 465	5 867
Soliditet (%)	49 %	50 %	56 %	53 %	49 %
Nettoinvesteringar	7 035	1 254	0	10 086	3 031
Långfristig skuld	0	0	0	0	0

Tabell 1 Översikt över verksamhetens utveckling 2019–2023

Organisation

På uppdrag av direktionen leds tjänstemannaorganisationen av förbundsdirektör. Verksamheten består av kansli, tre tolkförmedlingskontor samt översättningsförmedling. Kansliet leds av förbundsdirektören. De lokala förmedlingskontoren, inklusive översättningsförmedling samt verksamheten för rekrytering och utbildning av uppdragstagare, leds av förbundets fyra verksamhetschefer. Administrativt stöd inom IT, ekonomi, HR och lön köps av Mariestads, Töreboda, Gullspångs kommuner i samverkan. Verksamhetsspecifikt IT-stöd och verksamhetsanpassat telefonisystem köps separat.

Figur 2 Organisationsschema

Direktionen

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med direktion. Direktionens uppdrag regleras i kommunallagen och den förbundsordning som medlemmarna antagit. Direktionen har haft sex möten under året, varav fyra genomförts på distans.

Direktionen för Tolkförmedling Väst utgjordes 2023-12-31 av:

Göteborgs Stad

Claudia Nistor Pedrini (S), ordförande
Zagros Hama Ada (M), ersättare

Alingsås kommun

Per-Gordon Tranberg (M), ledamot
Ulla Dalén (MP), ersättare

Borås Stad

Marie Samuelsson (S), ledamot
Birgitta Bergman (M), ersättare

Essunga kommun

Marie-Louise Svensson (M), ledamot
Pernilla Jönsson (M), ersättare

Grästorps kommun

Svante Classon (C), ledamot
Lars-Erik Tengeland (M), ersättare

Götene kommun

Rebecka Franzén (GF²), ledamot
Björn Cavalli Björkman (S), ersättare

Hjo kommun

Eva-Lott Gram (KD), ledamot
Lars-Göran Svensson (S), ersättare

Karlsborgs kommun

Ingvar Kärsmyr (KD), ledamot
Hilkka Eskelinen (S), ersättare

Lerums kommun

Halim Azemi (S), ledamot
Yvonne Kuhlin (SD), ersättare

Lilla Edets kommun

Gitte Jensen (S), ledamot
Johan Sösaeter Johansson (SD), ersättare

Västra Götalandsregionen

Dragan Dobromirovic (S), vice ordförande
Monika Beiring (M), ersättare

Bollebygd kommun

Fredrik Drugge (M), ledamot
Lisette Vermeulen (SD), ersättare

Dals-Eds kommun

Christina Virevik (C), ledamot
Carina Halmberg (S), ersättare

Falköpings kommun

Caroline Lundberg (M), ledamot
Niclas Hillestrand (S), ersättare

Gullspångs kommun

Björn Thodenius (M), ledamot
Ann-Christin Erlandsson (S), ersättare

Herrljunga kommun

Mats Palm (S), ledamot
Gunnar Andersson (M), ersättare

Härryda Kommun

Maria Kornevik Jakobsson (C), ledamot
Siw Hallbert (S), ersättare

Kungälv kommun

Ulrica Brogren (S), ledamot
Dagmar Marcusson (S), ersättare

Lidköpings kommun

Vakant
Lena O Jenemark (S), ledamot

Lysekils kommun

Ricard Söderberg (S), ledamot
Philip Nordqvist (M), ersättare

² Götene Framtid

Mariestads kommun

Richard Thorell (M), ledamot
Janne Jansson (S), ersättare

Munkedals kommun

Fredrik Roos-Fylksjö (SD), ledamot
Liza Kettil (S), ersättare

Orust kommun

Veronica Almroth (L), ledamot
Martin Reteike (MP), ersättare

Skara kommun

Suzanne Johansson (C), ledamot
Marie Nilsson (M), ersättare

Sotenäs kommun

Gerardo Alas (S), ledamot
Roland Mattsson (M), ersättare

Svenljunga kommun

Birgitta Boo (M), ledamot
Patrik Harrysson (S), ersättare

Tibro kommun

Peter Söderlund (L), ledamot
Bodil Olsson (M), ersättare

Tjörns kommun

Cathrine Berntsson (L), ledamot
Maricanne Berndtsson (S), ersättare

Trollhättans Stad

Margreth Johnsson (S), ledamot
Dana Roman Blomster (KD), ersättare

Uddevalla kommun

Marie-Louise Andreasson (M), ledamot
Stefan Skoglund (S), ersättare

Vara kommun

Elin Härling (SD), ledamot
Fredrik Pettersson (S), ersättare

Öckerö kommun

Sandra Svensson (M), ledamot
Thomas Wijk (S), ersättare

Marks kommun

Niklas Herneryd (L), ledamot
Kerstin Wimman-Lindén (M), ersättare

Mölnåls stad

Shahla Alamshahi (S), ledamot
Delaram Wall (L), ersättare

Partille Kommun

Anette Nord (KD), ledamot
Eva Carlsson (S), ersättare

Skövde kommun

Maria Hjærtqvist (S), ledamot
Ann-Britt Nilsson (SD), ersättare

Strömstads kommun

Hans-Robert Hansson (L), ledamot
Merry Johansson (S), ersättare

Tanums kommun

Roger Wallentin (C), ledamot
Birgitta Nilsson (M), ersättare

Tidaholms kommun

Zelal-Sara Yesildeniz (VT³), ledamot
Jonas Storm (S), ersättare

Tranemo kommun

Eva-Karin Haglund (S), ledamot
Erene Bertilsson (KD), ersättare

Töreboda kommun

Björn Lagerqvist (M), ledamot
Anne-Charlotte Karlsson (S), ersättare

Ulricehamn kommun

Sebastian Gustavsson (M), ledamot
Kari Isomaa (S), ersättare

Vårgårda kommun

Bengt Hilmersson (C), ledamot
Tony Willner (S), ersättare

³ Vi Tidaholm

Förbundets verksamhet

Tolkförmedling Väst har i uppdrag att tillgodose medlemmarnas behov av språktolktjänster. Förbundet erbjuder även översättningstjänster till sina medlemmar. Språktolkning erbjuds på plats och på distans. Distanstolkning utförs via telefon eller skärm för såväl kortare meddelanden som längre tolkningsuppdrag.

Bokning av förbundets tjänster kan ske på webben eller via telefon. Förmedlingskontoren har öppet vardagar under kontorstid, övriga tider bokas tolk via webben. Via förbundets digitala tjänst, Akut tolk, tillsätts akuta tolkuppdrag omgående, dygnet runt, årets alla dagar.

Förbundet har under 2023 utfört drygt 329 000⁴ uppdrag vilket är 6 000 färre än budgeterat. Differensen i budget och utfall avseende antal uppdrag beror troligtvis på att behovet av tolk nu planar ut vilket går i linje med tidigare prognoser. Kundernas tolkbehov är påverkade av många parametrar och behovsanalysen för prognosen i budget är därför komplex. En orsak till den minskade efterfrågan är ett minskat inflöde av nya tolkbehövande i landet. Tillsättningsgraden av uppdrag är i stort sett densamma som föregående år och ligger strax över 99 %.

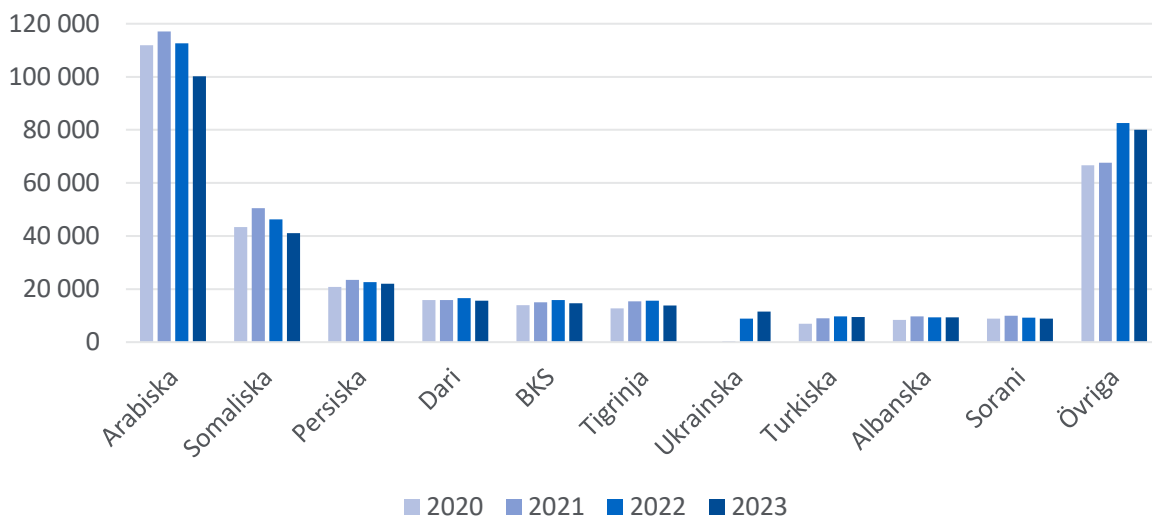
År	Antal utförda uppdrag	Procentuell tillsättning, tolkuppdrag	Antal utförda uppdrag, tolk	Antal utförda uppdrag, översättning
2023	329 156	99,1 %	328 053	1 103
2022	349 349	99,2 %	347 789	1 560
2021	341 088	99,1 %	339 366	1 722
2020	315 663	99,0 %	313 907	1 756
2019	346 564	99,5 %	344 972	1 592
2018	336 634	99,2 %	335 134	1 500
2017	336 093	98,8 %	334 434	1 659
2016	355 429	97,6 %	353 689	1 740
2015	307 462	97,3 %	306 230	1 232

Tabell 2 Uppdrag och tillsättningsgrad

Under 2023 utfördes 1 103 översättningsuppdrag vilket är betydligt färre än tidigare år. Någon annan förklaring än att kundernas behov av översättningstjänster har minskat finns i dagsläget inte. Nästan 73 % av översättningsuppdragen beställs av medlemskommunerna och resterande del är kopplat till Västra Götalandsregionens olika verksamheter. Översättningsuppdragen är utförda på 35 olika språk. Svenska är det vanligaste källspråket, det vill säga att översättningar görs från svenska till andra språk. Flest översättningar har gjorts från svenska till; engelska, arabiska, somaliska, persiska och finska. De största källspråken, där översättning görs från annat språk till svenska är; arabiska, persiska, ukrainska, engelska och finska.

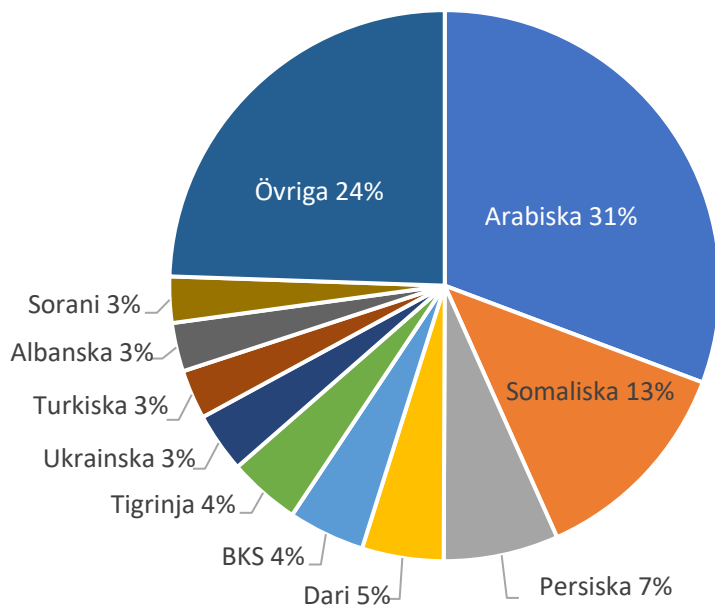
Under året har standardutbudet av översättningstjänster utökats med undertextning till film. En tjänst som bland annat används av medlemmarna för video- och ljudinnehåll på deras webbplatser. Förbundet erbjuder numera även omarbetning av texter till lätt svenska i syfte att möta språksvaga målgrupper och läsare med annat modersmål än svenska.

⁴ Av dessa 329 000 uppdrag är 0,3 % översättningsuppdrag.

Figur 3 Antal uppdrag 2020–2023

Under 2023 var arabiska och somaliska, liksom tidigare år, de mest efterfrågade språken. Tillsammans motsvarar de knappt hälften av de utförda uppdragen. Samtliga av de tio största språken, förutom ukrainska, har minskat i antal beställningar under 2023 jämfört med föregående år. Förbundet förmedlade under året tolkuppdrag på 136 olika språk och dialekter.

Figur 4 Språkfördelning i relation till varandra 2023

Tolkar och översättare

Den 31 december 2023 hade förbundet 1 432 aktiva uppdragstagare. Av dessa var 1 295 tolkar vilket är en ökning med 135 tolkar jämfört med föregående år. Den 31 december 2023 fanns även 137 aktiva översättare vilket är 21 fler än föregående år. Totalt var 44 uppdragstagare aktiva som både tolk och översättare i förbundet. Tolkyrket har varit, och är delvis fortfarande, ett så kallat genomgångsyрке vilket innebär att omsättningen av tolkar är relativt stor till skillnad mot översättningsyrket.

År	Tolkar	Översättare	Tolk och översättare	Auktoriserade uppdragstagare	Sjukvård-auktorisering
2023	1 295	137	44	377	89
2022	1 160	116	37	289	76
2021	1 078	109	33	273	69
2020	1 204	94	29	294	63
2019	1 183	96	31	271	62
2018	1 088	87	27	251	58
2017	992	151	38	264	52
2016	969	138	38	261	52
2015	919	139	44	260	45

Tabell 3 Statistik över förbundets aktiva uppdragstagare

I Sverige talas ca 200 språk. Kammarkollegiet ansvarar för auktorisation av tolkar och översättare. Möjligheten till auktorisation erbjuds dock endast i ca 50 språk för tolkar respektive ca 30 språk för översättare. En uppdragstagare kan vara auktoriserad på flera språk. Tillgången på auktoriserade tolkar är begränsad och inte i paritet med vilka språk som efterfrågas.

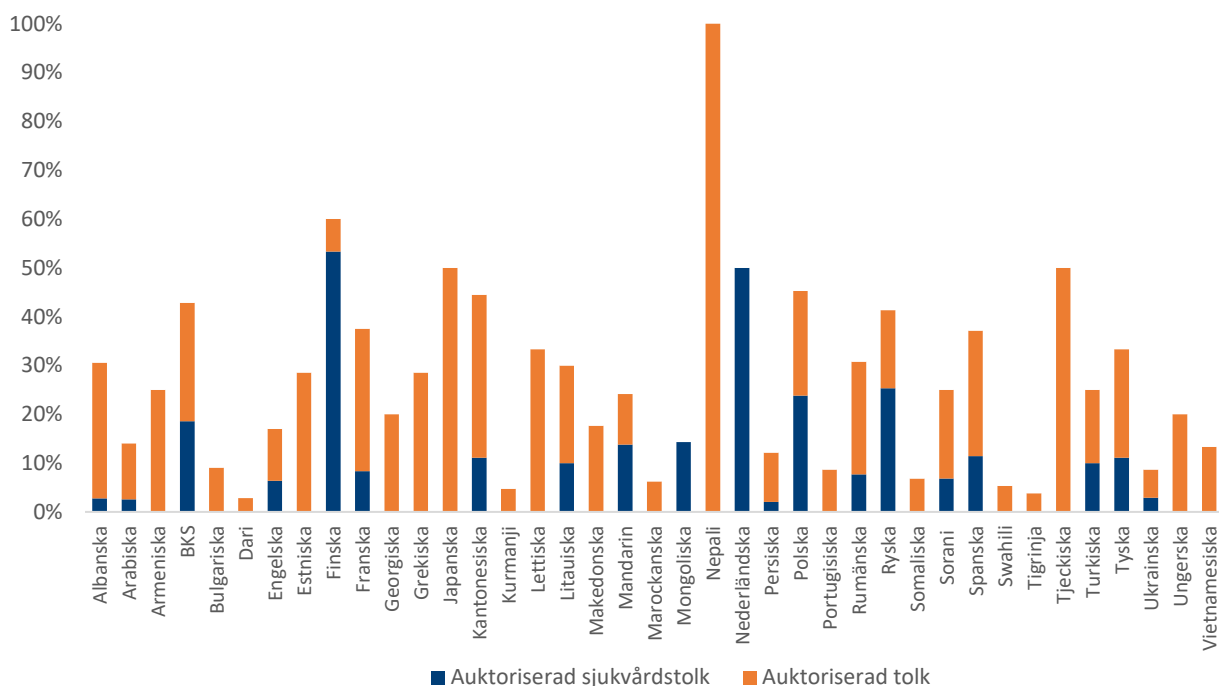
Språk	Antal uppdrag	Antal tolkar	Auktoriserad tolk	Auktoriserad sjukvårdstolk
Arabiska	100 248	270	38	7
Somaliska	41 124	132	9	0
Persiska	22 005	99	12	2
Dari	15 647	70	2	0
BKS	14 654	70	30	13
Tigrinja	13 758	52	2	0
Ukrainska	11 460	69	6	2
Turkiska	9 437	40	10	4
Albanska	9 331	36	11	1
Sorani	8 836	44	11	3
Polska	7 518	42	19	10
Ryska	6 357	75	31	19

Tabell 4 Tolkuppdrag i relation till antal tolkar och auktorisationsnivå på de tolv mest efterfrågade språken per 31 december 2023.

Av förbundets uppdragstagare är 21% av tolkarna auktoriserade och 75 % av översättarna är auktoriserade translatorer. Av de auktoriserade tolkarna innehar 89 även sjukvårdsauktorisering. På förbundets mest efterfrågade språk, arabiska, med totalt 270 tolkar är endast 38 tolkar auktoriserade, varav sju med sjukvårdsauktorisering. Somaliska är det näst mest efterfrågade språket och förbundet har 132 aktiva somaliska tolkar. Endast nio av dessa är auktoriserade tolkar, tyvärr innehar ingen sjukvårdsauktorisering. Procentuellt flest auktoriserade tolkar finns

inom språkgruppen BKS (bosniska/kroatiska/serbiska) och ryska. Av förbundets 70 aktiva tolkar på BKS är 30 auktoriserade, varav 13 med sjukvårdsauktorisering. 31 av förbundets 75 ryska tolkar är auktoriserade varav 19 även innehar sjukvårdsauktorisering.

Under året har 18 auktoriserade tolkar rekryterats varav tre med sjukvårdsauktorisering. Utöver det har nio av förbundets redan etablerade tolkar auktoriserat sig under året och sex tolkar har blivit auktoriserade sjukvårdstolk.

Figur 5 Fördelning utbildningsnivå inom de språk där auktoriserade tolkar finns.

Förbundet arbetar kontinuerligt med att rekrytera såväl tolkar som översättare och fokus under året har legat på att rekrytera och attrahera redan utbildade eller auktoriserade tolkar. Rekrytering av tolkar sker bland annat genom annonsering men också i samarbete med externa utbildningsanordnare. Under året har totalt 164 tolkar och 17 översättare rekryterats. Av tolkarna var 72 utbildade och 18 auktoriserade varav tre även innehar sjukvårdsauktorisering. Av de rekryterade översättarna var sex auktoriserade translatorer. Sju av de totalt 181 rekryterade uppdragstagarna är verksamma som både tolk och översättare.

År	Tolkar	Sjukvårds- auktoriserade tolkar	Auktoriserade tolkar	Utbildade tolkar	Översättare	Auktoriserade translatorer
2023	164	3	18	72	17	6
2022	161	3	9	64	10	3
2021	76	9	16	32	13	8

Tabell 5 Totalt antal rekryterade tolkar/översättare samt fördelning per utbildningsnivå.

Under året har ett internt rekryteringstest för översättare tagits fram för förenklad rekrytering av översättare i de språk där möjlighet till utbildning och auktorisation saknas.

Intresset för att tolka för förbundet har under året varit stort. Dock har inte de sökandes språkkompetens speglat förbundets rekryteringsbehov i den utsträckning som efterfrågats. Förbundet har en ständig utmaning i att rekrytera numerärt små språk. Under året genomförde totalt 73 tolkspiranter förbundets rekryteringstest, redan auktoriserade och utbildade tolkar genomgår inte testet. Knappt hälften av de testade tolkspiranterna fick godkänt resultat vilket är i paritet med tidigare år, undantaget 2022 då en stor andel ukrainska tolkar rekryterades. Dessa var generellt mycket välutbildade, med i flera fall akademisk bakgrund, och hade därmed större förutsättningar för godkänt resultat.

År	Antal personer som genomfört rekryteringstest	Andel godkända resultat, rekryteringstest	Antal utfärdade kursintyg	Antal personer som genomgått SRHR-utbildning
2023	73	48%	127	73
2022	97	70 %	224	65
2021	36	47%	268	10
2020	93	55 %	63	25
2019	143	38 %	137	54
2018	248	46 %	148	86
2017	211	56 %	212	62
2016	251	52 %	195	35
2015	475	33 %	224	76

Tabell 6 Test- och utbildningsstatistik

I syfte att väcka intresse för tolkyrket samt att synliggöra Tolkförmedling Väst har förbundet återigen under året deltagit på rekryteringsmässor som Opportunity Day men också besökt Göteborgs Universitet för att attrahera flerspråkiga studenter till tolkyrket.

Förbundet uppmuntrar och stöttar aktiva tolkar och översättare att höja sin kompetens, bland annat erbjuds preparandkurs inför auktorisationsprov. 18 tolkar har under 2023 höjt kompetensnivån till utbildad tolk vilket är nivån under auktorisation. Nio tolkar har auktoriserats och sex tolkar har erhållit sjukvårdsauktorisering under året.

Förbundets interna kurser har även under 2023 varit mycket efterfrågade. Genom att förbundet erbjuder samtliga kurser på distans nås numera alla tolkar oavsett bostadsort. Totalt har 41 tolkar genomgått "Fördjupningskurs Psykiatri och psykisk ohälsa", 41 tolkar "Fördjupningskurs Socialtjänst" och 42 tolkar "Att tolka i skolan". 73 tolkar har genomgått SRHR-utbildningen⁵.

Under 2023 har förbundets uppdragstagare vid två tillfällen bjudits in till informationsmöten på distans. I december bjöds tolkar och översättare in till kontoret i Göteborg för att i samband med årets julfika även uppmärksamma förbundets 10-årsjubileum.

Som ett led i förbundets kvalitetsarbete skickades under hösten en enkät ut till förbundets tolkar och översättare i syfte att fånga upp upplevelsen av Tolkförmedling Väst som uppdragsgivare. Totalt inkom 736 svar vilket motsvarar ca 60 % i svarsfrekvens. Uppdragstagarna var generellt mycket positiva och deras synpunkter och idéer beaktas i förbundets kvalitets- och utvecklingsarbete.

⁵ Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Kunder

Den 31 december 2023 hade förbundet 5 415 registrerade medlemskunder. Varje månad under 2023 förmedlades i snitt 25 000 uppdrag till 2 000 kunder. 99,99 % av uppdragen köptes av förbundets medlemmar⁶. Västra Götalandsregionen stod för 69 % av förbundets uppdrag under året vilket är samma siffra som året innan.

Kundarbete

Förbundets kundarbete är numera en naturlig del i verksamheten och i medarbetarnas vardag. Under våren skickades den årliga kundenkäten ut och värdefull input från kunderna inhämtades för verksamhetens utveckling. Nöjd kundindex (NKI) för 2023 uppgick till 80 vilket visar på en mycket stor kundnöjdhet.

Under året har ett antal öppna webinarier genomförts för förbundets kunder i syfte att öka kunskapen kring tolkanvändande. Även skraddarsydda informationsmöten har genomförts på plats hos kund alternativt på distans.

Liksom tidigare år har förbundet besökt Högskolan i Skövde och utbildningen för blivande sjuksköterskor för att utbilda i tolkanvändning. Likaså har de blivande specialistläkarna inom Sahlgrenska Universitetssjukhuset fått besök av förbundet och ett fyrtiotal blivande ST-läkare har utbildats i tolkanvändning.

Vid åtta tillfällen har ”Kulturdialog” under året genomförts på plats hos förbundets kunder. Kulturdialog syftar till att öka kunskapen och förståelsen avseende kulturella utmaningar som kan uppstå i tolksituationen.

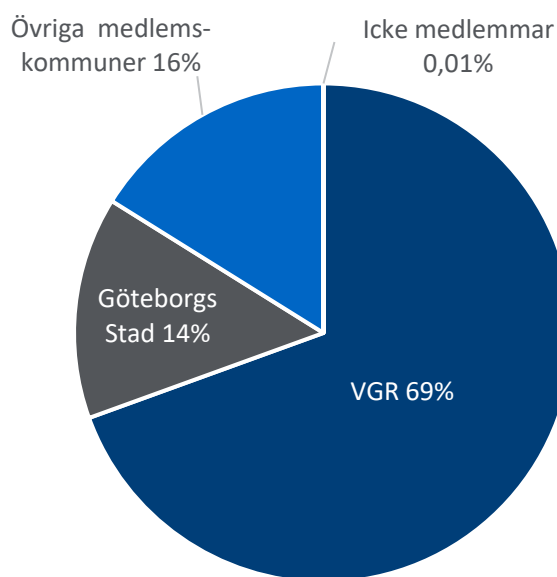
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Ekonomi

I enlighet med förbundsordningen ska förbundets årliga kostnader minst täckas av årets intäkter. Ett av de övergripande verksamhetsmålen är att verksamheten ska vara kostnadseffektiv. Intäkter fås genom förmedling av tolktjänster och förbundets största kostnader är arvoden till tolkar kopplat till tolkuppdrag. Den totala kostnaden för arvoden och de totala intäkterna är beroende av hur många tolktjänster som utförs. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Tolkförmedling Väst har en checkkredit hos bank på 10 mkr.

Andelskapitalet är beräknat på medlemmarnas invånarantal och uppgår till totalt 3,1 mkr.

Figur 6 Fördelning av bokade uppdrag

⁶ Förbundet utför i ett fåtal akuta situationer tolkuppdrag till domstol och polis.

Likviditet

Förbundet har haft en god likviditet under 2023 och utbetalning av investering av nytt verksamhetssystem har klarats med egna medel. Checkkrediten har inte nyttjats under året.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förbundet finansieras av intäkter från de tjänster som medlemmarna köper enligt självkostnadsprincipen. Sedan start har förbundet byggt upp ett stabilt eget kapital. Det ekonomiska överskottet tillsammans med medlemsandelarna är förbundets likvida medel.

Direktionen har fastställt att lägsta nivå på eget kapital ska vara 22 mkr, vilket motsvarar ca sex månaders löpande driftskostnader. Efter att direktionen beslutat att godkänna årsredovisningen beslutas även om en eventuell återbetalning ska ske av eget kapital till förbundsmedlemmarna. Ett eget kapital om minst 27 mkr krävs enligt tidigare beslut för att en återbetalning ska bli aktuell. Trots ett eget kapital över 27 mkr beslutade direktionen, i avvaktan på utfallet av de pågående juridiska ärendena, att inte återbetala medlemmarna under 2023. Förbundets checkkredit kan komma att nyttjas vid en återbetalning av eget kapital varför den är beslutad att finnas kvar.

Sedan driftstarten 2013 har likviditeten varit god och alla investeringar har klarats med egna medel. Det överskott som genererats i förbundet gör att den ekonomiska ställningen är god.

Händelser av väsentlig betydelse

Driftsättning av nytt bokningssystem

Under 2022 upphandlades ett nytt bokningssystem för förmedling av förbundets tjänster. Efter intensivt implementeringsarbete under hösten 2022 och våren 2023 driftsattes det nya systemet 15 maj. Bokningssystemet har sedan driftsättning fungerat enligt plan.

Minskning av antalet kontor

Direktionen beslutade under hösten att minska antalet kontor från tre till två, vilket resulterade i att kontoret i Borås stängdes ner i slutet av året. Verksamheten flyttade över till Göteborg, där även medarbetarna erbjöds fortsatt anställning.

Avslut av jouten

Under hösten sades avtalet med Regionservice, Västra Götalandsregionen, upp vilka hanterat förbundets bokningar utanför ordinarie kontorstid. Från och med 1 januari 2024 kommer förbundets kunder att boka tolkuppdragen direkt i förbundets bokningssystem på webben.

ISO-Certifiering

Under 2023 övergick förbundet från kvalitetsledningssystemet FR2000 till ISO-standard. Förbundet är sedan hösten certifierade i enlighet med ISO 9001 (kvalitet) och ISO 45001 (arbetsmiljö).

West Pride

Förbundet har även under 2023 medverkat med monter under West Pride-veckan. Då fler och fler av förbundets kunder efterfrågar tolkar med SRHR⁷-kompetens är det angeläget för förbundet att visa sin medvetenhet avseende HBTQI⁸-frågornas betydelse i tolksammanhang.

Flertalet rättsärenden

Anmälan till konkurrensverket

Förbundet blev anonymt anmälda till Konkurrensverket under våren. Konkurrensverket har yrkat på att Tolkförmedling Väst ska betala en upphandlingsskadeavgift. Ärendet är pågående hos Förvaltningsrätten.

Överklagade direktionsmöte

Direktionsmötet i september överklagades och Förvaltningsrätten dömde till motpartens fördel. Ett extra direktionsmöte sattes därmed in i oktober, även detta möte överklagades dock på andra grunder. Ärendet är pågående i Förvaltningsrätten.

Begäran om allmän handling

Förbundet avslog under hösten utlämnande av allmän handling då den bedömdes omfattas av sekretess. Beslutet överklagades till Kammarrätten som dömde till förbundets fördel. Domen överklagades och ärendet är pågående i Högsta Förvaltningsdomstolen.

TFV 10 år

Förbundet bildades 2013 och har därmed varit i drift i 10 år 2023. 10 årsjubileet uppmärksammades såväl internt tillsammans med förbundets medarbetare som med uppdragstagarna.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

I ärendet gällande anmälan till Konkurrensverket döms förbundet att betala upphandlingsskadeavgift. Analys av domen pågår och beslut om överklagan är ännu inte fattat. Upphandlingsskadeavgiften har reserverats i bokslutet för 2023.

⁷ Sexuell och Reproductiv Hälsa och Rättigheter

⁸ Ett paraplybegrepp för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner.

Styrning och uppföljning av verksamheten

Övergripande verksamhetsmål

Tolkförmedling Väst ska tillgodose medlemmarnas behov av språktolk och ska vara det självklara valet av förmedling för professionella uppdragstagare. Förbundet ska vara en attraktiv arbetsgivare där alla medarbetare vet sitt uppdrag och vem vi är till för. Tolkförmedling Väst ska vara i framkant och en förebild för andra. Förbundets värdegrund ska vara ett gemensamt förhållningssätt och verksamheten ska genomsyras av professionalitet, tillgänglighet och trygghet i alla led.

Tolkförmedling Väst ska

- ha god tillgänglighet och likvärdig service till förbundets kunder
- hantera och tillvarata såväl kundernas som uppdragstagarnas synpunkter för verksamhetens kvalitetssäkring och utveckling
- ha en god ekonomisk medvetenhet och arbeta kostnadseffektivt
- arbeta miljömedvetet och hållbart
- verka för ökad kunskap om tolkanvändande och vikten av professionella språktolkar i samhället.

Måluppfyllelse

Tillgången av tolkar har varit god vilket delvis är ett resultat av att förbundet under året löpande arbetat strategiskt med rekrytering av tolkar. Bland annat har flertalet tolkar rekryterats i mindre frekventa språk och i kombination med den fortsatt höga andelen distanstolkning har tillsättningen på efterfrågade uppdrag varit hög. Genom tydliga och, i organisationen, gemensamma rutiner säkerställs likvärdig service till förbundets olika kunder. För att kvalitetssäkra och utveckla verksamheten sker bland annat ett kontinuerligt arbete med inkommande synpunkter. Förbundet har även under året ISO-certifierats.

För att uppnå en god ekonomisk medvetenhet inom förbundet redovisas och kommuniceras verksamhetens ekonomi kontinuerligt. Förbundet arbetar också systematiskt med verksamhetsutveckling för att vara kostnadseffektiva.

Andelen distanstolkning har under året fortsatt dominera. Fördelarna med tolkuppdrag på distans är att antalet resor minskar och tolkens tid kan användas mer effektivt samt att det är mer ekonomiskt fördelaktigt för kunden. Ett kundarbete kopplat till att öka distanstolkningen har under året fortgått för att bibehålla den höga andelen distansuppdrag och därmed bidra till en hållbar och miljömedveten verksamhet.

Under året har förbundet genomfört ett antal Kulturdialoger för att synliggöra de kulturella utmaningar som ofta uppstår i det tolkade mötet. Förbundets kunder bjuds också regelbundet in till webinarier avseende tolkanvändning för att öka kunskapen om tolkanvändande och vikten av professionella språktolkar. Förbundet erbjuder även kundanpassad information och utbildning, såväl på plats som på distans.

Verksamhetsmål 2023 och måluppfyllelse

Direktionen har fastslagit följande verksamhetsmål:

Kvalitetsmål

Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans

Indikator	Utfall 2022	Målvärde 2023	Utfall 2023
Andel tillsatta beställningar ska överstiga 99 %.	99,2 %	≥99 %	99,1 %
Andel tillfällen tolkar kommer sent eller uteblir från bokade uppdrag ska understiga 1 %.	0,8 %	<1 %	0,8 %

Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar

Indikator	Utfall 2022	Målvärde 2023	Utfall 2023
Andel hälso- och sjukvårdsuppdrag som utförs av auktoriserad sjukvårdstolk ska uppgå till minst 7 %.	8,8 %	≥7 %	10,7 %
Andel uppdrag som utförs av auktoriserad tolk ska uppgå till minst 20 %	23,2 %	≥20 %	27,5 %
Andel uppdrag som utförs av utbildad tolk ska uppgå till minst 63 %.	59,3 %	≥63 %	56,8 %

Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas

Indikator	Utfall 2022	Målvärde 2023	Utfall 2023
Andel beställningar som inkommer via digitala tjänster ska uppgå till minst 70 %.	72,7 %	≥70 %	75,6 %
Nöjd kundindex (NKI) ska överstiga 80*	-	-	80

*Ny indikator 2023

Arbetsmiljömål

Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare

Indikator	Utfall 2022	Målvärde 2023	Utfall 2023
Sjukfrånvaron ska understiga 6 %.	5,3 %	<6 %	6,4 %
Hållbart medarbetarengagemang (HME) ska överstiga 87.	85	>87	89

Miljömål

Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

Indikator	Utfall 2022	Målvärde 2023	Utfall 2023
Andel uppdrag som utförs på distans ska uppgå till minst 65 %.	67,2 %	≥65 %	67,9 %

Måluppfyllelse

Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans

Utfallet av andel tillsatta beställningar blev 99,1 % och är i paritet med de senaste åren. Andelen uppdrag där tolkar kommer sent eller uteblir från bokade uppdrag ligger på samma nivå som föregående år. Den höga andelen distanstolkningsuppdrag bidrar till utfallet då yttre faktorer, exempelvis trafikproblem, inte existerar vid uppdrag som utförs på distans. Målet att ha en pålitlig leverans bedöms ha uppnåtts då båda indikatorerna uppfyllts.

Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar

Utfallet av såväl andelen uppdrag som utförs av auktoriserad tolk som andelen hälso-och sjukvårdsuppdrag som utförs av auktoriserad sjukvårdstolk har ökat jämfört med föregående år. Ökningen beror främst på att tolkning på distans fortsatt dominera men också att förbundet rekryterat 18 nya auktoriserade tolkar under året, varav tre även hade sjukvårdsauktorisering. Vid tolkning på distans kan tolkarnas tid i större utsträckning nyttjas till effektiv tolktid vilket resulterar i att de auktoriserade tolkarna kan utföra fler uppdrag. Andelen uppdrag som utförts av nivån utbildad tolk har däremot fortsatt att minska. Minskningen är dock till fördel för andelen uppdrag som utförs av auktoriserade tolkar och ska därmed inte ses som något negativt. Totalt sett så utförs alltså fler tolkuppdrag av de högre kompetensnivåerna. Målet att tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar bedöms ha uppnåtts trots att en av indikatorernas målvärde ej uppfyllts.

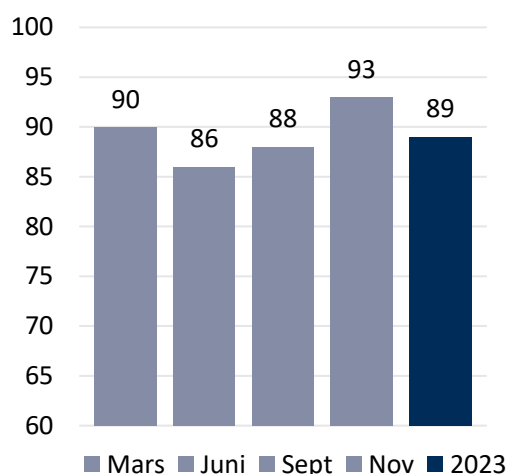
Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas

Förbundet har haft en hög andel beställningar som inkommit via digitala tjänster de senaste åren. I mitten på maj implementerade förbundet ett nytt bokningssystem vilket har resulterat i att andelen beställningar som sker via digitala tjänster har ökat ytterligare. Under året genomfördes en mätning av Nöjd kundindex (NKI). Svarefrekvensen var god och 167 frisvar inkom. Genom förbundets lyhördhet för kundernas föränderliga behov sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Målet att ligga i framkant och att verksamheten ska utvecklas bedöms därmed uppfyllt.

Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare

Det fokuserade värdegrundsarbetet som bedrivits i organisationen de senare åren har haft en fortsatt positiv inverkan på förbundets arbetsmiljö. Att årets indikator avseende att Hållbart Medarbetarengagemang (HME) skulle överstiga 87 var en mycket hög ambition, utfallet blev 89 vilket är synnerligen bra. Förbundet mäter HME fyra gånger per år och den högsta mätningen, i november, var på hela 93.

Sjukfrånvaron under året har varit högre än senaste åren och hänger samman med ett fåtal personers, icke arbetsrelaterade, långtidsfrånvaro samt att flera medarbetare i högre utsträckning än tidigare år varit korttidssjuka i exempelvis vanlig influensa under detta år. Indikatorn avseende att sjukfrånvaron ska understiga 6 % uppfylls inte då utfallet för året blev 6,4%. Även om målvärdet inte uppfylls så finns ingen arbetsrelaterad frånvaro utan förbundet

Figur 7 HME-mätningar 2023

bedöms vara en välmående och välfungerande organisation vilket också det höga HME-värdet visar. Målet att förbundet ska vara en attraktiv arbetsgivare bedöms därför uppfyllt.

Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

Andelen uppdrag som utförts på distans har ökat med 0,7 procentenheter jämfört med föregående år och uppgick till 67,9 % under 2023. För att öka andelen distanstolkning har distanstolkningens fördelar fortlöpande marknadsförts under året. Riktade insatser har också skett till de kunder som i mindre utsträckning nyttjat tjänsten. Genom distanstolkning minskar miljöpåverkan samt kundernas kostnader och tolkens tid kan nyttjas mer effektivt. Målet att bedriva en hållbar verksamhet bedöms därmed uppnått.

God ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska förbundet ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Verksamheten ska genomsyras av en god ekonomisk hushållning både i ett kort- och i ett långsiktigt perspektiv. Kännetecknen för detta är bland annat att de löpande intäkterna täcker de löpande kostnaderna och att resultatet, sett över en längre period, är positivt.

Direktionen har fastslagit följande finansiella mål rörande god ekonomisk hushållning:

- Den löpande verksamheten ska visa ett positivt resultat
- Checkkrediten ska ej nyttjas

Den löpande verksamheten visar ett negativt resultat för 2023 vilket innebär att målet avseende att den löpande verksamheten ska visa ett positivt resultat ej uppfylls. Underskottet kommer att omhändertas i budgetarbetet för 2025. Checkkrediten har inte nyttjats under året och likviditeten har varit god.

Förbundet bedöms ha uppfyllt samtliga verksamhetsmål, sid 18, och delvis de finansiella målen. Sammantaget bedöms förbundet ha en god ekonomisk hushållning.

Balanskravsresultat

Balanskravet innebär att förbundets intäkter måste vara högre än kostnaderna. Om resultatet i bokslutet är negativt och det egna kapitalet därmed minskar, är förbundet skyldig att inom tre år återställa det egna kapitalet. Balanskravet uppfylls inte 2023. Underskottet kommer att omhändertas i budgetarbetet för år 2025. Inga underskott finns att återställa från tidigare år.

Balanskravsavstämning

(tkr)	2023	2022	2021
Årets resultat enligt resultaträkningen	-215	4 177	5 442
- Samtliga realisationsvinster	0	0	0
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0	0	0
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper			
+/- återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-215	4 177	5 442
Årets balanskravsresultat	-215	4 177	5 442
Balanskravsresultat att reglera inom 3 år	-215	0	0

Väsentliga personalförhållanden

Medarbetare

Förbundet har generellt haft en hög personalomsättning även under 2023. Ett nytt, och mycket välfungerande, bokningssystem driftsattes innan sommaren. Såväl det nya systemet som den i övrigt snabba tekniska utvecklingen har medfört effektivare förmedlingsarbete. Likaså har den stora andelen distanstolkningsuppdrag minskat behovet av lokalkontor vilket har resulterat i att kontoret i Borås stängdes under hösten. Medarbetarna på Boråskontoret erbjöds fortsatt anställning inom förbundet och bemanningsresurserna kopplat till tolkförmedling omfördelades mellan kontoren i Göteborg och Mariestad. Efter en tids underbemanning på översättningsenheten blev åter bemanningen fulltalig i början av året.

Den, i slutet av 2022, nyanställda verksamhetschefen för Boråskontoret valde under sommaren 2023 att lämna sin anställning då hon erbjödits annat uppdrag. Då verksamhetschefens avslut sammanföll med avvecklingen av Boråskontoret har inte tjänsten återbesatts.

Under senvåren 2023 tillträdde återigen en, och för förbundet välbehövd, ny kommunikator. Detta efter att den under hösten 2022 då nytillträdda kommunikatören, efter en lång tids sjukskrivning, valde att avsluta sin anställning i början av 2023. Förbundet har därmed i princip inte haft någon kommunikator i tjänst sedan augusti 2022.

Inför semestern avslutade förbundets digitaliseringsutvecklare sin anställning för nya utmaningar. Huruvida tjänsten kommer att återbesättas eller inte är i dagsläget ännu oklart.

Det kontinuerliga värdegrundsarbetet som bedrivits i organisationen de senare åren har haft en fortsatt positiv inverkan på förbundets arbetsmiljö och medarbetarnas engagemang, vilket tydligt synliggörs i arbetsmiljöverktyget Winningtemp. Hållbart medarbetarengagemang (HME) för 2023 uppgick till 89 vilket är ett extremt högt utfall och tre enheter högre än föregående år.

Den, sedan 2016 årliga, förbundsdagen genomfördes i december med kundfokus som årets tema. Årets externa föreläsare var Vanessa Leporati med rubriken ”Det är DU som gör skillnad - med kunden i fokus”. Under dagen gjordes även en uppskattad tillbakablick av de tio år som förbundet varit i drift. Som tidigare år uttrycktes stor uppskattning från medarbetarna över värdet av en gemensam och utvecklande dag.

Årets löneöversyn genomfördes i enlighet med avtal och ny lön betalades ut i april. Löneöversynen föranleddes av en lönekartläggning där inga osakliga löneskillnader förelåg.

Tillsvidare- och visstidsanställda

Per den 31 december 2023 hade förbundet 52 tillsvidareanställda arbetstagare. Av de tillsvidareanställda arbetstagarna var 46 kvinnor och sex män. Vid mättillfället var sex tillsvidareanställda arbetstagare partiellt lediga, varav två var föräldralediga och en var studielediga. Ytterligare en person var 100 % föräldraledig och två personer var 100 % studielediga. Totalt har 52 olika personer varit tillsvidareanställda i förbundet under året vilket motsvarar en personalomsättning om 25 %. Även under 2023 låg personalomsättningen på en relativt hög nivå, vilket för året har en koppling till minskning av antal kontor.

Under året har totalt antal arbetade timmar inom förbundet motsvarat 53,7 åa vilket är en minskning om 2,2 åa jämfört med föregående år. Såväl visstidsanställda som tillsvidareanställda

har minskat. Det färre antalet arbetade timmar beror främst på att flera tjänster inte har återbesatts.

År	Tillsvidare (åa)	Visstid (åa)	Timavlönade (åa)	Totalt (åa)
2023	52	1,4	0,3	53,7
2022	53,6	2,0	0,3	55,9
2021	57,5	3,8	1,0	62,3
2020	52,5	7,6	1,1	61,3
2019	53,4	9,8	1,6	64,8
2018	57,6	6,8	2,0	66,4
2017	57,0	6,8	2,6	66,4
2016	47,3	8,6	9,6	65,5

Tabell 7 Faktiskt arbetade timmar omvandlat till årsarbetare (åa)

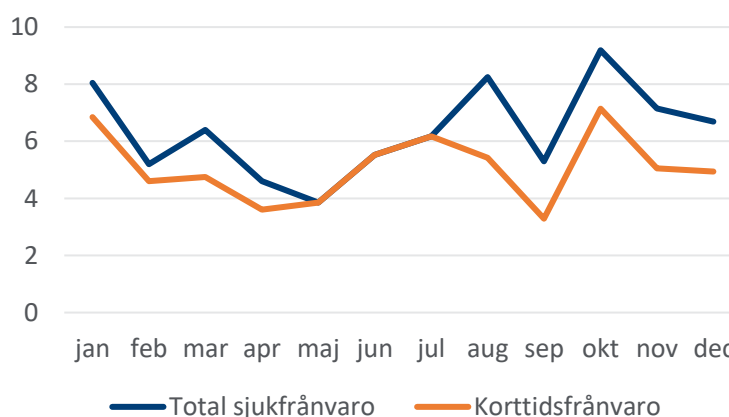
Sysselsättningsgrad

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för de tillsvidareanställda medarbetarna är 99,6 % vilket är samma utfall som föregående år. 97,4 % av kvinnorna respektive 100 % av männen är heltidsanställda inom förbundet.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron för 2023 var 6,4 % vilket är högre än förväntat men är med stor sannolikhet ett resultat av att vi alla efter pandemin tycks ha mindre immunförsvar.

Långtidssjukfrånvaron är betydligt högre än föregående år och motsvarar 19,9 % av den totala sjukfrånvaron, dock är inte långtidssjukfrånvaro arbetsrelaterad.

Figur 8 Sjukfrånvaro 2023

Sjukfrånvaron för förbundets anställda kvinnor har minskat något jämfört med föregående år och var 5,5 % under året. Männen sjukfrånvaro har i stället ökat kraftigt till 11,2 % vilket är direkt kopplat till en icke arbetsrelaterad långtidssjukfrånvaro. Den högre sjukfrånvaron i åldersgrupperna 30 år och uppåt är kopplade till de icke arbetsrelaterade sjukskrivningarna. Övrig sjukfrånvaro bedöms ligga inom ett normalvärde.

	2023	2022
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,4	5,3
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	19,9	9,8
Sjukfrånvaron för kvinnor	5,5	5,7
Sjukfrånvaron för män	11,2	4,3
Sjukfrånvaron i åldrarna 29 år eller yngre	4,7	2,9
Sjukfrånvaron i åldrarna 30 - 49 år	6,7	3,8
Sjukfrånvaron i åldrarna 50 år eller äldre	6,3	7,2

Tabell 8 Översikt sjukfrånvaro, jämförelse mellan 2022 och 2023

Kostnaden för företagshälsovård var i princip obefintlig under året. Friskvårdsbidraget har under 2023 nyttjats av 37 medarbetare vilket är något färre jämfört med föregående år men fortfarande en mycket hög andel.

Pensioner

Intjänande av pensioner inklusive löneskatt bokförs löpande i driftsredovisningen och är en pensionslösning via KPA.

Förväntad utveckling

2023 driftsattes ett nytt bokningssystem vilket möjliggör andra utvecklingsmöjligheter. Under kommande år beräknas bokningsförfarandet bli än mer automatiserat och digitaliserat. De traditionella tolktjänsterna kommer med största sannolikhet inom de närmaste åren att kompletteras med digitaliserade tolk och översättningstjänster.

De senaste årens mätning av Nöjd Kundindex (NKI) visar på en hög kundnöjdhet och sedan ett år tillbaka ingår mätetalet i förbundets verksamhetsmål. Under 2024 kommer kundarbetet att intensifieras ytterligare för att än mer kunna möta kundernas olika behov.

Rekrytering av nya uppdragstagare och vidareutbildning av befintliga sker löpande för att möta kundernas förväntade behov. Förbundet har en ständig utmaning i att attrahera och rekrytera lämpliga kandidater till tolkyrket. Under senaste åren har rekryteringen av tolkar varit mer riktad och ambitionen har varit, och är även framledes, att kunna tillgodose kundernas behov med förbundets egna tolkar även på mindre frekventa språk.

Från och med 2024 kommer förbundets interna kursutbud för tolkar utökas med distansutbildningen "Väld i nära relationer". Introduktionskursen för nya tolkar planeras att erbjudas digitalt under nästa år. Förbundet avser även att delta på olika mässor och event såsom exempelvis Opportunity Day, Kompetensmässan och West Pride.

Budget 2023

Budget 2023 är lagd utifrån gällande förutsättningar och efter samråd med förbundets medlemmar. Medlemmarnas behov beräknades till ca 335 000 uppdrag för 2023. För en budget i balans bedömdes en prisjustering för 2023 resultera i en snitthöjning om 2,9 %.

Budget 2023	(tkr)
Verksamhetens intäkter	213 000
Verksamhetens kostnader	213 000
Årets resultat	0

Ekonomisk plan 2023–2025

Budget, (tkr)	2023	2024	2025
Intäkter	213 000	219 000	225 000
Kostnader	213 000	219 000	225 000
Budgeterat resultat	0	0	0

Räkenskaper

Redovisningsprinciper, upplysningar och definitioner

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Redovisningsprinciperna är oförändrade sedan föregående årsredovisning. Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet om inget annat anges. Intäkter redovisas i den period som tolk- och översättningsuppdragen har utförts och har upptagits till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras av förbundet och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Fordringar upptas till det lägsta av nominellt värde och det belopp varmed de beräknas inflyta. Intjänande av pensioner inklusive löneskatt bokförs löpande i driftsredovisningen. Inventarier av mindre värde (understigande ett halvt prisbasbelopp) aktiveras inte. Avskrivningar av inventarier och immateriella tillgångar skrivs av på fem år.

Resultaträkning

Förbundets årliga kostnader ska minst täckas av årets intäkter. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen. Om årets kostnader inte täcks ska finansieringen av underskottet fördelas mellan medlemmarna i förhållande till medlemmens andel av andelskapitalet.

Resultaträkning

(tkr)	Not	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Verksamhetens intäkter	1	213 000	221 686	223 851
Verksamhetens kostnader	2	-210 427	-218 256	-213 340
Avskrivningar	3	2 618	-3 516	-6 232
Verksamhetens nettokostnader		-45	-86	4 279
Finansiella intäkter	4	5	22	5
Finansiella kostnader	5	-50	-151	-107
Resultat före extraordinära poster		0	-215	4 177
Extraordinära poster		0	0	0
Årets resultat		0	-215	4 177

Balansräkning

(tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2023	2022
Anläggningstillgångar			
Immateriell anläggningstillgång	6,7	7 412	3 820
Inventarier	8	47	120
Summa anläggningstillgångar		7 460	3 940
Omsättningstillgångar			
Fordringar	9	42 055	45 118
Likvida medel	10	18 974	18 467
Summa omsättningstillgångar		61 029	63 585
SUMMA TILLGÅNGAR		68 489	67 525
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	11		
Eget kapital		30 946	26 769
Andelskapital, medlemmar		3 135	3 135
Årets resultat		-215	4 177
Summa eget kapital		33 866	34 081
Skulder			
Kortfristiga skulder	12	34 623	33 444
Summa skulder		34 623	33 444
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		68 489	67 525

Kassaflödesanalys

(tkr)	Not	2023	2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	11	-215	4 177
Justering för av- och nedskrivning	3	3 516	6 226
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		3 301	10 403
Förändring kortfristiga fordringar		3 063	-3 699
Förändring kortfristiga skulder		1 179	2 686
Medel från den löpande verksamheten		7 542	9 390
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Bruttoinvestering i anläggningstillgångar	6	-7 035	-1 254
Medel från investeringsverksamheten		-7 035	-1 254
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Andelskapital	13	0	0
Återbetalning av Eget Kapital	11	0	-10 000
Medel från finansieringsverksamheten		0	-10 000
ÅRETS KASSAFLÖDE		507	-1 864
Likvida medel vid årets början		18 467	20 331
Likvida medel vid årets slut	10	18 974	18 467

Noter

(tkr)	2023	2022
1 Verksamhetens intäkter		
Förmedlingstjänster	221 671	223 802
Övriga intäkter	15	49
Summa verksamhetens intäkter	221 686	223 851
2 Verksamhetens kostnader		
Direktionskostnader	540	454
Sociala avgifter direktion	241	179
Personalkostnad	21 747	21 209
Sociala avgifter personal	7 043	6 355
Arvoden och ersättning tolkar	144 628	144 003
Sociala avgifter tolkar	30 492	29 354
Tolkutbildning	471	554
Lokalkostnader	4 095	3 553
Dator/IT/telefoni/post	3 831	2 192
Inventarier, förbrukningsmaterial	252	383
Administrativa- och konsulttjänster	4 712	4 992
Summa verksamhetens kostnader	218 051	213 228
Ersättning för revisorer		
Revisionsuppdraget, sakkunniga	205	112
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget, sakkunniga	0	0
Skatterådgivning	0	0
Övriga tjänster	0	0
Summa	205	112
3 Avskrivningar		
Inventarier	3 516	6 232
Summa	3 516	6 232
4 Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	22	3
Övriga finansiella intäkter	0	2
Summa	22	5
5 Finansiella kostnader		
Räntekostnad	0	0
Övriga finansiella kostnader	151	106
Summa	151	107
Lånekostnader redovisas i enlighet med huvudmetoden och belastar följaktligen resultatet i den period de hör hemma.		

(tkr) 2023 2022

Anläggningstillgångar

6 Pågående investeringar

Pågående investeringar		
- <i>Nytt verksamhetssystem</i>	0	1 254
Summa	0	1 254

7 Immateriella anläggningstillgångar

Ingående anskaffningsvärde	12 758	12 758
Årets investering	7 035	0
Årets Utrangering	-12 758	0
Omklassificering från pågående investering	1 254	0
Utgående anskaffningsvärde	8 289	12 758

Avskrivningar

Ingående avskrivning	-10 191	-4031
Årets Avskrivning	-3 444	-6 160
Försäljning/utrangering	12 758	0
Utgående avskrivningar	-877	-10 191

Utgående bokfört värde vid årets slut	7 412	2 567
--	--------------	--------------

8 Inventarier

Ingående anskaffningsvärde	1 438	1 600
Årets försäljning	0	-162
Årets utrangering	-98	0
Utgående anskaffningsvärde	1340	1438

Avskrivningar

Ackumulerade avskrivningar	-1 319	-1 409
Årets avskrivning	-72	-72
Försäljning/utrangering	98	162
Utgående avskrivningar	-1293	-1319

Utgående bokfört värde	47	119
-------------------------------	-----------	------------

9 Fordringar

Kundfordringar	25 467	26 908
Div. kortfristiga fordringar	83	228
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16 505	17 982
Summa	42 055	45 118

(tkr)	2023	2022
10 Kassa och bank		
Bank	18 974	18 467
Summa	18 974	18 467
En checkkredit på 10 mnkr finns. Ingen kredit var nyttjad per 31 december 2023.		
11 Eget kapital		
Ingående balans Allmänt eget kapital	30 946	36 769
Återbetalning av Eget Kapital till förbundets medlemmar	0	-10 000
Utgående balans Allmänt eget kapital	30 946	26 769
Årets resultat	-215	4 177
Andelskapital, medlemskommuner	3 135	3 135
Summa eget kapital	33 866	34 081
12 Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	1 678	2 047
Moms	8 176	8 722
Personalens skatter och avgifter	3 605	3 541
Skulder till anställda	27	-6
Upplupna semesterlöner	1 013	869
Upplupna tolkkostnader inkl. sociala avgifter	13 149	6 039
Övriga upplupna kostnader	6 976	12 233
Summa	34 623	33 444
13 Andelskapital		
Årets förändring av andelskapital	0	0
Varje medlem i förbundet har andelar motsvarande antalet invånare		
Summa	0	0

Driftsredovisning

Driftsredovisningen redovisas totalt för förbundet då styrningen av verksamhet sker på en förbundsövergripande nivå. Kostnader kopplat till respektive verksamhetsort finns utfördelad, dock ligger de övergripande kostnaderna budgeterat centralt.

Utfall i förhållande till budget

Bakgrund till budget

Budget 2023 är lagd utifrån ett beräknat behov om 335 000 uppdrag och efter samråd med förbundets medlemmar. För en budget i balans bedömdes prisjusteringen för 2023 resultera i en snitthöjning om 2,9 %.

Utfall

Utfallet för 2023 blev 329 000 uppdrag vilket är 6 000 färre än budgeterat. Årets resultat blev -215 tkr att jämföra med budgeterat nollresultat.

INTÄKTER	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023
Förmedlingstjänster	223 802	221 665	213 000
Övriga intäkter	49	21	0
Summering	223 851	221 686	213 000
KOSTNADER			
Ersättning direktionen	633	781	800
Personalkostnader	27 547	28 790	34 600
Arvoden uppdragstagare	173 357	175 120	164 150
Rekrytering och tolkutbildning	554	471	800
Lokalkostnader	3 553	4 095	3 447
Hyra IT-utrustn., IT-program, licenser	2 192	3 831	2 506
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial	383	252	237
Administrativa- och konsulttjänster	5 120	4 917	3 797
Finansiella kostnader	6 334	3 645	2 663
Summering	219 674	221 901	213 000
RESULTAT			
Årets resultat	4 177	-215	0

Tabell 9 Utfall mot budget 2023

Den minskade efterfrågan på förbundets tjänster tros hänga ihop med det minskade inflödet av nya tolkbehövande till Sverige. Kundens tolkbehov är påverkade av många parametrar och behovsanalysen som ligger till grund för budgeten är därför komplex och svårbedömd. Utfallet av försäljningsintäkter och kostnader för uppdragstagare ligger över budget vilket är ett resultat av att andelen distansuppdrag ökat och därmed utförs fler uppdrag av tolkar med högre kompetens. Dessa uppdrag genererar högre arvodeskostnader men också högre intäkter.

Utfallet för personalkostnader blev betydligt lägre än budgeterat vilket främst beror på flera under året vakanta tjänster. Däribland både en cheftjänst samt en specialisttjänst.

Endast hälften av budget för tolkutbildning har använts vilket bland annat är ett resultat av att tolkarnas kompetensutveckling, som skett i förbundets regi, genomförts på distans. I kombination med att förbundet har rekryterat flertalet redan utbildade tolkar har rekryterings- och utbildningsverksamheten varit mer kostnadseffektiv än budgeterat vilket förklarar avvikelsen.

Direktionen beslutade under hösten att minska antalet kontor från tre till två, vilket resulterade i att kontoret i Borås stängdes ner i slutet av året. Hyran för resterande avtalstid belastar därmed 2023 vilket resulterade i ett högre utfall jämfört mot budget.

Även kostnaderna kopplat till IT-program och licenser är högre än budgeterat och beror på att det nya bokningssystemet har en högre driftskostnad än vad som budgeterats för året. När direktionen beslutade om "Förslag till Budget och verksamhetsplan 2023" var inte upphandlingen av nytt bokningssystem klar vilket förklarar avvikelsen.

Kostnadsutfallet för konsulttjänster är betydligt högre än budgeterat och är bland annat kopplat till det juriststöd som förbundet anlitat till följd av de olika juridiska ärenden som pågått under större delen av 2023. Förbundet har också haft högre kostnader i samband med driftsättning av det nya bokningssystemet, delvis för projektledning, men framför allt till följd av att den tidigare leverantören av bokningssystem debiterade förbundet en stor summa för att migrera data till det nya systemet. Då investeringen av nytt bokningssystem blev högre än budgeterat resulterat det i att även utfallet för avskrivningarna blev högre. Sammantaget förklarar detta avvikelserna för konsulttjänster och finansiella kostnader jämfört mot budget.

Förbundets investeringsverksamhet

I september 2022 skrevs avtal med en ny leverantör för nytt bokningssystem. I samband med avtalsskrivningen påbörjades implementeringsarbetet och driftsättning skedde i maj 2023. Budget för investeringen var 6,5 mkr och den totala investeringen uppgick till 8,3 mkr. Avvikelsen beror främst på utvecklingskostnader för att uppnå önskad funktionalitet. Såväl implementeringsprocessen som samarbetet med den nya leverantören har fungerat mycket bra.

Investering, tkr	Budget	Utfall 2022	Utfall 2023	Total investering	Avvikelse
Bokningssystem	6 500	1 254	7 035	8 289	1 789

Tolkförmedling Väst, Göteborg 2023-03-22

Claudia Nistor Pedrini
Ordförande

Dragan Dobromirovic
Vice ordförande

Tolkar med kvalitet

www.tolkformedlingvast.se

**Revisorerna i kommunalförbundet
Tolkförmedling Väst**

2024-04-08

Till fullmäktige i

Västra Götalandsregionen
Alingsås kommun, Bengtsfors kommun,
Bollebygd kommun, Borås stad, Dals-Eds kommun,
Essunga kommun, Falköpings kommun,
Grästorps kommun, Gullspångs kommun,
Göteborgs Stad, Götene kommun,
Herrljunga kommun, Hjo kommun,
Härryda kommun, Karlsborgs kommun,
Kungälv kommun, Lerums kommun,
Lidköpings kommun, Lilla Edets kommun,
Lysekils kommun, Mariestads kommun,
Marks kommun, Munkedals kommun,
Mölnåls kommun, Orust kommun,
Partille kommun, Skara kommun, Skövde kommun,
Sotenäs kommun, Stenungsunds kommun,
Strömstads kommun, Svenljunga kommun,
Tanums kommun, Tibro kommun,
Tidaholms kommun, Tjörns kommun,
Tranemo kommun, Trollhättans Stad,
Töreboda kommun, Uddevalla kommun,
Ulricehamns kommun, Vara kommun,
Vårgårda kommun, Vänersborgs kommun samt
Öckerö kommun

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, *vid bolagsstämman* utsedda revisorer för Tolkförmedling Väst, har granskat den verksamhet som bedrivits i kommunalförbundet (organisationsnummer 222000-2972) av dess direktion.

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller verksamheten. Direktionen ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamheten.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet, förbundsordning och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi bedömer sammantaget att direktionen i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att direktionens interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen uppställt.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna densamma.

Vi åberopar bifogad redogörelse.

Vänersborg 2024-04-08

/Marie Engström Rosengren/

/Anne-Lie Sundling/

Bilaga: Yttrande över årsredovisning 2023 Tolkförmedling Väst, PWC

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN: MARIE ENGSTRÖM ROSENGREN
TITEL, ORGANISATION: Förtroendevald revisor, Västra Götalandsregion...
TID: 2024-04-08 18:57:13 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _05725333c43e9a5bd87202298616e060fa

NAMN: KARIN ANNELIE SUNDLING
TITEL, ORGANISATION: Förtroendevald revisor, Västra Götalandsregion...
TID: 2024-04-08 19:50:23 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _06691647f09089f8ed6734fcb912beef7f

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2024-04-08 19:50:28 +02:00
Ref: 123790SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)

Till revisorerna i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst (org.nr 222000-2972)

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst utfört revision och granskning av årsredovisningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision för år 2023-01-01–2023-12-31.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision för kommunalförbundet Tolkförmedling Väst för år 2023-01-01–2023-12-31. Förvaltningsberättelsen har granskats enligt särskilda instruktioner.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunalförbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar [1] är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört uppdraget enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Vårt ansvar enligt denna standard beskrivs närmare i avsnittet *Det sakkunniga biträdets ansvar*. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till kommunalförbundet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information

Årsredovisningen innehåller också annan information än balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter och denna andra information återfinns på sidorna 1–5. Det är direktionen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna andra information och i vårt uppdrag ingår inte att genomföra en revision av denna information, men det är vårt ansvar att läsa den och överväga om den i väsentlig utsträckning är oförenlig med

årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen och bedömer om den andra informationen verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldig att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Direktionens ansvar

Det är direktionen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Direktionen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Det sakkunniga bitrådets ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande som en del av en revisionsrapport till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Som del av en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

1. identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag,
2. Skaffar vi oss en förståelse av den del av kommunalförbundets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

3. Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i direktionens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
4. Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
5. Måste vi informera de förtroendevalda revisorerna om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Det sakkunniga bitrådets granskning av förvaltningsberättelsen

Det är direktionen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt "Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse" i Standard för kommunal räkenskapsrevision. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Datum enligt digital signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Gunilla Lönnbratt
Auktoriserad revisor

[1 De granskade lagstadgade delarna återfinns på sidorna 6–35].

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-03-26 11:49:04 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Gunilla Fredrika Lönnbratt

Datum

Gunilla Lönnbratt
Auktoriserad revisor

Leveranskanal: E-post

Förbundsordning

Gäller fr.o.m. 2024-01-01

Diarienummer: 23/0031-2	Beslutad av: Respektive medlemsfullmäktige
Uppdaterad: 2023-05-26	Granskad: 2023-05-26
Dokumentansvarig: Förbundssekreterare	

Tolkförmedling Väst

1 § Namn och säte

Förbundets namn är Tolkförmedling Väst och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Förbundet utgörs av 46 medlemmar. Medlemsorganisationerna är Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bengtsfors, Bollebygd, Borås, Dals Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mark, Mariestad, Mölndal, Munkedal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tjörn, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vårgårda, Vänersborg samt Öckerö.

3 § Ändamål

Förbundets ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk genom att bedriva gemensam språktolk- och översättningsförmedling.

4 § Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med en direktion. Direktionen är förbundets beslutande församling och styrelse. Direktionen består av en ordinarie ledamot och en ersättare från respektive medlemsorganisation. Ordinarie ledamot från Göteborgs stad är ordförande i direktionen och ledamoten från Västra Götalandsregionen är vice ordförande. Ordförande och viceordförande utgör direktionens presidium.

Direktionen kan inrätta de övriga organ som behövs för att bedriva förbundets verksamhet på ett effektivt och korrekt sätt.

Direktionen utser en förbundsdirektör som har att leda verksamheten enligt direktionens anvisningar. Förbundet har ett kansli med uppgift att under förbundsdirektör sköta förbundets administration och dess övergripande verksamhet. Förbundet har lokalkontor på flera orter.

5 § Firmatecknare

Ordföranden är firmatecknare i förening med förbundsdirektör. Vice ordförande är ersättare för ordföranden.

6 § Mandattid

Direktionens ledamöter och ersättare väljs för en mandattid på fyra år räknat från den 1 januari året efter val.

7 § Arvoden och ersättningar

Arvoden och andra ekonomiska ersättningar till ledamöter och ersättare i direktionen samt till revisorerna ska utgå enligt de regler och bestämmelser som gäller för Västra Götalandsregionen. Arvoden och ekonomiska ersättningar bekostas av förbundet.

8 § Revisorer

Förbundet ska ha två förtroendevalda revisorer som utses av Västra Götalandsregionen. Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i direktionen. Uppdraget är slutfört när revisorerna under det femte året efter valet har avslutat granskningen av det fjärde årets verksamhet och avlämnat sina revisionsberättelser. Det första året i varje mandatperiod inleds således med dubbla revisorskollegier. Revisorerna ska avge revisionsberättelse till direktionen och till respektive medlems fullmäktige.

9 § Initiativrätt

Ärenden i direktionen får väckas av:

- ledamot i direktionen
- medlem genom dess fullmäktige eller styrelse
- organ under direktionen om direktionen har medgivit sådan rätt

10 § Närvaro- och yttranderätt

Direktionen avgör själv i vilka fall någon som ej är ledamot eller ersättare i direktionen har rätt att närvara och yttra sig vid direktionens möten.

Vid ordinarie ledamots förhinder tjänstgör ersättare. Ledamot kallar själv in sin ersättare.

11 § Beslut

Direktionen fattar beslut med enkel majoritet i samtliga ärenden. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

12 § Anslagstavla

Förbundets anslagstavla finns på förbundets webbplats.

Förbundets tillkännagivanden anslås på förbundets anslagstavla.

13 § Andelskapital

Varje medlem tillskjuter 1 svensk krona per kommuninvånare som andelskapital vid inträde i förbundet. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

14 § Andel i tillgångar och skulder

Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemmens andel av andelskapitalet. Fördelningsgrunden gäller även för täckande av brist om förbundet skulle sakna medel att betala sina skulder i verksamheten samt vid skifte av förbundets behållna tillgångar eller skulder som föranleds av förbundets upplösning.

15 § Kostnadstäckning

Förbundets årliga kostnader ska minst täckas av årets intäkter. Medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

16 § Eget kapital

Direktionen fattar årligen beslut om återbetalning av eget kapital i samband med direktionens godkännande av årsredovisningen.

17 § Finanspolicy, borgen m.m.

Förbundet ska följa den av direktionen antagna finanspolicyn. Förbundet får inte teckna borgen, garantier eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

Förbundet får inte bilda bolag, förvärva andelar i bolag eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

18 § Insyn och informationskyldighet

Medlemmarna i förbundet, genom sina respektive styrelser, har rätt till insyn i förbundet. Direktionen ska avlämna den information över verksamheten som medlem i förbundet efterfrågar. Direktionen ansvarar för att informera medlemmarna i förbundet om principiella händelser eller andra händelser av större vikt för förbundet eller någon av dess medlemmar.

19 § Budgetprocess

Direktionen ska årligen fastställa budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande tvåårsperioden.

Budgeten ska fastställas senast den 30 september för kommande verksamhetsår. Budgetförslaget ska dessförinnan samrådats med medlemmarna.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten. Direktionsmötet då budgeten fastställs är offentligt.

20 § Årsredovisning och delårsrapport

Direktionen ska senast den 30 mars ha upprättat årsredovisning för det gångna verksamhetsåret. Årsredovisningen översänds efter revision till respektive medlem för beslut om godkännande i fullmäktige samt beslut om prövning av ansvarsfrihet för direktionen.

Direktionsmötet då årsredovisningen behandlas är inte offentligt.

Direktionen upprättar även en delårsrapport som efter revision översänds till respektive medlem för behandling i fullmäktige.

21 § Inträde av ny medlem

Vid önskan om att inträda som medlem i förbundet ska ansökan ställas till direktionen som yttrar sig och överlämnar ärendet om ny förbundsordning till medlemmarna. Ny medlem har antagits när samtliga medlemmar, ansökande och befintliga, genom fullmäktigebeslut antagit den nya förbundsordningen.

22 § Ändring av förbundsordningen

Ändringar och tillägg till förbundsordningen ska antas av direktionen och fastställas av samtliga medlemmars fullmäktige.

23 § Uppsägning och utträde

Förbundet är bildat för obestämd tid. En medlem har rätt att utträda ur förbundet. Uppsägningstiden är tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan förbundet och den utträdande medlemmen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemmar. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån förbundsordningens 13 – 15 §§ såvida inte annat avtalas mellan medlemmarna. De kvarvarande medlemmarna antar de ändringar i förbundsordningen som krävs med anledning av utträdet.

24 § Likvidation

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation.

Förbundet ska också träda i likvidation om mer än hälften av medlemmarna genom samstämmiga beslut i respektive medlems fullmäktige fattat beslut härom.

Likvidation verkställs av direktionen i egenskap av likvidator. Vid skifte av förbundets tillgångar och skulder i anledning av likvidationen ska den i 14 § angivna fördelningsgrunden mellan medlemmarna gälla. När förbundet har trätt i likvidation ska förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen genom försäljning eller på annat lämpligt sätt omvandlas till pengar. Verksamheten får fortsatt tillfälligt bedrivas om det så krävs för en ändamålsenlig avveckling.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator ska direktionen avge en slutredovisning för sin förvaltning. Redovisningen sker genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i sin helhet med redovisning av skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Handlingarna ska revideras av förbundets revisorer vilka ska yttra sig i en revisionsberättelse. Till slutredovisningen ska fogas direktionens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv.

Förbundet är upplöst då förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgetts samtliga medlemmar.

25 § Tvister

Om tvist uppkommer mellan förbundet och en eller flera medlemmar och om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse ska tvisten avgöras av allmän domstol.

Internkontrollrapport

Kontrollmoment

Sammanfattning av internkontroller

Enhet

Förbundsövergripande

Metod

Genomgång av utförda internkontroller kopplat till planen för interkontroll.

Mätperiod

2023-01-01 – 2023-12-31

Tillvägagångssätt

Genomgång av kontroller genomförda inom ramen för internkontrollplanen 2023.

Resultat

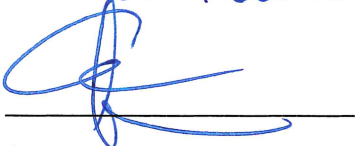
1. GDPR; inga brister påvisade.
2. Politiska beslut; inga brister påvisade.
3. Löneutbetalningar; inga brister påvisade.
4. Arvodesutbetalningar politiker; inga brister påvisade.
5. Arvodesnivå och uppdragstagarregister; I ett ärende saknades korrekt beslutsunderlag och i ett ärende fanns ett utbildningsintyg som ej var översatt till svenska, samt var eventuellt behov av auktorisationsförnyelse ej klarlagt. Bristerna åtgärdades skyndsamt.
6. Synpunkter; inga brister påvisade.
7. Driftmöten; inga brister påvisade.
8. Internkontrollrapport; se denna sammanställning.

Sammanfattningsvis konstateras att samtliga kontroller i internkontrollplanen genomförts. De brister som uppmärksammats har åtgärdats direkt.

Kontroll utförd

Datum

2024-02-13

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

Kontroll rapporterad

Datum

4/3 - 2024

Claudia Nistor-Pedrini
Ordförande

Kommunstyrelsen

§ 89

Dnr 2023-000190 000

Friluftspan Dals-Eds kommun

Sammanfattning av ärendet

I Dals-Eds kommun finns särskilt goda möjligheter att idka friluftsliv. Tresticklans nationalpark är en av fyra nationalparker i regionen och det finns cirka 400 sjöar och vattendrag. En stor del av kommunen är utpekad som riksintresse för kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv. I kommunen finns en nationalpark och tio naturreservat. Dessa områden har stor betydelse för friluftslivet och turismen.

Syftet med att ta fram en Friluftspan är att bevara och utveckla värdefulla friluftsområden i kommunen så att de främjar rekreativsmöjligheter för boende och besökare. Planen beskriver hur och varför Dals-Eds kommun ska arbeta med friluftsliv samt vilket friluftsliv som finns i kommunen. Dessutom redovisas i möjligaste mån ansvar och roller i utpekade områden och leder.

Förslag till Friluftspan behandlas av kommunstyrelsen 2023-12-20 § 223 som beslutar att remittera föreliggande förslag till Friluftspan till främst berörda föreningar och via kommunens hemsida, samt FOKUS-nämnden för inhämtande av synpunkter. Kommunstyrelsen beslutar även att kontakt ska tas med berörda markägare i tidigt skede vid utveckling av nya områden samt att föreliggande förslag också ska expedieras till desamma för synpunkter.

I en samrådsredogörelse redovisas inkomna synpunkter på planen och utifrån kommentarer i samrådsredogörelsen har några mindre redaktionella ändringar gjorts. När det gäller inkomna synpunkter kring skötsel och skyltning/marknadsföring av leder, föreslås dessa tillsändas berörda verksamheter som AMI och kanslienheten för beaktande i verksamheternas planering, då dessa primärt inte berör innehållet i Friluftspanen.

Tf. kommundirektörens bedömning framgår av tjänsteskrivelsen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse tf. kommundirektör daterad 2024-05-06.
Friluftspan Dals-Eds kommun – för antagande.
Samrådsredogörelse Friluftspan Dals-Eds kommun.

forts. § 89

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen uppmanar berörda verksamhetsansvariga för AMI och kansli att i verksamheternas planering, beakta de synpunkter kring skötsel och skyltning/marknadsföring av leder och områden som inkommit i samband med remissen av friluftspanen.
- Kommunstyrelsen uppdrar åt fastighetsförvaltare att teckna avtal med berörda markägare utifrån friluftspanen.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att anta Friluftspan - Dals-Eds kommun.

Expedieras till

Tf. kommundirektör
Tf. kanslichef
AMI-chef
Samhällsbyggnadschef
Fastighetsförvaltare
KF

Tjänsteskrivelse - Friluftsplän Dals-Ed för antagande

Bakgrund

I Dals-Eds kommun finns särskilt goda möjligheter att idka friluftsliv. Tresticklans nationalpark är en av fyra nationalparker i regionen och det finns cirka 400 sjöar och vattendrag. En stor del av kommunen är utpekad som riksintresse för kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv. I kommunen finns en nationalpark och tio naturreservat. Dessa områden har stor betydelse för friluftslivet och turismen.

Beskrivning av ärendet

Bland invånarna i kommunen finns ett stort intresse för friluftsliv och samhället har en lång historia som rekreationsort. Syftet med att ta fram en Friluftsplän är att bevara och utveckla värdefulla friluftsområden i kommunen så att de främjar rekreationsmöjligheter för boende och besökare. Planen beskriver hur och varför Dals-Eds kommun ska arbeta med friluftsliv samt vilket friluftsliv som finns i kommunen. Dessutom redovisas i möjligaste mån ansvar och roller i utpekade områden och leder.

Utkastet till Friluftsplän behandlades av kommunstyrelsen 2023-12-20 att remittera föreliggande förslag till Friluftsplän till främst berörda föreningar och via kommunens hemsida, samt FOKUS-nämnden för inhämtande av synpunkter. Kommunstyrelsen beslutade även att kontakt ska tas med berörda markägare i tidigt skede vid utveckling av nya områden samt att föreliggande förslag också ska expedieras till desamma för synpunkter.

Förslaget till plan har publicerats på kommunens hemsida och särskilt remitterats till främst berörda föreningar och markägare för inhämtande av synpunkter. I remissen har det tryckts på att det är värdefullt att få synpunkter på om det finns t ex

- områden och leder som förbises,
- om det finns fler friluftaktiviteter,
- om de områden som prioriteras såsom friluftscener är rätt prioriterade,
- fortsatt samverkan, marknadsföring och kompetensutveckling.

I en samrådsredogörelse redovisas inkomna synpunkter på planen och utifrån kommentarer i samrådsredogörelsen har några mindre redaktionella ändringar gjorts. När det gäller inkomna synpunkter kring skötsel och skyltning/marknadsföring av leder, föreslås dessa tillsändas berörda verksamheter som AMI och kanslienheten för beaktande i verksamheternas planering, då dessa primärt inte berör innehållet i Friluftsplänen.

I bland annat kommunens vision framhålls värdet av friluftsliv och i kommunens översiktsplan pekas viktiga naturområden ut för bevarande och utveckling. Det är också i översiktsplanen som utvecklingspotentialen uttrycks för att kartlägga områden för friluftsliv och rekreation, och koppla samman dessa till gagn för såväl invånare som för möjligheterna att utveckla verksamheter inom besöksnäringen med fokus på vildmarks-/naturturism, vandring, cykel, kanot och fiske.

Postadress
Box 31
S-668 21 Ed

Besöksadress
Storgatan 27

Telefon
+46 (0)534-19000
Telefax
+46 (0)534-10550

Bankgiro
534-4072
Org.nr
212000-1413

Internet: www.dalsed.se

E-post: kommun@dalsed.se

Finansiering

Ingen ytterligare finansiering krävs utifrån framtagande av planen.

Medbestämmande

Det bedöms inte föreligga behov för MBL.

Bedömning

I Dals-Eds kommun är friluftsliv en mycket viktig faktor för de personer som bor i kommunen, för de som besöker platsen och för potentiella inflyttare. Att med planen samla det arbete som görs och behöver göras framöver för att förstärka friluftslivet är därmed ett viktigt arbete för vår attraktivitet och livskvalitet. Planen kan också förhoppningsvis göra oss tillsammans mer strukturerade och systematiska i såväl underhåll och skötsel som utveckling av områden och leder. Med den remissrunda som gjorts har också möjligheten till värdefulla synpunkter inkommit från berörda och intresserade kring förslaget till Friluftspan för Dals-Eds kommun och bidrar till förankring av det gemensamma arbetet kring friluftsliv i vår kommun.

Beslutsförslag

- Kommunstyrelsen uppmanar berörda verksamhetsansvariga för AMI och kansli att i verksamheternas planering, beakta de synpunkter kring skötsel och skyltning/marknadsföring av leder och områden som inkommit i samband med remissen av friluftspanen.
- Kommunstyrelsen uppdrar åt fastighetsförvaltare att teckna avtal med berörda markägare utifrån friluftspanen.
- Kommunfullmäktige beslutar att anta Friluftspan - Dals-Eds kommun.

I tjänsten
Jonas Olsson,
tf kommundirektör

Expedieras till

Kanslichef
AMI-chef
Samhällsbyggnadschef
Socialnämnden
FOKUS-nämnden
Tf kommundirektör

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

**DALS-EDS
KOMMUN**

Friluftsplän

Dals-Eds kommun

FÖRSLAG FÖR ANTAGANDE

Förslag utskickat på remiss efter beslut i kommunstyrelsen 2023-12-20
Ändringar har gjorts i slutgiltigt förslag utifrån kommentarer i Samrådsredogörelse
2024-05-06

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte	4
1.3 Underlag och status för Friluftsplan	4
1.4 Ansvar och samordning	5
1.4 Vad är friluftsliv?	5
1.5 Vision för friluftslivet	6
1.5 Mål och ambitioner för friluftslivet	7
1.6 Friluftsliv är viktigt i Dals-Ed	8
1.6 Så uppnår vi visionen och utvecklar friluftslivet	9
1.7 Friluftsaktiviteter	10
1.7.1 Bad	10
1.7.2 Fiske	11
1.7.3 Paddling och rodd	11
1.7.4 Båtliv	12
1.7.5 Studier av växter och djur	12
1.8.6 Studier av kulturmiljöer	13
1.7.7 Cykling	13
1.7.8 Närrekreation	13
1.7.9 Orientering	13
1.7.10 Löpning	14
1.7.11 Vandring	14
1.7.12 Jakt	14
1.7.13 Terrängridning	14
1.7.14 Skridskor	14
1.7.15 Längdskidor och rullskidor	15
1.9 Områden av riksintressen för friluftsliv och naturvård	15
2. Särskilt värdefulla friluftsområden	16
2.1 Skansen/Bälnäs	18
2.1.1 Skansen och Hamnen (Blå leden - 2,4 km)	19
2.1.2 Monsterdalen (0,4 km)	19
2.1.3 Trolldalen (2,4 km)	19
2.2 Hagtjärn	20
2.3 Tavlans motionsgård	20
2.3.1 Aktivitetsrunda (1,5 km Tavlan)	21
2.3.2 Elljusspåret (2,5 km Tavlan)	22
2.3.3 Blå leden (4,2 km Tavlan)	22
2.3.4 Gula leden (5,7 km Tavlan)	22
2.3.5 Röda leden (7,7 km Tavlan)	22
2.3.6 Orangea leden (13 km Klevmarken)	22

2.3.7 Härvägen (42 km Halden)	22
2.3.8 Brudslöjan (0,8 km från Tavlan, 2,5 km från Skansen)	23
2.4 Lilla Le	23
2.4.1 Strandpromenaden (Vita leden 4,6 km)	24
2.5 Tresticklan	24
2.5.1 Bodalsvikenleden (4,5 km)	26
2.5.2 Bråtanleslingen (4,3 km)	26
2.5.3 Orshöjdsleden (6,4 km)	26
2.5.4 Halleleden (43 km till Halden)	26
2.6 Heråmadens naturreservat	26
2.6.1 Leden genom Heråmaden (3,2 km norra entrén till Bastedalen)	27
2.7 Kornsjöarna och Boksjön	27
2.7.1 Dals-Högen leden (8,4 km)	28
2.7.2 Paddla i kornsjöarna (30 km)	28
2.8 Sågtjärn och Timmertjärn	29
2.8.1 Sågtjärn runt (Gröna leden 4.9 km)	30
2.8.2 Timmertjärn runt (0,8 km)	30
2.9 Skogens öga och Älgparken	30
2.9.1 (Skogens öga och Älgparken (Orangea leden - 2.7 km)	31
2.10 Äng och Domarringen	31
2.10.1 Domarringen och Ängs naturreservat (Röda leden - 1.2 km)	32
2.11 Furustad med Grå kulle	32
2.11.1 Valsebo-Furustad	33
2.12 Tingvallamossen	34
2.13 Stora Le, Örekilsälven, Töftedalsån	35
3. Andra friluftsområden av betydelse	36
3.1 Parker och lekplatser	36
3.1.1 Terrassparken	36
3.1.2 Timmertjärn	36
3.1.3 Freudentahlska parken	36
3.2 Badplatser	36
3.3 Övriga områden och leder	37
3.3.1 Istidsleden 15,4 km	37
3.3.2 Parsetjärns skans	38
3.3.3 Skojareberget	38
3.3.4 Ullerön	39
3.3.5 Hindalebyn	40
4. Friluftscener - prioriterade områden och leder för utveckling	41
4.1 Bakgrund	41
4.2 Prioriterade områden och leder för utveckling	44
4.2.1 Tavlan - Skansen - Bälån	45
4.2.2 Tresticklan	45
4.2.3 Ed och Lilla Le (parkstråket med badplatsen)	46
5. Kommunikation, marknadsföring och samverkan	46

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Dals-Eds kommun finns särskilt goda möjligheter att idka friluftsliv. Naturen är dramatisk och skön. Tresticklans nationalpark är en av fyra nationalparker i regionen och det finns cirka 400 sjöar och vattendrag. En stor del av kommunen är utpekad som riksintresse för kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv. I kommunen finns en nationalpark och tio naturreservat. Dessa områden har stor betydelse för friluftslivet och turismen.

Bland invånarna i kommunen finns ett stort intresse för friluftsliv och samhället har en lång historia som rekreationsort. I bland annat kommunens vision och mål framhålls värdet av friluftsliv och i kommunens översiktsplan pekas viktiga naturområden ut för bevarande och utveckling. Det är också i översiktsplanen som utvecklingspotentialen uttrycks för att kartlägga områden för friluftsliv och rekreation, och koppla samman dessa till gagn för såväl invånare som för möjligheterna att utveckla verksamheter inom besöksnäringen med fokus på vildmarks-/naturturism, vandring, cykel, kanot och fiske.

1.2 Syfte

Friluftsplänen syftar till att bevara och utveckla värdefulla friluftsområden i kommunen så att de främjar rekreationsmöjligheter för boende och besökare. Planen beskriver hur och varför Dals-Eds kommun ska arbeta med friluftsliv samt vilket friluftsliv som finns i kommunen. Dessutom redovisas i möjligaste mån ansvar och roller i utpekade områden och leder.

1.3 Underlag och status för Friluftsplän

Friluftsplänen är ett komplement till Dals-Eds kommuns översiktsplan och beskriver friluftslivets intressen. Den ska användas som underlag till den fysiska planeringen och som stöd i arbetet med friluftsliv- och turismfrågor. Den ska ge samlad kunskap om områden med stora friluftsvärden i kommunen och översiktligt beskriva behov av åtgärder för skötsel och säkerställande samt eventuella utvecklingsbehov. Friluftsplänen tillsammans med Naturvårdsprogrammet, Trädvårdsplanen och Parkprogrammet är markstrategiska dokument som förtydligar översiktsplanens strategi för grön- och blåstruktur.

1.4 Ansvar och samordning

Friluftslivsfrågorna sorterar inte under någon enskild central myndighet utan delas istället mellan flera olika myndigheter. För att tillgodose alla människors behov av friluftsliv med hög kvalitet krävs därför samverkan och ett delat ansvar. Kommunerna har en nyckelroll för att skapa förutsättningar för friluftslivet.

I Dals-Eds kommun fördelas ansvaret på följande sätt.

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för friluftslivsfrågorna i Dals-Eds kommun. Ansvaret omfattar såväl att marknadsföra och lyfta förutsättningarna för friluftsliv, driva på samverkan med andra myndigheter, företag, föreningsliv och markägare, tillse att friluftslivets intressen tillgodoses i den fysiska planeringen, samt framtida utveckling och strategisk planering av markområden för friluftsliv. Från och med 2025 organiseras även fritid- och kulturverksamheten med ansvar för förenings- och fritidsfrågor inom kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har också ansvar för att underhålla och sköta promenadvägar och centrumnära leder samt markskötsel i parker och närrekreationsområden. Ansvaret omfattar även underhåll och skötsel av skyltning och ledmarkering i dessa områden, vissa fornminnen samt för skötsel av kommunens skogsinnehav.

FOKUS-förvaltningen ansvarar för att tillvarata skolornas möjligheter att nyttja naturområden i undervisning i idrott och naturkunskap.

Dalslands miljö- och energikontor bevakar att natur- och miljövärden värnas, bland annat genom Naturvårdsprogrammet.

1.4 Vad är friluftsliv?

Enligt utredningen "Statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer" bör friluftsliv definieras som "vistelse och fysisk aktivitet utomhus för att uppnå miljöombyte och naturupplevelse utan krav på prestation eller tävling".

Allemansrätten är inskriven i en av Sveriges fyra grundlagar. Men allemansrätten är ingen lag och det finns heller ingen lag som exakt definierar den. Däremot omges allemansrätten av lagar som sätter gränser för vad som är tillåtet. Detta gör att det inte alltid går att ge exakta besked om vad som är tillåtet att göra i naturen.

Osäkerheten om vad allemansrätten innebär är ofta stor. Svensk lagstiftning nämner endast mycket övergripande allas tillgång till och ansvar för naturen. Allemansrätten gäller dock inte överallt, utan kan i vissa fall vara begränsad genom särskilda föreskrifter i skyddade områden.

Värdefull natur kan på olika sätt skyddas mot exploatering eller andra ingrepp. Syftet är ofta att bevara den biologiska mångfalden, men naturskyddet kan också vara inriktat på att upprätthålla möjligheter till rekreation och friluftsliv. Naturresevat är den vanligaste skyddsformen. Skyddsbestämmelserna anpassas för varje resevat beroende på syftet med resevatsbildningen. Strandskydd är en lag som stärker allemansrätten vid vatten. Strandskyddet ska trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och bevara goda livsmiljöer för växt och djurliv.

1.5 Vision för friluftslivet

Friluftslivet i Dals-Eds kommun präglas av en tydlig vildmarkskänsla med stora orörda naturområden med barrskog, fjällmark och mycket sjöar och vattendrag i den norra delen av kommunen. I söder dominerar böljande åkermark och betesmark med färre sjöar men med Örekilsälven och tillkommande Töftedalsån som dominerande vattendrag. Mitt i kommunen finns tätorten Ed på en landremsa mellan sjöarna Stora Le och Lilla Le. Samhället omfamnar Lilla Le och vid tätortens norra del finns hamn och start för Stora Le och därmed Dalslands kanal.

Dals-Eds kommuns vision är att vara en inbjudande och inspirerande hållplats för fler människor i alla åldrar. I visionen kan man bland annat utläsa att: Vi är en sjönära kurort med lättillgängliga och välordnade naturområden. Nationalparken Tresticklan är ett centralt och välbesökt besöksmål. Föreningsliv och folkhälsa främjas av kultur- och fritidsanläggningar av god kvalitet hela året.

Allemansrättsligt tillgänglig mark är en förutsättning för friluftsliv. De gröna och blå miljöernas värden för Dals-Eds friluftsliv och kommunens ambitioner kring hur dessa ska tillgängliggöras beskrivs i kommunens översiktsplan Nu-2035, antagen av kommunfullmäktige 2021-11-09. I översiktsplanen anges bland annat noder för grön- och blåstruktur som är en viktig funktion för natur och friluftsliv som underlättar möjligheten att ta sig ut till, och ta del av natur- och rekreationsområden. Eds tätort är kommunens centralort och en utgångspunkt för många turister. Ed ligger naturskönt med ett unikt läge mellan Stora och Lilla Le, vilket gör att orten är en turistattraktion i sig för naturintresserade. I orten ligger resecentrum där många besökare kan ankomma med tåg eller buss. Här finns flera platser som är utgångspunkt för rekreation och naturupplevelser och att binda samman tätorten med nationalparken Tresticklan är ett utvecklingsområde.

Utvecklingsstråk

Ett utvecklingsstråk för grön- och blåstruktur är ett viktigt samband för natur och friluftsliv som kopplar samman platser och utgör viktiga leder för närhet till natur- och rekreationsområden. Kommunen är rik på stigar och leder. Det finns utvecklingspotential i att kartlägga dessa och koppla samman dem för att tillgängliggöra större naturområden.

Utvecklingsområde

Ett utvecklingsområde för grön- och blåstruktur är ett sammanhängande område för natur och friluftsliv som har särskilt stor betydelse för människors rekreation, naturupplevelser, biologisk mångfald eller ekosystemtjänster. Viktiga utvecklingsområden som pekas ut är motionsgården Tavlan och Le-området.

Naturvårdsprogrammet syftar till att vägleda kommunens beslutsfattare i det ansvar kommunen har för naturvård enligt lagstiftningen och de nationella och regionala miljömålen. Programmet har en tydlig koppling till friluftslivets intressen. I programmet anges att naturen är en stor tillgång för Dals-Eds kommun. Nästan hälften av kommunens naturlandskap har bedömts vara av riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv. Även vår centralort Ed, där de flesta av kommunens invånare bor, har fina naturområden med Lilla Le, Skansen, Äng, Timmertjärn, Sågtjärn och Tavlan. Att ha naturen nära bostaden i vardagen är värdefullt, särskilt för barn och äldre personer. De flesta vill också ha möjlighet att nå sjöar och andra attraktiva utflyktsmål på fritiden för bad, fiske, båt- eller kanotturer, bärplockning, hundpromenader m.m. Naturen är en viktig faktor för många människor vid val av bostadsort. Naturen är också viktig för besöksnäringen och en förutsättning för skogs- och jordbruk. Alla delar vi ett ansvar att vårda och värna naturen, inte bara för oss själva utan även för kommande generationer.

Sammanfattningsvis vill Dals-Eds kommun arbeta för en fortsatt utveckling av hållbar rekreation och besöksnäring för såväl edsbor som besökare. Med naturen och vildmarken ständigt närvarande var man än befinner sig i kommunen, är friluftslivet en viktig komponent för att stärka Dals-Ed som plats och för en positiv utveckling av kommunen.

1.5 Mål och ambitioner för friluftslivet

I enlighet med ÖP är kommunens ambition att:

- fortsätta utveckla friluftslivet
- naturreservat och parker bör prioriteras och hållas i gott skick
- kommunens badplatser och lekplatser ska underhållas och bibehålla en god säkerhet
- det ska finnas bra spridning på rekreationsplatser och ha en god tillgänglighet. Hänsyn bör tas till kommunens egna grönområden samt till potentiella grönområden i den fortsatta planeringen för bebyggelse och för kommunens skötsel gäller trädvårdsplan.

1.6 Friluftsliv är viktigt i Dals-Ed

Med naturen ständigt närvarande och alltid lättillgänglig finns det särskilt goda förutsättningar för friluftsliv i Dals-Ed. Att arbeta för att ytterligare utveckla friluftslivet har många positiva effekter för såväl enskilda individer som samhället i stort.

Folkhälsa

Friluftsliv spelar en viktig roll för folkhälsan (Folkhälsomyndigheten.se). Att få möjlighet att vara ute i naturen kan ge många hälsovinster för både den fysiska och psykiska hälsan. Satsningar på friluftsliv leder till en friskare befolkning, både bland unga och gamla. Att tidigt skapa goda vanor ger glädje livet ut. Satsningar på äldre ger rörlighet, hälsa och en meningsfull ålderdom. Stressrelaterade sjukdomar är ett av vår tids största folkhälsoproblem. Motion och vistelse i naturen är effektivt för att minska stressrelaterade besvär och fungerar dessutom som ett skydd mot kommande stress. Efter bara 4–5 minuter ute i naturen går puls och blodtryck ner och mängden stresshormoner i blodet minskar (Norling, I. & Larsson, E-L 2004).

Friluftsliv och uteliv är dessutom oftast gratis och kan utövas av alla i någon form. Möjligheterna är många och finns runt omkring oss - från att stilla betrakta omgivningen till spännande aktiviteter som paddling eller klättring. Många kan ändå behöva lite hjälp och inspiration på vägen, och där kan kommunen spela en viktig roll för att långsiktigt bidra till god folkhälsa.

Barnkonventionen slår fast i artikel nummer 31 att barn har rätt till lek, vila och fritid. Ett rikt friluftsliv är en viktig del i att uppfylla denna.

Social-, ekologisk- och ekonomisk hållbarhet är grundläggande begrepp i kommunens arbete för att skapa ett gott samhälle för alla och det finns stora utmaningar avseende inkludering, jämlikhet och folkhälsa. Här kan friluftslivet och tillgången till naturen medverka till att skapa bättre livskvalitet och välbefinnande. Friluftsplänen är ett viktigt styrdokument som ska ge förutsättningar för detta.

Attraktivitet

Kommunens satsning på friluftsliv kräver resurser men långsiktigt kan det öka Dals-Eds attraktivitet. Undersökningar visar att över hälften av svenskarna menar att möjlighet till friluftsliv har påverkat deras val av bostadsort (www.naturvardsverket.se). Satsningar på friluftsliv och naturturism bidrar till en positiv bild av platsen Dals-Ed. Det påverkar in- och utflyttning samt antalet besökare till kommunen, och därmed indirekt kommunens skatteintäkter. Ökad turism kan i sin tur utveckla näringslivet och skapa nya arbetstillfällen. En friskare och mer välmående befolkning främjar ett mer hållbart sätt att leva, varje enskild människa som ges möjligheter till ett friskare liv innebär en stor besparing för samhället.

Välskötta friluftsområden med hög kvalitet och många möjligheter innebär att turister kan välja att stanna ytterligare dagar under sin semester. Bara det kan ge ökade intäkter till affärer, restauranger och turistföretag. Dessutom ges privata turistföretag möjlighet att bygga upp nya verksamheter som till exempel caféer, uthyrning av utrustning, logi och paketerbjudande.

Miljövård

Friluftslivet utövas i den natur som vi alla måste vara med om att bevara. Bad, fiske, kanot- och båtliv är beroende av rena sjöar. Vandring och svamp och bärplockning är beroende av att natur och skogar bevaras. Betesmark och ängsmark är inte bara trevliga att vistas utan är också bland de artrikaste landmiljöerna vi har i Sverige.

Arbete med friluftsliv bidrar till att uppfylla de globala målen. Starka kopplingar finns bland annat till mål 3 God hälsa och välbefinnande, mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Sammanhållande

Ett flertal ideella organisationer och privatpersoner bidrar till att människor vistas i skog och natur, skapar gemensamt ansvar för vår miljö och kulturarv, genom att ordna aktiviteter för att tillgängliggöra vår natur och utgör därför en väsentlig del av möjligheten att idka friluftsliv.

1.6 Så uppnår vi visionen och utvecklar friluftslivet

Värna våra friluftsområden

Dals-Ed har mycket god tillgång på friluftsområden. Dessa unika tillgångar ska värnas och utvecklas till gagn för såväl edsbor som besökare.

Friluftslivets infrastruktur

För att underlätta friluftslivet ska det finnas en tydlighet i infrastrukturen för promenadvägar, cykelvägar, motionsspår och strövstigar som gör det enkelt för människor att välja ett sätt att röra sig på som är både miljövänligt och hälsobefrämjande. Badplatser, hamnar, skolor, idrottsanläggningar, naturreservat och andra besöksmål är viktiga knutpunkter i friluftslivets infrastruktur.

Tillgänglighet och information

Relevant information ska finnas lätt tillgänglig på flera olika sätt, på de platser som besöks, på kommunens hemsida och i riktat informationsmaterial. Friluftsområden ska göras tillgängliga för allmänheten genom fysiska åtgärder i form av anläggning av cykelvägar, promenadvägar, spänger, båtramper, kanotbryggor och parkeringsplatser. Där särskilda tillgänglighetsanpassningar för personer med

funktionsnedsättning är lämpliga ska sådana göras. Möjlighet att nå friluftsområden med bil, cykel, kollektiva transportmedel och till fots ska beaktas.

Friluftsliv för alla

Arbetet ska genomföras med ett utökat fokus på barnperspektivet i enlighet med barnkonventionen i syfte att ytterligare öka tillgängligheten och barnens upptäckarglädje kring kommunens friluftsområden. Arbetet med friluftsliv i Dals-Eds kommun ska bygga på kvalitet och långsiktighet. Kommunen ska i första hand förvalta och underhålla befintliga friluftsområden och friluftsanläggningar men också planera för nya friluftsområden i hela kommunen och möjliggöra för fler aktiviteter.

1.7 Friluftsaktiviteter

Arbetet med Friluftsplanen har inneburit en genomgång av de olika friluftsaktiviteter som bedrivs i Dals-Eds kommun vars sammanställning är ett viktigt kunskapsunderlag för kommunens arbete med friluftsliv.

1.7.1 Bad

I kommunen finns 400 sjöar och vattendrag vilket gör att det finns mycket goda förutsättningar för bad. Det finns fem kommunala badplatser med skötsel och ansvar via samhällsbyggnadsförvaltningen.

- Lilla Le badplats, Ed. Kommunens centrala badplats som strandpromenaden runt sjön ansluter till. Badplatsen är utrustad med ramp för besökare med funktionsnedsättning. Här finns omklädningsrum, toaletter, grillplats, utegym och beachvolleybollplan. Badplatsen består av sand- och gräsytor med möjlighet att bada från långgrund strand eller brygga, och det finns plats för såväl aktiviteter som lugn och ro.
- Sågtjärns badplats, Ed. Mindre badplats i anslutning till bostadsområde i tätorten med långgrund strand och badbrygga. Omklädningsrum, grillplats, lekplats och discgolfbana finns vid badplatsen.
- Strands badplats, Nössemark.
- Skottesjöns badplats, Töftedal.
- Långelidstjärnets badplats, Håbol.

Utöver de kommunala badplatserna finns förstås ett stort antal naturliga badplatser som används av kommuninvånare och besökare.

1.7.2 Fiske

Dals-Ed har goda förutsättningar för fiske och i kommunen finns 15 fiskevårdsområden som inom ramen för kommunfiskekortet medger ett samlat fiske i dessa sjöar och vattendrag. Kommunfiskekortet gäller för:

- Lilla Le/Timmertjärn
- Grann
- Skottesjön
- Mellan Kornsjön
- Norra Kornsjön
- Vångsjön
- Gravidalssjön m.fl. sjöar
- Kesnackälven
- Stamnåra
- Stora/Lilla Sågtjärn
- Rävmarken
- Östra Örekilsälven m Madsjön
- Västra Örekilsälven
- Åsen
- Gesäter

1.7.3 Paddling och rodd

I Dals-Ed finns mycket goda möjligheter till paddling och rodd i olika typer av vatten. Lilla Le, där motortrafik är förbjuden, erbjuder lättillgänglig paddling i centrum. Stora Le är en del av Dalslands kanal som sträcker sig in i Norge, Värmland och Vänerne. Flera av de större sjöarna i kommunen är uppskattade paddelvatten men särskilt goda förutsättningar för paddling finns i Kornsjöarna med dess långsmala sträckning som dock kräver lyft mellan södra- och mellankornsjön.

Dals-Eds kommun ingår i DANO-samarbetet som är en ideell förening för markägare, kanotuthyrningsföretagare samt kommuner inom sjösystemet Dalsland Nordmarken med syfte att främja kanotturismen genom att tillhandahålla och serva sjönära lägerplatser i naturen. Lägerplatserna i Dals-Eds kommun är:

- Lövön, Mellan Kornsjön
- Rotön, Norra Kornsjön
- Karls huvud, Stora Le
- Skottön nord, Stora Le
- Skottön syd, Stora Le
- Furustad och Grå kulle, Stora Le
- Tronsholmen, Stora Le

1.7.4 Båtliv

Tack vare mängden sjöar och vattendrag i kommunen finns ett aktivt båtliv i Dals-Ed. Båtliv är friluftsliv på vatten som ofta innefattar att uppleva vackra platser, fiska, koppla av eller bara stanna vid bryggan och delta i gemensamma aktiviteter i båtklubben. Hamnen i Ed vid Stora Le arrenderas av Dals-Eds båtklubb som administrerar båtplatser inklusive gästplatser, utvecklar området och genomför aktiviteter för medlemmar. I Nössemark vid Stora Le sköts hamnen av Vid gränsen till Norge i Dals-Högen finns en mindre hamn som hanteras av föreningen Dampskipselskapet

Vid hamnarna i Ed och Nössemark finns närhet till serviceanläggning med duschar, toaletter och tvättmöjligheter.

1.7.5 Studier av växter och djur

Att ge sig ut i skog och mark för att studera växter och djur är en klassisk form av friluftsliv. Artrika miljöer med ovanliga växter och djur är särskilt attraktiva utflyktsmål. I kommunens naturvårdsprogram pekas områden med naturvärden ut. Tresticklans nationalpark är den enda nationalparken i Dalsland och i övrigt är de värdefullaste naturmiljöerna i kommunen skyddade som naturreservat. Nationalparken och naturreservaten har parkeringsplatser i anslutning eller nära anslutning till områdena och andra anordningar som gör dem extra tillgängliga för allmänheten. Följande naturskyddade områden finns i kommunen:

- Tresticklans nationalpark
- Borgelemossarna
- Furustad
- Skansen
- Tingvallamossen
- Äng och domarringen
- Bokullen
- Grå kulle
- Klovsten
- Bengtsviken
- Heråmadens naturreservat

Utöver områdena ovan finns bland annat utpekade djur- och växtskyddsområden och Natura 2000-områden.

1.8.6 Studier av kulturmiljöer

Intressanta kulturmiljöer ger en extra dimension till friluftslivet. Vackra kulturlandskap, områden med historia, fornlämningar och äldre bebyggelsemiljöer är populära för utflykter och strövtåg. I Dals-Eds kommun finns många sådana platser såsom Parsetjärns skans, fornlämningsområden vid Ullerön, Hindalebyn, Bälån och Furustad.

1.7.7 Cykling

Dals-Eds kommun har potential i att utveckla såväl cykelvägnätet som cykelleder för både invånare och besökare. Cykling är en uppskattad motionsform och fritidssysselsättning, och inom kommunen finns både föreningar och löst sammanhållna träningsgrupper med tävlings- och träningsverksamhet. Terrängcyklingsbanor finns vid motionsgården Tavlan och Bältnäs. Attraktiva sträckor för landsvägscykel finns till exempel i de södra delarna av kommunen och cykel på grusväg finns bland annat vid Bältnäs och Klevmarken.

1.7.8 Närrekreation

Till den här kategorin av friluftaktiviteter räknas den utevistelse som för många är en naturlig och värdefull del av vardagen. Det kan vara kortare promenader med eller utan hund, stavgång eller kortare joggingturer från husknuten, besöket i parken eller barnens lek i den närbelägna skogsdungen. Aktiviteter som utövas året om, vardag som helg. Den bostadsnära naturen är central för den här typen av aktiviteter och i Dals-Ed har du alltid nära till naturen var du än bor varför just förutsättningarna för närrekreation i Dals-Ed är mycket goda. I direkt anslutning till centrum och bostadsområden finns flera stora och lättillgängliga grönområden som beskrivs i denna friluftplan. Dessutom finns god tillgång till mindre parker.

Tillgång till natur i anslutning till förskolor och skolor har stor betydelse för barns utevistelse och det finns goda möjligheter till detta i anslutning till förskolor och skolor.

1.7.9 Orientering

Orientering är både en elitidrott och en stor folksport med många utövare. Huvuddelen av tränings- och tävlingsverksamheten sker i naturen, främst i skogsmark, men träning sker också i motionsspår. Eds SK är föreningen som bedriver orienteringsverksamhet i kommunen. Orienteringen är helt beroende av att det finns moderna och uppdaterade kartor över tränings- och tävlingsområden. Kartritning är därför en viktig del av klubbverksamheten. Det finns flera uppdaterade orienteringskartor över delar av kommunen som bland annat täcker områden kring Tavlan.

1.7.10 Löpning

Motionsanläggningen Tavlan, belägen strax norr om Eds tätort, med markerade spår och elljusspår är mycket viktiga för friluftslivet såväl sommar som vinter. Anläggningarna används av en bred allmänhet för promenader med eller utan hund, stavgång, jogging, och skidåkning, enskilt eller i grupp.

Vid Tavlan finns tillgång till omklädningsrum, utegym, dusch och bastu. Runt anläggningen finns flera spår och stigar och härifrån utgår också Karl XII:s Härleden som gör det möjligt att vandra hela vägen till Tresticklans nationalpark och norska gränsen.

Motionslöpning bedrivs också i stor omfattning längs stigar, vandringsleder och i tätorten.

1.7.11 Vandring

Med vandring i detta avsnitt avses i första hand vandring längs markerade leder. Längre fram i planen under rubriken Särskilt värdefulla friluftsområden beskrivs ledernas karaktär, tillgänglighet, svårighetsgrad, skötsel och underhåll. Under den rubriken beskrivs även leder under utveckling.

1.7.12 Jakt

Jakt är en omfattande fritidssysselsättning som framför allt bedrivs på privata marker. Markägarna själva har ett eget intresse av att bibehålla goda förutsättningar för jakten. Mot bakgrund av detta har det i friluftsplanen inte ansetts angeläget att behandla speciella jakt- och viltvårdsområden, som kräver säkerställande. Det har inte heller ansetts aktuellt med insatser från kommunens sida.

1.7.13 Terrängridning

Ridning tillhör de stora folksporterna med flera hundra tusen utövare i landet. I Dals-Ed finns två större ridanläggningar vid Torpödegården och Onsön. Vid båda anläggningarna finns goda förutsättningar för uteritt också i närområdet.

1.7.14 Skridskor

Skridskoåkning som friluftsaktivitet innefattar inom ramen för friluftsplanen dels långfärdsskridskoåkning på naturis, dels skridskoåkning på isbanor utomhus. I Dals-Ed finns flera sjöar som lämpar sig för skridskoåkning under kalla, snöfattiga vintrar och för den som har tillräckliga iskunskaper. Vid centrala Lilla Le, där banor skottas vid rätt förutsättningar, och Sågtjärn finns goda parkeringsmöjligheter, omklädningsrum och fina fika- och grillplatser. På Hagaskolan, Terrassparken och Snörrumskolan spolar kommunen utomhusrink vid rätt väderförhållande. I övrigt råder särskilt goda förhållanden för långfärdsskridskoåkning i Tresticklan och Kornsjöarna, framförallt norra och mellan.

1.7.15 Längdskidor och rullskidor

Längdskidåkning kan innebära turåkning i terrängen utanför preparerade spår, men också en mer prestationsinriktad aktivitet i form av motionsåkning i välpreparerade spår. Vintertid prepareras flera spår vid motionsgården Tavlan och konstsnö vid Bälнас. På www.skidspar.se visas aktuell spårstatus.

Rullskidåkning har blivit allt mer populärt i takt med att snömängden minskat. Många av kommunens cykelbanor lämpar sig väl för rullskidåkning men också vissa landsvägssträckor som t ex Böle-Högen i Rölönda.

1.9 Områden av riksintressen för friluftsliv och naturvård

Dals-Eds kommun berörs till stora delar av riksintressen. Riksintressen för friluftsliv och det rörliga friluftslivet sträcker sig huvudsakligen kring Stora Le. Utanför tätorten, finns stora sammanhängande områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Riksintressena visar värden som kommunen kan vara stolt över, men visar också ett ansvar. Dals-Eds kommun, en landsbygdskommun med skogsbruk som största näring, har goda naturgivna förutsättningar för att möta framtidens utmaningar vad gäller livsmedels- och energiförsörjning. Företag inom gröna näringar är företag som har jord, skog, trädgård eller landsbygdens miljö som grundläggande resurser. Därmed är företag på landsbygden med inriktning mot exempelvis turism eller rekreation också inkluderade i de gröna näringarna. Företagsverksamhet med frilufts- och rekreationsinriktning såsom naturguidning, är en växande bransch och intressant för Dals-Eds kommun som har mycket att erbjuda för den naturintresserade. Förutom för våra näringar har landskapets och platsernas sociala värden stor betydelse för invånarnas och besökarnas välbefinnande. Landskapets egenvärde, skogens betydelse som levande natur, skogen och odlingslandskapet som naturresurs, för upplevelseturism, som kulturmiljö, som lek- och utbildningsmiljö, som rekreationsmiljö, som friskvårds- och rehabiliteringsmiljö, som inspirationskälla, för estetiska värden, för boendemiljön osv. Mycket ska rymmas i vårt landskap. Därav är det av största angelägenhet att kommunen samverkar med de aktörer som kan påverka vårt landskap och våra platser i en positiv och hållbar riktning.

Riksintressen för naturvård representerar huvuddragen i den svenska naturen och är de mest värdefulla områdena i nationellt perspektiv enligt Naturvårdsverkets kriterier. Områden av riksintresse för naturvård är Tresticklanområdet, Stora Le, Töftedals myr, Örekilsälven med kärnsjön, Stenebyälvens sjösystem, Dals-Eds-platån och Lilla Le samt Stora Tingvallamossen.

Riksintressen för friluftsliv (3 kap. 6 § MB) innebär att det finns stora friluftsvärden sett utifrån ett nationellt perspektiv på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för allmänheten. Områden av

riksintressen för friluftsliv finns i Kynnefjäll, Tresticklan och Boksjön samt i Dalslands sjö- och kanalsystem. Kommunen ska enligt visionen arbeta för en fortsatt utveckling av hållbar rekreation och besöksnäring och en del i åtgärderna för att uppnå visionen är att upprätta föreliggande Friluftsplän.

Rörligt friluftsliv (4 kap. 1-2 §§ MB) Riksintresse för rörligt friluftsliv innebär ett område som ska skyddas mot åtgärder som är oförenliga med turismen eller friluftslivets värden. Områden av riksintresse för rörligt friluftsliv finns i Dalsland-Nordmarken. Stora Le och dess omgivning utgör en del av Dalslands kanals sjösystem med natursköna vattenvägar och mycket goda kanot- och fritidsbåtsleder.

Kartbilagor: Riksintressen, Dals-Eds kommun 5.1.1 Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Kartbilagor: Riksintresse för rörligt friluftsliv, Dals-Eds kommun

Grön- och blåstruktur

2. Särskilt värdefulla friluftsområden

I detta kapitel beskrivs tätortsnära friluftsområden, strövområden, och utflyktsmål på landsbygden som har särskild betydelse för friluftslivet.

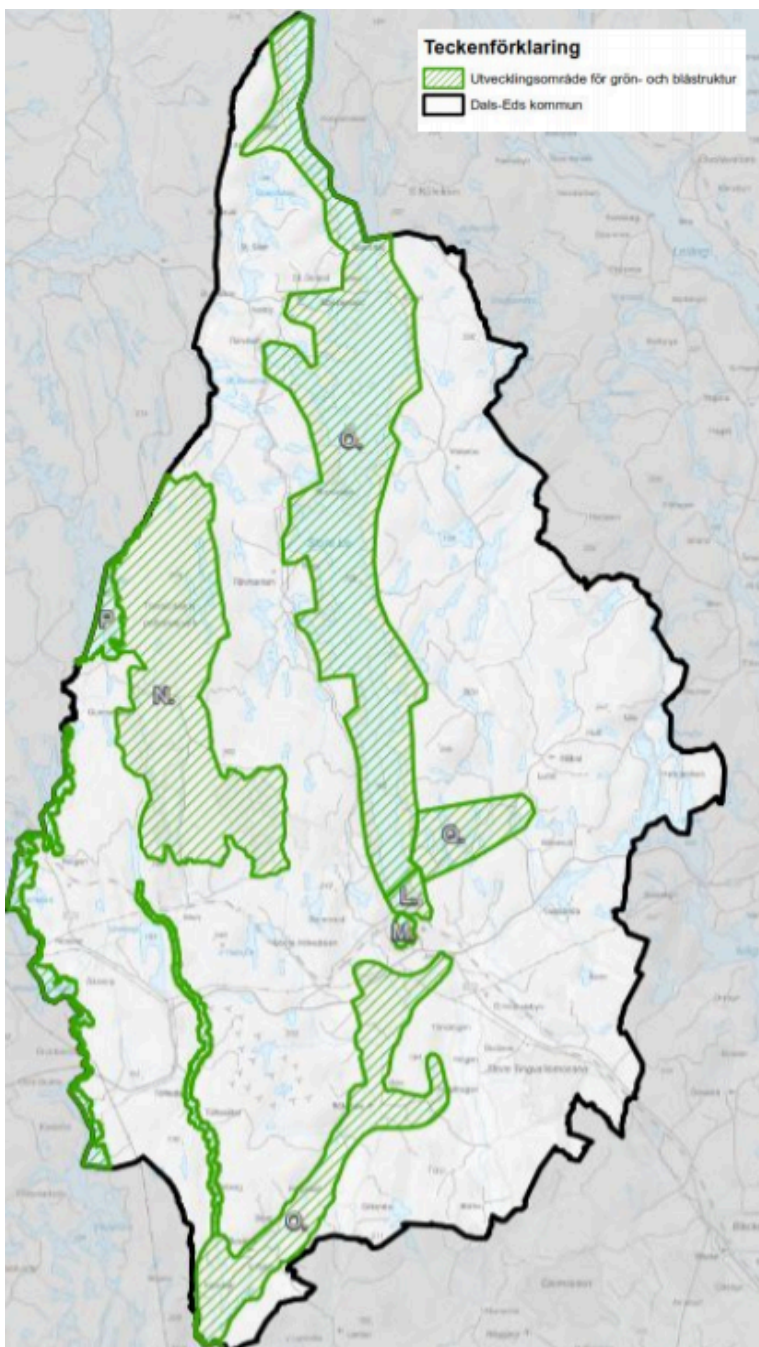
Förutsättningar för att områdenas värden ska bibehållas och utvecklas är:

- att dessa friluftsområdens betydelse för friluftslivet särskilt beaktas vid fysisk planering samt vid prövning och tillstånd enligt miljöbalken,
- att bostäder, verksamheter eller infrastruktur, som tar mark i anspråk och påverkar värden för friluftsliv negativt, inte tillkommer inom dessa friluftsområden,
- att verksamheter, infrastruktur eller åtgärder, som indirekt påverkar värden för friluftslivet negativt, inte tillkommer i dessa friluftsområdens närhet,
- att tillgängligheten till dessa friluftsområden särskilt beaktas genom anläggning av gång- och cykelvägar samt bevarande av gröna stråk vid planering av nya bostadsområden och verksamheter,
- att stigar, motionsspår, friluftsanläggningar, skyltar och vägvisning inom och mellan dessa friluftsområden långsiktigt förvaltas, underhålls och utvecklas,
- att frilufts- och naturvärden prioriteras före skogsproduktion inom kommunalt ägda friluftsområden,
- att mark och vatten inom dessa friluftsområden i övrigt sköts och skyddas så att deras kvaliteter bibehålls och utvecklas.

Miljöbalken 3:6 Paragrafen i miljöbalken har följande lydelse: "Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på

grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas."

I det följande kapitlet finns en övergripande beskrivning av varje område samt vad som krävs för att bevara och utveckla friluftsvärden. Beskrivningen tar utgångspunkt från översiktsplanen och avsnittet om 3.4.3 Utvecklingsområde för grön- och blåstruktur, som är ett sammanhängande område för natur- och friluftsliv som har särskilt stor betydelse för människors rekreation, naturupplevelser, biologisk mångfald eller ekosystemtjänster.

1.

2.1 Skansen/Bältnäs

Beskrivning av värden

Efter saneringen av det gamla sågverksområdet finns stor potential för att utveckla området till ett stort, tätortsnära friluftsområde med varierad natur som kan användas för ett stort antal aktiviteter året om. Bältnäs med närhet till Stora Le och båthamnen är ett rekreativsområde och med MTB-bana och downhill samt ett stort område med grusvägsnät, finns utvecklingspotential för cykel. Hamnområdet är utgångspunkten för vattenburet friluftsliv och har också en tydlig koppling till övrigt friluftsliv i området. Hamnområdet och Bältnäs utgör också kommunens evenemangsområde.

Skansen är ett naturreservat mellan samhället och hamnområdet om ca 4 hektar som är en del av en ändmorän från senaste istiden. Skogen i området domineras av ek och är därmed länets nordligaste ekskog. Naturstigar leder genom området.

Aktiviteter

Promenader, vandring, naturupplevelse, cykel, båtliv, evenemang

Anläggningar

Hamn, vandrings/cykelled, naturstig, rastplats, grillplats, badplats, brygga, café, WC/tvätt, utsiktsplats

Stråksamband

Området ligger mycket centralt och har direkt koppling till såväl motionsgården Tavlan som övriga centrumnära leder i samhället.

Åtkomst och tillgänglighet

Mycket god tillgänglighet. Området ligger mycket centralt, i direkt anslutning till busstation, järnvägsstation och samhällets centrum.

Markägare

Dals-Eds kommun, Göteborgs stift

Skötsel och underhåll

Hamnområdet och Bältnäs (Dals-Eds kommun), Skansen (Väst kuststiftelsen)

Leder

2.1.1 Skansen och Hamnen (Blå leden - 2.4 km)

Vid Eds naturreservat Skansen som ligger i direkt anslutning till järnvägsstationen, finns bland annat Karl XII:s minnessten, Kungastenen, där rester finns av ett

bröstvärn från Karl XII:s tid, samt ett naturreservat med spännande flora som ek, hassel, olvon och ask. Längst ut på udden i den nordöstra delen av ledens sträckning, finns det gamla sågverksområdet och hamnen till den stora vidsträckta sjön Stora Le där Dalslands kanal startar.

Blå markering leder genom Skansen och binder samman järnvägsstationen, naturreservatet och hamnområdet med Bälнас. Längs leden finns två rastplatser.

Underhåll och skötsel

Leden röjs och underhålls årligen, markeringar underhålls, byts ut vid behov. Rastplatser/grillplatser underhålls årligen.

2.1.2 Monsterdalen (0,4 km)

Anlagd cykelbana på grusunderlag runt monsterracebanan.

Underhåll och skötsel

Kommunen har inget löpande underhåll men ansvarar för skyltning.

2.1.3 Trolldalen (2,4 km)

Led för terrängcykling på naturstig i skog och downhill som ansluter till monsterdalens cykelbana. Grillplats och utsiktsplats.

Underhåll och skötsel

Kyrkan äger marken och kommunen arrenderar leden för underhåll och skötsel samt skyltning. AMI utför årlig röjning, översyn av märkning och grillplats.

2.2 Hagtjärn

Beskrivning av värden

Samlat friluftsområde nordost om samhället som tidigare använts som uteklassrum men som nu främst används som område för friluftsliv för allmänheten men också för besöksnäring och turism. Området ansluter till det mindre tjärnet Hagtjärn och omfattar vindskydd, grillplatser och stugor. Inom området finns vedförråd och utedass.

Aktiviteter

Vandring, naturupplevelse, bad,

Anläggningar

Tre vindskydd (Hornsimpan, Korpen, Vargen), flera grillplatser, två stugor för övernattnig. Inom området finns vedförråd och utedass.

Stråksamband

Området ligger nordost om Bältnäs och Hamnområdet men har inte samband med lederna i det området.

Åtkomst och tillgänglighet

Området kan nås med bil och mindre parkeringsplats finns vid vandringsleden som ansluter till området.

Markägare

Göteborgs stift

Skötsel och underhåll

Dals-Eds kommun arrenderar området, anläggningens byggnader och material tillhör Dals-Eds kommun. AMI och kanslienheten har viss tillsyn av området och anläggningen.

Leder

En kortare vandringsled om 300 meter ansluter till området från parkering.

2.3 Tavlans motionsgård

Beskrivning av värden

I direkt anslutning till tätortens norra delar och Skansen, finns motionsgården Tavlan med flera olika längd och utformning på lederna, bland annat finns det ett 2,5 kilometer långt elljusspår som är tänt alla kvällar året runt. Från Tavlan når man också flera andra vandringsleder som sträcker sig runt och kring tätorten Ed. Vid Tavlan startar även vandrings- och cykelleden Härvägen som via stigar och grusvägar leder fram till Fredrikstens fästning i Halden där möjligheter finns att med tåg ta sig tillbaka till Ed. På vägen passeras bland annat utkanterna av naturreservatet Borgelemossarna med karaktäristiska myrmarker och gammelskogar samt Klevmarken där det finns en minnessten rest till minne av Karl XII, som besökte platsen 1716. Härvägen binder även samman samhället och de väldiga sammankopplade naturområdena Tresticklan och Heråmaden på svensk sida samt Lundsneset i Norge. Vid Tavlan finns klubbstuga, WC/dusch och utegym.

Aktiviteter

Vandring, skidåkning, orientering, cykel

Anläggningar

Vandringsled, skidspår, naturstig, rastplats, grillplats, friluftsgård, värmestuga, utegym

Stråksamband

Har samband mot såväl de centrumnära lederna som norrut mot naturområdena Tresticklan och Heråmaden.

Åtkomst och tillgänglighet

Mycket god tillgänglighet. Området ligger centralt, i nära anslutning till busstation, järnvägsstation och samhällets centrum.

Markägare

Göteborgs stift

Skötsel och underhåll

Eds SK och Dals-Eds kommun

Leder

2.3.1 Aktivitetsrunda (1,5 km Tavlan)

Rundan är ca 1,5 km lång och längs den finns 12 skyltar med olika övningar som passar alla åldrar. Det finns också QR-koder på skyltarna som kan användas för att visa hur övningarna utförs.

Underhåll och skötsel

AMI ansvarar för att leden/spåret klipps och gräsröjs årligen. Slyröjs vid behov. Gärdet vid motionsgården gräsröjs årligen.

2.3.2 Elljusspåret (2,5 km Tavlan)

Leden är en huvudled till vilken de övriga lederna anknyter och som är upplyst alla kvällar året runt.

Underhåll och skötsel

AMI ansvarar för att leden/spåret klipps och gräsröjs årligen. Slyröjs vid behov.

2.3.3 Blå leden (4,2 km Tavlan)

Underhåll och skötsel

AMI ansvarar för att leden/spåret klipps och gräsröjs årligen. Slyröjs vid behov.

2.3.4 Gula leden (5,7 km Tavlan)

Underhåll och skötsel

AMI ansvarar för att leden/spåret klipps och gräsröjs årligen. Slyröjs vid behov.

2.3.5 Röda leden (7,7 km Tavlan)

Underhåll och skötsel

AMI ansvarar för att leden/spåret klipps och gräsröjs årligen. Slyröjs vid behov.

2.3.6 Orangea leden (13 km Klevmarken)

Underhåll och skötsel

AMI ansvarar för att leden/spåret klipps och gräsröjs årligen. Slyröjs vid behov.

2.3.7 Härvägen (42 km Halden)

Vid Tavlan börjar även vandringsleden Härvägen som i en första etapp går till byn Klevmarken. På vägen passeras utkanterna av naturreservatet Borgelemossarna, känd för sina myrmarker och gammelskogar. I Klevmarken finns en minnessten rest till minne av Karl XII, som besökte platsen 1716. Från Klevmarken kan man sedan välja att vandra tillbaka till Tavlan och sträckan blir då totalt 22 kilometer. Ett alternativ är att göra en flerdagarsvandring och fortsätta förbi Klevmarken in till Ringsmon, där leden förbinds med lederna i naturreservatet Heråmaden och nationalparken Tresticklan. Från Tresticklan kan man också nå Lundsnesets naturreservat på den norska sidan av gränsen.

Underhåll och skötsel

Sköts och underhålls inte för närvarande, stora delar av leden går längs grusväg men behov finns av uppskyllning och underhåll på svensk sida om Härvägen.

2.3.8 Brudslöjan (0,8 km från Tavlan, 2,5 km från Skansen)

Mitt emot Motionsgården Tavlan går en stig mot vattenfallet Brudslöjan. Under snösmältningen på våren eller perioder med mycket regn är vattenfallet imponerande och är en del av vyn över Stora Le sett från samhället. Det är även möjligt att nå vattenfallen från Skansen via den västra stranden av Stora Le.

Underhåll och skötsel

Göteborgs stift äger marken. Dals-Eds kommun genom AMI säkerställer skyltning och ser över leden från Tavlan årligen.

2.4 Lilla Le

Beskrivning av värden

Området ansluter till Eds centrum och utgör ett viktigt rekreationsområde för orsbor och besökare. Lilla Le är en äkta källvattensjö och i de djupaste delarna är sjön ner mot 60 meter, vilket ger bra förutsättningar för bland annat röding. Sjön är en så kallad dödisgrop, instängd mellan två moränstråk och beläget omkring 35 meter högre än Stora Le. Strandpromenaden knyter samman stora delar av sjön och möjliggör för närrekretation, aktiviteter och evenemang mitt i centrum, mitt i naturen. Tidigare har kräftfiske anordnats vid sjön.

Aktiviteter

Promenader, löpning, naturupplevelse, bad, skridsko

Anläggningar

Vandringsled, rastplats, grillplats, omklädningsrum, badplats, brygga, utegym, lekplats, harmonirunda, tipspromenad

Stråksamband

Området ligger mycket centralt och har direkt koppling till övriga centrumnära leder i samhället.

Åtkomst och tillgänglighet

Mycket god tillgänglighet. Området ligger mycket centralt, i direkt anslutning till busstation, järnvägsstation och samhällets centrum.

Markägare

Dals-Eds kommun

Skötsel och underhåll

Dals-Eds kommun, AMI

Leder

2.4.1 Strandpromenaden (Vita leden 4,6 km)

Leden följer sjön så nära som möjligt och består av såväl stigar, grusat underlag som asfalterade gator genom bostadsområden. Leden binder samman samhället och

bostadsområdet Äng och passerar bland annat den centrala badplatsen, Terrassparken med lekpark och aktivitetsyta, campingens badplats och badflotte.

Underhåll och skötsel av leden

Dals-Eds kommun genom AMI ansvarar för att leden underhålls, gräsröjs och sköts årligen. Markeringar underhålls och byts ut vid behov.

2.5 Tresticklan

Beskrivning av värden

Tresticklanområdet blev nationalpark 1996 och är Dalslands enda nationalpark. Med en yta på 30 kvadratkilometer utgör nationalparken den största väglösa och obebyggda skogstrakten i södra Sverige. Syftet med parken är att bevara ett sprickdalslandskap av ödemarkskaraktär med omfattande naturskogar och liten grad av kulturpåverkan. Området ingår även i Europeiska Unionens nätverk av naturskyddade områden, Natura 2000. De äldsta spåren av mänsklig verksamhet är stenåldersfynd vid Boksjön. I äldre tider fungerade området som allmänning där hästar och får släpptes på bete under sommaren. Från gårdar i Nössemark och Rävmarken släpptes får och ibland hästar lösa i skogen under sommaren. Denna form av betesdrift kulminerade under 1930- och 1940-talet då hundratalet djur kunde beta i området. Så sent som sommaren 1974 betade får ängsmarkerna vid Bråtarne och i omgivande skog.

Inom nationalparkens gränser har det funnits tio kända bosättningsplatser. Några exempel är Bodalsviken vid Boksjön, Ekedrågen, Lövskogen och Bråtane norr om Orshöjden. Bråtane var bebott redan runt 1730 och övergavs 1904. På platsen kan man fortfarande se spår av husgrunden och en skvaltkvarn samt öppna gräsmarker, troligen en del av de forna odlingsmarkerna. Människan brukade skogen och hämtade ved och virke för husbehov. Ett viktigt bidrag till försörjningen för traktens människor var jakt och fiske.

Via den så kallade Halleleden når du så småningom övernattningsstugan Budalsvika på den norska gränsen. Här ligger en övernattningsstuga som drivs av Tistedalens friluftslag i Norge, nycklar finns att boka i kommunhuset på Ed.

Aktiviteter

Promenader, vandring, natur/kulturutplevelse

Anläggningar

Vandringsled, tillgänglighetsanpassad led, informationsplats, rastplats, övernattningsstuga

Stråksamband

Har samband vid den södra entrén av parken mot lederna vid Tavlan och Heråmadens naturreservat som gränsar rakt söderut. Via led i Heråmadens naturreservat finns samband med Dals-Högen leden västerut och norska gränsen vid Kornsjö.

Åtkomst och tillgänglighet

Tresticklan är i första hand tillgängligt via huvudentrén vid Råbocken. Hit går en grusad skogsväg från väg 2183 som går mellan Dals-Ed och Nössemark. Den grusade tillfartsvägen mellan Dals-Ed och Nössemark hålls öppen året runt med reservation för extrem tjällossning och omfattande snöfall.

Markägare

Naturvårdsverket

Skötsel och underhåll

Länsstyrelsen sköter och underhåller hela området med anläggningar och leder.

Leder

2.5.1 Bodalsvikenleden (4,5 km)

Led från huvudentrén i nationalparken till norska gränsen och övernattningsstugan Bodalsviken, 4,5 km/2 tim.

2.5.2 Bråtaneslingen (4,3 km)

Led inne i nationalparken, 4,3 km/1,5 tim.

2.5.3 Orshöjdsleden (6,4 km)

Led inne i nationalparken från Orshöjden mitt i parken till den södra entrén, 6,4 km/2,5 tim

2.5.4 Halleleden (43 km till Halden)

Led från Rävmarken som ansluter till lederna inne i Tresticklan via huvudentrén vid Råbocken och vidare i Lundsnesets naturreservat på norska sidan till Halden.

2.6 Heråmadens naturreservat

Beskrivning av värden

Heråmaden ligger omedelbart söder om Tresticklans nationalpark och ansluter till parkens södra entré. Naturreservatet, som är nästan fem kvadratkilometer stort, omfattar opåverkade myrmarker och skogar längs Heråälven. Delar av Heråmaden utnyttjades för myrslåtter så sent som på 1960-talet och rester av slätterladorna finns kvar än idag. Idag har maden mist sin betydelse som fodermark, men är desto viktigare för fågelliv och vattenhushållning. Heråmaden är med sin natur och djurliv ett stycke Norrland i Västra Götaland och är ett av länets tystaste område.

Aktiviteter

Vandring, natur/kulturupplevelse, fågelskådning

Anläggningar

Vandringsled, rastplats, raststuga/övernattningsstuga

Stråksamband

Har samband norrut med Tresticklans nationalparken via Orshöjdsleden och västerut över Heråälven och Dals-Högen leden som sträcker sig mot den norska gränsen vid Kornsjö.

Åtkomst och tillgänglighet

Mycket begränsad tillgänglighet på grund av vägbommar till såväl den norra som den södra entrén. Parkeringsmöjligheter finns i närheten av vägbommarna men det kräver 5 km vandring för att nå reservatets gräns.

Markägare

Naturvårdsverket

Skötsel och underhåll

Västkuststiftelsen

2.6.1 Leden genom Heråmaden (3,2 km norra entrén till Bastedalen)

Vandringsleden i reservatet ansluter till vandringslederna i Tresticklans nationalpark i norr och vidare in i Norge och i söder mot Mon. Längs leden fungerar det gamla torpet Bastedalen som raststuga för vandrare. På grund av vägbommar såväl norrifrån som söderifrån är tillgängligheten till leden och området begränsat. Västerut från raststugan, via bron över Heråälven, ansluts Dals-Högen leden vidare mot Töftedal och Kornsjö i Norge.

2.7 Kornsjöarna och Boksjön

Beskrivning av värden

Sjösystemet tillgängliggör ett större vattenområde och är viktigt för friluftsliv och naturturismen i form av framförallt paddling. Norra- och mellan kornsjön har anknytning via Norraneälven medan kopplingen till södra kornsjön kräver lyft eller transport. Norra kornsjön och Boksjön har anknytning via Hallerödälven men även det kräver lyft eller transport. Sjöarna och vattendragen lämpar sig bäst för mindre båtar eller kanot/kajak. Området gränsar såväl till Bohuslän som Norge och österut breder vildmarken och ödemarken ut sig genom Tresticklans nationalpark och Heråmadens naturreservat.

Aktiviteter

Promenader, vandring, natur/kulturupplevelse, paddling, bad

Anläggningar

Vandringsled, naturstig, rastplats, vindskydd, grillplats, badplats, brygga

Stråksamband

Har direkt samband med Heråmadens naturreservat och Tresticklans nationalpark i öster, samt koppling till Bohusleden västerut och Kynnefjäll söderut.

Åtkomst och tillgänglighet

Sjösystemet nås enkelt genom närheten till länsväg 164 och 166. Norra och mellan kornsjön nås via iläggsplats vid Dals-Högen och norska gränsen medan södra kornsjön nås enklast via iläggsplats vid Loviseholm eller Koxeröd. Boksjön nås via Jakobsrud men saknar tydlig iläggsplats.

Markägare

Kommunen genom stiftelse samt privata markägare

Skötsel och underhåll

Kommunen genom stiftelse, fiskevårdsområden och andra föreningar

Leder

2.7.1 Dals-Högen leden (8,4 km)

Markerad led från norska gränsen vid Kornsjö som ansluter till vandringsled inne i Heråmadens naturreservat som i sin tur ansluter till Orshöjdsleden i Tresticklans nationalpark. Leden sträcker sig längs grusväg och naturstig, två vindskydd med eldstäder finns mellan norska gränsen och övernattningsstugan Bastedalen i Heråmadens naturreservat.

Underhåll och skötsel av leden

Stiftelsen Hugo Berglunds donationsfond ansvarar för underhåll och skötsel.

2.7.2 Paddla i kornsjöarna (30 km)

Kornsjöarna erbjuder omkring tre mil paddling med bara två korta lyft mellan södra och mellan kornsjön. Lämplig iläggsplats för att paddla hela sträckan, finns vid Dals-Högen i norra kornsjön. På Rotön i norra kornsjön finns lägerplats med vindskydd, eldstad och toalett och på Lövön i mellan kornsjön finns vindskydd och toalett.

Underhåll och skötsel av leden

Vattenleden ingår i sjösystemet Dalsland Nordmarken och de två lägerplatser som finns på Rotön och Lövön underhålls och sköts under sommarsäsongen av föreningen DANO.

2.8 Sågtjärn och Timmertjärn

Beskrivning av värden

Timmertjärn/Sågtjärn (gröna leden) ingår i Edslederna som är centrumnära och lättillgängliga leder nära tätorten. Vid Timmertjärn finns en aktivitetspark med lekpark, multiplan, vindskydd, grillkåta, bryggor. Runt tjärnet finns en kort promenadslinga på ett brett, lättillgängligt underlag som är upplyst. Badmöjligheterna är dock bättre i det närliggande Sågtjärn, som har direkt anknytning via leden runt Timmertjärn. Sågtjärn består av två tjärnar och leden består mestadels av skogsstigar som går runt Stora Sågtjärn. Vid Stora Sågtjärn finns en kommunal badplats med omklädningsrum, brygga och barnvänligt långgrunt vatten. Längs leden finns flera fina utkikspunkter med rastplatser samt vindskydd i den nordvästra änden av leden. I direkt anslutning till leden mellan Timmertjärn och Sågtjärn finns en discgolfbana.

Aktiviteter

Vandring, löpning, bad, digital tipspromenad (Timmertjärn), discgolf, närrekreation

Anläggningar

Vandringsled, badplats, brygga, vindskydd, grillplats, discgolfbana, tipspromenadsskyltar

Stråksamband

Området och leden har direkt koppling till Tavlans motionsgård och närhet till de övriga centrumnära lederna.

Åtkomst och tillgänglighet

Mycket centrumnära och lättillgängligt till både Timmertjärn och Sågtjärn, vid Timmertjärn finns goda parkeringsmöjligheter i nära anslutning till tjärnet och lederna.

Markägare

Dals-Eds kommun, Göteborgs stift och privatperson.

Skötsel och underhåll

Dals-Eds kommun genom AMI

Leder

2.8.1 Sågtjärn runt (Gröna leden 4.9 km)

Leden består mestadels av skogsstigar och går runt Stora Sågtjärn. Vid Stora Sågtjärn finns en populär badplats med omklädningsrum, brygga och barnvänligt långgrundt vatten. Längs leden finns flera fina utkikspunkter med rastplatser samt vindskydd i den nordvästra änden av leden.

Underhåll och skötsel av leden

AMI ansvarar för att leden röjs och underhålls årligen, markeringar underhålls, byts ut vid behov. Spänger läggs ut och underhålls.

För de delar som ägs av kyrkan och privatperson föreligger arrendeavtal.

2.8.2 Timmertjärn runt (0,8 km)

Leden är en kort slinga runt tjärnet upplyst och på ett brett, lättillgängligt grusunderlag. I området finns lekpark, aktivitetsyta med multiplan, vindskydd, grillkåta, bryggor, digital tipspromenad. Badmöjligheterna är dock bättre i det närliggande Sågtjärn som har direkt anslutning.

Underhåll och skötsel av leden

Underhåll och skötsel av området och leden runt Timmertjärn är Edshus ansvar medan kommunförrådet ansvarar för snöröjning av leden runt tjärnet. I samband med att vinterväghållning sker av leden så ska den göras på ett sådant sätt att det finns möjlighet att anlägga ett skidspår vid sidan av den röjda delen.

2.9 Skogens öga och Älgparken

Beskrivning av värden

Vid campingen och timmerhusen finns försvarsanläggningen Redutten som uppfördes under Napoleonkriget från vilket man tar sig vidare under länsvägen i en tunnel och där man efter en stigning når utsikt över tjärnen Skogens öga. Därifrån är det kuperad skogsstig tillbaka mot campingen, runt älgparken och med bitvis vidsträckt utsikt över samhället och sjöarna.

Aktiviteter

Promenader, vandring, natur/kulturupplevelse

Anläggningar

Vandringsled, naturstig, rastplats, grillplats, utsiktsplats

Stråksamband

Området och leden har direkt koppling till strandpromenaden vid Lilla Le och närhet till de övriga centrumnära lederna.

Åtkomst och tillgänglighet

Området och leden finns lättillgängligt vid infarten till samhället där det finns goda möjligheter till parkering om båda sidor av Länsvägen.

Leder

2.9.1 (Skogens öga och Älgparken (Orangea leden - 2.7 km)

Kuperad skogsstig leder mellan områdena på båda sidor länsvägen, med några kraftiga stigningar. Längs leden finns skyltar med information om geografin och historien.

Underhåll och skötsel av lederna

Dals-Eds kommun genom AMI ansvarar för att leden röjs och underhålls årligen, markeringar underhålls, byts ut vid behov. Spänger läggs ut och underhålls. Längs leden och i området underhålls skyltar av Älgparken.

2.10 Äng och Domarringen

Beskrivning av värden

Vid Ängs naturreservat finns Dalslands största sammanhängande område med fornlämningar som är beläget på randen av det gamla deltat som bildades när inlandsisen drog sig tillbaka.

Aktiviteter

Promenader, vandring, natur/kulturopplevelse

Anläggningar

Vandringsled, rastplats, grillplats, lekplats, utsiktsplats.

Stråksamband

Området och leden har direkt koppling till strandpromenaden vid Lilla Le och Skogens öga/Älgparken.

Åtkomst och tillgänglighet

Området och leden finns lättillgängligt vid bostadsområdet Äng och det finns en parkering i direkt anslutning till området. .

Markägare

Dals-Eds kommun

Skötsel och underhåll

Västkuststiftelsen

Leder

2.10.1 Domarringen och Ängs naturreservat (Röda leden - 1.2 km)

Området är lätt promenerat, barnvänligt med lekpark och nås med fördel från timmerhusen och campingen men det finns även parkering i direkt anslutning till området.

Underhåll och skötsel av leden

Leden röjs och underhålls årligen, markeringar underhålls, byts ut vid behov.

Ansvarig: Västkuststiftelsen

2.11 Furustad med Grå kulle

Beskrivning av värden

Omgivna av höga, barrskogsklädda kullar på tre sidor vänder sig Furustads naturreservats blommande, gräsgröna ängar mot sjön Stora Le. Den gamla gården är ett inbjudande undantag vid Stora Les östra strand, där grått urberg och mörk barrskog annars härskar nästan oinskränkt.

Furustad har tidigare varit ett torpställe som tillhört byn Valsebo och brukat sedan lång tid tillbaka. Områdets åker- och ängsmark är nu i ett skede av igenväxning men vissa delar sköts så att de botaniskt värdefulla ängsmarkerna bibehålls. Vid en stenpir nere vid sjön mynnar en bäck i sjön där stenfundament finns kvar efter ett sågverk.

Furustad är naturreservat, 52 ha (plus vattenområden i Stora Le). Lägerplats med vindskydd finns i sundet innanför Furustadön. Där är det också tillåtet att tälta. En liten strand med botten av rundslipat grus finns. Detta är en av få bra och skyddade tilläggsplatser för kanoter och mindre fritidsbåtar i denna del av Stora Le.

Grå kulle är ett naturreservat om 197 hektar i nära anslutning till Furustad från vilket det är möjligt att nå reservatets norra gräns via stigar och skogsbilvägar. Inne i reservatet finns dock bara obanad terräng och för att nå toppen är det en brant stigning.

Aktiviteter

Vandring, natur/kulturopplevelse.

Anläggningar

Vid Furustad finns ett vindskydd med eldstad, vedförråd, toa och sopkärl nere vid sjön som underhålls och sköts av föreningen DANO.

Stråksamband

Furustad och Grå kulle har samband men i övrigt saknas samband med andra landbaserade leder.

Åtkomst och tillgänglighet

Furustad ligger ca 5 km söder om färjeläget vid Sund. Reservatet är lättast att nå från sjön men från vägen mellan Nössemark och Håbol, följ skyltning från Valsebo ca 7 km söder om färjeläget, finns begränsade parkeringsmöjligheter ett litet stycke in på vägen. Vid vägbommen nås reservatet efter ca 2 km.

Från landsidan kan reservatet Grå kulle nås från samma utgångspunkt som Furustad. Ta till vänster där skogsbilvägen delar sig ca 0,7 km efter vägbommen.

Promenaden/cykelturen in till reservatet är ca 6 km lång. Stigar och vägvisning saknas.

Markägare

Västkuststiftelsen

Skötsel och underhåll

Västkuststiftelsen

Leder

2.11.1 Valsebo-Furustad

Området är ett strövområde och saknar direkta vandringsleder med än vägen som leder från Valsebo till Furustad. Vattenvägen från Nössemark och någon mil söderut är Stora Le ganska rik på öar, sund och vikar. Barrskogsklädda gråbergshöjder reser sig längs stränderna, och det är glest mellan gårdar och hus. Lägerplatsen vid Furustad är en utmärkt utgångspunkt om man vill upptäcka detta landskap från sjösidan. Sjösätter gör man lämpligen vid gästhamnen eller badplatsen i Nössemark.

2.12 Tingvallamossen

Beskrivning av värden

Tingvallamossens är naturreservat och dess historia börjar efter den senaste istiden, i en blöt sänka där vitmossor började växa har en högmosse uppstått, den mäktigaste i Dalsland, och den har fortsatt att växa på höjden någon millimeter per år med hjälp av de ytterst små mängder näring som regnvattnet innehåller. Tidlös och orubblig breder den ut sig i landskapet. Att Tingvallamossen alltjämt ser ut som den gjort genom årtusenden illustrerar ett stycke naturvårdshistoria. Ljungpiparens vissling ljuder lika vemodig i dag som för tusen år sedan och trots att mossen är en mycket karg miljö är fågellivet rikt, främst på grund av mossens storlek. Områdets södra och västra delar är en mosaik av skogiga fastmarksholmar, mindre mossepartier och sankare kärrdråg, som tar emot vatten från omgivningarna. Örekilsälven har tillrinning från Tingvallemossen.

Det finns inga stigar eller spångade leder på mossen men från bergsplatån och utsiktsplatsen Furukullen i öster har man fin utsikt över stora delar av området.

Aktiviteter

Vandring, naturupplevelse

Anläggningar

Naturstig, grillplats, utsiktsplats

Stråksamband

Samband saknas med andra leder och områden.

Åtkomst och tillgänglighet

Tingvallamossen ligger omedelbart söder om väg 166 mellan Bäckefors och Ed. För att komma till Furukullen tar man in på vägen mot Böle ca 1 km öster om järnvägsviadukten. Efter ca 2 km finns en liten P-plats på höger sida (N58.849988 O12.056907). Härifrån finns vägvisning och en kort (men brant) stig upp till Furukullen. Vid fågeltornet alldeles intill länsväg 166 vid Knä sjö finns parkeringsmöjligheter vid tornet.

Markägare

Privata markägare

Skötsel och underhåll

Västkuststiftelsen

2.13 Stora Le, Örekilsälven, Töftedalsån

Beskrivning av värden

Från vattnet ger Stora Le ett mäktigt intryck av ödemarkssjö. Stränderna reser sig höga och till synes ogästvänliga. Det är ett stycke fjordlandskap, mitt i skogen. Särskilt längs östra sidan härskar urberg och vresiga gammeltallar. Naturen har inte lämnat rum för mänskliga bosättningar på många ställen längs den nästan fyra mil långa strandlinjen mellan Ed och Värmlandsgränsen. Längs sjön finns intressanta nedslag söderifrån Ed i form av Brudslöjans vattenfall, lägerplatserna vid Karls huvud, Skottön och Stora Les branter som delvis kan nås via båthamnen, samt naturreservaten Råvenäset, Bokullen, Furustad och Grå kulle. Båtklubbens mötesplats Klubbholmen 5 km norr om Ed på den östra sidan är ett trevligt strandhugg för det rörliga friluftslivet.

Örekilsälven, som med sin källa i Tingvallamossen strömmar över 85 km i sydvästriktning genom Dalsland, Bohuslän och mynnar slutligen i Gullmarsfjorden, är Västkustens största vattendrag norr om Göta älv. Söder om Gesäters kyrka vidgar sig Örekilsälvens dalgång. Biflödet Töftedalsån kommer in från norr, och de båda vattnen rinner ihop några kilometer längre söderut. Båda är nerskurna i ett vindlande ravinsystem, 30 meter under åkrar och betesmarker i den smalnande kilen mellan de båda åarna. Landskapet är vackert och ganska dramatiskt. Det finns också öring i båda vattendragen. En del av Töftedalsåns dalgång är skyddad genom naturvårdsavtal. I övrigt har området inget formellt naturskydd.

För fiske krävs fiskekort vilket det är möjligt att köpa för Örekilsälven och Töftedalsån.

Vattenområdena är viktiga blå stråk och lämpar sig för utveckling av fisketurismen.

3. Andra friluftsområden av betydelse

3.1 Parker och lekplatser

För närrekreation är parker, lekparker och grönområden en betydelsefull del för friluftslivet. En översyn av kommunens lekplatser gjordes 2018 i syfte att skapa hållbara och attraktiva miljöer för lek och aktivitet. Flertalet lekplatser togs då bort i syfte att behålla ett färre antal, men väl underhållna lekplatser, och en plan för framtida utveckling av lekplatserna lades fram som är under genomförande

3.1.1 Terrassparken

Terrassparken är en aktivitets- och underhållningspark med basket, streethockey, skateramp samt vintertid isbana och pulkaåkning för de yngsta, dessutom finns grillplats. En scen finns för underhållning men är också utgångspunkt för friluftsmotion i området.

3.1.2 Timmertjärn

Timmertjärn har en aktivitetspark med multiarena som konstgräs och lekpark som anlagts under 2019. Parken ligger i direkt anslutning till lederna runt Timmertjärn och Sågtjärn.

3.1.3 Freudentahlska parken

Freudentahlska är en rekreativ park som med en trapp i avsats kopplar ihop torget och centrum med strandpromenaden runt Lilla Le. Parken är utformad för stillhet och lugnare aktiviteter.

3.2 Badplatser

I kommunen finns 400 sjöar och vattendrag vilket gör att det finns mycket goda förutsättningar för bad. Det finns fem kommunala badplatser med skötsel och ansvar via samhällsbyggnadsförvaltningen.

- Lilla Le badplats, Ed. Kommunens centrala badplats som strandpromenaden runt sjön ansluter till. Badplatsen är utrustad med ramp för besökare med funktionsnedsättning. Här finns omklädningsrum, toaletter, grillplats, utegym och beachvolleybollplan. Badplatsen består av sand- och gräsytor med möjlighet att bada från långgrund strand eller brygga, och det finns plats för såväl aktiviteter som lugn och ro.
- Sågtjärns badplats, Ed. Mindre badplats i anslutning till bostadsområde i tätorten med långgrund strand och badbrygga. Omklädningsrum, grillplats, lekplats och discgolfbana finns vid badplatsen.
- Strands badplats, Nössemark.
- Skottesjöns badplats, Töftedal.
- Långelidstjärnets badplats, Håbol.

Utöver de kommunala badplatserna finns förstås ett stort antal naturliga badplatser som används av kommuninvånare och besökare.

3.3 Övriga områden och leder

3.3.1 Istidsleden 15,4 km

Beskrivning av värden

Följer i stort sett en yttre ring runt Lilla Le men med en avstickare som knyter ihop Timmertjärn, Sågtjärn, Strandpromenaden, Domarringen och Bergslätts IP. Längs leden finns skyltar med geologisk information, bland annat om den så kallade Tjuvklyftan vid Timmertjärn som skapades under istiden av en isflod.

Aktiviteter

Skyltar finns uppsatta längs leden som markerar geologiska spår efter istiden.

Anläggningar

Vandringsled, badplats, brygga, grillplats, informationsskyltar

Stråksamband

Har flera samband med de övriga tätortsnära lederna.

Åtkomst och tillgänglighet

God tillgänglighet då leden till stora delar befinner sig inom samhället.

Markägare

Dals-Eds kommun

Ansvarig

Oklart, etablerades av miljö- och energikontoret

Underhåll och skötsel

Ingen sköter skyltarna för närvarande.

3.3.2 Parsetjärns skans

Beskrivning av värden

Befästningen vid Parsetjärn började byggas 1940, samma år som Tyskland invaderade Norge. För soldaterna i Bohuslän och Dalsland handlade det om att hindra tyska trupper från Norge att ta sig ner till Göteborg. Man började befästa vägarna vid gränsen och byggde ett stort antal skansanläggningar, bland annat Parsetjärn som försvarades av en gränspluton med cirka 100 soldater.

Att tänka på som besökare

- Området är tillgängligt dygnet runt, året om. Det är gratis att besöka området.
- Skansen ligger på privat mark. Tänk på att visa hänsyn, parkera på angiven plats och inte skräpa ner.
- Hundar ska hållas kopplade.

Aktiviteter

Promenader, natur/kulturutplevelse

Anläggningar

Skansen vid Parsetjärn är byggd av berg och betong och består av två fasta punkter, en vid landsvägen på norra sidan om tjärnen, en söder om tjärnen. Däremellan finns ett pansarhinder av stenblock. Anläggningen har en kraftigare bestyckad nordlig del, parallellt med vägen förbi tjärnen, och en mindre del söder om tjärnen. Fästet innehåller skyttevärn, stabsrum, skyddsrum.

Naturstig, rastplats, grillplats

Stråksamband

Samband saknas med andra leder och områden.

Åtkomst och tillgänglighet

Parsetjärns skans ligger sydväst om Ed längs länsväg 166 mot sydväst från Ed.

Markägare

Privat markägare

Skötsel och underhåll

Dals-Eds kommun genom AMI med årlig röjning, gräsröjning och bortforsling samt översyn av anläggningar.

3.3.3 Skojareberget

Beskrivning av värden

En boplats efter "skojare" – resandefolket (romanifolket, taterne) i Hökedalen i gamla Rölanda kommun. På det så kallade Skojareberget bodde på 1800-talet och vid 1900-talets början ett flertal familjer ur resandefolket, mestadels vintertid. Som mest lär det ha funnits ett 20-tal mindre bostadshus av olika slag. Härifrån reste de runt, i både Sverige och Norge, och sålde hantverk och bytte varor.

Aktiviteter

Promenader, natur/kulturutplevelse.

Anläggningar

Det finns en iordningsställd slinga med informationsskyltar genom området som börjar direkt vid P-platsen. Slingan passerar flera av områdets husgrunder. Slingan, som är knappt 1 km lång, är promenadvänlig men inte anpassad för rullstol eller barnvagn.

Stråksamband

Samband saknas med andra leder och områden.

Åtkomst och tillgänglighet

Cirka 300 meter efter korsningen vid länsväg 166 på Strömstadsvägen längs vägen mot Ed finns en P-plats och informationsskylt.

Markägare

Privat markägare

Skötsel och underhåll

Dals-Eds kommun genom AMI med årlig röjning, gräsröjning och bortforsling samt översyn av anläggningar.

3.3.4 Ullerön

Beskrivning av värden

På Ulleröns gravfält begravdes människor för mer än tusen år sedan efter att ha blivit kremerade. I graven fick de med sig gåvor av olika slag. Namnet på platsen tyder på att den en gång var helgad åt guden Ull. Ulleröns gravfält består av sexton gravar – åtta högar, sju runda stensättningar och en kvadratisk stensättning.

Aktiviteter

Promenader, natur/kulturupplevelse.

Anläggningar

Informationsskyltar finns vid området intill en mindre parkering, leder saknas i området men mindre naturstigar.

Stråksamband

Samband saknas med andra leder och områden.

Åtkomst och tillgänglighet

Anläggningen är placerad i nära anslutning till länsväg 166.

Markägare

Privat markägare.

Skötsel och underhåll

Årlig röjning, gräsröjning och bortforsling samt översyn av anläggningar.

3.3.5 Hindalebyn

Beskrivning av värden

Hindalebyns gravfält strax söder om Ed är ett stycke förhistoria i välvårdad naturmiljö. För mer än tusen år sedan var det här en av de platser där dåtidens människor begravde sina döda. Här finns omkring 30 gravar med 23 högar, fem runda stensättningar, en treudd och en domarring. Åtminstone två av de arkeologiskt undersökta gravarna är från vikingatiden, det vill säga sista delen av järnåldern.

Aktiviteter

Promenader, natur/kulturupplevelse.

Anläggningar

Informationsskyltar finns vid området intill en mindre parkering, leder saknas men grusväg mindre naturstigar leder genom området.

Stråksamband

Samband saknas med andra leder och områden.

Åtkomst och tillgänglighet

Anläggningen är placerad i direkt anslutning till länsväg 166, cirka 4 km sydost om Ed, mindre parkering finns.

Markägare

Privat markägare.

Skötsel och underhåll

Dals-Eds kommun genom AMI med årlig röjning, gräsröjning och bortforsling samt översyn av anläggningar.

4. Friluftscenter - prioriterade områden och leder för utveckling

4.1 Bakgrund

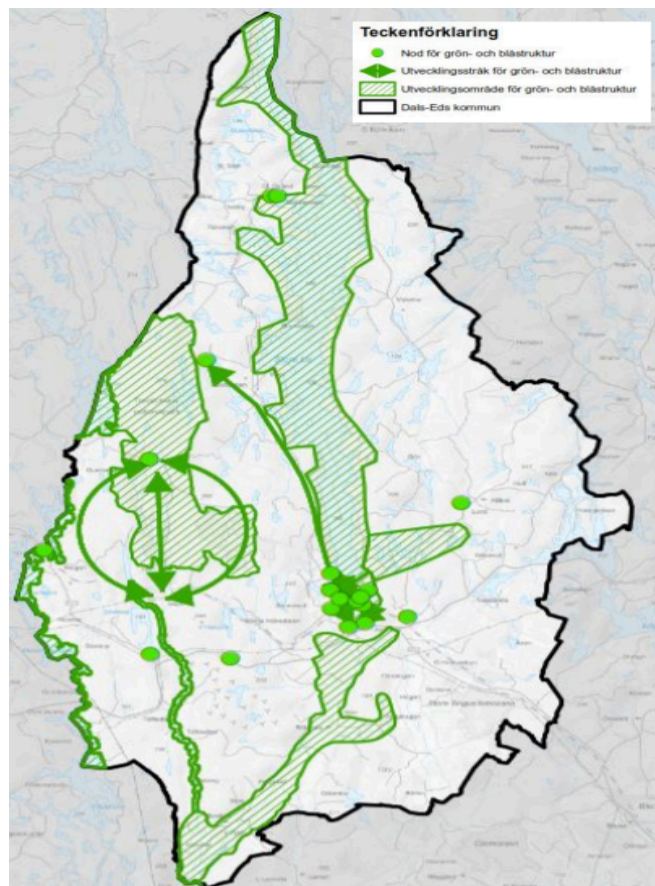
Syftet med detta kapitel är att lyfta vissa områden att utgöra särskilt utpekade Friluftscenter med potential att utvecklas ytterligare utifrån friluftsliv och besöksnäring och att dessa områden är prioriterade utifrån kommande satsningar på friluftsliv i kommunen. Detta kapitel tar sin utgångspunkt från kommunens översiktsplan och de särskilda utpekanden utifrån friluftslivet.

Ställningstagande i ÖP:

- Kommunens vilja är en ökad samverkan mellan kommun, civilsamhälle och hembygdsförening/byalag/fiberförening för att underlätta för serviceunderlag och landsbygdsutveckling.
- Tavlans och Le-området utgör viktiga utgångspunkter för friluftsliv och besöksnäring.
- Gröna näringar är centrala näringar i Dals-Ed och skogs- och jordbruksnäringen bevaras.

Nod, utvecklingsstråk och utvecklingsområde för grön- och blåstruktur

En *nod*, *utvecklingsstråk* och *utvecklingsområde* för grön- och blåstruktur är en viktig funktion för natur och friluftsliv som underlättar möjligheten att ta sig ut till, och ta del av natur- och rekreationsområden. Detta är illustrerat i kommunens översiktsplan.

4.2 Prioriterade områden och leder för utveckling

De prioriterade områdena och lederna för utveckling, tar utgångspunkt från den beskrivna översiktsplanen ovan och avsnitten: 3.4.1 En nod för grön- och blåstruktur, som är en viktig funktion för natur och friluftsliv som underlättar möjligheten att ta sig ut till, och ta del av natur- och rekreationsområden. samt 3.4.2 Utvecklingsområde för grön- och blåstruktur, som är ett viktigt samband för natur och friluftsliv som kopplar samman platser och utgör viktiga leder för närhet till natur- och rekreationsområden.

Kommunen är rik på stigar och leder. Det finns utvecklingspotential i att som nedan peka ut var det finns särskilt goda förutsättningar att koppla samman dessa för att tillgängliggöra större naturområden och på det sättet utveckla friluftsliv och besöksnäring.

4.2.1 Tavlan - Skansen - Bältnäs

Området breder ut sig likt en hästsko kring Stora Les södra del och binder samman stora naturområden med redan etablerade anläggningar i omedelbar anslutning till Eds centrum och resecentrum. Från utgångspunkten Skansens naturreservat, västerut mot Tavlans myller av leder och spår med vidare stråksamband mot bland annat Tresticklan och Norge, österut mot hamnen, Bältnäs och friluftsområdet Hagtjärn med vidare stråksamband mot Stora Les östra landsida.

Det här är navet för en stor del av de friluftsaktiviteter som bedrivs i Dals-Ed och där flera föreningar utövar sin verksamhet. Med ett "Friluftscenter Tavlan-Skansen-Bältnäs" kan en knutpunkt för friluftsliv och aktivitet skapas med potential för ökad attraktivitet för såväl invånare som besökare.

Utvecklingspotential:

- Att uttalat betrakta området som ett sammanhållet friluftscenter och sträva efter att binda samman delområdena med exempelvis belysning och skyltning för att förstärka mångfalden i de friluftsaktiviteter som kan bedrivas här.
- Marknadsföra möjligheterna att kollektivt med tåg och buss ansluta direkt till området och att med tåg kunna ta sig mellan Ed och Halden efter vandring eller cykel i endera riktningen över fjället.
- Stödja de planer som finns för utveckling Stora Le-området och Tavlan
- Hagtjärn är en del av området som behöver ingå i årligt underhåll och skötsel och i ett upplägg för användning och uthyrning.

4.2.2 Tresticklan

Kommunens mest kända och välbesökta friluftsdestination som i sig är en nationalpark men också genom sitt läge med angränsande stora naturreservat och leder in i Norge utgör en attraktion.

Utvecklingspotential:

- Förbättra stråket mellan Ed och Tresticklan med information och skyltning i någon form av naturred för vägledning från centrum ut mot naturområden. På det sättet stärks stråket för grön- och blåstruktur mellan centrum och Tresticklan och fler kommuninvånare och besökare kan ta del av natur och rekreation.
- Öka tillgängligheten söderifrån och kopplingen mellan Tresticklan och Heråmadens naturreservat för parkeringsmöjligheter vid den södra entrén. Potential finns även här att nyttja Hugo Berglunds donationsfond för utveckling av besöksnäring och landsbygdsutveckling.
- Uppdatera kartmaterial för hela vildmarks- och naturområdet mellan Ed och Halden med de leder, cykelvägar och rastställen som binder ihop området.

4.2.3 Ed och Lilla Le (parkstråket med badplatsen)

Eds tätort är en utgångspunkt för många turister. Ed ligger naturskönt med ett unikt läge mellan Stora och Lilla Le, vilket gör att orten är en turistattraktion i sig för naturintresserade och där närheten till Lilla Le är ständigt påtaglig.

Utvecklingspotential:

- Utveckla möjligheten att gå utmed sjön hela vägen runt. Kring Strandpromenaden finns fler noder för grön-och blåstrukturer som kan utvecklas och främja en sammanhållande grönstruktur.
- Främja stråk som bevarar och utvecklar kontakt och smidig övergång mellan sjöarna Stora och Lilla Le.
- Som potentialen kurort behöver tillgången till bad, sommar- och vintertid utvecklas.

5. Kommunikation, marknadsföring och samverkan

Det är viktigt för det fortsatta arbetet att det i andan av kommunens platsvarumärke, hittas möjligheter till samverkan mellan kommun, föreningar och företag, kring de i grunden goda förutsättningarna för friluftsliv i Dals-Eds kommun. Det räcker inte med en aktör för att bibehålla och utveckla friluftslivet i enlighet med denna plan.

För att formalisera samverkan föreslås att det utifrån Friluftsplänen bildas följande forum:

- Friluftsråd med berörda aktörer på platsen som även kan ingå någon form av förenings- eller bygderåd. I enlighet med översiktsplanen är kommunens ambition att öka samverkan mellan kommun, civilsamhälle och hembygdsförening/byalag/fiberförening för att också underlätta för serviceunderlag och landsbygdsutveckling.
- Intern friluftsgrupp i kommunen, som följer upp ansvarsdelarna inom kommunen kring friluftsliv, såväl vad gäller skötsel och underhåll som skyltning och marknadsföring.

Kommunikation och marknadsföring är viktigt för att sprida kunskapen om förutsättningarna för friluftslivet i kommunen. Detta sker på olika sätt men såväl digitalt som i fysisk form och där är skyltningen en viktig del.

Kommuninformation

Skyltar finns och uppdaterades 2020:

Mogärdet

Jordbron

Centrum

Järnvägsstationen

Resecentrum

Västra Edsmyren

Hamnen

Natur- och ledinformation

Information om friluftsområden och leder samt ledmarkeringar som är beskrivna i planen, finns i olika utsträckning och form i anslutning till lederna. Ansvar för underhåll och skötsel finns också beskrivet i planen ovan och behöver återkommande underhållas och bytas ut.

Inkomna synpunkter Friluftspan, 2024-05-06

Förslag till friluftspan har tagits fram och kommunstyrelsen har beslutat att låta förslaget gå på remiss till berörda föreningar och markägare samt att låta allmänheten via kommunens hemsida lämna synpunkter på planen om till exempel:

- områden och leder som förbises,
- om det finns fler friluftspanaktiviteter,
- om de områden som prioriteras såsom friluftspancenter är rätt prioriterade,
- fortsatt samverkan, marknadsföring och kompetensutveckling

Förslaget till friluftspan har funnits i sin helhet på kommunens hemsida och särskilt skickats ut till närmast berörda föreningar och markägare. Inkomna synpunkter fördelas enligt nedan.

240317 från Eds SK

Eds SK ser positivt på det förslag som föreligger till Friluftspan och har framförallt ett stort intresse i att leder hålls öppna och välskötta. Det gäller inte minst runt Tavlan som är det område som vi har störst intresse i, där Tavlan är en viktig utgångspunkt. Här används de leder och stigar som finns för våra sporter, orientering och skidor, men de är även viktiga för många av kommunens invånare då de används i stor utsträckning för rekreation och motion. Det skulle vara bra med en budget för att vartefter förbättra lederna. Det krävs idag mycket arbetskraft i form av röjning med röjsåg. Hade lederna förbättrats hade de kunnat underhållits med maskiner i större utsträckning och sparat in många arbetstimmar med röjsåg. Det skulle också göra dem bättre och attraktivare.

Skyllning är en annan sak som skulle behöva förbättras. Här skulle kommunen och Eds SK kunna samarbeta och titta på vad vi skulle behöva förbättra och vad vi vill lyfta fram för kommunens bästa. Här finns möjligheter att öka marknadsföringen utanför kommunen och locka hit besökare. Vi tror inte minst att det skulle finnas stor potential i att hålla igång leder mot Halden. Det skulle öppna upp för samarbeten mellan Ed och Halden.

Slutligen så ser vi hellre att ett mindre antal leder sköts väl och hålls rena från gräs och sly samt är ordentligt skyltade än att det satsas på så många leder som möjligt.

Kommentar:

Förslagen kring röjning och skötsel av leder vidarebefordras till AMI och skyltning/marknadsföring till Kanslienheten för beaktande i verksamheternas planering. Friluftspanen har fokus på att peka ut vilka leder och områden som ska skötas så att det ger en tydlighet för prioritering.

240228 från FOKUS-nämnden

FOKUS-nämnden har fått utkastet till Friluftspan på remiss och svarat i beslut 2024-02-28 att nämnden tar del av rapporten Friluftspan Dals-Eds kommun och har inget att erinra. FOKUS-nämnden påpekar vikten av att lederna sköts. Det är också viktigt att ett par av dessa leder som Dals-Eds kommun ansvarar för prioriteras och att det görs en

prioriteringslista. Överlämnar ansvaret till KS att revidera/uppdatera stycket rörande "Hagtjärn".

Kommentar:

Friluftsplanen har fokus på att peka ut vilka leder och områden som ska skötas så att det ger en tydlighet för prioritering. Stycket kring Hagtjärn omformuleras så att det blir tydligt att området tidigare använts som uteklassrum men numera främst kan användas för allmänhet och besöksnäring.

240213 från privatperson

Jag skriver angående kommunens omfattande förslag till Friluftsplan som jag fick ta del av idag. Jag uppskattar verkligen att vår kommun ser vår vackra natur och fantastiska rekreationsområden som värt att värna och utveckla. Detta är en tillgång som inte går att värdera i ekonomiska termer.

190508 kontaktade jag Magnus Åkesson mailledes för att uppmärksamma på i vilket bedrövligt skick spåren är vid och runt Bräcke mosse. Svaret löd att AMI har en person med uppgift att sköta detta. Jag undrar hur det har gått. Den mängd skräp som dyker upp där är nog svår för en person att komma till rätta med. Ingen är gladare än jag om jag till våren kan gå där utan att må dåligt. Eftersom spåren vid Tavlan är så väl nyttjade både av kommunens egna invånare och av besökare känns detta angeläget.

Kommentar:

Synpunkterna kring röjning och skötsel av leder vid Tavlan vidarebefordras till AMI för beaktande i verksamheternas planering.

240213 från privatperson

Efter många promenader runt lilla Lee med min hund där vi mött många andra hundägare står det klart att en önskan från många av oss är ett inhägnat område där vi kan släppa våra hundar i naturen och umgås som ägare utomhus. Det behövs en plätt mark med inhägnad, en soptunna till hundpåsar och en parkbänk. Sen får ägare sinsemellan använda sunt förnuft gällande om man exempelvis vill släppa sin chihuahua med två lekande schäfrar. Det kan kanske också minska antalet lösspringande hundar i byn då man som ägare kan ha ett val att i ett kontrollerat område släppa lös sin hund så att den får springa fritt för en stund. Man kan också använda ytan till att träna tillsammans med sin hund utan att vara knuten till en klubb eller förening, ett kul ställe utomhus för hundägare och deras vänner helt enkelt att ägna sin fritid på.

Kommentar:

Förslag kring hundrastgård/hundpark har tidigare behandlats såsom medborgarförslag och 2019-05-15 svarade kommunfullmäktige att kommunen ställer sig positiv till en hundgård i Ed och att upplåta mark genom nyttjanderättsavtal för ändamålet under förutsättning att en förening eller initiativtagare tar ansvar för uppförande samt drift och skötsel. Även under 2024 har två medborgarförslag på temat lämnats in och som på nytt ska beredas för förslag till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

§ 90

Dnr 2024-000059 007

Revisionsrapport - Granskning av IT-säkerhet

Sammanfattning av ärendet

Hösten 2023 genomförs ett antal revisioner från PWC på kommunen och en av dem är Granskning av IT-säkerhet.

IT-säkerhet är en undergren inom det större området Informationssäkerhet, det framgår tydligt av rapporten. Ett internt kommunalt mål är att jobba systematiskt med informationssäkerhet som process. Det målet har beslutats om politiskt på kommunstyrelsens sammanträde 2024-02-28 § 21.

Informationssäkerhet handlar förenklat om att skydda tre saker precis lagom mycket och då avses bara skydd för så kallad meningsfull data:

Konfidentialitet – Riktighet – Tillgänglighet.

Dals-Eds kommun har under en längre tid långsamt och metodiskt arbetat sig mot en bättre informationssäkerhet. Det handlar om teknikvägval, arbetssätt, rutindokument, uppföljningar och en allmän grundsyn att öka ordning och redan i IT-infrastrukturen och systemförvaltningen. Arbetet kräver långsiktighet och uthållighet.

Fortsätter arbetet enligt informations säkerhetsmålen för 2024 och 2025 kommer kommunen sakta men säkert förbättra IT-säkerheten.

Informationssäkerhetssamordnarens bedömning är att Dals-Eds kommun har ett metodiskt sätt för att sakta och säkert öka nivån på IT-säkerheten utifrån prioritering av det allra mest akuta. Risken är ändå stor att utsättas för allvarliga driftsstörningar, där konsekvenserna är svåra att överblicka. Ett för snabbt samgående med övriga Dalslandskommuner kan på grund av olika mognadsgrad öka på ovan nämnd risk.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse - Informationssäkerhetssamordnare daterad 2024-05-08.

Bilaga sekretess till tjänsteskrivelse daterad 2024-05-08.

Revisionsrapport Granskning av IT-säkerhet – PwC.

Skrivelse – Kommunens revisorer.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

- att kommundirektören aktivt ska leda och stötta kommunen som en helhet att nå informationssäkerhetsmålen för 2024 och 2025.
- att kommundirektören samordnar rapporter av progression inom det här området med kommunikation med ovan nämnda mål.

forts. § 90

Kommunstyrelsen

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås besluta:

- Kommunfullmäktige tar ta del av revisionsrapporten Granskning av IT-säkerhet och ställer sig bakom förvaltningens bedömningar utifrån revisionsrapporten.

Expedieras till

Revisorer, beslut samt tjänsteskrivelse.

Tf. kommundirektör

Driftsledare IT

Informationssäkerhetssamordnare

KF

Åtgärder utifrån PWC-revision hösten 2023 gentemot IT-säkerhet

Bakgrund

Hösten 2023 genomfördes ett antal revisioner från PWC på kommunen och en av dem handlade om IT-säkerhet: "Dals-Eds kommun - Granskning av IT-säkerhet - December 2023"

Kommunens grundinställning till revisioner är att de är mycket välkomna och genererar stort mervärde i slutänden för de vi är till för, invånarna.

IT-säkerhet är en undergren inom det större området Informationssäkerhet. Det framgår tydligt av rapporten. Ett internt kommunalt mål är att jobba systematiskt med informationssäkerhet som process. Det målet beslutades politiskt om på KS 240228. Informationssäkerhet handlar förenklat om att skydda tre saker precis lagom mycket (och då avses bara skydd för så kallad meningsfull data):

- Konfidentialitet
- Riktighet
- Tillgänglighet

Styrdokument för oss som kommun som påverkar val av IT-säkerhetsåtgärder är exempelvis:

- EU:s dataskyddsförordning 2016:679 ihop med Sveriges kompletterande lag Dataskyddsförordningen 2018:218
- Den kommande Cybersäkerhetslagen som träder i kraft 250101 som i sin tur är ett resultat av bland annat EU:s NIS2- direktiv 2022:2255
- Säkerhetsskyddslagen 2018:585
- Budget

Övriga dokument som är starkt rådgivande till oss är exempelvis

- ISO-standarderna:
 - 27001:2023 (krav på ledningssystem för informationssäkerhet)
 - 27002:2022 (kontrollkatalog avseende informationssäkerhetsåtgärder)

Säkerhetsåtgärder inom Informationssäkerhet kan läsas om i ISO-standard 27002:2022 under punkterna:

- 5 - Organisatoriska säkerhetsåtgärder
- 6 - Personrelaterade säkerhetsåtgärder
- 7 - Fysiska säkerhetsåtgärder
- 8 - Tekniska säkerhetsåtgärder

Säkerhetsåtgärder som kan anses vara av "IT-karaktär" (hårdvara, mjukvara, digitala identiteter, nätverk, brandväggar, servrar, molntjänster etcetera) återfinns i olika grad i alla de 4 ovanstående punkterna.

Dals-Eds kommun har under en längre tid långsamt och metodiskt arbetat sig mot en bättre informationssäkerhet. Det handlar om teknikvägval, arbetssätt, rutindokument, uppföljningar och en allmän grundsyn att öka ordning och redan i IT-infrastrukturen och systemförvaltningen. Nedan är ett par möjliggörare:

- Vi har haft en Informationssäkerhetssamordnare på 10% sedan 2018.
- Rollen Systemförvaltningssamordnare tillsattes 2020 som ett tillikauppdrag i en annan tjänst.
- Verktuget "Infosäkkollen" användes 2021, på MSB:s nationella uppmaning.
- Verktuget "Infosäkkollen" (nu utökat med en ny del i form av "IT-säkkollen") användes även 2023, på MSB:s nationella uppmaning.
- En intern "Informationssäkerhetsrapport" utifrån krav i kommunens Informationssäkerhetspolicy och resultat från "Infosäkkollen 2023" togs för första gången fram i slutet av 2023. Den rapporten innehöll också de informationssäkerhetsmål som beslutades om på KS 240228.
- IT-enheten arbetar med en praktisk prioriteringslista som hela tiden utsätts för omprioriteringar utifrån säkerhet för de dem är till för och de resurser de förfogar över.

Sammanfattning och konsekvensbeskrivning

Dals-Eds kommun har under en längre tid långsamt och metodiskt arbetat sig mot en bättre informationssäkerhet. Det handlar om teknikvägval, arbetssätt, rutindokument, uppföljningar och en allmän grundsyn att öka ordning och redan i IT-infrastrukturen och systemförvaltningen.

Vi är på rätt väg. Arbetet kräver långsiktighet och uthållighet. Fortsätter vi arbetet enligt informationsäkerhetsmålen för 2024 och 2025 kommer vi sakta men säkert förbättra vår IT-säkerhet.

Se sekretessbelagd bilaga.

Finansiering

I den mån IT-enheten och informationssäkerhetssamordnaren hittar högt prioriterade sårbarheter som påverkar kritiska processer i kommunen, som de inte kan lösa inom befintlig drifts- och investeringsbudget, kommer de att äska medel för investeringsprojekt i vanlig ordning.

Bedömning

- Dals-Eds kommun har ett metodiskt sätt för att sakta och säkert öka nivån på IT-säkerheten utifrån prioritering av det allra mest akuta.
- Risken är ändå stor att utsättas för allvarliga driftsstörningar, där konsekvenserna är svåra att överblicka.
- Ett för snabbt samgående med övriga Dalslands-kommuner kan på grund av olika mognadsgrad öka på ovan nämnd risk.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslås besluta åt kommundirektören att:

- Aktivt leda och stötta kommunen som en helhet att nå informationssäkerhetsmålen för 2024 och 2025.
- Samordna rapporter av progression inom det här området med kommunikation med ovan nämnda nämnda mål.

Kommunfullmäktige föreslås besluta:

- Kommunfullmäktige tar del av revisionsrapporten Granskning av IT-säkerhet och ställer sig bakom förvaltningens bedömningar utifrån revisionsrapporten.

I tjänsten

Anders Wockatz
Informationssäkerhetssamordnare
IT-strategiskt stöd

Martin Johansson
Driftledare IT

Expedieras till

Kommundirektören
KS
Driftledare IT
Informationssäkerhetssamordnare

Denna tjänsteskrivelse har hanterats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Motion till kommunfullmäktige i Dals-Ed kommun

Ärende: Förbättrade öppettider och införande av klippkortssystem eller digitallösning på Onsöns Återvinningscentral (ÅVC)

Bakgrund:

Onsöns ÅVC spelar en viktig roll i kommunens miljöarbete och tillhandahållande av tjänster för återvinning och avfallshantering. Det är dock nödvändigt att ständigt revidera och förbättra dessa tjänster för att uppfylla kommunens miljömål samt öka tillgängligheten och säkerheten för alla medborgare.

Förslag till beslut:

1. Ändrade öppettider: För att öka tillgängligheten och flexibiliteten för kommunens invånare föreslås följande öppettider för Onsöns ÅVC:

- Tisdagar: 07:30 - 15:30
- Onsdagar: Ny öppettid 13:00 - 18:00
- Torsdagar: 07:30 - 19.00
- Sista lördagen i månaden 09.00 - 13.00

2. Införande av klippkortssystem eller Digitallösning: För att förenkla för medborgarna och främja en rättvis användning av ÅVC, föreslås att alla hushåll som är registrerade i Dals-Ed kommun erhåller ett klippkort som ger tio fria besök per år på Onsöns ÅVC. Detta system kommer att:

- Underlätta för äldre och personer som anlitar tjänster för hjälp med avfallshantering.
- Underlätta för sommargäster och andra tillfälliga besökare som bidrar till regionens ekonomi, samtidigt som de stödjer en hållbar avfallshantering.
- Minska missbruk av ÅVC-tjänster genom att tydligt reglera gratisbesök för registrerade hushåll, medan icke-registrerade besökare betalar en avgift som bidrar till de nödvändiga investeringarna för att bibehålla och förbättra ÅVC.

3. Finansiering och genomförande: För att stödja införandet av klippkortssystemet och de nya öppettiderna föreslås en översyn av budgeten för nästkommande år för att inkludera nödvändiga investeringar i system för avgiftshantering och personalresurser.

Avslutningsvis: Dessa förslag syftar till att förbättra service och tillgänglighet på Onsöns ÅVC, vilket är avgörande för att uppfylla kommunens ökade miljömål och krav på säkerhet och kvalitet. Genom att genomföra dessa åtgärder, stärker vi vår gemensamma insats för en hållbar och inkluderande framtid i Dals-Ed

Socialdemokraterna

Per Erik Norlin

Kommunstyrelsen

§ 101

Dnr 2024-000160 042

Årsredovisning 2023 - Hjalmar och Selma Martinssons fond med flera

Sammanfattning av ärendet

Förslag till årsredovisning 2023 föreligger avseende Hjalmar och Selma Martinssons fond, Christina Johanssons fond, Sociala samfonden, Hulda Kristina Norgrens fond, samt Skolsamfonden.

Ett Yrkande

Andreas Nilsson (M) yrkar på att medel som finns på bankkonto sätts över på ett Dalslandskonto.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkanden enligt ovan och finner att Nilssons yrkande ska bifallas.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2023.
Revisionsberättelse 2023.

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att medel som finns på bankkonto sätts över på ett Dalslandskonto.

Beslutsförslag

- Kommunfullmäktige beslutar att för sin del godkänna förslag till årsredovisning för 2023 avseende Hjalmar och Selma Martinssons fond, Christina Johanssons fond, Sociala samfonden, Hulda Kristina Norgrens fond, samt Skolsamfonden.

Expedieras till

KF

ÅRSREDOVISNING HJALMAR OCH SELMA MARTINSSONS FONC 2023

RESULTATRÄKNING	2023	2022
Övriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>700</u>	<u>200</u>
Resultat före finansiella intäkter	700	200
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	<u>47</u>	<u>0</u>
Årets resultat	-653	-200

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Bank	28 567	0
Andra kortfristiga fordringar	0	29 220
Skattekonto	0	0

SUMMA TILLGÅNGAR 28 567 29 220

SKULDER

Skatteskuld	0	0
-------------	---	---

Eget kapital

Ingående eget kapital	29 220	29 420
Årets utdelningar	0	0
Ej utbetalda utdelningar	0	0
Årets resultat	-653	-200

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL 28 567 29 220

Ändamål: Till främst resor för handikappade inom kommunen. Utdelning kan ske både till enskilda och föreningar.

Förvaltare: Socialnämnden

ÅRSREDOVISNING CHRISTINA JOHANSSONS FOND 2023

RESULTATRÄKNING	2023	2022
Övriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>-500</u>	<u>-500</u>
Resultat före finansiella intäkter	-500	-500
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	<u>44</u>	<u>0</u>
Årets resultat	456	-500

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar		
Bank	27 055	27 511
Skattekonto	1	1
SUMMA TILLGÅNGAR	27 056	27 512

SKULDER

skatteskuld	0	0
Eget kapital		
Ingående eget kapital	27 512	28 012
Årets utdelningar	0	0
Ej utbetalda utdelningar	0	0
Årets resultat	-456	-500
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	27 056	27 512

Ändamål: Avkastningen skall vart annat år som uppmuntran eller belöning tilldelas någon skolyngling eller skolflicka som ämnar fortsätta studierna vid avgången från grundskola

Förvaltare: Fokusnämnden

ÅRSREDOVISNING SKOLSAMFONDEN 2023

RESULTATRÄKNING	2023	2022
Övriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>700</u>	<u>700</u>
Resultat före finansiella intäkter	200	200
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	<u>58</u>	<u>0</u>
Årets resultat	-642	-700

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar

Bank	35 456	36 098
Skattekonto	1	1

SUMMA TILLGÅNGAR 35 457 36 099

SKULDER

Övriga kortfristiga skulder 200 200

Skatteskuld 0 0

Eget kapital

Ingående eget kapital	36 099	35 899
Årets utdelningar	0	0
Ej utbetalda utdelningar	0	0
Årets resultat	-642	-700

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL 35 457 36 099

Ändamål: Disponibel avkastning skall användas inom den obligatoriska skolan i Dals-Eds kommun till belöning eller uppmuntran åt elev som visat god kamratanda eller berömvärd flit samt till stipendier för fortsatt utbildning efter genomgång av obligatorisk skola.

Förvaltare: Fokusnämnden

ÅRSREDOVISNING SOCIALA SAMFONDEN 2023

RESULTATRÄKNING	2023	2022
Övriga kostnader		
Skatt	0	0
Administrationskostnader	<u>700</u>	<u>200</u>
Resultat före finansiella intäkter	200	200
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter	373	0
Årets resultat	-327	-200

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR

Omsättningstillgångar		
Bank	229 358	0
Andra kortfristiga fordringar		229 685
Summa Tillgångar	229 358	229 685

SKULDER

Skatteskuld	0	0
Kortfristiga skulder		
Ej utbetalade utdelningar	0	0

Eget kapital

Ingående eget kapital	229 685	229 885
Årets utdelningar	0	0
Återföring av beslutade utdelningar som inte har ge	0	0
Årets resultat	-327	-200

SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	229 358	229 685
---------------------------------------	----------------	----------------

Ändamål: Stöd åt mindre bemedlade sjuka personer inom kommunen, främst lungsjuka, och i andra hand till stöd åt behövande, mindre bemedlade personer inom kommunen. Företrädare skall ges sökande som icke uppbör socialhjälp. 1/4 av disponibel avkastning skall användas till förmån för pensionärerna på Nössemarks ålderdomshem.

Förvaltare: Socialnämnden.

Revisionsberättelse 2023 avseende:

Christina Johanssons fond

Skolsamfonden

Hulda Kristina Norgrens fond

Sociala samfonden

Hjalmar och Selma Martinssons fond

Jag har granskat räkenskaperna samt förvaltningen för år 2023, utan att finna någon anledning till anmärkning.

Dals-Ed 2024-04-26

Pia Axelsson